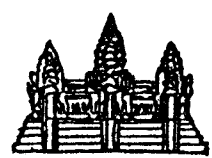

ព្រះ
ត្រៃបិដកភាសាលី
និង
សេចក្តីប្រៀបធៀបភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ទីឃនិកាយ តតិយភាគ

មហាវគ្គ
១៦

មហាបទានសូត្រ មហានិទានសូត្រ

និង មហាបរិនិព្វានសូត្រ

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥០២

សុត្តន្តបិដកេ ទីឃនិកាយស្ស

តតិយោ ភាគោ

មហាវគ្គោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

មហាបទានសុត្តំ បឋមំ

(១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ តត្រោកុដិកាយំ ។ អថខោ សត្ថុមហាលាភំ កិត្តិំ បច្ចាភត្តំ បិណ្ឌចារប្បដិក្កន្តានំ តត្រោមណ្ឌលមាឡេ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ បុព្ពេនិវាសប្បដិសំយុត្តា ធម្មី កថា ឧទបាទិ ឥតិបិ(១) បុព្ពេនិវាសោ ឥតិ-បិ(២) បុព្ពេនិវាសោតិ ។ អស្សោសិ ខោ ភគវា

---

១ ២ ឱ. បិសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ

តតិយភាគ

មហាវគ្គ

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។

មហាបទានសូត្រ ទី ១

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយយ៉ាងនេះ ។ សម័យ ១ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកបរវេកុដិកា[1]ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង កិក្កីតាំងពាន់ព្យាយ ច្រើនរូប ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត (បានធ្វើកត្តិកចូរស្រេចហើយ) ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត កំអង្គុយប្រជុំគាកងសាលាសម្រាប់អង្គុយដែលគេធ្វើនៅជិតកបរវេមណ្ឌល ហើយក៏កើតជាធម្មីកថា គឺការនិយាយអំពីធម៌ ប្រកបដោយបុព្វេនិវាសថា បុព្វេនិវាស ដូច្នេះខ្លះ បុព្វេនិវាស ដូច្នេះខ្លះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានឮពាក្យបរបាទនេះរបស់កិក្កីតាំងនោះ ដោយព្រះ

---

១ អដ្ឋកថា ពន្យល់ថា "កបរៅ" ប្រែថា ដើមថ្ពាន់ ។ មណ្ឌបដែលគេកំណត់ដោយដើមថ្ពាន់នោះ ឈ្មោះថា កបរវេមណ្ឌប ។ កបរវេមណ្ឌលនេះឯងតាំងនៅទៀបទ្វារកុដិនោះ ជាន់ដាហៅថា កបរវេកុដិកា ។ នេះជាកុដិធំ ១ ផ្ទៀតក្នុងវិហារជេតពនមានកុដិធំ ។ បួន គឺ កបរវេកុដិ ១ កោសម្ពកុដិ ១ គន្ធកុដិ ១ សឡឡឃរៈ ១ កុដិមួយ ។ ធ្វើអស់តម្លៃ ១ សែនកហាបណៈ ។ បណ្តាកុដិទាំងនោះ សឡឡឃរៈ ព្រះបាទបសេនទិទ្រង់សាង ។ ក្រៅពីនេះ សុទ្ធតែអនាថបិណ្ឌិកគហបតីសាងទាំងអស់ ។

និព្ពាយ សោតញ្ញាតុយោ វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុ-
សិកាយ តេសំ កិក្ខូនំ ឥមំ កថាសល្លាបំ ។
អថខោ ភគវា ពុទ្ធាយាសនា យេន ភារោមណ្ឌាល-
មាឡោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តាសនេ
និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា កិក្ខូ អាមន្តេសិ
ការយ នុត្ថ កិក្ខវេ ឯតរហិ កថាយ សន្និសិន្នា
ការ ច បន វោ អន្តរាកថា វិប្បការតាតិ ។ ឯវំ
វុត្តេ តេ កិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ ភន្តេ អម្ហា-
កំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តានំ ភារោមណ្ឌាល-
មាឡេ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ បុព្ពេនិវាសប្ប-
ដិសំយុត្តា ធម្មី កថា ឧទបាទិ ឥតិបិ បុព្ពេនិវា-
សោ ឥតិបិ បុព្ពេនិវាសោតិ អយំ ខោ នោ ភន្តេ
អន្តរាកថា វិប្បការតា អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។
ឥច្ចេយ្យាថ នោ តុម្ហេ កិក្ខវេ បុព្ពេនិវាសប្បដិសំយុត្តំ
ធម្មី កថំ សោតុន្តិ ។ ឯតស្ស ភគវា ការលោ

ទិព្វសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធ កន្ទងបង់នូវសោតៈនៃមនុស្សសាមញ្ញ ។ ទើប
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ទ្រង់ចូលសំដៅទៅកាន់ភក្រៈ-
មណ្ឌល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស៊ប់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងកិកុតាង្គយ៉ាយថា
ម្នាលកិកុតាំង្គយ៉ាយ អប្បាញ្ញាមិញនេះ អ្នកតាំង្គយ៉ាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា
និយាយពីរឿងអ្វី អន្តរកថា(១)ដូចម្តេច ដែលអ្នកតាំង្គយ៉ាយ បញ្ឈប់
ទៅវិញ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ កិកុតាំង
នោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គតាំង្គយ៉ាយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត (បាននឹងត្រឡប់
ស្រេចហើយ) កន្ងែវេលាក្រោយភត្ត អង្គុយប្រជុំគ្នាកន្ងែរភេងកភេរមណ្ឌល
នេះ ក៏កើតជាធម្មីកថា ប្រកបដោយប្បវេទិវាសថា ប្បវេទិវាសដូច្នេះខ្លះ
ប្បវេទិវាសដូច្នេះខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯងជាអន្តរកថាដែលខ្ញុំព្រះ
អង្គតាំង្គយ៉ាយបញ្ឈប់ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកដល់ ។ ព្រះអង្គ
ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលកិកុតាំង្គយ៉ាយ អ្នកតាំង្គយ៉ាយចង់ស្តាប់ធម្មីកថា
ប្រកបដោយប្បវេទិវាសដែរឬ ។ កិកុតាំង្គយ៉ាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ
ព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះជាកាលគួរ ដល់ការធ្វើធម្មីកថានុ៎ះហើយ

---

๑ ពាក្យនិយាយពីគុណនឹងទោសហើយដាច់ទៅ ។

ฯ เตสฺวายํ สงฺเขปกถา ภควา ปุพฺเพนิวาสปฏิ-
สํยุตฺตา ธมฺมี กถา กเถยฺย ภควาติ วจนโต[๑] สุตฺตา
ภิกฺขู ชานิสฺสนฺตีติ ฯ เตนหิ ภิกฺขเว สุณาถ สาธุกํ
มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ ฯเปฯ ภควา เอตทโวจ ฯ เต
ภิกฺขู ภควาโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภควา ฯเปฯ อโวจ ฯ เต
เสา ภิกฺขเว ฯเปฯ อาโรเจสุ[๒] ยถา ปฐมสฺมึ ภควา
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ โลเกฯ อุทปาทิ ฯ ฯ เต
เสา ภิกฺขเว ฯเปฯ อาโรเจสุ[๓] ยถา สิขึ ภ-
ควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ โลเกฯ อุทปาทิ ฯ
ตสฺมิญฺเยว โข ภิกฺขเว ฯเปฯ เวสฺสภู
ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ โลเกฯ อุทปาทิ ฯ
ฯเปฯ เยว โข ภิกฺขเว กกุสนฺโธ ภ-
ควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ โลเกฯ อุทปาทิ ฯ

---

๑ ฉ. ม. วิปสฺสิ ฯ ๒ ม. ฯเปฯ อาโรเจสุ ฯ ๓ ม. ฯเปฯ อาโรเจสุ ฯ

បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះជាកាលគួរដល់ការធ្វើធម្មីកថាន៎ុះហើយ គួរព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ដែលប្រកបដោយបុព្វេនិវាស កិកុំតំាងឡាយស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំទុក ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលកិកុំតំាងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកតំាងឡាយចាំស្តាប់ ចូរប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ កិកុំតំាងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសយ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលកិកុំតំាងឡាយ កាប់អំពីកន្លះកប្បនេះ (ថយក្រោយទៅ) ៩១ កប្ប ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្នាលកិកុំតំាងឡាយ កាប់អំពីកន្លះកប្បនេះទៅ ៣១ កប្ប ព្រះសិខីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្នាលកិកុំតំាងឡាយ ក្នុងកប្ប ៣១ នោះដែរ ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្នាលកិកុំតំាងឡាយ ក៏ក្នុងកន្លះកប្បនេះឯង ព្រះកកុសន្ធៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។

ឥមស្មឹយេវ ខោ កិក្ខវេ កច្ចកេប្ប តោយជាតមជោ
កតភ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧទបាទិ ។
ឥមស្មឹយេវ ខោ កិក្ខវេ កច្ចកេប្ប តកសុរោ ក-
តភ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧទបាទិ ។
ឥមស្មឹយេវ ខោ កិក្ខវេ កច្ចកេប្ប អហំ ឯតរហិ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បន្នោ ។

(២) វិបស្សី កិក្ខវេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
ខត្តិយោ ជាតិយា អហោសិ ខត្តិយកុលេ ឧទ-
បាទិ ។ សិខី កិក្ខវេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
ខត្តិយោ ជាតិយា អហោសិ ខត្តិយកុលេ ឧទបា-
ទិ ។ វេស្សភូ កិក្ខវេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
ខត្តិយោ ជាតិយា អហោសិ ខត្តិយកុលេ ឧទបាទិ ។
ភកុសន្ធោ កិក្ខវេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
ព្រាហ្មណោ ជាតិយា អហោសិ ព្រាហ្មណកុលេ
ឧទបាទិ ។ កោនាគមនោ កិក្ខវេ ភគវា អរហំ
សម្មាសម្ពុទ្ធោ ព្រាហ្មណោ ជាតិយា អហោសិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកប្បនេះដែរ ព្រះកោនាគមន:មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកប្បនេះដែរ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ តថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធកើតឡើងក្នុងលោក ក្នុងកប្បនេះដែរ ។

(២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាទុតិយជាតិទ្រង់កើតក្នុងទុតិយ:ត្រកូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសិខីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាទុតិយជាតិទ្រង់កើតក្នុងទុតិយ:ត្រកូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាទុតិយជាតិទ្រង់កើតក្នុងទុតិយ:ត្រកូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកកុសន្ធ:មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណជាតិ ទ្រង់កើតក្នុងព្រាហ្មណ:ត្រកូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមន:មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណជាតិទ្រង់កើត

ព្រាហ្មណាកុលេ ឧទបាទិ ។ តស្សបោ តិក្ខវេ តតិយ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ព្រាហ្មណោ ជាតិយា អហោសិ ព្រាហ្មណាកុលេ ឧទបាទិ ។ អហំ តិក្ខវេ ឯតរហិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ខត្តិយោ ជាតិយា អហោសឹ ខត្តិយកុលេ ឧបប្បន្នោ ។

[៣] វិបស្សី តិក្ខវេ តតិយ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កោណ្ឌញ្ញោ គោត្តេន អហោសិ ។ សិខី តិក្ខវេ តតិយ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កោណ្ឌញ្ញោ គោត្តេន អហោសិ ។ វេស្សភូ តិក្ខវេ តតិយ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កោណ្ឌញ្ញោ គោត្តេន អហោសិ ។ តកុសន្ធោ តិក្ខវេ តតិយ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តស្សបោ គោត្តេន អហោសិ ។ កោនាគមនោ តិក្ខវេ តតិយ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តស្សបោ គោត្តេន អហោសិ ។ តស្សបោ តិក្ខវេ តតិយ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តស្សបោ គោត្តេន អហោសិ ។ អហំ តិក្ខវេ ឯតរហិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ គោតមោ គោត្តេន អហោសឹ(๑) ។

๑ ឧ. អហោសិំ ត្តេ ទិស្សតិ ។

កង៏ព្រាហ្មណៈត្រកូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណជាតិ ទ្រង់កើតកង៏ព្រាហ្មណៈត្រកូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធូវនេះ តថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាខត្តិយជាតិ កើតកង៏ខត្តិយៈត្រកូល ។

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកោណ្ឌញ្ញគោត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសិខីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកោណ្ឌញ្ញគោត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកោណ្ឌញ្ញគោត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកកុសន្ធៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកស្សបគោត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមនៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកស្សបគោត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកស្សបគោត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធូវនេះ តថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាគោតមគោត្រ ។

[๒] ទិយឌ្ឍំ សិក្ខាបទសតំ ភិក្ខូនំ ភគវតោ អារោចេសិ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសីតិវស្សសហស្សានិ[๑] អាយុប្បមាណំ អហោសិ ។ សិខិស្ស ភិក្ខូនំ ភគវតោ អារោចេសិ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សត្តតិវស្សសហស្សានិ អាយុប្បមាណំ អហោសិ ។ វេស្សភុស្ស ភិក្ខូនំ ភគវតោ អារោចេសិ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សដ្ឋិវស្សសហស្សានិ អាយុប្បមាណំ អហោសិ ។ ករកុសន្ធស្ស ភិក្ខូនំ ភគវតោ អារោចេសិ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចត្តាឡីសវស្សសហស្សានិ[๒] អាយុប្បមាណំ អហោសិ ។ កោណាគមនស្ស ភិក្ខូនំ ភគវតោ អារោចេសិ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តឹសវស្សសហស្សានិ អាយុប្បមាណំ អហោសិ ។ កស្សបស្ស ភិក្ខូនំ ភគវតោ អារោចេសិ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស វីសតិវស្សសហស្សានិ[๓] អាយុប្បមាណំ អហោសិ ។ មយ្ហំ ភិក្ខូនំ ឯតរហិ អប្បកំ អាយុប្បមាណំ បរិត្តំ លហុកំ យោ ចិរំ ជីវតិ សោ វស្សសតំ អប្បំ វា ភិយ្យោ ។

---

๑ ឧ. អសីតិ វស្សសហស្សានិ ។ ๒ ឧ. ចត្តាឡីសំ វស្សសហស្សានិ ។ ๓ ឧ. វីសតិ វស្សសហស្សានិ ។

(៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ម-
សម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មាយុ ៨ ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
សិខីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មាយុ ៧ ហ្មឺនឆ្នាំ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
មានព្រះជន្មាយុ ៦ ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកកុសន្ធ:
មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មាយុ ៤ ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមន:មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន
ព្រះជន្មាយុ ៣ ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបមាន
ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មាយុ ២ហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ឥទ្ធុវេនេះ ជន្មាយុរបស់តថាគតមានប្រមាណតិច ឆាប់រហ័ស
បុគ្គល (កន្លងសម័យនេះ) ដែលរស់នៅយ៉ាងយូរបានត្រឹម ១០០ ឆ្នាំ នឹង
តិចជាង ១០០ ឆ្នាំ ឬប្រែនជាង ១០០ ឆ្នាំ ក៏មាន (ដោយតិច) ។

(๕) ปิยสฺสุ กิกฺกเว ภควา อรหำ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ปาฏลิยา มูเล อภิสมฺพุทฺโธ ฯ สิขี กิกฺกเว ภควา อรหำ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ปุณฺฑรีกสฺส มูเล อภิสมฺพุทฺโธ ฯ เวสฺสภู กิกฺกเว ภควา อรหำ สมฺมาสมฺพุทฺโธ สาลสฺส มูเล อภิสมฺพุทฺโธ ฯ กกุสนฺโธ กิกฺกเว ภควา อรหำ สมฺมาสมฺพุทฺโธ สิรีสสฺส มูเล อภิสมฺพุทฺโธ ฯ โกนาคมโน กิกฺกเว ภควา อรหำ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อุทุมฺพรสฺส มูเล อภิสมฺพุทฺโธ ฯ กสฺสโป กิกฺกเว ภควา อรหำ สมฺมาสมฺพุทฺโธ นิคฺโรธสฺส มูเล อภิสมฺพุทฺโธ ฯ อหำ กิกฺกเว ฯตรหิ อรหำ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อสฺสตฺถสฺส มูเล อภิสมฺพุทฺโธ ฯ

(๖) ปิยสฺสิสฺส กิกฺกเว ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ๑ฌฺฉาติสหสฺสำ อโหสิ สาวกยุคำ อโหสิ อคฺคำ ภทฺทยุคำ ฯ สิขิสฺส กิกฺกเว ภควโต อรหโต

(៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ក្រោមចាដលិព្រឹក្ស (ដើមជ្រៃនឿង) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសិខីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ក្រោមបុណ្ឌរីកព្រឹក្ស[1] (ដើមស្វាយស) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ក្រោមសាលព្រឹក្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកកុសន្ធៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ក្រោមសិរីសព្រឹក្ស (ដើមប្រេស) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមនៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ក្រោមឧទុម្ពរព្រឹក្ស (ដើមល្វា) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ក្រោមនិគ្រោធព្រឹក្ស (ដើមពែជ្រ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ក្រោមអស្សត្ថព្រឹក្ស (ដើមពោធិ៍ចាយ) ។

(៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានគូនៃសាវ័កដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះ ខណ្ឌៈ១ តិស្សៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសិខីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-

---

๑ បុណ្ឌរីកសព្ទនេះ បើក្នុងទីឯទៀត ប្រែថា ឈូកស កំបាន ។ តែក្នុងទីនេះបានដាប្រែថា ស្វាយស ព្រោះអដ្ឋកថាថា ឯសេតម្ពរុក្ខ នំឯហោថា សេតម្ពព្រឹក្ស ដូច្នេះវិញក៏បាន ។

សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អភិក្កមនេ ញាណំ សាវកេយ្យកំ អនោ-
សិ អត្តំ កុទ្ធយុកំ ។ ទ្វេសត្តកុសុ តិក្ខត្តុំ ភគវតោ
អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សោឡសន្នំ ញាណ សាវកេយ្យកំ
អនោសិ អត្តំ កុទ្ធយុកំ ។ តេតត្តិសទ្ធសុ តិក្ខត្តុំ
ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ទ្វត្តិំសមហាបុរិសានំ(๑) ញាណ
សាវកេយ្យកំ អនោសិ អត្តំ កុទ្ធយុកំ ។ តេកាឡេតម-
ឆសុ តិក្ខត្តុំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
អសីត្យានុព្យញ្ជនានំ ញាណ សាវកេយ្យកំ អនោសិ អត្តំ កុទ្ធ-
យុកំ ។ តេសត្តបិសុ តិក្ខត្តុំ ភគវតោ អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តិសត្តការន្ធាជំ ញាណ សាវកេយ្យកំ
អនោសិ អត្តំ កុទ្ធយុកំ ។ ឥមញ្ចិ តិក្ខត្តុំ ឆនវុតិ
សារីបុត្តនោភក្ខ្លានំ ញាណ សាវកេយ្យកំ អនោសិ អត្តំ
កុទ្ធយុកំ ។

---

๑ ម. វិត្ថារេតំ ។

សម្ពុទ្ធ មានគូនៃសាវ័កដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះ អតិភូ ១
សម្ភវៈ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ មានគូនៃសាវ័កដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះ សោនៈ ១
ឧត្តរៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកកុសន្ធៈមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ មានគូនៃសាវ័កដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះ វិធុរៈ ១
សញ្ជីវៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមនៈមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ មានគូនៃសាវ័កដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះ តិយោ្យសៈ ១
ឧត្តរៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ មានគូនៃសាវ័កដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះ តិស្សៈ ១ ភារ-
ទ្វាជៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តថាគតមានគូនៃ
សាវ័កដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះ សារីបុត្ត ១ មោគ្គល្លាន ១ ។

(๗) วิปสฺสิสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ตโย สาวกสนฺนิปาตา อโหสุ ติณฺณมฺปิ สาวกสนฺนิปาตานํ อยมนุปุพฺพตา อยมนุปุพฺพปริวิตกฺโก อยมนุปุพฺพวิจาโร อยมนุปุพฺพาคมนา อยมนุปุพฺพปริสา อยมนุปุพฺพอนุสาสนี อยมนุปุพฺพปาฏิหาริยา อยมนุปุพฺพวิกุพฺพนา อยมนุปุพฺพโอวาทปาติโมกฺขานุมติโย อโหสิ ๆ วิปสฺสิสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ขณฺฑติสฺสตฺถวิรา นาม อคฺคุปฏฺฐากา อโหสุ สาโรตฺตรา เรวตสุทตฺตา นาม อคฺคุปฏฺฐายิกา ๆ สิขิสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ตโย สาวกสนฺนิปาตา อโหสุ ติณฺณมฺปิ สาวกสนฺนิปาตานํ อยมนุปุพฺพตา อยมนุปุพฺพปริวิตกฺโก อยมนุปุพฺพวิจาโร อยมนุปุพฺพาคมนา อยมนุปุพฺพปริสา อยมนุปุพฺพอนุสาสนี อยมนุปุพฺพปาฏิหาริยา อยมนุปุพฺพวิกุพฺพนา อยมนุปุพฺพโอวาทปาติโมกฺขานุมติโย อโหสิ ๆ สิขิสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส อภิภู นาม เตรโย สาวกสนฺนิปาตา อโหสุ สพฺเพสมฺปิ ขีณาสวานเมว ๆ สิขิสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สมฺภวา นาม อคฺคุปฏฺฐากา อโหสุ สพฺพสมฺปิ สาโรตฺตรา เรวตสุทตฺตา นาม อคฺคุปฏฺฐายิกา ๆ เวสฺสภุสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ตโย สาวกสนฺนิปาตา อโหสุ ติณฺณมฺปิ สาวกสนฺนิปาตานํ อยมนุปุพฺพตา อยมนุปุพฺพปริวิตกฺโก อยมนุปุพฺพวิจาโร อยมนุปุพฺพาคมนา อยมนุปุพฺพปริสา อยมนุปุพฺพอนุสาสนี อยมนุปุพฺพปาฏิหาริยา อยมนุปุพฺพวิกุพฺพนา อยมนุปุพฺพโอวาทปาติโมกฺขานุมติโย อโหสิ ๆ เวสฺสภุสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สุโรชา นาม อคฺคุปฏฺฐากา อโหสุ สพฺพสมฺปิ สาโรตฺตรา เรวตสุทตฺตา นาม อคฺคุปฏฺฐายิกา ๆ

---

๑ ม. อสีติ ภิกฺขุสหสฺสานิ ๆ

(៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសន្និបាត (ប្រជុំសាវក) ៣ ដង គឺសាវកសន្និ-
បាត មានភិក្ខុចំនួន ៦ លាន ៨ សែនរូបម្ពឹង សាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ
១ សែនរូបម្ពឹង សាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ ៨ ហ្មឺនរូបម្ពឹង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ម-
សម្ពុទ្ធ ទាំង ៣ ដងនេះ សុទ្ធតែជាឯណាស្រពទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រះសិខីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវក-
សន្និបាត ៣ ដង គឺសាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ ១ សែនរូបម្ពឹង សាវក-
សន្និបាត មានភិក្ខុ ៨ ហ្មឺនរូបម្ពឹង សាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ ៧ ហ្មឺនរូប
ម្ពឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់ព្រះសិខីមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទាំង ៣ ដងនេះ សុទ្ធតែជាឯណាស្រពទាំងអស់ ។

វេសារជ្ជកុសលំ តំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តាយ សាវកានំ សទ្ធំ ជាតំ អហោសុំ ឯតេ សាវកានំ សទ្ធំ ជាតេ អហោសិ អសីតិតំ ភិក្ខុសហស្សានំ ឯតេ សាវកានំ សទ្ធំ ជាតេ អហោសិ សត្តតិតំ ភិក្ខុសហស្សានំ ឯតេ សាវកានំ សទ្ធំ ជាតេ អហោសិ សដ្ឋិតំ ភិក្ខុសហស្សានំ ។ វេសារជ្ជកុសលំ តំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឥមេ តាយ សាវកានំ សទ្ធំ ជាតា អហោសុំ សវនូបាយេ ទិឋាសវានំ ។ ឆក្កុសលំ តំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯតេ សាវកានំ សទ្ធំ ជាតេ អហោសិ ចតុន្នវុតិតំ ភិក្ខុសហស្សានំ ។ ឆក្កុសលំ តំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អយំ ឯតេ សាវកានំ សទ្ធំ ជាតេ អហោសិ សវនូបាយេ ទិឋាសវានំ ។ ឆោឯតមជ្ឈគុសលំ តំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯតេ សាវកានំ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន
សាវកសន្និបាត ៣ ដង គឺសាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ ៨ ហ្មឺនរូបម្ពីរ
សាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ ៧ ហ្មឺនរូបម្ពីរ សាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ
៦ ហ្មឺនរូបម្ពីរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់ព្រះវេស្សភូ
មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទាំង ៣ ដងនេះ សុទ្ធតែជាឱណាស្រព
ទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកកុសន្ធៈមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសន្និបាតតែមួយ មានភិក្ខុ ៤ ហ្មឺនរូប ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់ព្រះកកុសន្ធៈមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ តែមួយនេះ សុទ្ធតែជាឱណាស្រពទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមនៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន

សង្ខិត្តោ អហោសិ តឹសកិត្តុសហស្សានិ ។ តោ-
ជាតិយេនស្ស កិត្តុវេ កតវោ អហោ សម្ពាសត្តុស្ស
អយំ ឯវោ សាវកោ សង្ខិត្តោ អហោសិ សព្ពេ-
សំយេវ ខីណាសវានំ ។ តេ បច្ចូសស្ស កិត្តុវេ កត-
វោ អហោ សម្ពាសត្តុស្ស ឯវោ សាវកោ
សង្ខិត្តោ អហោសិ ទិសតិកិត្តុសហស្សានិ ។ តេស្ស-
បស្ស កិត្តុវេ កតវោ អហោ សម្ពាសត្តុស្ស
អយំ ឯវោ សាវកោ សង្ខិត្តោ អហោសិ សព្ពេ-
សំយេវ ខីណាសវានំ ។ បច្ឆិំ កិត្តុវេ ឯតរហិ ឯវោ
សាវកោ សង្ខិត្តោ អហោសិ អឌ្ឍតេឡសានិ(๑)
កិត្តុសតានិ ។ បច្ឆិំ កិត្តុវេ អយំ ឯវោ សាវ-
កោ សង្ខិត្តោ អហោសិ សព្ពេសំយេវ ខីណា-
សវានំ ។

(ខ) ទិយឌ្ឍំសុស្ស កិត្តុវេ កតវោ អហោ សម្ពា-
សត្តុស្ស អនេកានិ ជាតិ កិត្តុ ឧបដ្ឋាកោ អហោ-
សិ អក្ខុបដ្ឋាកោ ។ សិខិស្ស កិត្តុវេ កតវោ
អហោ សម្ពាសត្តុស្ស ខេមង្ករោ ជាតិ កិត្តុ

๑ ម. អឌ្ឍតេឡសានិ ។

សាវកសន្និបាតតែម្តង មានភិក្ខុ ៣ ហ្មឺនរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់ព្រះកោនាគមនៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ តែម្តងនេះ សុទ្ធតែជាខីណាស្រពទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសន្និបាតតែម្តង មានភិក្ខុ ២ ហ្មឺនរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់ព្រះកស្សបមាវព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ តែម្តងនេះ សុទ្ធតែជាខីណាស្រពទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធុវនេះ តថាគតវាន សាវកសន្និបាតតែម្តង មានភិក្ខុ ១ ពាន់ ២ រយ ហាសិបរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់តថាគត តែម្តងនេះ ក៏សុទ្ធតែជាខីណាស្រពទាំងអស់ ។

(៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះអសោកៈជាឧបដ្ឋាកអ្នកបំរើដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសិខីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះខេមង្ករៈ

สุตฺตนฺตปิฏกេ ទីឃនិកាយស្ស មហាវគ្គ

ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ អភិបដ្ឋាកោ ។ វេសារជ្ជកុសលេ
ភិក្ខវេ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឧបសង្កមិ(๑)
ឯាម ភិក្ខុ ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ អភិបដ្ឋាកោ ។
ភគវតោ ទសពលស្ស ភិក្ខវេ ភគវតោ អរហតោ សម្មា-
សម្ពុទ្ធស្ស ទ្វេធាវិតក្កេ(๒) ឯាម ភិក្ខុ ឧបដ្ឋាកោ អហោ-
សិ អភិបដ្ឋាកោ ។ ចតុវេសារជ្ជកុសលេ ភិក្ខវេ ភគវតោ
អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ទេសនាយំ ឯាម ភិក្ខុ
ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ អភិបដ្ឋាកោ ។ ចតុសច្ចបសុតេ
ភិក្ខវេ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សច្ច-
បិតាយ ឯាម ភិក្ខុ ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ អភិបដ្ឋា-
កោ ។ ឥទ្ធិបាទេ ភិក្ខវេ ឯតរហិ អានន្ទោ ឯាម ភិក្ខុ
ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ(๓) អភិបដ្ឋាកោ ។

---

๑ ឧ. ឧបសង្កមោ ។ ๒ ឧ. ម. ពុទ្ធិដ្ឋោ ។ ๓ ឧ. អហោសីតិ ន វិស្សតិ ។

ជាទុបដ្ឋាកអ្នកបំរើដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិស្សភូ មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះទុបសន្តៈ ជាទុបដ្ឋាកអ្នកបំរើដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកកុសន្ធៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះពុទ្ធិជៈ ជាទុបដ្ឋាកអ្នកបំរើដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមនៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះសោត្ថិជៈ ជាទុបដ្ឋាកអ្នកបំរើដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះសព្វមិត្តៈ ជាទុបដ្ឋាកអ្នកបំរើដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធរនេះ តថាគត មានភិក្ខុឈ្មោះអានន្ទ[1] ជាទុបដ្ឋាកអ្នកបំរើដ៏ប្រសើរ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា ក្នុងបឋមពោធិកាល មិនមានភិក្ខុអ្នកបំរើព្រះមានព្រះភាគដាប់ជាខ្លួនទេ ដូនណាព្រះនាគសមាលេត្តេរ ដូនណាព្រះនាគិតត្តេរ ដូនណាព្រះឧបវាណត្តេរ ដូនណាព្រះសុនក្ខត្តត្តេរ ដូនណាពុទ្ធសមណុទ្ទេស ដូនណាព្រះសាគតត្តេរ ដូនណាព្រះមេឃិយត្តេរ បំរើ ។ លុះដល់កាលខាងក្រោយមក ទើបបានព្រះអានន្ទត្តេរ ក្លាយមកបំរើដាប់រហូតដល់ព្រះអង្គក្លាយព្រះបរមនិព្វាន ។

[๙] ตสฺส ขฺวาหํ ภิกฺขเว ภควโต อรหโต สมฺมา-
สมฺพุทฺธสฺส ตฺวมฺหิ ภาเม ภาชา ปิตา อเหสึ ตฺวมฺหิ
ภาม เตวี มาตา อเหสิ ตฺวเนฺต ตฺวมฺหสฺส ปญฺ
ตฺวมฺหิ ภาม ตกรํ ภาชภาเม อเหสิ ๆ ตสฺสิ
ภิกฺขเว ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส อรุณา
ภาม ภาชา ปิตา อเหสิ ปภาวติ ภาม เตวี มาตา
อเหสิ ตวเนฺต อรุณสฺส ปญฺ อรุณาติ ภาม
ตกรํ ภาชภาเม อเหสิ ๆ เวสฺสภุสฺส ภิกฺขเว
ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สุปฺปตฺเตา ภาม
ภาชา ปิตา อเหสิ ยสวตี ภาม เตวี มาตา
อเหสิ ตวเนฺต สุปฺปติตสฺส ปญฺ อเนโม ภาม
ตกรํ ภาชภาเม อเหสิ ๆ กกุสนฺธสฺส ภิกฺขเว
ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส อคฺคิทตฺโต ภาม
ปฺราหฺมณา ปิตา อเหสิ วิสาขา ภาม ปฺราหฺมณี
มาตา อเหสิ ตวเนฺต ๆ เสน เขา ปน ภิกฺขเว
สมเยน เขมา ภาม ภาชา อเหสิ เขมสฺส
ปญฺ เขมวติ ภาม ตกรํ ภาชภาเม อเหสิ ๆ

(៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាមពន្ធុមៈ ព្រះមាតាព្រះនាមពន្ធុមតីទេវី ជាព្រះជនេត្តី (មាតាបង្កើត) ព្រះនគរឈ្មោះពន្ធុមតី ជារាជធានីនៃព្រះបាទពន្ធុមៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះសិខីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមអរុណៈ ព្រះមាតាព្រះនាមបភាវតីទេវី ជាព្រះជនេត្តី នគរឈ្មោះអរុណវតី ជារាជធានីនៃព្រះបាទអរុណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមសុប្បតីតៈ ព្រះមាតាព្រះនាមយសវតីទេវី ជាព្រះជនេត្តី នគរឈ្មោះអនោមៈ ជារាជធានីនៃព្រះបាទសុប្បតីតៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះកកុសន្ធៈមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណ៍នាមអគ្គិទត្ត ព្រះមាតាជាព្រាហ្មណីនាមវិសាខា ជាជនេត្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យនោះឯង មានព្រះរាជាព្រះនាមខេមៈ នគរឈ្មោះខេមវតី ជារាជធានីនៃព្រះបាទខេមៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ ទីឃនិកាយស្ស មហាវគ្គេ

តោ ឆាតមច្ចស្ស តិក្ខត្តុំ ភគវតោ អរហតោ សម្មា-
សម្ពុទ្ធស្ស យញ្ញទត្ថុ ឆាម ព្រាហ្មណោ បិតា
អហោសិ ឧត្តរា ឆាម ព្រាហ្មណី មាតា អហោសិ
ជនេត្តី ។ តេន ខោ បន តិក្ខត្តុំ សមយេន សោតោ
ឆាម រាជា អហោសិ សោភស្ស រញ្ញោ សោភវតី ឆាម
ឧតរំ រាជធានី អហោសិ ។ តស្សុបស្សុ តិក្ខត្តុំ
ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ព្រហ្មទត្តោ ឆាម
ព្រាហ្មណោ បិតា អហោសិ ជនវតី ឆាម ព្រាហ្មណី
មាតា អហោសិ ជនេត្តី ។ តេន ខោ បន តិក្ខត្តុំ
សមយេន តិកីតី(១) ឆាម រាជា អហោសិ តិកីតិស្ស
រញ្ញោ ពារាណសី ឆាម ឧតរំ រាជធានី អហោសិ ។
បយិំ តិក្ខត្តុំ ឯតរហិ សុទ្ធោទនោ ឆាម រាជា បិតា
អហោសិ មាយា ឆាម(២) ទេវី មាតា អហោសិ(៣)
ជនេត្តី តបិលវត្ថុំ(៤) ឆាម ឧតរំ រាជធានី អហោសី-
តិ(៥) ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន សុគតោ
ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បាវិសិ ។

---

១ ឧ. ម. កិកី ។ ២ ឧ. ឆាមាតិ ឥ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ម. អហោសីតិ ឥ
ទិស្សតិ ។ ៤ ឧ. ម. កបិលវត្ថុ ។ ៥ ឧ. ម. អហោសីតិ ឥ ទិស្សតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះកោដាគមនៈមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណ៍នាមយញ្ញទត្ត ព្រះមាតាជាព្រាហ្មណីនាម
ឧត្តរា ជាព្រះឧនេត្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យនោះឯង មាន
ព្រះរាជាព្រះនាមៈសោភៈ នគរឈ្មោះសោភវតី ជារាជធានីនៃព្រះបាទ
សោភៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះកស្សបៈមាន
ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រាហ្មណ៍នាមព្រហ្មទត្ត ព្រះមាតាជា
ព្រាហ្មណីនាមធនវតី ជាព្រះឧនេត្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យ
នោះឯង មានព្រះរាជាព្រះនាមកីកី នគរឈ្មោះពារាណសី ជារាជធានី
នៃព្រះបាទកិកី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ព្រះបិតារបស់
តថាគត ជាព្រះរាជាក្សត្រព្រះនាមសុទ្ធោទនៈ ព្រះមាតាក្សត្រព្រះនាម
មាយាទេវី ជាព្រះឧនេត្តី ព្រះនគរឈ្មោះកបិលវត្ថុ ជារាជធានី ។ ព្រះមាន
ព្រះភាគបានត្រាស់ពាក្យនេះហើយ លុះព្រះសុគតបានត្រាស់ពាក្យនេះ
ចប់ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះវិហារ ។

[๑๐] อถโข เตสํ ภิกฺขูนํ อติรตฺตปฺปกาเลสฺส ภควาโต อยเมตฺถาภิกถา อุทปาทิ ปุพฺพกถา อาวุโสฺ อภิญฺญา อาวุโสฺ ตถาคตสฺส มหาวิโมกฺขา มหาอุภาวตา ยตฺร หิ นาม ตถาคโต อตีตเมฺป พุทฺเธ ปรินิพฺพุเต นิมฺมูลปณฺเณ นิมฺมูลรุเกฺข ปริยาทินฺนวฏฺเฏ สพฺพทุกฺขวีตินฺนวฏฺเฏ ชาตีโตปิ อนุสฺสริสฺสติ นามโตปิ อนุสฺสริสฺสติ โคตฺตโตปิ อนุสฺสริสฺสติ อายุปฺปมาณโตปิ อนุสฺสริสฺสติ สาวกยุคโตปิ อนุสฺสริสฺสติ สาวก-

[๑๐] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็สมัยนั้นแล ในกาลเมื่อพระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนั้นแล ได้เกิดมีความคิดขึ้นในใจของภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนานแล้วหนอ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนานแล้วหนอ ก็เหตุนี้แลมิใช่ฐานะที่จะมีได้ ที่พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนาน ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนานแล้วหนอ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนานแล้วหนอ ก็เหตุนี้แลมิใช่ฐานะที่จะมีได้ ที่พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนาน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล พระมหากัสสปะได้ออกจากสมาธินั้นในเวลาเย็น ได้เข้าไปยังที่อยู่ของภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นแล ครั้นแล้วได้นั่งบนอาสนะที่ปูลาดไว้ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นได้เข้าไปหาพระมหากัสสปะถึงที่อยู่ ครั้นแล้วได้ถวายอภิวาทพระมหากัสสปะแล้วได้นั่งในที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นที่นั่งในที่สมควรส่วนข้างหนึ่งแล้ว ได้กล่าวกะพระมหากัสสปะดังนี้ว่า ดูก่อนอาวุโสกัสสปะ ก็พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนานหรือหนอ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นดังนี้ว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนานหรือหนอ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็เหตุนี้แลมิใช่ฐานะที่จะมีได้ ที่พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนาน ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนานหรือหนอ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็เหตุนี้แลมิใช่ฐานะที่จะมีได้ ที่พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนาน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นได้ลุกจากที่นั่งแล้วได้ไปยังที่อยู่ของตนๆ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล ในกาลเมื่อพระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนั้นแล ได้เกิดมีความคิดขึ้นในใจของภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนานแล้วหนอ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนานแล้วหนอ ก็เหตุนี้แลมิใช่ฐานะที่จะมีได้ ที่พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนาน ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนานแล้วหนอ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะนั่งเข้าฌานสมาบัติอันประเสริฐนานแล้วหนอ ก็เหตุนี้แลมิใช่ฐานะที่จะมีได้ ที่พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนาน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล พระมหากัสสปะได้ออกจากสมาธินั้นในเวลาเย็น ได้เข้าไปยังที่อยู่ของภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นแล ครั้นแล้วได้นั่งบนอาสนะที่ปูลาดไว้ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นได้เข้าไปหาพระมหากัสสปะถึงที่อยู่ ครั้นแล้วได้ถวายอภิวาทพระมหากัสสปะแล้วได้นั่งในที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นที่นั่งในที่สมควรส่วนข้างหนึ่งแล้ว ได้กล่าวกะพระมหากัสสปะดังนี้ว่า ดูก่อนอาวุโสกัสสปะ ก็พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนานหรือหนอ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็พระมหากัสสปะได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นดังนี้ว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนานหรือหนอ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็เหตุนี้แลมิใช่ฐานะที่จะมีได้ ที่พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนาน ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนานหรือหนอ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็เหตุนี้แลมิใช่ฐานะที่จะมีได้ ที่พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระชนมายุยืนนาน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในอาวาสนั้นได้ลุกจากที่นั่งแล้วได้ไปยังที่อยู่ของตนๆ ฯ

---

๑ อรรถกถา ว่า ธรรมดาเครื่องทำลายเครื่องผูกสัตว์ที่ลบล้างไม่ได้ด้วยการกระทำอย่างอื่น ชื่อว่าปัจจัยเครื่องทำลายเครื่องผูกสัตว์ ได้แก่ ปัญญาอันประกอบด้วยมรรค ๔ ชื่อว่าปัจจัยเครื่องทำลายเครื่องผูกสัตว์ ฯ ๒ กรรมดีที่ให้ผลน่าปรารถนา ชื่อว่าปัจจัยเครื่องทำลายเครื่องผูกสัตว์ ฯ ๓ ในคำว่า ครั้นสิ้นกรรมเก่าแล้ว ไม่ทำกรรมใหม่ ดังนี้ ชื่อว่าปัจจัยเครื่องทำลายเครื่องผูกสัตว์ ฯ ๔ ในคำว่า ครั้นสิ้นกรรมเก่าแล้ว ไม่ทำกรรมใหม่ ดังนี้ ชื่อว่าปัจจัยเครื่องทำลายเครื่องผูกสัตว์ ฯ

សង្ខិត្តោតគោបិ អនុសន្ធិសន្ធិតំ ฝ่ายฝ่ายา តេ ภควนฺโต
អហេសុំ ๙តិបិ ฝ่ายาหา តេ ภควนฺโต អហេសុំ ๙តិបិ
ฝ่ายาโคตฺตา តេ ภควนฺโต អហេសុំ ๙តិបិ ฝ่ายสีลา
តេ ภควนฺโต អហេសុំ ๙តិបិ ฝ่ายธมฺมา តេ ภควนฺโต
អហេសុំ ๙តិបិ ฝ่ายបญฺญา តេ ภควนฺโต អហេសុំ
๙តិបិ ฝ่ายวิหารี តេ ภควนฺโต អហេសុំ ๙តិបិ
ฝ่ายวิមุตฺตา តេ ภควนฺโต អហេសុំ ๙តិបីតិ(๑) ។ ตตฺร ยฺ
เวา អาวุโสา ตถาคตสฺเสว ยุ เวา ฝสา ธมฺมธาตุ
สุปฺปฏิวิทฺธา ยสฺสา ธมฺมธาตุยา สุปฺปฏิวิทฺธตฺตา ตถาค-
โต อรหํ โหติ พุทฺโธ ภควา ติณฺณนฺนเมเตสํ ธมฺมกฺขนฺธานญฺเจว ธมฺมกฺขนฺธ-
ภาคิยานญฺจ สพฺพสงฺคาหิกาการตฺตา ฌาตโตคตฺตา อนุสนฺธิสนฺธิตา
ธมฺมโตคตฺตา อนุสนฺธิสนฺธิตา โคตฺตโตคตฺตา อนุสนฺธิสนฺธิตา อายุปฺป-
มาณโตคตฺตา อนุสนฺธิสนฺธิตา สงฺขตลกฺขณุตฺตโตคตฺตา อนุสนฺธิสนฺธิตา

๑ ฉ. ม ฉวิสาขา ฉวิโคตฺตา ฉวิสีลา ฉวิธมฺมา ฉวิปญฺญา ฉวิวิหารี ฉวิวิมุตฺตา เต ภควนฺโต
อเหสุ ๙តិបីតិ ទិស្សតិ ។

ឃើញសាវកសន្និបាតផងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម្មជាតុណា ដែលព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ធម្មជាតុនុ៎ះ គឺព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងមែនឬ ឬជាព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកិលេសជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកម្មជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់នូវកម្មជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្ធងបង់នូវទុក្ខទាំងពួង ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ ក៏ព្រះតថាគត រលឹកឃើញព្រះជាតិផង រលឹកឃើញព្រះនាមផង រលឹកឃើញព្រះគោត្រផង រលឹកឃើញប្រមាណនៃជន្មាយុផង រលឹកឃើញ

สาวกยุคโตปิ อนุสฺสรติ สาวกสนฺนิปาตโตปิ อนุสฺสรติ ฌานลาภี เต ภควนฺโต อโหสุ ๙ติปิ ฌานา ฯ ฌานโคตฺตา ฯ ฌานสีลา ฯ ฌานธมฺมา ฯ ฌานปญฺญา ฯ ฌานวิหารี ฯ ฌานวิมุตฺตา เต ภควนฺโต อโหสุ ๙ติปิ ตถาคตา อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา วิชฺชาจรณสมฺปนฺนา สุคตา โลกวิทู อนุตฺตรา ปุริสทมฺมสารถี สตฺถา เทวมนุสฺสานญฺจ พุทฺธา ภควนฺโต อโหสุ ๙ติปิ อนุสฺสรติ ธมฺมโตปิ อนุสฺสรติ โคตฺตโตปิ อนุสฺสรติ อายุปฺปมาณโตปิ อนุสฺสรติ สาวกยุคโตปิ อนุสฺสรติ สาวกสนฺนิปาตโตปิ อนุสฺสรติ ฌานลาภี เต ภควนฺโต อโหสุ ๙ติปิ ฌานา ฯ ฌานโคตฺตา ฯ ฌานสีลา ฯ ฌานธมฺมา ฯ ฌานปญฺญา ฯ ฌานวิหารี ฯ ฌานวิมุตฺตา เต ภควนฺโต อโหสุ ๙ติปิติ ฯ อยญฺหิ เตสํ ภิกฺขเว ภควนฺตานํ วิปฺปกตา โหติ ฯ

គួរនៃសាវ័កផង រលឹកឃើញសាវកសន្និបាតផងថា ព្រះមានព្រះភាគ
ទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ មាន
ព្រះគោត្រយ៉ាងនេះ ។ មានសីលយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។
មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ឬថាទេវតាទាំងឡាយ ក្រាបបង្គំទូល
នូវសេចក្តីនុ៎ះ បំពោះព្រះតថាគតដែរ ដំណ ថាបានជាព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ
ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល នូវកិលេសជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ
ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល នូវកម្មជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់នូវកម្ម
ជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្ទុដបង់នូវទុក្ខទាំងពួង ទ្រង់បរិនិព្វាន
ទៅហើយ ក៏ព្រះតថាគត រលឹកឃើញព្រះជាតិផង រលឹកឃើញព្រះនាម
ផង រលឹកឃើញព្រះគោត្រផង រលឹកឃើញប្រមាណនៃព្រះជន្មាយុផង
រលឹកឃើញគួរនៃសាវ័កផង រលឹកឃើញសាវកសន្និបាតផងថា ព្រះមាន
ព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។
មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះ ។ មានសីលយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។
មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ នេះឯង ជាអត្ថុប្បត្តិកថា ដែលកើតុ
ទាំងនោះ (និយាយ) ហើយ បញ្ឈប់ទៅ ។

(๑๑) អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លា-
ណា វុដ្ឋិតោ យេន ភគវតោ អាសនសាលា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ
ភគវា តំក្ខណេ អាមន្តេសិ តាយ ឧប្បន្នាយ តំក្ខណវេ ឯតរហិ
តថាយ សង្ខំសទ្ទា តា ច បច តេ អង្គរា-
តថា វិប្បតិតាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ តេ តំក្ខណេ ភគវន្តំ
ឯតទវោចុំ ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ អចិរបក្កន្តេសុ ភគវតោ
អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ អច្ឆរិយំ អាវុសោ អព្ភុតំ
អាវុសោ តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា
យត្រ ហិ នាម តថាគតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិនិព្ពុតេ
ឆិន្នបបញ្ចេ ឆិន្នវដ្ដមេ បរិយោធិន្នវដ្ដេ សព្ពទុក្ខវីតិវត្តេ
ជាតិតោបិ អនុស្សរិស្សតិ ជាមតោបិ អនុស្សរិស្សតិ

[១១] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ
កន្លងសាយណ្ហសម័យ ស្តេចចូលទៅឯកុដិករមណ្ឌល លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះ
ភាគគង់សិប់ហើយ ទើបត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយ ប្រជុំគ្នានិយាយអ្វីហ្ន៎ អម្បាញ់មិញនេះ អន្តរកថាដូចម្តេច
ដែលអ្នកទាំងឡាយបញ្ឈប់ទៅ ។ កាលបើ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
សួរយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះ
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅ មិន
យូរប៉ុន្មាន អន្តរកថានេះ ក៏កើតឡើង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយកន្លងទី
នេះថា ម្នាលអាវុសោ អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអាវុសោ ហេតុមិន
ដែលមានក៏ទៅជាមាន ព្រះតថាគតទ្រង់មានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាព
ច្រើនណាស់ហ្ន៎ អម្បាលដូចព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់
ផ្តិលនូវកិលេសជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល
នូវកម្មជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់ នូវកម្មជាគ្រឿង
ញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្ទងនូវខ្ទុកទាំងពួង ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ
ក៏ព្រះតថាគត រលឹកឃើញព្រះជាតិផង រលឹកឃើញព្រះនាមផង

โคตฺตโตปิ อนุสฺสรติ อายุปฺปมาณโตปิ อนุสฺสรติ สาวกยุคโตปิ อนุสฺสรติ สาวกสนฺนิปาตโตปิ อนุสฺสรติ ฯเปฯ เต ภควนฺโต อเหสุํ สตฺตปิ ฯ เปฯ ฯเปฯ เต ภควนฺโต อเหสุํ สตฺตปิตโต ฯ กึ นุ โข อานนฺท สาสนกตสฺส นุ โข ฯเปฯ ฯเปฯ ยสฺส ฉนฺทกาลา สุปฺปฏิวิทฺธา ฯเปฯ เต ภควนฺโต อเหสุนฺติ ฯ

๑๐. ตตฺถ ปุพฺเพนิวาสนฺติ ปุพฺเพ นิวุตฺถกฺขนฺธา ปุพฺเพ นิวุตฺถา ภูมิโย ปุพฺเพ นิวุตฺถา โยนิโย ปุพฺเพ นิวุตฺถา คตโย ปุพฺเพ นิวุตฺถา วิญฺญาณฏฺฐิติโย ปุพฺเพ นิวุตฺถา สตฺตาวาสา ปุพฺเพ นิวุตฺถา สตฺตนิกายา ปุพฺเพ นิวุตฺถา อตฺตภาวปฏิลาภา ปุพฺเพ นิวุตฺตา ปญฺจกฺขนฺธา ปุพฺเพ นิวุตฺตา ปญฺจ อุปาทานกฺขนฺธา ปุพฺเพ นิวุตฺตา ปญฺจ กามคุณา ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ อายตนานิ ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ผสฺสายตนานิ ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ผสฺสกายา ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ วิญฺญาณกายา ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ธาตุโย ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ธาตุกายา ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ผสฺสายตนิกา ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ตณฺหากายา ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ตณฺหาวิจริตานิ ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ทิฏฺฐิโย ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ทิฏฺฐิคตานิ ปุพฺเพ นิวุตฺตา ฉ ทิฏฺฐิคติกา

រលឹកឃើញព្រះគោត្រផង រលឹកឃើញប្រមាណនៃព្រះជន្មាយុផង រលឹកឃើញគូនៃសាវ័កផង រលឹកឃើញសាវកសន្និបាតផងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម្មធាតុណាដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដឹងហើយដោយល្អ ធម្មធាតុនោះ ព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងដោយល្អមែនឬ ឬបានជាព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល នូវតិលេសជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិល នូវតម្ហាជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់នូវតម្ហាជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្ត្រដ់បង់នូវខ្នុកទាំងពួង ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ ក៏ព្រះតថាគត រលឹកឃើញព្រះជាតិផង រលឹកឃើញព្រះនាមផង រលឹកឃើញព្រះគោត្រផង រលឹកឃើញប្រមាណនៃព្រះជន្មាយុផង រលឹកឃើញគូនៃសាវ័កផង រលឹកឃើញសាវកសន្និបាតផងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះ ។ មានសីលយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ឬថា ទេវតាទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះតថាគតទេដឹង

សុត្តន្តបិដកេ ទីឃនិកាយស្ស មហាវគ្គោ

យេន អាយាគតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិនិព្ពុតេ ឆិន្នបបញ្ចេ ឆិន្នវដ្ដេ បរិយាឆិន្នវដ្ដេ សព្ពទុក្ខប្បតិប្បស្សទ្ធេ ជាតិតោបិ អជ្ឈុសិតំ ជាមតោបិ ។ បេ ។ សាវកសន្និបាតតោបិ អជ្ឈុសិតំ ឯវំជច្ចា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំនាមា ។ បេ ។ ឯវំគោត្តា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបីតិ អយំ ខោ តេ ភវេ អត្តភាវេ វិប្បតិបត្តា(๑) អថ ភគវា អជ្ឈុបគ្គោតិ ។ តយោតតស្សុវេសោ តិក្ខត្តុំ ឆម្ភិតត្តំ សុប្បដិវិទ្ធោ យស្សា ឆម្ភិតត្តាយ សុប្បដិវិទ្ធត្តា តយោតតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិនិព្ពុតេ ឆិន្នបបញ្ចេ ឆិន្នវដ្ដេ បរិយាឆិន្នវដ្ដេ សព្ពទុក្ខប្បតិប្បស្សទ្ធេ ជាតិតោបិ អជ្ឈុសិតំ ជាមតោបិ អជ្ឈុសិតំ គោត្តតោបិ អជ្ឈុសិតំ អាយុប្បមាណតោបិ អជ្ឈុសិតំ សាវកយុគតោបិ អជ្ឈុសិតំ សាវកសន្និ-

---

๑ ម. ហោតីតិ ទិស្សតិ ។

ជានជាព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវតិលេសជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់នូវកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្ធងបង់នូវខ្នុកទាំងពួង ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ ក៏ព្រះតថាគត រលឹកឃើញព្រះជាតិផង ទ្រង់រលឹកឃើញព្រះនាមផង ។ បេ ។ រលឹកឃើញសាវកសន្និបាតផងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អត្ថពាកថានេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយបញ្ជូបទៅ ក្រោះព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកដល់ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតុណា ដែលព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងហើយដោយល្អ ធម្មជាតុនុ៎ះ ព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងឯងដោយល្អហើយ ជានជាព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវតិលេសជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់ នូវកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្ធងបង់នូវខ្នុកទាំងពួង ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ ក៏តថាគតរលឹកឃើញព្រះជាតិផង រលឹកឃើញព្រះនាមផង រលឹកឃើញព្រះគោត្រផង រលឹកឃើញប្រមាណនៃព្រះជន្មាយុផង រលឹកឃើញគូនៃ

ภาคเยติ อนุสฺสรติ ฌานปฺปฏิลาภา เต ขนฺธาปิ อเหสุนฺติ
สตฺตปิ ฌานานิ ฯ เป ฯ ฌานปฺปฏิลาภา เต ขนฺธาปิ อเหสุนฺติ
สตฺตปิ ฌานานิ เอวมาทินา ตถาคตสฺส ฌานมุขํ อาโรเปสุ
เยน ตถาคโต อตีเต ขุนฺเน ปริโยทาเน ปณฺฑเร ปริสุทฺเธ
ปริยายนิฺนวาสฺส สพฺพญฺญุตญาณสฺส ฆาตาโยติ
อนุสฺสรตีติ ฆาตาโยติ ฯ เป ฯ สาสงฺกสปฏิภาคาโยติ
อนุสฺสรตีติ ฌานานิ เต ขนฺธาปิ อเหสุนฺติ สตฺตปิ ฌาน-
านิ ฯ เป ฯ ฌานปฺปฏิลาภา เต ขนฺธาปิ อเหสุนฺติ
สตฺตปิ ฌานานิ ฯ สเญฺชยฺยาติ เอตฺถ สญฺโญ กิเลสาปิ
ผลตฺถาย ขุพฺภนกสมฺภารปฏิสงฺขานพลา ตตฺถ เสาขฺยตฺถ ฯ
ฌานสฺส ขนฺธา ตาเลา ฌานสฺส สุขสฺส ตาเลา
ยนฺติ ขนฺธา กิเลสาปิ ผลตฺถาย ขุพฺภนกสมฺภาร-
สงฺขานพลา ตตฺถ เสาขฺยตฺถ ขนฺธาปิ ตาเลา สุขสฺส ตาเลา

សារីកឆត្ត រលឹកឃើញនូវសាវកសន្និបាតឆត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ
ទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ បេ ។
ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានឫទ្ធិយ៉ាងនេះខ្លះ ទាំងពួកទេវតាក៏ចូន
ប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់តថាគតដែរ ចូនជាព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែល
ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកិលេសជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់
ផ្តាច់ផ្តិលនូវកម្មជាគ្រឿងញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់ នូវកម្មជា
គ្រឿងញាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្ទងបង់នូវខ្នុកទាំងពួង ទ្រង់បរិនិព្វាន
ទៅហើយ ក៏តថាគត រលឹកឃើញព្រះជាតិផង រលឹកឃើញព្រះនាមផង
។ បេ ។ រលឹកឃើញសាវកសន្និបាតផងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ
មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ព្រះ
ចានព្រះភាគទាំងនោះ មានឫទ្ធិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម្មីកថាដ៏ប្រកបដោយបុព្វេនិវាស ឲ្យប្រពឹនដាច
ប្រមាណដែរឬទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះមាន
ព្រះភាគ កាលនេះឯងជាកាលគួរ ដើម្បីឆ្លើនូវធម្មីកថានុ៎ះហើយ បពិត្រព្រះ
សុគត កាលនេះជាកាលគួរ ដើម្បីឆ្លើនូវធម្មីកថានុ៎ះហើយ សូមព្រះមាន
ព្រះភាគឆ្លើនូវធម្មីកថា ដែលប្រកបដោយបុព្វេនិវាស ឲ្យប្រពឹនដាច
ប្រមាណចុះ ភិក្ខុទាំងឡាយចូនស្តាប់ធម្មីកថារបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ

ជាវេស្សន្តិតិ ។ តេនហិ កិក្ខវេ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឃំ តត្ថេតំ វោ តេ កិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច ឥតោ សោ កិក្ខវេ ឯកេនង្គុតោ តកេឡ្លា(๑) យំ វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧទបាឌិ ។ វិបស្សី កិក្ខវេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ខត្តិយោ ជាតិយា អហោសិ ខត្តិយកុលេ ឧទបាឌិ ។ វិបស្សី កិក្ខវេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ គោតមោ គោត្តេន អហោសិ ។ វិបស្សិស្ស កិក្ខវេ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសីតិវស្ស-សហស្សានិ អាយុបរិមាណំ អហោសិ ។ វិបស្សី កិក្ខវេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ បាដលិយា មូលេ អភិសម្ពុទ្ធោ ។ វិបស្សិស្ស កិក្ខវេ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ទ្វេ សាវក-យុគានិ អហេសុំ អគ្គំ ភទ្ទយុគំ ។ វិបស្សិស្ស កិក្ខវេ

---

๑ ម. ឯកនវុតិកប្បេ ។

ក៏នឹងចាំទុក ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ បើដូច្នោះចូរអ្នកទាំង៦ឆ្ងាយចាំស្តាប់ចុះ ចូរប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ រាប់អំពីកប្បនេះ (ថយក្រោយទៅ) ៩១ កប្ប ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាខត្តិយជាតិ ទ្រង់កើតក្នុងខត្តិយៈត្រកូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកោណ្ឌញ្ញគោត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះជន្មាយុ ៨ ហ៊ឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ក្រោមដើមបាដលិព្រឹក្ស (ដើមជ្រៃនឿង) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានគូនៃសាវ័កដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះខណ្ឌៈ១ តិស្សៈ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ ព្រះវិបស្សី

ภควาតោ អរហាតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តយោ សារកាយំ
សន្និធាតา អហេសុំ ฝโกา สารกายំ สนฺนิธาโต
អហោសิ អដ្ឋសដ្ឋិតិក្ខត្តុសតសហស្សំ ฝโกา สารกายំ
សន្និធាโต អហោសิ តិក្ខត្តុសតសហស្សំ ฝโกา สาร-
กายំ សន្និធาโต អហោសิ អសីតិតិក្ខត្តុសហស្សានិ ។
ปิยสฺสุสฺสุ តិក្ខត្តុំ ภควาโต អรหาโต សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
ฯเมេ តយោ សารกายំ សนฺนิธาតา អหេสุំ สพฺเพสัง-
ยេว ขีณาสวานំ ។ ปิยสฺสุสฺสุ តិក្ខត្តុំ ภควาโต
អรหาโต សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសោកោ នาម តិក្ខ
ตฺตุបฏฺฐาโก អหោสิ អคฺคุปฏฺฐาโก ។ ปิยสฺสุสฺสุ
តិក្ខត្តុំ ภควาโต អรหาโต សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ពหุมา
នาម ภณฺฑา បิตา អหោសิ ពหุមតี នาម เทวี มาตา
អหោสิ ฉเฬเต ពหุមสฺสุ ปเญฺจ ពหุมតี នาម ឯกំ
ภาติกเมเก អหោสิ ។

(๓๒) អថខោ តិក្ខត្តុំ ปิยสฺสุ ភោគินิสาโต ฯสัง-
ฯ กายา បរิฬา សาโต សมฺปជาโน មาตุ กุจฺฉิ
ฯ ปักฺกมิ ។ អយเมตฺถ ธมฺมตา ។

មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសន្និបាត ៣ ដង គឺ សាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ ៦ លាន ៨ សែនរូបម្ពង់ សាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ ១ សែនរូបម្ពង់ សាវកសន្និបាត មានភិក្ខុ ៨ ហ្មឺនរូបម្ពង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាវកសន្និបាត របស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទាំង ៣ ដងនេះ សុទ្ធតែជាព្រះខីណាស្រពទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុឈ្មោះអសោកៈជាឧបដ្ឋាក អ្នកបំរើដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមពន្ធុមៈ ព្រះមាតាព្រះនាមពន្ធុមតី ជាព្រះជនេត្តី នគរឈ្មោះពន្ធុមតី ជារាជធានី នៃព្រះបាទពន្ធុមៈ ។

[๑๒] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ច្យុតចាកឋានតុសិត ទ្រង់មានសតិសម្បជញ្ញៈ ចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតា ។ នេះជាធម្មតា (របស់ព្រះពោធិសត្វ) ក្នុងវេលាដែលចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๑๓) ឥច្ចេតា ឯសា អាកិរវេ យទា ភោតិ សត្តោ តុសិតា កាយា ចវិត្វា មាតុ កុច្ឆិំ ឱក្កមតិ ។ អថ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ អប្បមាណោ ឧឡារោ ឱភាសោ លោកេ(๑) ហាតុកវតិ អតិក្កម្មេវ(๒) ទេវានំ ទេវានុភាវំ ។ យាបិ តា លោកន្តរិកា អឃា អសំវុតា អន្ធការតិមិសា យត្ថបិមេ ចន្ទិមសុរិយា ឯវំមហិទ្ធិកា ឯវំមហានុភាវា អាភាយ ន ផរន្តិ តត្ថបិ អប្បមាណោ ឧឡារោ ឱភាសោ ផរតិ ហាតុកវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ ។ យេបិ តត្ថ សត្តា ឧបបន្នា តេបិ តេនោភាសេន អញ្ញមញ្ញំ សញ្ជានន្តិ អញ្ញេបិ កិរ ភោ សន្តិ សត្តា ឥធូបបន្នាតិ ។ អយញ្ច ទសសហស្សី លោកធាតុ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតិ(๓) អប្បមាណោ ច ឧឡារោ ឱភាសោ លោកេ ហាតុកវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ ។ អយមេត្ថ ឥច្ចេតា ។

---

๑ ឧ. ម. លោកេតិ ទ ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ. អតិក្កម្ម ។ ๓ ឧ. ម. សម្បវេធតិ ។

(๑๓) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកាលដែលពោធិសត្វ ច្យុតចាកស្ថានតុសិត ចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតា ។ គ្រានោះ ពន្លឺភ្លឺស្វាង ច្បាស់រកប្រមាណមិនបាន កន្លងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក កន្លងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពទាំងមនុស្សដ៏សេស ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក ដ៏កន្ទួងបន់ន្លាវនេះនុភាពនៃទេវតាទាំងឡាយ ។ ឧកាសណាដែលចំហទទេ នៅក្នុងទីបំផុតនៃលោកតែងមានអ្វីបាំងពាំង បានតែរុះរឿងងងឹត ព្រះចន្ទព្រះអាទិត្យទាំងនេះ សឹងមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ក៏ផ្លុំយកពន្លឺទៅមិនដល់កន្លងទីណា ពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់រកប្រមាណមិនបាន កន្ទួងន្លាវនេះនុភាពនៃទេវតាទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងទីទាំងនោះ ។ ពួកសត្វណាដែលកើតឡើងក្នុងទីទាំងនោះ សត្វអម្បាលនោះ ក៏ស្គាល់គ្នាទីគ្នាច្បាស់ដោយសារពន្លឺនោះថា អើហ្ន៎ មានពួកសត្វឯទៀតកើតក្នុងទីនេះដែរ ។ លោកធាតុទាំងមួយហ្មឺននេះ ក៏កក្រើករំពើកញាប់ញ័រ ទាំងពន្លឺដ៏ភ្លឺស្វាងច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក កន្ទួងនេះនុភាពនៃទេវតាទាំងឡាយ ។ នេះជាធម្មតា (របស់ពោធិសត្វ) កន្លងវេលាដែលចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតាន៎ុះ ។

(๑๔) ឧទ្ទតា ฝសา តិក្ខត្តុំ យតោ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិំ ឱក្កន្តោ ហោតិ បត្តាវេ[๑] នេវមฺปុត្តា ចាតុទฺទីបំ រក្ខាយ ទុបតฺថទฺធំ មา ๆ[๒] ពោធិសត្តំ ก ពោធិសត្តមាតរំ ก អនฺទុសฺสฺก ก អមนุสฺสฺก ก ពោធิ រิហោ ហេសីតិ ๆ អយមេត្ថ ឧទ្ទតា ๆ

(๑๕) ឧទ្ទតា ฝសา តិក្ខត្តុំ យតោ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិំ ឱក្កន្តោ ហោតិ បតិតិយោ សីលវតី ពោធិសត្តមាតา ហោតិ រិតา ចាឡាតិចาតา រิតา អនិទฺទានาก រิតา ลาเภสุ មិទฺធาจาร រิតา មุสาวาទา រิតา សុរាเมរยមជฺชปฺปมาទដฺឋาก ๆ អយមេត្ថ ឧទ្ទតា ๆ

---

๑ ฉ. ม. ឯត្តកេ ឧទ្ធំ រิស្សតិ ๆ ๒ ฉ. តំ ๆ

(๑๔) ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ในครั้งนั้นแล ครั้งที่พระโพธิสัตว์จุติจากดุสิตเทพนิกายแล้ว ได้ถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระมารดา มีเทวบุตร ๔ องค์ ผู้รักษาโลกในทิศทั้ง ๔ ได้ไปยังที่นั้นด้วยคิดว่า อย่าให้มนุษย์หรืออมนุษย์ใดๆ ทำอันตรายแก่พระโพธิสัตว์และพระมารดาของพระโพธิสัตว์ได้เลย ดังนี้ นี้เป็นธรรมดา ในครั้งนั้นแล ครั้งที่พระโพธิสัตว์จุติจากดุสิตเทพนิกายแล้ว ได้ถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระมารดา ดังนี้แล ฯ

(๑๕) ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ในครั้งนั้นแล ครั้งที่พระโพธิสัตว์จุติจากดุสิตเทพนิกายแล้ว ได้ถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระมารดา พระมารดาของพระโพธิสัตว์ เป็นผู้มีศีล[๑] โดยปกติ เป็นผู้เว้นขาดจากปาณาติบาต เว้นขาดจากอทินนาทาน เว้นขาดจากกาเมสุมิจฉาจาร เว้นขาดจากมุสาวาท เว้นขาดจากสุราเมรัยมัชชปมาทัฏฐาน ฯ นี้เป็นธรรมดา ในครั้งนั้นแล ครั้งที่พระโพธิสัตว์จุติจากดุสิตเทพนิกายแล้ว ได้ถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระมารดา ดังนี้แล ฯ

---

๑ อรรถกถาว่า ว่า ตั้งแต่ครั้งพระโพธิสัตว์ทรงสั่งสมบารมีมาในกาลก่อน มนุษย์ทั้งหลายเว้นจากปาณาติบาตเป็นต้นแล้วตั้งอยู่ในศีล ๕ ประการ ในกาลนั้นพระมารดาของพระโพธิสัตว์ก็ทรงรักษาศีล ๕ ประการ ในกาลนั้นแม้ศีลของพระมารดาของพระโพธิสัตว์ก็ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ด่าง ไม่พร้อย ไม่มีมลทิน ไม่ถูกตัณหาและทิฏฐิครอบงำ ย่อมเป็นไปเพื่อความเป็นไทแก่ตน ทรงสรรเสริญแล้ว ไม่ทรงติเตียน ทรงประกอบด้วยศีลอันเป็นไปเพื่อสมาธิ ฉะนี้แล ฯ

(๑๖) ឆឡភិ ឯសា កិត្តកេវ យាវ ភោគេសុ តណ្ហា មាតុ តណ្ហិ ទុតិយេ ភវេ ហោតិ ន ភោគេសុ មាតុ បុរិសេ-សុ មានសំ ឧប្បជ្ជតិ តាមតុល្យបសំហរិតំ អនតិក្កមនីយា វ ភោគេសុ មាតា ហោតិ តោនបិ បុរិសេន វត្តព្ពត្តេន ។ អយមេត្ត ឆឡភិ ។

(๑๗) ឆឡភិ ឯសា កិត្តកេវ យាវ ភោគេសុ តណ្ហា មាតុ តណ្ហិ ទុតិយេ ភវេ ហោតិ លាភិនី ភោគេសុ មាតា ហោតិ បញ្ញវតិ តាមតុលាវតិ ។ សា បញ្ញវតិ តាមតុលាវតិ សមបត្តិតា សមង្គិភូតា បរិភាវេតិ ។ អយមេត្ត ឆឡភិ ។

(๑๘) ឆឡភិ ឯសា កិត្តកេវ យាវ ភោគេសុ តណ្ហា មាតុ តណ្ហិ ទុតិយេ ភវេ ហោតិ ន ភោគេសុ មាតុ តោនបិនេវ អាពោធោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិនី ភោគេសុ មាតា ហោតិ អកិលន្តកាយា ភោគេសុ ភុញ្ជ ភោគេសុ មាតា តំយេ-ភុយ្យេនបិ តំ បុរិសំ សព្ពន្តិមភវិកត្តំ អបរិហរន្តិយំ[๑] ។ សេយ្យ-ថាបិ តិត្តកេវ មណិវេឡុរិយោ សុភោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ

๑ ម. អភិនិព្ភិជ្ជន្តិំ ។

(๑๖) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកាលដែលព្រះពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតា ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វមិនមានចិត្តប្រកបដោយកាមគុណក្នុងបុរសទាំងឡាយ ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វមិនដែលមានបុរសណាមួយ មានចិត្តត្រេកអរប្រព្រឹត្តកន្ទួងបានឡើយ ។ នេះជាធម្មតា កាលដែលព្រះពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๑๗) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកាលដែលព្រះពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតា ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វ តែងបានទទួលកាមគុណទាំង ៥ ជាប្រក្រតី ។ ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វនោះ តែងស្អប់ស្អប់ប្រកបព្រមមានអ្នកផ្គាប់បម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ ។ នេះជាធម្មតា កាលដែលព្រះពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๑๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកាលដែលព្រះពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតា រាត្រីណានីមួយ ក៏មិនកើតឡើងដល់ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វឡើយ ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វ មានតែសេចក្តីសុខជាប្រក្រតី មានកាយមិនបានលំបាក មួយទៀតមាតានៃព្រះពោធិសត្វតែងមើលឃើញព្រះពោធិសត្វ ហាក់ដូចជាបិតនៅក្រៅផ្ទៃ សព្វគ្រប់ទាំងធំទាំងតូច មានឥន្ទ្រិយក៏មិនថោកថយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កែវមណីពិទូរ្យដ៏ល្អ មានកំណើតដ៏បរិសុទ្ធ មានជ្រុង ៨ ដែលជាងដែ

សុបរិតម្មតតោ អត្ថោ វិបស្សិតព្ពោ សព្ភាការសម្បន្នោ តន្ត្រស្ស[๑] សុត្តំ អាវុតំ ជលំ ក បីតំ ក លោហិត-កំ[๒] ក ឱទាតំ ក បណ្ឌាសុត្តំ ក តមេវំ ចក្ខុមា បុរិសោ ហត្ថេសុ[๓] តរិត្វា បច្ចវេក្ខេយ្យ អយំ ខោ ឧលាវេឆ្បរិយោ សុវតោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ សុបរិតម្មត-តោ អត្ថោ វិបស្សិតព្ពោ សព្ភាការសម្បន្នោ តន្ត្រស្ស[๔] សុត្តំ អាវុតំ ជលំ ក បីតំ ក លោហិតកំ ក ឱទាតំ ក បណ្ឌាសុត្តំ ក[๕] ឯវមេវ ខោ តិក្ខត្តុំ យតោ ពោធិ-សត្តោ មាតុ កុច្ឆិំ ឱក្កន្តោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ កោចិនេវ អាពាធោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិនី ពោធិសត្តមាតា ហោតិ អតីតេ លទ្ធកាយា ពោធិសត្តស្ស ពោធិសត្តមាតា តំ ភេកុច្ឆិគតំ បស្សតិ សព្វង្គបច្ចង្គិំ អហីនិន្ទ្រិយំ ។ អយមេត្ថ ធម្មតា ។

---

๑ ម. តន្ត្រំ យំ ។ ๒ ឧ. លោហិតំ ។ ๓ ឧ. ហត្ថេ ។ ๔ ឧ. ម. តន្ត្រំ ។ ๕ ឧ. ម. ភិតិ ។

ល្អហើយ ដ៏ចំរើន ស្អាតប្រាសចាកមន្ទិល សមរម្យដោយអាការគ្រប់យ៉ាង ចេសពណ៌ខៀវក្តី ពណ៌លឿងក្តី ពណ៌ក្រហមក្តី ពណ៌សក្តី ពណ៌លឿងទុំក្តី ដែលគេដោតហើយក្នុងតែវនោះ បុរសដែលមានភ្នែក ដាក់តែវនោះលើដៃ ពិចារណាឃើញច្បាស់ថា តែវមណីពិទូរ្យនេះឯង ដ៏ល្អមានកំណើតបរិសុទ្ធមានជ្រុង ៨ ដែលជាងបានដួសល្អហើយ ដ៏ចំរើន ស្អាតប្រាសចាកមន្ទិល សមរម្យដោយអាការគ្រប់យ៉ាង ចេសពណ៌ខៀវក្តី ពណ៌លឿងក្តី ពណ៌ក្រហមក្តី ពណ៌សក្តី ពណ៌លឿងទុំក្តី ដែលគេដោតក្នុងតែវនោះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលដែលពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតា រាត្រីណាមួយ មិនដែលកើតឡើងដល់ព្រះមាតាព្រះពោធិសត្វឡើយ ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វ ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខជាប្រក្រតី មានកាយមិនឈឺឆ្អាក មួយទៀត ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វ តែងមើលឃើញនូវព្រះពោធិសត្វ ហាក់ដូចជាស្ថិតនៅក្រៅផ្ទៃ ទាំងអវយវៈធំតូចទាំងអស់ មានឥន្ទ្រិយមិនថោកថយ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๑๙) ឆឌ្ឍតា ฯសា តិក្ខត្តុំ សត្តាហជាតេ ពោ-ធិសត្តេ ពោធិសត្តមាតា ភាលំ ភវោតិ តុសិតំ ភាយំ ឧបបជ្ជតិ ។ អយមេត្ថ ឆឌ្ឍតា ។

(๒๐) ឆឌ្ឍតា ฯសា តិក្ខត្តុំ យថា ឥញ្ញ ឥត្ថី-ភា ន ភ ឧស ភ មាសេ តព្ភំ ភុច្ឆិតា បរិហរិត្វា វិជាយន្តិ ន ហោរំ[1] ពោធិសត្តមាតា វិជាយតិ ។ ឧសេវ មាសានំ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា ភុច្ឆិតា បរិហរិត្វា វិជាយតិ ។ អយមេត្ថ ឆឌ្ឍតា ។

(๒๑) ឆឌ្ឍតា ฯសា តិក្ខត្តុំ យថា អញ្ញា ឥត្ថីភា ជិសិដ្ឋា ភ ជិមជ្ឈា ភ វិជាយន្តិ ន ហោរំ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា វិជាយតិ បិតា ច[2] ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាភា វិជាយតិ ។ អយមេត្ថ ឆឌ្ឍតា ។

---

๑ ឆ. ម. ឯត្តកេវ ពោធិសត្តំ ទិស្សតិ ។ ๒ ឆ. ម. វ ។

(๑๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកាលព្រះពោធិសត្វប្រសូតមកបាន ๗ ថ្ងៃ ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វ តែងធ្វើមរណកាលទៅកើតនៅស្ថានតុសិត ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๒๐) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺស្ត្រីទាំងឡាយដទៃតែងទ្រទ្រង់គភ៌អស់ ๙ ខែខ្លះ ๑๐ ខែខ្លះ ទើបប្រសូតយ៉ាងណា ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វមិនប្រសូតយ៉ាងនោះឡើយ ។ ព្រះមាតានៃពោធិសត្វតែងទ្រទ្រង់គភ៌ពោធិសត្វ អស់ ๑๐ ខែគត់ ទើបប្រសូត ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๒๑) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺស្ត្រីទាំងឡាយដទៃតែងអង្គុយសម្រាលក៏មាន ដេកសម្រាលក៏មានយ៉ាងណា ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វប្រសូតព្រះពោធិសត្វមិនមែនយ៉ាងដូច្នោះទេ ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វ រមែងស្ថិត (ឈរ) ប្រសូតព្រះពោធិសត្វ ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

[๒๒] ฉนฺนา ฬิสา กิกฺขาย ยนา เทวติสหฺโต มาตุ กุจฺฉิสฺมา นิกฺขมติ เนว ปมมฺ ปณิธิมหาสิ ปญฺ ฯ อยเมตฺถ ฉนฺนา ฯ

[๒๓] ฉนฺนา ฬิสา กิกฺขาย ยนา เทวติสหฺโต มาตุ กุจฺฉิสฺมา นิกฺขมติ อปฺปเทา ๘(๑) เทวติสหฺโต ปมมฺ ปณิธิ ตฺหาเว ๆ เทวปุตฺตา ปณิธิหาสิ มาตุ กุจฺฉิเย ปมมฺ ปณิธิ อหมสฺมิ เทวปิ ปเทสนา เทวปุตฺตา ปณิธิหาสิ ปญฺ ฯ อยเมตฺถ ฉนฺนา ฯ

[๒๔] ฉนฺนา ฬิสา กิกฺขาย ยนา เทวติสหฺโต มาตุ กุจฺฉิสฺมา นิกฺขมติ ทิสเทา ๔ นิกฺขมติ อม-ฺหิเทา ปุรตฺถิเม อมฺหิเทา ทกฺขิเณ อมฺหิเทา ปจฺฉิเม อมฺหิเทา อุตฺตเร อมฺหิเทา เสตเม ปณิธิ อสฺมิ สฺมิ สฺมิ ฯ

---

๑ ฉ. ม. ริ ฯ

(๒๒) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកន្លងកាលដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតា ទេវតា(๑)ទាំងឡាយតែងទទួល (ព្រះពោធិសត្វ) មុន ទើបមនុស្សទាំងឡាយទទួលក្រោយ ។ នេះជាធម្មតា កន្លងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๒๓) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកន្លងកាលដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតា ព្រះពោធិសត្វមិនទាន់ចុះដល់ផែនដី មានទេវបុត្រទាំង ๔ ទទួលព្រះអង្គ ដម្កល់កន្លងខាងមុខនៃព្រះមាតាថា បពិត្រព្រះនាងទេវី សូមព្រះនាងមានចិត្តរីករាយចុះ បុត្ររបស់ព្រះនាងជាអ្នកមានស័ក្តិធំ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។ នេះជាធម្មតា កន្លងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๒๔) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកន្លងកាលដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតា ដ៏ល្អល្អះ (ស្រស់បស់) ចេញមក មិនប្រឡាក់ដោយទឹក(ភ្លោះ)មិនប្រឡាក់ដោយសេសួស មិនប្រឡាក់ដោយឈាម មិនប្រឡាក់ដោយអសោចិណានីមួយទៀត ជាអ្នកស្អាតបរិសុទ្ធ ។

---

๑ អដ្ឋកថា ថា ពួកទេវតាដែលមកទទួលពោធិសត្វនោះ គឺពួកព្រហ្មដាទីណាស្រេចក្នុងដាន់សុទ្ធាវាស ។

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว มณิรตนํ กาสิเกน วตฺเถ นิกฺขิตฺตํ เจว มณิรตนํ กาสิกานิ วตฺถานิ จปิ กาสิกานิ วตฺถานิ มณิรตนํ ปริกฺขเตฺต ตานิ กิร สฺวาหนฺนปิ สุทฺธานิ ปริโยทาตานิ เหวา ภิกฺขเว ยถา เตนิสฺสา มาตุ กุจฺฉิสฺมา นิกฺขมติ วิสเทน วา นิกฺขมติ อมกฺกิเตน ขุเทฺทน อมกฺกิเตน เสมฺหาน อมกฺกิเตน รุหิเรน อมกฺกิเตน เกนจิ อสุจินา สุทฺโธ วิสุทฺโธ ฯ อยเมตฺถ ธมฺมตา ฯ

(๒๙) ธมฺมตา ปิสา ภิกฺขเว ยถา เตนิสฺสา มาตุ กุจฺฉิสฺมา นิกฺขมติ เอว ชาตสฺส ชรา มรณานิ ปญฺญายนฺติ ตถา สีตสฺส ปิ ตถา อุณฺหสฺส ปิ ยถา เตนิสฺสสฺส ชาตกกิจฺจานิ กเรยฺยาติ มาตุ ปิ ฯ อยเมตฺถ ธมฺมตา ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កែវមណីដែលបុគ្គលដាក់ចុះលើកាសិកពស្ត្រ កែវមណី (នោះ) មិនប្រឡាក់នូវកាសិកពស្ត្រឡើយ កាសិកពស្ត្រក៏មិនប្រឡាក់នូវកែវមណីដែរ ហេតុអ្វីបានដាថាដូច្នោះ ព្រោះសំពត់នឹងកែវមណីទាំងពីរដារបស់ស្អាត មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតា ដ៏ល្អល្អះចេញមក មិនប្រឡាក់ដោយទឹក (ភ្លោះ) មិនប្រឡាក់ដោយសេ្លស្មៅ មិនប្រឡាក់ដោយឈាម មិនប្រឡាក់ដោយអសោចិណានីមួយឡើយ ដាអ្នកស្អាតបរិសុទ្ធ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

[៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺក្នុងកាលដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតា មានជាទឹក ២ ហូរចុះមកអំពីអាកាស ជាទឹក ១ ត្រជាក់ ជាទឹក ១ ក្តៅ ធ្វើនូវកិរិយាលាងដំរះព្រះពោធិសត្វ ឆង ព្រះមាតាឆង ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

[๒๖] ឧទ្ទានំ ឯសា ភិក្ខវេ សម្មតិ ជាតោ ពោធិ-
សត្តោ សមេហិ ទានេហិ បតិដ្ឋហិត្វា ខត្តវេជាភិមុខោ(๑)
សត្តបរិតិហាវេន កប្បតិ សេតម្ហិ ឆត្តេ អនុជាវិយមា-
នេ(๒) សព្ពា ច ទិសា អនុវិលោកេតិ(๓) អាសភិញ្ច
ឋានំ អាសតិ អគ្គោហមស្មិ លោកស្ស ជេដ្ឋោហមស្មិ
លោកស្ស សេដ្ឋោហមស្មិ លោកស្ស អយមន្តិមា
ជាតិ(๔) ជាតិ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោតិ ។ អយមេត្ថ ឧទ្ទានំ ។

[๒๗] ឧទ្ទានំ ឯសា ភិក្ខវេ យទា ពោធិសត្តោ
មាតុ កុច្ឆិស្មា និក្ខមតិ អថ សនេរវេកេ លោ-
កេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្ម-
ណិយា បជាយ សនេរមនុស្សាយ អប្បមាណោ
ឧឡារោ ឱភាសោ លោកេ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ
ទេវានុភាវំ ។ យាបិ តា លោកន្តរិកា អសំវុតា
អន្ធការាតិមិសា យត្ថបិមេ ចន្ទិមសុរិយា

---

๑ ឱ. ខត្តភិមុខោ ។ ๒ ឱ. អនុហីរមានេ ។ ๓ ឱ. វិលោកេតិ ។ ๔ ឱ. ម. មេតិ ន ទិស្សតិ ។

(๒๖) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺកាលដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតមកក្នុង ទ្រង់ប្រតិស្ឋាន (ឈរលើផែនដី) ដោយព្រះបាទជាន់ស៊ប់ ឆ្ពោះព្រះភក្ត្រទៅកាន់ទិសឧត្តរ ទ្រង់យាងឈានទៅបាន ๗ ជំហាន កាលដែលមហាជន កំពុងចាំងស្នែត្រងត្រថ្ងាយ ក៏រមិលមើលទូទិសទាំងពួងផង ទ្រង់ពោលនូវអាសភិវាចា គឺភាពដ៏ឧត្តមផងថា អញជាបុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់របស់លោក អញជាបុគ្គលធំបំផុតរបស់លោក អញជាបុគ្គលប្រសើរបំផុតរបស់លោក នេះជាកំណើតបំផុតរបស់អញ ឥទ្ធរនេះ ភពថ្មីតពីនេះទៅទៀតមិនមានឡើយ ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងកាលដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๒๗) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គឺក្នុងកាលដែលពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតា គ្រានោះ ពន្លឺភ្លឺស្វាងចួស រកប្រមាណមិនបាន កើតប្រាកដជាឡើងក្នុងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស កន្លងនូវទេពនុភាពនៃទេវតាទាំងឡាយ ។ ឱកាសណាដែលបំភាយទេ នៅក្នុងទីបំផុតនៃលោក ឥតមានអ្វីចាំងពាំង មានតែអន្ធកាងងឹត ព្រះបន្ទូនិងព្រះកាន្តិមានឫទ្ធិយ៉ាងនេះ

ฝ่ายบริษัทา ฝ่ายพราหมณา อาคายา ตาณุเกาะ
ตัตถะ อปฺปฆาเณา ขุทฺทาเกา ขิกาสเา ตาสุกวาสิ
อติกฺกมฺเม เนวันโ เนวานุกาโร ฯ เยปิ ตัตถ สัทธา
ขุบพนฺนา เตปิ เตเนวาสเน อภิมตาโ สญฺชนฺติ
อญฺญถา กิโร เกา สนฺติ สัทธา ตาณุบพนฺนาติ ฯ
อยญฺหิ ธมฺมสมาสฺสุ โลเกกนาถสฺส สมฺมาสัม สมฺพุ-
ทฺธสฺส สมฺมาเวเนติ อปฺปฆาเณา จ ขุทฺทาเก ขิกา-
สเา เลาเกา ตาสุกวาสิ อติกฺกมฺเม เนวันโ เนวานุ-
กาโร ฯ อยเมตฺถ สงฺคหา ฯ

(๒๘) ตาเก เขา บน ภิกฺขเว ทิสสฺสิมิ กาฺหาเว
ตฺหิมเก ราฺเญ บติเวเสสุ์ บุตฺตา เต เตส(๑) ตาเก
สุ์ เนเก บสฺสฺสติ ฯ อนฺตสา เขา ภิกฺขเว ตฺหิมา
ยตา ทิสสฺสิ กาฺหาโร ธิสฺสา เนมิตฺเต ปฺราหฺมณา
อภมฺนาเตฺวา ฆิตเนเต บสฺสนฺติ เกาฺเน เนมิตฺเต
ปฺราหฺมณา กาฺหาวฺเ ฯ อนฺตสิสฺสา(๒) เขา ภิกฺขเว
ชุ์(๓) เนมิตฺเต ปฺราหฺมณา ทิสสฺสิ กาฺหาโร ธิสฺสา

๑ ม. เหว เต ฯ ๒ ฉ. อนฺตเหสุ์ ฯ ๓ ฉ. สตฺตมิยา สตฺติ ฯ

มានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ផ្សាយពន្លឺទៅមិនដល់កន្លែងណា ពន្លឺក្តី ស្រាងច្បាស់រកប្រមាណមិនបាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងទីងងឹតនោះ កន្លងនូវទេវានុភាពនៃទេវតាទាំងឡាយ ។ ពួកសត្វណាដែលកើតក្នុងទីងងឹតនោះ សត្វអម្បាលនោះ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវគ្នានឹងគ្នា ដោយសារពន្លឺនោះថា អើហ្ន៎ មានពួកសត្វដទៃកើតក្នុងទីនោះដែរ ។ លោកជាតុ ១ ហ្នឹងនេះក៏កក្រើករំពើកញាប់ញ័រ ទាំងពន្លឺក្តីស្រាងច្បាស់ក៏រកប្រមាណមិនបាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក កន្លងនូវទេវានុភាពនៃទេវតាទាំងឡាយ ។ នេះជាធម្មតា ក្នុងវេលាដែលព្រះពោធិសត្វប្រសូតចាកផ្ទៃនៃព្រះមាតានុ៎ះ ។

(๒๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីក្រុមារ ប្រសូតមករួចហើយ ពួកបុរសទាំងឡាយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទពន្ធុមៈថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជបុត្រីរបស់ព្រះអង្គប្រសូតហើយ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតព្រះរាជបុត្រីនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបាទពន្ធុមៈទ្រង់ទតឃើញព្រះវិបស្សីក្រុមារ លុះទ្រង់ឃើញហើយ ក៏ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យហៅពួកព្រាហ្មណ៍ជាហោរាមកហើយ មានព្រះរាជឱង្ការដូច្នេះថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាហោរាដ៏ចម្រើន ចូរមើលកុមារ (នេះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាហោរាក៏មើលនូវព្រះវិបស្សីក្រុមារនោះ លុះឃាននឃើញហើយ

มหาปทานสุตฺตวณฺณนา ปฐมภาณวาร ทุติยสมเณ ปุริสลกฺขณกถา

ตสฺมึ ปน สมเย(๑) ราชา อโหสิ ฉตฺตปาณิ อุปาหนาโรหนาทีนิ ฉตฺตมงฺคลานิ ลาภี เจว อโหสิ ฉตฺตมงฺคลานญฺจ(๒) ปุตฺตา อุปฺปชฺชึสุ ลาภา เจ มหาราช สุลทฺธลาภา มหาราช ยสฺส เจ ภวิสฺสติ ฉายูทโก ปุตฺตา อุปฺปชฺชนฺติ อยมฺปิ เจว ภุมฺมาเทวา ทฺวตฺตึสมหาปุริสลกฺขณานิ สมฺปฏิจฺฉนฺติ เยหิ สมฺปฏิจฺฉิตสฺส มหาปุริสสฺส เทฺว คตโย(๓) ภวนฺติ อนญฺญา สเร อคารํ อชฺฌาวสติ ราชา โหติ จกฺกวตฺติ ธมฺมิโก ธมฺมราชา จาตุรนฺโต วิชิตาวี ถิรปตฺตชนปทปริยนฺตปฺปตฺโต สตฺตรตนสมฺปตฺติโก ตสฺสิมานิ สตฺตรตนานิ ภวนฺติ เสยฺยถีทํ จกฺกรตนํ หตฺถิรตนํ อสฺสรตนํ มณิรตนํ อิตฺถิรตนํ คหปติรตนํ ปริณายกรตนเมว สตฺตมํ ปเรสหสฺสา โข ปนสฺส ปุตฺตา ภวนฺติ สูรา วีรงฺครูปา ปรเสนปฺปมทฺทนา โส อิมํ ปถวึ สาครปริยนฺตํ อทณฺเฑน

---

๑ ฉ. ตสฺมึ ขฺวาหํ ๒ ฉ. เต เวทานิ ๓ ฉ. วิสเยฺห ฐตฺวา

ครั้งนั้น ข้าพระองค์ได้ทูลพระภาคเจ้าดังนี้ว่า ข้าแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอพระองค์ทรงพระเจริญ พระชนมายุยืนนาน พระพักตร์ผ่องใส พระฉวีวรรณบริสุทธิ์ยิ่งนัก พระรูปกายงามน่าเลื่อมใสยิ่งนัก พระสรีระบริบูรณ์ด้วยมหาปุริสลักษณะ ๓๒ ประการ ที่พระมหาปุริสผู้ประกอบด้วยมหาปุริสลักษณะ ๓๒ ประการนี้ ย่อมมีคติเป็น ๒ อย่าง ไม่มีคติเป็นอย่างอื่นเลย คือ ถ้าอยู่ครองเรือนก็จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ผู้ทรงธรรม ปกครองโดยธรรม เป็นจักรพรรดิ ชนะสงครามมีชัยชนะอันเด็ดขาด ทรงรักษาแว่นแคว้นได้มั่นคง ประกอบด้วยรัตนะ ๗ ประการ ๔ มีชนชาวทวีปใหญ่ ๒ พันเป็นบริวาร ประกอบด้วยรัตนะ ๗ ประการ คือ จักรรัตนะ (จักรแก้ว) หัตถิรัตนะ (ช้างแก้ว) อัสสรัตนะ (ม้าแก้ว) มณิรัตนะ (แก้วมณี) อิตถีรัตนะ (นางแก้ว) คหปติรัตนะ (คหบดีแก้ว) ปริณายกรัตนะ (นายปริณายกแก้ว) เป็นรัตนะที่ ๗ พระองค์มีพระราชโอรสประมาณ ๑๐๐ องค์ เป็นผู้กล้าหาญ สามารถย่ำยีข้าศึกได้ ทรงชนะแผ่นดินนี้ ตราบเท่าสาครันตมหาปฐพี ปกครองโดยธรรม ไม่ต้องใช้ศาสตรา ไม่ต้องใช้ธรรม

អសង្ខ្តេន ឯម្ហេន អភិវិជយ អជ្ឈាវសតិ សចេ ខោ បន អគារស្ស អង្គារយំ បក្ខិបតិ អរហំ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ វិវដ្ដច្ឆទោ ។ កតមេហិ ចាយំ ទេវ ក្ខុមារោ ទ្វត្តឹសមហាបុរិសលក្ខ្ណេហិ សមន្នាគតោ យេហិ សមន្នាគតស្ស មហាបុរិសស្ស ទ្វេ គតិយោ ភវន្តិ អនញ្ញា បចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ធម្មិកោ ធម្មរាជា ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជនបទដ្ឋាវរិយប្បត្តោ សត្តរតនសមន្នាគតោ តស្សិមានិ សត្តរតនានិ ភវន្តិ សេយ្យថីទំ ចក្ករតនំ ។ បេ ។ អភិវិជយ អជ្ឈាវសតិ សចេ ខោ បន អគារស្ស អគារយំ បក្ខិបតិ អរហំ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ វិវដ្ដច្ឆទោ ។

(๒๙) អយំ ហិ ទេវ ក្ខុមារោ សុប្បតិដ្ឋិតបាទោ យំ ចាយំ ទេវ ក្ខុមារោ សុប្បតិដ្ឋិតបាទោ ឥមម្បិស្ស មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខ្ណំ ភវតិ ។

សស្ត្រាវុធឡើយ ប្រសិនបើទ្រង់ចេញចាកគេហស្ថានទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស នឹងបានត្រាស់ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងលោក មានដម្បូលគឺកិលេសបើកហើយ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ ប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណ ៣២ ដូចម្តេចខ្លះ ឯមហាបុរិសដែលប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណ ៣២ រមែងមានគតិតែ ២ យ៉ាង មិនមែនមានគតិដទៃទៀតឡើយ គឺបើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ជាក្សត្រិយ៍ទ្រង់ធម៌ ជាក្សត្រិយ៍ឈ្នះសង្គ្រាមមានទីបំផុត ទល់នឹងសមុទ្រទាំង ៤ ព្រះអង្គមានជនបទដ៏មាំមួន ប្រកបដោយរតន:៧ ប្រការ ឯរតន: ៧ ប្រការរបស់ព្រះអង្គដូចេ្នះ គឺចក្កវត្តន៍ ។ បេ ។ ទ្រង់ឈ្នះគ្រប់សង្កត់ ប្រសិនបើព្រះកុមារនេះ ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស នឹងបានជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងលោក មានដម្បូលគឺកិលេសបើកហើយ ។

(២៩) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះបាទប្រតិស្ឋានស៊ប់ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារដែលមានព្រះបាទប្រតិស្ឋានស៊ប់នេះឯង ជាមហាបុរិសលក្ខណ:របស់មហាបុរសនោះ ។

ឥមស្ស នេវ កុមារស្ស ហោដ្ឋាទានតលេសុ ចក្កានិ ជាតានិ សហស្សារានិ សនេមិកានិ សនាភិកានិ សព្ពាការបរិបូរានិ យំបិ នេវ ឥមស្ស កុមារស្ស ហោដ្ឋាទានតលេសុ ចក្កានិ ជាតានិ សហស្សារានិ សនេមិកានិ សនាភិកានិ សព្ពាការបរិបូរានិ ឥទម្បិស្ស មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណំ ភវតិ ។

អយំ ហិ នេវ កុមារោ អាយតមណ្ឌលិ ។

អយំ ហិ នេវ កុមារោ ទីឃង្គុលី ។

អយំ ហិ នេវ កុមារោ មុទុតលុនហត្ថបាទោ[1] ។

អយំ ហិ នេវ កុមារោ ជាលហត្ថបាទោ ។

---

១ មុទុតលនហបាទោតិបិ បាឋោ ។ ឧ. មុទុតលុណហត្ថបាទោ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ចក្រទាំង២ក្បាលកើតមាន ត្រង់ផ្ទៃព្រះបាទានៃព្រះរាជកុមារនេះ ប្រដាប់ដោយកាំមួយពាន់ ព្រមទាំង២ឯកង់និងដុំមានចន្លោះស្មើគ្រាប់អន្ទៀ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារដែលមានរូបចក្រកើតត្រង់ផ្ទៃនៃព្រះបាទាខាងក្រោម ប្រដាប់ដោយកាំមួយពាន់ ព្រមទាំង២ឯកង់និងដុំ មានចន្លោះស្មើគ្រាប់អន្ទៀនេះ នេះឯងជាមហាបុរិសលក្ខណៈ របស់មហាបុរសនោះ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះមានព្រះបាទិ គឺកែងព្រះបាទវែង(១) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះអង្គុលីគឺម្រាមព្រះហស្តនិងម្រាមព្រះបាទវែង(២) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានផ្ទៃព្រះហស្តនិងផ្ទៃព្រះបាទទន់ល្អន់ (ដូចជាដុំសំឡីដែលគេថ្លេចអស់មួយរយដង) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានផ្ទៃព្រះហស្តនិងផ្ទៃព្រះបាទប្រឡាក់ដោយក្រឡាដូចជាសំណាញ់ ។

---

១ បើបែកសរីរប្បទេសត្រង់នោះដាច់ ៤ ភាគ ពីរភាគជាកុងព្រះបាទ អួយភាគ ជាកព្រះបាទ អួយភាគជាព្រះបណ្ហិ ។ ២ ចំណែកខាងព្រះហស្ត ម្រាមទាំង ៤ រែងស្មើគ្នា ព្រះបាទ ម្រាមទាំង ៥ រែងស្មើគ្នា ម្រាមទាំងអស់អួលត្រសួលរៀវល្អ ដូចជាផងមនោសិលា ដែលគេលាយប្រេងហើយលញ់ ។

สุตฺตนฺตปิฏเก ทีฆนิกายสฺส มหาวคฺเค

อยํ หิ เธว ตุมฺหาเก ขุสฺสฺสุตา ๆ

อยํ หิ เธว ตุมฺหาเก ฆนาติฆเฏฺฐา ๆ

อยํ หิ เธว ตุมฺหาเก ปิตาปุตฺตา อเญฺญมญฺญา

ขุโภหิ ชาณิตาเลหิ ชนฺตุคามสิ ปริมสติ(๑)

ปริมชฺชติ ๆ

อยํ หิ เธว ตุมฺหาเก โกสมฺพิกา ภิกฺขุนิโย ๆ

อยํ หิ เธว ตุมฺหาเก สุปฺปิยา ปริพฺพาชิกา กาฬุทา-

ยิสฺสา ภิกฺขุนิยา ๆ

อยํ หิ เธว ตุมฺหาเก สุขุมจฺฉวี สุขุมตฺตา

นวิยา ปฐวิยา ลิขิตฺวา ลิขิตฺวา ๆ

---

๑ ม. ปมสติ ๆ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះបាទដូចជាអណ្តែតឡើងខាងលើ (ហាក់ដូចជាមិនជាប់គាន់ដល់ព្រះបាទ) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះជង្ឃា គឺ ស្មង (រៀមូលត្រសូល) ស្រដៀងនឹងស្មងសត្វទាយ (ពុំនោះសោតស្រដៀងនឹងដង្ហើមស្រូវ) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ កាលបើទ្រង់ព្រះសណ្ឋិត គឺទ្រង់ឈរ មិនទុនព្រះអង្គបុះ អាចស្ទាបព្រះជាណុ គឺដង្កង់ ដោយផ្ទៃព្រះហស្តទាំង ២ បាន ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះអង្គាវយវៈដែលគប្បីលាក់ ឲ្យកំបាំងដោយសំពត់ បិតនៅកន្លែងស្រោម (ប្រហែលដូចជាអង្គជាតនៃជំរឹបគោឈ្មោលជាដើម) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះឆវីវណ្ណ គឺសម្បុរ (លឿងភ្លឺអន្លង់) ដូចជាសម្បុរនៃមាស ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះឆវីគឺសម្បុរល្អិតផ្សេងៗ រលើងស្រិលរត់លធ្លុះ ធ្លាក់មកត្រូវមិនជាប់ព្រះកាយ ។

อยญ์ หิ เทฺว กมฺมาเน ฆเตหิ ฆเตหิ ลาเขหิ ลาเขหิ ลาเข

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះលោមាគឺ
រោម កន្លះរណ្តៅមួយ ៗ តែមួយសរសៃ ៗ ពស់រណ្តៅ ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានចុងព្រះលោមា
ងខ្មៅរងែលើ ដាទក្ខិណាវដ្តវិលវង់ព័ទ្ធជុំនៅខាងស្តាំ មាន
ពណ៌ខៀវស្រស់ ដូចជាពណ៌នៃផ្កាអញ្ជន ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះកាយត្រង់
ដូចជាកាយព្រហ្ម ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះមំសៈគឺ
សាច់ ៧ អន្ទេរពេញលេញ (គឺត្រង់ខ្នងព្រះហស្តទាំង ២ ខ្នង
ព្រះបាទទាំង ២ ព្រះអង្សក្បូដគឺបង្គុយស្មាទាំង ២ និងត្រង់
ព្រះខន្ធប្បទេសគឺព្រះក សរីរប្បទេសទាំង ៧ អន្ទេរនេះ
មានសាច់ពេញលេញល្អ ឥតមានឃើញសរសៃឡើយ) ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានបំណែកកន្ទុះ
ព្រះកាយ(១)ខាងដើម ស្រេះដៀងគ្នានឹងបំណែកកន្ទុះកាយនៃ
ពាជសីហ៍ ។

---

១ អដ្ឋកថាថា សត្វសីហៈមានកាយពាក់កណ្តាលទៅលើពេញលេញ កាយខាងក្រោមមិនពេញទេ ចំណែកព្រះមហាបុរស កំមានព្រះកាយពាក់កណ្តាលខាងលើពេញលេញ ដូចកាយសីហៈដែរ ។

สุตฺตนฺตปิฏเก ทีฆนิกายสฺส มหาวคฺเค

อยํ ปหิ เตฺว ภิกฺขเว ปุคฺคลา ทุลฺลภา โลกสฺมึ (๑) ฯ

อยํ ปหิ เตฺว ภิกฺขเว ปุคฺคลา ทิวสงฺคตมหิมฺหา โลกา

ยาวตกฺวสฺส ภาโย ตาวตกฺวสฺส ปญฺญา ยาวตกฺวสฺส ปญฺญา ตาวตกฺวสฺส ภาโย ฯ

อยํ ปหิ เตฺว ภิกฺขเว ปุคฺคลา สมฺมเทว ทุกฺขกฺขยาย ฯ

อยํ ปหิ เตฺว ภิกฺขเว ปุคฺคลา ทสฺสนสมฺปนฺนา ฯ

---

๑ ฉ. ม. ปิฏเก ทุลฺลภา โลเก ฯ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានបង្ហុរនៃព្រះបិដ្ឋិប្រទេសពេញបរិបូណ៌ គឺមានខ្នងពេញស្មើ ឥតមានបង្ហុរធតខ្វងត្រង់កណ្តាលឡើយ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានទ្រង់ព្រាយព្រះតាយប្រហែលនឹងបរិមណ្ឌលនៃដើមជ្រៃ(១) គឺមានកាយនឹងពាមប្រវែងគ្នា (ដូចជាជ្រៃមានប្រវែងដើមនឹងមែកមិនលើសមិនខ្វះហួសគ្នាប៉ុន្មាន) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះខន្ធប្បទេស គឺព្រះស្មាធំ មូលសម ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះប្រសាទ គឺសរសៃ ស្ថិតនៅដ៏លើសលែង សម្រាប់ទទួលរសអាហារ(២) ។

---

១ ដើមជ្រៃមានមែកបែកចេញពីដើមមានប្រវែងស្មើគ្នា ទោះបី ៥០ ហត្ថ ឬ ១០០ ហត្ថក៏មានប្រមាណត្រូវគ្នាមិនខុស ទាំងបណ្តោយទាំងទទឹង ចំណែកខាងព្រះកាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគក៏មានប្រមាណត្រូវគ្នា ទាំងដំហរព្រះកាយទាំងពាមដែរ ។ ២ អដ្ឋកថា ឋា មានសរសៃយ៉ាងឆ្មារល្អិត ៧ ពាន់ ប្រជុំស្រោចត្រង់ព្រះសុរង (សម្រាប់ទទួលទាំរសអាហារឲ្យជ្រួតជ្រាបផ្សព្វផ្សាយក្នុងព្រះកាយទាំងមូលបាន ឥតមានទើសទាក់) សូម្បីអាហារយ៉ាងតិចប៉ុន្មានគ្រាប់ល្ង ១ ដែលទ្រង់ដាក់ត្រង់ចុងព្រះជីវ្ហា ក៏អាចជ្រួតជ្រាបសព្វសព៌ាង្គកាយបាន ។

อยมฺปิ หิ เตสํ ภควา สีหาสนานิ ฯ

อยมฺปิ หิ เตสํ ภควา จงฺกมนานิ ฯ

อยมฺปิ หิ เตสํ ภควา สยนานิ ฯ

อยมฺปิ หิ เตสํ ภควา อาวิญฺชนานิ[๑] ฯ

อยมฺปิ หิ เตสํ ภควา สุสุกาฆฏานิ ฯ

อยมฺปิ หิ เตสํ ภควา ปมุขานิ ฯ

อยมฺปิ หิ เตสํ ภควา ทฺวารโกฏฺฐกา อนฺตรฏฺฐกา-
นิ ฯ

---

๑ ฉ. อาลิญฺชานิ ฯ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះហនុ
គឺចង្កា សណ្ឋានស្រដៀងនឹងចង្កាពាជសីហ៍ (ពេញបរិបូណ៌
ប្រហែលដូចព្រះចន្ទត្រង់ថ្ងៃ ១៤ កើត) ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះទន្ត
គឺធ្មេញ ៤០ គត់ (ខាងលើ ២០ ខាងក្រោម ២០) ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះទន្តពាបស្មើ
(មិនប្រជ្ងស ឬប្រពើសខ្ពស់ទាបឡើយ) ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានរបៀបនៃព្រះ
ទន្តជិតស្និទ្ធ ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះទាឋា
គឺព្រះចង្កឹម (ទាំង ៤) សស្អាត (ក្លុំរុងរឿងជាងពន្លឺ
ផ្កាយព្រឹក) ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះជិវ្ហាដ៏ទន់
ល្អមល្អ ។
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពាជកុមារនេះ មានព្រះសូរសៀង
គឺសូរសព្ទសំឡេងក្រាន់ក្រៃ ដូចជាសំឡេងនៃមហាព្រហ្ម
កាលបើបន្លឺព្រះពាចាពីរោះដូចជាសំឡេងនៃសត្វការវិក ។

อยํ มหา เทว กุมาโร อภิรูโปติ ฯ

อยํ มหา เทว กุมาโร โสมฺโยติ ฯ

สมสฺส เทว กุมารสฺส ขณฺหา กมฺมนียา ชาตา
ขิตฺตา มุทู ผุลฺลสนฺนิภา ฯ ยถา เทว[๑] สมสฺส
กุมารสฺส ขณฺหา กมฺมนียา ชาตา ขิตฺตา มุทู
ผุลฺลสนฺนิภา ฯ

อยํ มหา เทว กุมาโร ขณฺหาสีสีโสติ ยถา ยถา
เทว กุมาโร ขณฺหาสีสีโส สนฺตสฺส มหาปุริ-
สสฺส มหาปุริสลกฺขณานิ ภวนฺติ ฯ

---

๑ ม. เทวาติปิ ฯ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះនេត្រខៀវស្រស់[1] (ក្នុងទីដែលគួរខៀវ) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានដួងព្រះនេត្រស្រដៀងនឹងដួងភ្នែកនៃគោ (មានដួងព្រះនេត្រធំធំ ២ ថ្ងាយធំស្រដៀងនឹងដួងភ្នែកកូនគោសម្បុរក្រហមដែលខើបនឹងសំពាលមួយរំពេច) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះទុណ្ណាលោម គឺរោមដុះត្រង់ចន្លោះព្រះភមូ (ចិញ្ចើម) មានសម្បុរសក្បុស ទន់ល្អន់ដូចជាសំឡី ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះសីរ្សៈហាក់ដូចជាប្រជាប់ដោយក្បាំងស្រេចស្រាប់ (រុងរឿងដូចជាព្រះមហាក្សត្រិយ៍ដែលទ្រង់នូវក្បាំងព្រះកត្រ) ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ ដែលមានព្រះសីរ្សៈហាក់ដូចប្រជាប់ដោយក្បាំងស្រេចស្រាប់ ដោយហេតុណា ហេតុនេះឯងជាមហាបុរិសលក្ខណៈរបស់មហាបុរសនោះ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា ត្រង់កន្លែងដែលគួរខៀវក៏ខៀវស្រស់ដូចជាផ្កាត្រកៀត ឬ ផ្កាកណ្តៀង ត្រង់កន្លែងដែលគួរលឿង ក៏លឿងស្រស់ដូចជាផ្កាកណ្ណិកា... ក្រហមស្រស់ដូចជាផ្កាបាវា...សថ្លាត្រចះដូចជាផ្កាយព្រឹក ...ខ្មៅស្រស់ដូចជាផ្លែត្នោត ។

(๓๐) ๙ เยหิ โข อยํ เถโร ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติ-ญาเณน สมนฺนาคโต อโหสิ ตานิ ญาณานิ ปจฺจเวกฺขนฺโต ตสฺส ภควโต สพฺพญฺญุตญาณสฺส ปากฏภาวมกาสิ ฯ ตตฺถ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติ-ญาณนฺติ ขนฺธปฏิปาฏิยา อเนกานิปิ ปุพฺเพนิวาสานิ อนุสฺสรณญาณนฺติ อตฺโถ

[๓๐] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พระราชกุมารนี้ ประกอบด้วยมหาปุริสลักษณะ ๓๒ ประการนี้แล มหาปุริสนั้นประกอบด้วยมหาปุริสลักษณะ ๓๒ ประการ จึงมีคติได้ ๒ อย่าง ไม่มีคติอื่นนอกจากนี้ คือถ้าอยู่ครองเรือนก็จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ผู้ทรงธรรม ประกอบด้วยธรรม เป็นธรรมราชา ทรงชนะโดยธรรม เป็นผู้ยังชนบทให้ถึงความเจริญ มีพระราชอาณาเขตกว้างขวางถึงที่สุดสมุทรทั้ง ๔ พระองค์มีชนบทบริบูรณ์ด้วยรัตนะ ๗ ประการ รัตนะ ๗ ประการของพระองค์นั้น คือ จักรแก้ว ๑ ช้างแก้ว ๑ ม้าแก้ว ๑ แก้วมณี ๑ นางแก้ว ๑ คหบดีแก้ว ๑ ปริณายกแก้ว ๑ เป็นที่ ๗ พระองค์มีพระราชโอรสประมาณ ๑๐๐ องค์ เป็นผู้กล้าหาญ สามารถย่ำยีข้าศึกได้ มีพระวรกายสมส่วน ทรงชนะแผ่นดินนี้ ที่มีสาครเป็นขอบเขต ทรงปกครองโดยธรรม ไม่ต้องใช้ศาสตราวุธ ไม่ต้องใช้ทัณฑะ ปราบปรามได้แต่ด้วยธรรมอย่างเดียว

[๓๑] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล พระโพธิสัตว์ได้ให้พวกพราหมณ์ทั้งหลายที่เป็นมหาศาล เสวยกามคุณอันประณีตที่สุด ๆ และให้ประดิษฐานไว้ในปราสาทชั้นบน ๆ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ភជា វិបស្សិស្ស ភគវតោ ជាតិយោ ខុបដ្ឋាបេសិ ។ អញ្ញា ខីរំ(១) ភាយេន្តិ អញ្ញា ឧហាបេន្តិ អញ្ញា ជាវេន្តិ អញ្ញា អង្គេន បរិហារន្តិ ។ ជាតស្ស ខោ បន កិក្ខវេ វិបស្សិស្ស ភគវតោ សេតច្ឆត្តំ ជារយិត្ថ ទិ-ភា ទេវ រត្តិ ច មា ជំ សីតំ ភ ឧណ្ហំ ភ តិណំ ភ រជោ ភ ឧស្សាវោ ភតិ(២) ។ ជាតោ ខោ បន កិក្ខវេ វិបស្សី ភគវា ពហុនោ ជនស្ស បិយោ អហោសិ មនាបោ ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ ឧប្បលំ ភ បទុមំ ភ បុណ្ឌរីភំ ភ ពហុនោ ជនស្ស បិយំ មនាបំ ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ វិបស្សី ភគវា ពហុនោ ជនស្ស បិយោ អហោសិ មនាបោ ។ ស្វាស្សុទំ អង្គនេវ អង្គំ បរិហារិយតិ ។ ជាតោ ខោ បន កិក្ខវេ វិបស្សី ភគវា មញ្ជុស្សរោ ច អហោ-សិ វគ្គុស្សរោ ច មធុរស្សរោ ច បេមនីយស្សរោ ច ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ បរិមវន្តេ បព្ភារេ ភគវតិ ភាម សភគុណាជាតិ មញ្ជុស្សរោ ច វគ្គុស្សរោ ច មធុរស្សរោ ច

---

១ ឱ. សុទំ ។ ២ ឱ. ភ ពាធតិ ។ ម. ភ ពាធយិត្ថាតិ ។

លំដាប់នោះ ព្រះបាទពន្ធមៈទ្រង់គ្រាស់បង្គាប់ឲ្យមេដោះចាំងឡាយបម្រើព្រះវិបស្សីកុមារ ។ ពួកស្ត្រីខ្ទះថ្វាយព្រះត្បូរស ស្ត្រីខ្ទះថ្វាយព្រះស្នាន (ផ្តិតទឹក) ស្ត្រីខ្ទះថាក់ថ្នម ស្ត្រីខ្ទះបីបម្នមព ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារ ប្រសូតមកហើយ ពាជបុរសចាំងឡាយតែងចាំងនូវស្បែត្រធំត្រចាំងថ្ងៃចាំងយប់ ដើម្បីកុំឲ្យត្រជាក់ប្អូក្តៅ ស្មៅប្អូធូលីប្អូទឹកសន្សើមតាល់ត្រូវបាន ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ មួយទៀត កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារប្រសូតមកហើយ រមែងជាទីស្រឡាញ់ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ជនច្រើនគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ ផ្កាឧប្បលក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី តែងជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ជនច្រើនគ្នា មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីកុមារ រមែងជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ជនច្រើនគ្នា ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ មានដំណាលថា ព្រះវិបស្សីកុមារនោះ គេតែងដណ្តើមបីព ផ្វាស់ប្តូរគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារប្រសូតមកហើយ មានសំឡេងស្រទន់ មានសំឡេងក្បោះក្បាយ មានសំឡេងផ្អែមល្ហែម មានសំឡេងគួរឲ្យអ្នកផងស្រឡាញ់ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ សក្កណជាតិឈ្មោះកវរិក ដែលនៅលើកំពូលភ្នំហិមពាន្ត មានសំឡេងស្រទន់ មានសំឡេងក្បោះក្បាយ មានសំឡេងផ្អែមល្ហែម មានសំឡេង

เวมชฺฌิยสณฺฐาเน ฐ ฝามเย ขเร กตฺวา วิปสฺสึ กุ-
มาเร มญฺจสณฺฐาเน ฐ อโนมสิ วณฺณสณฺฐาเน ฐ มณุ-
สฺสาเน ฐ เวมชฺฌิยสณฺฐาเน ฐ ฯ ชาตสฺส ขเร
ปน กตฺวา วิปสฺสิสฺส กุมารสฺส ตมฺหากญฺจ ปิตุ-
ฐาเน ฐปยึสุ ตาสุ เยน ฐานนฺตเรน(๑) สมฺปตฺตา เยวาปนก
ปสฺสติ ปิตา เวว ปตฺตึ ฐ ฯ ชาตกาเล ขเร ปน กตฺวา
วิปสฺสึ กุมาเร อนิมิสฺสนฺตา(๒) เวกฺขนฺติ เสยฺยถาปิ
ปิตา กิกฺขาย(๓) เนสาทา(๔) ตาวตฺตึสา อนิมิสฺสนฺตา(๕)
เวกฺขนฺติ ฝามเย ขเร กตฺวา วิปสฺสึ กุมาเร อนิมิ-
สนฺตา เวกฺขนฺติ(๖) ฯ ชาตสฺส(๗) ขเร ปน กตฺวา
วิปสฺสิสฺส กุมารสฺส วิปสฺสีกุมาโร(๘) สมญฺญา อุป-
ฏฺฐาสิ ฯ อปเร ขเร กตฺวา ตญฺหมา ภยา อฏฺฏกา-
รณา(๙) ปริสงฺกา วิปสฺสึ กุมารึ อญฺเญ ปริหรึสุ เวกฺข

---

๑ ฉ. ม. สุทฺธึ ฯ ๒ ฉ. อนิมิสนฺตา ฯ ม. อนิมิสนฺตา ฯ ๓ ฉ. ม. ภิกฺขาเย ฐ ทิสฺวาติ ฯ ๔ ฉ. ม. เขฬา ฯ ๕ ฉ. ม. อนิมิสนฺตา ฯ ๖ ฉ. ม. ฉวิเมว ขเร ภิกฺขาเย วิปสฺสึ กุมาเร อนิมิสฺสนฺตา เวกฺขตีติ ฐ ทิสฺวาติ ฯ ๗ ฉ. ชาตสฺสาติ ฌาเน ฐ ทิสฺวาติ ฯ ๘ ฉ. ม. วิปสฺสิ วิปสฺสี เจวาติ อาเมฑิตาติ ทิสฺวาติ ฯ ๙ ฉ. ม. อฏฺฏกรณาฯ

គួរឲ្យអ្នកផងស្រឡាញ់ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីកុមារ
ក៏មានសំឡេងស្រទន់ មានសំឡេងក្សោះក្សាយ មានសំឡេងផ្អែមល្ហែម
មានសំឡេងគួរឲ្យអ្នកផងស្រឡាញ់ ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារប្រសូតមកហើយ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ កើតអំពី
កម្មវិបាក កើតមានប្រាកដ អាចមើលឃើញនូវទីឆ្ងាយចំនួនមួយរយោជន៍
ដោយដុំពិញបាន ទាំងវេលាថ្ងៃទាំងវេលាយប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រះវិបស្សីកុមារដែលប្រសូតមកហើយ តែងសំឡឹងមើលមិនប៉ប្រិច ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ទៀតទាំងឡាយ ដែលបិតានៅកងហាមនៃត្រកូលក្តី
តែងសំឡឹងមើលមិនប៉ប្រិច យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
វិបស្សីកុមារ ក៏តែងសំឡឹងមើលមិនប៉ប្រិចយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារប្រសូតមកហើយ ព្រះនាមថា
វិបស្សី ក៏កើតឡើងប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់នោះឯង ព្រះ
ចាតមរៈគង់កងទីដំរែក្តី ទ្រង់ញុំាងព្រះវិបស្សីកុមារឲ្យគង់លើ ព្រះទ្រ

อเนฺต(๑) อนุสาสติ ฯ ตตฺร สุทํ ภิกฺขเว วิปสฺสี กุมาโร ปิตุ อเนฺต นิสินฺโน วิเจยฺย วิเจยฺย อตฺเถ ปชานาติ ญาเณน ฯ วิเจยฺย วิเจยฺย กุมาโร อเนฺต ปชานาติ ญาเณนาติ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส กุมารสฺส กิเยฺลสา มตฺตาย วิปสฺสิสฺเสว สมญฺญา อุทปาทิ ฯ อถโข ภิกฺขเว พนฺธุมา ราชา วิปสฺสิสฺส กุมารสฺส ตโย ปาสาเท การาเปสิ เอกํ วสฺสิกํ เอกํ เหมนฺติกํ เอกํ คิมฺหิกํ ปญฺจหิ กามคุเณหิ อุปฏฺฐาเปสิ ฯ ตตฺร สุทํ ภิกฺขเว วิปสฺสี กุมาโร วสฺสิเก ปาสาเท จตฺตาโร มาเส นิปฺปุริเสหิ ตุริเยหิ ปริจาริยมาโน(๒) น เหฏฺฐาปาสาทํ(๓) โอโรหตีติ ฯ

ปฐมภาณวารํ ฯ

---

๑ ฉ. ม. อเนฺต ฯ ๒ ฉ. ปริจาริยมาโน ฯ ม. ปริจาริยมาโน ฯ ๓ ม. เหฏฺฐาปาสาทา ฯ

ពិភាក្សាក្តីទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានដំណាលថា កាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារគង់នៅទាព្រះឧបវ្រះបិតា ពិចារណាទៅ ក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីទាំងឡាយដោយញាណ ។ ព្រះវិបស្សីកុមារពិចារណាទៅហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវក្តីដោយញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះនាមថា វិបស្សី ក៏កើតឡើងដល់ព្រះវិបស្សីកុមារដោយសុះសាយទូទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះបាទពន្ធុមៈឲ្យជាងសង់ប្រាសាទ ៣ ខ្នង សម្រាប់ព្រះវិបស្សីកុមារ (គង់) គឺប្រាសាទ ១ សម្រាប់គង់កំឡុងវស្សានរដូវ ប្រាសាទ ១ សម្រាប់គង់កំឡុងហេមន្តរដូវ ប្រាសាទ ១ សម្រាប់គង់កំឡុងគិម្ហរដូវ មានកាមគុណ ៥ ផ្គត់ផ្គង់បម្រុងទុក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីដំណាលថា កាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារមានសុទ្ធតែពួក (ស្ត្រី) ឥតមានបុរស បម្រើដោយតន្ត្រីទាំងឡាយ នៅលើប្រាសាទកំឡុងវស្សានរដូវរៈស់ ៤ ខែ មិនដែលចុះមកខាងក្រោមប្រាសាទឡើយ ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ១ ។

(៣២) អថខោ តិស្សស្ស វិបស្សិស្ស កុមារកេ ពហុំ
វស្សគណំ ពហុំ វស្សសតានំ ពហុំ វស្សសហស្សគណំ
អច្ចយេន សារថី អាមន្តេសិ យោជេថ៎ា សព្ពេ សារថី
កន្ទាដេ កន្ទាដេ បរិភាដេ ទុយ្យានភូមិំ គច្ឆាម សុភូមិំ(១)
នេសុន្តោយាតិ ។ ឱ៎ំ នេកាតិ ខោ តិស្សស្ស សារថី
វិបស្សិស្ស កុមារស្ស បដិស្សុត្វា កន្ទាដេ កន្ទាដេ
បរិភាដេ យោជេត្វា វិបស្សិកុមារស្ស(២) បដិវេទេសិ
យុត្តាដេ ខោ តេ នេ៎ កន្ទាដេ កន្ទាដេ បរិភា-
ដេ យសុន្តោដេ កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អថខោ
តិស្សស្ស វិបស្សិ កុមារកេ ភទ្រេ(៣) បរិភាដេ អភិរុហិត្វា
ភទ្រេហិ ភទ្រេហិ យោធេហិ ទុយ្យានភូមិំ និយ្យាសិ ។
អទ្ទសា ខោ តិស្សស្ស វិបស្សិ កុមារកេ ទុយ្យានភូមិំ
និយ្យន្តេ បុរិសេ បឋមំ កោធនេ សិរីដ្ឋិំ ភង្គុំ(៤) នង្គ-
បរិយេ បវេធមានេ កច្ចដ្ឋំ អាតុរំ គតយោព្វនេ ទិស្វា
សារថិំ អាមន្តេសិ អយំ បន សម្ម សារថិ បុរិសោ

---

១ ម. ភូមិំ ។ ២ ម. យោជាបេត្វា វិបស្សិស្ស កុមារស្ស ។ ៣ ម. ភទ្រេ ។
៤ ម. ភង្គេ ។

(๗๒) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីកុមារ លុះកន្លងកាលប្រែនរយ ប្រែនពាន់ឆ្នាំទៅ ក៏ត្រាស់ហៅនាយសារថីមកថា ម្នាលនាយសារថីដ៏ចំរើន អ្នកចូរឯងរៀបចំរទមន្តុរយានទាំងឡាយ ដែលល្អ ។ យើងនឹងទៅកាន់ឧទ្យានមើលទីភូមិដ៏ល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯនាយសារថី ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីកុមារថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណាចំរើនវិសេស ហើយក៏ចំមន្តុរយានទាំងឡាយដែលល្អ ។ រួចហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះវិបស្សីកុមារថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យានទាំងឡាយល្អ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គចំមកបរួចហើយ ឥឡូវនេះសូមព្រះអង្គកំណត់នូវកាលដ៏គួរចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីកុមារ ទ្រង់គង់យានដ៏ល្អចេញទៅកាន់ឧទ្យាន ដោយយានទាំងឡាយដែលល្អ ។ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីកុមារ កាលដែលស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន ឃាត់ទតទៅឃើញបុរសចាស់ មានឆ្អឹងដំនឹរដូចជាបង្គន់ មានខ្នងកោង មានឈើច្រត់ជាគ្រឿងទប់ទល់ កំពុងញាប់ញ័រក្រហល់ក្រហាយ មានវ័យកន្លងហើយ លុះឃើញហើយក៏ត្រាស់ហៅនាយសារថីមកថា ម្នាលនាយសារថីដ៏ចំរើន អ្នកចុះបុរសនេះ

កាំតតោ តេសាបិស្ស ន យថា អញ្ញេសំ តាយោ-
បិស្ស ន យថា អញ្ញេសន្តិ ។ ឥមេ ខោ ទេវ
ជិណ្ណា ជាមាតិ ។ កាំ បនេមេ សម្ម សារជិ ជិណ្ណា
ជាមាតិ ។ ឥមេ ខោ ទេវ ជិណ្ណា ជាម ឧភាឧ
តេន ចិរំ ជីវិតព្យំ ភវិស្សតីតិ ។ កាំ បន សម្ម សារជិ
អហំបិ ជរាធម្មោ ជរំ អនតីតោតិ ។ ភូញ្ញ ទេវ
មយញ្ញម្ហា សព្ពេ ជរាធម្មា ជរំ អនតីតាតិ ។ តេន-
ហិ សម្ម សារជិ អលង្ការេន្ត ទុយ្យានភូមិយា ឥតោ
ច[1] អន្តេបុរំ បច្ចនិយ្យាហីតិ ។ ឯវំ ទេវាតិ ខោ
កិង្ករវេ សារជិ រិបស្ស្ស្ស ភុមារស្ស បដិស្សុត្វា តតោ
ច អន្តេបុរំ បច្ចនិយ្យាសិ ។ តត្រ សុទំ កិង្ករវេ

---

១ ឆ. ម. នំ ។

ធ្វើដូចម្តេច បានជាសក់គាត់មិនដូចជាសក់អ្នកឯទៀត ទាំងកាយគាត់ក៏មិនដូចកាយអ្នកឯទៀតដែរ ។ នាយសារថីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព នោះឯងហៅថា បុរសចាស់ ។ ម្នាលនាងសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្តអើយ ចុះដូចម្តេចបុរសនុ៎ះ បានជាឈ្មោះថាបុរសចាស់ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯបុរសនេះ បានជាឈ្មោះថា បុរសចាស់ តពីនេះទៅនុ៎ះ គាត់នឹងមិនរស់នៅយូរប៉ុន្មានទេ ។ ម្នាលនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្តអើយ ទុកជាអាត្មាអញត្រូវមានសេចក្តីចាស់ជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីចាស់ទៅបានទេ ឬដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មនុស្សទាំងអស់គ្នា ទោះព្រះអង្គក្តី យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្តី សុទ្ធតែមានសេចក្តីចាស់ជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីចាស់ទៅបានទេ ។ ម្នាលនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្តអើយ បើដូច្នោះ ការងៅនុ៎ះគង់តែក្នុងថ្ងៃនេះល្មមប៉ុណ្ណឹងហើយ ឯងចូរត្រឡប់អំពីទីនេះទៅកាន់ខាងក្នុងបុរីវិញចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយសារថី ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះវិបស្សីកុមារថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយក៏បែរអំពីទីនោះ ត្រឡប់ទៅខាងក្នុងបុរីវិញទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីដំណាលថា

ทิฏฺฐสฺสุโต สุตมตเก อเนฺตปุรกา ตาสา ทุกฺขี ทุมฺมเนา ปชฺฌา-
ยนฺติ ฉิทฺทกา กิร เอตา ตาสุ ตาสุ ตาทิ ตาทิ ยตฺร หิ ตาทิ
ตาทิสสฺส ตาทิ ปญฺญายิสฺสตีติอาทิ ฯ

[๓๓] อถโข สกฺกสฺส เทวานมินฺทสฺส ราชา สารชฺชํ
อาปชฺชาเปสฺสา ฯเปฯ สารชฺชิ สมฺปฺ สารชฺชิ สุมนาเย
ราชิกาย อคฺคมเหสิยา อคฺคปริจาริกาย สมฺปฺ สารชฺชิ สุมา-
เย ราชิกาย อคฺคมเหสิยา อคฺคมาโย อโหสีติ ฯ ฉ เขา
เนว สุมนาเย ราชิกาย อคฺคมเหสิยา ฉ เขา เนว
สุมนาเย ราชิกาย อคฺคมเหสิยา อคฺคมาโย อโหสีติ ฯ อิมิ
ปน สมฺปฺ สารชฺชิ อฏฺฐส สุมนาเย ราชิกาย อคฺคมเหสิ
ยา ปริจาริกาติ ฯ อฏฺฐสา เขา เนว สุมนาเย ราชิกาย อคฺคมเหสิ
ยา ปุริสสฺส ปุริสเวสา ปุริสปริกฺขารา ปุริสาภรณา ปุริสสฺส
ปาตุภาวมตฺตกมฺปิ อาทาย ตตายาคนฺตฺวา ตสฺสา มยิ
ปน สมฺปฺ สารชฺชิ ปุริสสา ปริกฺขารา

กัปนั้นว่า พระวิปัสสีกุมาร ออกจากพระนครบุรีแล้ว ก็ทรงสลดพระทัย ทรงเบื่อหน่าย ทรงสังเวช ทรงพระดำริว่า ทุกข์ อันน่าเกลียดหนอ ภพนี้ ชื่อว่าเป็นทุกข์ ความเกิดย่อมมีแก่สัตว์ทั้งหลาย ผู้ยังมีภพ ความแก่ย่อมมีแก่สัตว์ทั้งหลาย ผู้เกิดแล้ว ความตายย่อมมีแก่สัตว์ทั้งหลาย ผู้แก่แล้ว ความโศก ความคร่ำครวญ ความเจ็บกาย ความเจ็บใจ ความคับแค้นใจ ย่อมมีแก่สัตว์ทั้งหลาย ผู้ตายแล้ว ดังนี้ ฯ

(๓๓) ดูกรภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระวิปัสสีกุมาร ทรงให้เรียกนายสารถีผู้ฉลาดในการฝึกบุรุษมาแล้ว ตรัสถามว่า ดูกรนายสารถี ท่านจักพาเราไปสู่อุทยานหลวงในวันนี้ ได้หรือ นายสารถีทูลรับพระราชโองการแล้ว ได้ทำตามพระราชดำรัสทุกประการ ฯ ครั้งนั้น นายสารถีได้ทูลถามพระวิปัสสีกุมารว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็พระองค์จักทรงประสงค์อุทยานหลวงใด ในวันนี้ ฯ ลำดับนั้น พระวิปัสสีกุมารได้ตรัสกะนายสารถีว่า ดูกรนายสารถี ท่านจงตกแต่งอุทยานหลวงที่ชื่อว่าสุภกัณหะ ในวันนี้ ฯ นายสารถีทูลรับพระราชโองการแล้ว ได้ทำตามพระราชดำรัสทุกประการ ฯ ครั้งนั้น พระวิปัสสีกุมาร ทรงประทับนั่งในรถอันประเสริฐ ที่ประดับแล้วอย่างดี ได้เสด็จออกจากพระนครบุรี ด้วยความโอ่อ่าใหญ่ยิ่ง ฯ ครั้งนั้น พระวิปัสสีกุมาร ได้เสด็จเข้าไปสู่อุทยานหลวงสุภกัณหะ ด้วยความโอ่อ่าใหญ่ยิ่ง ฯ ครั้งนั้น พระวิปัสสีกุมาร ได้ทรงเห็นบุรุษคนหนึ่ง ผู้มีผมและหนวดอันโกนแล้ว นุ่งผ้ากาสาวะ ห่มผ้าคากรอง ประนมมือไหว้อยู่ ที่ประตูพระราชอุทยาน ครั้นแล้วได้ตรัสถามนายสารถีว่า ดูกรนายสารถี บุรุษนี้ ชื่อว่าอะไร ก็ไม่ใช่ญาติสายโลหิตของเรา ไม่ใช่เทวดาทั้งหลายในดาวดึงส์ ดูกรนายสารถี ท่านจงไปถามบุรุษนั้นดู ฯ นายสารถีทูลรับพระราชโองการแล้ว ได้ไปถามบุรุษนั้นว่า ดูกรท่านผู้เจริญ ท่านชื่อว่าอะไร ฯ ครั้งนั้น พระวิปัสสีกุมาร ได้ทรงสดับคำของนายสารถีกับบุรุษนั้นสนทนากันแล้ว ได้ตรัสกะนายสารถีว่า ดูกรนายสารถี ถึงแม้บุรุษนี้ ก็ชื่อว่าบุรุษ ดูกรนายสารถี ท่านจงพาบุรุษนี้มาที่นี่ ฯ นายสารถีทูลรับพระราชโองการแล้ว ได้พาบุรุษนั้นมาเฝ้าพระวิปัสสีกุมาร ฯ ครั้งนั้น พระวิปัสสีกุมาร ได้ตรัสถามบุรุษนั้นว่า ดูกรท่านผู้เจริญ ท่านชื่อว่าอะไร ฯ

តោសាបិស្ស ន យេថា អញ្ញេសំ តាយោបិស្ស ន
យថា អញ្ញេសន្តិ ឯសោ ខោ នេវ ដិណ្ណោ ឆាមាតិ
តឹ បនេសោ សម្ម សារជិ ដិណ្ណោ ឆាមាតិ ឯសោ
ខោ នេវ ដិណ្ណោ ឆាម ឧឆារំ តេន ចិរំ ជីវិតព្ពំ
ភវិស្សតីតិ តឹ បន សម្ម សារជិ អហំបិ ជាឆម្ហា
ជរំ អនតីតោតិ ត្វញ្ហ នេវ មយញ្ហម្ហា សព្ពេ ជា-
ឆម្ហា ជរំ អនតីតាតិ តេនហិ សម្ម សារជិ អលង្ហ-
ឆជ្ជ ឧយ្យានភូមិយា ឥតោ ច អន្តេបុរំ បច្ចនិយ្យា-
ហីតិ ឯវំ ឆេកតិ ខោ អហំ នេវ វិបស្សិស្ស ភ-
គវាស្ស បដិស្សុត្វា តតោ ច អន្តេបុរំ បច្ចនិយ្យាសឹ

ចានជាសត់គាត់មិនដូចជាសត់អ្នកខាំឆ្កាយឯទៀត ខាំឆកាយរបស់គាត់
ក៏មិនដូចកាយអ្នកខាំឆ្កាយឯទៀតដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្រាបបង្គំទូលថា
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព នុ៎ះឯងឈ្មោះថា បុរសចាស់ ព្រះរាជកុមារសួរទៀត
ថា នែនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះដូចម្តេចបុរសនុ៎ះ ចានជាឈ្មោះ
ថា ចាស់ ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនុ៎ះ
ចានជាឈ្មោះថា បុរសចាស់ តពីនេះទៅ គាត់នឹងមិនរស់នៅចានយូរ
ប៉ុន្មានទេ ព្រះរាជកុមារសួរទៀតថា ម្នែនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើ
ចិត្ត ទុកជាអាត្មាអញក៏មានសេចក្តីចាស់ជាធម្មតា មិនកន្លងផុតនូវសេចក្តី
ចាស់ទៅចានទេឬដូចម្តេច ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិ-
ទេព មនុស្សខាំឆ្កាយគ្រប់គ្នា ទោះព្រះអង្គក្តី ទោះយើងខ្ញុំខាំឆ្កាយក្តី
សុទ្ធតែមានសេចក្តីចាស់ជាធម្មតា មិនកន្លងផុតនូវសេចក្តីចាស់ទៅចានឡើយ
ព្រះរាជកុមារក៏មានព្រះបន្ទូលថា ម្នែនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត បើ-
ដូច្នោះ ការរៀនឡានក្នុងថ្ងៃនេះល្មមប៉ុណ្ណឹងហើយ ឯងចូរត្រឡប់រំពើនេះ
ទៅកាន់ខាងក្នុងបុរីវិញ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ទទួលស្តាប់
ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីកុមារថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណា
ថ្លៃវិសេស ហើយក៏ចេញអំពីទីនោះ ត្រឡប់មកខាងក្នុងបុរីវិញ

សោ ខោ នេវ ភុម្មានេ អន្តលិក្ខំ តតោ ទុក្ខី ទុម្មនោ បជ្ឈាយតិ ឯវត្តេ កិរ ភោ ជាតិ នាម យត្រហិ នាម ជាតស្ស ជរា បញ្ញាយិស្សតីតិ ។ អថខោ កិកីវេ ពន្ធុមស្ស រញ្ញោ ឯតទហោសិ មា ហេវ ខោ វិបស្សី ភុម្មានេ ន រជ្ជំ ការេសិ មា ហេវ វិបស្សី ភុម្មានេ អមាត្យា អនមាវិយំ បត្វជិ មា ហេវ នេមិត្តានំ ព្រាហ្មណានំ សទ្ទំ អស្សុ វចនដ្ឋំ ។ អថខោ កិកីវេ ពន្ធុមា រាជា វិបស្សិស្ស កុមារស្ស តំយេវ្យានេ មត្តាយ បញ្ចកាមគុណានំ ឧបដ្ឋាបេសិ យថា វិបស្សី កុមារោ រជ្ជំ ការេយ្យ យថា វិបស្សី កុមារោ ន អមាត្យា អនមាវិយំ បត្វជេយ្យ យថា នេមិត្តានំ ព្រាហ្មណានំ មិច្ឆា អស្សុ វចនំ ។ តត្រ សុទំ កិកីវេ វិបស្សី កុមារោ បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតោ សមង្គីភូតោ បរិចារេតិ ។

[៣៤] អថខោ កិកីវេ វិបស្សី កុមារោ ពហូនំ វស្សានំ ។ បេ ។ អច្ចយេន ខោ កិកីវេ វិបស្សី កុមារោ ឧយ្យានភូមិំ និយ្យាន្តោ បុរិសំ អាមន្តេសិ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯព្រះកុមារនោះ លុះទៅដល់ខាងក្នុងប្បុរហើយ ក៏មានសេចក្តីទុក្ខ តូចព្រះទ័យ សញ្ជប់សញ្ជឹងថា ថ្ងៃយ អើហ្ន៎ សេចក្តីចាស់ តែងមានប្រាកដ ដល់សត្វលោកដែលកើតហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះភាគពុទ្ធមុនីទ្រង់មានព្រះតម្រិះដូច្នេះថា កុំឲ្យវិបស្សីកុមារខានសោយពជ្ឈរឡើយ កុំឲ្យវិបស្សីកុមារចេញចាកគេហដ្ឋានទៅបួសឡើយ កុំឲ្យពាក្យនៃពួកព្រាហ្មណ៍ជាហោរាទៀងឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះភាគពុទ្ធមុនី ទ្រង់ផ្គត់ផ្គង់បម្រុងកាមគុណ ៥ ឲ្យច្រើនឡើងទៀត ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យតែព្រះវិបស្សីកុមារបានសោយពជ្ឈ-សម្បត្តិ ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យតែព្រះវិបស្សីកុមារខានចេញចាកគេហដ្ឋានទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ធ្វើយ៉ាងណា ឲ្យតែពាក្យនៃពួកព្រាហ្មណ៍ជាហោរាខុសទៅវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឮថាក្នុងកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារផ្អែតស្អប់ស្អល់ មានគ្រប់ព្រម ដោយកាមគុណទាំង ៥ ។

(៣៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់តមក ព្រះវិបស្សីកុមារ (លុះកន្លងកាល) ច្រើនឆ្នាំរៀង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារស្តេចទៅកាន់នគរ ឬបានទតឃើញបុរសមានអាពាធ

ตุมฺหากำ ฆานชิวฺหาสมำ สเจ ปุตฺตกาสเย ปลิพนฺธำ สยมาคำ[๑] อญฺเญหิ ปุคฺคเลหิ อาคนฺตพฺพำ อญฺเญหิ สำเวสิยมาคำ นิสฺสาย สาวชิ อาคนฺตุเสิ อยำ ปน สมฺม สาวชิ ปุริเสหิ กิตฺตกาหิ อกฺขีนิปิสฺสุ นยถา อญฺเญสำ สิเวปิสฺสุ นยถา อญฺเญสนฺติ ฯ ฯเสหิ ขฺวาหำ เนว ทฺวาทิกาหิ[๒] ชานามาติ ฯ กิญฺจ ปเนเสา สมฺม สาวชิ ทฺวาทิกาหิ ชานามาติ ฯ ฯเสหิ ขฺวาหำ เนว ทฺวาทิกาหิ ชานามิ อเปฺปกชานามิ ตสฺมา อาคนฺตา ปุคฺคเลหิยฺยาติ ฯ กิญฺจ ปน สมฺม สาวชิ อปิปิ ทฺวาทิกญฺเญว ทฺวาทิกา อนตีตาหิ ฯ ตฺวญฺหิ เนว มยฺหำ สทฺโธ ทฺวาทิกญฺญา ทฺวาทิกา อนตีตาติ ฯ เตนหิ สมฺม สาวชิ

๑ ฉ. เสมาโน ฯ ๒ ฉ. ทฺวาทิกาหิ ฯ ม. ทฺวาทิกาหิ ฯ

ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឈឺជូន ដេកត្រាំក្នុងទឹកមូត្រនឹងលាមករបស់ខ្លួន មានជនពាំងឆ្លាយដទៃលើកឲ្យក្រោកឡើង មានជនពាំងឆ្លាយដទៃ ផ្តេកឲ្យដេក លុះទតឃើញហើយ ត្រាស់សួរនាយសារថីថា ម្នាលនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរសនេះធ្លាប់ដូចម្តេច ឬបានជាក្អែករបស់គាត់មិនដូចក្អែកពួកជនដទៃ ពាំងក្បាលរបស់គាត់ ក៏មិនដូចក្បាលនៃពួកជនដទៃ ។ នាយសារថីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនុ៎ះឈ្មោះថា បុរសឈឺ ។ ម្នាលនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរសនុ៎ះព្រោះហេតុដូចម្តេច ឬបានជាឈ្មោះថា បុរសឈឺ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនុ៎ះធ្លាប់ដូចម្តេច នឹងឲ្យរួចចាកជម្ងឺនោះបាន (ព្រោះហេតុនោះ) ឬបានជាឈ្មោះថា បុរសឈឺ ។ ម្នាលនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចំណែកអាត្មាអញមានជម្ងឺជាធម្មតា មិនកន្ទួលសេចក្តីឈឺចាប់ទៅបានទេឬដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មនុស្សពាំងឆ្លាយគ្រប់គ្នា ទោះព្រះអង្គក្តី ទោះយើងខ្ញុំពាំងឆ្លាយក្តី សុទ្ធតែជាអ្នកមានជម្ងឺជាធម្មតា មិនកន្ទួលសេចក្តីឈឺចាប់ទៅបានឡើយ ។ ម្នាលនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ

อสงฺขฺเยยฺยานิ ขีณาสวพฺรหฺมานา จ อเหสุนฺติ ปาฐเสสโต ปน ปุน วิย ปาฐารมฺภโต ปฏฺฐาย ยาว ปรินิพฺพานา ตาว

การเสด็จอุบัติในครรภ์ในวันนี้ ล่วงไปได้ ๗ วันแล้ว พระนางจักทำกาลกิริยาตาย ท่านทั้งหลายจงประคองพระนางเข้าไปสู่ภายในพระนครกบิลพัสดุ์เถิด ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระนางสิริมหามายาเทวี ได้ทรงสดับพระดำรัสของพระโพธิสัตว์ ผู้ทรงประทับอยู่ในพระครรภ์ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระนางสิริมหามายาเทวี ได้ประคองพระโพธิสัตว์ผู้ทรงประทับอยู่ในพระครรภ์ ออกจากสวนลุมพินีวันนั้นแล้ว ได้เสด็จเข้าไปสู่ภายในพระนครกบิลพัสดุ์ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระนางสิริมหามายาเทวี ได้ประทับนั่งบนพระแท่นที่ปูลาดไว้ในที่สมควรแล้ว ได้ตรัสเรียกพระเจ้าสุทโธทนมหาราชมาแล้ว ตรัสดังนี้ว่า ข้าแต่พระมหาราชเจ้า หม่อมฉันมีความประสงค์จะไปสู่อุทยาน ฯ พระเจ้าสุทโธทนมหาราช ได้ตรัสตอบว่า ดูกรแม่ อุทยานเป็นที่รื่นรมย์ใจของแม่ฉันใด ก็ขอแม่จงเสด็จไปสู่อุทยานฉันนั้นเถิด ฯ

[๓๕] ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระนางสิริมหามายาเทวี ได้ทรงสดับพระดำรัสของพระเจ้าสุทโธทนมหาราชแล้ว ได้ตรัสเรียกนายสารถีมาแล้ว ตรัสดังนี้ว่า ดูกรนายสารถี ท่านจงเทียมม้าให้เร็วพลัน ท่านจงนำรถไปสู่อุทยานลุมพินีวัน ฯ นายสารถีนั้นรับพระดำรัสของพระนางสิริมหามายาเทวีแล้ว ได้เทียมม้าให้เร็วพลัน แล้วได้นำรถไปสู่อุทยานลุมพินีวัน ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระนางสิริมหามายาเทวี ได้เสด็จเข้าไปสู่อุทยานลุมพินีวันนั้นแล้ว ได้ประทับยืนที่ต้นสาลพฤกษ์ต้นหนึ่ง ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระนางสิริมหามายาเทวี ได้ทรงพระดำริว่า ต้นสาลพฤกษ์ทั้งหลาย ในอุทยานลุมพินีวันนี้ มีดอกบานสะพรั่งทั่วทุกต้น ถึงต้นสาลพฤกษ์ทั้งหลายในอุทยานลุมพินีวันนี้ ก็มีดอกบานสะพรั่งทั่วทุกต้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น ต้นสาลพฤกษ์ต้นใหญ่ต้นหนึ่ง ที่ใกล้พระหัตถ์ขวาของพระนางสิริมหามายาเทวี ได้มีกิ่งน้อมลงมาเฉพาะพระพักตร์ของพระนางสิริมหามายาเทวี ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระนางสิริมหามายาเทวี ได้ทรงยื่นพระหัตถ์ขวาออกไปแล้ว ได้ทรงจับกิ่งต้นสาลพฤกษ์นั้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระนางสิริมหามายาเทวี ได้ทรงประสูติพระโพธิสัตว์ ผู้ทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ในกิ่งต้นสาลพฤกษ์นั้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น ท้าวมหาพรหมทั้งหลาย ได้รับพระโพธิสัตว์ ผู้ทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ในที่ประสูติ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น ท้าวมหาราชทั้งหลาย ได้รับพระโพธิสัตว์ ผู้ทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ในที่ประสูติ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระนางสิริมหามายาเทวี ได้ทรงประสูติพระโพธิสัตว์ ผู้ทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ในที่ประสูติ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระโพธิสัตว์ ผู้ทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ได้ประทับยืนบนแผ่นดินที่ประสูติ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระโพธิสัตว์ ผู้ทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ได้ทรงดำเนินไปทางทิศอุดร ๗ ก้าว ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น ท้าวมหาพรหมทั้งหลาย ได้ถือเศวตฉัตรตามเสด็จ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น ท้าวมหาราชทั้งหลาย ได้ถือพัดวาลวีชนีตามเสด็จ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระโพธิสัตว์ ผู้ทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ได้ทรงดำเนินไปทางทิศอุดร ๗ ก้าว ฯ ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระโพธิสัตว์ ผู้ทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ได้ทรงหยุดประทับยืนแล้ว ได้ทรงเปล่งพระสุรเสียงองอาจดังราชสีห์ ในทิศอุดรว่า เราเป็นผู้เลิศในโลก เราเป็นผู้ประเสริฐในโลก เราเป็นผู้ใหญ่ในโลก ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของเรา ภพใหม่ไม่มีอีกต่อไป ฯ

ឧយ្យានភូមិំ ជនេត្តោ បុរិសំ អាណាបេសិ ឥង្ឃ ត្វំ
ភាណ្ឌាគារិកលាភំ សកេ មុត្តករីសេ បលិបច្ឆំ សយមាគំ
អញ្ញេហិ ទ្វិន្នាំ បរិយាគានំ អញ្ញេហិ សំវេសិយាគានំ និស្សា
មំ ឯតទវោច អយំ បន សម្ម សារថិ បុរិសោ កិំ-
ការោ អត្តានំបិ សុខេន យាបេតិ អញ្ញេបិ សំវិភជតិ
ន យសា អញ្ញេសន្តិ ឯសោ ខោ នេវ ព្យាធិភោ
ជាមាតិ កិំ បនេសោ សម្ម សារថិ ព្យាធិភោ ជា-
មាតិ ឯសោ ខោ នេវ ព្យាធិភោ ជាម អមេវជាម
តម្ហា អាគាតា ទ្វិន្នាំ ហេយ្យាតិ កិំ បន សម្ម សារថិ
អបាបិ ព្យាធិជាតេ ព្យាធិ អជរតោតិ ត្វញ្ហិ នេវ
មយញ្ហិ សព្ពេ ព្យាធិជាតា ព្យាធិ អជរតាតិ

ខ្ញុំនេះ ឃើញបុរសមានអាពាធ ឈឺធ្ងន់ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ដេកនៅកន្លែងកំទេចមូត្រនិងលាមករបស់ខ្លួន ដែលជនពាំងឆ្ងាយដទៃ កំពុងលើកឲ្យក្រោក ជនពាំងឆ្ងាយដទៃ កំពុងផ្គងឲ្យដេក លុះទតឃើញហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា ម្នាលមាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរសនេះធ្វើដូចម្តេច ឃើញជាក្មេករបស់គាត់មិនដូចក្មេកពួកជនដទៃ ពាំងក្បាលរបស់គាត់ ក៏មិនដូចក្បាលពួកជនដទៃដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯបុរសនុ៎ះឈ្មោះថាបុរសឈឺ ទើបព្រះពជកុមារសួរទៀតថា នែមាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរសនុ៎ះ ហេតុម្តេចបានជាឈ្មោះថា បុរសឈឺ ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនុ៎ះធ្វើដូចម្តេចនឹងឲ្យរួចចាកជម្ងឺនោះបាន (ព្រោះហេតុនោះ) ឯងបានជាឈ្មោះថា បុរសឈឺ ទើបព្រះពជកុមារសួរទៀតថា នែមាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចំណែកអាគារកញ្ញាមានជម្ងឺជាធម្មតា មិនកន្ទក់សេចក្តីឈឺចាប់ទៅបានទេឬ ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មនុស្សពាំងឆ្ងាយគ្រប់គ្នា ទោះព្រះអង្គក្តី ទោះយើងខ្ញុំពាំងឆ្ងាយក្តី សុទ្ធតែមានជម្ងឺជាធម្មតា មិនកន្ទក់សេចក្តីឈឺចាប់

តេនបាហំ សព្ពេ សារជ្ជេ អលភេយ្យន្តិ ឥច្ឆាគតិយា ៩-
តោ ច អន្តេបុរំ បច្ចុដ្ឋិយ្យាហន្តិ ឯវំ ឧភយត្ថ ខោ
អហំ នេវ វិបស្សិស្ស កុមារស្ស បដិសន្ធត្តា តតោ
ច អន្តេបុរំ បច្ចុដ្ឋិយ្យាសិំ ឯសោ ខោ នេវ កុមា-
រោ អន្តេបុរំ តតោ ឧក្កំ្កិ ឧម្មុខោ បដ្ឋាយតិ ឯវត្ត
ការ តោ ជាតិ ជាម យត្រ ហិ ជាម ជាតស្ស
ជរា បញ្ញាយិស្សតិ ព្យាធិ បញ្ញាយិស្សតីតិ ។
អថខោ តិក្ខត្តុំ ពុទ្ធមន្តរ ព្រហ្ម ឯតទវោចុំ មា
ហោរ ខោ វិបស្សី កុមារោ ន រជ្ជំ តារេសិ មា
ហោរ វិបស្សី កុមារោ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិ
មា ហោរ ចេមិត្តានំ ព្រាហ្មណានំ សង្ខំ អស្ស វច-
នន្តិ ។ អថខោ តិក្ខត្តុំ ពុទ្ធមា ភជា វិបស្សិស្ស
កុមារស្ស តិយ្យាសោ មត្តាយ បញ្ចតាមកុណាដំ
ឧបដ្ឋាសេសិ យថា វិបស្សី កុមារោ រជ្ជំ តារេយ្យ យថា
វិបស្សី កុមារោ ន អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជេយ្យ
យថា ចេមិត្តានំ ព្រាហ្មណានំ មិច្ចា អស្ស វចនំ ។

ទៅបានឡើយ ឯព្រះពជកុមារក៏មានព្រះបន្ទូលថា នែនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ ការទៅកង់នុឡានកង់នៃថ្ងៃនេះល្មមប៉ុណ្ណឹងហើយ ឯងចូរចេញអំពីទីនេះត្រឡប់ទៅកាន់ខាងក្នុងបុរីវិញ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយក៏ចេញអំពីឧទ្យាននោះ ត្រឡប់មកខាងក្នុងបុរីវិញ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព លុះព្រះពជកុមារនុ៎ះ ទៅដល់ខាងក្នុងបុរីហើយ ក៏មានសេចក្តីទុក្ខ តូចព្រះទ័យ សង្វាប់សង្វិនថា ថ្វីយ អើហ្ន៎ ជាតែងមានប្រាកដ ព្យាធិតែងមានប្រាកដដល់សត្វលោកដែលកើតហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទមន្ធុមៈមានព្រះតម្រិះដូច្នេះថា កុំឲ្យវិបស្សីកុមារខាន សោយពជរឡើយ កុំឲ្យវិបស្សីកុមារ បានចេញចាកគេហដ្ឋានទៅបួសឡើយ កុំឲ្យពាក្យនៃពួកព្រាហ្មណ៍ជាហោរាខឿនឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះបាទមន្ធុមៈធ្វើធម្មបម្រុងតាមគុណទាំង ៥ ប្រើនឡើងទៀត ធ្វើយ៉ាងណា ឲ្យតែព្រះវិបស្សីកុមារទៅសោយពជសម្បត្តិ ធ្វើយ៉ាងណា ឲ្យតែព្រះវិបស្សីកុមារខាន ចេញចាកគេហដ្ឋាននោះ ទ្រង់ព្រះផ្នួស ធ្វើយ៉ាងណា ឲ្យតែពាក្យនៃពួកព្រាហ្មណ៍ជាហោរាខុសទៅវិញ ។

ตตฺร สุทํ ภิกฺขเว วิปสฺสี กุมาโร ปญฺจหามกุ-
ณปาหิ สมปฺปิโต สมงฺคีภูโต ปริจาเรติ ฯ เป ฯ

(๓๖) อทฺทสา ขฺวา ภิกฺขเว วิปสฺสี กุมาโร
ขตฺติยาภิเสกา ขตฺติยา มหาสาลา มหาธนภาโย สงฺคิตตีสุ
ชนปทราชธานีสุ ขุสฺสาทิ วิลาสิ ตกฺยิรมาณ ธิสฺสา
สาทิ อามนฺเตสิ กึ นุ ขฺวา โส สมฺม สา-
ทิ มหาธนภาโย สงฺคิตตีโส ชนปทราชธานีสุ
ขุสฺสาทิ วิลาสิ ตกฺยิรตีติ ฯ ปาโส ขฺวา เทว
ภาลกโต ชามาติ ฯ ตนฺหิ สมฺม สาทิ ยน
โส ภาลกโต ตน ทิ ปาเสหีติ ฯ ปาทิ
เทวาติ ขฺวา ภิกฺขเว สาทิ วิปสฺสิสฺส กุมารสฺส
ปฏิสฺสุตฺวา ยน โส ภาลกโต ตน ทิ ปา-
เสหิ ฯ อทฺทสา ขฺวา ภิกฺขเว วิปสฺสี กุมาโร

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីដំណាលថា កន្លងកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារទ្រង់ផ្អែតស្តាប់ស្តាល់ ប្រកបព្រម ដោយកាមគុណទាំង ៥ ។ បេ ។

(៣៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារចេញទៅកាន់ឧទ្យាន ឃើញពួកមហាជន កំពុងប្រជុំគ្នាធ្វើគ្រឿងសែង ដោយសំពត់មានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ទាំងឡាយ លុះឃើញហើយ ក៏ត្រាស់សួរនាយសារថីថា ម្នាលនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះពួកមហាជននោះ ប្រជុំគ្នាធ្វើគ្រឿងសែងដោយសំពត់មានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ទាំងឡាយ ដើម្បីអ្វី ។ នាយសារថីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនុ៎ះឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាលហើយ ។ ម្នាលនាយសារថី សំឡាញ់ស្មើចិត្ត ម្តេចជ្មួះ ឯងចូរបររថទៅត្រង់ទីដែលបុរសធ្វើមរណកាលនោះ (បិតនៅ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយសារថីទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយក៏បររថសំដៅទៅត្រង់ទីដែលបុរសធ្វើមរណកាលនោះ (បិតនៅ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីកុមារបានទតទៅឃើញ

มหาบพิตรอาตมภาพ ขอถวายพระพรถามว่า

ปเรหิ กาลกตานิ ปิยานิ สาธูนิ อาคมยโต กิมนฺตรายิกา
สมฺปตฺติ สาธูนิ กาลกตานิ ตานิ ๆ ปิยา เม
ปเรหิ กาลกตา ตาย ตตฺถ ตตฺถ ทุกฺขิตา ทุคฺคตา
ก ปิตา ก อญฺโญ ก ญาติสาโลหิตา ปิยา
ต ปเรหิ สมฺปตฺติ ทายาทา ก ปิตา ก อญฺโญ ก ญาติ-
สาโลหิตา ตาทิสา ๆ กึ ปน สมฺปตฺติ สาธูนิ อปาปิ
ปรโลกคมนา ปรโลกา อนตฺถา ปิตา ต ทุกฺขิตา
ปเรหิ ก ปุตฺโต ก อญฺโญ ก ญาติสาโลหิตา
อปาปิ ต ปเรหิ สมฺปตฺติ ปุตฺโต ก ปุตฺโต ก อญฺโญ ก
ญาติสาโลหิตา ๆ ภูปาล ปุตฺโต ปย ปรโลกคมนา สมฺปตฺติ
ปรโลกคมนา ปรโลกา อนตฺถา มาตา ต ทุกฺขิตา ปุตฺเตหิ
ก ปุตฺโต ก อญฺโญ ก ญาติสาโลหิตา ภูปาล

បុរសវិដលេធ្លីមរណកាលទៅកាន់បរលោកហើយ លុះទតឃើញហើយ
ក៏ត្រាស់ស្ដីរនាយសារថីថា ម្នែនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបុរស
+
ន្ទុះដូចម្តេច ឯងជាហៅថា ធ្លើមរណកាល ។ នាយសារថី ក្រាបបង្គំទូល
ថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសន្ទុះ+ឯង ឯងជាឈ្មោះថា ធ្លើមរណកាល
(ព្រោះថា) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ឪតាក្តី បិតាក្តី ញាតិសាលោហិត
ទាំងឡាយដទៃក្តី លែងឃើញបុរសនោះហើយ ទាំងបុរសនោះសោត
ក៏លែងឃើញមាតាបិតានឹងញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃដែរ ។ ម្នែ
នាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះបំណែកអាត្មាអញមានសេចក្តីស្រាប់ជា
ធម្មតា មិនកន្ទួងសេចក្តីស្រាប់ទៅឯងបាន ទោះព្រះបរមបពិត្រ(ជាព្រះវរបិតា)
ក្តី ព្រះនាងទេវី(ជាព្រះវរមាតា)ក្តី ព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយ
ដទៃក្តី លែងឯងបានឃើញនូវអាត្មាអញ ទាំងអាត្មាអញក៏លែងឯងបានឃើញ
នូវព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវីនឹងព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃ
ដែរឬដូចម្តេច ។ នាយសារថី ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិ-
ទេព មនុស្សទាំងឡាយគ្រប់គ្នា ទោះព្រះអង្គក្តី យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្តី
សុទ្ធតែមានសេចក្តីស្រាប់ជាធម្មតា មិនកន្ទួងសេចក្តីស្រាប់ទៅឯងបានឡើយ
ទាំងព្រះបរមបពិត្រក្តី ព្រះនាងទេវីក្តី ព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយ
ដទៃក្តី ក៏លែងឯងបានឃើញព្រះអង្គ ទាំងព្រះអង្គសោត ក៏លែងឯងបាន

น ธกฺขิสฺสนฺติ เธวํ ปิ เธวํ ปิ อญฺเญ ปิ ญาตีสาลោหิเตสุ ฯ เตนหิ สมฺม สารชิ อลฺลาน ขุยฺยาธกฺขิยา สนฺโต จ อเลฺปปุโร ปณฺฑิจฺจายหีติ ฯ ยถา เธวสฺส เทวา กิกฺขเว สารชิ วิปสฺสิสฺส กกุสนฺธสฺส โกณาคมนสฺส กสฺสปสฺส เตสา จ อเลฺปปุโร ปณฺฑิจฺจายสิ ฯ ตตฺร สุทํ กิกฺขเว วิปสฺสี กกุสนฺโธ โกณาคมโน กสฺสโป อเลฺปปุโร คเตา ธุกฺกี ธุมฺมเตา ปญฺญายติ ติรตฺตกิเร เคา ชาติ ชาม ยตฺร ปิ ชาม ชาตสฺส ชิก ปญฺญายิสฺสติ ฌายิ ปญฺญายิสฺสติ มรณิ ปญฺญายิสฺสตีติ ฯ

(๓๗) อถเขา กิกฺขเว ฅฑฺฒา กชา สารชิ อามนฺตเปตฺวา ฬิตนเกน กกฺขิ สมฺม สารชิ กกุสนฺโธ ขุยฺยาธกฺขิยา อกิรมิตฺถ กกฺขิ สมฺม สารชิ กกุสนฺโธ ขุยฺยาธกฺขิยา อตฺถมเถ อเหาสีติ ฯ ธ เขา เธว กกุสนฺโธ ขุยฺยาธกฺขิยา อกิรมิตฺถ ธ เขา เธว กกุสนฺโธ ขุยฺยาธกฺขิยา อตฺถมเถ อเหาสีติ ฯ

យើញព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវី នឹងព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយ ដទៃដែរ ។ ម្នាលនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ ការទៅឧទ្យានក្នុងថ្ងៃនេះ ល្មមប៉ុណ្ណឹងហើយ ឯងចូរចេញអំពីទីនេះ ត្រឡប់ទៅកាន់ខាងក្នុងបុរីវិញចុះ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ នាយសារថីទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីក្សត្រមារដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយក៏ចេញអំពីទីនោះ ត្រឡប់មកខាងក្នុងនៃបុរីវិញ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ មានសេចក្តីដំណាលថា កាលនោះព្រះវិបស្សីក្សត្រមារ លុះស្តេចទៅដល់ខាងក្នុងបុរីហើយ ក៏មានសេចក្តីទុក្ខ តូចព្រះទ័យ សញ្ជប់សញ្ជឹងថា ថ្វីយ អើហ្ន៎ ជាតែងមានជ្រាកដ ពាធតែងមានជ្រាកដ មរណៈតែងមានជ្រាកដ ដល់សត្វលោកដែលកើតហើយ ។

(៣៧) ម្នាលកិកុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះបាទពន្ធុមៈទ្រង់គ្រាស់បង្គាប់ឲ្យពួកជបុរសហៅនាយសារថីមកហើយទ្រង់មានព្រះបន្ទូលសួរដូច្នេះថា នែនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត កុមារមានសេចក្តីត្រេកអរចំពោះឧទ្យានដែរឬ នែនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត កុមារមានចិត្តរីករាយក្នុងឧទ្យានដែរឬ ។ នាយសារថីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារមិនបានត្រេកអរចំពោះឧទ្យានទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជកុមារមិនមានព្រះទ័យរីករាយ ក្នុងឧទ្យានទេ ។

ตีหิ ปน สทฺธึ สาวตฺถิ อนฺตเร ตกฺการเก ฉยฺยาเนกูปจาเร ฯ อนฺตรา จ เนว ตกฺการเก ฉยฺยาเนกูปจาเร มหาชนกายสฺส สญฺจรณมตฺตมฺปิ นานารตฺตานญฺจ ทุสฺสกูฏาทิวิลาสตา ตถาวิธาทิ มหาชนกายสฺส สญฺจรณมตฺตมฺปิ นานารตฺตานญฺจ ทุสฺสกูฏาทิวิลาสตา จ

នៃនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះកាលដែលកុមារចេញទៅកាន់
ឧទ្យានបានឃើញអ្វីខ្លះ ។ នាយសារថី ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះ
សម្មតិទេព កាលដែលព្រះពជកុមារស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន ឃើនទតពួក
មហាជនកំពុងប្រជុំគ្នាធ្វើគ្រឿងសែងដោយសំពត់ចាំងឡាយ មានពណ៌
ក្រហមផ្សេង ។ លុះទតឃើញហើយ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះនឹងខ្ញុំ
ព្រះអង្គថា នែនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ពួកមហាជននោះប្រជុំគ្នា
ធ្វើគ្រឿងសែងដោយសំពត់ចាំងឡាយមានពណ៌ក្រហមផ្សេង ។ ដើម្បីអ្វី
ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនុ៎ះឯងឈ្មោះ
ថាធ្វើមរណកាលហើយ ទើបព្រះពជកុមារ បង្គាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា ម្នែ
នាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ បុរសនោះធ្វើមរណកាលក្នុង
ទីណា ចូរបររថទៅកន្លែងទីនោះ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ទទួល
ស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះបិសរីកុមារដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព
ព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏បររថសំដៅទៅទីដែលបុរសធ្វើមរណកាល
នោះ (បឋនៅ) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះពជកុមារក៏ឃើនទតឃើញ
បុរសដែលធ្វើមរណកាលទៅកាន់លោកខាងមុខ លុះទតឃើញហើយ
ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា ម្នែនាយសារថី ជាសំឡាញ់
ស្មើចិត្ត ចុះបុរសនុ៎ះ ហេតុដូចម្តេច ឃើនជាឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាល

ជាមាតិ វិសោ ខោ នេវ តាលកតោ ជាម ឧជាឯំ តំ
ឧក្ខិត្តំ មាតា វ បិតា វ អញ្ញេ វ ញាតិសាលោ-
ហិតា សោបិ ឧ ឧក្ខិសិត្តតិ មាតរំ វ បិតរំ វ អញ្ញេ
វ ញាតិសាលោហិតេតំ កិំ បន សម្ម សារជ្ជិ អហំបិ
មរណធម្មោ មរណំ អនតីតោ មំបិ ឧ ឧក្ខិត្តំ នេវ
វ នេវ វ អញ្ញេ វ ញាតិសាលោហិតា អហំបិ ឧ
ឧក្ខិសិត្តាមិ នេវ វ នេវ វ អញ្ញេ វ ញាតិសាលោ-
ហិតេតំ ភូញ្ញ នេវ មយញ្ញម្ហា សព្វេ មរណធម្មា មរ.
ណំ អនតីតា តំបិ ឧ ឧក្ខិត្តំ នេវ វ នេវ វ អញ្ញេ
វ ញាតិសាលោហិតា ភូំបិ ឧ ឧក្ខិសិត្តសិ នេវ វ
នេវ វ អញ្ញេ វ ញាតិសាលោហិតេតំ តេនហិ សម្ម

ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯបុរសន្ទុះ ឋានជាឈ្មោះថាធ្វើមរណកាល (ព្រោះថា) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ មាតាក្តី បិតាក្តី ញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃក្តី លោះឯងបានឃើញបុរសន្ទុះហើយ ទាំងបុរសនោះសោត ក៏លោះឯងបានឃើញមាតាបិតានឹងញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃដែរ ទើបព្រះពាជកុមារគ្រាស់សួរទៀតថា ម្នាលសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះចំណែកអាត្មាអញ មានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីស្លាប់ទៅបាន ទោះព្រះបរមបពិត្រក្តី ព្រះនាងទេវីក្តី ព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃក្តី លោះឯងបានឃើញអាត្មាអញហើយ ទាំងអាត្មាអញសោត ក៏លោះឯងបានឃើញព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវីនឹងញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃដែរឬ ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មនុស្សទាំងឡាយគ្រប់គ្នា ទោះព្រះអង្គក្តី យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្តី សុទ្ធតែមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីស្លាប់ទៅបាន ទាំងព្រះបរមបពិត្រក្តី ព្រះនាងទេវីក្តី ព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃក្តី នឹងលោះឯងបានឃើញព្រះអង្គ ទាំងព្រះអង្គសោត ក៏នឹងលោះឯងបានឃើញព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវី ព្រះញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដទៃដែរ

สารชิ อลงฺกตนฺติ ขุชฺชุตฺตรภูมิยา ฯเปฯ ตโต จ อาโลปำ
ปกฺขิปิตฺวา ปหีตนฺติ ฆรำ เนตฺวาตนฺติ เอวมาทิ เวปสฺสิสฺส
กุมารสฺส ปฏิสนฺธิคฺคหณโต ปฏฺฐาย อาโลปำ ปกฺขิปิตฺวา
เสา เอว เนว กุมาโร อาโลปำ ตโต ขุทฺทกำ ขุทฺทโกว
ปฏฺฐาย ฉิรตฺต กาล เอว ฌาตนฺติ ฌาน ยุตฺต ปหีน ฌาน
ฌานสฺส ฌาน ปญฺญายิสฺสตีติ ฌานำ ปญฺญายิสฺสตีติ
มาลำ ปญฺญายิสฺสตีตนฺติ ฯ อถโข กิตฺตาว ตาวตฺตมสฺส
ราชา ฬตฺถโรเสสิ มา หาว เอว วิปสฺสี กุมาโร
ฉ รชฺเช กาเรสิ มา หาว เอว วิปสฺสี กุมาโร อคา-
รสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชิ มา หาว เอว เนมิตฺต-
ำ ปฺรหฺมณาน สุตฺวา อสฺส วจนฺติ ฯ อถโข
กิตฺตาว ตาวตฺตมา ราชา วิปสฺสิสฺส กุมารสฺส กิเลสา-
เสา มตฺถาย ปญฺจกามคุณาน ฉปฏฺฐาเปสิ ยถา
วิปสฺสี กุมาโร รชฺเช กาเรยฺย เอวมาติ วิปสฺสี
กุมาโร ฉ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพเชยฺย เอวมาติ

ទើបព្រះពាជកុមារមានព្រះបន្ទូលថា ម្នៃនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ ការនៅនុគ្រានក្នុងថ្ងៃនេះ ល្មមប៉ុណ្ណឹងហើយ ចូរចេញអំពីទីនេះ ត្រឡប់ទៅខាងក្នុងបុរីវិញចុះ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏ចេញអំពីទីនោះ ត្រឡប់មកខាងក្នុងបុរីវិញ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯព្រះពាជកុមារនោះ លុះស្តេចទៅដល់ខាងក្នុងបុរីហើយ ក៏មានសេចក្តីខ្ពើម តូចព្រះទ័យ សញ្ជប់សញ្ជឹងថា ច្បុ៎យ អើហ្ន៎ ជាតែងមានក្នុងកដ ព្យាធិតែងមានក្នុងកដ មរណៈតែងមានក្នុងកដ ដល់សត្វលោកដែលកើតហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទពន្ធុមៈទ្រង់មានព្រះតម្រិះដូច្នេះថា កុំឲ្យវិបស្សីកុមារខានសោយរាជ្យឡើយ កុំឲ្យវិបស្សីកុមារ បានចេញចាកគេហដ្ឋានទៅបួសឡើយ កុំឲ្យពាក្យរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ដាក់ហាកពិតឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះបាទពន្ធុមៈទ្រង់ធ្លត់ផ្ចង់កាមគុណទាំង ៥ ប្រើនឡើងទៀត ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យតែព្រះវិបស្សីកុមារសោយរាជសម្បត្តិបាន ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យតែព្រះវិបស្សីកុមារខាននឹងចេញចាកគេហដ្ឋានទៅបួស ធ្វើយ៉ាងណា

เนมิตฺตานิ ปฺราหฺมณานิ มิจฺฉา อสฺส วจนํ ฯ ตตฺร สุทํ กิกฺกเว วิปสฺสึ กุมาเร ปฏิหิเ ตาทิเ สมปฺปตฺเ สมนฺนาคเ ปรีตาเตติ ฯ

(๓๙) อถโข กิกฺกเว วิปสฺสึ กุมาเร พหูนิ วสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตานิ พหูนิ วสฺสสหสฺสานิ อจฺจเยน สารถึ อามนฺเตสิ ยาเชหิ สมฺม สารถิ กปฺปานิ กปฺปานิ ยานานิ อุยฺยาเนหิ ภูมึ ปฏิปาเทหิ ภูมึ ปฏิปาทยาติ ฯ เอวํ เตติ โข กิกฺกเว สารถิ วิปสฺสิสฺส กุมารสฺส ปฏิสฺสุตฺวา กปฺปานิ กปฺปานิ ยานานิ ยาเชตฺวา[1] วิปสฺสิสฺส กุมารสฺส ปฏิเวเทสิ ยุตฺตานิ โข เต กปฺปานิ กปฺปานิ ยานานิ ยสฺสทานิ กาลึ มญฺญสีติ ฯ อถโข กิกฺกเว วิปสฺสี กุมาเร กญฺจนยานึ อภิรุหิตฺวา กปฺเปหิ กปฺเปหิ ยาเนหิ อุยฺยาน-ภูมึ นิยฺยาสิ ฯ อนฺตรา โข กิกฺกเว วิปสฺสี กุมาเร อุยฺยานภูมึ นิยฺยนฺเต ปุริสํ กญฺจิ ปฏิกฺ

๑ ฉ. ยาเชตฺวาปิตฺวา ฯ

ឲ្យតែភាក្យរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ជាហោរាទៅជាពាក្យពុំស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ មានសេចក្តីដំណាលថា កុដ្ឋកាលនោះ ព្រះវិបស្សីក្រុមារទ្រង់
ផ្តែតស្តាប់ស្តាល់ប្រកបព្រមដោយកាមគុណទាំង ៥ ។

(៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់តមក ព្រះវិបស្សីក្រុមារ លុះ
កន្លងឆ្នាំច្រើនរយ ច្រើនពាន់ទៅ ទ្រង់ហៅនាយសារថីមកថា ម្នាយ
សារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចូរឯងនឹមយានទាំងឡាយដែលល្អ ។ យើង
នឹងទៅកាន់ឧទ្យានដើម្បីមើលនូវទីល្អ ។ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយ
សារថីទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីក្រុមារ ដោយពាក្យថា បពិត្រ
ព្រះអង្គ ព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏នឹមយានទាំងឡាយដែលល្អ ។
រួចក្រាបបង្គំទូលដល់ព្រះវិបស្សីក្រុមារថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យាន
ទាំងឡាយដែលល្អ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននឹមស្រេចហើយ ឥឡូវនេះ សូម
ទ្រង់ជ្រាបនូវកាលដ៏គួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សី
ក្រុមារទ្រង់ឡើងគាន់យានដ៏ល្អ ហើយស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន ដោយ
យានទាំងឡាយដ៏ល្អ ។ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះវិបស្សីក្រុមារ
ស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន ក៏ឃើញបុរសមានសីសៈលើង ជាអ្នកបួស

ตาสายเวสนฺ ติสฺสา สารชี อาทิเนฺนสิ อยนฺ ปน สมฺม สารชิ ปุริเสา ตีหากาเรหิ สีสมฺปิสฺส น ยถา อญฺเญสนฺ ปาณินฺปิสฺส น ยถา อญฺเญสนฺติ ฯ ฯเสา เอวนฺ เนว ปฏิสนฺธิเตา ชานาติ ฯ ตีหิ ปเนเสา สมฺม สารชิ ปฏิสนฺธิเตา ชานาติ ฯ ฯเสา เอวนฺ เนว ปฏิสนฺธิเตา ชานาติ สาตฺถ ฉนฺทวิยา สาตฺถ สมถวิยา สาตฺถ กุสลวิยา[๑] สาตฺถ ปุญฺญตีวิยา สาตฺถ อาวิภีสา สาตฺถ ภูตาตฺถคมฺภาติ ฯ สาตฺถ เอวนฺ เสา สมฺม สารชิ ปฏิสนฺธิเตา ชานาติ สาตฺถ[๒] ฉนฺทวิยา สาตฺถ สมถวิยา สาตฺถ กุสลวิยา สาตฺถ ปุญฺญตีวิยา สาตฺถ อาวิภีสา สาตฺถ ภูตาตฺถคมฺภา[๓] เสนเหิ สมฺม สารชิ เยน เสา ปฏิสนฺธิเตา เสน ปกฺกมิ เยเสเหิติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. กุสลกิริยา ฯ ๒ ฉ. ม. ฉนฺทนฺตเร หิ สมฺม สารีติ ปทสฺสนฺ ทิสฺสติ ฯ ๓ ม. ภูตาตฺถคมฺภาติ ฯ

ស្ទៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវពស្ត្រ លុះឃើញហើយ ទ្រង់សួរនាយសារថីថា ម្នាលនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត បុរសនុ៎ះធ្វើដូចម្តេច ឱនជាក្បាលរបស់គាត់ មិនដូចជាក្បាលពួកជនដទៃ ទាំងសំពត់របស់គាត់ ក៏មិនដូចជាសំពត់ពួកជនដទៃដូច្នេះ ។ នាយសារថីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនុ៎ះឯងឈ្មោះថា អ្នកបួស ។ ម្នាលនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត បុរសនោះហេតុដូចម្តេច ឱនជាឈ្មោះថាអ្នកបួស ។ នាយសារថីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនុ៎ះឱនជាឈ្មោះថាអ្នកបួស ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដោយប្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ស្ងៀមដោយប្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តកុសលដោយប្រពៃ ព្រោះធ្វើអំពើបុណ្យដោយប្រពៃ ព្រោះមិនឱនបៀតបៀនដោយប្រពៃ ព្រោះអនុគ្រោះដល់សត្វដោយប្រពៃ ។ ម្នាលនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត បុរសនោះឈ្មោះថា អ្នកបួស ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដោយប្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ស្ងៀមដោយប្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តកុសលដោយប្រពៃ ព្រោះធ្វើអំពើបុណ្យដោយប្រពៃ ព្រោះមិនឱនបៀតបៀនដោយប្រពៃ ព្រោះអនុគ្រោះដល់សត្វដោយប្រពៃ ជាការស្រួលពិត ម្នាលនាយសារថីជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ ចូរអ្នកបររថទៅត្រង់ទីដែលអ្នកបួសនោះចុះ ។

ฯ๎ เอวเมตํ เอวา ภิกฺขเว สารชฺชี วิปสฺสิสฺส กมฺมารสฺส ปฏิสฺสุณิตฺวา ยาน เสา ปฏิปทา เตน รถี เยเสสิ ฯ อถเขา ภิกฺขเว วิปสฺสี กมฺมาโร ตาย ปฏิปทาย ฯ-เตนเอว ตุฏฺโ ปน สมฺม กีกเตา สีสปิ เต น ยถา อาเยสา วตฺตนิปิ เต น ยถา อาเย-ยฺยสฺสุ ฯ อถา เอวา เอว ปฏิปทา ตามาติ ฯ กึ ปน ตุฏฺโ สมฺม ปฏิปทา ตามาติ ฯ อถา เอวา เอว ปฏิปทา ตาม สาธุ ตมฺมจริยา สาธุ สมจริยา สาธุ กุสลจริยา สาธุ ปุญฺกิริยา สาธุ อวิหึสา สาธุ ภูตานุกมฺปาติ ฯ สาธุ เอวา ตุฏฺโ สมฺม ปฏิปทา ตาม สาธุ[๑] ตมฺมจริยา สาธุ สมจริยา สาธุ กุสลจริยา สาธุ ปุญ-กิริยา สาธุ อวิหึสา สาธุ ภูตานุกมฺปาติ ฯ

---

๑ ฉ. ปฏิปทาย ปิ สมฺม สารชฺชึ ทิสฺสตฺถ ฯ

ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ នាយសារថីទទួលស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីក្រុមារ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គ ព្រះកវុណាវិសេស ហើយក៏បររថទៅ ត្រង់អ្នកបួសនោះ ។ ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីក្រុមារ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលសួរដូច្នេះនឹងអ្នកបួសនោះថា នែអ្នកជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ចុះអ្នកធ្វើដូចម្តេច បានជាក្បាលរបស់អ្នកមិនដូចជាក្បាលពួកជនដទៃ តាំងសំពត់របស់អ្នក ក៏មិនដូចជាសំពត់ពួកជនដទៃដូច្នេះ ។ អ្នកបួសថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព អាត្មាភាពហ្នឹងហើយ ដែលហៅថា អ្នកបួស ។ នែអ្នកជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត ព្រោះហេតុដូចម្តេច បានជាអ្នកឈ្មោះថា អ្នកបួស ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព អាត្មាភាពហ្នឹងឯងបានជាឈ្មោះថា អ្នកបួស ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយប្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ស្មើដោយប្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តកុសល ដោយប្រពៃ ព្រោះធ្វើអំពើបុណ្យដោយប្រពៃ ព្រោះមិនបានបៀតបៀនដោយប្រពៃ ព្រោះអនុគ្រោះដល់សត្វដោយប្រពៃ ។ ព្រះវិបស្សីក្រុមារមានព្រះរាជឧង្ការថា នែអ្នកជាសំឡាញ់ស្មើចិត្ត អ្នកឈ្មោះថា អ្នកបួស ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដោយប្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ស្មើដោយប្រពៃ ព្រោះប្រព្រឹត្តកុសលដោយប្រពៃ ព្រោះធ្វើអំពើបុណ្យដោយប្រពៃ ព្រោះមិនបានបៀតបៀនដោយប្រពៃ ព្រោះអនុគ្រោះដល់សត្វដោយប្រពៃ ជាការល្អណាស់ ។

อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสี กุมาโร สารถึ อามนฺเตสิ
เตนหิ สมฺม สารถิ รถํ อาทาย ฯเตา ว อุยฺยานภูมึ
ปฏิปชฺชาหิ อหํ ปน ฯเตว เตสมสฺสุ ขิปาเปตฺวา
กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ
ปพฺพชิสฺสามีติ ฯ ฯวํ เทวาติ โข ภิกฺขเว(๑) สารถิ
วิปสฺสิสฺส กุมารสฺส ปฏิสฺสุตฺวา รถํ อาทาย ตเตา ป
อุยฺยานภูมึ ปฏิปชฺชิ ฯ วิปสฺสี ปน กุมาโร ตตฺถ
เตสมสฺสุ ขิปาเปตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา
อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิ ฯ อเสฺสสิ โข ภิกฺขเว
พหูนิ ขตฺติยา ราชานิยา มหาธนคาเมยโย ปกฺขนฺทิ-
ตฺวา ขตฺติยปริสา วิปสฺสี กิร กุมาโร เตสมสฺสุ
ขิปาเปตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา
อนคาริยํ ปพฺพชิโตติ ฯ สุตฺวาน เนสํ ฯตทโหสิ

---

๑ ม. ภิกฺขเวติ ฯ วิสฺสุตึ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ព្រះវិបស្សីកុមារទ្រង់មានព្រះរាជ-
ឧង្ការនឹងនាយសារថីថា ម្នាលនាយសារថី ជាសំឡាញ់ស្មោះចិត្ត បើដូច្នោះ
បួរឯងនាំយករថចេញអំពីទីនេះត្រឡប់ទៅខាងក្នុងបុរីវិញចុះ ចំណែកអញ
នឹងគោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈទាំងឡាយ
លុះគេហាជ្ឈានបួសក្នុងទីនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយសារថីទទួល
ស្តាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គ ព្រះ
ករុណាវិសេស ហើយក៏នាំយករថចេញអំពីទីនោះ ត្រឡប់ទៅខាងក្នុងបុរី
វិញ ។ ព្រះវិបស្សីកុមារទ្រង់ដាក់ព្រះកេសានឹងព្រះមស្សុ ទ្រង់កាសាវ-
ពស្ត្រទាំងឡាយ លុះគេហាជ្ឈានទ្រង់ព្រះផ្នួសក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ឯពួកមហាជនក្នុងពន្ធមតីរាជធានី ប្រមាណ ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់
នាក់ ឮនូវដំណឹងថា ព្រះវិបស្សីកុមារទ្រង់ដាក់ព្រះកេសានឹងព្រះមស្សុ
ទ្រង់កាសាវពស្ត្រទាំងឡាយ លុះគេហាជ្ឈានទ្រង់ព្រះផ្នួសហើយ ។ លុះ
ពួកមហាជនទាំងនោះឮនូវដំណឹងហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា

ฉ ปาโ ฉน สเว ชีวเตา ฉมฺหาโน ฉ สเว ชีวเตา
ปฏฺฐา ยตฺถ วิสฺสฏฺฐ กุมาเร เตสมสฺสุ ชิหาเรฺจา
กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยึ
ปฏิโต วิสฺสฏฺฐ ปาโ[๑] ฉาย กุมาเร เตสมสฺสุ
ชิหาเรฺจา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา
อนคาริยึ ปฏิสฺสตึ กปฺเปสฺสนฺติ ปน ฉ[๒] มยนฺติ ฯ
อถโข ตาสฺหาเร มหาชนกายา[๓] จตุปาสีตินาณ-
สหสฺสานิ เตสมสฺสุ ชิหาเรฺจา กาสายานิ
วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา วิสฺสฏฺฐ เกสมสฺสุ อคา-
คาริยึ ปฏิปตึ อนุปฏิปสุ ฯ ตาย สุทึ ตาสฺหาเร
ปริสาย ปริปุเตา วิสฺสฏฺฐ เกสมสฺสุ ตาทิสาเน
ฉนปทมฺหิ ฉนปทราชธานิโย จาริตึ จรติ ฯ อถโข ตาสฺหาเร
วิสฺสฏฺฐสฺส เกสมสฺสุสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส

---

๑ ฉ. ปิ ฯ ๒ ม. สเกฺข น ทิสฺสติ ฯ ๓ ฉ. เสา ตาสฺหาเร มหาชนกายา ฯ
ม. มหาชนกายา ฯ

ព្រះវិបស្សីកុមារ ទ្រង់ដាក់ព្រះកេសានឹងព្រះមស្សុ ទ្រង់កាសាវៈស្ត្រពាំង
ឡាយ លុះគេហដ្ឋានទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ចំពោះធម្មវិន័យនឹងបព្វជ្ជាណា
ធម្មវិន័យនឹងបព្វជ្ជានោះ មិនថោកទាបឡើយ អម្បាលព្រះវិបស្សីកុមារ
ម្តេច ទ្រង់ដាក់ព្រះកេសានឹងព្រះមស្សុ ទ្រង់កាសាវៈស្ត្រពាំងឡាយ
លុះគេហដ្ឋានទ្រង់ព្រះផ្នួសទៅហើយ ចុះយើងពាល់គ្នាម្តេចក៏មិនបួស ។
ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ លំដាប់នោះ ពពួកមហាជនពាំង ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់នាក់
ក៏គោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈពាំងឡាយ
ហើយបួសតាមព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ដែលចេញចាកព្រះពាជនិវេសន៍ទ្រង់
ព្រះផ្នួសកន្លងកាលនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ មានសេចក្តីដំណាលថា
ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានពួកបរិសទ្យពាំងនោះ ហែរហមស្តេចទៅ
កាន់ចារិកកន្លងស្រុកនិគមជនបទរាជធានីពាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ
លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទៅគង់កន្លងទីស្ងាត់ទ្រង់ពួនសម្ងំនៅ

มหาปทานสุตฺเต ทุติยภาณวารํ วิปสฺสิสฺส นิทานกถา

ฯลฯ เวตาสโว นามาติกฺกนฺตา อุตฺตานิ น โหนฺติ ปเนตฺถ ปตฺตปุปฺผผลานิ ยาวทตฺถา อาหารูปกรณา วิภวสมิทฺธา ยนฺตฺวาหนา ฆโฏปา คณนฺหา ปูปกรณฺฑา วิหารเยฺยฏฺฐิ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสี โพธิสตฺโต อปเรน สมเยน ฆโฏปา คณนฺหา ปูปกรณฺฑา วิหาสิ ฯ อญฺญตโร ตาปิ จตุกสีติปฺปฏิสหสฺสกฺขตฺติ อคมสุ ฯ อญฺญตร วิปสฺสี โพธิสตฺโต ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส โพธิสตฺตสฺส ภิสุปตฺตสฺส ยโสกตสฺส ปธานสลฺลีนสฺส ฯลฯ เวตาสโว นามาติกฺกนฺตา อุตฺตานิ ภิกฺขุ ปาสาทิกา โลเกา อาปณฺฑา ชายตฺตา จ ชิยตฺตา จ มิยตฺตา จ จวตฺตา จ อุปปชฺชตฺตา จ อถ จ ปนิมสฺส ขุทฺทกสฺส ปริสฺสยสฺส ชนปฺปชาตสฺส ชาติมรณสฺส กุ-ธสฺส[๑] ภาย ภิมสฺส ขุทฺทกสฺส ปริสฺสยสฺส ปกาเ-ยิสฺสตฺติ ชาติมรณสฺสาติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. กุหสฺส ฯ

ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងព្រះទ័យដូច្នេះថា អាត្មាអញដំរង់ទៅច្រកបូកច្របល់នេះ ជាការមិនសមគួរឡើយ គួរតែអាត្មាអញ ចេញចាកពួកទៅនៅតែម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះសម័យជាខាងក្រោយមក ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ចេញចាកពួក ទៅគង់តែមួយព្រះអង្គ ។ ឯពួកបព្វជិតទាំង ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់រូបនោះ ក៏ចាន់ទៅនៅដោយឡែកផ្សេង ។ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ក៏ចេញទៅនៅដាច់ដោយឡែកផ្សេង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ចូលទៅគង់សំងំនៅក្នុងទីស្ងាត់ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងព្រះទ័យយ៉ាងនេះថា ទុសត្វលោកនេះ ដល់នូវសេចក្តីលំបាកណាស់តើ រមែងកើតហើយចាស់ៗ ហើយស្លាប់ៗ ហើយច្យុត ។ ហើយកើតឡើងទៀត ប៉ុន្តែមិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ខ្លួនចេញចាកទុក្ខនេះឡើយ បើមិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញចាកទុក្ខ គឺជរាមរណៈនេះហើយ កាលណាឡើយនឹងធ្វើនូវការរលាស់ចេញចាកទុក្ខ គឺជរាមរណៈឲ្យប្រាកដឡើងបាន ។

(๓๙) อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พោธิสตฺตสฺส ฯ
ตนฺหงฺกโรสิ ภิกฺขุ ฯ โข สตฺต ชาตมรณานิ ปหีนานิ
ภวิสฺสนฺติ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส
พោธิสตฺตสฺส យោนิโสมนสิการา អហุ បញ្ញា
អภิสมโយ ជาតិយา ฯ โข สตฺต ชาตมรณานิ ปหីนានិ
ជាតិបច្ចយา ជរាមរណានិ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส
พោธิสตฺตสฺส ตนฺหงฺกโรสิ ภิกฺขุ ฯ โข สตฺต ជាតិ
បហីនា ភវិស្សតិ ជាតិបច្ចយា ជរាមរណានិ ฯ อถโข ភิกฺขเว វិបสฺสិสฺស
พោธิสตฺตสฺส យោនิโสมនสิការา អហុ បញ្ញា
អភិសមโយ ភវ ฯ โข สตฺត ជាតិ បហីនា ភវបច្ចយា
ជាតិនិ ฯ อถโข ភิกฺขเว វិបสฺสิสฺส พោธิสตฺตสฺส
ตนฺหงฺกโรสิ ภิกฺขุ ฯ โข สตฺត ភវ បហីនា ភវិស្សតិ
ភវបច្ចយា ភវានិ ฯ อถโข ភิกฺขเว វិបสฺสิสฺស
พោธิสตฺตสฺส យោនิโสมนสิការา អហុ បញ្ញា
អភិសมโយ ឧបាទានេ ฯ โข สตฺត ភវ បហីនា ភវិស្សតិ

(๓๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីហ្ន៎មានទៀត ទើបមានជរាមរណៈ ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យដោយព្រះយោបល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលបើជាតិមានហើយ ទើបមានជរាមរណៈ ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះទៀតថា កាលធម្មជាតអ្វីមានហ្ន៎ ទើបកើតមានជាតិ ជាតិកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យដោយព្រះយោបល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលភពមាន ជាតិក៏មាន ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមានហ្ន៎ ភពទើបកើតមាន ភពកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យដោយព្រះយោបល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលឧបាទានកើតមាន ភពក៏កើតមាន

อุปาทานปจฺจยา ภวเหตุ ฯ อชาโต ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส
พุทฺธสฺส ฯเปฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส
สมุทโย โหติ ชาติปจฺจยา ชรามรณนฺติ ฯ อชาโต
ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส ยาวเทว สมุทยสมา-
คโม อหุ ปญฺญาย อภิสมยาย ตณฺหาย โข
ปน อุปาทานสมุทโย ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานนฺติ ฯ
อชาโต ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส เอวเมตสฺส
เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ ตณฺหา โหติ
ภวปจฺจยา ตณฺหาติ ฯ อชาโต ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส
พุทฺธสฺส ยาวเทว สมุทยสมาคโม อหุ ปญฺญาย อภิ-
สมยาย เวทนาย โข ปน ตณฺหา โหติ เวทนาปจฺจยา
ตณฺหาติ ฯ อชาโต ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส
เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ
ผสฺสปจฺจยา เวทนา โหติ ภวปจฺจยา ผสฺโสติ ฯ อชาโต
ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส ยาวเทว สมุทยสมาคโม
อหุ ปญฺญาย อภิสมยาย ฉสฺสุ โข ปน ผสฺโส โหติ

កពកើតមាន ព្រោះទុបាទានជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមានហ្ន៎ ទើបទុបាទានកើតមាន ទុបាទានកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យដោយព្រះយោបល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលតណ្ហាកើតមាន ទុបាទានទើបកើតមាន ទុបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមានហ្ន៎ តណ្ហាទើបកើតមាន តណ្ហាកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ ដោយព្រះយោបល់ ក៏ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលវេទនាកើតមាន តណ្ហាទើបកើតមាន តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមានហ្ន៎ វេទនាទើបកើតមាន វេទនាកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ ដោយព្រះយោបល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលផស្សៈកើតមាន វេទនាទើប

ชสฺสุปฺปฺลุฬฺหา เวธนาติ ฯ อถโข กิกฺกเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส ภควโต เอตทโหสิ กิมฺหิ นุ โข สติ ชเรปฺปโภ โหติ กึปจฺจยา ชเรปฺปโภติ ฯ อถโข กิกฺกเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส ภควโต โยนิโสมนสิการ อหุ ปญฺญาย อภิสมโย สมุปฺปาทเน โข สติ ชเรปฺปโภ โหติ สมุปฺปาทปจฺจยา ชเรปฺปโภติ ฯ อถโข กิกฺกเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส ภควโต เอตทโหสิ กิมฺหิ นุ โข สติ สมุปฺปาทนฺติ โหติ กึปจฺจยา สมุปฺปาทนฺติ ฯ อถโข กิกฺกเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส ภควโต โยนิโสมนสิการ อหุ ปญฺญาย อภิสมโย ภวมูเล โข สติ สมุปฺปาทนฺติ โหติ ภวมูลปจฺจยา สมุปฺปาทนฺติ ฯ อถโข กิกฺกเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส ภควโต เอตทโหสิ กิมฺหิ นุ โข สติ ภวมูลนฺติ โหติ กึปจฺจยา ภวมูลนฺติ ฯ อถโข กิกฺกเว วิปสฺสิสฺส พุทฺธสฺส ภควโต โยนิโสมนสิการ อหุ ปญฺญาย อภิสมโย วิญฺญาเณ โข สติ

កើតមាន វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមានហ្ន៎ ផស្សៈទើបកើតមាន ផស្សៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យដោយព្រះយោបល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលសឡាយតនៈកើតមាន ផស្សៈទើបកើតមាន ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមានហ្ន៎ សឡាយតនៈទើបកើតមាន សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ ដោយព្រះយោបល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលនាមរូបកើតមាន សឡាយតនៈទើបកើតមាន សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមានហ្ន៎ នាមរូបទើបកើតមាន នាមរូបកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យដោយព្រះយោបល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលវិញ្ញាណកើតមាន

ฌานมฺปหं เหตาติ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปนฺติ ฯ อยเหตุ
กตฺถเจ วิสยฏฺฐสฺส เหตุสนฺตสฺส ปจฺจยนฺเหตาสิ กิมฺหิ
นุ เหตุ สติ วิญฺญาณํ เหตาติ ตณฺหาปจฺจยา วิญฺ-
ญาณนฺติ ฯ อยเหตุ กตฺถเจ วิสยฏฺฐสฺส เหตุสนฺตสฺส
เยนิสาสนสิกาย อหุ ปญฺญาย อกิสมเยน
นามรูปเต เหตุ สติ วิญฺญาณํ เหตาติ นามรูปปจฺจยา
วิญฺญาณนฺติ ฯ อยเหตุ กตฺถเจ วิสยฏฺฐสฺส เหตุสนฺตสฺส
ปจฺจยนฺเหตาสิ ปจฺจุปฺปนฺนาวตฺถาติ เหตุ ๔ธิ วิญฺญาณํ นาม-
รูปสฺมา นามรูปํ ภวิตฺวา ฉายเย ก ฉายเย ก
มีเยย ก จเยย ก อุปปชฺเชย ก ยถิทิ นาม
รูปปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปนฺติ นาม-
รูปปจฺจยา สฬายตนนฺติ สฬายตนปจฺจยา ผสฺสา

នាមរូបទើបកើតមាន នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា
កាលធម្មជាតអ្វីមានហ៎ុ វិញ្ញាណទើបកើតមាន វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
អ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វទ្រង់ធ្វើ
ទុក្កក្ខដព្រះទ័យដោយព្រះយោបល់ ក៏ទ្រង់ឈ្វេងយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញា
ថា កាលនាមរូបកើតមាន វិញ្ញាណទើបកើតមាន វិញ្ញាណកើតមាន
ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះ
វិបស្សីពោធិសត្វមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា វិញ្ញាណនេះ តែងត្រឡប់ទៅ
ត្រឡប់មក មិនទៅហួសខាងនាយអំពីនាមរូបឡើយ ដោយហេតុមាន
ប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ឋានជាសត្វកើតហើយចាស់ ។ ហើយស្លាប់ ។ ហើយ
ច្យុត ។ ហើយកើតឡើងទៀត វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ
នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះ
នាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ

ชาติปจฺจยา เวทนา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา ตณฺหา-
ปจฺจยา อุปาทานํ อุปาทานปจฺจยา ภเว ภวปจฺจยา
ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโท-
มนสฺสุปายาสา สมฺภวนฺติ เอวเมตสฺส เกวลสฺส
ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ ฯ สมุทโย สมุ-
ทโยติ โข ภิกฺขเว ปโรสฺสาสฺส โปเรกสฺส ปุพฺเพ
อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ
ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ ฯ

(๒๐) อถโข ภิกฺขเว ปโรสฺสาสฺส เปกสฺส
ปโรหิ เอตทโหสิ กิมฺหิ นุ โข อสติ ชรามรณํ น โหติ
กิสฺส นิโรธา ชรามรณนิโรโธติ ฯ อถโข ภิกฺขเว
ปโรสฺสาสฺส เปกสฺส โยนิโสมนสิการา อหุ
ปญฺญาย อภิสมโย ชาติยา โข อสติ ชรา-
มรณํ น โหติ ชาตินิโรธา ชรามรณนิโรโธติ ฯ
อถโข ภิกฺขเว ปโรสฺสาสฺส เปกสฺส ปโรหิ-

เวทนาเกิดมี เพราะผัสสะเป็นปัจจัย ตัณหาเกิดมี เพราะเวทนาเป็นปัจจัย อุปาทานเกิดมี เพราะตัณหาเป็นปัจจัย ภพเกิดมี เพราะอุปาทานเป็นปัจจัย ชาติเกิดมี เพราะภพเป็นปัจจัย ชรามรณะเกิดมี เพราะชาติเป็นปัจจัย โสกะ ปริเทวะ (ความคร่ำครวญ) ทุกข์ โทมนัส อุปายาส (ความคับแค้นใจ) ก็เกิดมีพร้อม การเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้ อย่างนี้แล ฯ ภิกษุทั้งหลาย จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่ภิกษุทั้งหลายในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ว่า เกิดขึ้นแล้ว เกิดขึ้นแล้วหนอ ฯ

(๔๐) ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล พระวิปัสสีโพธิสัตว์ มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็ธรรมชาติอะไรหนอแล มีอยู่ ชรามรณะจึงมีขึ้น ชรามรณะมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะชาติมีอยู่ ชรามรณะจึงมีขึ้น ชรามรณะมีเพราะอาศัยชาติเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็ชาติหนอแล มีอยู่ ชาติจึงมีขึ้น ชาติมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะภพมีอยู่ ชาติจึงมีขึ้น ชาติมีเพราะอาศัยภพเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็ภพหนอแล มีอยู่ ภพจึงมีขึ้น ภพมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะอุปาทานมีอยู่ ภพจึงมีขึ้น ภพมีเพราะอาศัยอุปาทานเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็อุปาทานหนอแล มีอยู่ อุปาทานจึงมีขึ้น อุปาทานมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะตัณหามีอยู่ อุปาทานจึงมีขึ้น อุปาทานมีเพราะอาศัยตัณหาเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็ตัณหาหนอแล มีอยู่ ตัณหาจึงมีขึ้น ตัณหามีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะเวทนามีอยู่ ตัณหาจึงมีขึ้น ตัณหามีเพราะอาศัยเวทนาเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็เวทนาหนอแล มีอยู่ เวทนาจึงมีขึ้น เวทนามีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะผัสสะมีอยู่ เวทนาจึงมีขึ้น เวทนามีเพราะอาศัยผัสสะเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็ผัสสะหนอแล มีอยู่ ผัสสะจึงมีขึ้น ผัสสะมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะสฬายตนะมีอยู่ ผัสสะจึงมีขึ้น ผัสสะมีเพราะอาศัยสฬายตนะเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็สฬายตนะหนอแล มีอยู่ สฬายตนะจึงมีขึ้น สฬายตนะมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะนามรูปมีอยู่ สฬายตนะจึงมีขึ้น สฬายตนะมีเพราะอาศัยนามรูปเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็นามรูปหนอแล มีอยู่ นามรูปจึงมีขึ้น นามรูปมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะวิญญาณมีอยู่ นามรูปจึงมีขึ้น นามรูปมีเพราะอาศัยวิญญาณเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็วิญญาณหนอแล มีอยู่ วิญญาณจึงมีขึ้น วิญญาณมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะนามรูปมีอยู่ วิญญาณจึงมีขึ้น วิญญาณมีเพราะอาศัยนามรูปเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็นามรูปหนอแล มีอยู่ นามรูปจึงมีขึ้น นามรูปมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะวิญญาณมีอยู่ นามรูปจึงมีขึ้น นามรูปมีเพราะอาศัยวิญญาณเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็วิญญาณหนอแล มีอยู่ วิญญาณจึงมีขึ้น วิญญาณมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะสังขารมีอยู่ วิญญาณจึงมีขึ้น วิญญาณมีเพราะอาศัยสังขารเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็สังขารหนอแล มีอยู่ สังขารจึงมีขึ้น สังขารมีเพราะอาศัยอะไรเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา ภิกษุทั้งหลาย ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้มีแก่พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ในธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อน เกิดขึ้นแล้วว่า ก็เพราะอวิชชามีอยู่ สังขารจึงมีขึ้น สังขารมีเพราะอาศัยอวิชชาเกิดขึ้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย ต่อมา พระวิปัสสีโพธิสัตว์ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ก็อวิชชาหนอแล มีอยู่ สังขารจึงมีขึ้น สังขารมีเพราะอาศัยอวิชชา

ยาหาสิ กิมฺหิ นุ ขฺวาหาสนฺติ ชาติ น ยาหาติ กิสฺส
นิเทฺทสา ชาตินิเทฺทสาติ ฯ อถขฺวาหาสนฺติ ตณฺหาวิจริตสฺส
เหตนิสฺสฺสา ยาหาสนฺติ สมฺมาสมาธิ อหุ ปญฺญา
อภิสมยาโย ภาวาหาสนฺติ ชาติ น ยาหาติ ภาวนิ-
เทฺทสา ชาตินิเทฺทสาติ ฯ อถขฺวาหาสนฺติ ตณฺหาวิจริตสฺส
เหตนิสฺสฺสา ปฏิสนฺธิสฺสา ปฏิสนฺธิยา ยาหาสิ กิมฺหิ นุ ขฺวาหาสนฺติ ภาวา
น ยาหาติ กิสฺส นิเทฺทสา ภาวนิเทฺทสาติ ฯ อถขฺวาหาสนฺติ
ตณฺหาวิจริตสฺส เหตนิสฺสฺสา ปฏิสนฺธิสฺสา ปฏิสนฺธิยา ยาหาสิ กิมฺหิ นุ ขฺวาหาสนฺติ ภาวา-
ภาว อหุ ปญฺญา อภิสมยาโย ขนฺธานาเน ขฺวาหาสนฺติ
ภาวา น ยาหาติ ขนฺธานนิเทฺทสา ภาวนิเทฺทสาติ ฯ
อถขฺวาหาสนฺติ ตณฺหาวิจริตสฺส เหตนิสฺสฺสา ปฏิสนฺธิสฺสา ปฏิสนฺธิยา ยาหาสิ
กิมฺหิ นุ ขฺวาหาสนฺติ ขนฺธานนิเทฺทสา น ยาหาติ กิสฺส
นิเทฺทสา ขนฺธานนิเทฺทสาติ ฯ อถขฺวาหาสนฺติ ตณฺหาวิจริตสฺส
เหตนิสฺสฺสา ปฏิสนฺธิสฺสา ปฏิสนฺธิยา ยาหาสิ กิมฺหิ นุ ขฺวาหาสนฺติ อหุ
ปญฺญา อภิสมยาโย ตณฺหาย ขฺวาหาสนฺติ ขนฺธา-
นิเทฺทสา น ยาหาติ ตณฺหานิเทฺทสา ขนฺธานนิเทฺทสา-
ติ ฯ อถขฺวาหาสนฺติ ตณฺหาวิจริตสฺส เหตนิสฺสฺสา ปฏิสนฺธิสฺสา

มានហ្ន៎ ទើបជាតិមិនមាន ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់ធម្មជាតអ្វី ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា
កាលបើភពមិនមាន ជាតិក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់
ភពដូច្នេះ កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារ-
ណាដោយព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សី
ពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបភព
មិនមាន ការរលត់ទៅនៃភព ព្រោះរលត់ធម្មជាតអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលឧបាទាន
មិនមាន ភពក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃភព ព្រោះរលត់ឧបាទានដូច្នេះ
ក៏កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយ
ព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបឧបាទានមិនមាន
ការរលត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះរលត់ធម្មជាតអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលតណ្ហាមិនមាន
ឧបាទានក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហាដូច្នេះ
ក៏កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយ
ព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ

ฬิตนฺเหาสิ กิมฺหิ นุ โข อสติ ตณฺหา น โหติ กิสฺส นิเทนา ตณฺหานิเทโสติ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พោธิสตฺตสฺส เยนิสามนสิการ อหุ ปญฺญาย อภิสมโย เวทนาย โข อสติ ตณฺหา น โหติ เวทนานิเทนา ตณฺหานิเทโสติ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พោธิสตฺตสฺส ฬิตนฺเหาสิ กิมฺหิ นุ โข อสติ เวทนา น โหติ กิสฺส นิเทนา เวทนานิเทโสติ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พោธิสตฺตสฺส เยนิสามนสิการ อหุ ปญฺญาย อภิสมโย ผสฺส โข อสติ เวทนา น โหติ ผสฺสนิเทนา เวทนานิเทโสติ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พោธิสตฺตสฺส ฬิตนฺเหาสิ กิมฺหิ นุ โข อสติ ผสฺสา น โหติ กิสฺส นิเทนา ผสฺสนิเทโสติ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พោธิสตฺตสฺส เยนิสามนสิการ อหุ ปญฺญาย อภิสมโย สฬายตเน โข อสติ ผสฺสา น โหติ สฬายตนนิเทนา ผสฺสนิเทโสติ ฯ

มានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបតណ្ហាមិនមាន ការរលត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះរលត់ធម្មជាតអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលវេទនាមិនមាន តណ្ហាក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនាដូច្នេះ ក៏កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបវេទនាមិនមាន ការរលត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះរលត់ធម្មជាតអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលផស្សៈមិនមាន វេទនាក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈដូច្នេះ ក៏កើតឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបផស្សៈមិនមាន ការរលត់ទៅនៃផស្សៈ ព្រោះរលត់ធម្មជាតអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលសឡាយតនៈមិនមាន ផស្សៈក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃផស្សៈ ព្រោះរលត់សឡាយតនៈដូច្នេះ ក៏កើតឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ។

អថខោ តិក្ខត្តុំ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ តិហិ ខ្វោ អសតិ សន្ធាយតនំ ន ហោតិ តិសុ ឯកន្តា សន្ធាយតនឯកន្តោតិ ។ អថខោ តិក្ខត្តុំ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោនិសោមនសិការ អហុ បញ្ញាយ អតិសមយោ ជាមរូបេ ខោ អសតិ សន្ធាយតនំ ន ហោតិ ជាមរូបឯកន្តា សន្ធាយតនឯកន្តោតិ ។ អថខោ តិក្ខត្តុំ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ តិហិ ខ្វោ អសតិ ជាមរូបំ ន ហោតិ តិសុ ឯកន្តា ជាមរូបឯកន្តោតិ ។ អថខោ តិក្ខត្តុំ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោនិសោមនសិការ អហុ បញ្ញាយ អតិសមយោ វិញ្ញាណ ខោ អសតិ ជាមរូបំ ន ហោតិ វិញ្ញាណឯកន្តា ជាមរូបឯកន្តោតិ ។ អថខោ តិក្ខត្តុំ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ តិហិ ខ្វោ អសតិ វិញ្ញាណំ ន ហោតិ តិសុ ឯកន្តា វិញ្ញាណឯកន្តោតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបសឡាយតនៈមិនមាន ការរលត់ទៅនៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់ធម្មជាតអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលនាមរូបមិនមាន សឡាយតនៈក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូបដូច្នេះ ក៏កើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបនាមរូបមិនមាន ការរលត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះរលត់ធម្មជាតអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីគ្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលវិញ្ញាណមិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណដូច្នេះ ក៏កើតឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលធម្មជាតអ្វីមិនមានហ្ន៎ ទើបវិញ្ញាណមិនមាន ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់ធម្មជាតអ្វី ។

อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส พោธิสตฺตสฺส เยนาธิสา-
มนสิกาก อหุ ปญฺญาย อภิสมเยา ตามฺหเส
โข อสตี ปญฺญาณำ น เหาติ ตามฺหนิเทตา
ปญฺญาณนิเทตาติ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส
พោธิสตฺตสฺส ฯตนเหาสิ อธิคโต โข มยาย
มคฺโค[๑] พោธาย[๒] ยทิทำ ตามฺหนิเทตา ปญ-
ญาณิเทตา ปญฺญาณิเทตา ตามฺหนิเทตา ตามฺห-
นิเทตา สงฺขายตนนิเทตา สงฺขายตนนิเทตา
ผสฺสนิเทตา ผสฺสนิเทตา เวทนานิเทตา เวทนานิ-
เทตา ตณฺหานิเทตา ตณฺหานิเทตา อุปาทานนิเทตา
อุปาทานนิเทตา ภวนิเทตา ภวนิเทตา ชาตินิเทตา
ชาตินิเทตา ชรามรณำ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺส-

---

๑ ฐ. วิปสฺสตามคฺโค ฯ ๒ ม. สมฺโพธาย ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដឹងដោយព្រះប្រាជ្ញាថា កាលនាមរូបមិនមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់នាមរូបដូច្នេះ ក៏កើតឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា វិបស្សនាមគ្គនេះ អាត្មាអញ ឃុនត្រាស់ដឹងហើយ ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ទៅនៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការរលត់ទៅនៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ទៅនៃផស្សៈ ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ ការរលត់ទៅនៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការរលត់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា ការរលត់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ការរលត់ទៅនៃភព ព្រោះរលត់នៃឧបាទាន ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរាមរណៈរលត់ ព្រោះរលត់ជាតិ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្សនឹង

ตายาสา นิวุฏฺฐนฺติ ฆาเมตสฺส เตวาลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส นิเกตาโย เหาตนฺติ ฯ นิเกตาโย นิเกตาตนฺติ เขา กิกฺขเว วิปสฺสิสฺส ภควโต สตฺตสฺส ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุ อุทปาทิ ญาณำ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ ฯ

(๒๑) อถโข กิกฺขเว วิปสฺสี ภควา สตฺตาหสฺส อจฺจเยน ปญฺจสุ อุปาทานกฺขนฺธสุ อุทยพฺพยานุปสฺสี วิหาสิ อิติ รูปำ อิติ รูปสฺส สมุทโย อิติ รูปสฺส อตฺถงฺคโม อิติ เวทนา อิติ เวทนาย สมุทโย อิติ เวทนาย อตฺถงฺคโม อิติ สญฺญา อิติ สญฺญาย สมุทโย อิติ สญฺญาย อตฺถงฺคโม อิติ สงฺขาร อิติ สงฺขารานำ สมุทโย อิติ สงฺขารานำ อตฺถงฺคโม อิติ วิญฺญาณำ อิติ วิญฺญาณสฺส สมุทโย อิติ วิญฺญาณสฺส อตฺถงฺคโมติ ฯ ตสฺส ปญฺจสุ อุปาทานกฺขนฺธสุ อุทยพฺพยานุปสฺสิโน วิหารโต ฉฏฺฐวสฺสา อนุตฺตาย อาสวเหิ จิตฺตำ วิมุจฺจิตฺถ ฯ

ទុច្ចរិតសំកិលេសធម៌ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុ ញាណ បញ្ញា វិជ្ជា ពន្លឺ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុន ក៏កើតឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វថា រលត់ រលត់ហ្ន៎ ។

(៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ លុះបម្រះយជាខាងក្រោយមក ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ពិចារណាឮវិការកើតទំាងការរលត់នៅកងទុច្ចរិតទាំង ៥ ថា រូបយ៉ាងនេះ ការកើតឡើងនៃរូបយ៉ាងនេះ ការរលត់នៅនៃរូបយ៉ាងនេះ វេទនាយ៉ាងនេះ ការកើតឡើងនៃវេទនាយ៉ាងនេះ ការរលត់នៅនៃវេទនាយ៉ាងនេះ សញ្ញាយ៉ាងនេះ ការកើតឡើងនៃសញ្ញាយ៉ាងនេះ ការរលត់នៅនៃសញ្ញាយ៉ាងនេះ សង្ខារទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ការកើតឡើងនៃសង្ខារទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ការរលត់នៅនៃសង្ខារទាំងឡាយយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ការរលត់នៅនៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ។ កាលដែលព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ទ្រង់ពិចារណាឮវិការៈកើតឡើងនឹងការរលត់នៅកងទុច្ចរិតទាំង ៥ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះទ័យនៃព្រះអង្គ ក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានទុច្ចរិត ។

ចប់ ទុតិយភាណវារៈ ។

(๔๒) อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส เอตทโหสิ ยนฺนูนาหํ ธมฺมํ เทเสยฺยนฺติ ฯ อถโข ภิกฺขเว วิปสฺสิสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส เอตทโหสิ อธิคโต โข เมฯ อยํ[๑] ธมฺโม คมฺภีโร ทุทฺทโส ทุรนุโพโธ สนฺโต ปณีโต อตกฺกาวจโร นิปุโณ ปณฺฑิตเวทนีโย อาลยรโม โข ปนายํ ปชา อาลยรตา อาลยสมฺมุทิตา อาลยรมาย โข ปน ปชาย อาลยรตาย อาลยสมฺมุทิตาย ทุทฺทสํ ฐานํ ยทิทํ อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปาโท ฐานมฺปิ โข ทมฺมนฺ ยทิทํ สพฺพสงฺขารสมโถ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ อมาวุโส โข ปน ธมฺมํ เทเสยฺย ปเร จ เม น อาชานेยฺยุ์ สา มมสฺส กิลมโถ สา มมสฺส วิเหสาติ ฯ

๑ ม. ยฺวายํ ฯ

(៤២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា គួរតែ តថាគត សំដែងធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ធម៌ដែលតថាគត គ្រាស់ដឹងហើយនេះ ជាធម៌ជ្រាលជ្រៅ បុគ្គលឃើញបានដោយក្រ គ្រាស់ដឹងតាមបានដោយក្រ ជាធម៌រម្ងាប់ទុក្ខ ជាធម៌ថ្លៃថ្លា ជាធម៌ដែល បុគ្គលត្រិះរិះយកឯងមិនបាន ជាធម៌ល្អិត មានតែបណ្ឌិត ទើបដឹងបាន ក៏ពួកសត្វនេះមានអាល័យ គឺកាមគុណ ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងកាម-គុណ រីករាយក្នុងកាមគុណ បដិច្ចសមុប្បាទ ដែលមានកាមគុណនេះជា បច្ច័យ បដិច្ចសមុប្បាទនេះជាហានៈ ដែលពួកសត្វមានកាមគុណជាទីត្រេក អរ ត្រេកអរក្នុងកាមគុណ រីករាយក្នុងកាមគុណ ឃើញបានដោយក្រ ធម៌ដែលជាគ្រឿងរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង លះបង់នូវឧបធិក្កិលេសទាំងពួង អស់ទៅនៃតណ្ហា ប្រាសចាកពៈ រលត់ (នូវកិលេសទុក្ខ) នឹងព្រះនិព្វាន នេះ ឯងក៏ជាហានៈ ដែលពួកសត្វឃើញបានដោយក្រ បើទុកជាតថាគតសំដែង ធម៌ ពួកសត្វដទៃក៏មិនគប្បីដឹងច្បាស់បាន សេចក្តីលំបាកកាយនោះ នឹង មានដល់តថាគត ការបៀតបៀនកាយនោះ នឹងមានដល់តថាគត ។

มหาปทานสุตฺเต ปุถุชฺชนกาลกิริยวิปสฺสีพุทฺธวิวรณกถา

อภิสฺสฺวนฺติ(๑) กิกฺกเร วิปสฺสี ภควนฺตํ อารพฺภ สมฺมา-สมฺพุทฺธ มิมา อนนฺตริยา คาถา ปฏิกสุ ปุพฺเพ อสฺสุ-ตปุพฺพา ฯ

กิเญฺจน เม อธิคตํ
หาลทฺทินิ ปกาสิตุ
ภควาสมเรเตหิ
ชายิ ฆเมฺห สุสมฺพุทฺโธ ฯ
ปฏิโสตคามึ นิปุณ
คมฺภีรุ ทุทฺทสุ อณุ
ราครตฺตา น ทกฺขนฺติ
ตโมกฺขนฺเธน อาวุตา ฯ

(๔๓) ฯลฯ กิกฺกเร วิปสฺสิสฺส ภควโต อารหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปฏิสงฺขิกฺขโต เอเปฺหสฺสุกฺกาย ปิณฺฑาย ปิณฺฑปาต ปฏิกฺกมิ ฯ

---

๑ ฉ. อภิสฺสุ ฯ อฏฺฐกถายมฺปิ เอวเมว ทิสฺสติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនតែប៉ុណ្ណោះ មានសេចក្តីដំណាលថា គាថាទាំងឡាយនេះ ដ៏ចំឡែក ដែលព្រះពុទ្ធវិបស្សី ទ្រង់មិនធ្លាប់បានឮក្នុងកាលមុន ក៏ប្រាស់ប្រាកដ ដល់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធថា

> ឥទ្បុរៃនេះ តថាគតគួរ នឹងសំដែងធម៌ ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងដោយកម្រ សត្វទាំងឡាយ ដែលពាក់ព័ន្ធដោយគ្រប សង្កត់ ក៏មិនងាយនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះបានឡើយ ។ សត្វទាំងឡាយអ្នកត្រេកត្រអាល ដោយពាក់ព័ន្ធ ដែលគំនរនៃធូលីគឺអវិជ្ជា កំពុងបាក់ស្រែះ មុខជានឹងមិនឃើញធម៌ ដែលនាំសត្វឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាធម៌ល្អិតសុខុមជ្រាលជ្រៅ ដែលសត្វឃើញដោយកម្រ ។
>
> (៤៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ពិចារណាឃើញ ដោយសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះហើយ ព្រះហឫទ័យ នុនទៅរកសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មិននុនទៅរកការសំដែងធម៌ឡើយ ។

(๔๔) អថខោ ភិក្ខវេ អញ្ញតរស្ស មហាព្រហ្មុនោ វិមសនសីលស្ស កតវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ ឯតទហោសិ ឧស្សន្នំ វត ខោ លោកោ វិនស្សតិ វត ខោ លោកោ យត្រ ហិ នាម វិមសនសីលស្ស កតវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អបេក្ខាសុក្កតាយ ចិត្តំ ន នមិ[๑] ខោ នមុនេសនាយាតិ ។ អថខោ សោ ភិក្ខវេ មហាព្រហ្មា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ វិមសនសីលស្ស កតវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុរតោ បាតុរហោសិ ។ អថខោ[๒] ភិក្ខវេ មហាព្រហ្មា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ឧក្កុដិកាជាឧមណ្ឌលំ បឋវិយំ ឯនហាន្តោ[๓] យេន វិមសនសីលស្ស កតវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តេនញ្ជលឹ បណាមេត្វា វិមសនសីលំ កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ឯតទវោច ឧទាសេតុ កន្តេ

---

๑ ឱ. នមតិ ។ ๒ ឱ. ម. អថ សោ ។ ๓ ឱ. អ. និហន្ត្វា ។

(៤៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្ម ១ រូប ឃ្លាន
ដឹងនូវបរិវិតក្កៈក្នុងព្រះហឫទ័យ នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ម-
សម្ពុទ្ធ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទើបគិតរំពឹងដូច្នេះថា ឧសត្តូលោក
វិនាសតើ ឧសត្តូលោកវិនាសតើ ព្រោះព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះហឫទ័យនៅឆ្ងាយចេញនូវកាមសេចក្តីត្រេកត្រអាលតិច មិននៅ
រកការសំដែងធម៌ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្ម
នោះ ក៏ឃ្លាតអំពីព្រហ្មលោកមកប្រតិស្ឋាន ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រៀបដូចបុរសមានកំឡាំងលា
បេញនូវកំភួនដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវកំភួនដៃ ដែលលាបេញ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្មធ្វើនូវសំពត់បង់ការឆៀងស្មា
ម្ខាង លុតចុះនូវមណ្ឌលនៃជង្គង់ខាងស្តាំលើផែនដី ប្រណម្យអញ្ជលី
ចំពោះព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន

ภควา ธมฺมํ เทเสตุ สุคโต ธมฺมํ สตฺถุ สตฺถา
อปฺปฏิปุคฺคลาติ อสทิสา อสมสฺสุ ปริยายตฺถา
ภาวิสฺสนฺติ ธมฺมสฺส อญฺญาตาเรติ ฯ ยสฺมา ปุพฺเพ ภควโต
ปริสา ภควา อรหา สมฺมาสมฺพุทฺโธ ตสฺมา มหาพฺรหฺมุโน
ปตฺตจีวร มณฺฑิตา เอว พฺรหฺมา ปตฺตจีวรหตฺถา ยนฺตมหา
ธมฺมํ เทเสยฺยนฺติ ฯ ตสฺมา ปน พฺรหฺมา ปตฺตจีวรหตฺถา
อนิคตา เอว เม อยนฺ ธมฺโม ตุจฺฉโก ฆุฏฺฐสฺส ฆุรฆุร-
เฆาสฺส สทฺทสฺส ปฏิโลมโต อตฺตกฺกาวฏเฏ ปริปูณฺณา
ปณฺฑิตเวทนียา อาลยรตา เอว ปชายนฺ ปชา
อาลยรตา อาลยสมฺมุทิตา อาลยรตาย เอว
ปน ปชาย อาลยรตาย อาลยสมฺมุทิตาย
ฆุฏฺฐสฺส ตสฺส ปาปสฺส ยถาภูตาวิภาวนตฺถาย ปฏิจฺจสมุ-
ปฺปนฺนา เตน ปาปิ เอว ปาปสฺส ฆุฏฺฐสฺส ยถาภูตาวิภาวนา
สพฺพสงฺขารสมถาทิ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺคาทิ ตณฺหาขยาทิ

សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ សូមព្រះសុគត ទ្រង់សំដែងធម៌ (ដូច្នេះ) សត្វទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ដែលមានធូលីគឺរាគៈក្នុងចក្ខុស្រាលស្តើងក៏មាន តែមិនបានស្តាប់ធម៌ មុខជានឹងសាបសូន្យមិនខានពួកសត្វដែលបម្រុងនឹងត្រាស់ដឹងធម៌ ក៏គង់មានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលមហាព្រហ្មក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះហើយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ត្រាស់ដូច្នេះនឹងមហាព្រហ្មនោះថា ម្នាលព្រហ្ម តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះថា គួរតែតថាគតសំដែងធម៌ដូច្នេះដែរ ។ ម្នាលព្រហ្ម តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ធម៌ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយនេះ ជាធម៌ជ្រាលជ្រៅ សត្វឃើញបានដោយក្រ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ជាធម៌រម្ងាប់ទុក្ខ ជាធម៌ថ្លៃថ្លា ជាធម៌ដែលបុគ្គលត្រិះរិះយកឯងមិនបាន ជាធម៌ល្អិត មានតែបណ្ឌិតទើបដឹងបាន ពួកសត្វនេះ មានអាល័យគឺកាមគុណជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងកាមគុណ រីករាយក្នុងកាមគុណ បដិច្ចសមុប្បាទ ដែលមានកាមគុណនេះជាបច្ច័យ បដិច្ចសមុប្បាទនេះជាឋានៈដែលពួកសត្វ មានកាមគុណជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងកាមគុណ រីករាយក្នុងកាមគុណ ឃើញបានដោយក្រ ធម៌ដែលជាគ្រឿងរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង លះបង់នូវឧបធិក្កិលេសទាំងពួង រសាត់ទៅនៃតណ្ហា

វិរាគោ និរោធោ និព្ពានំ អភាញ្ញេវ ខោ បន ឆន្ទំ នេ-
សេយ្យាំ បវេ ច មេ ន អាជានេយ្យាំ សោ មមស្ស
តាលមថោ សា មមស្ស វិហេសាតិ ។ អបិស្សុទំ ព្រហ្ម
ទេមា អនច្ឆរិយា តាថា បដិភំសុ បុព្វេ មេ[1] អស្សុតបុព្វា

អាឡារេន មេ អដ្ឋិតំ

ហាលក្ខារេ បតាសិតុំ

។ បេ ។ អាវុតាតិ ។

ឥតិហ មេ ព្រហ្ម បដិសញ្ចិក្ខតោ អបេត្ថាសុក្ក-
តាយ ចិត្តំ ន បតិ ន ឆុរេនេសនាយាតិ ។ ទុតិយម្បិ
ខោ តិក្ខត្តុំ សោ មហាព្រហ្ម ។ បេ ។ តតិយម្បិ ខោ
តិក្ខត្តុំ សោ មហាព្រហ្ម វិបស្សិំ ភគវន្តំ អរហន្តំ
សម្មាសម្ពុទ្ធំ ឯតទវោច នេសេតុ ភន្តេ ភគវា ធម្មំ នេ-
សេតុ សុគតោ ធម្មំ សត្តេន[2] សត្តា អប្បរជក្ខជាតិកា

---

១ ឱ. ម. មេតំ បុរេ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. សត្តេ ។

ក្រាសចាកពាគ: លែត (នូវកង់ទុក្ខ) នឹងព្រះនិព្វាន នេះឯងជាហាន:ដែល
ពួកសត្វយើញបានដោយក្រ បើទុកជាតថាគតសំដែងធម៌ ពួកសត្វ
ដទៃ មិនគប្បីអាចដឹងច្បាស់បាន សេចក្តីលំបាកកាយនោះនឹងមានដល់
តថាគត ការបៀតបៀននោះនឹងមានដល់តថាគត ។ ម្នាលព្រហ្ម មិន
តែប៉ុណ្ណោះ មានសេចក្តីដំណាលថា គាថាទាំង៣នេះ ចំឡែកដែរ
ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានឮកាលមុន ក៏ច្បាស់ក្រាកដល់តថាគត ថា

ឥទ្បវនេះ តថាគតគួរសំដែងធម៌ ដែលតថាគតបានត្រាស់
ដឹងហើយ ដោយកម្រ ។ បេ ។ កំពុងចាក់ស្រែះ

ម្នាលព្រហ្ម កាលតថាគតពិចារណាយើញដូច្នេះហើយ ចិត្តតថាគត
ក៏នុនទៅរកសេចក្តីខ្ជិលច្រអាយតិច មិននុនទៅរកការសំដែងធម៌ឡើយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំង៣ច្បាយ មហាព្រហ្មនោះ ក្រាបបង្គំទូលរស់ពរៈជាគំរប់ ២ ដង
ដង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង៣ច្បាយ មហាព្រហ្មនោះ ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដូច្នេះពរៈជាគំរប់ ៣ ដងដង
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងធម៌ សូមព្រះ
សុគតសំដែងធម៌ (ដូច្នេះ) សត្វទាំង៣ច្បាយកង់លោកនេះ ដែលហានឆ្ងល

អស្សវនតា ឆឌ្ឍស្ស បរិហាយនំ ភវិស្សតិ ឆឌ្ឍស្ស អញ្ញាតាវេតំ ។ អថខោ ភិក្ខវេ វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ព្រហ្មានោ[1] អជ្ឈេសនំ វិទិត្វា សត្តេសុ ការុញ្ញតំ បដិច្ច ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ ឱលោកេសិ ។ អទ្ទសា ខោ ភិក្ខវេ វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ ឱលោកេន្តោ សត្តេ អប្បរជក្ខេ មហារជក្ខេ តិក្ខិន្ទ្រិយេ មុទិន្ទ្រិយេ ស្វាការេ ឆ្វាការេ[2] សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ ភព្វេ អភព្វេ អបេ្បសក្ខេ បរលោកវជ្ជភយទស្សាវិនោ វិហរន្តេ ។ សេយ្យថាបិ នាម ឧបេ្បលិនិយំ វា បទុមិនិយំ វា បុណ្ឌរីកិនិយំ វា អបេ្បសក្ខានំ ឧបេ្បលានំ វា បទុមានំ វា បុណ្ឌរីកានំ វា ឧទកេ ជាតានំ ឧទកេ សំវឌ្ឍានំ[3] ឧទកានុគ្គតានំ អន្តោនិមុគ្គបោសីនិ អបេ្បកច្ចានំ ឧបេ្បលានំ វា បទុមានំ វា បុណ្ឌរីកានំ វា ឧទកេ ជាតានំ ឧទកេ សំវឌ្ឍានំ សោទកានុគ្គតានំ[4] អបេ្ប-កច្ចានំ ឧបេ្បលានំ វា បទុមានំ វា បុណ្ឌរីកានំ វា

---

១ ខ. ឯត្តវតា ឯសក្ខេ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ឆ្វាការេ ទិស្សតិ ។ ៣ សំវឌ្ឍានីតិបិ ជាវេ ។ ៤ ខ. សមោទកំ ឋិតានំ ។

គឺកិលេសស្រាលស្តើងក៏ឯងក្តី តែមិនបានស្តាប់ធម៌ មុខជានឹងសាបសូន្យ
មិនខាន ពួកសត្វដែលបម្រុងនឹងត្រាស់ដឹងធម៌ក៏មានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
ទទួលអាពាធនានៃមហាព្រហ្មហើយ ក៏ប្រមើលមើលនូវសត្វលោក ដោយ
ពុទ្ធចក្ខុ ព្រោះអាស្រ័យនូវសេចក្តីករុណាទៅរកសត្វទាំងឡាយ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
ប្រមើលមើលនូវសត្វលោក ដោយពុទ្ធចក្ខុ បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ
ពួកខ្លះមានធូលីគឺពាគិកិលេស ស្រាលស្តើងក៏ឯងក្តី ខ្លះមានធូលីគឺពាគិ-
កិលេសក្រាស់ក្តីឯង ខ្លះមានឥន្ទ្រិយក្លៀវក្លា ខ្លះមានឥន្ទ្រិយទន់ ខ្លះមាន
អាការល្អ ខ្លះមានអាការអាក្រក់ ខ្លះពន្យល់បានដោយងាយ ខ្លះពន្យល់
បានដោយក្រ ខ្លះមានភ័ព្វ ខ្លះឥតភ័ព្វ ខ្លះជាអ្នកឃើញនូវទោស ក៏ឯង
បរលោកជាសភាវៈគួរខ្លាច ។ ផ្កាដូលជាតពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូក
ក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក៏ឯងតែមនៃព្រលិតក្តី ក៏ឯងតែមនៃឈូកក្រហមក្តី
ក៏ឯងតែមនៃឈូកសក្តី ដែលដុះក្នុងទឹក ចំរើនក្នុងទឹក លូតលាស់តាមទឹក
លិចនៅក្នុងទឹកនៅឡើយ ផ្កាដូលជាតពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូក
ក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ដែលដុះក្នុងទឹក ចំរើនក្នុងទឹក ឋិតនៅត្រឹមស្មើ
នឹងទឹក ផ្កាដូលជាតពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី

ពុទ្ធកេ ជាតាដំ ពុទ្ធកេ សំវឌ្ឍាដំ ពុទ្ធកា អក្ខុក្ខម្ភ
តិដ្ឋដ្ដំ(๑) អនុបលិត្តាដំ ពុទ្ធកេន ឱរមេវ ខោ តំក្ខណេ
វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ
ឱលោកេត្តោ អទ្ទស សត្តេ អប្បរជក្ខេ មហារជក្ខេ
តិក្ខិន្ទ្រិយេ មុទិន្ទ្រិយេ স্বាকারេ দ্বাকারে সুবিញ្ញាបយេ
দুবিঞ্ঞাপয়ে ភព្ពេ អភព្ពេ អប្បេកច្ចេ បរលោកវជ្ជភ-
យទស្សាវិនោ វិហរន្តេ ។ អថខោ តំក្ខណេ មហាព្រហ្មា
វិបស্সিস্স ভগবতো অরহতো সম্মাসম্বুদ্ধস্স চেত-
សা চেতোপরিবিতক্কমঞ্ញায় វិបស្សិំ ភគវន្តំ អរហន្តំ
សម្មាសម្ពុទ្ធំ តាវទាហិ អដ្ឋកាសិ

(๘๙) សេលេ យថា បព្ពតមុទ្ធនដ្ឋិតោ
យថាបិ បស្សេ ជនកំ សមន្តតោ

---

๑ ម. បវិដ្ឋំ ។

ដែលដុះកណ្តាលទឹក ចំពេលកណ្តាលទឹក ដុះខ្ពស់ឡើងជាងទឹក មិនជាប់ប្រឡាក់ដោយទឹក មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រមើលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ក៏ទ្រង់ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ពួកខ្លះមានធូលីគឺរាគៈក្នុងចក្ខុតិចក៏មាន ខ្លះមានធូលីគឺរាគៈក្នុងចក្ខុច្រើនក៏មាន ខ្លះមានឥន្ទ្រិយក្លៀវក្លា ខ្លះមានឥន្ទ្រិយទន់ ខ្លះមានអាការល្អ ខ្លះមានអាការអាក្រក់ ខ្លះពន្យល់បានដោយងាយ ខ្លះពន្យល់បានដោយក្រ ខ្លះមានកំពូ ខ្លះឥតកំពូ ខ្លះជាអ្នកឃើញនូវទោសក្នុងបរលោក ជាសភាវៈគួរខ្លាចក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ មហាព្រហ្ម ជានដឹងបរិតក្កៈក្នុងហទ័យ របស់ព្រះវិបស្សី មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយគាថាទាំងឡាយ ថា

(៤៩) បុរសមានចក្ខុ ឈរលើកំពូលកំថសុទ្ធ មើលឃើញប្រជុំជន ដោយជុំវិញ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បពិត្រ

มหาปทานสุตฺตេ តតិយภាណវារ ព្រហ្មយាចនគាថា

តជ្ជបមំ ធម្មមយំ សុមេធសោ[๑]

ចាសាធមារុយ្ហ សមន្តចក្ខុ

សោកាវកិណ្ណំ ជនតមបេតសោកោ[๒]

អវេក្ខស្សុ ជាតិជរាភិភូតំ ។

ខុដ្ដេហិ វីរ វិជិតសង្គាម

សត្ថវាហ អនណ វិចរ[๓] លោកេ

ទេសេតុ ភគវា ធម្មំ អញ្ញាតារោ ភវិស្សន្តីតិ ។

[๘๖] ឯវំ វុត្តេ[๔] តិក្ខត្តុំ វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តំ មហាព្រហ្មានំ គាថាយ អជ្ឈភាសិ[๕]

អប្បោស្សុក្កតា តេ[๖] អមតស្ស ទ្វារា

យេ សោតវន្តោ បមុញ្ចន្តុ សទ្ធំ

វិហឹសសញ្ញី បគុណំ ន ភាសឹ

ធម្មំ បណីតំ មនុជេសុ ព្រហ្មេតិ ។

---

๑ ឆ. ម. សុមេធ ។ ๒ ឆ. សោកាវតិណ្ណំ ជនតំ អបេតសោកោ ។ ๓ វិរាតិបិ បាឋោ ។ ๔ ម. អថវោ ។ ๕ ឆ បច្ចភាសិ ។ ๖ ឆ. ម. តេសំ ។

ព្រះអង្គអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អ មានសមន្តចក្ខុ ព្រះអង្គជាអ្នក
មានសេចក្តីសោកស្ងៀប្រាសហើយ សូមទ្រង់ស្តេចឡើង
កាន់ប្រាសាទគឺព្រះធម៌ ប្រមើលមើលនូវប្រជុំជនអ្នកច្របូក
ច្របល់ដោយសេចក្តីសោក ដែលជាតិជរា កំពុងគ្របសង្កត់
មានទុបមេយ្យាយ៉ាងនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានព្យាយាម
អ្នកឈ្នះសង្គ្រាម អ្នកដឹកនាំពួកវេនេយ្យសត្វ អ្នកឥតបំណុល
សូមព្រះអង្គក្រោកឡើង គ្រាចំទៅកុងលោក សូមព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ សត្វទាំងឡាយដែលបម្រុង
នឹងត្រាស់ដឹងធម៌ ក៏មានដែរ ។

(๘๖) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលមហាព្រហ្មក្រាបបង្គំទូល យ៉ាង
នេះហើយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់នឹង
មហាព្រហ្មនោះ ដោយព្រះគាថា ដូច្នេះថា

ទ្វារនៃព្រះនិព្វាន គឺអរិយមគ្គបើកដល់អ្នកហើយ សត្វទាំង
ឡាយណា មានសោតបសាទ សត្វទាំងនោះ ចូរបញ្ចេញ
នូវសទ្ធាមកចុះ ម្នាលព្រហ្ម តថាគតសំគាល់នូវសេចក្តីទ្រឿង
លំបាក បានជាមិនទាន់សំដែងធម៌ដ៏ទុត្តម ដែលតថាគតស្ទាត់
ហើយ ក្នុងសំណាក់មនុស្សទាំងឡាយ ។

[๔๗] អថខោ តិក្ខវេ មហាព្រហ្មា តេតាវតាសោ
ខោមិ វិបស្សិនា តេតាវតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន
ធម្មនេសនាយាតិ វិបស្សី តេតវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ
អតិវាទេត្វា បទក្ខិណំ តេត្វា តត្ថេវ អន្តរធាយិ ។

[๔๘] អថខោ តិក្ខវេ វិបស្សិស្ស តេតវតោ អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯតទហោសិ តេសុ ន្វោ អហំ
បឋមំ ធម្មំ នេសេយ្យំ តោ ឥមំ ធម្មំ ខិប្បមេវ អាជា-
និស្សតីតិ ។ អថខោ តិក្ខវេ វិបស្សិស្ស តេតវតោ អរ-
හතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස ඒතදහෝසි අයං ඛෝ ඛණ්ඩෝ
ච තිස්සපුණ්ණෝ චාති පුරෝහිතපුත්තා ඛත්තමතියා
තිස්සාමච්චා පටිවසන්ති පණ්ඩිතා වියත්තා මේධාවිනෝ
දීඝරත්තං අපපරජක්ඛජාතිකා යන්නූනාහං ඛණ්ඩස්ස ච
තිස්සපුණ්ණස්ස ච පුරෝහිතපුත්තස්ස පඨමං ධම්මං
දේසෙය්‍යං තෙ ඉමං ධම්මං ඛිප්පමේව අඤ්ඤාසිස්සන්තීති ।
අථඛෝ තික්ඛවේ විපස්සී තෙතවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ

(๔๗) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្ម ជ្រាបថា អាត្មាអញ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ឋានប្រមាណ ខកាស ដើម្បីនឹងសំដែងធម៌ដូច្នេះហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំលាព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏ឋិតនៅក្នុងទីនោះឯង ។

(๔๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា តថាគតគួរសំដែងធម៌ដល់អ្នកណាមុនហ្ន៎ អ្នកណាអាចដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះពាជបុត្តព្រះនាមខណ្ឌៈ នឹងភូនបុរោហិតឈ្មោះ តិស្សៈនេះ ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មានធូលីគឺកាគិក្លិសតិចតួចក្នុងភ្នែក អាស្រ័យនៅក្នុងរាជធានីឈ្មោះភានមតី ជាយូរអង្វែងហើយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគតសំដែងធម៌ ដល់ពាជបុត្តព្រះនាម ខណ្ឌៈ នឹងភូនបុរោហិតឈ្មោះ តិស្សៈ ជាមុនចុះ ជនទាំងនោះនឹងគ្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបអំពីទីដែលនៃពោធិ-

សេយ្យថាបិ នាម ឥមស្មា បុរិសោ សង្ខញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សង្ខាមេយ្យ ឯវមេវ(១) ពោធិរុក្ខមូលេ អន្តរហិតោ ពន្ធុមតិយា រាជធានិយា ខេមេ មិគទាយេ ចាតុរហោសិំ ។ អថខោ កិកិវេ វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឆាយចាលំ(២) អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ សម្ម ឆាយចាល ពន្ធុមតឹ រាជធានឹ បវិសិត្វា ទុណ្ហញ្ច រាជបុត្តំ តិស្សញ្ច បុរោហិតបុត្តំ ឯវំ វទេហិ វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ពន្ធុមតឹ រាជធានឹ អនុប្បត្តោ ខេមេ មិគទាយេ វិហរតិ សោ តុម្ហាកំ ឧស្សុទកាមោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ កិកិវេ ឆាយចាលោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បដិស្សុត្វា ពន្ធុមតឹ រាជធានឹ បវិសិត្វា ទុណ្ហញ្ច រាជបុត្តំ តិស្សញ្ច បុរោហិតបុត្តំ ឯតទវោច វិបស្សី(៣) ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ពន្ធុមតឹ រាជធានឹ អនុប្បត្តោ ខេមេ មិគទាយេ វិហរតិ សោ តុម្ហាកំ ឧស្សុទកាមោតិ ។ អថខោ កិកិវេ

---

១ ឧ. ឯវមេវ ខោ ។ ២ មិគទាយជាលត្ថេរបិ ជាហេ ។ ឯវំសព្វត្ថ ។ ៣ ឧ. ម. ភន្តេតិ ទិស្សតិ។

ព្រឹក្ស ទៅប្រាកដដងខេមមិគទាយវ័ន(១) កុដិនគរពន្ធមតីរាជធានី មាន
ឧបមាដូចជាបុរសមានកម្លាំង លាន់ដៃកំពួនដៃដែលបត់ចូល ប្តូរបត់ចូល
ន្លូវកំពួនដៃដែលលាដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់ហៅទាយបាល
មកថា ម្នាលសំឡាញ់ទាយបាល អ្នកចូរមកណោះ អ្នកចូរទៅកាន់
ពន្ធមតីរាជធានី ហើយនិយាយយ៉ាងនេះនឹងរាជបុត្តនាម ខណ្ឌៈ នឹង
កូនបុរោហិតឈ្មោះ តិស្សៈ ថា ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចមកដល់នគរពន្ធមតីរាជធានីហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់នៅក្នុង
ខេមមិគទាយវ័ន ព្រះអង្គចង់ជួបនឹងអ្នកទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ទាយបាល បានទទួលព្រះពុទ្ធតម្រាស់ ព្រះវិបស្សីមានព្រះ
ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះ
ករុណា ដូច្នេះហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ពន្ធមតីរាជធានី បាននិយាយ
នឹងព្រះខណ្ឌរាជបុត្រនឹងតិស្សបុរោហិតបុត្រ ដូច្នេះថា ព្រះវិបស្សីមាន
ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចមកដល់នគរពន្ធមតីរាជធានី
ហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់នៅក្នុងខេមមិគទាយវ័ន ព្រះអង្គចង់ជួបនឹងអ្នក
ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ខណ្ឌរាជបុត្រ

---

១ តិសិបន្ទមិគទាយវ័ន កាលក្រោយ ហៅថា ខេមមិគទាយវ័ន ។

ขณฺฑา จ ภาชิปุพฺพา ตีสฺเวว จ ปุราเภทปุพฺพา ภณฺฑนานิ
ภณฺฑนานิ ยาวทายานิ เยภาเปตฺวา ภณฺฑุ ภณฺฑุ ยาวเทว อ-
กิริยาย ภเวยฺยปิ ภเวยฺยปิ ยาเวปิ พหุมตียา ราชา-
นิยา นิยฺยิสุ เยน เขมา ภิกฺขุนี เตเนว ปายึสุ
ยาวตีกา ยาวสฺสุ ภูมิ เยน ภคฺคา ยาวา ปโฏ-
เภปิตฺวา ปติฏฺฐา(๑) เยน วิปสฺสี ภควา อรหํ สมฺมา-
สมฺพุทฺโธ เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา วิปสฺสึ ภค-
วนฺตํ อภิวาเทตฺวา สมฺมาสมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา ฯเปฯ เอกมนฺตํ นิ-
สีทึสุ ฯ เตสํ วิปสฺสี ภควา อรหา สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนุปุพฺพึกถํ กเถสิ เสยฺยถีทํ ทานกถํ สีล-
กถํ สคฺคกถํ กามานํ อาทีนวํ โอกาโร สงฺกิเลสํ
เนกฺขมฺเม อานิสํสํ ปกาเสสิ ฯ ยทา เต ภควา
อญฺญาสิ กลฺลจิตฺเต มุทุจิตฺเต วินีวรณจิตฺเต อุทคฺคจิตฺเต
ปสนฺนจิตฺเต อถ ยา พุทฺธานํ สามุกฺกํสิกา ธมฺมเทส-
นา ตํ ปกาเสสิ ทุกฺขํ สมุทยํ นิโรธํ มคฺคํ ฯ

๑ ฉ. ม. ฐิตฺวา ทิสฺวาติ ฯ

នឹងតិស្សបុរោហិតប្រុត្រ ក៏បង្គាប់ឲ្យទឹមយោនល្អ ៗ ហើយឡើងគាន់យានល្អ ៗ ចេញចាកពន្ធមតីរាជធានី ដោយយានល្អ ៗ បរសំដៅទៅរកខេមមិគទាយវ័ន រហូតដល់កន្លែងសម្រាប់ជាក់យាន លុះដល់ហើយក៏ចុះអំពីយាន ដើរទៅដោយដើងទេ ចូលសំដៅទៅរកព្រះវិបស្សី មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយអង្គុយកន្លែងដ៏សមគួរ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងអនុបុព្វីកថាដល់ជនទាំង ២ នាក់នោះ គឺទ្រង់ប្រកាសទានកថា ១ សីលកថា ១ សគ្គកថា ១ ទោសនៃកាមទាំងឡាយ ដ៏លាមកសៅហ្មង ១ អានិសង្សក្នុងការចេញបួស ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ឃានជ្រាបថា ជនទាំងពីរនាក់នោះ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តផុតចាកនីវរណធម៌ មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណា ព្រះអង្គទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនាដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងលើកឡើងសំដែងដោយព្រះអង្គឯង គឺទុក្ខសច្ច ១ សមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ១ ក្នុងកាលណោះ ។

เสยฺยถาปิ นาม สุนฺทรตฺตํ อปตตกาลปกฺกํ สมฺปนฺนวณฺณคนฺธรสมธุรผลูปปตฺติยา ปริปุณฺณสพฺพาวยวสมฺปตฺติ ตาย ตาย ปริปกฺกาวตฺถาย ตสฺมึ ตสฺมึ ผเล ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยเว ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐาเน ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาเค ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐาเน ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทสปฺปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ ผลาวยวสณฺฐานปฺปเทสภาคฏฺฐานปฺปเทส

ธรรมดาสิ่งที่สกปรกโสโครกพึงเกลียดชังฉันใด ควรจะชำระล้างให้สะอาดได้ฉันนั้น ฉันใด ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ได้ประพฤติทุจริตทางกาย ทางวาจา ทางใจ ได้ประพฤติผิดในกามทั้งหลาย ได้ประพฤติผิดในภรรยาของผู้อื่น ขอพระองค์ผู้เจริญ ได้โปรดทรงรับข้าพระองค์ ผู้ถึงพระพุทธเจ้าและพระธรรมเป็นสรณะ ผู้ถึงพระสงฆ์เป็นสรณะ ผู้ถึงพระพุทธเจ้าและพระธรรมเป็นสรณะ ผู้ถึงพระสงฆ์เป็นสรณะ ขอพระองค์ผู้เจริญ ได้โปรดทรงรับข้าพระองค์

សង្ឃំ កេ បញ្ចង្គំ លកេយ្យាម ឧបសម្បន្នន្តិ ។ អលត្ថំ ខោ ភិក្ខវេ ទេវទត្តោ តំ សេរ្ហ ច បុរេភិត-បុត្តោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សង្ឃំ កេ បញ្ចង្គំ អលត្ថំ ឧបសម្បន្នំ ។ តេ វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេសិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំសេសិ សង្ខាភនំ អាធីនវំ កិលេសានំ សង្កិលេសំ នេក្ខម្មេ អានិសំសំ បកាសេសិ ។ តេសំ វិបស្សិនា ភគវតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិយមានានំ សមាទបិយមានានំ សមុត្តេជិយមានានំ សម្បហំសិយមានានំ ឧចិរស្សេវ អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តានិ វិមុច្ចិំសុ ។

(៤៩) អស្សោសិ ខោ ភិក្ខវេ ពន្ធុមតិយា រាជធានិយា មហាជនកាយោ ចតុរាសីតិយា ណាសហស្សានិ វិបស្សិំ កិរ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ពន្ធុមតិំ រាជធានិំ អនុប្បត្តោ ខេមេ មិគទាយេ វិហរតិ ឧណ្ហោ ច កិរ រាជបុត្តោ តំ សេរ្ហ ច បុរេភិតបុត្តោ

យើងខ្ញុំព្រះអង្គសូមបាននូវបព្វជ្ជា សូមបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្ញុំឈ្មោះជបុត្រនឹងតិស្សបុរោហិតបុត្រ ក៏បានបព្វជ្ជា បានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពន្យល់ជនទាំងនោះ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ហើយប្រកាសទោសនៃសង្ខារទាំងឡាយ ដ៏លាមកសៅហ្មង នឹងអានិសង្សក្នុងបព្វជ្ជា ។ កាលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ណែនាំពន្យល់ជនទាំង ៦ នោះឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន ចិត្ត (របស់ជនទាំងពីរនោះ) ក៏រួចចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។

(๔๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមហាជនកងនគរពន្ធុមតីរាជធានី ចំនួន ๙ ហ្មឺន ๔ ពាន់នាក់ បានឮដំណឹងថា ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ពន្ធុមតីរាជធានីហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់នៅនាខេមមិគទាយវ័ន បានឮថាព្រះខ្ញុំឈ្មោះជបុត្ត នឹងតិស្សបុរោហិតបុត្ត

วิปสฺสิสฺส ภควาโต อรหาโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สตฺตเกเ
โกสมสฺมึ ปุปฺผาราเม กาสาวานิ วตฺถานิ นิวาเสตฺวา
อกาวสฺสา อนกาวิยา ปพฺพชิตาติ ฯ สุตฺวาน เนสาทิ
กเสฏฺฐิมหาสาลา จ มหาธนา สาลวา ปุโรหิตา จ
สาลวา ปพฺพชฺชา ยตฺถ ขณฺฑา จ ภณฺฑปุตฺตา ติสฺสา
จ ปุโรหิตปุตฺตา เกสมสฺมึ ปุปฺผาราเม กาสาวานิ
วตฺถานิ นิวาเสตฺวา อกาวสฺสา อนกาวิยา ปพฺพชิตา ขณฺฑา
จ มหา ฉาม[๑] ภณฺฑปุตฺตา ติสฺสา จ ปุโรหิตปุตฺตา[๒]
เกสมสฺมึ ปุปฺผาราเม กาสาวานิ วตฺถานิ นิวาเสตฺวา
อกาวสฺสา อนกาวิยา ปพฺพชิสฺสนฺติ ตทิมินฺ ปน ฉ
มยนฺติ ฯ อถโข สา ตกฺกาเร มหาชนกาโย จ-
ตุราสีติปาณสหสฺสานิ ตนฺตมตฺตา ภณฺฑนชาตา
ตกฺกมตฺตา เยน ขโมา มิตฺตชาโย เยน วิปสฺสี
ภควา อรหา สมฺมาสมฺพุทฺโธ เตนุปสงฺกมึสุ อุปสงฺ-
มิตฺวา วิปสฺสึ ภควนฺตๆ อรหนฺตๆ สมฺมาสมฺพุทฺธๆ อภิวาเทตฺวา

---

๑ ม. หิ ฉามาทิ ฉ ทิสฺสติ ฯ ๒ ฉ. สี. ปน วิปสฺสิสฺส ภควโต อรหโต
สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สตฺถิเกติ ปาฐา ทิสฺสนฺติ ฯ

បានដាក់កេសានឹងមស្សុ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងសំណាក់នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ លុះពួកមហាជនទាំងនោះ បានឮហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ធម្មវិន័យនឹងបព្វជ្ជា ដែលព្រះខណ្ឌកបុត្ត នឹងតិស្សបុរោហិតបុត្ត ដាក់កេសានឹងមស្សុ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅបួសនោះ ប្រាកដជា មិនមែនថោកទាបទេ ប៉ុន្តែអម្បាលព្រះខណ្ឌកបុត្តនឹងតិស្សបុរោហិតបុត្ត ម្តេចដាក់កេសានឹងមស្សុ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅបួស ចុះពួកយើងនៅចាំអ្វីទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវេលានោះ ពួកមហាជនចំនួន ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់នោះ ចេញចាកភូមិតីរជនបទ នាំគ្នាដើរសំដៅទៅកាន់ទេមមិគទាយវ័នជាទីដែលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធគង់នៅ លុះទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រួច

ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ តេសំ វិបស្សី ភគវា អារហំ សម្មា-
សម្ពុទ្ធោ អនុបុព្ពីកថំ កថេសិ សេយ្យថីទំ ទាន-
កថំ សីលកថំ សគ្គកថំ កាមានំ អាទីនវំ ឱការំ
សង្កិលេសំ នេក្ខម្មេ អានិសំសំ បកាសេសិ ។
យទា តេ ភគវា អញ្ញាសិ កល្លចិត្តេ មុទុចិត្តេ
វិនីវរណចិត្តេ ឧទគ្គចិត្តេ បសន្នចិត្តេ អថ យា ពុទ្ធានំ
សាមុក្កំសិកា ធម្មទេសនា តំ បកាសេសិ ទុក្ខំ
សមុទយំ និរោធំ មគ្គំ ។ សេយ្យថាបិ នាម សុទ្ធវត្ថំ
អបគតកាឡកំ សម្មទេវ រជនំ បដិគ្គណ្ហេយ្យ ឯវមេវ
តេសំ ចតុរាសីតិយា ណាសហស្សានំ តស្មិំយេវ អាសនេ
វិរជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទិ យំកិញ្ចិ សមុទយ-
ធម្មំ សព្ពន្តំ និរោធធម្មន្តិ ។ តេ ទិដ្ឋធម្មា បត្តធម្មា វិទិត-
ធម្មា បរិយោគាឡ្ហធម្មា តិណ្ណាវិចិកិច្ឆា វិគតកថំកថា

អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងអនុបុព្វីកថា ដល់ពួកមហាជននោះ អនុបុព្វីកថានោះគឺទ្រង់ប្រកាសទានកថា ១ សីលកថា ១ សគ្គកថា ១ ទោសនៃកាមទាំងឡាយដ៏លាមកសៅហ្មង ១ អានិសង្សក្នុងបព្វជ្ជា ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា ពួកមហាជនទាំងនោះ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តផុតចាកនីវរណធម៌ មានចិត្តរីរាយ មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណា ក៏ទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសំដែង ដោយព្រះអង្គឯង គឺទុក្ខសច្ច ១ សមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ១ ក្នុងកាលណោះ ។ ធម្មតាសំពត់សអ្នតដែលប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់ ដោយប្រពៃ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ធម្មចក្ខុគឺសោតាបត្តិមគ្គ ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល ក៏កើតឡើង ដល់ពួកមហាជនទាំង ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់នាក់នោះ ក្នុងទីអង្គុយនោះឯងថា ធម្មជាតណាមួយ មានកិរិយាកើតឡើង ជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ រមែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា មានឧបមេយ្យដូចោះឯង ។ ឯពួកមហាជនទាំងនោះ បានឃើញអរិយសច្ចធម៌ បានដល់អរិយសច្ចធម៌ បានត្រាស់ដឹងអរិយសច្ចធម៌ បានចុះចិត្តស៊ប់ក្នុងអរិយសច្ចធម៌ ឆ្ងាយផុតសេចក្តីសង្ស័យ មិនមានងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវ

เวสารชฺชปฺปตฺตา อปราปฺปจฺจยา สตฺถุ สาสเน วิหริสฺสนฺติ
ภควนฺโต อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา ฯเปฯ อภิกฺกนฺตตรา
อภิกฺกนฺตา เสยฺยถาปิ ภนฺเต ขีณาสีนํ ขีณาสีหิ ปฐมา-
ภิสมฺพุทฺธา ปฐมาภิสมฺพุทฺธานํ ภิกฺขูนํ ปาฏิโมกฺข-
สีลานิ สมตฺตานิ สมาทินฺนานิ ภวนฺติ อาจิณฺณ-
สีลา อนุสฺสาเรน ปาฏิโมกฺขสีลานิ ฯ ตตฺริมานิ
ฉฬภิญฺญานิ ขีณาสวานิ ปาฏิหาริยานิ ทสฺเสนฺติ
ฉหิ ปการาหิ ฯเปฯ ตตฺริมานิ ฉฬภิญฺญานิ ขีณาสวานิ
ปาฏิหาริยานิ ทสฺเสนฺติ ฯ อิทฺธิวิธา ทิพฺพโสตธาตุ
เจโตปริยญาณ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณ ทิพฺพจกฺขุ
อาสวกฺขยญาณ ฯ อิทฺธิวิธา ตาว กถญฺจ โหติ ฯ
อิทฺธิวิธา ตาว กถญฺจ โหติ ฯ อิทฺธิวิธา ตาว กถญฺจ
โหติ ฯ อิทฺธิวิธา ตาว กถญฺจ โหติ ฯ อิทฺธิวิธา ตาว
กถญฺจ โหติ ฯ อิทฺธิวิธา ตาว กถญฺจ โหติ ฯ อิทฺธิ-
วิธา ตาว กถญฺจ โหติ

ភាវៈជាបុគ្គលក្លាហាន មិនចាប់ដៀសភាវៈជាបុគ្គលដទៃ ក្នុង សាសនានៃព្រះ
បរមសាស្តា ទើបក្រាបទូលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ
ដោយអនេកបរិយាយ ដូចជាគេផ្ងារ របស់ដែលផ្កាប់ ឬដូចជាបើកបង្ហាញ
របស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចជាប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត
ដូចជាកាន់ប្រទីបប្រាលបំភ្លឺ ក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សដែលមាន
ភ្នែកក្តីនឹងមើលឃើញនូវរូបទាំងឡាយជាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើង
ខ្ញុំទាំងនោះ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុ
សង្ឃផង ថាជាសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំសូមបាននូវ
បព្វជ្ជានឹងឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមហាជនទាំង ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់នាក់នោះ ក៏បាន
បព្វជ្ជានឹងឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
ពន្យល់ជនទាំងនោះឲ្យឃើញជាក់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីក
រាយ ដោយធម្មីកថា ហើយប្រកាសពោសរបស់សង្ខារដ៏លាមកសៅ-
ហ្មង នឹងអានិសង្សក្នុងព្រះនិព្វាន ។ កាលដែលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ

អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ឆឌ្ឌិយោ តថាយ សន្ទស្សិយ-
មានោ សមាទបិយមានោ សមុត្តេជិយមានោ សម្ប-
หំសิយมานោ ยេนายสฺมา อนุรุทฺธោ เตนุปสงฺกมิ
ตฺวา ตุณฺหี เอกมนฺตं นิสีทิ ฯ

(๕๐) อเถ โข ภควา ตานิ จตุราสีติ ปกิณฺณกสหสฺสานิ(๑) วิสฺสชฺเชสิ ยถา ภควา อรหํ สมฺมา-
สมฺพุทฺโธ ตทหุโปสเถ จาตุทฺทสิยา ปญฺจทสิยา
ยญฺจ ปาฏิหาริยปกฺขสฺมึ ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
ตทหุโปสเถ จาตุทฺทสิยา ปญฺจทสิยา ยญฺจ ปาฏิหาริย-
ปกฺขสฺมึ ภควนฺตญฺเญว อรหนฺตญฺเญว สมฺมาสมฺพุทฺธญฺเญว
อภิภายตนานิ ปกาเสติ ฯ เตสํ วิสฺสชฺเช ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อนุปุพฺพกถญฺจ ปาเฏสิ
เสยฺยถีทํ ทานกถญฺจ สีลกถญฺจ สคฺคกถญฺจ กา-
มานญฺจ อาทีนวญฺจ โอกาเร สงฺกิเลสญฺจ เนกฺขมฺเม อานิ-

---

๑ ฉ. ตานิ ปุริมานิ จตุราสีติ ปกิณฺณกสหสฺสานิ ฯ ม. ตานิ ปุริมานิ ฯ

អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពន្យល់ពួកមហាជនទាំងនោះឲ្យឃើញជាក់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ចិត្ត (របស់មហាជនទាំងនោះ) ក៏រួចស្រឡះចាកអាសវធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។

(៥០) ម្នាលកិកុទាំងឡាយ បពិ្វជិតទាំង ៥ ហ្នឹង ៤ ពាន់រូបនោះ បានឮដំណឹងថា ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ស្តេចមកដល់ពន្ធមតីរាជធានី ហើយទ្រង់គង់នៅ ក្នុងខេមមិគទាយវ័ន ទ្រង់សំដែងធម៌ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ បពិ្វជិតទាំង ៥ ហ្នឹង ៤ ពាន់រូបនោះ ក៏នាំគ្នាទៅកាន់ក្រុងពន្ធមតីរាជធានី រួចហើយក៏ដើរសំដៅទៅកាន់ខេមមិគទាយវ័ន ត្រង់កន្លែង ដែលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ គង់នៅ លុះទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់អនុបុព្វីកថា ដល់ពួកបពិ្វជិតទាំងនោះ អនុបុព្វីកថានោះ គឺទ្រង់ប្រកាសទានកថា ១ សីលកថា ១ សគ្គកថា ១ ទោសនៃកាមទាំងឡាយដ៏លាមក សៅហ្មង ១

สมฺมาสมฺพุทฺธสฺเสว ฯ ยถา เตน ภควตา อญฺญาสิ กลฺยาณตฺตา มุทุตฺตา วิสทวาณตฺตา อุทคฺคตฺตา ปสนฺนตฺตา อฏ ยา พุทฺธานํ สามุกฺกํสิกา ธมฺมเทสนา ตํ ปกาเสสิ ตุกฺกฏ สมุทยํ ฐเปตฺวา มคฺคํ ฯ เสยฺยถาปิ นาม สุทฺธวตฺถสฺส อปคตกาฬกสฺส สมฺมเทว รชนํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย ฯเปฯ เตสํ จตุราสีติปกิณฺณกสหสฺสานิ ตสฺมึเยว อาสเน วิรชานิ วิคตมลานิ ธมฺมจกฺขุ อุทปาทิ ยงกิญฺจิ สมุทยธมฺมา สพฺเพ นิโรธธมฺมา ฯ เต ทิฏฺฐธมฺมา ปตฺตธมฺมา วิทิตธมฺมา ปริโยคาฬฺหธมฺมา ติณฺณวิจิกิจฺฉา วิคตกถงฺกถา เวสารชฺชปฺปตฺตา อปรปฺปจฺจยา สตฺถุ สาสเน วิหรนฺติ ภควนฺโต อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา ฯเปฯ

អានិសង្សក្នុងនេក្ខម្មៈ ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា បព្វជិតទាំងនោះ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តផុតចាកនីវរណធម៌ មានចិត្តរីរាយឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណា ក៏ទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនាដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសំដែង ដោយព្រះអង្គឯង គឺ ទុក្ខសច្ច ១ សមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ១ ក្នុងកាលណោះ ។ ធម្មតាសំពត់សស្អាតដែលប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់ ដោយប្រពៃ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ធម្មចក្ខុ គឺ សោតាបត្តិមគ្គដ៏ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល ក៏កើតឡើង ដល់ពួកបព្វជិតទាំង ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់នោះ ក្នុងទីអង្គុយនោះថា ធម្មជាតណានីមួយ មានកិរិយាកើតឡើង ជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ រមែងរលត់ទៅវិញ ជាធម្មតា មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ពួកបព្វជិតទាំងនោះ ឃើញអរិយសច្ចធម៌ ឃើញដល់អរិយសច្ចធម៌ ឃើញត្រាស់ដឹងអរិយសច្ចធម៌ ឃើញប៉ុះពាល់កន្លងអរិយសច្ចធម៌ ផ្ងងផុតចាកសេចក្តីសង្ស័យ មិនមានងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវភាវៈជាបុគ្គលក្លាហាន មិនបាច់ជឿពាក្យបុគ្គលដទៃក្នុងសាសនា របស់ព្រះបរមសាស្តា ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ

อภิกฺกมิ๎ อนฺเต อภิกฺกมิ๎ อนฺเต เสยฺยถาปิ[๑] อนฺเต ฉกฺขตฺตุ๎ปรมตา ปจฺจุคฺคจฺฉนฺติ ปจฺจุคฺคจฺฉิตฺวา หตฺถิสฺส ปทาภิมุขา นิสีทนฺติ นิสีทิตฺวา หตฺถี ปทาภิมุขา นิสีทติ เอวเมว โข ภนฺเต ภควา อเนกปริยาเยน ภิกฺขู ปจฺจุคฺคจฺฉติ ปจฺจุคฺคจฺฉิตฺวา ภควา ภิกฺขูนํ ปทาภิมุขา นิสีทติ นิสีทิตฺวา ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ยถา ตุมฺเห ภนฺเต ภควตา ธมฺมา เทสิตา อาชานนฺตา เอวรูปา นาม ภิกฺขู ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชญฺจ อุปสมฺปทญฺจ น ลภนฺติ ยถา ตุมฺเห ภนฺเต ภควตา ธมฺมา เทสิตา อาชานนฺตา เอวรูปา นาม ภิกฺขู ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชญฺจ อุปสมฺปทญฺจ ลภนฺติ ฯ อถ โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ยถา ตุมฺเห ภิกฺขเว มยา ธมฺมา เทสิตา อาชานนฺตา เอวรูปา นาม ภิกฺขู ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชญฺจ อุปสมฺปทญฺจ ลภนฺติ อถ โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ยถา ตุมฺเห ภิกฺขเว มยา ธมฺมา เทสิตา อาชานนฺตา เอวรูปา นาม ภิกฺขู ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชญฺจ อุปสมฺปทญฺจ ลภนฺติ ฯ เต วิปสฺสี ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฉพฺพสฺสาภิสิตฺโต ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา สุทฺทา ญาตา สาลโลหิตา ขตฺติยมหาสาลา พฺราหฺมณมหาสาลา เวสฺสมหาสาลา สุทฺทมหาสาลา อาฬินฺทํ ปาสาทกาโร สณฺหิลสิ เนกฺขมฺเม[๒] อาทิสมฺปนฺเน ปกาเสสิ ฯ เตสํ วิปสฺสิสฺส ภควตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน ฉพฺพสฺสาภิสิตฺโต ขตฺติยา พฺราหฺมณา

๑ เสยฺยถาปิ สามาตีปิ ฯ ๒ ม. นิกฺขมฺเม ฯ

អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូចេ្នះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ដូចជាគេផ្ងារបស់
ដែលផ្កាប់ ឬដូចជាបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចជាប្រាប់ផ្លូវ
ដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចគេកាន់ប្រទីបប្រោលបំភ្លឺ ក្នុងទីងងឹត
ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែកភ្លឺ មើលឃើញនូវរូបបាំងឲ្យបាន
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំបាំងនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង
ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
យើងខ្ញុំសូមបាន នូវបព្វជ្ជា នឹងឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះ
ភាគ ។ ម្នាលភិក្ខុបាំងឲ្យ ពួកបព្វជិតបាំង ៨ ហ្នឹង ៤ ពាន់នោះ
ក៏បាននូវបព្វជ្ជា នឹងឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
ពន្យល់បព្វជិតបាំងនោះ ឲ្យឃើញជាក់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន
ឲ្យត្រេកអរដោយធម្មីកថា ហើយប្រកាសទោស របស់សង្ខារដ៏លាមក
សោហ្មន៏ន៏ងអានិសង្សក្នុងនេក្ខម្ម: ។ កាលដែលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពន្យល់ពួកបព្វជិតបាំងនោះ ឲ្យឃើញជាក់

សមាធបិយមាធានំ សមុត្តេជិយមាធានំ សម្បហំសិ-
យមាធានំ ឆឌិរសេស្សវ អនុថាធាយ អាសវេហិ ចិត្តានិ
វិមុច្ចិំសុ ។

(៥ ក) តេន ខោ បន(១) សមយេន ពន្ធុមតិយា រា-
ជធានិយា មហាតិក្ខុសន្និបាតោ បដិវសតិ អដ្ឋសដ្ឋិតិក្ខុ-
សតសហស្សានិ ។ អថខោ តិក្ខត្តុំ វិបស្សិស្ស ភគវ-
តោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស រហោគតស្ស បដិសល្លី-
នស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ មហា ខោ
ឯតរហិ តិក្ខុសន្និបាតោ ពន្ធុមតិយា រាជធានិយា បដិវ-
សតិ អដ្ឋសដ្ឋិតិក្ខុសតសហស្សានិ យន្នូនាហំ តិក្ខុ
អនុជានេយ្យំ ចរថ តិក្ខត្តុ ចារិកំ ពហុជនហិតាយ
ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ
សុខាយ ទេវមនុស្សានំ មា ឯកេន ទ្វេ អកមិត្ថ ទេ-
សេថ តិក្ខត្តុ ឆឌ្ឌេ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិ-
បុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេថ សន្តិ សត្តា

---

១ ម. តេន ខោ បន តិក្ខត្តុ ។

ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន
ចិត្ត (របស់បព្វជិតទាំងនោះ) ក៏បានរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ
ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។

(៥១) សម័យនោះឯង មានភិក្ខុសង្ឃច្រើនចំនួន ៦ ហាន ៨
សែនរូប នៅអាស្រ័យ កុងពនមតីពជធានី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
គ្រានោះឯង ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់គង់
កុងទីស្ងាត់ សមុំកុងព្រះកម្មដ្ឋាន មានព្រះតម្រិះកុងព្រះហឫទ័យកើតឡើង
យ៉ាងនេះថា ឥទ្ធរវនេះ ពួកភិក្ខុដែលនៅអាស្រ័យ កុងពនមតីពជធានី
ច្រើនដល់ទៅ ៦ លាន ៨ សែនរូប បើដូច្នោះ គួរតែ តថាគតអនុញ្ញាត
ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រាច់ទៅកាន់
ចារិក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន
ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរកុំទៅពីរូប តាមផ្លូវ ១ ឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង
ឡាយ ចូរសំដែងធម៌ ឲ្យមានលំអបទដើម បទកណ្តាលនិងបទ
បុង ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រកបដោយអត្ថនិងព្យញ្ជនៈ
ដ៏គ្រប់បរិបូណ៌ទាំងអស់ សត្វទាំងឡាយ កុងលោកនេះ ដែលមាន

អប្បវជ្ជាតិ តាតិ អប្បមាទតា ឆទ្ធុស្ស បរិហាយនំ
ភវិស្សន្តិ ឆទ្ធុស្ស អញ្ញាតកេ អបិច ឆដ្ឋំ ឆដ្ឋំ
វស្សានំ អច្ចយេន ពហូមតី ភជ្ជាតិ ឧបសង្កមិតព្ពា
ចាតិ អោវាទត្ថំ ឧទ្ទេសាយាតិ ។ អថខោ តិក្ខត្តុំ អញ្ញតរោ
មហាព្រហ្មា វិបស្សិស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុ-
ទ្ធស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ សេយ្យថាបិ នាម
ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសា-
រិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ ព្រហ្មលោកេ អន្ត-
ហិតោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
បុរតោ បាតុរហោសិ ។ អថខោ សោ(១) តិក្ខត្តុំ
មហាព្រហ្មា ឯតមត្ថំ ឧទ្ធារំ អន្តរធាបេត្វា យេន វិបស្សី
ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា
វិបស្សិំ ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ឯតទវោច ឯវមេ-
តំ ភគវា ឯវមេតំ សុគត មហា ខោ ភន្តេ ឯតរហិ
តិក្ខត្តុសង្ខ្យា ពហូមតិយា ភជ្ជាតិយា បដិវសតិ អដ្ឋ-
សដ្ឋិតិក្ខត្តុសតសហស្សំ អនុជាតាតុ ភន្តេ ភគវា តិក្ខ

---

๑ ម. សោសព្ពេន ឥស្សតិ ។

ឆូលី គឺពាក្យនិក្កិលេសតិច ក្នុងក្រែកក៏មាន សត្វទាំងនោះតែងានស្គាប់ធម៌ហើយនឹងសាបសូន្យ (ចាកមគ្គផល) ពួកសត្វដែលបម្រុងត្រាស់ដឹងធម៌ក៏មាន មួយទៀត កាលបើលោកន្ទុងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ។ ហើយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវចូលមកកាន់ពន្ធមតីរាជធានី ដើម្បីសំដែងចាតិមោក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្ម ១ អង្គ ដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងព្រះហឫទ័យ របស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ក៏ចាត់អំពីព្រហ្មលោក មកប្រាកដក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រៀបដូចបុរសមានកម្លាំង លាន្ទូរកំភួងដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលន្ទូរកំភួងដៃ ដែលលាចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាព្រហ្មនោះ ធ្វើសំពត់ឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាងប្រណម្យអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នេះថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធុវានេះ ភិក្ខុសង្ឃដែលនៅអាស្រ័យក្នុងពន្ធមតីរាជធានីប្រែនណាស់ បំនួន ៦ លាន ៨ សែនរូប បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតភិក្ខុទាំងឡាយថា

จรถ ภิกฺขเว ปาริจริยํ ตยา มยฺหญฺจ มาตาย ตยา มยฺหญฺจ สุขา-
ย เอตรหิ มมฺปาย อตฺตาย ปิตาย สุขาย
เอวเมตฺถ ปุพฺพณฺหสมยนฺติ อถ ขีณาสเว ภิกฺขเว
ฉฬงฺคุเปกฺขาย อาทิกลฺยาณาย มชฺฌกลฺยาณาย ปริโยสาน-
กลฺยาณาย สาตฺถาย สพฺยญฺชนาย เกวลปริปุณฺณาย ปริสุทฺธา
พฺรหฺมจริยาย ปกาเสถ สนฺติเก สตฺถา อปฺปาพาธกฺขมา-
ตาทิกา อสฺสาวเธสา ชาติสฺสา ปริหายนฺติ ภาวิสฺสนฺติ
ชาติสฺสา อญฺญาตาเร อถิเร ภาเช ปเย ตถา ภาวิสฺสาย
ยถา ภิกฺขู ฉนฺทา ทนฺตา วิสฺสาสา อจฺจเยน สทฺธมฺมสฺ ภวิ-
ตาโร ฯ ปจฺจนฺตเทเส ภิกฺขเว สงฺฆสฺมิ ปาติโมกฺขนฺเตสาหนฺติ ฯ สเจ-
ภเว ภิกฺขเว สงฺโฆ มหาพฺรหฺมา ๙ทิ วตฺวา ปริสฺสุ
ภตฺวนฺติ อาหนฺติ สงฺฆสฺสฺมิ อภิภายตนานิ ปฏิกฺขิปามิ
ภาเวถ ภิกฺขเว อยฺยาย ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រាច់ទៅកាន់ចារិក ដើម្បីប្រ-
យោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ
ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តី
សុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំទៅពីរបូ
តាមផ្លូវ ១ ឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសំដែងធម៌
ឲ្យមានលំអបទដើម បទកណ្តាល នឹងបទចុង ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយ-
ធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រកបដោយអត្ថ នឹងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញ បរិបូណ៌ទាំងអស់
សត្វទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ដែលមានធូលីគឺរាគាទិក្កិលេសតិចក្នុងភ្នែក
ក៏មាន សត្វទាំងនោះ តែងានស្តាប់ធម៌នឹងសាបសូន្យ (ចាកមគ្គផល)
ពួកសត្វ ដែលបម្រុងត្រាស់ដឹងធម៌គង់មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយ
វិញទៀត កាលបើវេលាកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ។ ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ
នឹងចូលមកកាន់ពន្ធមតីរាជធានី ដើម្បីសំដែងថ្លៃតិមេក្ខយ៉ាងណា យើងខ្ញុំ
ក៏នឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាព្រហ្មនោះ បានពោល
នូវពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះរួចហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំលាព្រះវិបស្សី
មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏បាត់អំពីទី
នោះទៅ ។

(៥២) អថខោ តិក្ខត្តុំ បិសប្បី ភគវា អរហំ សម្មា-
សម្ពុទ្ធោ សាយណ្ហសមយេ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ តិក្ខ-
ត្តុំ អាមន្តេសិ ឥធ មយ្ហំ តិក្ខត្តុំ រហោគតស្ស បដិសល្លី-
នស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ មហា ខោ
ឯតរហិ តិក្ខត្តុសង្ឃោ ពហូមតិយា រាជានិយោ បដិរ-
សតិ អដ្ឋសដ្ឋិតិក្ខត្តុសតសហស្សំ យេ្វ ខោ ហំ តិក្ខ-
ត្តុំ អនុជានេយ្យំ ចរថ តិក្ខត្តុំ ចារិកំ ពហុជនហិតាយ
ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ
សុខាយ ទេវមនុស្សានំ មា ឯកេន ទ្វេ អគមិត្ថ ទេ-
សេថ តិក្ខត្តុំ ធម្មំ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិ-
បុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេថ សន្តិដ្ឋ សត្តា
អប្បរជក្ខជាតិកា អស្សវនតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ
ភវិស្សន្តិ ធម្មស្ស អញ្ញាតារោ អថ ឆដ្ឋំ ឆដ្ឋំ វស្សានំ

(៥៦) ម្នាលកិកូតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្រាក នៅវេលាសាយណ្ហសម័យ ហើយត្រាស់នឹងកិកូតាំងឡាយថា ម្នាលកិកូតាំងឡាយ តថាគតចូលទៅនៅកន្លែងរហោស្ថាន ជាទីសម្រាក មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើង យ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ កិកូសង្ឃដែលនៅអាស្រ័យក្នុងពន្លម្តីពជានីច្រើនណាស់ ចំនួន ៦ លាន ៨ សែនរូប ពើជួញនេះ គួរតែតថាគតអនុញ្ញាតដូច្នេះថា ម្នាលកិកូតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយចូលទៅកាន់ចារិក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹងមនុស្សតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ ចូរកុំទៅពីរូបតាមផ្លូវ ១ ឡើយ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ ចូរសំដែងធម៌ឲ្យមានលំអបទដើម បទកណ្តាល នឹងបទចុង ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យបរិសុទ្ធ ប្រកបដោយអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញបរិបូណ៌តាំងអស់ សត្វតាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ដែលមានធូលីគឺរាគៈក្នុងភ្នែកតិចក្នុងចក្ខុមាន សត្វតាំងនោះតែមិនបានស្តាប់ធម៌នឹងសាបសូន្យ (ចាកមគ្គផល) ពួកសត្វដែលបម្រុងត្រាស់ដឹងធម៌គង់មាន មួយទៀត កាលបើវេលាកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ។ ហើយ

อฏฺฐเม ตณฺหุปฺปาทกณฺฑสฺมิญฺจ ปาฬิมุขมตฺตเมว
วิภาวยิสฺสาม ตตฺถ ปน ปาฏิปทิกทิวเส ปฏิสนฺธิคฺคหณตฺถาย
มหาสตฺตสฺส มาตุกุจฺฉิปวิสนกาเล ตาวตึสภวนโต จตฺตาโร
มหาราชาโน อาคนฺตฺวา มหาสตฺตสฺส มาตรญฺจ ปริจรนฺติ
ปริจรนฺตา จ ปน ปุรตฺถิมาย ทิสาย ธตรฏฺโฐ นาม มหาราชา
ปุรตฺถิมาย ทิสาย รกฺขาธิปตีนญฺจ ยกฺขานญฺจ ยกฺขมหาอมจฺจานญฺจ
ยกฺขมหาเสนาปตีนญฺจ ยกฺขราชูนญฺจ ยกฺขมหาราชูนญฺจ
ยกฺขกุมารานญฺจ ยกฺขกุมารีนญฺจ ยกฺขปาริสชฺชานญฺจ
ยกฺขปาริสชฺชานีนญฺจ ยกฺขปริจารานญฺจ ยกฺขปริจารีนญฺจ
คนฺธพฺพานญฺจ คนฺธพฺพีนญฺจ กุมฺภณฺฑานญฺจ กุมฺภณฺฑีนญฺจ
นาคานญฺจ นาคีนญฺจ ปุตฺตานญฺจ ธีตูนญฺจ ปาริจริยกมฺมํ
อุปคตานญฺจ อนูนานิ สตฺต วสฺสสตานิ อายุ ปาเลติ
ทกฺขิณาย ทิสาย วิรูฬฺหโก นาม มหาราชา ทกฺขิณาย ทิสาย
รกฺขาธิปตีนญฺจ ยกฺขานญฺจ ยกฺขมหาอมจฺจานญฺจ
ยกฺขมหาเสนาปตีนญฺจ ยกฺขราชูนญฺจ ยกฺขมหาราชูนญฺจ
ยกฺขกุมารานญฺจ ยกฺขกุมารีนญฺจ ยกฺขปาริสชฺชานญฺจ
ยกฺขปาริสชฺชานีนญฺจ ยกฺขปริจารานญฺจ ยกฺขปริจารีนญฺจ
กุมฺภณฺฑานญฺจ กุมฺภณฺฑีนญฺจ นาคานญฺจ นาคีนญฺจ
ปุตฺตานญฺจ ธีตูนญฺจ ปาริจริยกมฺมํ อุปคตานญฺจ อนูนานิ
สตฺต วสฺสสตานิ อายุ ปาเลติ ปจฺฉิมาย ทิสาย วิรูปกฺโข
นาม มหาราชา ปจฺฉิมาย ทิสาย รกฺขาธิปตีนญฺจ ยกฺขานญฺจ
ยกฺขมหาอมจฺจานญฺจ ยกฺขมหาเสนาปตีนญฺจ ยกฺขราชูนญฺจ
ยกฺขมหาราชูนญฺจ ยกฺขกุมารานญฺจ ยกฺขกุมารีนญฺจ
ยกฺขปาริสชฺชานญฺจ ยกฺขปาริสชฺชานีนญฺจ ยกฺขปริจารานญฺจ
ยกฺขปริจารีนญฺจ กุมฺภณฺฑานญฺจ กุมฺภณฺฑีนญฺจ นาคานญฺจ
นาคีนญฺจ ปุตฺตานญฺจ ธีตูนญฺจ ปาริจริยกมฺมํ อุปคตานญฺจ
อนูนานิ สตฺต วสฺสสตานิ อายุ ปาเลติ อุตฺตราย ทิสาย
กุเวโร นาม มหาราชา อุตฺตราย ทิสาย รกฺขาธิปตีนญฺจ
ยกฺขานญฺจ ยกฺขมหาอมจฺจานญฺจ ยกฺขมหาเสนาปตีนญฺจ
ยกฺขราชูนญฺจ ยกฺขมหาราชูนญฺจ ยกฺขกุมารานญฺจ
ยกฺขกุมารีนญฺจ ยกฺขปาริสชฺชานญฺจ ยกฺขปาริสชฺชานีนญฺจ
ยกฺขปริจารานญฺจ ยกฺขปริจารีนญฺจ กุมฺภณฺฑานญฺจ
กุมฺภณฺฑีนญฺจ นาคานญฺจ นาคีนญฺจ ปุตฺตานญฺจ ธีตูนญฺจ
ปาริจริยกมฺมํ อุปคตานญฺจ อนูนานิ สตฺต วสฺสสตานิ
อายุ ปาเลติ

អ្នកចាំឆ្លាយ ត្រូវចូលមកកាន់ពន្ធមតីពជធានី ដើម្បីសំដែងប្រាតិមោក្ខ
ម្នាលភិក្ខុចាំឆ្លាយ លំដាប់នោះ មានមហាព្រហ្ម ១ អគ្គ ដឹងនូវសេចក្តី
ត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តនៃតថាគត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ក៏ប្រាត់អំពីព្រហ្ម-
លោកមកប្រាកដ ក្នុងទីចំពោះមុខតថាគត ប្រៀបដូចបុរសអ្នកមានកម្លាំង
លាចេញនូវកំភួនដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវកំភួនដៃ ដែលលាចេញ
ម្នាលភិក្ខុចាំឆ្លាយ ក្នុងវេលានោះ មហាព្រហ្មនោះ ធ្វើសំពត់ឧត្តរាសង្គ
ឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីថ្វាយបង្គំចំពោះតថាគត ហើយពោល
ពាក្យនេះនឹងតថាគតថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះ
បពិត្រព្រះសុគត ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធូវនេះ
ភិក្ខុសង្ឃដែលនៅអាស្រ័យ ក្នុងពន្ធមតីពជធានីច្រើនណាស់ចំនួន ៦ លាន
៨ សែនរូប បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាត
ភិក្ខុចាំឆ្លាយថា ម្នាលភិក្ខុចាំឆ្លាយ អ្នកចាំឆ្លាយ ចូរត្រាច់ទៅកាន់
ចារិក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន
ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ អ្នកចាំឆ្លាយ ចូរកុំ
ទៅពីរបូតាមផ្លូវ ១ ឡើយ ម្នាលភិក្ខុចាំឆ្លាយ អ្នកចាំឆ្លាយ ចូរសំដែង

កិត្តកវេ ឆឌ្ឌំ អាធិកេលក្ខណំ មជ្ឈិកេលក្ខណំ បរិយោ-
សានកេលក្ខណំ សាត្តំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ
បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេថ សន្តិធ សត្តា
អប្បរជក្ខជាតិកា អស្សវនតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ
ភវិស្សន្តិ ធម្មស្ស អញ្ញាតារោ អបិច ភគ្គេ មយំ តថា
ភវិស្សាម យថា កិត្តិ ឆឌ្ឌំ ឆឌ្ឌំ វស្សានំ អច្ចយេន
ពហូមតី ភវិស្សាមិ ឧបសន្តមិស្សន្តិ ចាតិមោក្ខុទ្ទេសា-
យាតិ ឥទមវោច កិត្តកវេ សោ[1] មហាព្រហ្មា ឥទំ
វត្វា មំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្ថេវ អន្តរ-
ធាយិ ។ អនុជានាថ កិត្តកវេ ចរថ ចារិកំ ពហុជន-
ហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ
ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ មា ឯកេន ទ្វេ អកថិត្ថ
ទេសេថ កិត្តកវេ ឆឌ្ឌំ អាធិកេលក្ខណំ មជ្ឈិកេលក្ខណំ
បរិយោសានកេលក្ខណំ សាត្តំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិ-
បុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេថ សន្តិធ សត្តា

---

๑ ឱ. សោ កិត្តកវេ ។

ធម៌ឲ្យមានលំអបទដើម បទគណ្ឋាល នឹងបទបុដ ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយ-
ធម៌ដ៏វិសុទ្ធ ប្រកបដោយអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបរិបូណ៌គាំងអស់ សត្វ
គាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ដែលមានធូលីគឺរាគាទិក្កិលេសតិចតួចក្តី ច្រើន
សត្វគាំងនោះ តែមិនបានស្តាប់ធម៌នឹងសាបសូន្យ (ចាកមគ្គផល) ពួកសត្វ
ដែលបម្រុងនឹងត្រាស់ដឹងធម៌ គង់មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត
កាលបើវិលាកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ។ ហើយ កិកីគាំងឡាយនឹងចូលមកកាន់
ពន្ធមតីរាជានី ដើម្បីសំដែងជាតិមេកួយ៉ាងណា យើងខ្ញុំក៏នឹងធ្វើយ៉ាង
នោះ ម្នាលកិកីគាំងឡាយ មហាព្រហ្មនោះ បានពោលភាក្យនេះ លុះ
ពោលពាក្យនេះរួច ក៏ថ្វាយបង្គំលាតថាគត ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏ចាត់
អំពីទីនោះទៅ ។ ព្រះវិបស្សីទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ តថាគត
អនុញ្ញាតឲ្យអ្នកគាំងឡាយទៅកាន់ចារិក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បី
សេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹងមនុស្ស
គាំងឡាយ អ្នកគាំងឡាយ ចូរកុំទៅពីរបួតាមផ្លូវ ១ ឡើយ ម្នាលភិក្ខុគាំង
ឡាយ អ្នកគាំងឡាយ ចូរសំដែងធម៌ ឲ្យមានលំអបទដើម បទគណ្ឋាល
នឹងបទបុដ ចូរប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រកបដោយអត្ថ នឹង
ព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបរិបូណ៌គាំងអស់ ពួកសត្វក្នុងលោកនេះ ដែលមាន

อปฺปาพาธฺโชติกา อสฺสาวตา ธมฺมสฺส ปริหายนฺติ
ภวิสฺสนฺติ ธมฺมสฺส อญฺญาตาโร อปิจ ตีณฺหาเร ฉนฺนํ ฉนฺนํ
วสฺสานํ อจฺจเยน ฅนฺทิมสี ปาฏิปทายา
ปาตีโมกฺขุทฺเทสายาติ ฯ อปโร ตีณฺหาเร ตีณฺหิ
เยกฺขุเยฺยน ฝตาเหเนว ฉนปทปาริปูรึ ปกฺกมิสฺสติ ฯ

(๕๓) เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพีเส ปฐม-
ปาลีติอาทิสฺส มหาสฺสาสิ เหฏฺฐา ฯ ฝตฺถ ปน วสฺส
ปาฏิปทาเร ทิวา สนฺนิปติตฺวา ปาฏิปทาเร โข มาริสา
ฝตาวสฺสา ปฐมาสาฬฺหิ วสฺสาสิ เสสาสิ ปฐมกตฺติ วสฺสาสิ
อจฺจเยน ฅนฺทิมสี ปาฏิปทายา ปาตีโมกฺ-
ขุทฺเทสายาติ ฯ ทุติยา วสฺสาสุ ปาฏิปทาเร ทิวา
สนฺนิปติตฺวา ปาฏิปทาเร โข มาริสา ทุติยา วสฺสาสิ
จตฺตาริปาสิ วสฺสาสิ เสสาสิ จตุนฺนิ วสฺสานิ อจฺจเยน
ฅนฺทิมสี ปาฏิปทายา ปาตุโมกฺขุทฺเทสา-
ยาติ ฯ ตีสุ วสฺสาสุ ปาฏิปทาเร ทิวา สนฺนิ-
ปติตฺวา ปาฏิปทาเร โข มาริสา ตีณิ วสฺสานิ
ตีณิปาสิ วสฺสานิ เสสาสิ ตีณิ วสฺสานิ อจฺจเยน

ធូលីគឺពាគាទិក្កិលេសតិច ក្នុងចក្ខុក៏មាន សត្វទាំងនោះតែមិនបានស្តាប់ធម៌នឹងសាបសូន្យ (ចាកមគ្គផល) ពួកសត្វដែលបម្រុងត្រាស់ដឹងធម៌គង់មានម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែថា កាលបើកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ។ ហើយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវមកកាន់ពន្ធមតីពជធានី ដើម្បីសំដែងជាតិមោក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុច្រើនតែចេញទៅកាន់ចារិក ក្នុងជនបទតែមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។

(៩៣) សម័យនោះឯង ក្នុងជម្ពូទ្វីបមានអាវាសច្រើន ចំនួន ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់ ។ ដល់កន្លងទៅបាន ១ ឆ្នាំ ពួកទេវតាក៏បន្ទឺសូរសព្ទថា បពិត្រលោកអ្នកនិទ្ទុក្ខទាំងឡាយ កាលកន្លងទៅបាន ១ ឆ្នាំហើយ ឥឡូវនៅសល់តែ ៥ ឆ្នាំទៀតទេ លុះអំណើះទៅ ៥ ឆ្នាំទៀត លោកទាំងឡាយត្រូវចូលទៅកាន់ពន្ធមតីពជធានី ដើម្បីសំដែងជាតិមោក្ខ ។ លុះកន្លងទៅបាន ២ ឆ្នាំ ពួកទេវតាបន្ទឺសូរសព្ទថា បពិត្រលោកអ្នកនិទ្ទុក្ខទាំងឡាយ កាលកន្លងទៅបាន ២ ឆ្នាំហើយ ឥឡូវនៅសល់តែ ៤ ឆ្នាំទៀតទេ លុះអំណើះទៅ ៤ ឆ្នាំទៀត លោកទាំងឡាយ ត្រូវចូលទៅកាន់ពន្ធមតីពជ-ធានី ដើម្បីសំដែងជាតិមោក្ខ ។ លុះកាលកន្លងទៅបាន ៣ ឆ្នាំ ពួកទេវតាបន្ទឺសូរសព្ទថា បពិត្រលោកអ្នកនិទ្ទុក្ខទាំងឡាយ កាលកន្លងទៅបាន ៣ ឆ្នាំហើយ ឥឡូវនៅសល់តែ ៣ ឆ្នាំទៀតទេ លុះអំណើះទៅ ៣ ឆ្នាំ

ពន្ធុមតី រាជធានី ឧបសន្តូបិតញ្ច ចាតុមោក្ខន្តេសាយាតិ ។ ចត្តារោ វស្សសុ វស្សសតេសុ ទេវតា សន្ធមុស្សាវេសុំ ឯកច្ចានំ ទេវានំ មារិសា ចត្តារិ វស្សានិ តេជោធានិ វស្សានិ សេសានិ ឌឌ្ឍំ វស្សានំ អច្ចយេន ពន្ធុមតី រាជធានី ឧបសន្តូបិតញ្ច ចាតុមោក្ខន្តេសាយាតិ ។ បញ្ច វស្សសតេសុ ទេវតា សន្ធមុស្សាវេសុំ ឯកច្ចានំ ទេវានំ មារិសា បញ្ច វស្សានិ វាយោធានិ វស្សំ សេសំ ឯកាសដ្ឋិ វស្សសតានិ អច្ចយេន ពន្ធុមតី រាជធានី ឧបសន្តូបិតញ្ច ចាតុមោក្ខន្តេសាយាតិ ។ ឆ សុ វស្សសតេសុ ទេវតា សន្ធមុស្សាវេសុំ ឯកច្ចានំ ទេវានំ មារិសា ឆ ឥទ្ធិបាទេ សមយោធានិ ពន្ធុមតី រាជធានី ឧបសន្តូបិតញ្ច(១) ចាតុមោក្ខន្តេសាយាតិ ។ អថ ខោ តេ កិកិវេ កិកិទ្ធិ អបេត្តកេន្ទ្រ សកេន(២) ឥន្ទានុភាវេន អបេត្តកេន្ទ្រ ទេវតានំ ឥន្ទានុភាវេន ឯតាហោនេវ ពន្ធុមតី រាជធានី ឧបសន្តូបិតិ ចាតុមោក្ខន្តេសាយាតិ ។

---

១ ឧ. ម. ពន្ធុមតី រាជធានិំ ឧបសង្កមិតុំ ។ ២ ឧ. សកេនេវ ។

ទៀត លោកចាំងឡាយ ត្រូវចូលទៅកាន់ពន្ធមតីរជធានី ដើម្បីសំដែងបាតិមោក្ខ ។ លុះកន្លងទៅបាន ៤ ឆ្នាំ ពួកទេវតាបន្ទឹសូរសព្ទថា ពិត្រលោកអ្នកនិទ្ទុក្ខចាំងឡាយ កាលកន្លងទៅបាន ៤ ឆ្នាំហើយ ត់ទ្រូវនៅសល់តែ ២ ឆ្នាំទៀតទេ លុះអំណើះទៅ ២ ឆ្នាំទៀត លោកចាំងឡាយ ត្រូវចូលទៅកាន់ពន្ធមតីរជធានី ដើម្បីសំដែងបាតិមោក្ខ ។ លុះកន្លងទៅបាន ៥ ឆ្នាំ ពួកទេវតាបន្ទឹសូរសព្ទថា បពិត្រលោកអ្នកនិទ្ទុក្ខចាំងឡាយ កាលកន្លងទៅបាន ៥ ឆ្នាំហើយ ត់ទ្រូវនៅសល់តែ ១ ឆ្នាំទៀតទេ លុះអំណើះទៅ ១ ឆ្នាំទៀត លោកចាំងឡាយត្រូវចូលទៅកាន់ពន្ធមតីរជធានី ដើម្បីសំដែងបាតិមោក្ខ ។ លុះកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ពួកទេវតាបន្ទឹសូរសព្ទថា បពិត្រលោកអ្នកនិទ្ទុក្ខចាំងឡាយ កាលកន្លងទៅបាន ៦ ឆ្នាំហើយ ត់ទ្រូវដល់វេលាត្រូវលោកចាំងឡាយ ចូលទៅកាន់ពន្ធមតីរជធានី ដើម្បីសំដែងបាតិមោក្ខហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ លំដាប់នោះ ភិក្ខុចាំងនោះ មានពួកភិក្ខុខ្លះ ចូលទៅកាន់ពន្ធមតីរជធានី ដោយអានុភាពនៃឫទ្ធិរបស់ខ្លួន ពួកខ្លះចូលទៅកាន់ពន្ធមតីរជធានី ដោយអានុភាពនៃឫទ្ធិទេវតាចាំងឡាយ តែមួយថ្ងៃ ដើម្បីនឹងសំដែងបាតិមោក្ខ ។

(៤៩) តត្រ សុទំ ភិក្ខវេ វិបស្សី ភគវា អរហំ
សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភិក្ខុសង្ឃំ ឥមំ ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសតិ

ខន្តី បរមំ តបោ តីតិក្ខា

និព្ពានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា

ន ហិ បព្ពជិតោ បរូបឃាតី

សមណោ ហោតិ បរំ វិហេឋយន្តោ ។

សព្ពបាបស្ស អករណំ កុសលស្សូបសម្បទា
សចិត្តបរិយោទបនំ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

អនូបវាទោ អនូបឃាតោ ចាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
មត្តញ្ញុតា ច ភត្តស្មិំ បន្តញ្ច សយនាសនំ

អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនន្តិ ។

[៩៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីដំណាលថា ក្នុងសម័យនោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងជាតិមោក្ខក្នុងដំនុំសង្ឃ ហ្នឹងនេះថា

អធិវាសនខន្តី ពោលគឺសេចក្តីអត់ធន់ ជាតបធម៌ ដ៏ទុត្តម ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងត្រាស់ថា ព្រះនិព្វាន ជាធម៌ដ៏ទុត្តម បព្វជិតអ្នកសម្លាប់សត្វដទៃ បៀតបៀនសត្វដទៃ មិនឈ្មោះថា សមណៈទេ ។

ការមិនធ្វើអំពើបាបទាំងពួង ការបំពេញកុសល ការញ៉ាំងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផូរផង់ ទាំង ៣ នេះ ជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ការមិនពោលតិះដៀល ការមិនបៀតបៀន ការសង្រួមក្នុងជាតិមោក្ខ ការៈជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភត្ត ទីដេកទីអង្គុយដ៏ស្ងាត់ ការបំពេញព្យាយាម ក្នុងអធិចិត្តទាំង ៦ នេះជាពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

[៥៥] ឯតទវោចុំ តត្ថ ខោ សមយំ ខុក្កុដ្ឋាយំ វិហរតិ សុភគវនេ(១) សាលរាជមូលេ ។ តេសញ្ច មយ្ហំ តត្ថ រហោគតានញ្ច បដិសល្លីនានញ្ច ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ ន ខោ សោ សុទ្ធាកាសោ សុលភរូបោ យោ មយា អជាតវុត្តបុព្ពោ(២) តមិមា នីយេន អន្តរា អញ្ញត្រ សុទ្ធាវាសេហិ នេវមិមា យន្តរាយំ យេន សុទ្ធាវាសា នេវ តេន ឧបសង្កមេយ្យន្តិ ។ អថខោ តត្ថ តេ សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ ខុក្កុដ្ឋាយំ សុភគវនេ សាលរាជមូលេ អន្តរហិតា តត្ថ អរិយេសុ នេវេសុ ចាតុរយោសិំ ។ តស្មិំ យេវ ខោ(៣) តត្ថ នេវនិកាយេ អនេកានិ នេវតាសតានិ(៤) អនេកានិ នេវតាសហស្សានិ យេនាហំ តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។

---

១ ឱ. ម. សុភគវនេ ។ ២ ម. អនជ្ឈាវុត្តបុព្ពោ ។ ៣ ឱ. ម. ឯវ ខោតំ សទ្ទេយំ ន ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. ម. អនេកានិ នេវតាសតានីតិ ន ទិស្សន្តិ ។

(៥៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យមួយ តថាគតនៅទៀប
ដើមសាលពាដ[1] ក្នុងសុភវ័ន ជិតក្រុងទុក្កដា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កើតឡើងក្នុងចិត្ត របស់តថាគត ដែលនៅកន្លងទី
ស្ងាត់ជាទីសម្រាកនោះថា ជាន់សុទ្ធាវាសណា ដែលតថាគត មិនធ្លាប់នៅ
អាស្រ័យ ជាន់សុទ្ធាវាសនោះ បុគ្គលមិនងាយនឹងបាន លើកលែងតែ
ពួកទេវតា ដែលនៅកន្លងជាន់សុទ្ធាវាស ដាយូរអង្វែងមកហើយនេះចេញ
បើដូច្នោះ គួរតែតថាគត ទៅរកពួកទេវតា ដែលនៅកន្លងជាន់សុទ្ធាវាស
នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ តថាគតចៀសចេញអំពី
ដើមសាលពាដ ក្នុងសុភវ័នជិតក្រុងទុក្កដា ទៅប្រាកដក្នុងទេវលោកឈ្មោះ
អវិហា ប្រៀបដូចបុរសមានកម្លាំង លាចេញនូវកំភួនដៃ ដែលបត់ចូល
ឬបត់ចូលនូវកំភួនដៃ ដែលលាចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពពួក
ទេវតាទាំងនោះ មានពួកទេវតាច្រើនរយ ច្រើនពាន់ ចូលមកគាល់តថា-
គត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគត រួចឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

---

១ ឈើដែលដាំជាងគេក្នុងព្រៃ ។

ឯតមត្ថំ បិតា ទោ ភិក្ខវេ តា ទេវតា មំ ឯតទវោចុំ
ឥតោ សោ មាវិស ឯតទវុតោ តកប្បោ(១) យំ
វិបស្សី ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧទបាទិ
វិបស្សី មាវិស ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ខត្តិយោ
ជាតិយា អហោសិ ខត្តិយកុលេ ឧទបាទិ វិបស្សី
មាវិស ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កោណ្ឌញ្ញោ
គោត្តេន អហោសិ វិបស្សិស្ស មាវិស ភគវតោ អរហ-
តោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសីតិវស្សសហស្សានិ អាយុប្ប-
មាណំ អហោសិ វិបស្សី មាវិស ភគវា អរហំ សម្មា-
សម្ពុទ្ធោ ទាដបេយ្យោ មូលេ អភិសម្ពុទ្ធោ វិបស្សិស្ស
មាវិស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ខណ្ឌតិស្សំ
ឆាម សាវកយុគំ អហោសិ អគ្គំ ភទ្ទយុគំ វិបស្សិស្ស
មាវិស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តយោ
សាវកាធំ សន្និបាតា អហោសុំ ឱតោ សាវកាធំ សន្និ-
បាតោ អហោសិ អដ្ឋសដ្ឋិភិក្ខុសតសហស្សានិ ឱតោ

---

១ ឧ. ឯកនវុតេ កប្បេ ។ ម. ឯកនវុតិកប្បេ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះទេវតាទាំងនោះ ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏
ពោលពាក្យនេះនឹងតថាគត ថា បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ៗ កប់អំពីកប្បនេះ
(ថយក្រោយទៅ) ៩១ កប្ប ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
ទ្រង់កើតទើងក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះ-
ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាខត្តិយជាតិ ទ្រង់ព្រះសម្ភវ ក្នុង
ខត្តិយត្រកូល បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាកោណ្ឌញ្ញគោត្រ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះវិប-
ស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានព្រះជន្មាយុ ៨ ហ្មឺនឆ្នាំ
បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ
ត្រាស់ក្រោមដើមបាដលិព្រឹក្ស (ដើមច្រនៀង) បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ
ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានគូនៃសាវ័ក
ដ៏ប្រសើរជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះខណ្ឌៈ ១ តិស្សៈ ១ បពិត្រព្រះអង្គអក
និដ្ឋិក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានសាវក-
សន្និបាត ៣ ដងគឺ សាវកសន្និបាតមួយ មានភិក្ខុ ៦ លាន ៨ សែនរូប

សាវកានំ សង្ឃិកាតោ អហោសិ កិត្តិសទ្ទសិលោកោ
ឯតោ សាវកានំ សង្ឃិកាតោ អហោសិ អសីតិកិត្តិ-
សហស្សានិ វិបស្សិស្ស មារិស ភគវតោ អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯមេ តាយោ សាវកានំ សង្ឃិកាតា
អហោសុំ សត្តសំយោ ខីណាសវានំ វិបស្សិស្ស មារិស
ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសោកោ នាម
កិត្តិ ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ អគ្គុបដ្ឋាកោ វិបស្សិស្ស
មារិស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ពន្ធុមា
នាម រាជា បិតា អហោសិ ពន្ធុមតី នាម នគរំ
មាតា អហោសិ ដ្ឋេត្តិ ពន្ធុមស្ស រញ្ញោ ពន្ធុមតី
នាម នគរំ រាជធានី អហោសិ វិបស្សិស្ស មារិស
ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឃរំ អភិនិក្ខមនំ
អហោសិ ឃរំ បព្ភជ្ជា ឃរំ បធានំ ឃរំ អភិសម្ពោធិ
ឃរំ ធម្មចក្កប្បវត្តនំ តេ មយំ មារិស វិបស្សិស្ស ភគ-
វតោ ព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា កាមេសុ កាមច្ឆន្ទំ វិរាជេត្វា
ឧជុបបជ្ជាតិ ។ តស្សាយេវ ខោ កិត្តិវេ នេវនិកាយេ
អនេកានិ នេវតាសតានិ អនេកានិ នេវតាសហស្សានិ

សាវកសន្និបាតមួយកន្លះសែនរូប សាវកសន្និបាតមួយកន្លះប្រាំបីហ្មឺនរូប បពិត្រព្រះអង្គមកនិមន្ត ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានសាវកសន្និបាតទាំង៣ដងនេះ សុទ្ធតែជាព្រះខីណាស្រពទាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គមកនិមន្ត ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានកន្លែងឈ្មោះអសោកៈ ជាឧបដ្ឋាកអ្នកបម្រើដ៏ប្រសើរ បពិត្រព្រះអង្គមកនិមន្ត ព្រះបិតារបស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមពន្ធុមៈ ព្រះមាតាព្រះនាម ពន្ធុមតីទេវី ជាព្រះមាតាបង្កើត ព្រះនគរនៃព្រះបាទពន្ធុមៈឈ្មោះពន្ធុមតី ជារាជធានី បពិត្រព្រះអង្គមកនិមន្ត ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួសយ៉ាងនេះ បព្វជ្ជាយ៉ាងនេះ ការព្យាយាមយ៉ាងនេះ ការបានត្រាស់យ៉ាងនេះ មានព្រះធម្មចក្កប្បវត្តនៈយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គមកនិមន្ត យើងខ្ញុំទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តន្លងព្រៃហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ ហើយនឿយណាយចាកសេចក្តីភ្លេចបិត្តនឹងកាមក្នុងកាមទាំងឡាយ ទើបបានមកកើតក្នុងទីនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងពួកទេវតាទាំងនោះ មានទេវតាច្រើនរយ ច្រើនពាន់

យេ ឥមាហំ តេន្ទុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ តិក្ខ្វេ តា
ទេវតា មំ ឯតទវោចុំ ឥតោ សោ មារិស ឯកត្តំសោ
កបេ្បា យំ សិខី ភគវា ។ បេ ។ តេមយំ មារិស
សិខិម្ហិ ភគវតិ ។ បេ ។ តស្មិំយេវ ខោ មារិស
ឯកត្តំសេ កបេ្ប វេស្សភូ ភគវា ។ បេ ។ តេ មយំ
មារិស វេស្សភុម្ហិ ភគវតិ ។ បេ ។ ឥមស្មិំយេវ ខោ
មារិស ភទ្ទកបេ្ប កកុសន្ធោ ។ កោនាគមនោ ។
កស្សបោ ភគវា ។ បេ ។ តេ មយំ មារិស កកុ-
សន្ធម្ហិ ។ កោនាគមនម្ហិ ។ កស្សបម្ហិ ភគវតិ
ព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា កាមេសុ កាមច្ឆន្ទំ វិនាវេត្វា
ឥធុបបជ្ជាតិ ។ តស្មិំយេវ ខោ តិក្ខ្វេ ទេវនិកាយេ
អនេកានិ ទេវតាសតានិ អនេកានិ ទេវតា-

ចូលមកគាល់តថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគត រួច
ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាទាំងនោះ
ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងតថាគត ថា បពិត្រព្រះ
អង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ពីរអំពីកប្បនេះទៀងទៅ ៣១ កប្ប ព្រះសិខីមានព្រះ
ភាគ ។បេ។ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ បាន
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះសិខីមានព្រះភាគ ។បេ។
បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ក្នុង ៣១ កប្បនោះឯង ព្រះវេស្សភូមានព្រះ
ភាគ ។បេ។ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ ។បេ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ក្នុងកប្បនេះ ព្រះកកុសន្ធៈ ។ ព្រះកោនាគ-
មនៈ ។ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ។បេ។ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ
ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់នៃព្រះកកុ-
សន្ធៈ ។ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះកោនាគមនៈ ។ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
ក្នុងសំណាក់នៃព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ហើយនឿយណាយចាកសេចក្តី
ពេញចិត្តនឹងកាមក្នុងកាមទាំងឡាយ ទើបបានមកកើតក្នុងទីនេះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងពួកទេវតាទាំងនោះ មានទេវតាប្រើនរយ ប្រើនពាន់

សហាសវ្ហយំ យេនាហំ តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ កិក្ខវេ តា ទេវតា មំ ឯតទវោចុំ ៨. មស្មឹ យេវ ខោ មារិស ភទ្ទកប្បេ ភគវា ឯតរហិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បន្នោ ភគវា មារិស ខត្តិយោ ជាតិយា ខត្តិយកុលេ ឧប្បន្នោ ភគវា មារិស គោតមោ គោត្តេន ភគវតោ មារិស អប្បកំ អាយុប្បមាណំ បរិត្តំ លហុកំ យោ চិរំ জীវតি សោ វស្សសតំ អប្បំ វា កិយ្យា ភគវា មារិស អស្សត្ថស្ស មូលេ អភិសម្ពុទ្ធោ ភគវតោ មារិស សារីបុត្តមោគ្គល្លានំ(๑) ជាម សាវកយុគំ អហោសិ(๒) អគ្គំ ភទ្ទយុគំ ភគវតោ មារិស ឯសោ(๓) សាវកានំ សន្និចាតោ អហោសិ អឌ្ឍតេឡសានំ ភិក្ខុសតានំ ភគវតោ មារិស អយំ ឯសោ សាវកានំ សន្និចាតោ អហោសិ សត្តសំយេវ ខីណាសវានំ ភគវតោ មារិស

---

๑ ឧ. សារីបុត្តមោគ្គល្លានា ។ ๒ ឧ. អហោសីតិ ឥទ្ធិវិធំ ។ ๓ ឧ. ម. ឯកោ ។

ចូលមកគាល់តថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគត រួច
ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាទាំងនោះ
ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះនឹងតថាគត ថា បពិត្រ
ព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ឥឡូវនេះ កងកន្ធកប្បនេះ ព្រះមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គអក
និដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ជាទុតិយជាតិ ទ្រង់ព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងទុតិយ-
ត្រកូល បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ជាគោតមគោត្រ
បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះជន្មាយុតិចតួចស្ទួច
ស្តើងណាស់ បុគ្គល (ក្នុងសម័យនេះ) ដែលរស់នៅយ៉ាងយូរ បានត្រឹម
១០០ ឆ្នាំ នឹងតិចជាង ១០០ ឆ្នាំ ឬលើសពី ១០០ ឆ្នាំក៏មានខ្លះដែរ
បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ក្រោមដើមអស្សត្ថ-
ព្រឹក្ស[1] បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានគូនៃសាវ័កជា
គូដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះព្រះសារីបុត្ត ១ ព្រះមោគ្គល្លាន ១
បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានសាវកសន្និ-
បាតតែមួយ មានភិក្ខុ ៧ ពាន់ ២ រយ ៥០ អង្គ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ
ព្រះមានព្រះភាគ មានសាវកសន្និបាតតែមួយនេះ សុទ្ធតែជាព្រះ
ខីណាស្រពតាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ

---

១ ដើមពោធិញាយ ។

อานนฺโท นาม ภิกฺขุ อุปฏฺฐาโก อโหสิ อคฺ-
ปฏฺฐาโก ภควโต มาตุสฺส สุนฺทรินฺทา นาม ภคิ
นี มายา นาม เทวี มาตา ชนนฺตี ภควนฺตฺ-
ตมฺปิ ภคินีปิ อโหสิ ภควโต มาตุสฺส ฯ ภิกฺ-
ขูนมฺปิ อโหสิ ฯ ปฺจสตา ฯ อุปาสกา ฯ อุปา-
สิกาปิ ฯ ฉตฺถจกฺกปฺปวตฺตนฺปิ เต มยนฺ มาตุส
ภควติ ปรินิพฺพายนฺเต ปริวาเรสุ ตาทิเสน ปฺ-
ตฺติ ฯ ๔ฉปปทานิ ฯ อถโขหนฺ ภิกฺขเว อาโยหนี
เทวหนี สทฺธึ เยน อตปฺปา เทว เตนุปสงฺกมึ ฯ
อถโขหนฺ(๑) ภิกฺขเว อาโยหนี จ เทวหนี อตปฺปหนี
จ เทวหนี สทฺธึ เยน สุทสฺสา เทว เตนุป-
สงฺกมึ ฯ อถโขหนฺ ภิกฺขเว อาโยหนี จ เทวหนี
อตปฺปหนี จ เทวหนี สุทสฺสหนี จ เทวหนี สทฺธึ
เยน สุทสฺสี เทว เตนุปสงฺกมึ ฯ อถโขหนฺ ภิกฺขเว

๑ ฉ. ม. อถโขหนฺ ฯ

មានកិត្តិយ៉ោះអានន្ទ ជាអ្នកបម្រើ ជាអ្នកបម្រើដ៏ប្រសើរ បពិត្រ ព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ព្រះបិតារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះពជាព្រះនាម សុទ្ធោទនៈ ព្រះមាតាព្រះនាម មាយាទេវី ជាព្រះមាតាបង្កើត មានព្រះ នគរកបិលវត្ថុ ជាព្រះពជជានី បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានអាកនិស្រ្តមយ៉ាងនេះ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ មានព្យាយាមយ៉ាង នេះ មានការត្រាស់ដឹងយ៉ាងនេះ មានព្រះធម្មចក្កប្បវត្តនៈយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ យើងខ្ញុំចាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយនឿយណាយចាកសេចក្តីពេញ ចិត្តនឹងកាមក្នុងកាមចាំងឡាយ ទើបមកកើតក្នុងទីនេះ ។ ម្នាលកិត្តិចាំង ឡាយ លំដាប់នោះ តថាគតចូលទៅរកពួកទេវតា ក្នុងជាន់អតប្បា ព្រមចាំងពួកទេវតាក្នុងជាន់អវិហា ។ ម្នាលកិត្តិចាំងឡាយ លំដាប់ នោះ តថាគតចូលទៅរកពួកទេវតា ក្នុងជាន់សុទស្សា ព្រមចាំងទេវតា ក្នុងជាន់អវិហា នឹងពួកទេវតា ក្នុងជាន់អតប្បា ។ ម្នាលកិត្តិចាំងឡាយ លំដាប់នោះ តថាគតចូលទៅរកពួកទេវតា ក្នុងជាន់សុទស្សី ព្រមចាំង ពួកទេវតា ក្នុងជាន់អវិហា នឹងពួកទេវតា ក្នុងជាន់អតប្បា នឹងពួកទេវតា ក្នុងជាន់សុទស្សា ។ ម្នាលកិត្តិចាំងឡាយ លំដាប់នោះ តថាគត

អវិហេមិ ច នេវមិ អតប្បេមិ ច នេវមិ សុខេសុ-
មិ ច នេវមិ សុខសុខីមិ ច នេវមិ សព្វំ យេន
អតុដ្ឋា នេវ តេនុបសង្កមិ ។ តស្មិំយេវ ខោ កិក្ខវេ
នេវដ្ឋកាយេ អនេកាដ នេវតាសតាដ អនេកាដ នេវ-
តាសហស្សដ យេនាហំ តេនុបសង្កមិសុ ឧបសង្ក-
មិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។ ឯកមន្តំ
ឋិតា ខោ កិក្ខវេ តា នេវតា មំ ឯតទវោចុំ ឥតោ
សោ មារិស ឯកនវុតោ កប្បា យំ វិមសុខ្ស ភគវ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧទបាទិ ។ វិមសុខ្ស
មារិស ភគវ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ទុតិយោ ជា-
តិយា អហោសិ ទុតិយកុលេ ឧទបាទិ វិមសុខ្ស មារិ-
ស ភគវ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កោណ្ឌញ្ញោ គោត្តេន
អហោសិ វិមសុខ្សុខ្ស មារិស ភគវតោ អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសីតិវស្សសហស្សានិ អាយុប្បមាណំ
អហោសិ វិមសុខ្ស មារិស ភគវ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
ចាដលិយា ភូលេ អភិសម្ពុទ្ធោ វិមសុខ្សុខ្ស មារិស

ចូលទៅរកពួកទេវតា កង់ជាន់អកនិដ្ឋា ព្រមទាំងពួកទេវតា កង់ជាន់អាវិហា
នឹងពួកទេវតា កង់ជាន់អតប្បា នឹងពួកទេវតា កង់ជាន់សុទស្សា នឹងពួក
ទេវតាកង់ជាន់សុទស្សី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កង់ពួកទេវតាទាំងនោះ
មានពួកទេវតាប្រើនរយ ប្រើនពាន់ បូលមកគាល់តថាគត លុះបូលមក
ដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគត រួចឈរកង់ទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាទាំងនោះ ឈរនៅកង់ទីដ៏សមគួរហើយ ឃាន
ពោលពាក្យនេះនឹងតថាគត ថា បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ រាប់អំពីកន្លួកប្ប
នេះទៅនៅ ៩១ កប្បនោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ម-
សម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតហើយកង់លោក ។ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះវិបស្សី
មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាទ្វិតិយជាតិ ទ្រង់ព្រះសម្ពព
កង់ទ្វិតិយត្រកូល បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាកោណ្ឌញ្ញគោត្រ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះវិ-
បស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានព្រះជន្មាយុ ៨ ហ៊ឺនឆ្នាំ
បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
គ្រាស់ដឹងក្រោមដើមបាដលិព្រឹក្ស បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះវិបស្សី

ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ๑ ឈ្ជានំ ជាម
សាវកយុគំ អហោសិ អគ្គំ កន្ទយុគំ វិបស្សិស្ស
មាតរំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តយោ
សាវកានំ សន្និបាតា អហេសុំ ឯកោ សាវកា-
នំ សន្និបាតោ អហោសិ អដ្ឋសដ្ឋិភិក្ខុសតសហស្សំ
ឯកោ សាវកានំ សន្និបាតោ អហោសិ តិក្ខុសតស-
ហស្សំ ឯកោ សាវកានំ សន្និបាតោ អហោសិ អសីតិ-
តិក្ខុសហស្សានំ វិបស្សិស្ស មាតរំ ភគវតោ អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឥមេ តយោ សាវកានំ សន្និបាតា
អហេសុំ សព្ពេសំយេវ ខីណាសវានំ វិបស្សិស្ស
មាតរំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អសោកោ
ជាម ភិក្ខុ ឧបដ្ឋាកោ អហោសិ អគ្គុបដ្ឋាកោ វិ-
បស្សិស្ស មាតរំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
មត្តេយ្យា ជាម រាជា បិតា អហោសិ ពន្ធុមតី ជាម
នគរំ អាសិ អហោសិ ជនេត្តី ពន្ធុមស្ស រញ្ញោ
ពន្ធុមតី ជាម ឯតរហិ រាជធានី អហោសិ វិបស្សិស្ស
មាតរំ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឯវំ

មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានគូនៃសាវ័ក ជាគូដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះខណ្ឌៈ១ តិស្សៈ១ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសន្និបាត ៣ ដង គឺសាវកសន្និបាតមួយមានកិក្ខុ ៦ លាន ៨ សែនរូប សាវកសន្និបាតមួយ មានកិក្ខុ ១ សែនរូប សាវកសន្និបាតមួយ មានកិក្ខុប្រាំបីហ្មឺនរូប បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសាវកសន្និបាត ៣ ដងនេះ សុទ្ធតែជាព្រះខីណាស្រពតាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានកិក្ខុឈ្មោះអាសោកៈ ជាឧបដ្ឋាក ជាអ្នកបម្រើដ៏ប្រសើរ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ព្រះបិតារបស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមពន្ធុមៈ ព្រះមាតាព្រះនាមពន្ធុមតីទេវីជាព្រះមាតាបង្កើត នគរនៃព្រះបាទពន្ធុមៈ ឈ្មោះពន្ធុមតីរាជធានី បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ

អភិនិក្ខមនំ អហោសិ ឃរំ បឝ្ឆជ្ជា ឃរំ បជាឡំ ឃរំ អភិសង្ខោដិ ឃរំ ឆឝ្ឆបក្ករុឝ្ឆនំ តេ មយំ មារិស រំបសង្ឃម្ហិ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា គាមេសុ កាមច្ឆន្ទំ វិរាជេត្វា ឝង្ខុបបជ្ជាតិ ។ តស្មិំយេវ ខោ កិក្ខវេ ឝេវនិគាយេ អនេកានិ ឝេវតាសតានិ អនេកានិ ឝេវតាសហាសច្ឆានិ យេនាហំ តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា មំ អភិវាឝេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ កិក្ខវេ តា ឝេវតា មំ ឯតឝវោចុំ ឥតោ សោ មារិស ឯកត្តិំសោ កប្បោ យំ សិខី ភគវា ។ បេ ។ តេ មយំ មារិស សិខិម្ហិ ភគវតិ ។ បេ ។ តស្មិំយេវ ខោ មារិស ឯកត្តិំសេ កប្បេ វេស្សភូ ភគវា ។ បេ ។ តេ មយំ មារិស វេស្សភុម្ហិ ភគវតិ ។ បេ ។ ឥមស្មិំយេវ ខោ មារិស ភទ្ទកប្បេ កកុសន្ធោ ។ កោឝាគមនោ ។ កស្សបោ ភគវា

មានអភិនិស្ក្រមយ៉ាងនេះ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ មានឫទ្ធិយ៉ាងនេះ មានការត្រាស់ដឹងយ៉ាងនេះ មានព្រះធម្មចក្កប្បវត្តនៈយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គអភិភូ យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ នឿយណាយចាកសេចក្តីពេញចិត្តនឹងកាម ក្នុងកាមទាំងឡាយ ទើបមកកើតក្នុងទីនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងពួកទេវតាទាំងនោះ មានពួកទេវតាច្រើនរយច្រើនពាន់ ចូលមកគាល់តថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគត រួចឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាទាំងនោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះនឹងតថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គអភិភូ រាប់ពីកប្បនេះទៅ ៣១ កប្បនោះ ព្រះសិខីមានព្រះភាគ។ បេ។ បពិត្រព្រះអង្គអភិភូ យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះសិខីមានព្រះភាគ។ បេ។ បពិត្រព្រះអង្គអភិភូ ក្នុង ៣១ កប្បនោះឯង ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ។ បេ។ បពិត្រព្រះអង្គអភិភូ យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះវេស្សភូមានព្រះភាគ។ បេ។ បពិត្រព្រះអង្គអភិភូ ក្នុងកប្បនេះឯង ព្រះកកុសន្ធៈ។ ព្រះកោនាគមនៈ។ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ

ฯ เปฯ สตฺต มหาสิ รตนานิ ปาตุรเหสุนฺติ ฯ จกฺกรตน-
นฺติ ฯ ทิพฺพมยนฺติ ทิวสภาคปริจฺเฉทวเสน จกฺกสฺส ตาทิเสสุ
ทิวเสสุ ปาตุภาวทสฺสนตฺถเมตฺถ ฯ ตสฺมิญฺหิ ขเณ ภิกฺขเว
ราชาปิ ขตฺติโย มุทฺธาวสิตฺโต อาจิกฺขติ ราชูนมฺปิ ขตฺติยานมฺปิ
ราชามจฺจานมฺปิ อาจิกฺขติ พฺราหฺมณคหปติกานมฺปิ อาจิกฺขติ
นิคมชนปทานมฺปิ ยถาหนฺติ ตสฺมิญฺหิ ขเณ ภิกฺขเว ราชา
ขตฺติโย นหาโต อุโปสถงฺคานิ อธิฏฺฐาย อุปริปาสาทวรคโต
ปาจีนมุขสฺส ปลฺลงฺกสฺส ปจฺจตฺถรเณ ปาจีนมุขสฺส ปลฺลงฺกสฺส
นิสีทติ ฯ ตสฺมิญฺหิ ขเณ ภิกฺขเว ราชา ขตฺติโย ตีหิ ปริสาหิ
สทฺธึ ปาจีนมุขสฺส ปลฺลงฺกสฺส นิสินฺโน โหติ ฯ ตสฺมิญฺหิ ขเณ
ภิกฺขเว ราชา ขตฺติโย ทิพฺพา อิตฺถี ปาตุรหุ อภิรูปา ทสฺสนียา
ปาสาทิกา ปรมาย วณฺณปุกฺขลตาย สมนฺนาคตา นาติทีฆา
นาติรสฺสา นาติกิสา นาติถูลา นาติกาฬิกา นาติโอทาตา
อติกฺกนฺตา มานุสิวณฺณา อปฺปตฺตา ทิพฺพวณฺณสฺส ฯ ตสฺมิญฺหิ
ขเณ ภิกฺขเว ราชา ขตฺติโย ทิพฺพาย อิตฺถิยา สทฺธึ ทิพฺพานิ
ปญฺจกามคุณานิ สมปฺปิโต ปริจาเรติ ฯ ตสฺมิญฺหิ ขเณ ภิกฺขเว
ราชา ขตฺติโย ทิพฺพา อิตฺถี ปาตุรหุ ปรินายิกา อภิรูปา
ทสฺสนียา ปาสาทิกา ปรมาย วณฺณปุกฺขลตาย สมนฺนาคตา
นาติทีฆา นาติรสฺสา นาติกิสา นาติถูลา นาติกาฬิกา
นาติโอทาตา อติกฺกนฺตา มานุสิวณฺณา อปฺปตฺตา ทิพฺพวณฺณสฺส
ทิพฺพาย อิตฺถิยา สทฺธึ ทิพฺพานิ ปญฺจกามคุณานิ สมปฺปิโต
ปริจาเรติ ฯ

ฯ បេ ฯ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ-ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះកកុសន្ធៈ ฯ ក្នុងសំណាក់ព្រះកោនាគមនៈ ฯ បាន ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ នឿយណាយ ចាកសេចក្តីពេញចិត្តនឹងកាម ក្នុងកាមទាំងឡាយ ទើបមកកើតក្នុងទីនេះ ฯ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ ក្នុងពួកទេវតាទាំងនោះ ពួកទេវតាច្រើនរយ ច្រើនពាន់ ចូលមកគាល់តថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគត រួចឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ ฯ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាទាំងនោះ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ បាននៅពាលភាក្យនេះនឹងតថាគត ថា បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ឥឡូវនេះឯង ក្នុងភទ្ទកប្បនេះ ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់កើតក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ជាខត្តិយជាតិ ទ្រង់ព្រះសម្ភពក្នុងខត្តិយត្រកូល បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ជាគោតមគោត្រ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះជន្មាយុតិចតួចស្ទួចស្ទើឯណាស់ បុគ្គលដែលរស់នៅយ៉ាងយូរបានត្រឹម ๑๐๐ ឆ្នាំ នឹងថយចុះពី ๑๐๐ ឆ្នាំ ឬ លើសពី ๑๐๐ ឆ្នាំក៏មានខ្លះដែរ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ក្រោមដើមអស្សត្ថព្រឹក្ស បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ

សារីបុត្តមោគ្គល្លានំ ឆាម សារកយុគំ អហោសិ អគ្គំ
ភទ្ទយុគំ ភគវតោ មាតុស ឯកោ សាវកានំ សទ្ធិចារោ
អហោសិ អឌ្ឍតេឡសានំ ភិក្ខុសតានំ ភគវតោ មាតុស
អយំ ឯកោ សាវកានំ សទ្ធិចារោ អហោសិ សព្ព-
សំយោ ឱណាសកានំ ភគវតោ មាតុស អានន្ទោ ឆាម
ភិក្ខុ ឧបដ្ឋាកោ អគ្គុបដ្ឋាកោ ភគវតោ មាតុស សុន្ទោ-
ឧនោ ឆាម ភជា បិតា មាយា ឆាម នេរំ មាតា
ជនេត្តិ ភគិលុត្តនគរំ ភជជានំ ភគវតោ មាតុស
ឯរំ អភិនិក្ខមនំ អហោសិ ឯរំ បឞ្ញា ឯរំ បធានំ
ឯរំ អភិសម្ពោធិ ឯរំ ធម្មចក្កប្បវត្តនំ តេ មយំ មាតុស
ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា តាមេសុ តាមច្ឆនំ វិភជិត្វា
ឥឞ្ចុបដ្ឋាតិ ។

មានគូនៃសាវ័ក ជាគូដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចំរើន ឈ្មោះព្រះសារីបុត្ត ๑ ព្រះមោគ្គល្លាន ๑ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានសាវក-សន្និបាតតែមួង មានភិក្ខុ ๑ ពាន់ ๒ រយ ៥๐ រូប បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានសាវកសន្និបាតតែមួងប៉ុណ្ណោះ សុទ្ធតែជាព្រះខីណាស្រពតំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុឈ្មោះអានន្ទ ជាឧបដ្ឋាក ជាអ្នកបម្រើដ៏ប្រសើរ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះបិតារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះរាជាព្រះនាមសុទ្ធោទន: ព្រះមាតាព្រះនាមមាយាទេវី ជាព្រះមាតាបង្កើត មាននគរកបិលវត្ថុ ជាព្រះរាជធានី បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានអភិនិស្ក្រមយ៉ាងនេះ មានបព្វជ្ជាយ៉ាងនេះ មានព្យាយោមយ៉ាងនេះ មានការត្រាស់ដឹងយ៉ាងនេះ មានព្រះធម្មចក្កប្បវត្តន:យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ យើងខ្ញុំតាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ នឿយណាយចាកសេចក្តីពេញចិត្តនឹងកាម ក្នុងកាមទាំងឡាយ ទើបមកកើតក្នុងទីនេះ ។

(๙๖) ๙ตีสุ ปเนตฺถ ตถาคตสฺสุปฺปาทา ธมฺมธาตุ สุปฺปฏิวิทฺธา ยสฺสา ธมฺมธาตุยา สุปฺปฏิวิทฺธตฺตา ตถาคโต อตีเต พุทฺเธ ปรินิพฺพุเต ฉินฺนปปญฺเจ ฉินฺนวฏฺฏเม ปริยาทินฺนวฏฺเฏ สพฺพทุกฺขวีตีวตฺเต ชาตีนมปิ อนุสฺสรติ ชรายปิ อนุสฺสรติ มรณสฺสปิ อนุสฺสรติ โสกสฺสปิ อนุสฺสรติ ปริเทวสฺสปิ อนุสฺสรติ อายูหนสฺสปิ อนุสฺสรติ สาวกยุคสฺสปิ อนุสฺสรติ สาวกสนฺนิปาตสฺสปิ อนุสฺสรติ ฌานปญฺญา เตเนว ภควตฺตญฺจ อโหสิ ๙ตีปิ ฌานานิ ๆ ฌาเนสฺวาปิ ๆ สีลมฺปิ ๆ ฌานมฺปิ ๆ ปญฺญมฺปิ ๆ ฌานาทีนิ ๆ ฌานาทีหิ วิมุตฺตา เตเนว ภควตฺตญฺจ อโหสิ ๙ตีปีตีปิ ๆ เนวสญฺญานาสญฺญมฺปิ ตถาคตสฺส ปตฺตมตฺตเมว อาโรเจสิ ยโต ตถาคโต อตีเต พุทฺเธ ปรินิพฺพุเต ฉินฺนปปญฺเจ ฉินฺนวฏฺฏเม ปริยาทินฺนวฏฺเฏ สพฺพทุกฺขวีตีวตฺเต

(๙๖) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មធាតុនុ៎ះ តថាគតដឹងដោយប្រការដូច្នេះ ក្រែងតែ តថាគតដឹងច្បាស់នូវធម្មធាតុ បានជាព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកិលេសជាគ្រឿងញុំាងសត្វ ឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកម្មជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់នូវកម្មជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្ធងបង់នូវទុក្ខទាំងពួង ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ ក៏តថាគតរលឹកឃើញព្រះជាតិផង រលឹកឃើញព្រះនាមផង រលឹកឃើញព្រះគោត្រផង រលឹកឃើញប្រមាណ នៃព្រះជន្មាយុផង រលឹកឃើញគូនៃសាវ័កផង រលឹកឃើញសាវកសន្និបាតផង ថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះ ។ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះ ។ មានសីលយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នេះផង ។ ទាំងពួកទេវតាក៏បានប្រាប់សេចក្តីនេះចំពោះតថាគត ព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកិលេសជាគ្រឿងញុំាងសត្វ ឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកម្មជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់នូវកម្មជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្ធងបង់នូវទុក្ខទាំងពួង ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ

ជាតិនោបិ អនុស្សរតិ ជាមនោបិ អនុស្សរតិ នោត្ត-
នោបិ អនុស្សរតិ អាយុម្បមាណនោបិ អនុស្សរតិ
សារកប្បយុតនោបិ អនុស្សរតិ សារកសង្កប្បតនោបិ
អនុស្សរតិ ឃវំជម្ហា នេ កកវន្តោ អហោសុំ នតិបិ ឃវំ-
ជាមា ។ ឃវំនោត្តា ។ ឃវំសីលា ។ ឃវំធម្មា ។ ឃវំ-
បញ្ញា ។ ឃវំវិហារី ។ ឃវំវិមុត្តា នេ កកវន្តោ អហោសុំ
នតិបីតិ ។ នេធមភេច កកវា អត្តមនា នេ កិក្ខូ
កកវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

តថាគតក៏រលឹកឃើញព្រះជាតិផង រលឹកឃើញព្រះនាមផង រលឹកឃើញព្រះគោត្រផង រលឹកឃើញប្រមាណនៃជន្មាយុផង រលឹកឃើញគូនៃសាវ័កផង រលឹកឃើញសាវកសន្និបាតផងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយនោះ ព្រះអង្គមានព្រះជាតិយ៉ាងនេះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះ ។ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះ ។ មានសីលយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នេះផង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះសូត្រនេះ (ចប់) ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តរីករាយត្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

បឋមមហាបទានសូត្រទី ១ ។

មហាធម្មសមុច្ចយសុត្តំ ទុតិយំ

[៥៧] ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
ក្កុសុ វិហរតិ កម្មាសធម្មំ(១) នាម ក្កុរូនំ និគមោ ។
អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុប-
សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា
អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ
ភន្តេ យាវញ្ចិទំ ភន្តេ បដិច្ចសមុប្បាទោ
គម្ភីរាវភាសោ ច អថ ច បន មេ ឧត្តានកុត្តានកោ
វិយ ខាយតីតិ ។ មាហោរំ អានន្ទ អាច មាហោរំ
អានន្ទ អាច គម្ភីរោ ចាយំ បដិច្ចសមុប្បាទោ គម្ភី-
រាវភាសោ ច ។ ឯតស្ស អានន្ទ ធម្មស្ស អនុពោធា

---

១ កម្មាសធម្មន្តិបិ ជាហិ ។

មហោនិទានសូត្រ ទី ២

(៩៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ប្រថាប់នៅ ក្នុងកម្មាសទ្ធម្មនិគម របស់អ្នកកុរុ ក្នុងកុរុជនបទ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះបដិច្ចសមុប្បាទនេះជ្រៅហួសប្រមាណផង ប្រាកដដូចជ្រៅផង តោះបីមានជម្រៅប៉ុណ្ណោះ ក៏គង់តែប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ថាហាក់ដូចជាពាក់ព័ន្ធក្រៃពេក ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលអានន្ទ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ បដិច្ចសមុប្បាទនេះជ្រៅផង ប្រាកដដូចជ្រៅផង ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះមិនបានត្រាស់ដឹង

អប្បដិវេធា ឯវមយំ បជា តណ្ហាកុលកជាតា ភុ-
ណាភណ្ឌិកជាតា(๑) មុញ្ជបព្ពជភូតា អបាយំ ទុគ្គតឹ
វិនិបាតំ សំសារំ នាតិវត្តតិ ។ អត្ថិ ឥធប្បច្ចយា
ជរាមរណន្តិ ឥតិ បុដ្ឋេន សតា អានន្ទ អត្តមនោ
វចនីយំ ។ កឹប្បច្ចយា ជរាមរណន្តិ ឥតិ ចេ វទេយ្យ
ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណន្តិ ឥច្ចស្ស វចនីយំ ។ អត្ថិ
ឥធប្បច្ចយា ជាតីតិ ឥតិ បុដ្ឋេន សតា អានន្ទ
អត្តមនោ វចនីយំ ។ កឹប្បច្ចយា ជាតីតិ ឥតិ ចេ
វទេយ្យ ភវប្បច្ចយា ជាតីតិ ឥច្ចស្ស វចនីយំ ។ អត្ថិ
ឥធប្បច្ចយា ភវោតិ ឥតិ បុដ្ឋេន សតា អានន្ទ អត្ត-
មនោ វចនីយំ ។ កឹប្បច្ចយា ភវោតិ ឥតិ ចេ វទេ-
យ្យ ឧបាទានប្បច្ចយា ភវោតិ ឥច្ចស្ស វចនីយំ ។
អត្ថិ ឥធប្បច្ចយា ឧបាទានន្តិ ឥតិ បុដ្ឋេន សតា
អានន្ទ អត្តមនោ វចនីយំ ។ កឹប្បច្ចយា ឧបាទានន្តិ

---

๑ ឱ. គុលាគុណ្ឋិកជាតា ។ ម. កុលេកណ្ឋិកជាតា ។

ព្រោះមិនបានបាក់ធ្លុះនូវធម៌ទុំឯង ទើបពួកសត្វនេះកើតទៅជាស្មុកស្មាញ-
ដូចជាតំបាញ (ដែលកណ្តុរកាត់) ដូចជាអម្បោះត្រូវទឹកចាយរបស់ជាង-
តំបាញឬដូចជាសំបុកសត្វស្វាប ដូចជាស្មៅយាប្ងន់ធំស្មៅដំណោកទន្យាយ
ដែលដំពាក់គ្នាយ៉ាងនេះ ទើបមិនកន្ធាងនូវអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាតនឹងសង្សារ
បាន ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើអានគេសួរថា ជរានឹងមរណៈកើតមាន
ព្រោះធម៌នេះមានដែរឬ គប្បីឆ្លើយតបថា មាន ។ បើគេសួរទៀតថា ជរា
នឹងមរណៈកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីប្រាប់គេថា ជរានឹងមរណៈ
កើតមានព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានគេសួរថា ជាតិ
កើតមានព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យមានដែរឬ គប្បីប្រាប់គេថា មាន ។ បើគេ
សួរទៀតថា ជាតិកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីប្រាប់គេថា ជាតិកើតមាន
ព្រោះភពជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអានន្ទ បើមានគេសួរថា ភពកើតមានព្រោះ
ធម៌នេះជាបច្ច័យមានដែរឬ គប្បីប្រាប់គេថាមាន ។ បើគេសួរទៀតថា ភព
កើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីប្រាប់គេថា ភពកើតមានព្រោះឧបាទានជា
បច្ច័យ ។ ម្នាលអានន្ទ បើមានគេសួរថា ឧបាទានកើតមានព្រោះធម៌នេះ
ជាបច្ច័យមានដែរឬ គប្បីប្រាប់គេថាមាន ។ បើគេសួរទៀតថា ឧបាទាន

สตึ เจ ปาเณยฺย ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานปจฺจยา ภวปจฺจโย ภวติยํ ฯ อตฺถิ สนฺตปจฺจยา ตณฺหาติ สตึ ปุคฺคล สตา อาคนฺตฺ อตฺถีติสฺส ภวติยํ ฯ กึปจฺจยา ตณฺหาติ สตึ เจ ปาเณยฺย เวทนาปจฺจยา ตณฺหาติ ภวปจฺจโย ภวติยํ ฯ อตฺถิ สนฺตปจฺจยา เวทนาติ สตึ ปุคฺคล สตา อาคนฺตฺ อตฺถีติสฺส ภวติยํ ฯ กึปจฺจยา เวทนาติ สตึ เจ ปาเณยฺย ผสฺสปจฺจยา เวทนาติ ภวปจฺจโย ภวติยํ ฯ อตฺถิ สนฺตปจฺจยา ผสฺเสาติ สตึ ปุคฺคล สตา อาคนฺตฺ อตฺถีติสฺส ภวติยํ ฯ กึปจฺจยา ผสฺเสาติ สตึ เจ ปาเณยฺย นามรูปปจฺจยา ผสฺเสาติ ภวปจฺจโย ภวติยํ ฯ อตฺถิ สนฺตปจฺจยา นามรูปนฺติ สตึ ปุคฺคล สตา อาคนฺตฺ อตฺถีติสฺส ภวติยํ ฯ กึปจฺจยา นามรูปนฺติ สตึ เจ ปาเณยฺย วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปนฺติ ภวปจฺจโย ภวติยํ ฯ อตฺถิ สนฺตปจฺจยา วิญฺญาณนฺติ สตึ ปุคฺคล สตา อาคนฺตฺ อตฺถีติสฺส ภวติยํ ฯ กึปจฺจยา วิญฺญาณนฺติ สตึ เจ ปาเณยฺย

កើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីឆ្លើយតបគេថា ម្នាលអានន្ទ វេទនាកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអានន្ទ បើមានគេសួរថា តណ្ហាកើតមានព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យ មានដែរឬ គប្បីឆ្លើយតបគេថា មាន ។ បើគេសួរទៀតថា តណ្ហាកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីឆ្លើយថា តណ្ហាកើតមានព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអានន្ទ បើមានគេសួរថា វេទនាកើតមានព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យ មានដែរឬ គប្បីឆ្លើយតបគេថា មាន ។ បើគេសួរទៀតថា វេទនាកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីឆ្លើយតបគេថា វេទនាកើតមានព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអានន្ទ បើមានគេសួរថា ផស្សៈកើតមានព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យ មានដែរឬ គប្បីឆ្លើយតបគេថា មាន ។ បើគេសួរទៀតថា ផស្សៈកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីឆ្លើយតបគេថា ផស្សៈកើតមានព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអានន្ទ បើមានគេសួរថា នាមរូបកើតមានព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យ មានដែរឬ គប្បីឆ្លើយតបគេថា មាន ។ បើគេសួរទៀតថា នាមរូបកើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីឆ្លើយតបគេថា នាមរូបកើតមានព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអានន្ទ បើមានគេសួរថា វិញ្ញាណកើតមានព្រោះធម៌នេះជាបច្ច័យ មានដែរឬ គប្បីឆ្លើយតបគេថា មាន ។ បើគេសួរទៀតថា វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ គប្បីឆ្លើយតបគេថា

ชาติปจฺจยา ชราณฺเจ ฯ ชาติปจฺจยา ชรา ฯ ชาติ ขฺวาหนฺ

វិញ្ញាណកើតមានព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអានន្ទ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ លំបាកចិត្ត ទុក្ខសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតមានព្រម ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ កងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងកើតឡើងយ៉ាងនេះ ។

(๙๘) ពាក្យថា ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ នេះ ពិតជាតថាគតសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតត្រូវដឹងតាមទំនងដែលជរាមរណៈកើតមានព្រោះជាតិជាបច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើជាតិ

มหาวิหารสมฺเต พุทฺธภาณิตานิ ปฐมกสฺสปสุตฺตาทีนิ

ชาติสฺส สเญฺชน สพฺพ สพฺพถา สพฺพ ผสฺสายตน ติณฺณ-
ธาตุ เสยฺยถีทำ เขตฺตำ จ เขตฺตาย กยฺหำ จ กยฺหาย ธนำ จ ธ-
ญฺญาย ยาวำ จ ยาวตาย ภูตำ จ ภูตาย มนุสฺสำ จ มนุสฺสาย
ชนปทำ จ ชนปทาย ปกฺขีนำ จ ปกฺขีนาย(๑) สิรึสปำ จ สิรึส-
ปาย ฯ เตสำ เตสญฺหิ นาม อาทาย สตฺถำ ต-
ถาย ชาติ ชาติสฺส ฯ สพฺเพสา ชาตียา อสติ
ชาติยา เขตฺตาย อปิ นุ โข ชรามรณำ ปญฺญายเถาติ ฯ
เอว เหตำ ภนฺเต ฯ ตสฺมาติหานนฺท เอเสว เหตุ เอต-

๑ ฉ. ม. ปกฺขาย ฯ

មិនមានដល់សត្វណាមួយក្នុងកាលណា ។ ដោយអាការៈតាំងពួង ដោយសភាវៈតាំងពួង(១)ហើយ គឺថា ជាតិមិនមាន ដល់ពួកទេវតា ដើម្បីភាវៈជាទេវតាក្តី ដល់ពួកគន្ធព្វ ដើម្បីភាវៈជាគន្ធព្វក្តី ដល់ពួកយក្ស ដើម្បីភាវៈជាយក្សក្តី ដល់ពួកភូត ដើម្បីភាវៈជាភូតក្តី ដល់ពួកមនុស្ស ដើម្បីភាវៈជាមនុស្សក្តី ដល់ពួកសត្វដើរបួន ដើម្បីភាវៈជាសត្វដើរបួនក្តី ដល់ពួកសត្វស្លាប ដើម្បីភាវៈជាសត្វស្លាបក្តី ដល់ពួកសត្វលូនវារ ដើម្បីភាវៈជាសត្វលូនវារក្តី ។ ម្នាលអានន្ទ ជាតិមិនមាន ដល់សត្វនោះ ។ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ កាលបើជាតិមិនមានដោយប្រការតាំងពួង ព្រោះជាតិរលត់ហើយ ៖ បើដូច្នេះ តើជរាមរណៈគប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ជាតិនេះទើបជាហេតុ

---

១ សេចក្តីនេះត្រូវពិចារណាថា សត្វទាំងអស់ក្នុងភពទាំងអស់ កាលបើមានជាតិហើយ ដរាបមរណៈក៏មានដែរ ។

ឯតានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ ជាតិមរណស្ស
យទិទំ ជាតិ ។ កិញ្ចុបាទានា ជាតីតិ វតិ ខោ បនេតំ
វុត្តំ ។ តត្ថានន្ទ ឥមិនាបេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យ-
ថា កិញ្ចុបាទានា ជាតិ ។ កថញ្ច ភន្តេ អានន្ទ ជាតិសម្ភ
សម្ភូតានំ សត្តានំ សម្ភវតា កិំភវតា សេយ្យ-
ថីទំ កាមភវេ ភ(១) រូបភវេ ភ(២) អរូបភវេ ភ ។
សម្ភវតោ ភវេ អសតិ ភវូបគេសា អបិ នុ ខោ ជាតិ
បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ទ
ឯសេវ ហេតុ ឯតំ ឯតានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ច-
យោ ជាតិយា យទិទំ ភវេ ។ ឧបាទានបច្ចយា ភ-
វេតិ វតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តត្ថានន្ទ ឥមិនាបេតំ
បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា ឧបាទានបច្ចយា ភវេ ។
ឧបាទានញ្ច(៣) បហំ អានន្ទ ជាតិសម្ភ សត្តានំ សម្ភវតា
សម្ភូតានំ សត្តានំ កិំភវតិ សេយ្យថីទំ កាមុបា-
ទានំ ភ ទិដ្ឋុបាទានំ ភ សីលព្ពតុបាទានំ ភ អត្ត-
វាទុបាទានំ ភ ។ សម្ភវតោ ឧបាទានេ អសតិ

១-២ ឱ. ភវិសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ឧបាទានំ វ ។

ជានិតាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យ នៃជាតិមរណៈ ។ ពាក្យថា ជាតិកើតមាន ព្រោះកម្មជាបច្ច័យនេះ ប្រាកដជាតថាគតសំដែងហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះ បណ្ឌិតត្រូវដំណឹងតាមទំនង ដែលជាតិកើតមាន ព្រោះកម្មជាបច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើកម្មមិនមានហើយដល់សត្វណាមួយ កង្កម្មណា ។ ដោយអាការៈទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង គឺ កាមកម្ម ១ រូបកម្ម ១ អរូបកម្ម ១ ។ កាលបើកម្មមិនមានដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះកម្មរលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើជាតិគប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង កម្មនេះទើបជាហេតុ ជានិតាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យ នៃជាតិ ។ ពាក្យថា កម្មកើតមានព្រោះទុក្ខានជាបច្ច័យ នេះប្រាកដជាតថាគតសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតត្រូវដំណឹងតាមទំនងដែលកម្មកើតមាន ព្រោះទុក្ខានជាបច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើទុក្ខាន មិនមានហើយ ដល់សត្វណាមួយក្នុងកង្កម្មណា ។ ដោយអាការៈទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង គឺកាមទុក្ខាន ១ ទិដ្ឋទុក្ខាន ១ សីលព្វតទុក្ខាន ១ អត្តវាទុបាទុក្ខាន ១ ។ កាលបើទុក្ខាន មិនមានដោយប្រការទាំងពួង

ឧបាទានដំ ភោតា អបិ នុ ខោ ភវេ បញ្ញាយេថាតិ ។ ឧបាទានំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ទ ឯសេវ ហេតុ ឯតំ និទានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ ភវស្ស យទិទំ ឧបាទានំ ។ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានន្តិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តទានន្ទ ឥមិនាបេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ។ តណ្ហា ច បនិ អានន្ទ ឯកវិសស្ស សញ្ញេន សង្ខំ សញ្ញាសង្ខំ តក្កស្សបិ តក្កិម្ហិ តក្កិតព្ពិតំ សេយ្យថីទំ រូបតណ្ហា[1] សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្ពតណ្ហា ធម្មតណ្ហា ។ សព្ពសោ តណ្ហាយ អសតិ តណ្ហាដិភោគា អបិ នុ ខោ ឧបាទានំ បញ្ញាយេថាតិ ។ ឧបាទានំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ទ ឯសេវ ហេតុ ឯតំ និទានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ ឧបាទានស្ស យទិទំ តណ្ហា ។ វេទនាបច្ចយា តណ្ហាតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តទានន្ទ ឥមិនាបេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា ។

---

๑ រូបតណ្ហាតិបិ ។ ឯវមញ្ញេសុបិ ។

ព្រោះទុក្ខទានរលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើកម្មគប្បីមានផ្លែដ៏ផ្អែមឬ ? បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ទុក្ខទាននេះទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃកម្ម ។ ពាក្យថា ទុក្ខទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ នេះផ្លែកដជាតថាគតសំដែងហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតត្រូវដឹងតាមទំនងដែលទុក្ខទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើតណ្ហាមិនមានហើយ ដល់សត្វណាមួយ ក្នុងកំពណា ។ ដោយអាការៈទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង គឺរូបតណ្ហា ១ សទ្ទតណ្ហា ១ គន្ធតណ្ហា ១ រសតណ្ហា ១ ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ១ ធម្មតណ្ហា ១ ។ កាលបើតណ្ហាមិនមានដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះតណ្ហារលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើទុក្ខទានគប្បីមានផ្លែដ៏ផ្អែមឬ ? បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង តណ្ហានេះទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃទុក្ខទាន ។ ពាក្យថា តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ នេះផ្លែកដជាតថាគតសំដែងហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតត្រូវដឹងតាមទំនងដែលតណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យនេះចុះ ។

เวทนา จ ปหีนา อาคนฺตฺวา ตาภวิสฺสนฺติ สเพฺพน สพฺพำ สพฺพ-
ถา สพฺพำ ตสฺสนฺติ ตทภิภูตา สเยฺยถีทำ จกฺขุสมฺผสฺส-
ชา เวทนา โสตสมฺผสฺสชา เวทนา ฆานสมฺผสฺสชา
เวทนา ชิวฺหาสมฺผสฺสชา เวทนา กายสมฺผสฺสชา เวท-
นา มโนสมฺผสฺสชา เวทนา ฯ สพฺพโส เวทนาย
อสติ เวทนาภาเว อหนฺติ วา มมาติ วา อหมสฺมีติ วา ปญฺญาย-
ตีติ ฯ ตโต เหตำ กจฺเจ ฯ ตสฺมาติหานนฺท ปสฺส
เหตุ ปหำ นิทานำ ปส สมุทยโย ปส ปภวโย
ตณฺหาย ยนิทำ เวทนา ฯ

[๕๙] ๙ตำ โข ปเนตำ(๑) อานนฺท เวทนำ ปฏิจฺจ
ตณฺหา ตณฺหำ ปฏิจฺจ ปริเยสนา ปริเยสนำ ปฏิจฺจ
ลาโภ ลาภำ ปฏิจฺจ วินิจฺฉโย วินิจฺฉยำ ปฏิจฺจ
ฉนฺทราโค ฉนฺทรากำ ปฏิจฺจ อชฺโฌสานำ อชฺโฌ-
สานำ ปฏิจฺจ ปริคฺคโห ปริคฺคหำ ปฏิจฺจ มจฺฉริยำ

๑ ฉ. ปเนตสฺมึ ส ทิสฺสติ ฯ

ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើវេទនាមិនមានហើយដល់សត្វណាមួយក្នុងកាលណា ៗ ដោយអាការទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង គឺវេទនាកើតអំពីចក្ខុសម្ផស្ស ១ វេទនាកើតអំពីសោតសម្ផស្ស ១ វេទនាកើតអំពីឃានសម្ផស្ស ១ វេទនាកើតអំពីជិវ្ហាសម្ផស្ស ១ វេទនាកើតអំពីកាយសម្ផស្ស ១ វេទនាកើតអំពីមនោសម្ផស្ស ១ ។ កាលបើវេទនាមិនមានដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះវេទនារលត់ហើយ បើដូច្នេះតើតណ្ហាគប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង វេទនានេះ ទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃតណ្ហា ។

(៥៨) ម្នាលអានន្ទ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យវេទនា ការស្វែងរកកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យតណ្ហា លាភកើតមានព្រោះអាស្រ័យការស្វែងរក វិនិច្ឆ័យគឺសេចក្តីត្រិះរិះកើតមានព្រោះអាស្រ័យលាភ ឆន្ទរាគគឺសេចក្តីប្រាថ្នាទំនងតម្រេកកើតមានព្រោះអាស្រ័យវិនិច្ឆ័យ សេចក្តីប្លូចចិត្តមាំកើតមានព្រោះអាស្រ័យឆន្ទរាគ សេចក្តីហួងហែងកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រកាន់មាំ សេចក្តីកំណាញ់កើតមានព្រោះអាស្រ័យសេចក្តី

មច្ចុរំយំ បដិច្ច អារក្ខោ អារក្ខំ បដិច្ច(๑) អារក្ខាធិករណំ ឧណ្ហាធានសត្ថានកលហវិគ្គហវិវាទតុំតុំបេសុញ្ញមុសាវាទា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តីតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តទានន្ទ ឥមិនាបេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា អារក្ខាធិករណំ ឧណ្ហាធានសត្ថានកលហវិគ្គហវិវាទតុំតុំបេសុញ្ញមុសាវាទា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ ។ អារក្ខោ ច ហិ អានន្ទ ជាកវិស្ស សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ កុសលូបធិ កិម្ហិចិ ។ សព្ពសោ អារក្ខេ អសតិ អារក្ខនិរោធា អបិ នុ ខោ ឧណ្ហាធានសត្ថានកលហវិគ្គហវិវាទតុំតុំបេសុញ្ញមុសាវាទា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវេយ្យុន្តិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ទ

---

๑ ឧ. ម. អារក្ខំ បដិច្ចាតិ ន ទិស្សតិ ។

ហួងវែង ការរក្ខមាំកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីកំណាញ់ អកុ-
សលធម៌ ដ៏លាមកជាច្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់គ្រឿងសស្ត្រាវុធ ការ
ឈ្លោះទាស់ទែងវិវាទ ពាក្យថា ឯងមឹង ពាក្យញុះញង់ ពាក្យកុហក កើត
មានព្រោះអាស្រ័យការរក្ខមាំ គឺថា មានការរក្ខមាំ ជាហេតុ ពាក្យនេះ
ប្រាកដជាតថាគតសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះ
ហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនងដែលអកុសលធម៌ ដ៏លាមក
ជាច្រើន គឺ ការកាន់ដំបង កាន់គ្រឿងសស្ត្រាវុធ ការឈ្លោះទាស់ទែងវិវាទ
ពាក្យថា ឯងមឹង ពាក្យញុះញង់ ពាក្យកុហក រមែងកើតមានព្រោះការ
រក្ខមាំជាហេតុនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើការរក្ខមាំមិន
មានហើយ ដល់សត្វណាមួយ ក្នុងកំពណា ។ ដោយអាការទាំងពួង
ដោយសភាវៈទាំងពួង ។ កាលបើការរក្ខមាំ មិនមានដោយប្រការ
ទាំងពួង ព្រោះការរក្ខមាំរលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើអកុសលធម៌ដ៏លាមក
ជាច្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់គ្រឿងសស្ត្រាវុធ ការឈ្លោះ ទាស់ទែង
វិវាទ ពាក្យថា ឯងមឹង ពាក្យញុះញង់ ពាក្យកុហក គប្បីកើតមានដែរឬ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុ

ञासवा होन्ति यं किञ्चि विञ्ञाणं विञ्ञ सम्भवेय्यं विञ्ञ
पच्चयो खणिकाखणसन्तानखणसमवायखणपच्चयपटिच्चसमुप्पन्नं
पेसुञ्ञपुसावकाखणं अनेकसं आयतकाखं अक्खु-
सलानं धम्मानं समुदयाय यत्तिदं आरक्खा ।
मच्चुरियं पटिच्च आरक्खाति सति खो पनेतं पटिच्च ।
तत्थानन्द सतिजातेसं पटियायेन वेदितब्बं यथा
मच्चुरियं पटिच्च आरक्खा । मच्चुरियन्ति(१) हानन्द
खत्तियसुखं सन्धाय सब्बं सब्बथा सब्बं खत्तियसुखं
खत्तियसुखन्ति । सब्बसो मच्चुरियं अत्थति मच्चुरियमत्तेन
अपि नु खो आरक्खा पञ्ञायेथाति । नो हेतं
भन्ते । तस्मातिहानन्द ञासवा होन्ति यं किञ्चि

---

१ ब. मच्चुरियं वा ।

ដូច្នោះ ការរក្សាមាំនេះ ទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យ
នៃកិរិយាកើតមាននៃអកុសលធម៌ដ៏លាមកជាច្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់
គ្រឿងសស្ត្រាវុធ ការឈ្លោះ ទាស់ទែង វិវាទ ពាក្យថា ឯងមឹង ពាក្យ
ញុះញង់ ពាក្យកុហក ។ ពាក្យថា ការរក្សាមាំ តើតមានព្រោះអា-
ស្រ័យសេចក្តីកំណាញ់ នេះជ្រាកដជាតថាគតសំដែងហើយដោយប្រការ
ដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនង
ដែលការរក្សាមាំ តើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីកំណាញ់នេះចុះ ។
ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើសេចក្តីកំណាញ់មិនមានហើយដល់សត្វ
ណាមួយក្នុងកាលណា ។ ដោយអាការតាំងមួន ដោយសភាវៈតាំងមួន ។
កាលបើសេចក្តីកំណាញ់មិនមានដោយប្រការតាំងមួន ព្រោះសេចក្តីកំ-
ណាញ់រលត់ហើយ បើដូច្នេះតើការរក្សាមាំ គប្បីមានជ្រាកដដែរឬ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះ
ហេតុដូច្នោះឯង សេចក្តីកំណាញ់នេះ ទើបជាហេតុ ជានិទាន

มหานิทานสุตฺเต พุทฺธภาณวารวณฺณนา อกุสลธมฺมาทิ ฯ

ฯเส สมุทยาติ ฯเส ปทสฺสยาติ อาทิกฺขิสฺสนฺ ติอาทิมาห ฯ ปริกฺขยนฺติ ปริกฺขยนฺติ ๔ติ โข ปเนตฺถ ปาฐสฺส ฯ ตถาหิสฺส ๔ติกาปเทสา ปริยาเยน วิเสสตฺถทีปนา ยถา ปริกฺขยนฺติ ปริกฺขยนฺติ ฯ ปริกฺขโย จ นาม อาหารสฺส สพฺพโส สพฺพทา สพฺพถา สพฺพาการสฺส ตาวเทว ตาวเทวาติ ฯ สพฺพโส ปริกฺขโย อสติ ปริกฺขยาภาเวปิ อปิ นุ โข ปริกฺขยนฺติ ปญฺญายตีติ ฯ เอวมาทิ ฯ ตสฺสาติหาปิ ฯเสว โหตุ ฯ ตสฺสาปิ ฯเสว โหตุ ฯ ปทสฺสยาติ ฯเส สมุทยาติ ปริกฺขยสฺส ปริกฺขโย ฯ อปฺปาหารนฺติ ปริกฺขโยติ ๔ติ โข ปเนตฺถ ปาฐสฺส ฯ ตถาหิสฺส ๔ติกาปเทสา ปริยาเยน วิเสสตฺถทีปนา ยถา อปฺปาหารนฺติ ปริกฺขโย ฯ อปฺปาหารนฺติ[๑] ปิ หารนฺติ นาการสฺส

๑ ฉ. อปฺปาหารนฺติ ฯ

ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃការរក្សាមាំ ។ ពាក្យថា សេចក្តីកំណាញ់តើតមាន ព្រោះអាស្រ័យការហួងហែង នេះប្រែកដជា តថាគតសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះ បណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនង ដែលសេចក្តីកំណាញ់តើតមាន ព្រោះអាស្រ័យការហួងហែងនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើការហួងហែងមិនមានហើយដល់សត្វណាមួយ កង្ខតពណា ។ ដោយអាការទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួងទេ ។ កាលបើការហួងហែងមិនមានដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះការហួងហែងរលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើសេចក្តីកំណាញ់គប្បីមានប្រែកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ការហួងហែងនេះ ទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃសេចក្តីកំណាញ់ ។ ពាក្យថា សេចក្តីហួងហែងតើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រកាន់មាំនេះ ប្រែកដជា តថាគតសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនងដែលការហួងហែងតើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រកាន់មាំនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើសេចក្តីប្រកាន់មាំមិនមាន

សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ ភគវន្តុបេ កត្តព្ពំ ។ សព្ព-
សោ អជ្ឈាសាយេ អសតិ អជ្ឈាសាយនិរោធា អបិ នុ
ខោ បរិក្ខយោ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។
តស្មាតិហានន្ទ ឯសេវ ហេតុ ឯតំ និទានំ ឯស សមុទ-
យោ ឯស បច្ចយោ បរិក្ខយស្ស យទិទំ អជ្ឈាសាយំ ។
ឆន្នកំ បដិច្ច អជ្ឈាសាយន្តិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។
តត្ថានន្ទ ឥមិនាបេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា
ឆន្នកំ បដិច្ច អជ្ឈាសយំ ។ ឆន្នកោ ច ហិ
អានន្ទ ភាគវិស្ស សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ ភគ-
វន្តុបេ កត្តព្ពំ ។ សព្ពសោ ឆន្នកេ អសតិ ឆន្នកនិ-
រោធា អបិ នុ ខោ អជ្ឈាសយំ បញ្ញាយេថាតិ ។
នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ទ ឯសេវ ហេតុ ឯតំ
និទានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ អជ្ឈាសា-
នស្ស យទិទំ ឆន្នកោ ។ រិនិច្ចយំ បដិច្ច ឆន្នកោតិ

ហើយដល់សត្វណាមួយ ក្នុងកាលណា ។ ដោយអាការៈដ៏ធំពួន ដោយ
សភាវៈដ៏ធំពួន ។ កាលបើសេចក្តីប្រកាន់មាំមិនមានដោយប្រការដ៏ធំពួន
ព្រោះសេចក្តីប្រកាន់មាំរលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើការហួងហែងគប្បីមាន
ឬទ្ធាភិសង្ខារឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ ។
ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង សេចក្តីប្រកាន់មាំនេះ ទើបជាហេតុ
ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃការហួងហែង ។ ពាក្យថាសេចក្តីប្រកាន់
មាំកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យធម្មនេះ ឬទ្ធាភិសង្ខារដែរ តថាគតសំដែងហើយ
ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិត
គួរដឹងតាមទំនង ដែលសេចក្តីប្រកាន់មាំកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យធម្មនេះ
នេះប្លែក ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើធម្មនេះមិនមានហើយដល់សត្វ
ណាមួយក្នុងកាលណា ។ ដោយអាការៈដ៏ធំពួន ដោយសភាវៈដ៏ធំពួន ។
កាលបើធម្មនេះ មិនមានដោយប្រការដ៏ធំពួន ព្រោះធម្មនេះរលត់ហើយ
បើដូច្នេះ តើសេចក្តីប្រកាន់មាំគប្បីមានឬទ្ធាភិសង្ខារឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង
ធម្មនេះទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃសេចក្តី
ប្រកាន់មាំ ។ ពាក្យថា ធម្មនេះកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យការរិនិច្ឆ័យ

ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តត្ថ ឥមិនាបេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា វិនិច្ឆយំ បដិច្ច ឆន្ទរាគោ ។ វិនិច្ឆយោ ច ហិ អាយតនេ ឆាភិវិស្ស សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ ភាសុច្ចិ ភាវិម្ហិ ។ សព្ពសោ វិនិច្ឆយេ អសតិ វិនិច្ឆយនិរោធា អបិ នុ ខោ ឆន្ទរាគោ បញ្ញាយេថាតំ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហាយតនេ ឯសេវ ហេតុ ឯតំ និទានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ ឆន្ទរាគស្ស យទិទំ វិនិច្ឆយោ ។ លាភំ បដិច្ច វិនិច្ឆយោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តត្ថ ឥមិនាវេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា លាភំ បដិច្ច វិនិច្ឆយោ ។ លាភោ ច ហិ អាយតនេ ឆាភិវិស្ស សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ ភាសុច្ចិ ភាវិម្ហិ ។ សព្ពសោ លាភេ អសតិ លាភនិរោធា អបិ នុ ខោ វិនិច្ឆយោ បញ្ញាយេថាតំ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហាយតនេ ឯសេវ

នេះប្រាកដជា តថាគតសំដែងហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតត្រូវដឹងតាមទំនង ដែលឆន្ទៈកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យការវិនិច្ឆ័យនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើការវិនិច្ឆ័យមិនមានហើយ ដល់សត្វណាមួយ ក្នុងកាលណា ។ ដោយអាការទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង ។ កាលបើការវិនិច្ឆ័យមិនមានដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះការវិនិច្ឆ័យរលត់ហើយ បើដូច្នេះតើឆន្ទៈគប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ការវិនិច្ឆ័យនេះ ទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃឆន្ទៈ ។ ពាក្យថា ការវិនិច្ឆ័យកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យលាភ នេះប្រាកដជា តថាគតសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនងដែលការវិនិច្ឆ័យកើតមាន ព្រោះលាភនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើលាភមិនមានហើយដល់សត្វណាមួយ ក្នុងកាលណា ។ ដោយអាការទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង ។ កាលបើលាភមិនមាន ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះលាភរលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើការវិនិច្ឆ័យ គប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង លាភនេះ

ហោតុ ឯតំ និទានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ
វិនិបាតស្ស យទិទំ លាភោ ។ បរិយេសនំ បដិច្ច
លាភោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តទានន្ទ ឥមិនា-
បេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា បរិយេសនំ បដិច្ច
លាភោ ។ បរិយេសនា ច បហំ អានន្ទ ឆកាវិស្ស
សញ្ញេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ តណ្ហាបច្ច័យា ។
សព្ពសោ បរិយេសនាយ អសតិ បរិយេសនានិរោធា
អបិ នុ ខោ លាភោ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ
ភន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ទ ឥមេវ ហេតុ ឯតំ និទានំ
ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ លាភស្ស យទិទំ
បរិយេសនា ។ តណ្ហំ បដិច្ច បរិយេសនាតិ ឥតិ
ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តទានន្ទ ឥមិនាបេតំ បរិយា-
យេន វេទិតព្ពំ យថា តណ្ហំ បដិច្ច បរិយេសនា ។
តណ្ហា ច បហំ អានន្ទ ឆកាវិស្ស សញ្ញេន សព្ពំ សព្ពថា
សព្ពំ តណ្ហាបច្ច័យា សេយ្យថីទំ តណ្ហាមតណ្ហា
កាវតណ្ហា វិភវតណ្ហា ។ សព្ពសោ តណ្ហាយ អសតិ

ទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃការកើនិច្ច័យ ។ ពាក្យថា លោកកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យការស្វែងរក នេះប្រាកដជា តថាគតសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះពាក្យទុំះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនងដែលលោកកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យការស្វែងរកនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើការស្វែងរកមិនមានហើយ ដល់សត្វណាមួយ កងកពណា ។ ដោយអាការៈទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង ។ កាលបើការស្វែងរកមិនមានដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះការស្វែងរកវិនាសហើយ បើដូច្នេះ តើលោកគប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុទុំះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ការស្វែងរកនេះទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃលោក ។ ពាក្យថា ការស្វែងរកកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យតណ្ហា នេះប្រាកដជាតថាគតសំដែងហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យទុំះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនងដែលការស្វែងរកកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យតណ្ហានេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើតណ្ហាមិនមានហើយដល់សត្វណាមួយ កងកពណា ។ ដោយអាការៈទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង តណ្ហានោះ គឺកាមតណ្ហា ១ ភវតណ្ហា ១ វិភវតណ្ហា ១ ។ កាលបើតណ្ហាមិនមានដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះតណ្ហា

ตณฺหาสมฺปยุตฺตา อปิ ขฺวาหนฺ เอวรูปาย ปริโยสานา ปญฺญายิสฺสตีติ ฯ เอวมฺปิ หิสฺส อนฺตรา ฉินฺนา โหติ ฯ ตสฺมาติหานนฺท เอตฺถาปิ เหตุ ปจฺจโย สมุทยาย ปจฺจโย ชาติยา ปจฺจโย ชรามรณสฺสาติ เวทิตพฺพา ฯ

(๖๐) ๙๓. เอวมฺปิ อานนฺท ๙เมหิ ธมฺเมหิ ชาติยา เวทนาย ปจฺจยตา เวทิตพฺพา ฯ ๙สฺสปจฺจยา เวทนาติ ๙๓. เอวมฺปิ ปเนตฺถ วุตฺตํ ฯ ตตฺรานนฺท ๙มินาปเทน ปริยาเยน เวทิตพฺพา ยถา ๙สฺสปจฺจยา เวทนา ฯ ๙สฺโส จ ปนายมานนฺท ฉกายสฺส สมูหนฺติ สมูหา สมูหนฺติ กายสฺสปิ ภิชฺชมานสฺส ยถาสมฺภเวน ปญฺจวิญฺญาณสมฺปยุตฺตา ผสฺสา ปวตฺตนฺติ จกฺขุสมฺผสฺโส โสตสมฺผสฺโส ฆานสมฺผสฺโส ชิวฺหาสมฺผสฺโส กายสมฺผสฺโส มโนสมฺผสฺโส ฯ สพฺเพปิ เต ๙สฺสา อสติ ๙สฺสูปจาเร ปญฺญายิสฺสตีติ ฯ เอวมฺปิ หิสฺส อนฺตรา ฉินฺนา โหติ ฯ ตสฺมาติหานนฺท เอตฺถาปิ เหตุ ปจฺจโย สมุทยาย ปจฺจโย ๙สฺสปจฺจยา เวทนาติ ๙สฺสา ฯ

រលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើការស្វែងរកគប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង តណ្ហានេះទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃការស្វែងរក ។

[๖๐] ម្នាលអានន្ទ ធម៌ ๒ យ៉ាង (វដ្តមូលតណ្ហា ๑ សមុគ្ឃាតវារៈតណ្ហា ๑) នេះ ទុកជាមានចំណែក ๒ ដូច្នោះ មានទីប្រជុំដោយបច្ច័យតែ ๑ ដោយវេទនាជាបច្ច័យ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ពាក្យថា វេទនាកើតមានព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ នេះប្រាកដជា តថាគតសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនងដែលវេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើផស្សៈមិនមានហើយ ដល់សត្វណាមួយ ក្នុងភពណា ។ ដោយអាការទាំងពួង ដោយសភាវៈទាំងពួង ផស្សៈនោះ គឺចក្ខុសម្ផស្ស ๑ សោតសម្ផស្ស ๑ ឃានសម្ផស្ស ๑ ជិវ្ហាសម្ផស្ស ๑ កាយសម្ផស្ស ๑ មនោសម្ផស្ស ๑ ។ កាលបើផស្សៈមិនមានដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះផស្សៈរលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើវេទនាគប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ផស្សៈនេះទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃវេទនា ។

ជាមរូបម្បច្ចយា ជរាមរណំ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។
តត្ថ ជរន្តិ ឥមិនាបេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា
ជាមរូបម្បច្ចយា ជរាមរណំ ។ យេហិ អាការេហិ
យេហិ លិង្គេហិ យេហិ និមិត្តេហិ យេហិ ឧទ្ទេសេហិ
ជាមកាយស្ស បញ្ញត្តិ ហោតិ តេសុ អាការេសុ
តេសុ លិង្គេសុ តេសុ និមិត្តេសុ តេសុ ឧទ្ទេសេសុ
អសតិ អបិ នុ ខោ រូបកាយេ អធិវចនសម្ផស្សោ
បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ យេហិ
អាការេហិ អាការេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ និ-
មិត្តេហិ យេហិ ឧទ្ទេសេហិ រូបកាយស្ស បញ្ញត្តិ
ហោតិ តេសុ អាការេសុ តេសុ លិង្គេសុ តេសុ
និមិត្តេសុ តេសុ ឧទ្ទេសេសុ អសតិ អបិ នុ ខោ
ជាមកាយេ បដិឃសម្ផស្សោ បញ្ញាយេថាតិ ។

ពាក្យថា ផស្សៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ នេះប្រាកដជា តថាគត
សំដែងហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ
ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនង ដែលផស្សៈកើតមាន ព្រោះនាមរូប ជា
បច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ បញ្ញត្តិនៃនាមកាយ(๑) កើតឡើងដោយ
អាការណា ដោយលិង្គណា ដោយនិមិត្តណា ដោយឧទ្ទេសណា
កាលបើអាការនោះ លិង្គនោះ និមិត្តនោះ ឧទ្ទេសនោះ មិនមាន
ហើយ បើដូច្នេះតើ អធិវចនសម្ផស្ស គឺមនោសម្ផស្ស គប្បីមានប្រាកដ
ក្នុងរូបកាយ(๒)ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។
ម្នាលអានន្ទ បញ្ញត្តិនៃរូបកាយ តែងកើតឡើងដោយអាការណា ដោយ
លិង្គណា ដោយនិមិត្តណា ដោយឧទ្ទេសណា កាលបើអាការនោះ
លិង្គនោះ និមិត្តនោះ ឧទ្ទេសនោះ មិនមានហើយ បើដូច្នេះតើបដិឃ-
សម្ផស្ស គឺសម្ផស្សដែលកើតឡើង ព្រោះផ្ទូរូបក្ខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
សេចក្តីចាំងថាក់ ឲ្យដាច់នៅក្នុងនាមកាយ គប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។

---

๑ បានដល់វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ។ ๒ បានដល់រូបក្ខន្ធ ។

នោ ហោតំ កន្តេ ។ យេហិ អានន្ទ អាការេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ និមិត្តេហិ យេហិ ឧទ្ទេសេហិ នាម-កាយស្ស ច រូបកាយស្ស ច បញ្ញត្តិ ហោតិ តេសុ អាការេសុ តេសុ លិង្គេសុ តេសុ និមិត្តេសុ តេសុ ឧទ្ទេសេសុ អសតិ អបិ នុ ខោ អធិវចនសម្ផស្សោ ឥ បដិឃសម្ផស្សោ ឥ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហោតំ កន្តេ ។ យេហិ អានន្ទ អាការេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ និមិត្តេហិ យេហិ ឧទ្ទេសេហិ នាមរូបស្ស បញ្ញត្តិ ហោតិ តេសុ អាការេសុ តេសុ លិង្គេសុ តេសុ និមិត្តេសុ តេសុ ឧទ្ទេសេសុ អសតិ អបិ នុ ខោ ឆស្សោ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហោតំ កន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ទ ឯសេវ ហេតុ ឯតំ និទានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ ឆស្សស្ស យទិទំ នាម-រូបំ ។ វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តត្រានន្ទ ឥមិនាបេតំ បរិយាយេន វេទិតព្ពំ យថា វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ ។ វិញ្ញាណញ្ចេ[1] ហិ អានន្ទ មាតុ កុច្ឆិស្មិំ[2] ន ឱក្កមិស្សថ អបិ នុ ខោ

---

១ ឱ. វិញ្ញាណំ វ ។ ២ ឱ. កុច្ឆិំ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ បញ្ញត្តិនៃនាម-កាយន៏ឯរូបកាយ តែងមានដោយអាការណា ដោយលិង្គណា ដោយនិមិត្តណា ដោយឧទ្ទេសណា កាលបើអាការនោះ លិង្គនោះ និមិត្តនោះ ឧទ្ទេសនោះ មិនមានហើយ បើដូច្នេះ តើអធិវចនសម្ផស្ស ប្បដិឃសម្ផស្ស គប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ បញ្ញត្តិនៃនាមរូប តែងមានដោយអាការណា ដោយលិង្គណា ដោយនិមិត្តណា ដោយឧទ្ទេសណា កាលបើអាការនោះ លិង្គនោះ និមិត្តនោះ ឧទ្ទេសនោះ មិនមានហើយ បើដូច្នេះតើផស្សៈគប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង នាមរូបនេះទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃផស្សៈ ។ ពាក្យថា នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ នេះប្រាកដជា តថាគតសំដែងហើយដោយអាការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនង ដែលនាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យនេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតថា បើវិញ្ញាណន៏ឯមិនចុះស៊ប់គឺមិនប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃបដិសន្ធិ ក្នុងផ្លែនៃមាតាហើយ បើដូច្នេះតើ

ជាគរូបំ មាតុ កុច្ឆិស្មឹ សម្បជ្ជិសុ្សជាតិ(១) ។ ឆោ
ហោតំ ភគ្គេ ។ វិញ្ញាណញ្ច បនិ អានន្ទ មាតុ
កុច្ឆិស្មឹ ឋិតញ្ចមិទ្ធា វោក្កមិស្សេថ អបិ នុ ខោ
ជាគរូបំ នាមរូបស្ស អភិនិព្ពត្តិស្សជាតិ ។ ឆោ ហោតំ
ភគ្គេ ។ វិញ្ញាណញ្ច បនិ អានន្ទ ឧមារស្សេវ សតោ
វោច្ឆិជ្ជិស្សេថ កុមារកស្ស វា កុមារិកាយ វា អបិ
នុ ខោ ជាគរូបំ វុឌ្ឍិំ វិរុឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិស្សជាតិ ។
ឆោ ហោតំ ភគ្គេ ។ តស្មាតិហានន្ទ ឯសេវ ហេតុ
ឯតំ និទានំ ឯស សមុទយោ ឯស បច្ចយោ ជាគ-
រូបស្ស យទិទំ វិញ្ញាណំ ។ ជាគរូបញ្ច្ចយា វិញ្ញាណន្តិ
វទតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ តត្រានន្ទ ឥមិនាបេតំ បរិយា-
យេន វេទិតព្ពំ យថា ជាគរូបញ្ច្ចយា វិញ្ញាណំ ។
វិញ្ញាណញ្ច បនិ អានន្ទ ជាគរូបេ បតិដ្ឋំ ជាលភិស្សេថ
អបិ នុ ខោ អាយតិំ ជាតិជរាមរណទុក្ខសមុទ-
យសម្ភវោ បញ្ញាយេថាតិ ។ ឆោ ហោតំ ភគ្គេ ។

---

១ ឱ. សម្បជ្ជិស្សជាតិ ។ ម. សម្បជ្ជិស្សជាតិ ។

នាមរូបនឹងជាប់សូន្យទៅក្នុងវិញ្ញាណក្ខន្ធនៃមាតាបានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ចុះបើវិញ្ញាណចុះចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃ
មាតាហើយរលត់ទៅវិញ នាមរូបនឹងកើតចំពោះក្នុងការៈនៃបញ្ចក្ខន្ធដែល
បរិបូណ៌នេះបានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។
ម្នាលអានន្ទ ចុះបើវិញ្ញាណរបស់មនុស្សក្មេងតឺក្មេងប្រុសឬក្មេងស្រីរលត់
ទៅដោយអំណាចច្យុតិ នាមរូបនឹងដល់នូវសេចក្តីចំរើនដុុះដាលធំធាត់ដែរ
ឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះ
ហេតុនោះ វិញ្ញាណនេះទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃ
នាមរូប ។ ពាក្យថា វិញ្ញាណកើតមានព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ នេះប្រាកដជា
តថាគតសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះ
ហេតុនោះ ពាក្យនុ៎ះបណ្ឌិតគួរដឹងតាមទំនងដែលវិញ្ញាណកើតមានព្រោះ
នាមរូបជាបច្ច័យនេះប៉ុុះ ។ ម្នាលអានន្ទ ចុះបើវិញ្ញាណមិនបានទីដំកល់
ក្នុងនាមរូបហើយ កិរិយាកើតឡើងនៃគំនរបស់ទុក្ខ គឺជាតិជរាទន្ទឹងមរណៈ
គប្បីមានប្រាកដដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។

តស្មាតិហានន្ទ ឯសេវ ហេតុ ឯតំ និទានំ ឯស សមុទ-
យោ ឯស ហេតុ វិញ្ញាណស្ស យទិទំ នាមរូបំ ។
ឯត្តាវតា ខោ អានន្ទ ជាយេថ ឯ ជីយេថ ឯ មីយេ-
ថ ឯ ចវេថ ឯ ឧបបជ្ជេថ ឯ ។ ឯត្តាវតា ខោ អធិវច-
នបថោ ឯត្តាវតា និរុត្តិបថោ ឯត្តាវតា បញ្ញត្តិបថោ
ឯត្តាវតា បញ្ញាវចរំ ឯត្តាវតា វដ្ដំ វត្តតិ ។ ឥត្តត្តំ
បញ្ញាបនាយ យទិទំ នាមរូបំ សហ វិញ្ញាណេន ។

[៦៧] តិត្តាវតា ច អានន្ទ អត្តានំ បញ្ញបេត្តា
បញ្ញបេតិ[1] ។ រូបឺ ឯ ហិ អានន្ទ បរិត្តំ អត្តានំ បញ្ញ-
បេត្តា បញ្ញបេតិ រូបឺ មេ បរិត្តោ អត្តាតិ ។ រូបឺ ឯ
ហិ អានន្ទ អនន្តំ អត្តានំ បញ្ញបេត្តា បញ្ញបេតិ រូបឺ
មេ អនន្តោ អត្តាតិ ។ អរូបឺ ឯ ហិ អានន្ទ បរិត្តំ
អត្តានំ បញ្ញបេត្តា បញ្ញបេតិ អរូបឺ មេ បរិត្តោ

---

១ បញ្ញបេត្តោ បញ្ញបេតីតិបិ បាឋោ ។

ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះ នាមរូបនេះ ទើបជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ័យ ជាបច្ច័យនៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលអានន្ទ នាមរូបគប្បីកើតថាស់ស្ងាប់ឬប្រែប្រួតឬចាប់បដិសន្ធិ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។ គន្ធព្វនៃឈ្មោះក្តី គន្ធព្វនៃកាសាក្តី គន្ធព្វនៃបញ្ញត្តិក្តី ហេតុដែលគួរដឹងដោយបញ្ញត្តិក្តី វដ្ដៈក្តី រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។ ឯង ។ ខន្ធបញ្ចកៈ រមែងប្រាកដដោយការបញ្ញត្តិនូវឈ្មោះ (មានវេទនានិងសញ្ញាជាដើម) នាមរូបនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិញ្ញាណ ។

(๖๑) ម្នាលអានន្ទ បុរេបុគ្គលកាលបញ្ញត្តខ្លួន តែងបញ្ញត្តដោយហេតុមានប៉ុន្មានប្រការ ។ ម្នាលអានន្ទ កំបុគ្គលកាលបញ្ញត្តខ្លួន ដែលមានរូបនឹងមានប្រមាណតិចថា ខ្លួនរបស់អញមានរូប នឹងមានប្រមាណតិច[๑]ក៏មាន ។ ម្នាលអានន្ទ ឬកំបុគ្គលកាលបញ្ញត្តខ្លួន តែងបញ្ញត្តខ្លួនដែលមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុតថា ខ្លួនរបស់អញមានរូប នឹងមិនមានទីបំផុត[๒]ក៏មាន ។ ម្នាលអានន្ទ កំបុគ្គលកាលបញ្ញត្តខ្លួន តែងបញ្ញត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិចថា ខ្លួនរបស់អញមិនមានរូបនឹងមាន

---

๑ អដ្ឋកថាថា ថា បុគ្គលណាកាន់យកនូវកសិណនិមិត្ត ដែលមិនចំរើនតិចោកថយ ថាដាខ្លួនដូច្នេះ បុគ្គលនោះ តែងបញ្ញត្តខ្លួនដែលមានរូប នឹងមានប្រមាណតិច។ ពាក្យថា រូប សំដៅយកកសិណនិមិត្ត ពាក្យថា មានប្រមាណតិច សំដៅយកកសិណនិមិត្តដែលចោកថយ ។ ๒ បុគ្គលណាកាន់យកនូវកសិណនិមិត្តដែលចំរើន ថាដាខ្លួនខ្ពង់ខ្ពស់ដូច្នេះ បុគ្គលនោះ តែងបញ្ញត្តខ្លួនថាមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត ពាក្យថា រូប សំដៅយកកសិណនិមិត្ត ពាក្យថា មិនមានទីបំផុត សំដៅយកកសិណនិមិត្ត ដែលខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លា ។

អត្តានំ ។ អ្វបី ក មហា អាឧន្ធ អឧន្ធំ អត្តានំ
បញ្ញបេន្តោ បញ្ញបេតិ អ្វបី មេ អឧន្ធោ អត្តានំ ។
តត្រាឧន្ធ យោ សោ វ្ហបី បរិត្តំ អត្តានំ បញ្ញ-
បេន្តោ បញ្ញបេតិ ឯតរហិ ក សោ វ្ហបី បរិត្តំ អត្តានំ
បញ្ញបេន្តោ បញ្ញបេតិ តថាភាវី(๑) ក សោ វ្ហបី បរិត្តំ
អត្តានំ បញ្ញបេន្តោ បញ្ញបេតិ អតីតំ ក(๒) បន សព្ពំ
តថត្តាយ ឧបនេវ្ហសុក្ខមីតិ ឥតិ ក បនស្ស ហោ-
តិ ។ ឃវំ សព្ពំ ខោ អាឧន្ធ វ្ហបី បរិត្តត្តាឧនិដ្ឋំ

---

๑ ឆ. តត្ថ ភាវី ។ ๒ ឆ. វ ។

ប្រមាណតិច(១)ក៏មាន ។ ម្នាលអានន្ទ ឬក៏បុគ្គលកាលបញ្ញត្តខ្លួន តែងបញ្ញត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុតថា ខ្លួនរបស់អញមិនមានរូប នឹងមិនមានទីបំផុត(២)ក៏មាន ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលដែលលុះក្នុងទិដ្ឋិទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណាកាលបញ្ញត្តខ្លួន តែងបញ្ញត្តខ្លួនដែលមានរូប នឹងមានប្រមាណតិច បុគ្គលនោះកាលបញ្ញត្តខ្លួន តែងបញ្ញត្តខ្លួនដែលមានរូប នឹងមានប្រមាណតិច ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី(៣) បុគ្គលនោះកាលនឹងបញ្ញត្តខ្លួន តែងបញ្ញត្តខ្លួនដែលមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច ដែលកើតទៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី(៤) ឬក៏បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សភាវៈដែលមិនពិតអាត្មាអញនឹងសម្រេច ឬបំបែរឲ្យជាសភាវៈដែលពិតទៅវិញក្តី(៥) ម្នាលអានន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ គួរនឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមានរូបថា (៦) មានបរិត្តគ្គានុទិដ្ឋិ (សេចក្តីយល់ឃើញថាខ្លួនមានប្រមាណតិច)

---

១ បុគ្គលដែលបានសម្រេចនូវរូបជ្ឈានដែលហោចបំផុត ហើយចំរើនរូបជ្ឈាននោះឆ្លងទៅកាន់អរូបជ្ឈានដែលហោចបំផុតដែរ ក៏កាន់យកនូវអរូបជ្ឈាននោះថាជាខ្លួនដូច្នេះ បុគ្គលនោះតែងបញ្ញត្តខ្លួនថាមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច ដោយអរូបជ្ឈានដែលហោចបំផុតនោះឯង ។ ២ បុគ្គលដែលបានសម្រេចនូវរូបជ្ឈានដែលខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លា ហើយចំរើនឆ្លងរូបជ្ឈាននោះឆ្លងទៅកាន់អរូបជ្ឈានដែលខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លាដែរ ក៏កាន់យកនូវអរូបជ្ឈាននោះថាជាខ្លួនដូច្នេះ បុគ្គលនោះតែងបញ្ញត្តខ្លួនថាមិនមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត ដោយអរូបជ្ឈានដែលខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លានោះឯង ។ ៣ ពាក្យនេះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងដោយអំណាចខន្ធេទិដ្ឋិ ។ ៤ ដោយអំណាចសស្សតទិដ្ឋិ ។ ៥ បុគ្គលដាខន្ធេទវាទី មានប្រាថ្នានឹងបំបែរនូវបុគ្គលដាសស្សតវាទី ឲ្យចូលមកក្នុងទិដ្ឋិរបស់ខ្លួន បំណែកបុគ្គលដែលដាសស្សតវាទីវិញ ក៏គិតបំបែរបុគ្គលដាខន្ធេទវាទី ឲ្យចូលមកក្នុងទិដ្ឋិរបស់ខ្លួនវិញដែរ ។ ៦ សំដៅយកបុគ្គលដែលបានរូបកសិណ ។

អនុសេតីតិ ឥច្ចាលំ(๑) វចនាយ ។ តត្រានន្ទ យោ សោ
រូបី អនន្ទ អត្តានំ បញ្ញបេន្តោ បញ្ញបេតិ ឯតរហិ ឯ សោ
រូបី អនន្ទ អត្តានំ បញ្ញបេន្តោ បញ្ញបេតិ តថាភាវំ ឯ
សោ រូបី អនន្ទ អត្តានំ បញ្ញបេន្តោ បញ្ញបេតិ អតឌំ
ឯ បន សន្ធំ តថត្តាយ ឧបគតេប្បស្សាមីតិ ឥតិ ឯ
បនស្ស ហោតិ ។ ឱរំ សន្ធំ ខោ អានន្ទ រូបី អនន្ត-
ត្តានុទិដ្ឋិ អនុសេតីតិ ឥច្ចាលំ វចនាយ ។ តត្រានន្ទ
យោ សោ អរូបី បរិត្តំ អត្តានំ បញ្ញបេន្តោ បញ្ញបេតិ
ឯតរហិ ឯ សោ អរូបី បរិត្តំ អត្តានំ បញ្ញបេន្តោ បញ្ញ-
បេតិ តថាភាវំ ឯ សោ អរូបី បរិត្តំ អត្តានំ បញ្ញបេន្តោ
បញ្ញបេតិ អតឌំ ឯ បន សន្ធំ តថត្តាយ ឧបគតេប្ប-
ស្សាមីតិ ឥតិ ឯ បនស្ស ហោតិ ។ ឱរំ សន្ធំ ខោ អានន្ទ

---

๑ ឱ. ឥច្ចលំ ។

ដេកនៅមិនជាប់ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលដែលលុះក្នុងទិដ្ឋិតាំង៤នោះ បុគ្គលណាកាលបញ្ចាត្តខ្លួន តែងបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត បុគ្គលនោះកាលបញ្ចាត្តខ្លួន តែងបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត កង្វល់ឥឡូវនេះក្តី បុគ្គលនោះកាលបញ្ចាត្តខ្លួន តែងបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត ដែលកើតនៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សភាវៈដែលមិនពិតថា អាត្មាអញនឹងសម្រេចឬបំបែរឲ្យជាសភាវពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ គួរនឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមានរូបថា មានអនន្តត្តានុទិដ្ឋិ (សេចក្តីយល់ឃើញថា ខ្លួនមិនមានទីបំផុត) ដេកនៅមិនជាប់ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលដែលលុះក្នុងទិដ្ឋិតាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណា កាលបញ្ចាត្តខ្លួន តែងបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច បុគ្គលនោះកាលបញ្ចាត្តខ្លួន តែងបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី បុគ្គលនោះកាលបញ្ចាត្តខ្លួនតែងបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច ដែលកើតក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សភាវៈដែលមិនពិត អាត្មាអញនឹងសម្រេចឬបំបែរឲ្យជាសភាវពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ

អยฺปิ បริตฺตาธิฏฺฐิ អธุเสตีតิ ฯเปฯ วจนาย ฯ

តត្រានนฺท យោ សោ អยฺปิ អនนฺโต អตฺตา បញฺญเปตพฺโพ បញฺญเปតพฺโพ ฯเปฯ ก សោ អยฺปิ អនนฺโต អตฺตา បញฺญเปตพฺโพ បញฺญเปตพฺโพ តថาการี ก សោ អยฺปิ អនนฺโต អตฺตา បញฺญเปตพฺโพ បញฺญเปตพฺโพ អតฺถ ก เอน สนฺต តថาย อุបกปฺเปสฺสาមีតิ ฯเปฯ ก បเนสฺส เหาតิ ฯ ฯ ฯ สนฺต ខោ អានนฺท អยฺปิ អនนฺตาธิฏฺฐิ អธุเสตีតิ ฯเปฯ วจนาย ฯ ฯ ฯ

គួរនឹងពោលទូរបុគ្គលដែលមិនមានរូបថា មានបរិត្តគ្គានុទិដ្ឋិ ដេកនៅមិនដាច់ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលដែលលុះកង៏ទិដ្ឋិតាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណា កាលបញ្ចត្តខ្លួន តែង៏បញ្ចត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹង៏មិនមានទីបំផុត បុគ្គលនោះ កាលបញ្ចត្តខ្លួន តែង៏បញ្ចត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹង៏មិនមានទីបំផុតកង៏កាលឥឡូវនេះក្តី បុគ្គលនោះកាលបញ្ចត្តខ្លួន តែង៏បញ្ចត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹង៏មិនមានទីបំផុត ដែលកើតនៅកង៏លោកដូច្នោះក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សភាវៈដែលមិនពិតអាត្មាអញនឹង៏សម្រេចឬបំបែរឲ្យជាសភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាង៏នេះមានហើយ គួរនឹង៏ពោលទូរបុគ្គលដែលមិនមានរូបថា មានអនន្តគ្គានុទិដ្ឋិ ដេកនៅមិនដាច់ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលកាលបញ្ចត្តខ្លួន តែង៏បញ្ចត្តដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។

(៦២) ម្នាលអានន្ទ ចុះបុគ្គលកាលមិនបញ្ចត្តខ្លួន តែង៏មិនបញ្ចត្តដោយហេតុមានប៉ុន្មានប្រការ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលកាលមិនបញ្ចត្តខ្លួន តែង៏មិនបញ្ចត្តខ្លួន ដែលមានរូបនឹង៏មានប្រមាណតិចថា ខ្លួនរបស់អញមានរូបនឹង៏មានប្រមាណតិចក៏មាន ។ ម្នាលអានន្ទ ឬក៏បុគ្គល

อนนฺตํ อตฺตานํ น ปญฺญเปนฺตา น ปญฺญเปนฺติ ยถา เม อนนฺตา อตฺตาติ ฯ อยเมตฺถ หิ อาทิ ปริตฺตํ อตฺตานํ น ปญฺญเปนฺตา น ปญฺญเปนฺติ อยเมว เม ปริตฺโต อตฺตาติ ฯ อยเมตฺถ หิ อาทิ อนนฺตํ อตฺตานํ น ปญฺญเปนฺตา น ปญฺญเปนฺติ อยเมว เม อนนฺโต อตฺตาติ ฯ ตตฺราทิ ยา สา ยถา ปริตฺตํ อตฺตานํ น ปญฺญเปนฺตา น ปญฺญเปนฺติ เอวเมว หิ ก สา ยถา ปริตฺตํ อตฺตานํ น ปญฺญเปนฺตา น ปญฺญเปนฺติ ตณฺหาภาวี(๑) ก สา ยถา ปริตฺตํ อตฺตานํ น ปญฺญเปนฺตา น ปญฺญเปนฺติ อตฺตนิ ก น สนฺตึ ตณฺหาย อุปคเมปฺสฺสามีติ เอวนฺติ ก น สฺสา น โหตีติ ฯ อิมินา สนฺตึ ปิ อาทิ ยถา ปริตฺตาทิทิฏฺฐิ ชานนฺเสตีติ เอวมฺปิ(๒) ทเสติ ฯ ตตฺราทิ ยา สา ยถา อนนฺตํ อตฺตานํ น ปญฺญเปนฺตา น ปญฺญเปนฺติ

๑ ฉ. ม. ตณฺหาภาวี ฯ ๒ ฉ. เอวมฺปิ ฯ

មហានិទានសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ ពោលអំពីការមិនបញ្ចុះខ្លួន

កាលមិនបញ្ចុះខ្លួន តែងមិនបញ្ចុះខ្លួន ដែលមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុតថា ខ្លួនរបស់អញមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុតក៏មាន ។ ម្នាលអានន្ទ ឯកបុគ្គលកាលមិនបញ្ចុះខ្លួន តែងមិនបញ្ចុះខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិចថា ខ្លួនរបស់អញមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិចក៏មាន ។ ម្នាលអានន្ទ ឯកបុគ្គលកាលមិនបញ្ចុះខ្លួន តែងមិនបញ្ចុះខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុតថា ខ្លួនរបស់អញមិនមានរបនឹងមិនមានទីបំផុតក៏មាន ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណាកាលមិនបញ្ចុះខ្លួន តែងមិនបញ្ចុះខ្លួនដែលមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច បុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចុះខ្លួន តែងមិនបញ្ចុះខ្លួនដែលមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី បុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចុះខ្លួន តែងមិនបញ្ចុះខ្លួន ដែលមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច ដែលកើតនៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ឯកបុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សភាវៈដែលមិនពិត អាត្មាអញនឹងសម្រេចឯកបំបែរឲ្យជាសភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ គួរនឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមានរូបថា បរិត្តានុទិដ្ឋិមិនដេកនៅរឿយ ៗ ទេ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណាកាលមិនបញ្ចុះខ្លួន តែងមិនបញ្ចុះខ្លួនដែលមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត

ឯតរហិ ក សោ រូបី អនន្តំ អត្តានំ ន បញ្ញបេតោ
ន បញ្ញបេតិ តថាភាវំ ក សោ រូបី អនន្តំ អត្តានំ ន
បញ្ញបេតោ ន បញ្ញបេតិ អតថំ ក បន សន្តំ តថត្តា-
យ ឧបកប្បេស្សត្ថមីតិ ឥតិ ក បនស្ស ន ហោតិ ។
ឯវំ សន្តំ ខោ អានន្ទ រូបី អនន្តត្តានុទិដ្ឋិ ជាឧសេ-
តិតិ ឥត្ថាលំ វចនាយ ។ តត្រានន្ទ យោ សោ អរូបី
បរិត្តំ អត្តានំ ន បញ្ញបេតោ ន បញ្ញបេតិ ឯតរហិ
ក សោ អរូបី បរិត្តំ អត្តានំ ន បញ្ញបេតោ ន
បញ្ញបេតិ តថាភាវំ ក សោ អរូបី បរិត្តំ អត្តានំ
ន បញ្ញបេតោ ន បញ្ញបេតិ អតថំ ក បន សន្តំ
តថត្តាយ ឧបកប្បេស្សត្ថមីតិ ឥតិ ក បនស្ស ន ហោ-
តិ ។ ឯវំ សន្តំ ខោ អានន្ទ អរូបី បរិត្តត្តានុទិដ្ឋិ
ជាឧសេតិតិ ឥត្ថាលំ វចនាយ ។ តត្រានន្ទ យោ

បុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចាត្តខ្លួន តែងមិនបញ្ចាត្តខ្លួន ដែលមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុតក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ឬបុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចាត្តខ្លួន តែងមិនបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត ដែលកើតទៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សភាវៈដែលមិនពិត អាត្មាអញនឹងសម្រេច ឬបំបែរឲ្យជាសភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ គួរនឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមានរូបថា អនន្តគាមិនដែកនៅរឿយ ។ ល ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណាកាលមិនបញ្ចាត្តខ្លួន តែងមិនបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច បុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចាត្តខ្លួន តែងមិនបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ឬបុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចាត្តខ្លួន តែងមិនបញ្ចាត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមានប្រមាណតិច ដែលកើតទៅក្នុងលោកដូច្នោះក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សភាវៈដែលមិនពិត អាត្មាអញនឹងសម្រេចឬបំបែរឲ្យជាសភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ គួរនឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមិនមានរូបថា បរិត្តគាមិនដែកនៅរឿយ ។ ល ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណា

สเจ อยฺยสฺส อนนฺตฺตา อตฺตานฺ น ปญฺญเปตพฺพา น ปญฺญเปตพฺพา ฯลฯ สเจ อยฺยสฺส อนนฺตฺตา อตฺตานฺ น ปญฺญเปตพฺพา น ปญฺญเปตพฺพา ตถาคตสฺส สเจ อยฺยสฺส อนนฺตฺตา อตฺตานฺ น ปญฺญเปตพฺพา น ปญฺญเปตพฺพา อตีตมฺปิ สเจ อยฺยสฺส อนนฺตฺตา อตฺตานฺ น ปญฺญเปตพฺพา น ปญฺญเปตพฺพา ตสฺมาติหาวุโส สาธุ สุฏฺฐุ โข อานนฺท อยฺยสฺส อนนฺตฺตา อตฺตานฺ น ปญฺญเปตพฺพา น ปญฺญเปตพฺพา ฯลฯ ตสฺมาติหาวุโส สาธุ สุฏฺฐุ โข อานนฺท อยฺยสฺส อนนฺตฺตา อตฺตานฺ น ปญฺญเปตพฺพา น ปญฺญเปตพฺพา ฯลฯ

(๖๓) กิตฺตาวตา จ อานนฺท อตฺตานฺ สมนุปสฺสมาโน สมนุปสฺสตีติ ฯ เวทนมฺปิ หิ อานนฺท อตฺตานฺ สมนุปสฺสมาโน สมนุปสฺสติ เวทนา เม อตฺตาติ น เหวฺ โข เม เวทนา อตฺตา อปฺปฏิสำเวทนโก เม อตฺตาติ(๑) ฯ น เหวฺ โข เม เวทนา อตฺตา โนปิ อปฺปฏิสำเวทนโก เม อตฺตา อตฺตา เม เวทยติ เวทนาธมฺโม หิ เม อตฺตาติ เอวมฺปิ หิ อานนฺท อตฺตานฺ สมนุปสฺสมาโน สมนุปสฺสตีติ ฯ ตตฺรานนฺท

---

๑ ม. ม. เอวเมว ปน ตตฺถ ปิ หิ อานนฺท อตฺตานฺ สมนุปสฺสมาสา สมนุปสฺสตีติ เอเมว ฆฏิ ฯ

ការមិនបញ្ចត្តខ្លួន តែងមិនបញ្ចត្តខ្លួន ដែលមិនមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត បុគ្គលនោះ កាលមិនបញ្ចត្តខ្លួន តែងមិនបញ្ចត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត កាលឥឡូវនេះក្តី ឬបុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ចត្តខ្លួន តែងមិនបញ្ចត្តខ្លួនដែលមិនមានរូបនឹងមិនមានទីបំផុត ដែលកើតនៅកន្លងលោកដូច្នោះក្តី ឬក៏បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សភាវៈដែលមិនពិត អាត្មាអញនឹងសម្រេចប្តូរបំបែរឲ្យជាសភាវៈពិតទៅវិញក្តី ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ គួរនឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមិនមានរូបថា អនន្តគាមុទ្ធដ្ឋិមិនដេកនៅរឿយៗទេ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលកាលមិនបញ្ចត្តខ្លួន តែងមិនបញ្ចត្តដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។

(๖๗) ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលកាលពិចារណានូវខ្លួន តែងពិចារណាដោយហេតុមានប៉ុន្មានប្រការ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលកាលពិចារណានូវខ្លួន តែងពិចារណាខ្លួនដែលមានវេទនាថា វេទនាជាខ្លួនរបស់អញក៏មាន ថា វេទនាមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថា ខ្លួនរបស់អញមិនបានទទួលអារម្មណ៍ក៏មាន ។ ថាវេទនាមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថាខ្លួនរបស់អញមិនបានទទួលអារម្មណ៍ ខ្លួនរបស់អញតែងទទួលវេទនា វេទនាធម្មជាខ្លួនរបស់អញពិតក៏មាន ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលកាលពិចារណានូវខ្លួន តែងពិចារណាដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គល

យោ សោ ឣមាមា វេទនា មេ អត្តាតិ សោ ឣមសប្ប វចនីយោ តំសេ្ប ខោ ឥមា ឣវុសោ វេទនា សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុខា វេទនា ឥមាសំ ខោ ភូ តិសប្បដ្ឋ វេទនានំ កតមំ ឣត្តតោ សមនុបស្សសីតិ ។ យស្មឹ ឣានន្ទ សមយេ សុខំ វេទនំ វេទេតិ នេវ តស្មឹ សមយេ ទុក្ខំ វេទនំ វេទេតិ ន អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទេតិ សុខំយេវ(១) តស្មឹ សមយេ វេទនំ វេទេតិ ។ យស្មឹ ឣានន្ទ សមយេ ទុក្ខំ វេទនំ វេទេតិ នេវ តស្មឹ សមយេ សុខំ វេទនំ វេទេតិ ន អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទេតិ ទុក្ខំយេវ តស្មឹ សមយេ វេទនំ វេទេតិ ។ យស្មឹ ឣានន្ទ សមយេ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទេតិ នេវ តស្មឹ សមយេ សុខំ វេទនំ វេទេតិ ន ទុក្ខំ វេទនំ វេទេតិ អទុក្ខមសុខំយេវ តស្មឹ សមយេ វេទនំ វេទេតិ ។ សុខាបិ ខោ ឣានន្ទ វេទនា ឣនិច្ចា

---

១ ម. សុខញ្ញេវ ។

ដែលលុះកន្លងទុំដំបាំង ៣ ពួកនោះ បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះថា វេទនាជាខ្លួនរបស់បុគ្គលនោះ អ្នកគប្បីពោលតបយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ វេទនានេះមាន ៣ យ៉ាងគឺ សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អទុក្ខមសុខវេទនា ១ បណ្តាវេទនាទាំង ៣ នេះ អ្នកពិចារណាឃើញច្បាស់នូវវេទនាណាថាជាខ្លួន ។ ម្នាលអានន្ទ សម័យណាបុគ្គលទទួលសុខវេទនា សម័យនោះមិនទទួលទុក្ខវេទនា មិនទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាទេ សម័យនោះរមែងទទួលតែសុខវេទនាមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអានន្ទ សម័យណាបុគ្គលទទួលទុក្ខវេទនា សម័យនោះមិនទទួលសុខវេទនា មិនទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាទេ សម័យនោះ រមែងទទួលតែទុក្ខវេទនាមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអានន្ទ សម័យណា បុគ្គលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលសុខវេទនា មិនទទួលទុក្ខវេទនាទេ សម័យនោះ រមែងទទួលតែអទុក្ខមសុខវេទនា មួយយ៉ាង ។ ម្នាលអានន្ទ សុខវេទនាក្តី ជាធម្មជាតិមិនទៀង ជាធម្មជាតិ

សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ខយធម្មា វយធម្មា វិរាគធម្មា
និរោធធម្មា ។ ឥទ្ធាភិ ខោ អានន្ទ វេទនា អនិច្ចា
សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ខយធម្មា វយធម្មា វិរាគ-
ធម្មា និរោធធម្មា ។ អទុក្ខមសុខាបិ ខោ អានន្ទ
វេទនា អនិច្ចា សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ខយធម្មា
វយធម្មា វិរាគធម្មា និរោធធម្មា ។ តស្ស សុខំ វេទនំ
វេទយមានស្ស ឯសោ មេ អត្តាតិ ហោតិ តស្សាយេវ
សុខាយ វេទនាយ និរោធា ព្យគា[1] មេ អត្តាតិ ហោ-
តិ ។ ទុក្ខំ វេទនំ វេទយមានស្ស ឯសោ មេ អត្តាតិ
ហោតិ តស្សាយេវ ទុក្ខាយ វេទនាយ និរោធា ព្យគា
មេ អត្តាតិ ហោតិ ។ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទយមា-
នស្ស ឯសោ មេ អត្តាតិ ហោតិ តស្សាយេវ អទុក្ខម-
សុខាយ វេទនាយ និរោធា ព្យគា មេ អត្តាតិ ហោតិ ។

---

១ ម. វិគា ។ ប. ព្យគ្គា ។

ដែលបច្ច័យតាក់តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ (នឹងបច្ច័យនោះ ។) មាន
ក្ខន្ធ៣ វិនាសទៅ សាបសូន្យបាត់ទៅ រលត់ទៅជាធម្មតា ។
ម្នាលអានន្ទ ទុក្ខវេទនាក្តី ជាធម្មជាតិមិនទៀង ជាធម្មជាតិដែល
បច្ច័យតាក់តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ (នឹងបច្ច័យនោះ ។) មាន
ក្ខន្ធ៣ វិនាសទៅ សាបសូន្យបាត់ទៅ រលត់ទៅជាធម្មតា ។
ម្នាលអានន្ទ អទុក្ខមសុខវេទនាក្តី ជាធម្មជាតិមិនទៀង ជាធម្មជាតិ
ដែលបច្ច័យតាក់តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ (នឹងបច្ច័យនោះ ។) មាន
ក្ខន្ធ៣ វិនាសទៅ សាបសូន្យបាត់ទៅ រលត់ទៅជាធម្មតា ។
កាលបុគ្គលនោះ ទទួលសុខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា នេះខ្លួនរបស់
អញ កាលបើសុខវេទនានោះ រលត់ទៅហើយក៏ដឹងច្បាស់ថា ខ្លួនរបស់
អញរលត់ទៅហើយ ។ កាលបុគ្គលនោះទទួលទុក្ខវេទនា រមែងដឹងច្បាស់
ថា នេះខ្លួនរបស់អញ កាលបើទុក្ខវេទនានោះរលត់ទៅហើយ ក៏ដឹងច្បាស់
ថា ខ្លួនរបស់អញរលត់ទៅហើយ ។ កាលបុគ្គលនោះទទួលអទុក្ខមសុខ-
វេទនា រមែងដឹងច្បាស់ថា នេះខ្លួនរបស់អញ កាលបើអទុក្ខមសុខវេទនា
នោះរលត់ទៅហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ខ្លួនរបស់អញរលត់ទៅហើយ ។

ឥតិ សោ ឯវមេវ ខោ អហំ ភន្តេ សុខទុក្ខេ អកិញ្ចនំ ឧបាទាយ-
ទារយមត្តំ អត្តានំ សមនុបស្សមានោ សមនុបស្សតិ
យោ សោ ឱឡារិកោ វេទនា មេ អត្តាតិ ។ តស្មា-
តិហានន្ទ ឱតេនបេតំ ឧក្កមតិ វេទនា មេ អត្តាតិ
សមនុបស្សិតុំ ។ តត្រានន្ទ យោ សោ ឱឡារិកោ ន
ហោវ ខោ មេ វេទនា អត្តា អប្បដិសំវេទនោ មេ
អត្តាតិ សោ ឱឡារិកស្ស វេទនីយោ យត្ត បនាវុសោ
សព្វសោ វេទយិតំ អត្ថិ អបិ នុ ខោ តត្ត អស្មីតិ
សិយាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហានន្ទ
ឱតេនបេតំ ឧក្កមតិ ន ហោវ ខោ មេ វេទនា អត្តា
អប្បដិសំវេទនោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សិតុំ ។ តត្រានន្ទ

បុគ្គលណា ពោលយ៉ាងនេះថា វេទនាជាខ្លួនរបស់ខ្ញុំ បុគ្គលនោះ
កាលពិចារណាខ្លួនខ្លួន តែងពិចារណាខ្លួនដែលមិនទៀង លាយច្រឡំ
ដោយសុខនឹងទុក្ខ មានកិរិយាកើតទៀងនឹងវិនាសទៅជាធម្មតា ក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ដូចសេចក្តីដែលបានសំដែងមកនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះ
ហេតុដូច្នោះ បុគ្គលកងលោកនេះ មិនគួរនឹងពិចារណាខ្លួននេះថា វេ-
នាជាខ្លួនរបស់អញ ដោយទុជ្ជាយនេះឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តា
បុគ្គលដែលលុះ កងទិដ្ឋំាង ៣ ពួកនោះ បុគ្គលណា ពោលយ៉ាងនេះ
ថា វេទនាមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថាខ្លួនរបស់អញ មិនបាន
ទទួលអារម្មណ៍ បុគ្គលនោះ អ្នកគប្បីពោលតបយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុ-
សោ ការទទួលអារម្មណ៍ ដោយប្រការទាំងពួង រមែងមានក្នុងបុ-
គ្គ(១) ណា សេចក្តីដឹងខ្លួនថា អាត្មាអញមាន គប្បីមានក្នុងបុ-
គ្គនោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាល
អានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះ បុគ្គលកងលោកនេះ មិនគួរនឹងពិចារណា
ខ្លួននេះថា វេទនាមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថាខ្លួនរបស់អញមិន
ទទួលអារម្មណ៍ដោយទុជ្ជាយនេះឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គល

---

១ បានដល់រូបក្នុងដែលប្រាសហាកវេទនា មានធាងគ្មានឆន្ទរាគៈជាដើម ។

ยถา หิสฺส ปหีนา น โหนฺติ เอวมสฺส ปชานนา อตฺถา โหติ อุปฏฺฐิตา สติ(๑) อตฺถา อตฺถาย เอวมิธาปิ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสนา ญาณมตฺตาย ปฏิสฺสตินิสฺสิตมตฺตาย อนิสฺสิตา จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลกสฺมึ อุปาทิยติ เอวมฺปิ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ ฯ

[๖๔] ยถา จ ปน ปหีนา โหนฺติ เอวมสฺส ปชานนา อตฺถา โหติ อุปฏฺฐิตา สติ อตฺถาย อตฺถาย เอวมิธาปิ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสนา ญาณมตฺตาย ปฏิสฺสตินิสฺสิตมตฺตาย อนิสฺสิตา จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลกสฺมึ อุปาทิยติ เอวมฺปิ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ ฯ

[๖๕] ยถา จ ปน ปหีนา โหนฺติ เอวมสฺส ปชานนา อตฺถา โหติ อุปฏฺฐิตา สติ อตฺถาย อตฺถาย เอวมิธาปิ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสนา ญาณมตฺตาย ปฏิสฺสตินิสฺสิตมตฺตาย อนิสฺสิตา จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลกสฺมึ อุปาทิยติ เอวมฺปิ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ ฯ

[๖๖] ยถา จ ปน ปหีนา โหนฺติ เอวมสฺส ปชานนา อตฺถา โหติ อุปฏฺฐิตา สติ อตฺถาย อตฺถาย เอวมิธาปิ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสนา ญาณมตฺตาย ปฏิสฺสตินิสฺสิตมตฺตาย อนิสฺสิตา จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลกสฺมึ อุปาทิยติ เอวมฺปิ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. ฉฏฺฐวาเร เหฏฺฐา ปทานิ ทิสฺสนฺติ ฯ ๒ ฉ. ม. เวทิยติ ฯ ๓ ฉ. ม ฯ ๔ ฉ. ม. อตฺถา เหฏฺฐา ฯ ๕ ฉ. อนุปาทิยนฺโต ฯ

ដែលលុះក្នុងទីដ៏ចាំដ៏ ៗ តួកនោះ បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះថា វេទនា
មិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថាខ្លួនរបស់អញ មិនបានទទួលអារម្មណ៍ទេ
ខ្លួនរបស់អញ រមែងទទួលវេទនា ឯវេទនាឯងមិជាខ្លួនរបស់អញ ។ បុគ្គល
នោះអ្នកគប្បីពោលតប យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ វេទនាតាំងឡាយ
គប្បីរលត់មិនសេសសល់ ដោយអាការៈតាំងពួង ដោយសភាវៈតាំងពួង
កាលបើវេទនាមិនមាន ដោយប្រការៈតាំងពួង ព្រោះវេទនារលត់ហើយ
សេចក្តីដឹងខ្លួនថាអ្នកឯងរាល់គ្នាមានដូច្នេះ គប្បីមានក្នុងរូបក្នុងនោះដែរឬ ។
បពិត្រព្រះភគ្ឯដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុ
ដូច្នោះ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនគួរនឹងពិចារណានូវខ្លួននេះថា វេទនាមិន
មែនជាខ្លួនរបស់អញ ព្រោះថាខ្លួនរបស់អញ មិនបានទទួលអារម្មណ៍ទេ
ខ្លួនរបស់អញ រមែងទទួលវេទនា ឯវេទនាឯងមិជាខ្លួនរបស់អញពិត
ដោយឧបាយនេះឡើយ ។

(៦៤) ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុមិនបានពិចារណានូវវេទនាថាជាខ្លួន
ក៏មិនបានពិចារណានូវខ្លួនថា មិនបានទទួលអារម្មណ៍ ក៏មិនបានពិចារណា
ថា ខ្លួនទទួលវេទនា វេទនាឯងមិជាខ្លួនរបស់អញដូច្នេះឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ
កាលពិចារណាយ៉ាងនេះ រមែងមិនប្រកាន់នូវធម្មជាតនីមួយ ក្នុងលោក
(មានខន្ធលោកជាដើម) កាលបើមិនប្រកាន់ហើយ ក៏រមែងមិនតក់ស្លុត

អបរិតស្សុំ បច្ចត្តញ្ញេវ បរិនិព្ភាយតិ ទីឃា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជា-ជានាតិ ។ ឃំ វិមុត្តំ(๑) ចោ អានន្ទ កិញ្ចុំ យោ ឃំ វេទេយ្យ ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥតិសា និដ្ឋីតិ(๒) តនកល្ហំ ។ ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥតិសា និដ្ឋីតិ(๓) តនកល្ហំ ។ ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥតិសា និដ្ឋីតិ(๔) តនកល្ហំ ។ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណា ឥតិ-សា និដ្ឋីតិ(๕) តនកល្ហំ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ យាវតា ឯត្ថ អធិវចនំ យាវតា អធិវចនបថោ យាវតា និរុត្តិ យាវតា និរុត្តិបថោ យាវតា បញ្ញត្តិ យាវតា បញ្ញត្តិបថោ យាវតា បញ្ញាបនំ(៦) យាវតា បញ្ញាវចរំ យាវតា វដ្ដំ វត្តតិ(៧)

---

๑ ឱ. វិមុត្តំ ចិត្តំ ។ ๒-๓-๔-๕ បរម្មរណាតិ ឥតិស្ស ទិដ្ឋីតិបិ ជាហេ ។ ๖ ឱ. ម. បញ្ញ ។ ๗ ឱ. ម. វត្តតីតិ ន ទិស្សតិ ។

កាលបើមិនតក់ស្លុតហើយ រមែងបរិនិព្វានចំពោះខ្លួនឯង តែងដឹងច្បាស់ថា កំណើតរបស់អញអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ កិក្ខុដែលរួចស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) យ៉ាងនេះហើយ បើបុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា ទិដ្ឋិរបស់កិក្ខុនោះថា សត្វខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងកើតទៀត ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះមិនគួរទេ ។ ថាទិដ្ឋិរបស់កិក្ខុនោះថា សត្វខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងមិនកើតទៀត ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះមិនគួរទេ ។ ថាទិដ្ឋិរបស់កិក្ខុនោះថា សត្វខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះក៏មិនគួរ ។ ថាទិដ្ឋិរបស់កិក្ខុនោះថា សត្វខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះក៏មិនគួរ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ឈ្មោះនឹងគន្ថធម៌នៃឈ្មោះក្តី ភាសានឹងគន្ថធម៌នៃភាសាក្តី បញ្ញត្តិនឹងគន្ថធម៌នៃបញ្ញត្តិក្តី បញ្ញានឹងខន្ធបញ្ចកៈដែលគួរដឹងដោយបញ្ញាក្តី វដ្តៈក្តី តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកំណត់ត្រឹមណា ។

តាវតា[1] វដ្ដំ វត្តតិ តនកិញ្ចា វិមុត្តោ កិក្ខុ តនកិញ្ចា វិមុត្តំ កិក្ខុំ[2] ន ជានាតិ ន បស្សតិ ឥតិសា ទិដ្ឋិតិ តនកល្លំ ។

(៦៥) សត្ត ខោ ឥមា អានន្ទ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ ទ្វេ[3] អាយតនានិ ។ កតមា សត្ត ។ សន្តានន្ទ សត្តា ណានត្តកាយា ណានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឯកច្ចេ ច ទេវា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា អយំ បឋមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តានន្ទ សត្តា ណានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា ព្រហ្មកាយិកា បឋមាភិនិព្ពត្តា ឥត្ថត្តអាយិកា សត្តា ច[4] អយំ ទុតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តានន្ទ សត្តា ឯកត្តកាយា ណានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា អាភស្សរា

---

១ ឧ. យាវតា ។ ២ ឧ. វិមុត្តោ ភិក្ខុ ។ ៣ ឧ. ទ្វេ ប ។ ៤ ឧ.ម. ឥត្ថត្តអាយិកា សត្តា ចាតិ ឯវមេ ន ទិស្សតិ ។

วัฏฺฏกปฺปวตฺตเนฯ ยสฺมา ปน ตตฺถ ตตฺถ ปาฏิยา ปาฏิยา ปุคฺคลา ปากฏา โหนฺติ ตสฺมา ตตฺถ ตตฺถ ปาฏิยา ปาฏิยา ปุคฺคลาธิฏฺฐานาย เทสนาย ปากฏาย

អយំ តតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សព្ពានន្ទ សត្តា
ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ នេវ
សុភកិណ្ហា(១) អយំ ចតុត្ថា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សព្ពា-
នន្ទ សត្តា សព្ពសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា
បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិ-
ការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយ-
តនូបគា អយំ បញ្ចមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សព្ពានន្ទ
សត្តា សព្ពសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម
អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្চាយតនូបគា អយំ ឆដ្ឋា
វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សព្ពានន្ទ សត្តា សព្ពសោ វិញ្ញាណ-
ញ្চាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្চីតិ អាកិញ្চញ្ញាយ-
តនូបគា អយំ សត្តមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ អសញ្ញិសត្ត-
យតនំ(២) នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនមេវ ឧត្តរិយំ ។

---

១ ឱ. សុភកិណ្ហា ។ ២ អសញ្ញសត្តាយតនន្តិបិ បាឋោ ។

នេះជាវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៣ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសត្វដែលមានកាយដូចគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នា ដូចពួកទេវតាដែលនៅ ក្នុងសុភកិណ្ហកព្រហ្ម នេះជាវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៤ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសត្វដែលកន្លងនូវរូបសញ្ញា(១) ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិឃសញ្ញា(២) ទើមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញា(៣) ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់អាកាសានញ្ចាយតនដ្ឋាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជាវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៥ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសត្វដែលកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនដ្ឋាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជាវិញ្ញាណដ្ឋិតិទី ៦ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសត្វដែលកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនដ្ឋាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា អ្វីតិចតួចក៏មិនមានដូច្នេះ នេះជាវិញ្ញាណដ្ឋិតិទី ៧ ។ ឯអាយតនៈទាំងពីរ គឺ អសញ្ញសត្តាយតនៈ (ជាទី ១) នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈជាទី ២ ។

---

១ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូបាវចរឈ្មោះនូវនានត្តសញ្ញានឹងអារម្មណ៍របស់ឈាននោះ ។ ២ សេចក្តីសំគាល់ដែលកើតឡើងដោយវត្ថុអានចក្ខុជាដើម ប៉ះពាល់គ្នានឹងអារម្មណ៍មានរូបជាដើម ។ ៣ សញ្ញាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នា ឬសញ្ញាដែលផ្សេងគ្នា (វិសុទ្ធិមគ្គ) ។

ตตฺรานนฺท ยายํ ปชฺญา วิญฺญาณฏฺฐิติ ฉานฏฺฐกาย-
ยา ฉานฏฺฐสญฺญิโต สเยฺยวมาทิ มนุสฺสา ฯเปฯ
จ เทวา ฯเปฯ จ วินิปาติกา เย วา ปเนฺน อาทนฺน
ตญฺจ ปชานาติ ตสฺสา จ สมุทยญฺจ ปชานาติ ตสฺสา
จ อตฺถงฺคมญฺจ ปชานาติ ตสฺสา จ อสฺสาทญฺจ ปชานาติ
ตสฺสา จ อาทีนวญฺจ ปชานาติ ตสฺสา จ นิสฺสรณญฺจ
ปชานาติ ตสฺสา โย ปเนส ตตฺรภินนฺทนฺติ ฯ เอว
เหตฺถ ภควา ฯ เปฯ ตตฺรานนฺท ยายํ สตฺตมา
วิญฺญาณฏฺฐิติ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนญฺจ สมติกฺกมฺม
นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนูปคา เย วา ปเนฺน
อาทนฺน ตญฺจ ปชานาติ ตสฺสา จ สมุทยญฺจ ปชานาติ
ตสฺสา จ อตฺถงฺคมญฺจ ปชานาติ ตสฺสา จ อสฺสาทญฺจ
ปชานาติ ตสฺสา จ อาทีนวญฺจ ปชานาติ ตสฺสา จ
นิสฺสรณญฺจ ปชานาติ ตสฺสา โย ปเนส ตตฺรภินนฺทนฺติ ฯ

ម្នាលអានន្ទ បណ្តាវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទាំង ៧ នោះ វិញ្ញាណដ្ឋិតិទី ១ ណា ដែលថា ពួកសត្វមានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ដូចពួកមនុស្សទេវតាពួកខ្លះ នឹងសត្វតិរច្ឆានពួកខ្លះ ម្នាលអានន្ទ តថាគតដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុ ជាទីកើតនៃវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវអានិសង្សនៃវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវទោសនៃវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវកិរិយារលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង តថាគតនោះគួរត្រេកអរនឹងវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន + ហេតុនុ៎ះ មិនគួរទេ ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទាំង ៧ នោះ វិញ្ញាណដ្ឋិតិទី ៧ ណា ដែលថា ពួកសត្វកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនឈ្មាន ដោយប្រការទាំងពួង បើយើងចូលទៅកាន់ភាពនៃអាកិញ្ចាយតនឈ្មាន (ដោយឆ្លើងទុកក្នុងចិត្ត) ថា អ្វីតិចតួច ក៏មិនមានដូច្នេះ ម្នាលអានន្ទ តថាគតដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់ នៃវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវអានិសង្ស នៃវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវទោស នៃវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង ដឹងច្បាស់នូវកិរិយារលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះផង តថាគតនោះគួរត្រេកអរនឹងវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះដែរឬ ។

ឯវំ មេ សុតំ ។ តត្រាយស្មា យសិទ្ធំ អសញ្ញិ-
ភាយតនំ យោ នុ ខោ អាយស្មា តញ្ច បជានាតិ
តស្សា ច សមុទយំ បជានាតិ តស្សា ច អត្ថង្គមំ
បជានាតិ តស្សា ច អស្សាទំ បជានាតិ តស្សា
ច អាទីនវំ បជានាតិ តស្សា ច និស្សរណំ បជា-
នាតិ ករេយ្យ នុ ខោ តថាគតង្គិនង្គតិ ។ ឯវំ មេ
សុតំ ។ តត្រាយស្មា យសិទ្ធំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ
យោ នុ ខោ អាយស្មា តញ្ច បជានាតិ តស្សា ច
សមុទយំ បជានាតិ តស្សា ច អត្ថង្គមំ បជានាតិ
តស្សា ច អស្សាទំ បជានាតិ តស្សា ច អាទីនវំ
បជានាតិ តស្សា ច និស្សរណំ បជានាតិ ករេយ្យ
នុ ខោ តថាគតង្គិនង្គតិ ។ ឯវំ មេ សុតំ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនគួរទេ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តា
អាយតនៈទាំង ២ នោះ អសញ្ញិសត្តាយតនៈណា ម្នាលអានន្ទ កិកុ្ខណា
ដឹងច្បាស់នូវអាយតនៈនោះផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃអាយតនៈ
នោះផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃអាយតនៈនោះផង ដឹងច្បាស់
នូវអានិសង្សនៃអាយតនៈនោះផង ដឹងច្បាស់នូវទោសនៃអាយតនៈនោះ
ផង ដឹងច្បាស់នូវកិរិយារលាស់ចោលនូវអាយតនៈនោះផង កិកុ្ខនោះគួរ
ត្រេកអរនឹងអាយតនៈនោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុ
នុ៎ះមិនគួរទេ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាអាយតនៈទាំង ២ នោះ នេវ-
សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈណា ម្នាលអានន្ទ កិកុ្ខណាដឹងច្បាស់នូវអាយ-
តនៈនោះផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើត នៃអាយតនៈនោះផង ដឹង
ច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់ នៃអាយតនៈនោះផង ដឹងច្បាស់នូវអានិសង្ស នៃ
អាយតនៈនោះផង ដឹងច្បាស់នូវទោសនៃអាយតនៈនោះផង ដឹងច្បាស់
នូវកិរិយារលាស់ចោល នូវអាយតនៈនោះផង កិកុ្ខនោះគួរត្រេកអរនឹង
អាយតនៈនោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនគួរទេ ។

ยโต โข อานนฺท ภิกฺขุ สพฺพสงฺขาเรสุ สมฺมทญฺญาย ปริ-
ชานนฺโต สพฺเพสญฺเจ ภวานญฺจ อายตนานญฺจ สมุทยญฺจ อตฺถ-
งฺคมญฺจ อสฺสาทญฺจ อาทีนวญฺจ นิสฺสรณญฺจ ยถาภูตญฺ
ปชานาติ อนุปาทา ปริมุจฺจติ เอตาวตา อยมฺปิ ภิกฺขุ ตาทิสฺเยว(๑)
ภิกฺขุ ปญฺญาปริมุตฺโต ฯ

(๖๖) อฏฺฐ โข อิเม อานนฺท วิโมกฺขา ฯ กตเม
อฏฺฐ ฯ รูปี รูปานิ ปสฺสติ อยํ ปมฺโม วิโมกฺโข ฯ
อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อยํ ทุติโย
วิโมกฺโข ฯ สุภนฺเตฺวว อธิมุตฺโต โหติ อยํ ตติโย
วิโมกฺโข ฯ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญ-
ญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อนนฺโต

---

๑ ฉ. รูปตฺตี อาทิ ฯ

ម្នាលអានន្ទ កាលណាបើភិក្ខុដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតផង នូវសេចក្តីរលត់ផង នូវអានិសង្សផង នូវទោសផង នូវកិរិយារហស់ចេលផង នូវវិញ្ញាណដ្ឋិតិទាំង ៧ នឹងអាយតនៈទាំង ២ នេះ តាមសេចក្តីពិតមែន ឈ្មោះថា រួចស្រឡះព្រោះមិនប្រកាន់ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនេះឯងតថាគតហៅថា បញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ។

(៦៦) ម្នាលអានន្ទ វិមោក្ខនេះមាន ៨ យ៉ាង ។ វិមោក្ខទាំង ៨ នោះតើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលមានរូបដ្ឋាន[1]តែងឃើញរូប គឺកសិណទាំងឡាយមាននីលកសិណជាដើម នេះជាវិមោក្ខទី ១ ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូបខាងក្នុងមានសក់ជាដើមរបស់ខ្លួន[2]តែងឃើញរូបខាងក្រៅ គឺកសិណមាននីលកសិណជាដើម នេះជាវិមោក្ខទី ២ ។ បុគ្គលមានចិត្តប្តេជ្ញាប៉ិនប៉ាន់ឈានកន្លងបង់ណាកសិណដែលបរិសុទ្ធ[3] នេះជាវិមោក្ខទី ៣ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវរូបសញ្ញា ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិឃសញ្ញា ទាំងមិនឃាននូវនានត្តសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅ

---

១ បុគ្គលនោះបានរួចវិបរដ្ឋានទាំង ៤ ព្រោះអាស្រ័យកសិណជាវត្ថុខាងក្នុងមានសក់ជាដើមរបស់ខ្លួន ។ ២ បុគ្គលដែលបានរួចវិបរដ្ឋានមិនអាស្រ័យនឹងអាការមានសក់ជាដើមរបស់ខ្លួន ។ ៣ បុគ្គលដែលបានឈានព្រោះអាស្រ័យវណ្ណកសិណមាននីលកសិណជាដើមដែលបរិសុទ្ធផ្ទៃថ្លាជាងបុគ្គលទី ១ ទី ២ ។

អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ ចតុត្ថោ វិមោក្ខោ ។ សព្ពសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្চាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ បញ្চមោ វិមោក្ខោ ។ សព្ពសោ វិញ្ញាណញ្চាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្চីតិ អាកិញ្চញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ ឆដ្ឋោ វិមោក្ខោ ។ សព្ពសោ អាកិញ្চញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ សត្តមោ វិមោក្ខោ ។ សព្ពសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតំ ឯរោធំ(១) ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ អដ្ឋមោ វិមោក្ខោ ។ ឥមេ ខោ អានន្ទ អដ្ឋ វិមោក្ខា ។ យតោ ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ ឥមេ អដ្ឋ វិមោក្ខេ អនុលោមំបិ សមាបជ្ជតិ បដិលោមំបិ សមាបជ្ជតិ អនុលោមបដិលោមំបិ សមាបជ្ជតិ យត្ថិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ យាវតិច្ឆកំ(២) សមាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ អាសវានញ្ច ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ឌិដ្ឋ ឯ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា

---

១ ឱ. ម. សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ។ ២ ឱ. យាវទិច្ឆកំ ។

កាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជាវិមោក្ខទី ៨ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជាវិមោក្ខទី ៩ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា អ្វីតិចតួចក៏មិនមានដូច្នេះ នេះជាវិមោក្ខទី ៦ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន នេះជាវិមោក្ខទី ៧ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ (សេចក្តីរលត់នៃសញ្ញានិងវេទនា) នេះជាវិមោក្ខទី ៨ ។ ម្នាលអានន្ទ វិមោក្ខមាន ៨ ប្រការនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ កាលណាបើភិក្ខុចូលកាន់វិមោក្ខទាំង ៨ នេះ ជាអនុលោមខ្លះ បដិលោមខ្លះ ទាំងអនុលោម បដិលោមខ្លះ ចូលបាន ចេញបាន តាមសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងទីកាលណា តាមសេចក្តីប្រាថ្នានូវសមាបត្តិណា តាមសេចក្តីប្រាថ្នានូវកំណត់ប៉ុន្មាន ក៏រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ចំពោះបេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន

มหานิทานสุตฺตฺ ตุติยภาณวารฺ ฯภาเคภาคฺวิมุตฺตินฺ

อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยมฺปิ ขฺวสฺส ภิกฺขุ อุภโตภาค-
ควิมุตฺโต ฯ สฺยาย จ ปนสฺส อุภโตภาควิมุตฺติยา
อญฺโญ อุภโตภาควิมุตฺติ อุตฺตริตร ปณีตตร นตฺถีติ ฯ
สฺยมฺปิ ภควา ฯ อตฺตมโน อายสฺมา อานนฺโท
ภควโต ภาสิตฺ อภินนฺทีติ ฯ

มหานิทานสุตฺตฺ ตุติยฺ นิฏฺฐิตฺ ฯ

អាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំង៣ប្រការ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនេះតថាគតហៅថា ឧភតោ-ភាគវិមុត្តបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលរួចដោយចំណែកពីរ(១) ។ ម្នាលអានន្ទ ឧភតោភាគវិមុត្តិដទៃ ដែលលើសលុបជាង ឬថ្លៃថ្លាជាងឧភតោភាគវិមុត្តិ នេះមិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់កាសិតនេះចប់ ហើយ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរ បំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ។

ចប់ មហានិទានសូត្រទី ២ ។

---

១ បុគ្គលនោះរួចហាកររួចកាយដោយអរូបសមាបត្តិផង រួចចាកនាមកាយដោយមគ្គផង ។

មហាបរិនិព្វានសុត្តំ តតិយំ

[៦៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ភគ-
គេហេ វិហរតិ កិញ្ជក្កេ បព្ភតេ ។ តេន ខោ បន
សមយេន ភគវា មាគធោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ(១)
រាជ្ជំ(២) អភិយាតុកាមោ ហោតិ ។ សោ ឯវមាហ
អហំ ហិមេ រាជ្ជំ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ ឧច្ឆេជ្ជាមិ
រាជ្ជំ វិនាសេស្សាមិ រាជ្ជំ(៣) អនយព្យសនំ អាបាទេស្សាមិ
រាជ្ជន្តិ ។ អថខោ ភគវា មាគធោ អជាតសត្តុ វេទេ-
ហីបុត្តោ វស្សការំ ព្រាហ្មណំ មគធមហាមត្តំ អា-
មន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ព្រាហ្មណ យេន ភគវា តេនុបសង្កម
ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន ភគវតោ បាទេ សិរ-
សា វន្ទាហិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ
ផាសុវិហារំ បុច្ឆ ភគវា កន្តេ មាគធោ អជាតសត្តុ

---

១ វេទេហិបុត្តោតិបិ ។ ២ ម. រាជ្ជឹ ។ ៣ ឯត្តន្តរេ អភិយាតុកាមោតិ កត្តុបិ ហោតុកេ
ទិស្សតិ ។

មហោឃរាជវិញ្ញាណសូត្រ ទី ៣

(៦៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើកំពូលភ្នំគិជ្ឈកូដ[1] ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះពុទ្ធជាធំក្នុងដែនមគធៈ ព្រះនាមអជាតសត្តុ វេទេហីបុត្រ[2] មានព្រះបំណងនឹងយាត្រាទៅញុំាញីដែនវជ្ជី ។ ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះថា អញនឹងផ្តិលផ្តាច់អ្នកដែនវជ្ជីទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិធំយ៉ាងនេះ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះ អញ (មានបំណងនឹងយាត្រាទៅដុះវោន) ដែនវជ្ជី នឹងបំផ្លាញដែនវជ្ជី នឹងធ្វើដែនវជ្ជីឲ្យដល់នូវសេចក្តីវិនាស ។ គ្រានោះ ព្រះបាទអជាតសត្តុ វេទេហីបុត្ត មាគធពុទ្ធ ត្រាស់ហៅវស្សការព្រាហ្មណ៍ដែលជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បួរអ្នកមកនេះ បួរអ្នកទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះបួលទៅដល់ហើយ បួរថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូងតាមពាក្យខ្ញុំ រួចទូលសួរអំពីសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការក្រោកឡើងដោយរហ័ស កម្លាំងកាយ នឹងការនៅសប្បាយ គ្រប់តិរិយាបថ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះបាទអជាតសត្តុ

---

១ ហ្វូងភ្នាតពែងនៅលើកំពូលភ្នំនោះ ឬភ្នំនោះមានកំពូលស្រដៀងភ្នាត ឬនឯងហៅថាគិជ្ឈកូដ ។ ២ ជាព្រះនរសារបស់ព្រះនាងវេទិ ព្រះនាមវេទេហី ។

เวเนยฺยปุตฺตา ภควาโต ชาเต สีวลิตฺเถเร อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉติ ฯเปฯ เวเนยฺยา ภณฺฑา ภนฺเต มาคตาติ อตฺถสฺส วุตฺตตฺตา เวเนยฺยปุตฺตา วุตฺตา อภิยาตุกามาติ เสา ฯเปฯ ปาฏิยมฺปิ วุตฺตา ปาฏิยมฺปิ วุตฺตาเยว ขุทฺทกวตฺถุวิภงฺเค วุตฺตตฺตา วุตฺตา วินิจฺฉยสงฺขาตา ปาฏิ อนยฺยสงฺขาตา อาคมา เนสฺสนฺติ วุตฺติ ยถา จ เต ภควา ญาณเวคสมุฏฺฐาปิตาย สาธุกาย ขุทฺทเหตฺวา มม[๑] อาเรเจยฺยาสิ น หิ ตถาคตา วิตถํ กณฺฐตฺตา ฯ ฯเปฯ ภาเต ขเร วสฺสการเก ฯเปฯ มคธมหามตฺเต ฯเปฯ มาคตสฺส อตฺถสฺส เวเนยฺยปุตฺตสฺส ปฏิสฺสุตฺวา กตฺถจิ กตฺถจิ ยาตาจิ เยเวตฺวา[๒] กตฺถ กตฺถ ยาน อภิรุหิตฺวา กตฺเถหิ กตฺเถหิ ยาเนหิ ภควโตมฺหา นิยฺยาสิ เยน

---

๑ ฉ. มมํ ฯ ๒ ฉ. เยเวตฺวา ฯ

វេទេហីបុត្ត មាគធរាជ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមានព្រះភាគ ដោយព្រះសិរ្ស ហើយផ្តាំមកក្រាបបង្គំទូលសួរ អំពីអាការមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការក្រោកឡើងដោយរហ័ស ព្រះកាយពលនឹងការគង់នៅ ស្រួលគ្រប់ឥរិយាបថ មួយទៀត ចូរក្រាបទូលយ៉ាងនេះតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះបាទអជាតសត្តុ វេទេហីបុត្ត មាគធរាជ មានព្រះបំណងនឹងយាត្រាទៅញ៉ាំញីវជ្ជីនរដ្ឋ ព្រះអង្គមានបន្ទូលយ៉ាងនេះថា អញនឹងផ្តិលផ្តាច់អ្នកវជ្ជីនរដ្ឋីទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិធំយ៉ាងនេះ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះ អញ (មានបំណងនឹងយាត្រាទៅដុះជាន់) វជ្ជីនរដ្ឋ នឹងបំផ្លាញវជ្ជីនរដ្ឋីនឹងធ្វើវជ្ជីនរដ្ឋីឲ្យដល់នូវសេចក្តីវិនាស ប៉ុន្តែបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករដល់អ្នកយ៉ាងណា ត្រូវអ្នកគ្រាប់ត្រង់រង៉ព្រះពុទ្ធដីកានោះ ឲ្យជាក់ច្បាស់ ហើយមកប្រាប់ខ្ញុំវិញ ព្រោះព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនដែលមានបន្ទូលពុះទេ ។ វស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រក្នុងវជ្ជីនមគធៈ ទទួលព្រះពាក្យនៃព្រះបាទអជាតសត្តុ វេទេហីបុត្រ មាគធរាជ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយទើបឲ្យរៀបចំយានទាំងឡាយដែលល្អៗ ហើយឡើងដំរីយានដែលល្អៗ បររថចេញអំពីក្រុងរាជគ្រឹះ ទៅដោយយានដែលល្អៗ

តំជញ្ញកេវ បញ្ហំ តេន ទាយាសិ យាវតិកា យានស្ស ភូមិ យានេន គន្ត្វា យានា បច្ចោរោ-
ហិត្វា បត្តិកោ វ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧ-
បសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ
កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ វស្សការោ ព្រាហ្មណោ
មគធមហាមត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច កថា តោ គោតម
មាគណោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ អោតោ គោ-
តមស្ស ទាទេ សិរសា វន្ទតិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ
លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារំ បុច្ឆតិ រាជា តោ គោ-
តម មាគណោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ វជ្ជី អភិ-
យាតុកាមោ សោ ឥមាមហា អមិំ ហិមេ វជ្ជី ឥ-
មិមហិទ្ធិកេ ឥមិមហានុភាវេ ឧច្ឆេជ្ជាមិ វជ្ជី វិនាសេស្សាមិ
វជ្ជី អនយព្យសនំ អាបាទេស្សាមិ វជ្ជិន្តិ ។

បរសំដៅទៅកាន់កុដ្ឋកូដ ទៅដោយយាន កំណត់ត្រឹមទីដែលបរយាន
ទៅបាន រួចចុះអំពីយានដើរទៅ ដោយជើងទេ ចូលទៅគាល់ព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យពាក់ព័ន្ធសំណេះ
សំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ
នឹងពាក្យដែលគួរលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះវស្សការ-
ព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាន
ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះបាទ
អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្ត មាគធរាជ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះគោតមដ៏ចំរើន
ដោយព្រះសិរ្ស ហើយផ្តាំឲ្យទូលសួរអំពីអាការមិនមានអាពាធ មិន
មានរោគ ការក្រោកឡើងរហ័ស ព្រះកាយពលនឹងការគង់នៅស្រួល
គ្រប់គ្រិយោបថ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះបាទអជាតសត្តុ វេទេហីបុត្ត
មាគធរាជ មានព្រះបំណងនឹងស្តេចទៅញាំញីដែនវជ្ជី ព្រះអង្គមានបន្ទូល
យ៉ាងនេះថា អញនឹងផ្តិលផ្តាច់អ្នកដែនវជ្ជីទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិធំយ៉ាង
នេះ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះ អញ (មានបំណងនឹងយាត្រាទៅដុះជាន់)
ដែនវជ្ជី នឹងបំផ្លាញដែនវជ្ជី នឹងធ្វើដែនវជ្ជីឲ្យដល់នូវសេចក្តីវិនាស ។

[៦៨] តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា អានន្ទោ កតវតោ បិដ្ឋតោ ឋិតោ ហោតិ កតវន្តំ វីជយមានោ(១) ។ អថ ខោ កតវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ តិដ្ឋតិ តេ អានន្ទ សុតំ វជ្ជី អភិណ្ហសន្និបាតា(២) សន្និបាតពហុលាតិ ។ សុតំ មេតំ ភន្តេ វជ្ជី អភិណ្ហសន្និបាតា សន្និបាតពហុលាតិ ។ យាវកីវញ្ច អានន្ទ វជ្ជី អភិណ្ហសន្និបាតា សន្និបាតពហុលា ភវិស្សន្តិ វុឌ្ឍិយេវ អានន្ទ វជ្ជីនំ បាដិកង្ខា នោ បរិហានិ ។ តិដ្ឋតិ តេ អានន្ទ សុតំ វជ្ជី សមគ្គា សន្និបតន្តិ សមគ្គា វុដ្ឋហន្តិ សមគ្គា វជ្ជិករណីយានិ ករោន្តីតិ ។ សុតំ មេតំ ភន្តេ វជ្ជី សមគ្គា សន្និបតន្តិ សមគ្គា វុដ្ឋហន្តិ សមគ្គា វជ្ជិករណីយានិ ករោន្តីតិ ។ យាវកីវញ្ច អានន្ទ វជ្ជី សមគ្គា សន្និបតិស្សន្តិ សមគ្គា វុដ្ឋហិស្សន្តិ សមគ្គា វជ្ជិករណីយានិ ករិស្សន្តិ

---

១ ឧ. វីជមានោ ។ ម. ពីជមានោ ។ ២ ឧ. ម. អភិណ្ហំ សន្និបាតា ។

(๖๘) សម័យនោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ បិតនៅអំពីខាងក្រោយព្រះមានព្រះភាគ កំពុងពាត់ (បក់) ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទ មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកឮថា ពួកស្តេចក្នុងដែនវជ្ជី មានការប្រជុំគ្នារឿយ ។ មានការប្រជុំគ្នាដោយច្រើន ដូច្នេះដែរឬ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គឮដំណឹងនេះថា ពួកស្តេចក្នុងដែនវជ្ជី មានការប្រជុំគ្នារឿយ ។ មានការប្រជុំគ្នាដោយច្រើន ដូច្នេះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកស្តេចក្នុងដែនវជ្ជី នឹងមានការប្រជុំគ្នារឿយ ។ មានការប្រជុំគ្នាដោយច្រើន អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីចំរើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកស្តេចក្នុងដែនវជ្ជី សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានទេឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឮថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ ព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាលើកលែងប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើកិច្ចកង្វែនវជ្ជីដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គឮដំណឹងនេះថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាលើកលែងប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើកិច្ចកង្វែនវជ្ជីដូច្នេះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍នឹងព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាលើកលែងប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើកិច្ចកង្វែនវជ្ជី អស់កាលត្រឹមណា

វុត្តំ យេវ អានន្ទ វជ្ជីនំ ចាដិកង្ខោ នោ បរិហានិ ។ កិញ្ចិ តេ អានន្ទ សុតំ វជ្ជី អប្បញ្ញត្តំ ន បញ្ញបេន្តិ បញ្ញត្តំ ន សមុច្ឆិន្ទន្តិ យថាបញ្ញត្តេ ចោកណោ វជ្ជិធម្មេ សមាទាយ វត្តន្តីតិ ។ សុតំ មេតំ ភន្តេ វជ្ជី អប្បញ្ញត្តំ ន បញ្ញបេន្តិ បញ្ញត្តំ ន សមុច្ឆិន្ទន្តិ យថាបញ្ញត្តេ ចោកណោ វជ្ជិធម្មេ សមាទាយ វត្តន្តីតិ ។ យាវកីវញ្ច អានន្ទ វជ្ជី អប្បញ្ញត្តំ ន បញ្ញបេស្សន្តិ បញ្ញត្តំ ន សមុច្ឆិន្ទិស្សន្តិ យថាបញ្ញត្តេ ចោកណោ វជ្ជិធម្មេ សមាទាយ វត្តិស្សន្តិ វុត្តំ យេវ អានន្ទ វជ្ជីនំ ចាដិកង្ខោ នោ បរិហានិ ។ កិញ្ចិ តេ អានន្ទ សុតំ វជ្ជី យេ តេ វជ្ជីនំ វជ្ជិមហល្លកា តេ សក្ករោន្តិ គរុំករោន្តិ មានេន្តិ បូជេន្តិ តេសញ្ច សោតព្ពំ មញ្ញន្តីតិ ។ សុតំ មេតំ ភន្តេ

ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីចំរើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកបានឮថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍មិនបញ្ញត្តច្បាប់ (ដែលពួកស្តេចពីដើម) មិនបានបញ្ញត្ត មិនដកច្បាប់ដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយ តាន់តាមប្រព្រឹត្តតាមច្បាប់កងវជ្ជីអំពីបុរាណ ដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយយ៉ាងណាដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮដំណឹងនេះថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍មិនបញ្ញត្តច្បាប់ (ដែលពួកស្តេចពីដើម) មិនបានបញ្ញត្ត មិនដកច្បាប់ដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយ តាន់តាមប្រព្រឹត្តតាមច្បាប់កងវជ្ជី អំពីបុរាណដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយយ៉ាងណាដូច្នេះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍នឹងមិនបញ្ញត្តច្បាប់ ដែលស្តេចពីដើមមិនបានបញ្ញត្តហើយ មិនដកច្បាប់ដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយ តាន់តាមប្រព្រឹត្តតាមច្បាប់កងវជ្ជីអំពីបុរាណដែលបានបញ្ញត្តរួចហើយយ៉ាងណា អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកបានឮថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ដែលមានព្រះជន្មច្រើនជាងវជ្ជីក្សត្រិយ៍ទាំងឡាយ ដែលគួរស្តាប់ របស់ពួកក្សត្រិយ៍ដែលមានព្រះជន្មច្រើនទាំងនោះដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន

វដ្ជី យេ តេ វដ្ជីនំ វដ្ជិមហាលិច្ឆវី តេ សក្កច្ចំ គរុ-
កាតព្ពំ មានេតព្ពំ បូជេតព្ពំ តេសញ្ច សោតព្ពំ មញ្ញិស្សតិ ។
យាវកីវញ្ច អានន្ទ វដ្ជី យេ តេ វដ្ជីនំ វដ្ជិមហាលិច្ឆវី
តេ សក្ករិស្សន្តិ គរុករិស្សន្តិ មានេស្សន្តិ បូជេស្សន្តិ
តេសញ្ច សោតព្ពំ មញ្ញិស្សន្តិ វុឌ្ឍិយេវ អានន្ទ វដ្ជីនំ
បាដិកង្ខា នោ បរិហានិ ។ បុន ចបរំ តេ អានន្ទ សុតំ
វដ្ជី យា តា កុលិត្ថិយោ កុលកុមារិយោ តា ន
ឱក្កស្ស បសយ្ហ អាសេត្តព្តតិ ។ សុតំ មេតំ ភគវ
វដ្ជី យា តា កុលិត្ថិយោ កុលកុមារិយោ តា ន
ឱក្កស្ស បសយ្ហ អាសេត្តព្តតិ ។ យាវកីវញ្ច អានន្ទ វដ្ជី
យា តា កុលិត្ថិយោ កុលកុមារិយោ តា ន ឱក្កស្ស
បសយ្ហ អាសេស្សន្តិ វុឌ្ឍិយេវ អានន្ទ វដ្ជីនំ បាដិ-
កង្ខា នោ បរិហានិ ។ បុន ចបរំ តេ អានន្ទ សុតំ

ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮដំណឹងនេះថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ដែលមានព្រះដន្ធច្រើន ជាងវជ្ជីក្សត្រិយ៍ទាំងឡាយ ទាំងដៀពាក្យដែលគួរស្តាប់ របស់ពួកក្សត្រិយ៍ដែលមានព្រះដន្ធច្រើនទាំងនោះថាជាពាក្យគួរស្តាប់ ដូច្នេះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍នឹងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ដែលមានព្រះដន្ធច្រើនជាងវជ្ជីក្សត្រិយ៍ទាំងឡាយ ទាំងដៀពាក្យគួរស្តាប់ របស់ពួកក្សត្រិយ៍ដែលមានព្រះដន្ធច្រើនទាំងនោះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកចាំនឮថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ មិនកំហែងបង្ខំពួកស្រីកំឡោះក្រមុំ ពួកកុមារីកំឡោះក្រមុំឲ្យនៅរួមដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮដំណឹងនេះថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍មិនកំហែងបង្ខំពួកស្រីកំឡោះក្រមុំ ពួកកុមារីកំឡោះក្រមុំឲ្យនៅរួមដូច្នេះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍នឹងមិនកំហែងបង្ខំពួកស្រីកំឡោះក្រមុំ ពួកកុមារីកំឡោះក្រមុំឲ្យនៅរួមអស់កាលត្រឹមណា ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកចាំនឮថា

វជ្ជី យាវ តាវ វជ្ជីនំ វជ្ជិចេតិយានំ អព្ភន្តរានំ ចេវ
ពាហិរានំ ច តាវ សក្ការេន្តិ គរុករោន្តិ មានេន្តិ
បូជេន្តិ តេសញ្ច ធម្មិកំ ពលិំ នោ បរិហាបេន្តីតិ ។ សុតំ មេតំ ភន្តេ វជ្ជី យាវ តាវ
វជ្ជីនំ វជ្ជិចេតិយានំ អព្ភន្តរានំ ចេវ ពាហិរានំ ច តាវ
សក្ការេន្តិ គរុករោន្តិ មានេន្តិ បូជេន្តិ តេសញ្ច ធម្មិកំ
ពលិំ នោ បរិហាបេន្តីតិ ។ យាវកីវញ្ច
អានន្ទ វជ្ជី យាវ តាវ វជ្ជីនំ វជ្ជិចេតិយានំ អព្ភន្តរានំ
ចេវ ពាហិរាន ច តាវ សក្ការិស្សន្តិ គរុការិស្សន្តិ
មានេស្សន្តិ បូជេស្សន្តិ តេសញ្ច ធម្មិកំ ពលិំ
ធម្មិកំ ពលិំ នោ បរិហាបេស្សន្តិ វុឌ្ឍិយេវ អានន្ទ វជ្ជីនំ
បាដិកង្ខា នោ បរិហានិ ។ កិញ្ចិ តេ អានន្ទ សុតំ វជ្ជីនំ
អរហន្តេសុ ធម្មិការក្ខាវរណគុត្តិំ សុសំវិហិតា កិញ្ចិ

ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាចេតិយ(១)ក្នុងដែនវជ្ជី របស់ពួកអ្នកដែនវជ្ជី ដែលនៅខាងក្នុងនគរក្តី ខាងក្រៅនគរក្តី នឹងមិនធ្វើគ្រឿងបូជាប្រកបដោយធម៌ ដែលគេធ្លាប់ថ្វាយ ធ្លាប់ធ្វើដល់ចេតិយទាំងនោះ ឲ្យសាបសូន្យទៅដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឮដំណឹងនេះថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាចេតិយក្នុងដែនវជ្ជី របស់ពួកអ្នកដែនវជ្ជី ដែលនៅខាងក្នុងនគរក្តី ខាងក្រៅនគរក្តី នឹងមិនធ្វើគ្រឿងបូជាប្រកបដោយធម៌ ដែលគេធ្លាប់ថ្វាយ ធ្លាប់ធ្វើដល់ចេតិយទាំងនោះ ឲ្យសាបសូន្យទៅដូច្នេះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ នឹងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាចេតិយក្នុងដែនវជ្ជី របស់ពួកអ្នកដែនវជ្ជី ដែលនៅខាងក្នុងនគរក្តី ខាងក្រៅនគរក្តី នឹងមិនធ្វើគ្រឿងបូជាប្រកបដោយធម៌ ដែលគេធ្លាប់ថ្វាយ ធ្លាប់ធ្វើដល់ចេតិយទាំងនោះ ឲ្យសាបសូន្យទៅ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីចំរើន តែងមានក្នុងដ ដល់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកបានឮថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ បានចាត់ចែងត្រឹមត្រូវនូវការការពារ នឹងការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ក្នុងអរហន្តទាំងឡាយដោយបំណងថា

---

១ ក៏កន្លែងទេវតា ដែលគេធ្លាប់គោរព (អដ្ឋកថា) ។

អជាតតា ច អរហន្តោ វិជិតំ អាគន្ត្វេយ្យុំ អាគតា ច
អរហន្តោ វិជិតេ ជាសុំ វិហរេយ្យុន្តិ ។ សុតំ មេតំ ភន្តេ
វដ្ដិនំ អរហន្តេសុ ធម្មិការក្ខាវរណគុត្តិ សុសំវិហិតា
កិន្តិ អជាតតា ច អរហន្តោ វិជិតំ អាគន្ត្វេយ្យុំ
អាគតា ច អរហន្តោ វិជិតេ ជាសុំ វិហរេយ្យុន្តិ ។
យាវកីវញ្ច អានន្ទ វដ្ដិនំ អរហន្តេសុ ធម្មិការក្ខាវ-
រណគុត្តិ សុសំវិហិតា ភវិស្សតិ កិន្តិ អជាតតា ច
អរហន្តោ វិជិតំ អាគន្ត្វេយ្យុំ អាគតា ច អរហន្តោ
វិជិតេ ជាសុំ វិហរេយ្យុន្តិ វុឌ្ឍិយេវ អានន្ទ វដ្ដិនំ បាដិ-
កង្ខា នោ បរិហានីតិ ។

ឆ្នើម្តេចហ្ន៎ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់មក ក៏សូមឲ្យមក
កាន់ដែនរបស់យើង ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដែលមកស្រាប់ហើយ ក៏សូម
ឲ្យគង់នៅដោយសុខ ក្នុងដែនរបស់យើងដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮដំណឹងនេះថា ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ បានចាត់ចែងដោយ
ត្រឹមត្រូវនូវការរក្សាការពារនឹងការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ក្នុងព្រះអរហន្ត
ទាំងឡាយ ដោយបំណងថា ឆ្នើម្តេចហ្ន៎ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដែល
មិនទាន់មក ក៏សូមឲ្យមកកាន់ដែនរបស់យើង ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ
ដែលមកស្រាប់ហើយ ក៏សូមឲ្យគង់នៅដោយសុខ ក្នុងដែនរបស់យើងដូច្នេះ
ដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ នឹងចាត់ចែងដោយត្រឹមត្រូវនូវការ
រក្សាការពារនឹងការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ក្នុងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ
ដោយបំណងថា ឆ្នើម្តេចហ្ន៎ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់មក
ក៏សូមឲ្យមកកាន់ដែនរបស់យើង ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដែលមកស្រាប់
ហើយ ក៏សូមឲ្យគង់នៅដោយសុខ ក្នុងដែនរបស់យើង អស់កាលត្រឹមណា
ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ សេចក្តី
សាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

(៦៩) អថខោ ភគវា វស្សការំ ព្រាហ្មណំ មគធ-
មហាមត្តំ អាមន្តេសិ ឯតមត្ថំ ព្រាហ្មណ សមយំ
វេសាលិយំ វិហរាមិ សារន្ធទេ(១) ចេតិយេ តត្រាហំ វជ្ជីនំ
ឥមេ សត្ត អបរិហានិយេ ធម្មេ ទេសេសឹ យាវកីវញ្ច
ព្រាហ្មណ ឥមេ សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា វជ្ជីសុ
បវត្តន្តិ ឥមេសុ ច សត្តសុ អបរិហានិយេសុ ធម្មេសុ
វជ្ជី សន្ទិស្សន្តិ សុឡ្ហយេវ ព្រាហ្មណ វជ្ជីនំ ចាដិ-
កង្ខា នោ បរិហានិតំ ។ ឯវំ វុត្តេ វស្សការោ ព្រាហ្ម-
ណោ មគធមហាមត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឯតមេកេ.
ឧបិ ភោ គោតម អបរិហានិយេន ធម្មេន សមន្នាគ-
តានំ វជ្ជីនំ សុឡ្ហយេវ ចាដិកង្ខា នោ បរិហានិ តោ
បន ភវនោ សត្តហិ អបរិហានិយេហិ ធម្មេហិ
អកោរណីយា ច(៣) តោ គោតម វជ្ជី រញ្ញា មាគ-
ធេន អជាតសត្តុនា វេទេហីបុត្តេន យទិទំ យុទ្ធស្ស

---

១ អដ្ឋកថាយម្បិ អយមេវ បាឋោ ។ ម. សាឧន្ធរេ ។ ២ ឱ. សន្ទិស្សន្តិ ។ ៣ ឱ. វ ។

(៦៩) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្យក្នុងដែនមគធៈថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សម័យ ១ តថាគតនៅក្នុងសារន្ទទចេតិយ ទៀបក្រុងវេសាលី តថាគតបានសំដែងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ របស់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ ក្នុងសារន្ទទចេតិយនោះឯង ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ តាំងនៅក្នុងពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ ឬថាពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍នឹងប្រតិបត្តិក្នុងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ វស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្យក្នុងដែនមគធៈ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យ មិនមានដល់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ ដែលប្រកបដោយអបរិហានិយធម៌ សូម្បីតែមួយ ។ ចាំហាច់និយាយទៅថ្វីដល់ទៅគ្រប់អបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀតព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្រមាគធរាជ មិនគប្បីចាប់ពួកវជ្ជីក្សត្រិយ៍ដោយការច្បាំងបានទេ

อญฺญตฺร อุปลาปนาย อญฺญตฺร ปริปุเรกาย มาฆ
ปาทิ มยิ เหว เตสนฺติ ตสฺมา ตุมฺเห มยิ
พหุการาติ ฯ ยสฺสุทานิ ตุมฺเห ภาหฺมณา กาลํ
มญฺญถาติ ฯ อถโข วสฺสการโก ภาหฺมโณ มคธ-
มหามตฺเต อามนฺเตสิ เอหิ ตฺวํ ภาณิ คจฺฉาหิ
ปณฺฑิตวาทานิ ภาสิตานิ อภินนฺทิตฺวา อนุโมทิ-
ตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ฯ

(๗๐) อถโข ภควา อจิรปกฺกนฺเต วสฺสการเก
ภาหฺมเณ มคธมหามตฺเต อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อา-
มนฺเตสิ คจฺฉ ตฺวํ อานนฺท ยาวติกา ภิกฺขู ภาคมา
อุปฏฺฐานสาลายนฺติ วิหารนฺเต เต สพฺเพ อุปฏฺฐานสาลายํ
สนฺนิปาเตหีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา
อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา ยาวติกา ภิกฺขู
ภาคมา อุปฏฺฐายิ วิหารนฺเต เต สพฺเพ อุปฏฺฐา-
นสาลายํ สนฺนิปาเตตฺวา เยน ภควา เตนุป-
สงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
อฏฺฐาสิ ฯ เอกมนฺตํ ฐิโต โข อายสฺมา อานนฺโท

រៀវៃលែងតែការលួងលោមយកចិត្ត ឬការធ្វើឲ្យរៀបកគ្នា បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចំរើន ណ្ហើយចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមលាទៅឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានកិច្ចច្រើន
មានការងារច្រើន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរសំគាល់
នូវកាលគួរនឹងទៅក្នុងវេលានេះចុះ ។ លំដាប់នោះ វស្សការព្រាហ្មណ៍
ជាមហាមាត្យក្នុងដែនមគធៈ ត្រេកអរហើយកាយនឹងកាសិត របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈចេញទៅ ។

(៧០) កាលដែលវស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្យក្នុងដែនមគធៈ
ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទ
ដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅឲ្យភិក្ខុទាំងអស់ ដែលទៅ
អាស្រ័យក្នុងក្រុងពជគ្រឹះប្រជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា[1] ។ ព្រះអានន្ទដ៏
មានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ហើយប្រជុំភិក្ខុសង្ឃទាំងអស់ ដែលទៅអាស្រ័យក្នុងក្រុង
ពជគ្រឹះ ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចឋិតទៅក្នុងទី
សមគួរ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ

---

๑ រោងជាន់ ឬរោងសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ។

ភគវន្តំ ឯតទវោច សង្ឃបតិនោ ភន្តេ កិត្តិសទ្ទោ
យសទ្ទោ ឯទ្ធ ភគវា ការណំ មញ្ញតិ ។ អជ-
ទេវ ភគវា ឧដ្ឋាយាសនា យេន ឧបដ្ឋានសាលា
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និ-
សីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា កិត្តិ អានន្ទសិ
សត្ត កេ កិត្តិវេ អបរិហានិយេ ធម្មេ ទេសេស្សាមិ
តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។
ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ កិត្តិ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។
ភគវា ឯតទវោច យាវកីវញ្ច កិត្តិវេ កិត្តិ អភិណ្ហា-
សន្និបាតា សន្និបាតពហុលា ភវិស្សន្តិ វុឌ្ឍិយេវ កិត្តិ-
វេ កិត្តិនំ បាដិកង្ខា នោ បរិហានិ ។ យាវកីវញ្ច
កិត្តិវេ កិត្តិ សមគ្គា សន្និបតិស្សន្តិ សមគ្គា វុដ្ឋ-
ហិស្សន្តិ សមគ្គា សង្ឃករណីយានិ ករិស្សន្តិ

ជានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កិកុសង្ឃ
ប្រជុំគ្នាហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំគាល់
នូវកាលគួរនឹងស្តេចទៅក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈហើយស្តេចចូលទៅកាន់ទីបដ្ឋានសាលា
លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលទុក ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹងកិកុទាំងឡាយថា
ម្នាលកិកុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងអបរិហានិយធម៌ ៧ ប្រការ
ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ការសិតនោះ ចូរប្រុងធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ កិកុទាំងឡាយនោះ
ក៏ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលកិកុទាំង
ឡាយ បើពួកកិកុនឹងប្រជុំគ្នារឿយ ។ ប្រជុំគ្នាដោយច្រើន អស់កាល
ត្រឹមណា ម្នាលកិកុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់
ពួកកិកុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។
ម្នាលកិកុទាំងឡាយ បើពួកកិកុនឹងព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ ព្រមព្រៀង
គ្នាលើកទីប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើកិច្ចរបស់សង្ឃ អស់កាលត្រឹមណា

វុឌ្ឍិយេវ ភិក្ខវេ ភិក្ខូនំ ទាដិកង្ខំ នោ បរិហានិ ។ យាវកីវញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខូ អបញ្ញត្តំ ន បញ្ញបេស្សន្តិ បញ្ញត្តំ ន សមុច្ឆិន្ទិស្សន្តិ យថាបញ្ញត្តេសុ សិក្ខាបទេសុ សមាទាយ វត្តិស្សន្តិ វុឌ្ឍិយេវ ភិក្ខវេ ភិក្ខូនំ ទាដិកង្ខំ នោ បរិហានិ ។ យាវកីវញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខូ យេ តេ ភិក្ខូ ថេរា រត្តញ្ញូ ចិរប្បព្វជិតា សង្ឃបិតរោ សង្ឃបរិណាយកា តេ សក្ការិស្សន្តិ គរុការិស្សន្តិ មានេស្សន្តិ បូជេស្សន្តិ តេសញ្ច សោតព្វំ មញ្ញិស្សន្តិ វុឌ្ឍិយេវ ភិក្ខវេ ភិក្ខូនំ ទាដិកង្ខំ នោ បរិហានិ ។ យាវកីវញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខូ ឧប្បន្នាយ តណ្ហាយ ពោនោព្ភវិកាយ ន វសំ គច្ឆិស្សន្តិ វុឌ្ឍិយេវ ភិក្ខវេ ភិក្ខូនំ ទាដិកង្ខំ នោ បរិហានិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងមិនបញ្ញត្តសិក្ខាបទ ដែលតថាគតមិនបានបញ្ញត្តហើយ មិនដកសិក្ខាបទដែលតថាគតបញ្ញត្តហើយ កាន់តាម ប្រព្រឹត្តតាមសិក្ខាបទ ដែលតថាគតបញ្ញត្តហើយយ៉ាងណា អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាពួកភិក្ខុជាថេរៈ អ្នកដឹងរាត្រី (ច្រើន) បួសយូរ ជាបិតានៃសង្ឃ ជាបរិនាយក របស់សង្ឃ (ជាអ្នកណែនាំសង្ឃ) ទាំងរាប់អានជឿពាក្យដែលគួរស្តាប់ របស់ភិក្ខុជាថេរៈទាំងនោះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងមិនលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ជាធម្មជាតិនាំសត្វទៅកាន់កំណើតថ្មីទៀត ដែលកើតឡើងហើយ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

យាវតកីវញ្ច តិដ្ឋេវ តិដ្ឋំ អារញ្ញកេសុ សេនាសនេសុ
សាបេក្ខោ ភវិស្សដ្ឋំ វុឌ្ឍិយេវ តិដ្ឋេវ តិដ្ឋំ ចាដិកង្ខោ
នោ បរិហានំ ។ យាវកីវញ្ច តិដ្ឋេវ តិដ្ឋំ បច្ចត្តញ្ញេវ
សតិ ឧបដ្ឋបេស្សដ្ឋំ តិដ្ឋំ អនាគតា ច បេសលា
សព្រហ្មចារី អាគច្ឆេយ្យុំ អាគតា ច បេសលា
សព្រហ្មចារី ជាសុំ វិហារេយ្យុន្តិ វុឌ្ឍិយេវ តិដ្ឋេវ
តិដ្ឋំ ចាដិកង្ខោ នោ បរិហានំ ។ យាវកីវញ្ច
តិដ្ឋេវ ឥមេ សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា តិដ្ឋិសុ
ឋស្សដ្ឋិ ឥមេសុ ច សត្តសុ អបរិហានិយេសុ ធម្មេសុ
តិដ្ឋំ សន្ធិសង្ឃស្សដ្ឋិ វុឌ្ឍិយេវ តិដ្ឋេវ តិដ្ឋំ ចាដិ-
កង្ខោ នោ បរិហានំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងសេនាសនៈទាំងឡាយ ដែលតាំងនៅក្នុងជនបទ[1] អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងប្រទូស្ថារតីក្នុងខ្លួនថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ពួកសព្រហ្មចារី[2] មានសីលធម៌ជាទីស្រឡាញ់ ដែលមិនទាន់មកដល់ ក៏សូមឲ្យនិមន្តមក ពួកសព្រហ្មចារីមានសីលធម៌ជាទីស្រឡាញ់ ដែលមកដល់ហើយ សូមឲ្យនៅជាសុខដូចេ្នះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ នឹងប្រតិបត្តិក្នុងភិក្ខុទាំងឡាយ ឬថាភិក្ខុទាំងឡាយនឹងប្រតិបត្តិ ក្នុងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា ប្រទេសដែលនៅឆ្ងាយពីស្រុកកំណាត់ ៥០០ ជួរឆ្ងើងទៅ ។ ២ ភិក្ខុមានព្រហ្មចារ្យស្មើគ្នា ។

[๗๑] อยเมตฺถ เอโก[๑] ภิกฺขเว สทฺโท อปริหานิเยหิ ธมฺเมหิ เนเสฺสติ ปฺหมิ อิมสฺมิ สุตฺตนฺเต สาธุกมฺ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ ฬหุ ภนฺเตติ เขฺว เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู อภิกฺขณนิสาทิโน อภิกฺขณนิปตฺตา อาปชฺชิตพฺพานญฺเจว อาปตฺตีนมฺ อนุยุตฺตา ปฏิวิเนยฺยา ภิกฺขเว ภิกฺขู วุทฺธิเยว ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู อาคนฺตุกวตฺตา อาวาสิกวตฺตา คมิกวตฺตา อนุโมทนวตฺตา เสนาสนคาหาปกวตฺตา ภตฺตคฺคปฺปฏิวตฺตา อาคตานมฺ อนุยุตฺตา ปฏิวิเนยฺยา ภิกฺขเว ภิกฺขู วุทฺธิเยว ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู ธมฺมสฺสวนานมฺ

---

๑ ม. เหา ฯ

(៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងអបរិហានិយធម៌ ៧ ដទៃទៀត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់តាសិតនោះ ចូរប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុមិនជាអ្នកមានការងារ ជាទីត្រេកអរ(១) មិនត្រេកអរក្នុងការងារ មិនប្រកបរឿយ ។ នូវការៈជាអ្នកមានការងារ ជាទីត្រេកអរ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងមិនជាអ្នកមានការនិយាយ (តិរច្ឆានកថា) ជាទីត្រេកអរ មិនត្រេកអរក្នុងការនិយាយ (តិរច្ឆានកថា) មិនប្រកបរឿយ ។ នូវការៈជាអ្នកមានការនិយាយ (តិរច្ឆានកថា) ជាទីត្រេកអរ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងមិនជាអ្នកមានសេចក្តីដេកលក់ជាទីត្រេកអរ

---

១ សំដៅយកភិក្ខុរបស់ភិក្ខុមានដើរចីវរជាដើម បើភិក្ខុណាធ្វើកិច្ចនោះអស់ ១ ថ្ងៃទាំងមួល មិនមានពេលរៀនសូត្រសោះ ភិក្ខុនោះទើបឈ្មោះថាត្រេកអរនឹងការងារ បើភិក្ខុដែលធ្វើការងារខ្លះ ប្រកបការរៀនសូត្រខ្លះក្នុង ១ ថ្ងៃ ។ ភិក្ខុនោះមិនឈ្មោះថាត្រេកអរនឹងការងារឡើយ ។

អាសវក្ខយេ ឧ ឯឝ្ជានតោ ឧ ឯឝ្ជានភាវំ អនុយុត្តោ ហុត្វាយេវ
កិត្តកេវ កិត្តកំ ចាដិកង្ខោ ហោ បរិហានិ ។ យាវតីវញ្ច
កិត្តកេវ កិត្តកេ ឧ សង្ខលិកាភាវមោ អាសវក្ខយេ ឧ សង្ខ-
លិកានតោ ឧ សង្ខលិកាភាវមំ អនុយុត្តោ ហុត្វាយេវ
កិត្តកេវ កិត្តកំ ចាដិកង្ខោ ហោ បរិហានិ ។ យាវតីវញ្ច
កិត្តកេវ កិត្តកេ ឧ ចាបិល្លោ អាសវក្ខយេ ឧ ចាបិលានំ ឥង្ឃានំ
វសំ គតោ ហុត្វាយេវ កិត្តកេវ កិត្តកំ ចាដិកង្ខោ ហោ
បរិហានិ ។ យាវតីវញ្ច កិត្តកេវ កិត្តកេ ឧ ចាបមិត្តោ
អាសវក្ខយេ ឧ ចាបសហាយោ ឧ ចាបសម្បវង្កោ[1] ហុត្វា-
យេវ កិត្តកេវ កិត្តកំ ចាដិកង្ខោ ហោ បរិហានិ ។
យាវតីវញ្ច កិត្តកេវ កិត្តកេ ឧ ឱរមត្តកេនបិ វិសេសាធិគ-
មេន អន្តរា វោសានំ អាបជ្ជិត្វា ហុត្វាយេវ កិត្តកេវ

---

១ ឧ. ចាបសម្បវង្កោ ។ ម. ចាបសម្បវង្កិកោ ។

មិនត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីដេកលក់ មិនប្រកបរឿយ ៗ នូវការៈជាអ្នកមាន
សេចក្តីដេកលក់ជាទីត្រេកអរ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីចំរើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ
(អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនីមិនជាអ្នក
មានគឺគាជាទីត្រេកអរ មិនត្រេកអរក្នុងការមានគឺគា មិនប្រកបរឿយ ៗ នូវ
ការៈជាអ្នកមានគឺគាជាទីត្រេកអរ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីចំរើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ
(អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនីមិនមាន
សេចក្តីជ្រុលអាក្រក់ មិនលុះក្នុងអំណាចសេចក្តីជ្រុលអាក្រក់ អស់កាល
ត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ
សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនីមិនមានមិត្រអាក្រក់ មិនមានសំឡាញ់អាក្រក់
មិនជាអ្នកដាក់ខ្លួនក្នុងបុគ្គលអាក្រក់ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិន
មានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុ
នីមិនដល់នូវសេចក្តីបន្ទរបន្ទុយព្យាយាមក្នុងបន្ទោះ ដោយការគ្រាស់ដឹង
នូវគុណវិសេសត្រឹមតែជាន់ក្រោម អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំង

ภิกฺขูนํ ฉาฑิตกฏฺโ เอว ปริยาโย ฯ ยาวตีหิปิ ภิกฺขเว เอเวเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ภิกฺขูสุ ปวตฺติสฺสนฺติ เอเวสุ จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ ภิกฺขู สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ฉาฑิตกฏฺโ เอว ปริยาโย ฯ

(๗๒) อปเรปิ เว ภิกฺขเว สตฺต อปริหานิเย ธมฺเม เทเสสฺสามิ ตํ สุณาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทโวจ ยาวตีหิปิ ภิกฺขเว ภิกฺขู สนฺนิปาตพหุลา ภวิสฺสนฺติ ฯ เป ฯ สามคฺคิรสพหุลา ภวิสฺสนฺติ ฯ ขิตฺตปฺปฺ ภวิสฺสนฺติ ฯ ตถาสฺสุตา ภวิสฺสนฺติ ฯ อารทฺธวิริยา ภวิสฺสนฺติ ฯ อุปฏฺิตสฺสตี ภวิสฺสนฺติ ฯ ปญฺวนฺโต ภวิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ฉาฑิตกฏฺโ เอว ปริยาโย ฯ ยาวตีหิปิ ภิกฺขเว เอเวเม สตฺต อปริหานิยา

ឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអបរិហានិយធម៌ទាំង ๗ នេះ នឹងឋិតនៅក្នុងពួកភិក្ខុ ឬពួកភិក្ខុប្រតិបត្តិក្នុងអបរិហានិយធម៌ទាំង ๗ នេះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

(๗๒) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងអបរិហានិយធម៌ ๗ ដទៃទៀត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់តាសិតនោះ ចូរប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយល្អចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងមានសេចក្តីដឿ ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយសេចក្តីក្លាសៅដ្ឋីមិចាប ។ មានសេចក្តីខ្វាចចាប ។ ជាពហុស្សូត ។ ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ។ ជាអ្នកមានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន ។ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាអស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដ ដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអបរិហានិយធម៌ទាំង ๗ នេះ នឹងឋិត

ฉนฺนา กิจฺจสุ ปสฺสฏฺ ฐเนสุ จ สตฺตสุ อปริหานิ-
เยสุ ฉฬงฺคสุ กิจฺเจ สงฺขสฺสิสฺสฏฺ ฑฺฒิเยว กิจฺจเว
กิจฺจนิ ตาทิกนฺนา เอว ปริหานิ ฯ

(๗๓) อปเรปิ เว กิจฺจเว สตฺต อปริหานิเย
ธมฺเม เทเสสฺสามิ ตำ สุณาถ สาธุกนำ มนสิ-
กเรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวำ ภนฺเตติ โข เต
กิจฺเจ ภิกฺขเว เอวเต ปจฺจสฺโสสุนำ ฯ ภิกฺขเว
ยาวกีวญฺจ กิจฺเจว กิจฺเจ สติสมฺโพชฺฌงฺคนิ ภาเวสฺส-
ติ ฯ เป ฯ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺคนิ ภาเวสฺสติ ฯ
วิริยสมฺโพชฺฌงฺคนิ ภาเวสฺสติ ฯ ปีติสมฺโพชฺฌงฺคนิ ภา-
เวสฺสติ ฯ ปสฺสทฺธิสมฺโพชฺฌงฺคนิ ภาเวสฺสติ ฯ สมาธิ-
สมฺโพชฺฌงฺคนิ ภาเวสฺสติ ฯ อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺคนิ ภาเวสฺสติ

នៅក្នុងពួកកិកុ ឬពួកកិកុប្រតិបត្តិក្នុងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ រាស់
កាលត្រឹមណា ម្នាលកិកុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានក្នុងពួកកិកុ
សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

(៧៣) ម្នាលកិកុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងអបរិហានិយធម៌
៧ ដទៃទៀត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ តាសិតនោះ ចូរ
ប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ពួកកិកុទាំងនោះ
ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលកិកុទាំងឡាយ បើពួកកិកុ
នឹងចំរើនសតិសម្ពោជ្ឈង្គ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងគឺសេចក្តីរលឹក)
។ បេ ។ ចំរើនធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង
គឺបញ្ញាជាគ្រឿងពិចារណា) ។ ចំរើនវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ (ហេតុនៃធម៌ជា
គ្រឿងត្រាស់ដឹងគឺព្យាយាម) ។ ចំរើនបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ (ហេតុនៃធម៌ជា
គ្រឿងត្រាស់ដឹងគឺសេចក្តីឆ្អែតស្កប់ក្នុងធម៌) ។ ចំរើនបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ
(ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងគឺសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់) ។ ចំរើនសមាធិ-
សម្ពោជ្ឈង្គ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងគឺសេចក្តីជម្លាស់ចិត្តមាំ) ។ ចំរើន
ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ (ហេតុនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង គឺសេចក្តីព្រងើយ

วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ
ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา
ภิกฺขูสุ ปวตฺติสฺสนฺติ อิเมสุ จ สตฺตสุ อปริหานิ-
เยสุ ธมฺเมสุ ภิกฺขู สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว
ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ

(๗๔) อปเรปิ เว ภิกฺขเว สตฺต อปริหานิเย
ธมฺเม เทเสสฺสามิ ตํ สุณาถ สาธุกํ มนสิ-
กโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู
ภควาโต ปจฺจสฺโสสุํ ฯ ภควา เอตทวোচ ยาว-
กีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู อภิณฺหสนฺนิปาตา กาเรสฺสนฺติ ฯ เป ฯ
อนตฺตสญฺญา กาเรสฺสนฺติ ฯ อสุภสญฺญา กาเรสฺสนฺติ ฯ
อาทีนวสญฺญา กาเรสฺสนฺติ ฯ ปหานสญฺญา กา-

កង់សុខនឹងទុក្ខ) អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ នឹងឋិតនៅក្នុងពួកភិក្ខុ ឬពួកភិក្ខុប្រតិបត្តិក្នុងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

(៧៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងអបរិហានិយធម៌ ៧ ដទៃទៀត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់កាសិតនោះ ចូរប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយល្អចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងចំរើនអនិច្ចសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ដែលកើតជាមួយនឹងអនិច្ចានុបស្សនា) ។ បេ ។ ចំរើនអនត្តសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ដែលកើតជាមួយនឹងអនត្តានុបស្សនា) ។ ចំរើនអសុភសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់នូវអាការ ៣២ ថាមិនស្អាត) ។ ចំរើនអាទីនវសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់នូវកាយថា មានទោស) ។ ចំរើនបហានសញ្ញា សេចក្តីសំគាល់

វេស្សដ្ឋំ ។ វិរាគសញ្ញំ ភាវេស្សដ្ឋំ ។ ដំភោគសញ្ញំ ភាវេស្សដ្ឋំ វុច្ចតិយេវ កិត្តាវ តាវតកម្បិ ចាដិកង្ខោ ឯោ បរិហាដិ ។ យាវតីវញ្ច កិត្តាវ ឥមេ សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា កិត្តាសុ ឋស្សន្តិ ឥមេសុ ច សត្តសុ អបរិហានិយេសុ ធម្មេសុ កិត្តា សន្តិដ្ឋិស្សន្តិ វុច្ចតិយេវ កិត្តាវ តាវតកម្បិ ចាដិកង្ខោ ឯោ បរិហាដិ ។

[៧៥] អបរេបិ ភោ កិត្តាវ[1] ច[2] អបរិហានិយេ ធម្មេ ទេសេស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ កិត្តា ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច យាវតីវញ្ច កិត្តាវ កិត្តា មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋបេស្សន្តិ សព្រហ្មចារីសុ អាវិ ចេវ រហោ ច វុច្ចតិយេវ កិត្តាវ តាវតកម្បិ ចាដិកង្ខោ ឯោ បរិ-

---

๑ ឧ. ម. អបរេបិ ភោ កិត្តាវតិ ជាថា ឧ ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ. ម. កិត្តាវតិ ទិស្សតិ ។

កុងការលេះនូវអកុសលវិតក្កៈ) ។ ចំរើនវិចគសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ក្នុងព្រះនិព្វានដែលប្រាសចាកតម្រេក) ។ ចំរើននិរោធសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ក្នុងព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ) អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ នឹងឋិតនៅក្នុងពួកភិក្ខុ ឬពួកភិក្ខុប្រតិបត្តិក្នុងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៧ នេះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។

(៧៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងអបរិហានិយធម៌ ៦ ដទៃទៀត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់តាសិតនោះ ចូរប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងប្រុងដម្កល់កាយកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ នឹងទីកំបាំងមុខ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តី

ហានិ ។ យាវកីវញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខូ ទេវំ ភិក្ខូ ទេវំ ភិក្ខុំ វជ្ជីកម្មំ
បក្ខុបជ្ជបេស្សន្តិ(១) ។ បេ ។ ទេវំ ភិក្ខុំ មនោកម្មំ
បក្ខុបជ្ជបេស្សន្តិ សព្រហ្មចារីសុ អាវិ ចេវ រហោ ច
វុឌ្ឍិយេវ ភិក្ខវេ ភិក្ខូនំ ហានិ ទេវំ បរិហានិ ។
យាវកីវញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខូ យេ តេ លាភា ធម្មិកា
ធម្មលទ្ធា អន្តមសោ បត្តបរិយាបន្នមត្តំបិ តថារូបេ-
ហិ លាភេហិ ន(២) អប្បដិវិភត្តភោគី ភវិស្សន្តិ សីល-
វន្តេហិ សព្រហ្មចារីហិ សាធារណភោគី វុឌ្ឍិយេវ
ភិក្ខវេ ភិក្ខូនំ ទេវំ បរិហានិ ។ យាវកី-
វញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខូ យានិ តានិ សីលានិ អខណ្ឌា-
និ អច្ឆិទ្ទានិ អសពលានិ អកម្មាសានិ ភុជិស្សា-
និ វិញ្ញុបសត្ថានិ អបរាមដ្ឋានិ សមាធិសំវត្តនិកានិ

---

១ បក្ខុបជ្ជាបេស្សន្តីតិ កត្ថចិ ឱត្តរេ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ឥមស្មេ ឥត្តំ ។

សាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ បើពួកភិក្ខុនឹងប្រុងដម្កល់រៃតកម្រប្រកបដោយមេត្តា ។ បេ ។
ប្រុងដម្កល់មនោកម្រប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ទាំង
ក្នុងទីចំពោះមុខ និងក្នុងទីកំបាំងមុខ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យ
មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើលាភ
ទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយធម៌ ដែលបានមកដោយធម៌ដោយ
ហោចទៅ សូម្បីវត្ថុដែលគេដាក់ចុះក្នុងបាត្រ ពួកភិក្ខុមានការបរិភោគ
ដោយមិនបាច់ចែករំលែកដោយលាភទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ
គឺជាអ្នកមានការបរិភោគ ជាសាធារណៈ ជាមួយនឹងសព្រហ្មចារីទាំង
ឡាយដែលមានសីល អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
ចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ
(អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សីលទាំងឡាយ
ណាមិនដាច់ មិនដុះ មិនពព្រុះ មិនពពាល ជាសីលរបស់មនុស្ស
អ្នកជា (មិនជាខ្ញុំតណ្ហា) អ្នកប្រាជ្ញតែងសរសើរ ជាសីលមិនបាន
ជ្រោកជ្រាកដោយតណ្ហាទិដ្ឋិ ជាសីលញុំាងសមាធិឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន

តថាគតេសុ សីលេសុ សីលសាមញ្ញគតា វិហរិស្សន្តិ សព្រហ្មចារីហិ អាវិ ចេវ រហោ ច មេត្តំ កាយកម្មំ វចីកម្មំ មនោកម្មំ បច្চុដ្ഠപേស്സാമി തേസം ഉപരിമാനി ๆ យាវ-តតិយកា កុലപുത്തകാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഇമേ ച അപരിഹാനിയാ ധമ്മാ ഭിക്ഖുസു ഠിതസ്സ ഇമേസു ച ധമ്മേസു അപരിഹാനിയേസു ധമ്മേസു ഭിക്ഖു സങ്ഘസ്സ വുദ്ധി യേവ ഭിക്ഖവേ ഭിക്ഖൂനം ഹാനി തേസം ഉപരിമാനി ๆ តត្របិ សុទំ ភគវា ភាគមេវ វិហារន្തោ កិញ្ഛക്കേ បព്พതേ ഏതദേവ ബഹുലം ഭിക്ഖൂനം ധമ്മീ കഥം കത്വാ ๔ สี ๔ สมาธิ

ពួកកិកុជាអ្នកមានសីលស្មើគ្នា ដោយសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ក្នុងសីលទាំងឡាយមានសភាពយ៉ាងនោះ ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលកិកុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកកិកុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ ទិដ្ឋិណាដែលឥតខោស ជាទីស្រោចស្រង់សត្វប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់សេចក្តីទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នកធ្វើតាមទិដ្ឋិនោះ ពួកកិកុជាអ្នកមានទិដ្ឋិស្មើគ្នា ដោយសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ក្នុងទិដ្ឋិមានសភាពយ៉ាងនោះ ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលកិកុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកកិកុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ បើអបរិហានិយធម៌ទាំង ៦ នេះ នឹងបិតនៅក្នុងពួកកិកុ ឬពួកកិកុប្រតិបត្តិ ក្នុងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៦ នេះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលកិកុទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកកិកុ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគគង់លើភ្នំគិជ្ឈកូដ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាជាប្រើន ដល់កិកុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិដូច្នេះ

สีลนฺติ ปญฺจ สีลานิ จตฺตาริ สมาธิ มหปฺผลานิ มหานิสංสานิ สมาธิปริภาวิตา ปญฺญา มหปฺผลา มหานิสංสา ปญฺญาปริภาวิตං จิตฺตං สมฺมเทว อาสวานิ วิมุจฺจติ เสยฺยถีทං กามาสวา ภวาสวา(๑) อวิชฺชาสวาติ ฯ

(๗๖) อถโข ภควา ราชคหเห ยถาภิรนฺตං วิหริตฺวา อายสฺมนฺตං อานนฺทං อามนฺเตสิ อายามานนฺท เยน อมฺพลฏฺฐิกา เตนุปสงฺกมิสฺสามาติ ฯ เวกฺขติ โขติ อายสฺมา อานนฺโท ภควาโต ปฏิสฺสุตฺวา ฯ อถโข ภควา มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธิ เยน อมฺพลฏฺฐิกา เตนุปสงฺกมิ ฯ ตตฺร สุทං ภควา อมฺพลฏฺฐิกายं วิหรติ ราชาคารเก ฯ ตตฺรปิ สุทං ภควา อมฺพลฏฺฐิกายं วิหรนฺโต ราชาคารเก เอตเทว พหุลං ภิกฺขุ ธมฺมึ กถึ กเถติ อิติปิ สีลํ อิติปิ สมาธิ อิติปิ ปญฺญา สีลปริภาวิตา สมาธิ มหปฺผลา มหานิสංสา สมาธิปริภาวิตา ปญฺญา

---

๑ ตตฺถ ยสฺมา ยสฺมึ กาเม อาสวติ ปวตฺตติ สุตฺตนฺตเรปิ วุตฺตนเยเนว ตสฺมา ตถา อาสวา เวทิตพฺพา ฯ

បញ្ញាដូច្នេះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីល រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចិត្ត[1]ដែលអប់រំដោយបញ្ញា រមែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រពៃពិត គឺកាមាសវៈ (ធម៌ជាគ្រឿងត្រាំគឺកាម) ភវាសវៈ (ធម៌ជាគ្រឿងត្រាំគឺភព) អវិជ្ជាសវៈ (ធម៌ជាគ្រឿងត្រាំគឺអវិជ្ជា) ។

(๗๖) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងភគ្គៈ តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ ហើយទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទ មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់ឧទ្យានឈ្មោះអម្ពលដ្ឋិកា ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅដល់អម្ពលដ្ឋិកាឧទ្យាន មួយអន្ទឹងដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ ឯានឮថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងពជាគារកៈ (ព្រះពជដំណាក់) នៅទាអម្ពលដ្ឋិកាឧទ្យាននោះ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងពជាគារកៈក្នុងអម្ពលដ្ឋិកាឧទ្យាននោះឯង ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាជាច្រើន ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិដូច្នេះ បញ្ញាដូច្នេះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីល រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិ

---

๑ សំ.ជាយកមគ្គចិត្តនឹងផលចិត្ត ។

មហាបញ្ញោ ហោតិ មហាធិសំសោ បញ្ញាបរិវារំ ចិត្តំ សម្ភរេយ្យ អាសវានំ ខយាយ តិយ្យថីធំ ការាមាសក ភក្ខសក អរិដ្ឋាសកតិ ។

(៧៧) អថខោ ភគវា អម្ពលដ្ឋិកាយំ យថាភិរន្តំ វិហរិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ អាយាមានន្ទ យេន ជាឡិយោ តេនុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។ អថខោ ភគវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ យេន ជាឡិយោ តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា ជាឡិយោយំ វិហរតិ ចាភយិកម្ពវនេ[1] ។ អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯតមវោច ឯតមវំ ។ ឯតមវំ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឯវំ បសន្នោ អហំ ភន្តេ ភគវតិ ន ចាហុ ន ច ភវិស្សតិ ន ចេតរហិ វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភគវតា កិលេសាភិញ្ញតរោ យទិទំ សម្ពោធិយន្តិ ។

---

១ ឧ. ម. ចាភយិកម្ពវនេ ។

រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ញា រមែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រពៃពិត គឺកាមាសវៈ ភវាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

(๗.๗) លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងអម្ពលដ្ឋិកាឧទ្យាន តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ ហើយទ្រង់គ្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់ស្រុកនាឡន្ទា ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដល់ស្រុកនាឡន្ទា មួយអន្ទើដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងបាវារិកម្ពវ័ន ទៀបក្រុងនាឡន្ទានោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដោយហេតុយ៉ាងនេះថា សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដទៃជាអ្នកគ្រាស់ដំណឹងក្រៃលែងជាងព្រះមានព្រះភាគ កុងសម្ពោធិញ្ញាណ មិនមានក្នុងអតីតកាល មិនមានក្នុងអនាគតកាល ឬមិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះទេ ។

ឧទ្ទានគាថា ខោ តេ អយំ សារីបុត្ត អាសជ្ជ ឋានា ភាសិតា
ឯតមត្ថំ តថាគតោ សីហនាទេ ឧទីរតោ ឯវំ បសន្នោ
អហំ ភន្តេ ភគវតិ ន ចាហុ ន ច ភវិស្សតិ ន ចេតរហិ
វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភគវតោ
តិរោភិញ្ញតរោ យទិទំ សម្ពោធិយន្តិ តីឌ ឯ សារី-
បុត្ត យេ តេ អហេសុំ អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មា-
សម្ពុទ្ធា សព្ពេ តេ ភគវន្តោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
វិទិតា ឯវំសីលា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំ-
ធម្មា ។ ឯវំបញ្ញា ។ ឯវំវិហារី ។ ឯវំវិមុត្តា តេ ភគ-
វន្តោ អហេសុំ ឥតិបីតិ ។ ឯត្ថ ហេតំ ភន្តេតិ(๑) ។

---

๑ ឧ. ប. ឥតិសទ្ទេ នត្ថិ ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថា ម្នាលសារីបុត្ត អាសភិវាចា[1] ដែលអ្នកនិយាយនេះលើសលុបពេក សីហនាទ ដែលអ្នកប្រកាន់ហើយ បន្ទឺឡើងហើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះមានព្រះភាគដោយហេតុយ៉ាងនេះថា សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដទៃ ជាអ្នកត្រាស់ដឹងក្រៃលែងជាងព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពោធិញ្ញាណ មិនមានក្នុងអតីតកាល មិនមានក្នុងអនាគតកាល ឬមិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះទេ ដូច្នេះជាសំដីដោយខ្លួនឯក ម្នាលសារីបុត្ត ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលមានក្នុងអតីតកាល ព្រះមានព្រះភាគទាំងអស់នោះ អ្នកបានកំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នេះផង មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅ[2] យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ចាកអាសវៈយ៉ាងនេះ ដូច្នេះដែរឬ ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះខ្ញុំព្រះអង្គកំណត់ដឹងមិនបានទេ ។

---

១ សំដីអត់អាច ឥតខ្លាចញញើត ។ ២ ធម៌ជាគ្រឿងនៅ មាន ៩ គឺរូបសមាបត្តិ ៤ អរូបសមាបត្តិ ៤ នឹងសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ១ ធម៌ទាំង ៩ នេះ នឹងហៅអនុបុព្វវិហារធម៌ ដូច្នេះក៏បាន ។

កតី បន សារីបុត្ត យេ តេ ភវិស្សន្តិ អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្ពេ តេ ភគវន្តោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតា វិបស្សី តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ ឥតិបិ វិបស្សី ។ វិបស្សិស្ស ។ វិបស្សិស្ស តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ ឥតិបីតិ ។ ឯត្តាវតា ភវិស្សន្តិ ឥតិបីតិ ។ កតី បន សារីបុត្ត តេ អរហន្តោ(๑) ឯតរហិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ វិបស្សិស្ស ភគវតោ ឥតិបិ វិបស្សី ។ វិបស្សិស្ស ។ វិបស្សិស្ស ភគវតោ ឥតិបីតិ ។ ឯត្តាវតា ឯត្ត ច តហិ(๒) តេ សារីបុត្ត អតីតានាគតបច្চុប្បន្នេសុ អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធេសុ ចេតោបរិញ្ញាយ(๓) ញាណំ ឧត្តិ អឧ តំ ញេតរហិ តេ អយំ សារីបុត្ត ឧទ្ទាន អាសតិ ភាសិតា ឯតំសោ តហិ តោ សីហនាទោ

---

๑ ម. អរហំ តេ ។ ๒ ម. ឯត្តេហិ ។ ម. ឯតរហិ ។ ๓ ម. ចេតោបរិញ្ញេណ ។ ម. ចេតសា ចេតោបរិយាយ ញាណំ ។

ម្នាលសារីបុត្ត ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលនឹងមានក្នុងអនាគតកាល ព្រះមានព្រះភាគទាំងអស់នោះ អ្នកបានកំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្តដោយចិត្តរបស់ខ្លួនថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ នឹងមានសីលយ៉ាងនេះដូច្នេះផង នឹងមានធម៌យ៉ាងនេះ ។ នឹងមានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ នឹងមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ នឹងមានចិត្តរួចស្រឡះចាកអាសវៈយ៉ាងនេះ ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះខ្ញុំព្រះអង្គកំណត់ដឹងមិនបានទេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងកាលឥឡូវនេះ អ្នកបានកំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្តដោយចិត្តរបស់ខ្លួនថា ព្រះមានព្រះភាគមានសីលយ៉ាងនេះដូច្នេះផង មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគមានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាកអាសវៈយ៉ាងនេះ ដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះខ្ញុំព្រះអង្គកំណត់ដឹងមិនបានទេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើអ្នកគ្មានញាណជាគ្រឿងកំណត់ដឹងចិត្តរបស់ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលមានក្នុងអតីតកាល អនាគតកាល បច្ចុប្បន្នកាលទាំងនុ៎ះទេ ម្នាលសារីបុត្ត ម្តេចឡើយក៏អ្នកពោលអាសភិរាជថា ដំរើសលុបនេះក្នុងកាលឥឡូវនេះ អ្នកប្រកាន់បន្ទឹងឡើងហើយនូវសីហនាទ

ยถิเมา ฌานา ปสฺสทฺธา อหนฺ ภนฺเต ภควนฺตนฺ น ชานามิ น จ ภควนฺตนฺ น เทสยมานนฺติ วทติ อญฺเญ สมณา วา พฺราหฺมณา วา ภควตา กิเญฺจตนฺเญยฺยนฺติ สญฺญิโน โหนฺติ ฯ น เขา เมเต ภนฺเต อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺเนสุ อรหนฺเตสุ สมฺมาสมฺพุทฺเธสุ เจตาปริญฺญาย ญาณนฺ อตฺถิ อปิจ ธมฺมนฺวยา วิทิตา เสยฺยถาปิ ภนฺเต ราชูนนฺ ปจฺจนฺติมนครนฺ ทฬฺหุทฺทาโร[๑] ทฬฺหุทฺทาการสาลนฺติ ฯ เอกทฺวารนฺ ตตฺรสฺส ปณฺฑิตา เวยฺยตฺตา เมธาวี อญฺญาตานนฺ นิวารเณ ญาตานนฺ ปเวสเน สา ตสฺส นครสฺส สมฺปทา อนุปวิยายย[๒] ปทนฺ อนุกฺกมมาโน น ปสฺสเยฺย ทาการสนฺธินฺ วา ทาการวิวรนฺ วา อนฺตมโส พิฬารนิกฺขมนมตฺตมฺปิ[๓] น ปสฺสเยฺย[๔] ตสฺส ฌานมสฺส เย เขา เกจิ ชิฬารทาการา ทาณา สพฺเพ เต สมิตา[๕] ทฺวาเรน ปวิสนฺติ วา นิกฺขมนฺติ วา ตถา

---

๑ ฉ. ทฬฺหทฺวาปนฺ ฯ ๒ ฉ. ม. อนุปริยายย ฯ ๓ ฉ. พิฬารนิสฺสกฺกนมตฺตมฺปิ ฯ ๔ ฉ. ม. น ปสฺเสยฺยาติ ปาโฐ น ทิสฺสติ ฯ ๕ ฉ. ม. สมิตาว ฯ

ដោយមាំមួនថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាក្នុងព្រះមានព្រះភាគដោយហេតុយ៉ាងនេះថា សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដទៃ ជាអ្នកត្រាស់ដឹងក្រៃលែងជាងព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពោធិញ្ញាណ មិនមានក្នុងអតីតកាល មិនមានក្នុងអនាគតកាល ឬមិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គគានញ្ញាណជាគ្រឿងកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលមានក្នុងអតីតកាល អនាគតកាល នឹងបច្ចុប្បន្នកាលទេ តែថាខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់តាមធម៌ធម៌ធម្មតា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចទីក្រុង ដែលតាំងនៅក្នុងទីបំផុតដែនរបស់ស្តេច ដែលមានទ្វារមាំ មានកំផែងនឹងខ្ទោងទ្វារដ៏មាំមួន មានទ្វារតែមួយ ក្នុងទីក្រុងនោះមានអ្នកចាំយាមទ្វារ ជាបណ្ឌិតឈ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញា ឃាត់ហាមពួកមនុស្សដែលមិនស្គាល់ ឲ្យតែពួកមនុស្សដែលស្គាល់ចូលទៅនាយទ្វារនោះ ក៏ដើរទៅតាមផ្លូវដើម្បីពិនិត្យមើលជុំវិញទីក្រុងនោះ ក៏មិនឃើញនូវទីកំផែង ឬចន្ទោះកំផែង ដោយហោចទៅសូម្បីតែប្រហោងល្មមសត្វឆ្មាចេញបាន ក៏មិនឃើញឡើយ នាយទ្វារនោះក៏មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា ពួកសត្វណាទីមួយដែលមានកាយធំ ចូលមកកាន់ទីក្រុងនេះក្តី ចេញទៅក្តី ពួកសត្វទាំងអស់នោះគង់ចូលឬចេញតាមទ្វារនេះ

ឯវមេវ ខោ មេ ភន្តេ ឆម្មន្ទយោ វិធិតោ យេ តេ ភន្តេ អរោសុំ អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្ពេ តេ ភគវន្តោ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុជ្ឈិសុ យេបិ តេ ភន្តេ ភវិស្សន្តិ អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្ពេ តេ ភគវន្តោ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ភាវេត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុជ្ឈិស្សន្តិ ភគវាបិ ភន្តេ ឯតរហិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ

យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់តាមទំនងធម្មតាយ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលមានក្នុងអតីតកាល ព្រះមានព្រះភាគទាំងអស់នោះ បានលះនីវរណៈធម៌ទាំង ៥ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម៌ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យថយកំឡាំង ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យតម្កល់មាំល្អក្នុងសតិបដ្ឋានទាំង ៤ ចំរើនពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ដោយពិត ទ្រង់ត្រាស់ដឹងហើយនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលនឹងមានក្នុងអនាគតកាល ព្រះមានព្រះភាគទាំងអស់នោះ នឹងលះនូវនីវរណធម៌ទាំង ៥ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម៌ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យថយកំឡាំង មានព្រះហឫទ័យតម្កល់មាំល្អ ក្នុងសតិបដ្ឋានទាំង ៤ ចំរើនពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ដោយពិត ហើយនឹងបានត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយវិញទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះ កំលះនីវរណធម៌ទាំង ៥ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម៌ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យថយកំឡាំង ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យតម្កល់មាំល្អ ក្នុងសតិបដ្ឋានទាំង ៤ ចំរើន

สตฺต ภោชฺฌงฺเค ยถาภูตំ ภาเวตฺวา อนุตฺตรំ สมฺมา-
สมฺโพธิ์ อภิสมฺพุชฺโฌติ ฯ ตตฺรปิ สุทំ ภควา ชา-
ณุสฺสโยณิ วิหารามฺเพ ชาตกนิคมฺพาเน(๑) ฯปฯ เอตทโหสิ ពหุลំ
ภิกฺขูนំ ธมฺมี กถំ กเถตุ สีลวนฺโต สีลวนฺโต สา-
มาธิ สีลวนฺโต ปญฺญา สีลปริภาวิตา สมาธิ มหปฺผ-
โล โหติ มหานิสំสา สมาธิปริภาวิตา ปญฺญา
มหปฺผลา โหติ มหานิสំสา ปญฺญาปริภาวิตំ จิตฺตំ
สมฺมเทว อาสวេหิ วิมุจฺจติ เสยฺยถีทំ กามาสวา
ภวาสวา อวิชฺชาสวาติ ฯ

(๗๘) อถโข ภควา ชาณุสฺสโยณิ យถาภิรนฺตំ วิ-
หริตฺวา อายสฺมนฺตំ อานนฺทំ อามนฺเตสิ อายามานนฺท
เยน จาตลิกฺกา เตนุปสงฺกมิสฺสามาติ ฯ เอวំ
ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต បច្ចสฺสោสิ ฯ

---

๑ ฉ. ม. ญาติกมฺพาเน ฯ

ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ដោយពិត ហើយត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មោធិញ្ញាណ ។ ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងជាវគិតម្ពវ័ន ទៀបស្រុកនាឡន្ទានោះឯង ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាជាច្រើន ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិដូច្នេះ បញ្ញាដូច្នេះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីលហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ញាហើយ តែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយដោយពិត គឺកាមាសវៈ ភវាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

(៧៨) គ្រានោះដែលព្រះមានព្រះភាគគង់នៅក្នុងស្រុកនាឡន្ទា តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់ជាដលិគ្រាម ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

អថខោ ភគវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ យេន ចាដលិគ្គាមោ តេនុបសង្កមិ ។ អស្សោសុំ ខោ ចាដលិគ្គាមិយា ឧបាសកា ភគវា កិរ ចាដលិគ្គាមំ អនុប្បត្តោតិ ។ អថខោ ចាដលិគ្គាមិយា ឧបាសកា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ ចាដលិគ្គាមិយា ឧបាសកា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អធិវាសេតុ ភន្តេ ភគវា អាវសថាគារន្តិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ ចាដលិគ្គាមិយា ឧបាសកា ភគវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេន អាវសថាគារំ តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា សព្ពសន្ថរិំ(๑) សន្ថរិំ(๒) អាវសថាគារំ សន្ថរិត្វា អាសនានិ បញ្ញាបេត្វា ឧទកមណិកំ(๓) បតិដ្ឋាបេត្វា តេលប្បទីបំ អារោបេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ

---

๑ ឱ. សព្ពសន្ថរំ ។ ๒ ឱ. ម. សន្ថតន្តិ បាឋោ ឥមស្មិំ ។ ๓ ឱ. ឧទកមណិំ ។

ទើបព្រះមានព្រះភាគស្តេចទៅដល់ចាដលិគ្រាម ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ
ជាច្រើន ។ ពួកឧបាសកនៅក្នុងចាដលិគ្រាម បានឮដំណឹងថា ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់ស្តេចមកដល់ចាដលិគ្រាមហើយ ។ ទើបពួកឧបាសក
នៅក្នុងចាដលិគ្រាម នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសម-
គួរ ។ ពួកឧបាសកនៅក្នុងចាដលិគ្រាម លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគទទួលផ្ទះសំណាក់របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំង
ឡាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ ឯពួក
ឧបាសកនៅក្នុងចាដលិគ្រាមបានដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួល
ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ
ហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសំណាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាល
ផ្ទះសំណាក់ ឲ្យមានកម្រាលក្រាលសព្វគ្រប់ទ្វេង ហើយតាក់តែងអាសនៈ
តម្កល់ភ្នំទឹក រៀបចំប្រទីបប្រេង រួចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐสุ ฯ เอกมนฺตํ ฐิตา โข ชาณุสฺโสณี อุตฺตราสงฺคา ภควนฺตํ เอตทโวจุ สพฺพสนฺถริตํ สนฺตถตา เต อาสนานิ ปญฺญตฺตานิ อุทกมณิโก จ ปติฏฺฐาปิโต เตลปฺปทีโป อาโลกิโต ยสฺสทานิ เต ภควา กาลํ มญฺญตีติ ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยนฺ(๑) นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สทฺธึ ภิกฺขุสงฺฆสฺส เยน อาสนปญฺญาปนาทิวณฺณนา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปาเท ปกฺขาเลตฺวา อาสนปญฺญาปนาทิวณฺณนา ปวิสิตฺวา มชฺฌิมํ ถมฺภํ นิสฺสาย ปุรตฺถาภิมุโข นิสีทิ ฯ ภิกฺขุสงฺโฆปิ โข ปาเท ปกฺขาเลตฺวา อาสนปญฺญาปนาทิวณฺณนา ปวิสิตฺวา ปจฺฉิมภิตฺตึ นิสฺสาย ปุรตฺถาภิมุโข นิสีทิ ภควนฺตญฺเยว ปุรกฺขตฺวา ฯ ชาณุสฺโสณิปิ โข อุตฺตราสงฺคา ปาเท ปกฺขาเลตฺวา อาสนปญฺญาปนาทิวณฺณนา ปวิสิตฺวา ปุรตฺถิมภิตฺตึ นิสฺสาย ปจฺฉิมาภิมุขา นิสีทิ สพฺพาปิ ภควนฺตญฺเยว ปุรกฺขตฺวา ฯ

---

๑ ฉ. ปุพฺพณฺหสมยนฺติ ปาโฐ ส ทีฆนิกายฏฺฐกถาปิ ฯ ม. สายณฺหสมยนฺ ฯ

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយក៏ឋិត
នៅក្នុងទីសមគួរ ។ ពួកឧបាសកទៅក្នុងជាដលិគ្រាម លុះឋិតនៅក្នុងទី
ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ផ្ទះសំណាក់ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្រាលកម្រាលសព្វ
កន្លែងហើយ អាសនៈទាំងឡាយ យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានតាក់តែងហើយ ភ្លុង
ទឹក យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានតម្កល់ទុកហើយ ប្រទីបប្រេង យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
បានរៀបចំហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគសំគាល់
នូវកាលគួរក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ស្បង់ទ្រង់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយទ្រង់ស្តេចចូលទៅ
កាន់ផ្ទះសំណាក់ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ លុះស្តេចទៅដល់ហើយ ទ្រង់ដំរះ
ព្រះបាទ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទះសំណាក់ ទ្រង់គង់បែរព្រះកន្ត្រៃទៅ
ទិសខាងកើត ផ្នែកនឹងសសរកណ្តាល ។ ឯភិក្ខុសង្ឃ ក៏ហោងបាទាល់
រូប ចូលទៅកាន់ផ្ទះសំណាក់ ហើយអង្គុយបែរមុខទៅទិសខាងកើតអែប
នឹងជញ្ជាំងខាងលិច គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកឧបាសកនៅក្នុងជាដ-
លិគ្រាម បានលាងដើងរួចហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសំណាក់អង្គុយបែរមុខ
ទៅទិសខាងលិច អែបនឹងជញ្ជាំងខាងកើត គាល់ព្រះមានព្រះភាគដែរ ។

(៧៩) អថខោ ភគវា ចាឧលិង្គាមិយេ ឧចាសកេ អាមន្តេសិ បញ្ចមេ គហបតយោ អានន្ទកា ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ កតមេ បញ្ច ។ ឥធ គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ បមាទាធិការណំ មហាតិ កោគ-ជានឹ ឯតទត្ថតិ អយំ បឋមោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ចបរំ គហបតយោ ទុស្សីល-ស្ស សីលវិបន្នស្ស ចាបរោ តិត្ថិសង្ឃោ អាវុត្តិ-តិ អយំ ទុតិយោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិ-យា ។ បុន ចបរំ គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិ-បន្នោ យញ្ញទេវ(១) បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សម-ណបរិសំ អវិសារទោ ឧបសង្កមតិ មង្កុភូតោ អយំ តតិ-យោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ចបរំ គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ អយំ ចតុត្ថោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិប-ត្តិយា ។ បុន ចបរំ គហបតយោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ

---

១ ម. ឧ. មយំ យេវ ។

(៧៩) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងពួកឧបាសក អ្នកឋុាដលិគ្រាមថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ទោសនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិនេះមាន ៥ ប្រការ ។ ទោសទាំង ៥ ប្រការនោះតើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល កង៍លោកនេះ តែងដល់នៅសេចក្តីវិនាសនៃភោគៈដ៏ធំ មានសេចក្តីប្រមាទជាហេតុ នេះជាទោសទី ១ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងផ្សាយទៅសព្វទិស នេះជាទោសទី ២ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ចោះចូលទៅរកបរិសទ្យណា ។ គឺខត្តិយបរិសទ្យក្តី ព្រាហ្មណបរិសទ្យក្តី គហបតិបរិសទ្យក្តី សមណបរិសទ្យក្តី ជាអ្នកមិនក្លៀវក្លា ចូលទៅទាំងអៀនអន់ នេះជាទោសទី ៣ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ជាបុគ្គលវង្វែងវង្វើមរណកាល នេះជាទោសទី ៤ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល

កាយសុច្ចេ កេនចិ បរម្មុខេ អត្ថាយំ ទុក្កដំ វិនិច្ឆិនិតំ
ឯវមាទិ ឧបបជ្ជតិ អយំ បញ្ចមោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស
សីលវិបត្តិយា ។ ឥមេ ខោ គហបតយោ បញ្ច អា-
ទីនវា ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។

(៨០) បញ្ចិមេ គហបតយោ អានិសំសា សីលវ-
តោ សីលសម្បទាយ ។ កតមេ បញ្ច ។ ឥធ គហ-
បតយោ សីលវា សីលសម្បន្នោ អប្បមាទាធិការណំ
មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ អធិគច្ឆតិ អយំ បឋមោ អានិសំ-
សោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ចបរំ គហ-
បតយោ សីលវតោ សីលសម្បន្នស្ស កល្យាណោ
កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ អយំ ទុតិយោ អានិសំសោ
សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ចបរំ គហបត-
យោ សីលវា សីលសម្បន្នោ យញ្ញទេវ បរិសំ ឧប-
សង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ
យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ វិសារទោ

លុះបែកធ្លាយពង្គកាយទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក នេះជាទោសទី ៥ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឆ្លាយ ទោសនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ មាន ៥ ប្រការនេះឯង ។

(๘๐) ម្នាលគហបតីចាំងឆ្លាយ អានិសង្សនៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទានេះ មាន ៥ ប្រការ ។ អានិសង្ស ៥ ប្រការនោះតើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឆ្លាយ បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល ក្នុងលោកនេះ រមែងបានគំនរទ្រព្យដ៏ធំ ដែលមានសេចក្តីមិនប្រមាទជាហេតុ នេះជាអានិសង្សទី ១ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។ ម្នាលគហបតីចាំងឆ្លាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទដ៏ពីពេរបស់បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល តែងផ្សាយទៅសព្វទិស នេះជាអានិសង្សទី ២ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។ ម្នាលគហបតីចាំងឆ្លាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល ទោះចូលទៅរកបរិសទ្យណា ។ គឺខត្តិយបរិសទ្យក្តី ព្រាហ្មណបរិសទ្យក្តី គហបតិបរិសទ្យក្តី សមណបរិសទ្យក្តី ជាបុគ្គលមានសេចក្តីក្លៀក្លា

อุปสงฺกมติ อุปสงฺกมิตฺวา เอวมาห อยญฺจ หิ ภนฺเต อาฬารสฺส กาลามสฺส สีลวาปิ สีลสมฺปนฺโน ปญฺญวาปิ ปญฺญาสมฺปนฺโน อมฺหากญฺจ เอตทโหสิ อยญฺจ หิ ภนฺเต อาฬารสฺส กาลามสฺส สีลวาปิ สีลสมฺปนฺโน ปญฺญวาปิ ปญฺญาสมฺปนฺโน กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺเชยฺย อยญฺจ ปน โข อาฬารสฺส กาลามสฺส สีลวาปิ สีลสมฺปนฺโน ปญฺญวาปิ ปญฺญาสมฺปนฺโน ตสฺส โข ปน อาฬารสฺส กาลามสฺส ปญฺญวาปิ สีลสมฺปนฺโน

ចូលទៅដោយការមិនអៀនអន់ នេះជាអានិសង្សទី ៣ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។ ម្នាលគហបតីចាំដែរឬទេ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល ជាបុគ្គលមិនវង្វែងវង្វើមរណកាល នេះជាអានិសង្សទី ៤ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។ ម្នាលគហបតីចាំដែរឬទេ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល លុះបែកធ្លាយពីកាយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងកើតក្នុងលោកគឺមនុស្សសុគតិនឹងឋានសួគ៌ នេះជាអានិសង្សទី ៥ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។ ម្នាលគហបតីចាំដែរឬទេ អានិសង្សនៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា មាន ៥ ប្រការនេះឯង ។

(៨១) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញុំាងពួកឧបាសក អ្នកឋាដលិគ្រាម ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យសមាទាន ឲ្យក្លៀវក្លា ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា អស់រាត្រីជាច្រើន ហើយទ្រង់បញ្ជូនទៅដោយព្រះពុទ្ធដីកាថា ម្នាលគហបតីចាំដែរឬទេ រាត្រីអស់ហើយ ចូរអ្នកចាំដែរឬសំគាស់នូវកាលដ៏សមគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ ពួកឧបាសកអ្នកឋាដលិគ្រាម ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ

อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกมึสุ ฯ อถโข ภควา อจิรปฺปกฺกนฺเตสุ ฉาฬิ-กฺกามิยេสุ อุกาสเกสุ สุญฺญาคารํ อาวิสิ ฯ

[๘๒] เตน โข[๑] ปน สมยेน สุนีธวสฺส-การา มคธมหามตฺตา ฉาฬิกฺกาเม นครํ มาเปนฺติ วชฺชีนं ปฏิพาหาย ฯ เตน โข ปน สมยेน สมฺพหุลา เทวตาโยเ สหสฺเสว[๒] ฉาฬิกฺกาเม วตฺถูนิ ปริคฺคณฺหนฺติ ฯ ยสฺมึ ปเทเส มหาสกฺกา เทวตา วตฺถูนิ ปริคฺคณฺหนฺติ มหาสกฺกานं ตตฺถ ฆรานิ ภาปมหามตฺตานं จิตฺตานิ นมนฺติ นิเวสนานิ มาเปตุं ยมฺหิ[๓] ปเทเส มชฺฌิมา เทวตา วตฺถูนิ ปริคฺคณฺหนฺติ มชฺฌิมานं ตตฺถ ฆรานิ ภาปมหามตฺตานं จิตฺตานิ นมนฺติ นิเวสนานิ มาเปตุं ยมฺหิ ปเทเส นีจา เทวตา วตฺถูนิ ปริคฺคณฺหนฺติ นีจานं ตตฺถ ฆรานิ ภาปมหามตฺตานं จิตฺตานิ นมนฺติ นิเวสนานิ มาเปตุं ฯ อทฺทสา

---

๑ ม. เทเสฺว สตฺต ฯ ๒ ฉ. สหสฺสเสฺสว ฯ ๓ ฉ. ม. ยสฺมึ ฯ

ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ
ហើយចេញទៅ ។ កាលដែលពួកទុជ្ជាសកអ្នកជាបដលិគ្រាម ចេញទៅ
មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទះសូត្រ ។

(៨២) សម័យនោះឯង សុនីធៈនឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រ
កំពង់នៃមគធៈ នាំគ្នាសាងក្រុង ក្នុងបាដលិគ្រាម ដើម្បីការពារពួកស្តេច
ក្នុងដែនវជ្ជី ។ សម័យនោះឯង ទេវតាប្រើនពួក ចំនួនមួយពាន់ ។
គន់មើលទីដីសង់ផ្ទះ ក្នុងបាដលិគ្រាម ។ ពួកទេវតាដែលមានស័ក្តិធំ
គន់មើលទីដីសង់ផ្ទះ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចនគរមហាមាត្រ
ទាំងឡាយដែលមានស័ក្តិធំ ក៏នុនទៅដើម្បីសាងនិវេសនដ្ឋានក្នុងប្រទេស
នោះ ពួកទេវតាដែលមានស័ក្តិយ៉ាងកណ្តាល គន់មើលទីដីសង់ផ្ទះ
ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចនគរមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែល
មានស័ក្តិយ៉ាងកណ្តាល ក៏នុនទៅដើម្បីសាងនិវេសនដ្ឋាន ក្នុងប្រទេស
នោះ ពួកទេវតាដែលមានស័ក្តិទាប គន់មើលទីដីសង់ផ្ទះក្នុងប្រទេស
ណា ចិត្តរបស់ស្តេចនគរមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែលមានស័ក្តិទាប
ក៏នុនទៅដើម្បីសាងនិវេសនដ្ឋានក្នុងប្រទេសនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ

ខោ ភគវា ឥព្ភេន គហបតិនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុ-
សកេន តា ទេវតាយោ សមាសេ្សវ ចាដលិំ គាមេ
វត្តេតិ បរិក្ខណ្ហាតិយោ ។ អដ្ឋខោ ភគវា រត្តិយា
បច្ចូសសមយេ បច្ចុដ្ឋាយ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាម-
ន្តេសិ តេ្រា ន្ុ ខោ អានន្ទ ចាដលិំ គាមេ ឧតរំ
មាបេតីតិ ។ សុនីធវស្សការោ ភន្តេ មគធមហាមត្តោ
ចាដលិំ គាមេ ឧតរំ មាបេតិ វជ្ជីនំ បដិពាហាយាតិ ។
សេយ្យថាបិ អានន្ទ ទេវេហិ តាវត្តឹសេហិ សទ្ធឹ ស-
ល្លាបោ មន្តេតា ឱវរេយ្យ ខោ អានន្ទ សុនីធវស្សការោ
មគធមហាមត្តោ ចាដលិំ គាមេ ឧតរំ មាបេតិ វជ្ជីនំ បដិ-
ពាហាយ ឥធាហំ អានន្ទ អទ្ទសំ ឥព្ភេន គហបតិនា វិសុទ្ធេ-
ន អតិក្កន្តមានុសកេន សព្ពហុលា ទេវតាយោ សមា-
សេ្សវ ចាដលិំ គាមេ វត្ថូនិ បរិក្ខណ្ហាតិយោ យស្មិំ បទេសេ
មហេសក្ខា ទេវតា វត្ថូនិ បរិក្ខណ្ហាតិ មហេសក្ខានំ តត្ថ
រញ្ញំ ភដមហាមត្តានំ បិត្តានិ ឧមង្គេ និវេសនានិ មា-
បេន្តុំ យស្មិំ បទេសេ មជ្ឈិមា ទេវតា វត្ថូនិ បរិក្ខណ្ហាតិ

ឃានទតយើញពួកទេវតាទាំងនោះ ចំនួនមួយពាន់ ។ កំពុងគន់មើលទីដ៏
សង់ផ្ទះ ក្នុងបាដលិគ្រាមដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុជារបស់
មនុស្សសោមញ្ញ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តើនឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យ
នៃរាត្រី ហើយត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ អ្នក
ណាហ្ន៎ នាំគ្នាសាងក្រុង ក្នុងបាដលិគ្រាម ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សុនីធៈនឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍
ជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈ នាំគ្នាសាងក្រុង ក្នុងបាដលិគ្រាម ដើម្បី
ការពារពួកស្តេចវជ្ជី ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ សក្កទេវពជ
បានប្រឹក្សាជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលឋិតនៅក្នុងឋានតាវត្តិង្ស យ៉ាង
ណាមិញ ម្នាលអានន្ទ សុនីធៈនឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រ ក្នុង
ដែនមគធៈ នាំគ្នាសាងក្រុង ក្នុងបាដលិគ្រាម ដើម្បីការពារពួកស្តេចវជ្ជី
ក៏ដូច្នោះដែរ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងទីនេះ តថាគតបានឃើញពួកទេវតា
ជាច្រើន ទាំងពាន់ ។ កំពុងគន់មើលទីដីសង់ផ្ទះក្នុងបាដលិគ្រាម ដោយ
ទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុជារបស់មនុស្សសោមញ្ញ ពួកទេវតាដែល
មានស័ក្តិធំ គន់មើលទីដីសង់ផ្ទះ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចនឹង
ពជមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែលមានស័ក្តិធំ ក៏នុនទៅដើម្បីសាងនិវេស-
ដ្ឋានក្នុងប្រទេសនោះ ពួកទេវតាដែលមានស័ក្តិយ៉ាងកណ្តាល គន់

มชฺฌิมานิ តត្ត រញ្ញំ ภជมหามត្តានំ ចិត្តានิ ឧមង្គ
និវេសនានិ មាបេតុំ យម្ហិ បទេសេ ឥទានេ វត្ថុ
បរិក្ខណ្ហាតិ ឥទានំ តត្ត រញ្ញំ ភជមហាមត្តានំ ចិត្តានិ
ឧមង្គ និវេសនានិ មាបេតុំ យាវតា អានន្ទ អរិយំ
អាយតនំ យាវតា វណិប្បថោ ឥទំ អគ្គនគរំ ភវិស្សតិ
ភាជលិបុត្តំ បុដភេទនំ ភាជលិបុត្តស្ស ខោ អានន្ទ
តយោ អន្តរាយា ភវិស្សន្តិ អគ្គិតោ វា ឧទកតោ វា
មិថុភេទា វាតិ ។

[๘๓] អថខោ សុនីធវស្សការា មគធមហាមត្តា
យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា
សទ្ធិំ សម្មោទិំសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ
វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ សុ-
នីធវស្សការា មគធមហាមត្តា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អធិវា-

មើលទីដ៏សង៎ផ្ទះកង៏ប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចនឹងពាជមហាមាត្រទាំង
ឡាយដែលមានស័ក្តិយ៉ាង៎តណ្តាល កំនុងទៅដើម្បីសាង៎និវេសនដ្ឋាន
ក្នុង៏ប្រទេសនោះ ពួកទេវតាដែលមានស័ក្តិតាប គន់មើលទីដ៏សង៎ផ្ទះ
ក្នុង៏ប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចនឹងពាជមហាមាត្រទាំង៎ឡាយ ដែល
មានស័ក្តិតាប កំនុងទៅដើម្បីសាង៎និវេសនដ្ឋានក្នុង៏ប្រទេសនោះ ម្នាល
អានន្ទ ទីប្រជុំនៃមនុស្សជាអរិយៈ មាននៅកំណត់ត្រឹមណា ផ្លូវឈ្មួញ
មាននៅកំណត់ត្រឹមណា នគរនេះ នឹង៎បានជានគរថ្កុំថ្កើង៎ មានឈ្មោះ
ថា ក្រុង៏បាដលិបុត្រ ហាក់ជាកន្ទែង៏សម្រាប់ស្រោយបង្វែចទ្រព្យ កំណត់
ត្រឹមណោះ ម្នាលអានន្ទ តែក្រុង៏បាដលិបុត្រនឹង៎មានសេចក្តីអន្តរាយ ៣
យ៉ាង៎ គឺអន្តរាយដោយភ្លើង៎ ១ ដោយទឹក ១ ដោយការបែកគ្នា ១ ។

(៨៣) គ្រានោះ សុនិធៈនឹង៎វស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្រក្នុង៏
ដែនមគធៈ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ពោលពាក្យព្រាក់ទាក់ សំណេះសំណាល ជាមួយនឹង៎ព្រះមានព្រះភាគ
លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹង៎ពាក្យដែលគួរលឹកហើយ ក៏បានឋិត
នៅក្នុង៏ទីសមគួរ ។ សុនីធៈនឹង៎វស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រ កង៏ដែន
មគធៈ លុះឋិតនៅក្នុង៏ទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ

សេតុ ឆោ ភវេ(๑) ភវំ គោតមោ អដ្ឋតិយា ភគ្គំ
សង្ឃំ កិត្តេសិ ឆ្ឌេតិ ។ អនិកាសេសិ ភគវា តុណ្ហី-
ភាវេន ។ អថខោ សុនីធវស្សការោ មគធមហាមត្តោ
ភគវតោ អនិកាសនំ វិទិត្វា យេន សកោ អាវាសោ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា សកេ អាវាសេ បណីតំ
ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិយាទាបេត្វា ភគវតោ កាលំ
អារោចាបេសុំ កាលោ ភោ គោតម និដ្ឋិតំ ភត្តន្តិ ។
អថខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមា-
ទាយ សង្ឃេ កិត្តេសង្ឃេន យេន សុនីធវស្សការស្ស
មគធមហាមត្តស្ស និវេសនំ អាវាសោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិ-
ត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថខោ សុនីធវស្ស-
ការោ មគធមហាមត្តោ ពុទ្ធប្បមុខំ កិត្តេសង្ឃំ បណីតេន
ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេសុំ សម្ប-
វារេសុំ អថខោ សុនីធវស្សការោ មគធមហាមត្តោ ភគ-
វន្តំ ភុត្តាវិំ ឱនីតបត្តបាណិំ អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ

---

๑ ម. ភវេសេវ្ហោ ឥត្តិ ។

ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្តរបស់យើងខ្ញុំតាំងឡាយ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ លុះសុនីធៈនឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រ ក្នុងដែនមគធៈដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន លុះចូលទៅដល់ហើយ បានតាក់តែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន រួចហើយ ទើបឲ្យគេក្រាបទូលភត្តកាល ដល់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់ដោយចាត្រទឹងចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យហើយ ស្តេចចូលទៅកាន់លំនៅរបស់សុនីធៈ នឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រ ក្នុងដែនមគធៈ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលបម្រុង ។ ទើបសុនីធៈនឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈ អង្គាសភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ដោយដៃខ្លួនឯង ត្រាតែភិក្ខុសង្ឃហាមឃាត់ ។ លំដាប់នោះ សុនីធៈនឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈ (កំណត់ដឹងថា) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេចហើយ ជាក់ព្រះហស្តចុះអំពីចាត្រហើយ ក៏កាន់យកអាសនៈតាប

តហោត្វា ឯតមត្ថំ ជិនសីហិសុ ។ ឯតមត្ថំ ជិនិត្វេ
ខោ សុជិតវាសវត្តាវេ មតឆមហាមត្តេ តតភ ឥមាហិ
តាថាហិ អនុមោទិ

(៨៤) យស្មឹ បទេសេ តាបេត្វតិ
ភាសំ បណ្ឌិតជាតិយោ(๑)
សីលវន្តេត្ថ តោវេត្វា
សញ្ញតេ ព្រហ្មចារិនោ(๒) ។
យា តត្ថ ទេវតា អាសុំ(๓)
តាសំ ទក្ខិណមាទិសេ
តា បូជិតា បូជយន្តិ(๔)
មានិតា មានយន្តិ នំ ។
តតោ នំ អនុកម្បន្តិ
មាតា បុត្តំវ ឱរសំ
ទេវតានុកម្បិតោ ភោសោ
សទា ភទ្រានិ បស្សតីតិ ។

---

๑ ឱ. បណ្ឌិតជាតិកោ ។ ๒ ឱ. ព្រហ្មចារយោ ។ ម. ព្រហ្មចរិយេ ។ ๓ ឱ. អាសុ ។
๔ ម. បូជិតា បូជយន្តិ នំ ។

มฺหิ ฯ ลุ:สุนีธ:นามโก วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ ปาฏลิคาม-มหามาตฺตกาเล ปาฏลิคามสฺมิ มคธ: อคฺคนครตฺตาย ปติฏฺฐาปิยมาเน ฯ

ก็ครั้งนั้นแล ลุ:สุนีธ:พราหมณ์วัสสการะ ได้เป็นมหามาตย์ในกาลเป็นที่ปฏิสังขรณ์ปาฏลิคามให้เป็นนครอันประเสริฐกว่าเขาในแคว้นมคธ ฯ

ตทา ตสฺมิ ปาฏลิคามสฺมิ เทวตา วตฺถุปริคฺคหณตฺถาย สหสฺสเมกํ ปหาย ทฺวาทสโยชนิกาย ปาฏลิคามสีมาย สตสหสฺสเมกํ ปหาย ทฺวาทสโยชนิกาย ปาฏลิคามสีมาย สตสหสฺสเมกํ ปหาย ทฺวาทสโยชนิกาย ปาฏลิคามสีมาย สตสหสฺสเมกํ ปหาย ทฺวาทสโยชนิกาย ปาฏลิคามสีมาย ตีสุ ฐาเนสุ ตีสุ ฐาเนสุ ตีสุ ฐาเนสุ ตีสุ ฐาเนสุ

(៨៥) អថខោ ភគវា សុដិន្ទវស្សការេ មគធមហាមត្តេ ឥមានិ តាទិសានិ អនុត្តរានិ ទុដ្ឋាយាសានិ បញ្ញាបេសិ ។ តេន ខោ បន សមយេន សុដិន្ទវស្សការោ មគធមហាមត្តោ ភគវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុវាតំ ហោន្តំ យេនន្ធ សមណោ គោតមោ ទ្វារេន និក្ខមិស្សតិ តំ គោតមទ្វារំ នាម ភវិស្សតិ យេន តិត្ថេន តង្ខណទី[1] តរិស្សតិ តំ គោតមតិត្ថំ នាម ភវិស្សតីតិ ។ អថខោ ភគវា យេន ទ្វារេន និក្ខមិ តំ គោតមទ្វារំ នាម អហោសិ ។ អថខោ ភគវា យេន តង្ខណទី តេនុបសង្កមិ ។ តេន ខោ បន សមយេន តង្ខណទី បូរា ហោតិ សមតិត្តិកា កាកបេយ្យា ។ អថខ្វស្ស មនុស្សា នាវំ បរិយេសន្តិ អថខ្វស្ស ទុន្នាវំ បរិយេសន្តិ អថខ្វស្ស ខុទ្ទកំ នាវំ ឱលុព្ភ ឱលុព្ភ[2] តង្ខណាមា ។ អថខោ ភគវា សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ តង្ខណេ ឯតិយា ឱរិមេ តីរេ អន្តរហិតោ បារិមេ តីរេ បច្ចដ្ឋាសិ សទ្ធិំ កិក្ខុសង្ឃេន ។

---

១ ខ. តង្ខំ ឆទិ ។ ២ ខ. អបរាបរំ ។

[៨៥] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុមោទនា ដោយគាថាទាំងនេះដល់សុនីធៈនឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ ដែលជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈហើយ ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈចេញទៅ ។ សម័យនោះឯង សុនីធៈនឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគធៈ បានដើរតាមព្រះមានព្រះភាគអំពីខាងក្រោយ ។ ដោយតាំងចិត្តថា ថ្ងៃនេះព្រះសមណគោតម ទ្រង់ស្តេចចេញតាមទ្វារណា ទ្វារនោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមទ្វារ ទ្រង់ស្តេចឆ្លងទន្លេគង្គាត្រង់កំពង់ណា កំពង់នោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមតិត្ថៈ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញតាមទ្វារណា ទ្វារនោះក៏បានឈ្មោះថា គោតមទ្វារ ចាប់ដើមតាំងអំពីនោះមក ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅត្រង់ទន្លេគង្គានោះ ។ សម័យនោះឯង ទន្លេគង្គាកំពុងពេញប្រៀប ល្មមសត្វក្អែកទំលើមាត់ច្រាំងនុនផឹកទឹកបាន ។ មនុស្សទាំងឡាយ ដែលប្រាថ្នានឹងឆ្លងអំពីត្រើយម្ខាង ទៅកាន់ត្រើយម្ខាង ពួកខ្លះក៏ស្វែងរកទូក ពួកខ្លះក៏ស្វែងរកផែ ពួកខ្លះក៏ចងក្ផូន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ស្រាប់តែឃាត់ព្រះអង្គអំពាត្រើយទន្លេគង្គាខាងអាយ ទៅប្រាកដព្រះអង្គក្នុងត្រើយខាងនាយ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ដូចជាបុរសដែលមានកម្លាំង លាកំភួនដៃដែលបត់ហើយ ឬបត់កំភួនដៃដែលលាហើយ ។

អថ្ខសា ខោ ភគវា តេ មល្លេ អាមន្តេសិ អភិវាទេថ្ខ ភន្តេ
បរិយេសន្តេ អភិវាទេថ្ខ ចុន្ទំ បរិយេសន្តេ អភិវាទេថ្ខ កុលំ
ពន្ធន្តេ ថាវ ថាវំ គន្តុកាមេ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ
ឧទានំ ឧទានេសិ

យេ តត្ថ អឝ្ឈាវំ សរំ
សេតុំ កត្វាន វិសជ្ជ បល្លលានិ
កុលំ ឥនោ ច ពន្ធតិ(๑)
តំ ណ្ណា មេឃាវិនោ ឥឝាតិ ។

ពុទ្ធភាណវារំ បឋមំ ។

(๘๖) អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ អាយាមានន្ទ យេន កោដិគ្គាមោ តេនុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។ អថខោ ភគវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ យេន កោដិគ្គាមោ តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា កោដិគ្គាមេ វិហរតិ ។ តត្រ ខោ ភគវា

๑ ឆ.ម. កុលំ ហិ ឥនោ បពន្ធតិ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញមនុស្សពាំងនោះ ពួកខ្លះកំពុងស្វែងរកខ្លួក ពួកខ្លះកំពុងស្វែងរកផែ ពួកខ្លះកំពុងចងក្បួន បំណាច់ទឹងធ្លុងអំពីត្រើយម្ខាង ទៅត្រើយម្ខាង ។ ព្រះអានន្ទព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវហេតុនុ៎ះហើយ ក៏ទ្រង់បន្ទឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

ជនពាំងឆ្ការណា ឆ្លងទន្លេទឹងស្ទឹង គឺតណ្ហា ដែលជ្រាលជ្រៅធំទូលាយបាន ជនពាំងឆ្ការនោះ រមែងធ្វើស្ពានគឺអរិយមគ្គ លះបង់នូវទំនាបដែលពេញដោយទឹក ឆ្លងផុតទៅបាន ចំណែកជនធម្មតា លុះតែចងក្បួន ទើបឆ្លងទៅបាន ឯពួកជនជាអ្នកប្រាជ្ញ (មិនចាំបាច់ក្បួន) ក៏ឆ្លងទៅបាន ។

ចប់ ពុទ្ធភាណវារៈទី ១ ។

(៨៦) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់កោដិគ្រាម ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដល់កោដិគ្រាម ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ ចានពួកថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងកោដិគ្រាមនោះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ

កិក្ខូ អាមន្តេសិ ចតុន្នំ កិក្ខវេ អរិយសច្ចានំ អននុពោធា
អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ ម-
មញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច ។ កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ទុក្ខស្ស កិក្ខ-
វេ អរិយសច្ចស្ស អននុពោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃ-
មទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច ។ ទុក្ខ-
សមុទយស្ស កិក្ខវេ អរិយសច្ចស្ស អននុពោធា អប្បដិ-
វេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ
តុម្ហាកញ្ច ។ ទុក្ខនិរោធស្ស កិក្ខវេ អរិយសច្ចស្ស អន.
នុពោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំស-
រិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច ។ ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិប-
ទាយ កិក្ខវេ អរិយសច្ចស្ស អននុពោធា អប្បដិវេធា ឯវ
មិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច ។

ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងសង្សារវដ្ត) អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ធ្លុះនូវអរិយសច្ចៈទាំង ៤ ។ អរិយសច្ចៈទាំង ៤ នោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ធ្លុះនូវទុក្ខអរិយសច្ចៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ធ្លុះនូវទុក្ខសមុទយអរិយសច្ចៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ធ្លុះនូវទុក្ខនិរោធអរិយសច្ចៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ធ្លុះនូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ចៈ ។

ตยิทํ ภิกฺขเว ทุกฺขํ อริยสจฺจํ อนุพุทฺธํ ปฏิวิทฺธํ ทุกฺข-
สมุทยา อริยสจฺจํ อนุพุทฺธํ ปฏิวิทฺธํ ทุกฺขนิโรธา
อริยสจฺจํ อนุพุทฺธํ ปฏิวิทฺธํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา
อริยสจฺจํ อนุพุทฺธํ ปฏิวิทฺธํ ขุจฺฉิตา ภวตณฺหา ขีณา
ภวเนตฺติ ฉินฺนฆานิ ปุนพฺภเวติ ฯ สนมเกย ภควา สนิ
วฺหาย สุคโต อถาปรํ เอตทเวจ สตฺถา

(๘๗) จตฺตาริ อริยสจฺจานิ
ยถาภูตํ อนญฺญถา
สมฺมาทิฏฺฐิ(๑) นิยมฺหาสา
ตาสุ ตาเยว(๒) ชาติสุ ฯ
ตานิ เอตานิ ทิฏฺฐานิ
ภวเนตฺติ สมูหตา
ขุจฺฉิตา มูลา ทุกฺขสฺส
ฉินฺนฆานิ ปุนพฺภเวติ ฯ

---

๑ ฐ. สมฺมาทิฏฺฐิ ฯ ๒ ฐ. ตาเยว ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខអរិយសច្ចនោះឯង ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ ភវតណ្ហា គឺសេចក្តីប្រាថ្នាកង់ភាក៏សូន្យទៅ ឱ្យ គឺតណ្ហាដែលអាចនាំសត្វអំពីភពមួយទៅភពមួយ ក៏អស់ទៅ ភពថ្មីក្នុងកាលឥឡូវនេះក៏មិនមានឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ពាក្យនេះហើយ ព្រះសុគតលុះត្រាស់ពាក្យនេះហើយ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ពាក្យដូច្នេះដទៃអំពីពាក្យនោះថា

(๘๗) ការត្រាច់រង្គាត់ទៅអស់កាលជាអង្វែង ក្នុងជាតិនោះ ។ ឯង ក៏ព្រោះតែមិនបានឃើញនូវអរិយសច្ចទាំង ๔ តាមពិត ។ ឯអរិយសច្ចទាំង ๔ នោះ បើបុគ្គលបានឃើញហើយ ឱ្យ គឺតណ្ហា ដែលអាចនាំសត្វអំពីភពមួយទៅភពមួយ ក៏ដាច់ហើយ ឫសគល់របស់ទុក្ខក៏ពុករលួយហើយ ភពថ្មីទៀតក្នុងកាលឥឡូវនេះមិនមានឡើយ ។

[៨៨] តត្របិ សុទំ ភគវា តោដេ្តយ្យមេ វិហរន្តោ ឯតទេវ ពហុលំ តិក្ខត្តុំ ឆម្មឹ តថំ តថេតិ ឥតិ សីលំ ឥតិ សមាធិ ឥតិ បញ្ញា សីលបរិភាវិតោ សមាធិ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ សមាធិបរិភាវិតា បញ្ញា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា បញ្ញាបរិភាវិតំ ចិត្តំ សម្មទេវ អាសវេហិ វិមុច្ចតិ សេយ្យថីទំ កាមាសវា ភវាសវា អវិជ្ជាសវាតិ ។

[៨៩] អថខោ ភគវា តោដេ្តយ្យមេ យថាភិរន្តំ វិហរិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ អាយាមានន្ទ យេន ជាណុស្សោណិ(១) តេនុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។ អថខោ ភគវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ យេន ជាណុស្សោណិ តទវសរិ ។ តត្រ(២) សុទំ ភគវា ជាណុស្សោណិំ វិហរតិ តិញ្ចកាវសថេ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ

---

១ ម. ឆាតិកា ។ ២ ម. តត្របិ ។

(៨៨) ចានឮថា កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងកោដិគ្រាម នោះឯង ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាជាច្រើន ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិដូច្នេះ បញ្ញាដូច្នេះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីលហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ញាហើយ រមែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រពៃ គឺកាមាសវៈ ភវាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

(៨៩) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកោដិគ្រាម តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុ មកថា ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់នាទិកគ្រាម ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដល់នាទិកគ្រាមនោះ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ ចានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងផ្ទះសំណាក់ដែលធ្វើដោយឥដ្ឋ ក្នុងនាទិកគ្រាមនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ

อภิวาเทตฺวา ฯเปฯ นิสีทิ ฯ ฯเปฯ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ ฯเปฯ ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกเตน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย ฉฏฺฐา ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย สุฉาตา ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย สุชาตา ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย กกุโธ ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกเตน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย กาวฬิงฺคา[๑] ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย นิโคฺรธา ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย กติสฺสโก[๒] ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกเตน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย นนฺทา ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย สนฺทา ชานาม ภนฺเต ภิกฺขู ชานิเตน ตาลเกน สทฺธึ ตตฺถ เตน อภิสมฺภายเย ฯเปฯ

๑ ฉ. กาลิงฺคา ฯ ม. กาฬิงฺคา ฯ ๒ ฉ. กติสฺสกา ฯ

ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះ
អានន្ទមានអាយុ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុឈ្មោះសាឡ្ហៈធ្វើមរណ-
កាលក្នុងនាទិកគ្រាម គតិរបស់សាឡ្ហភិក្ខុនោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុនីឈ្មោះនន្ទា ធ្វើមរណកាលក្នុងនាទិកគ្រាម
គតិរបស់ភិក្ខុនីនោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ឧបាសកឈ្មោះសុទត្ត ធ្វើមរណកាលក្នុងនាទិកគ្រាម គតិរបស់ឧបាសក
នោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបាសិកាឈ្មោះ
សុជាតា ធ្វើមរណកាលក្នុងនាទិកគ្រាម គតិរបស់ឧបាសិកានោះដូចម្តេច
បរលោកដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបាសកឈ្មោះកកុធៈធ្វើមរណ-
កាលក្នុងនាទិកគ្រាម គតិរបស់ឧបាសកនោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបាសកឈ្មោះការឌ្ភិយៈ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ឧបាសកឈ្មោះនិកដៈ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបាសក
ឈ្មោះកដិស្សហៈ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបាសកឈ្មោះ
តុដ្ឋៈ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបាសកឈ្មោះសន្តុដ្ឋៈ ។ បេ ។

ភគវា[1] តាម ភគ្គេ ពុទ្ធាសតោ ។ បេ ។ សុភគវា[2] តាម ភគ្គេ ពុទ្ធាសតោ តាទិសេ តាលិតតោ តស្ស តា តតិ តោ អភិសម្ពុជ្ឈតិ ។ សាធ្យោ អានន្ទ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ឥមា អានន្ទ ភិក្ខុនី បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកា តត្ថ បរិនិព្ពាយិនី អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា សុទ្ធាតា អានន្ទ ពុទ្ធាសតោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមិ សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិ សុជាតា អានន្ទ ពុទ្ធាសិតោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោ-ធិបរាយនា តតុត្តរា អានន្ទ ពុទ្ធាសតោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកា តត្ថ បរិនិព្ពាយី អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា

---

១ ឱ. ភគ្គេ ។ ២ សុភគ្គេ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបាសកឈ្មោះកដៈ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបាសកឈ្មោះសុកដៈ ធ្វើមរណកាលក្នុងនាទិកគ្រាម គតិរបស់ឧបាសកនោះដូចម្តេច បរលោកដូចម្តេច ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ សាឡ្ហកិក្តុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង នូវបេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ម្នាលអានន្ទ នន្ទាកិក្តុនីជាឧបបាតិកសត្វ បរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសព្រហ្មលោកនោះ ជាបុគ្គលលែងវិលត្រឡប់ចាកលោកនោះ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៥ ជាចំណែកខាងក្រោម (អនាគាមី) ម្នាលអានន្ទ សុទត្តឧបាសក ជាសកទាគាមី ត្រឡប់មកកាន់លោកនេះម្តងទៀតនឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ៣ ដោយមានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ស្រាលស្តើង ម្នាលអានន្ទ សុជាតាឧបាសិកា ជាសោតាបន្នបុគ្គល ជាបុគ្គលលែងធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ៣ ម្នាលអានន្ទ កកុដៈឧបាសក ជាឧបបាតិកសត្វ បរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសព្រហ្មលោកនោះ ជាបុគ្គលលែងវិលត្រឡប់ចាកលោកនោះ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៥ ជាចំណែកខាងក្រោម

តោរន្ធិម្ភោ អានន្ទ ឧបាសកោ ។បេ។ ឩតកដោ អានន្ទ ឧបាសកោ ។ តិដិស្សហោ អានន្ទ ឧបាសកោ ។ តុដ្ឋោ អានន្ទ ឧបាសកោ ។ សន្តុដ្ឋោ អានន្ទ ឧបាសកោ ។ កដោ អានន្ទ ឧបាសកោ ។ សុកដោ អានន្ទ ឧបាសកោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកោ តត្ថ បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា បញ្ចន្នំ[1] អានន្ទ ឩនិកេ ឧបាសកា កាលកតា បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកោ តត្ថ បរិនិព្វាយិនោ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា ឩនិកា[2] ឯវមាទិ អានន្ទ ឩនិកេ ឧបាសកា កាលកតា តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមិនោ សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សន្តិ ឧសាតវេគាធិ[3] អានន្ទ បញ្ចន្នំ ឩនិកេ ឧបាសកា កាលកតា តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា

---

១ ម. បញ្ចន្នំ ។ ២ ឧ. ម. សាធិកា ។ ៣ ឧ. ម. សាតិរេកានិ ។

ម្នាលអានន្ទ ការឡើងកុដាគារ ๆ បេ ๆ ម្នាលអានន្ទ និកដកុដាគារ ๆ ម្នាលអានន្ទ កដិស្សហកុដាគារ ๆ ម្នាលអានន្ទ តុដ្ឋកុដាគារ ๆ ម្នាលអានន្ទ សន្ថដ្ឋកុដាគារ ម្នាលអានន្ទ កដកុដាគារ ๆ ម្នាលអានន្ទ សុកដកុដាគារ ជាឧបបាតិកសត្ត បរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវាសព្រហ្មលោកនោះ ជាបុគ្គលលែងវិលត្រឡប់ ចាកលោកនោះ ព្រោះអស់នៅនៃសំយោជន: ๕ ជាចំណែកខាងក្រោម ម្នាលអានន្ទ ពួកឧបាសកជាង ๕๐ នាក់ ដែលធ្លើមរណកាលក្នុងនាគិក-គ្រាម សុទ្ធតែជាឧបបាតិកសត្ត បរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវាសព្រហ្មលោកនោះ ជាបុគ្គលលែងវិលត្រឡប់ ចាកលោកនោះ ព្រោះអស់នៅនៃសំយោជន: ๕ ជាចំណែកខាងក្រោម ម្នាលអានន្ទ ពួកឧបាសក ๙๖ នាក់ ដែលធ្លើមរណកាល ក្នុងនាគិកគ្រាម សុទ្ធតែជាសកទាគាមី ត្រឡប់មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ធ្វើទុក្ខទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះអស់នៅនៃសំយោជន: ๓ មានពាគ: ទោស: មោហ: ស្រាលស្តើង ម្នាលអានន្ទ ពួកឧបាសក ๕๑๐ នាក់ ដែលធ្លើមរណកាល ក្នុងនាគិក-គ្រាម សុទ្ធតែជាសោតាបន្នបុគ្គល ជាបុគ្គលលែងធ្លាក់ទៅ ក្នុងអបាយ

និយតា សម្ពោធិបរាយណា អនច្ឆរិយំ ខោ បនេតំ អា-
នន្ទ យំ មនុស្សភូតោ តាលំ តវេយ្យ តស្មឹ តស្មឹ ខោ(๑)
តាលតកតេ តថាគតំ ឧបសង្កមិត្វា ឯតមត្ថំ បុច្ឆិ-
ស្សថ វិហេសាវេសា អានន្ទ តថាគតស្ស តស្មាតិហា-
នន្ទ ឆម្មាសំ ឋាម ឆម្មបរិយាយំ ទេសេស្សាមិ យេន
សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាតក្ខំមាតោ អត្តនា វ
អត្តានំ ព្យាតវេយ្យ ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោ-
និ(๒)ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុក្កតិវិនិបាតោ សោ-
តាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរា-
យណោតិ តាតមោ ច សោ អានន្ទ ឆម្មាសោ ឆម្ម-
បរិយាយោ យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាតក្ខំ-
មាតោ អត្តនា វ អត្តានំ ព្យាតវេយ្យ ខីណនិរយោម្ហិ
ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុក្ក-
តិវិនិបាតោ សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និ-
យតោ សម្ពោធិបរាយណោតិ ឥមានន្ទ អរិយសាវកោ

---

๑ ម. បេ ។ ម. យេវ ។ ๒ ម. ខីណតិរច្ឆានបេតនិរយោ ។

ជាបុគ្គលទៀត មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃ
សំយោជនៈ៣ ម្នាលអានន្ទ សត្វដែលជាមនុស្ស ធ្វើមរណកាលដោយ
ហេតុណា ហេតុនោះមិនជាអស្ចារ្យទេ ព្រោះកាលបើមនុស្សនោះ ។ ធ្វើ
មរណកាលហើយ អ្នកទាំងឡាយមុខជានឹងមកកាន់តថាគត ហើយសួរនូវ
ដំណើរនុ៎ះ ម្នាលអានន្ទ នេះជាសេចក្តីលំបាកដល់តថាគតណាស់ ម្នាល
អានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អរិយសាវ័កប្រកបដោយធម្មបរិយាយណា
កាលបើប្រាថ្នានឹងព្យាករ ក៏គប្បីព្យាករខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯងថា អាត្មា
អញអស់នរកហើយ អស់កំណើតតិរច្ឆានហើយ អស់បេត្តិវិស័យហើយ
អស់អបាយទុគ្គតិវិនិបាតហើយ អាត្មាអញជាសោតាបន្នបុគ្គល លែង
ធ្លាក់ចុះហើយ ជាបុគ្គលទៀត មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅក្នុងខាងមុខដូច្នេះ
តថាគតនឹងសំដែងធម្មបរិយាយនោះឈ្មោះធម្មាទាសៈ (ធម៌ដូចកញ្ចក់ឆ្ងុំ)
ម្នាលអានន្ទ អរិយសាវ័កប្រកបដោយធម្មបរិយាយណា កាលបើត្រូវ
ការនឹងព្យាករ ក៏គប្បីព្យាករខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯងថា អាត្មាអញអស់
នរកហើយ អស់កំណើតតិរច្ឆានហើយ អស់បេត្តិវិស័យហើយ អស់
អបាយទុគ្គតិវិនិបាតហើយ អាត្មាអញជាសោតាបន្នបុគ្គល លែងធ្លាក់ចុះ
ហើយ ជាបុគ្គលទៀត មានសេបក្តីត្រាស់ដឹងទៅក្នុងខាងមុខដូច្នេះ ចុះធម-
បរិយាយឈ្មោះធម្មាទាសៈនោះ តើដូចម្តេច ម្នាលអានន្ទ អរិយសាវ័ក

ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ ឥតិបិ
សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ
សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា
ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ ឥមេ អវេច្ចប្បសាទេន
សមន្នាគតោ ហោតិ ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ
សន្ទិដ្ឋិកោ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនយិកោ
បច្চត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ សេយ្យថ អវេច្ចប្បសាទេន
សមន្នាគតោ ហោតិ សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវ-
កសង្ឃោ ឧជុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ
ញាយប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ សា-
មីចិប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យទិទំ

ក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះពុទ្ធថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះទ្រង់ឆ្ងាយចាកកិលេស ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង ដោយប្រពៃ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ទ្រង់ដល់នូវសុន្ទរស្ថាន ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ ទ្រង់ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ទ្រង់ជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ទ្រង់លែងវិលត្រឡប់មកកាន់កំពង្វាតដូច្នេះ អរិយសាវ័កប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថា មិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ថា ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ជាធម៌ដែលអរិយបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល ជាធម៌គួរនឹងហៅថាអ្នកចូរចូលមកមើលដូច្នេះបាន ជាធម៌ដែលអរិយបុគ្គលគប្បីបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមានឧគ្ឃដិតញ្ញូបុគ្គលជាដើម គប្បីដឹងដោយជាក់ច្បាស់ក្នុងចិត្តនៃខ្លួនដូច្នេះ អរិយសាវ័កប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថា មិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះសង្ឃថា ពួកនៃសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ពួកនៃសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយត្រង់ ពួកនៃសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដើម្បីព្រះនិព្វាន ពួកនៃសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយសមគួរ ព្រះសង្ឃទាំងអស់នោះ

ចត្តារិ បុរិសយុគានិ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ អច្ឆិទ្ទេហិ អសពលេហិ អកម្មាសេហិ ភុជិស្សេហិ វិញ្ញុប្បសត្ថេហិ អបរាមដ្ឋេហិ សមាធិសំវត្តនិកេហិ អយំ ខោ[1] អានន្ទ ឆន្នាបាសោ ឆម្មបរិយាយោ យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណាបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុក្កតិវិនិបាតោ សោតាបន្នោម្ហិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយនោតិ ។ តត្រៃទំ[2] សុទំ ភគវា ញាទិកេ វិហារេ តិញ្ញកាវសថេ ឯតទេវ ពហុលំ ភិក្ខូនំ ធម្មិកថំ កត្វោ តិស្សោ ឥតិ ឥតិ សីលំ ឥតិ សមាធិ ឥតិ បញ្ញា

---

๑ ឱ. ម. ហោ សោ ។ ๒ ឱ. តត្រ ។

បើកចប់ជាគូនៃបុរសមាន ៤ បើកចប់រៀងជាបុរសបុគ្គលមាន ៨ ពួកនៃសាវ័ក
របស់ព្រះមានព្រះភាគនុ៎ះ លោកគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមក
បូជា លោកគួរទទួលនូវអាគន្តុកទាន លោកគួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន
ជាបុគ្គលដែលសត្វលោកគប្បីធ្វើអញ្ជលិកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើររបស់
សត្វលោកដូច្នេះ អរិយសាវ័កប្រកបហើយដោយសីល ជាទីគាប់ចិត្ត
របស់ព្រះអរិយៈ ជាសីលមិនជាប់ មិនជ្លុះ មិនពពាល មិនពព្រុះ
ជាសីលរបស់មនុស្សអ្នកជា ជាសីលដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ជាសីលមិន
ជ្រោកជ្រាកដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ ជាសីលញុំាងសមាធិឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន
ម្នាលអានន្ទ អរិយសាវ័កប្រកបដោយធម្មបរិយាយណា កាលបើ
ត្រូវការនឹងពោល ក៏គប្បីពោលខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯងថា អាត្មាអញ
អស់នរកហើយ អស់កំណើតតិរច្ឆានហើយ អស់បេត្តិវិស័យហើយ អស់
អបាយទុគ្គតិវិនិបាតហើយ អាត្មាអញជាសោតាបន្នបុគ្គល លែងធ្លាក់ចុះ
ហើយ ជាបុគ្គលទៀង មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខដូច្នេះ ធម្ម-
បរិយាយនេះឯង ហៅថា ធម្មទាសៈ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគគង់
ក្នុងផ្ទះសំណាក់ ធ្វើដោយឥដ្ឋកងនាទិកគ្រាមនោះឯង ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាជា
ច្រើនដល់កិកុពាំងឡាយយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិដូច្នេះ បញ្ញាដូច្នេះ

สีลสมาธิคาวิโต สมาธิ มหปฺผโล โหติ มหานิสංสो สมาธิปริภาวิตา ปญฺญา มหปฺผลา โหติ มหานิสංสา ปญฺญาปริภาวิตං จิตฺตං สมฺมเทว อาสวเหิ วิมุจฺจติ เสยฺยถีทං กามาสวา ภวาสวา อวิชฺชาสวาติ ฯ

(๙๐) อถโข ภควา ชานิเตน ยถากิรฺจิ วิหาริตฺวา อายสฺมนฺตं อานนฺทं อามนฺเตสิ อายามานนฺท เยน เวสาลี เตนุปสงฺกมิสฺสามาติ ฯ ฐานนฺติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควาโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ อถโข ภควา มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธิ เยน เวสาลี ตทวสริ ฯ ตตฺร สุทං ภควา เวสาลิยํ วิหรติ อมฺพปาลิวเน ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ สาตา ภิกฺขเว ภิกฺขู วิหาเรยฺย สมฺปชาโน อยํ เต[๑] อมฺหากํ อนุสาสนีติ ฯ กถญฺหิ ภิกฺขเว ภิกฺขู สาตา โหนฺติ ฯ ๘๘ ภิกฺขเว ภิกฺขู กาเย กายานุปสฺสี

๑ ฉ. ม. เป ฯ

សមាធិដែលអប់រំដោយសីលហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិ-
សង្សច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិហើយ រមែងមានផល
ច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ញាហើយ រមែង
រួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រពៃ គឺកាមាសវៈ ភវាសវៈ
អវិជ្ជាសវៈ ។

(៩០) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ទៅក្នុងនាទិកគ្រាម តាម
សមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា
ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ។ ព្រះអានន្ទមាន
អាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើប
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដល់ក្រុងវេសាលី ព្រមដោយភិក្ខុ-
សង្ឃជាច្រើនរូប ។ ចានពួថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងអម្ពបាលិវ័ន
ទៀបក្រុងវេសាលីនោះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវមានសតិនឹង
សម្បជញ្ញៈ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់តថាគតដល់អ្នកទាំងឡាយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភិក្ខុមានសតិនោះតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជា

វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ
ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា
វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឯវំ ខោ កិក្ខ-
វេ កិក្ខុ សតោ ហោតិ ។ កថញ្ច កិក្ខវេ កិក្ខុ សម្ប-
ជានោ ហោតិ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ អភិក្កន្តេ បដិក្ក-
ន្តេ សម្បជានការី ហោតិ អាលោកិតេ វិលោកិតេ
សម្បជានការី ហោតិ សម្មិញ្ជិតេ បសារិតេ សម្បជា-
នការី ហោតិ សង្ឃាដិបត្តចីវរធារណេ សម្បជានការី
ហោតិ អសិតេ បីតេ ខាយិតេ សាយិតេ សម្ប-
ជានការី ហោតិ ឧច្চារបស្សាវកម្មេ សម្បជានការី
ហោតិ គតេ ឋិតេ និសិន្នេ សុត្តេ ជាគរិតេ ភាសិតេ
តុណ្ហីភាវេ សម្បជានការី ហោតិ ។ ឯវំ ខោ កិក្ខវេ
កិក្ខុ សម្បជានោ ហោតិ ។ សតោ កិក្ខវេ កិក្ខុ វិហ-
រេយ្យ សម្បជានោ អយំ តេ អម្ហាកំ អនុសាសនីតិ ។

អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ដ៏ធំខ្លួន មានសតិ កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក គឺកាយក្នុងបានកន្ធ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ភិក្ខុពិចារណាធម្មក្នុងធម្មទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ដ៏ធំខ្លួន មានសតិ កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសតិយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសម្បជញ្ញៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាឈានទៅមុខ និងការឈានថយក្រោយ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាក្រឡេកមើលទៅមុខនឹងក្រឡេកមើលទៅខាង ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងកិរិយាអង្អាញនឹងកិរិយាលាតលាដៃដើង ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាទ្រទ្រង់សង្ឃាដិនឹងបាត្រចីវរ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាស៊ី ផឹក ទំពា ក្រេបជញ្ជាប់ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាបន្ទោបង់ឧច្ចារៈនឹងបស្សាវៈ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងកិរិយាដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់និយាយនឹងការស្ងៀម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសម្បជញ្ញៈយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវមានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់តថាគតចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។

(๙๑) អស្សោសិ ខោ អម្ពបាលី គណិកា ភគវា កិរ វេសាលឹ អនុប្បត្តោ វេសាលិយំ វិហរតិ មយ្ហំ អម្ពវនេតិ ។ អថ ខោ អម្ពបាលី គណិកា ភទ្ទានិ ភទ្ទានិ យានានិ យោជាបេត្វា ភទ្ទំ ភទ្ទំ យានំ អភិរុហិត្វា ភទ្ទេហិ ភទ្ទេហិ យានេហិ វេសាលិយា និយ្យាសិ យេន សកោ អាវាសោ តេន ឋាយាសិ យាវតិកា យានស្ស ភូមិ យានេន គន្ត្វា យានា បច្ចោរោហិត្វា បត្តិកា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អម្ពបាលឹ គណិកំ ភគវា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេសិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំសេសិ ។ អថ ខោ អម្ពបាលី គណិកា ភគវតា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតា សមាទបិតា សមុត្តេជិតា សម្បហំសិតា ភគវន្តំ ឯតទវោច អធិវាសេតុ មេ ភន្តេ ភគវា ស្វាតនាយ ភត្តំ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។ អធិវាសេសិ

(๙๑) ស្រីផ្កាមាសឈ្មោះអម្ពបាលី បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ក្រុងវេសាលីហើយ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពវនៈរបស់អាត្មាអញ ទៀបក្រុងវេសាលី ។ ទើបស្រីផ្កាមាសឈ្មោះអម្ពបាលី ឲ្យគេរៀបចំយានទាំងឡាយដ៏ថ្លៃថ្លា ហើយឡើងជិះលើយានដ៏ថ្លៃថ្លា ចេញអំពីក្រុងវេសាលី ដោយយានដ៏ថ្លៃថ្លា បរសំដៅទៅកាន់អាពាមរបស់ខ្លួន ទៅដោយយានកំណត់ត្រឹមទីដែលបរយានទៅបាន រួចបុះអំពីយានដើរទៅដោយដើងទេ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ ង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះស្រីផ្កាមាសឈ្មោះអម្ពបាលី អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ។ លំដាប់នោះ ស្រីផ្កាមាសឈ្មោះអម្ពបាលី លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួលភត្តពុំម្ងាស់ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាស

ภควา ตุณฺหีภาวเตน ฯ อถโข อมฺพฏฺฐาลี คณิกา ภควตา อธิวาสนํ วิทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

(๔๒) อสฺโสสุ โข เวสาลิกา ลิจฺฉวี ภควา กิร เวสาลึ อนุปฺปตฺโต เวสาลิยญฺหิ วิหรติ อมฺพฏฺฐาลิวเนติ ฯ อถโข เต ลิจฺฉวี ภทฺทานิ ภทฺทานิ ยานานิ โยชาเปตฺวา ภทฺทา ภทฺทา ยานา อภิรุหิตฺวา ภทฺเทหิ ภทฺเทหิ ยาเนหิ เวสาลิยา นิยฺยึสุ ฯ ตตฺร เอกจฺเจ ลิจฺฉวี นีลา โหนฺติ นีลวณฺณา นีลวตฺถา นีลาลงฺการา เอกจฺเจ ลิจฺฉวี ปีตา โหนฺติ ปีตวณฺณา ปีตวตฺถา ปีตาลงฺการา เอกจฺเจ ลิจฺฉวี โลหิตกา โหนฺติ โลหิตกวณฺณา โลหิตกวตฺถา โลหิตกาลงฺการา เอกจฺเจ ลิจฺฉวี ผลิกา โหนฺติ ผลิกวณฺณา ผลิกวตฺถา ผลิกาลงฺการา ฯ อถโข อมฺพฏฺฐาลี คณิกา ภทฺทกญฺเจว ภทฺทกญฺจ ลิจฺฉวึ อาจฺเฉตฺวา อาจฺเฉตฺวา ภทฺทกญฺเจว ภทฺทกญฺจ ยุเชตฺวา ยุเชตฺวา ปฏิวาเตสิ ฯ

ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចេញទៅ ។

(៤២) ពួកស្តេចលិច្ឆវីអ្នកនៅក្នុងក្រុងវេសាលីបានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ក្រុងវេសាលីហើយ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពបាលិវន ទៀបក្រុងវេសាលី ។ ទើបស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ឲ្យគេរៀបចំយានទាំងឡាយដ៏ថ្លៃថ្លា ហើយឡើងគង់លើយានដ៏ថ្លៃថ្លា ចេញអំពីក្រុងវេសាលី ដោយយានដ៏ថ្លៃថ្លា ។ បណ្តាស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ស្តេចលិច្ឆវីពួកខ្លះ ជាពួកខៀវ មានសម្បុរខៀវ មានសំពត់ខៀវ មានគ្រឿងប្រដាប់ក៏ខៀវ ស្តេចលិច្ឆវីពួកខ្លះ ជាពួកលឿង មានសម្បុរលឿង មានសំពត់លឿង មានគ្រឿងប្រដាប់ក៏លឿង ស្តេចលិច្ឆវីពួកខ្លះ ជាពួកក្រហម មានសម្បុរក្រហម មានសំពត់ក្រហម មានគ្រឿងប្រដាប់ក៏ក្រហម ស្តេចលិច្ឆវីពួកខ្លះ ជាពួក ស មានសម្បុរ ស មានសំពត់ ស មានគ្រឿងប្រដាប់ក៏ស ។ លំដាប់នោះ នាងអម្ពបាលីផ្កាមាស បំប៉ះកៀវដោយកៀវ បំប៉ះកង់ដោយកង់ បំប៉ះនឹមដោយនឹម(នៃយាន) របស់ពួកស្តេចលិច្ឆវីតំឡុះៗ។

អថខោ តេ(๑) លិច្ឆវី អម្ពបាលឹ គណិកំ ឯតទវោចុំ តឹ
ដ អម្ពបាលិ(๒) ឧមាកដំ ឧមាកដំ លិច្ឆវីនំ អក្ខេន
អក្ខំ ចក្កេន ចក្កំ យុត្តេន យុត្តំ បដិវដ្តេសីតិ ។
តថា ហិ បន មេ អយ្យបុត្តា ភគវា ឯមត្តំ តោ
ស្វាតនាយ ភត្តំ សង្ឃឹ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។ ឧទហិ
ដ អម្ពបាលិ ឯតំ ភត្តំ សតសហស្សេនាតិ ។
សចេ ហិ មេ អយ្យបុត្តា វេសាលឹ សាមន្តំ ឧស្សជ
ឯវំបិ(៣) មហន្តំ ភត្តំ ន ឧស្សក្ខមីតិ ។ អថខោ
តេ លិច្ឆវី អង្គុលឹ ចោឡេសុំ(៤) ឯតម្ហា វត ភោ
អម្ពបាលិកាយ(៥) វញ្ចិតម្ហា វត ភោ អម្ពបាលិកា-
យាតិ(៦) ។ អថខោ តេ លិច្ឆវី យេន អម្ពបាលិវនំ តេន
បាយឹសុ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា តេ លិច្ឆវី ទូរតោ
វ អាគច្ឆន្តេ ឯិស្សាន(៧) ភិក្ខូ អាមន្តេសិ យេសំ ភិក្ខវេ

---

๑ ឱ. តេវិ បទំ នត្ថិ ។ ๒ ឯតទវោចុំ ភោសជ្ជំ ទូតកបាលិយំ អម្ពកត្តិ បទំ ទិស្សតិ ។
๓ ឱ. ឯវំ ។ ๔ ចោឡេសុន្តិបិ ។ ๕-๖ ឱ. ម. អម្ពកាយាតិ ។ ๗ ឱ. ម. ទិស្វា ។

ឯស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ មានបន្ទូលនឹងនាងអម្ពបាលីដ្បាមាស យ៉ាងនេះថា ម្នាលមេអម្ពបាលី ហេតុអ្វីក៏នាងបំប៉ះភ្លៅដោយភ្លៅបំប៉ះតង់ដោយតង់ បំប៉ះនឹមដោយនឹម (នៃយាន) របស់ពួកស្តេចលិច្ឆវីកំឡុះ ។ នាងអម្ពបាលីឆ្លើយថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្រទាំងឡាយ ប្រាថ្នាដ៏ខ្ញុំម្ចាស់ឆ្លើយយ៉ាងនោះ ព្រោះខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាថ្នានិមន្តព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃដើម្បីឆាន់ភត្តក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ពួកស្តេចលិច្ឆវីមានបន្ទូលថា ម្នាលមេអម្ពបាលី នាងបូរឲ្យភត្តនេះមកយើងដោយតម្លៃ ចំនួន១សែនកហាបណៈចុះ ។ នាងអម្ពបាលីឆ្លើយថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្រទាំងឡាយ ទុកជាព្រះអង្គប្រទានក្រុងវេសាលីព្រមទាំងជនបទដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ក៏ខ្ញុំម្ចាស់មិនព្រមថ្វាយនូវភត្តដ៏ប្រសើរយ៉ាងនេះឡើយ ។ គ្រានោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ផ្ចាត់ព្រាមព្រះហស្តហើយពោលថា ម្នាលគ្រាយើង ពួកយើងនាងអម្ពបាលីឈ្នះបានហើយ តើហ្ន៎ ម្នាលគ្រាយើង ពួកយើងត្រូវនាងអម្ពបាលីបញ្ឆោតបានហើយហ្ន៎ ។ គ្រានោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ក៏បរយានទៅកាន់អម្ពបាលិវ័ន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះមកអំពីចម្ងាយ លុះទតឃើញហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

កិត្តិំ នេវ តាវត្តឹសា អធិដ្ឋបុព្ពា ឱលោកេថ កិត្តិវេ លិច្ឆវិបរិសំ អវលោកេថ កិត្តិវេ លិច្ឆវិបរិសំ ឧបសំហារថ កិត្តិវេ លិច្ឆវិបរិសំ តាវត្តឹសសទិសន្តិ ។ អថខោ តេ លិច្ឆវី យាវតិកា យានស្ស ភូមិ យានេន គន្ត្វា យានា បច្ចោរោហិត្វា បត្តិកា ។ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯតមត្ថំ អារោចេសុ ។ ឯតមត្ថំ អារោចេសុំ ខោ តេ លិច្ឆវី ភគវា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេសិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំសេសិ ។ អថខោ តេ លិច្ឆវី ភគវតា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតា សមាទបិតា សមុត្តេជិតា សម្បហំសិតា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ អធិវាសេតុ ភន្តេ ភគវា ស្វាតនាយ ភត្តំ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។ អធិវាសិតំ(๑) ខោ មេ លិច្ឆវី ស្វាតនាយ អត្ថាលិកលាលិកាយ ភត្តន្តិ ។ អថខោ តេ លិច្ឆវី អញ្ញតរំ បោរិសំ ជានបទំ អាមន្តេសុំ ជានាហិ ត្វំ ភោ អម្ពបាលិវនាយ

๑ ឧ.ម. អធិវុត្ថំ ។

ពួកភិក្ខុណា មិនដែលឃើញពួកទេវតា នៅក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះចូរមើលលិច្ឆវិបរិសទ្យ ចូរសង្កេតមើលលិច្ឆវិ-
បរិសទ្យ ពិនិត្យមើលលិច្ឆវិបរិសទ្យ ដែលប្រហែលគ្នានឹងទេវតា នៅក្នុង
ឋានតាវត្តិង្ស ។ គ្រានោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ក៏ទៅដោយយានតំណត់
ត្រឹមតែដែលបរយានទៅបាន ហើយចុះអំពីយានស្តេចទៅដោយព្រះបាទ
ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ
ព្រះមានព្រះភាគរួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះគង់ក្នុងទី
សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់
យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ។ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ
លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យ
អាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
ព្រមទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្តរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃ
ស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលលិច្ឆវីទាំងឡាយ តថាគត
បានទទួលភត្ត របស់នាងអម្ពបាលីផ្កាមាស ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែករួចទៅ
ហើយ ។ លំដាប់នោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះផ្គាត់ព្រួមព្រះហស្តហើយ
ពោលថា ម្នាលគ្នាយើង ពួកយើងឲ្យទាន់អម្ពបាលីឈ្នះបានហើយតើហ្ន៎

วฺหิตมฺปิ วต เภา อมฺพปาลิคณิกายาติ ฯ อถโข เต
ลิจฺฉวี ภควาโต ปาฏิหาริยปกฺขา อนุโยคิตฺวา
อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา
ปกฺกมึสุ ฯ อถโข อมฺพปาลี คณิกา สยเมว
รถิยา อภิรุยฺห เยน สเก อารามเก ปฏิปาทิ ยานปฺปเทสา
เยน ยานปฺปเทสา ปฏิยาทาเปตฺวา ภควาโต กาลํ อาโรจา-
เปสิ กาโล ภนฺเต นิฏฺฐิตํ ภตฺตนฺติ ฯ อถโข ภควา
ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สทฺธึ
ภิกฺขุสงฺฆเปน เยน อมฺพปาลิคณิกาย ปริวีมสนํ(๑)
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสี
ทิ ฯ อถโข อมฺพปาลี คณิกา พุทฺธปฺปมุขํ
ภิกฺขุสงฺฆํ ปณีเตน ขาทนียเปน โภชนียเปน สย
หตฺถา สนฺตปฺปยิ สมฺปวาเรสิ ฯ อถโข อมฺพปาลี
คณิกา ภควนฺตํ ภุตฺตาวึ ทีนปตฺตปาณึ เอตทโวจ

๑ ฉ. ปริวีมสนา ฯ ม. ปริวีมสนํ ฯ

ម្ចាស់គ្រាយើង៎ ពួកយើង៎ឲ្យនាង៎អម្ពបាលីបញ្ឆោតបានហើយហ្ន៎ ។ លំដាប់នោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំង៎នោះ ត្រេកអរពេកពាយនឹង៎ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសន:ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចេញទៅ ។ លុះកន្លង៎ពួកត្រីនោះទៅហើយ នាង៎អម្ពបាលីផ្កាមាសតាក់តែង៎ខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ថ្លៃថ្លាក្នុង៎អាវាមរបស់ខ្លួនហើយឲ្យបម្រើទៅក្រាបទូលភត្តកាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គ៎ដ៏ចំរើន កាលគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់នឹង៎ចាត្រចីវរអំពីព្រលឹម ស្តេចសំដៅទៅកាន់ទីអង្គាសចង្ហាន់របស់នាង៎អម្ពបាលីផ្កាមាសព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ លុះស្តេចទៅដល់ហើយក៏គង់លើអាសន:ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ គ្រានោះ នាង៎អម្ពបាលីផ្កាមាសបានអង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ឆ្ងាញ់ពីសារដោយដៃខ្លួនឯង៎ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ គ្រាតែហាមឃាត់ ។ លំដាប់នោះ នាង៎អម្ពបាលីផ្កាមាសកំណត់ដឹង៎ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយស្រេចហើយ លែង៎លូកព្រះហស្តទៅក្នុង៎ចាត្រហើយ ក៏កាន់យកអាសន:តូចមួយ អង្គុយក្នុង៎ទីដ៏សមគួរ ។ នាង៎អម្ពបាលីផ្កាមាសលុះអង្គុយ ក្នុង៎ទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា

ឥមាហំ ភន្តេ អាចរិយំ ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស ឧទ្ទិស្ស ។ បដិក្កមោសិ ភគវា អាចរិយំ ។ អថខោ ភគវា អម្ពដ្ឋាលឹ គណិកាំ ឆម្ភិយា ភិក្ខាយ សន្ធេស្សត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។ តត្រ(๑) សុទំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរន្តោ អម្ពដ្ឋាលិវនេ ឯតទេវ ពហុលំ ភិក្ខូនំ ឆម្ភិ ភគវំ ភគវោតិ ឥតិ សីលំ ឥតិ សមាធិ ឥតិ បញ្ញា សីលបរិភាវិតោ សមាធិ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ សមាធិបរិភាវិតា បញ្ញា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា បញ្ញាបរិភាវិតំ ចិត្តំ សម្មទេវ អាសវេហិ វិមុច្ចតិ សេយ្យថីទំ កាមាសវា ភវាសវា អវិជ្ជាសវាតិ ។

(๙๓) អថខោ ភគវា អម្ពដ្ឋាលិវនេ យថាភិរន្តិំ វិហរិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ អាយាមានន្ទ យេន វេឡុវគាមកោ(๒) តេនុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បច្চស្សោសិ ។ អថខោ ភគវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ យេន វេឡុវគាមកោ តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា

๑ ឧ. តត្របិ ។ ๒ ឧ. ពេឡុវគ្គាមកោ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយអាភមនេះ ដល់ព្រះកិកុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់ទទួលនូវអាភម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ញុំាងនាងអម្ពបាលីឯ្លាមាស ឲ្យឃើញ ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ហើយទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈស្តេចចេញទៅ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគដែលទ្រង់គង់ក្នុងអម្ពបាលិវ័ន ទៀបក្រុងវេសាលីនោះ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាជាច្រើន ដល់កិកុទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិដូច្នេះ បញ្ញាដូច្នេះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីលហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ញាហើយ រមែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយដោយប្រពៃ គឺកាមាសវៈ ភវាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

(๙๓) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពបាលិវ័ន តាមសមគួរ ដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ បានត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងចូលទៅ កាន់វេឡុវគ្រាម ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដល់វេឡុវគ្រាម ព្រមដោយកិកុសង្ឃជាច្រើន ។ បានឮថា

เวฬุวคามเกเยว วิหรถ ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อา-
มนฺเตสิ อิติ ภูตมิทํ ภิกฺขเว สมฺปทา เวสาลี ยถาปิทํ
ยถาสนฺถฏฺฐิ ยถาสมฺภตฺตํ วสฺสูปคตา[๑] อถโข
ปน ตฺวเญว เวฬุวคามเกเยว วสฺสูปคจฺฉาหิ ฯ ฯเปฯ
ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา[๒] สา-
มนฺตา เวสาลึ ยถาปิทํ ยถาสนฺถฏฺฐิ ยถาสมฺภตฺตํ
วสฺสูปคจฺฉึ[๓] ฯ ภควา ปน ตตฺเรว เวฬุวคามเกเย
วสฺสูปคจฺฉิ ฯ อถโข ภควโต วสฺสูปคตสฺส ๑เยว
อาพาโธ อุปปชฺชิ พาฬฺหา เวทนา วตฺตนฺติ มรณนฺติกา ฯ
ตตฺร สุทํ ภควา สโต สมฺปชาโน อธิวาเส-
สิ[๔] อวิหญฺญมาโน ฯ อถโข ภควโต ฯเปฯ เหาเ-
สิ น โข เมตํ ปฏิรูปํ โยหมฺหิ[๕] อนามนฺเตฺวา อุ-
ปฏฺฐาเกเย อนุปลาเกตฺวา ภิกฺขุสงฺฆํ ปริโนิพฺพายิสฺสา

---

๑ ฉ. ม. ๑เปฯ ๒ ฉ. ม. ปฏิสฺสุตฺวา ฯ ๓ ฉ. ๑ปคจฺฉุ ฯ ม. ๑ปคจฺฉึสุ ฯ
๔ ฉ. อธิวาเสตฺวา ฯ ๕ ม. สฺวหํ ฯ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថ ក្នុងវេឡុវគ្រាមនោះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយមក ចូរអ្នកទាំងឡាយ ទៅចាំវស្សាក្នុងទីជិត ។ ក្រុងវេសាលី តាមបុគ្គលដែលជាមិត្ត តាមបុគ្គលដែលស្គាល់គ្នា តាមបុគ្គលដែលស្និទ្ធស្នាលនឹងគ្នាចុះ ចំណែកតថាគតនឹងនៅចាំវស្សាក្នុងវេឡុវគ្រាមនេះឯង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏នាំគ្នាទៅចាំវស្សាក្នុងទីជិត ។ ក្រុងវេសាលី តាមបុគ្គលដែលជាមិត្ត តាមបុគ្គលដែលស្គាល់គ្នា តាមបុគ្គលដែលស្និទ្ធស្នាលនឹងគ្នា ។ ចំណែកខាងព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាំវស្សាក្នុងវេឡុវគ្រាមនោះឯង ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ចាំព្រះវស្សា ក៏មានព្រះអាពាធខ្លាំងក្លាកើតឡើង វេទនាដ៏មានកម្លាំងស្ទើរនឹងដល់មរណៈក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ មិនឲ្យទុក្ខវេទនាបៀតបៀនបាន ទ្រង់អត់សង្កត់ (ដោយអធិវាសនខន្តី) ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះថា តថាគតមិនបានប្រាប់ពួកភិក្ខុអុបដ្ឋាក ទើមិនបានប្រាប់ភិក្ខុសង្ឃហើយបរិនិព្វាន ដោយហេតុណា ហេតុនោះមិនសមគួរ

ยนฺนูนาหำ ฯเปฯ อาคาฬำ วิหารำ ปฏิปฺปณาเมตฺวา ปี-
ติสงฺขารำ อภิฏฺฐาย วิหาเรยฺยนฺติ ฯ อถโข ภควา ตำ
อาคาฬำ วิหารำ ปฏิปฺปณาเมตฺวา ปีติสงฺขารำ อภิฏฺฐาย
วิหาสิ ฯ อถโข ภควาโต เสา อาคาฬา ปฏิ-
ปฺปสฺสทฺธิ ฯ อถโข ภควา ตสฺมิงฺ ฐาเน ปฺญฺญตฺเต อภิปฺปสฺ-
เต เคลญฺญา วิหาก ภิกฺขุ วิหารปจฺจายายำ
ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถโข อายสฺมา อา-
นนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตำ
นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตำ เอตทโวจ
ทิฏฺฐา[๑] ภนฺเต ภควาโต ชานฺนุ ทิฏฺฐา[๒] ภนฺเต ภควาโต
ขมนียำ อปจิ[๓] เม ภนฺเต มญฺญาตกชาโต วิย กา-
โย นิสาปิ เม น ปกฺกายนฺติ ธมฺมาปิ มำ น ปฏิภนฺติ

---

๑ ฉ. ทิฏฺฐา เม ฯ ม. ทิฏฺฐา เม ฯ ๒ ฉ. ทิฏฺฐำ เม ฯ ๓ ฉ. อปิ หิ ฯ

ដល់តថាគតឡើយ បើដូច្នោះគួរតែតថាគតគ្រប់សង្កត់អាពាធនេះ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ហើយអធិដ្ឋានជីវិតសង្ខារសម្រេចតរិយោបថសិនចុះ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រប់សង្កត់អាពាធនោះ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ហើយទ្រង់អធិដ្ឋានទ្វជីវិតសង្ខារ ។ អាពាធនៃព្រះមានព្រះភាគនោះក៏រម្ងាប់ទៅក្នុងកាលនោះឯង ។ លុះព្រះអានព្រះភាគ សះស្បើយអំពីព្រះអាពាធហើយ ទើបនឹងស្បើយចាកពីអាពាធមិនយូរប៉ុន្មាន ទ្រង់ស្តេចចេញអំពីវិហារទៅគង់លើអាសនៈ ដែលគេបានក្រាលទុកត្រង់មុខវិហារ ។ គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានសេចក្តីសប្បាយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏កាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គហាក់ដូចជាស្រយុតស្រយង់ពេកណាស់ សូម្បីទិសទាំងឡាយក៏មិនប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូម្បីធម៌ទាំងឡាយក៏មិនច្បាស់លាស់ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ

ภควาติ เกนฏฺเฐน ภคฺคทิฏฺฐิ ภคฺคมานิตา ภคฺคปาปธมฺมาติ ภควา ๑ อิติ เอตมฺปิ นามเมว ๒ ตถาคตสฺส ปน สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปฐมาภิสมฺพุทฺธกาลโต ปฏฺฐาย ยาว ปรินิพฺพานมญฺจา อนฺตรา เอตฺตกา นาม ปเทสา อนติกฺกนฺตปุพฺพา ๓ ยถา ตถา ปวตฺตนฺติ ๔ ตสฺมา ตถาคโตติ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐ ๑๐๐๑ ๑๐๐๒ ๑๐๐๓ ๑๐๐๔ ๑๐๐๕ ๑๐๐๖ ๑๐๐๗ ๑๐๐๘ ๑๐๐๙ ๑๐๑๐ ๑๐๑๑ ๑๐๑๒ ๑๐๑๓ ๑๐๑๔ ๑๐๑๕ ๑๐๑๖ ๑๐๑๗ ๑๐๑๘ ๑๐๑๙ ๑๐๒๐ ๑๐๒๑ ๑๐๒๒ ๑๐๒๓ ๑๐๒๔ ๑๐๒๕ ๑๐๒๖ ๑๐๒๗ ๑๐๒๘ ๑๐๒๙ ๑๐๓๐ ๑๐๓๑ ๑๐๓๒ ๑๐๓๓ ๑๐๓๔ ๑๐๓๕ ๑๐๓๖ ๑๐๓๗ ๑๐๓๘ ๑๐๓๙ ๑๐๔๐ ๑๐๔๑ ๑๐๔๒ ๑๐๔๓ ๑๐๔๔ ๑๐๔๕ ๑๐๔๖ ๑๐๔๗ ๑๐๔๘ ๑๐๔๙ ๑๐๕๐ ๑๐๕๑ ๑๐๕๒ ๑๐๕๓ ๑๐๕๔ ๑๐๕๕ ๑๐๕๖ ๑๐๕๗ ๑๐๕๘ ๑๐๕๙ ๑๐๖๐ ๑๐๖๑ ๑๐๖๒ ๑๐๖๓ ๑๐๖๔ ๑๐๖๕ ๑๐๖๖ ๑๐๖๗ ๑๐๖๘ ๑๐๖๙ ๑๐๗๐ ๑๐๗๑ ๑๐๗๒ ๑๐๗๓ ๑๐๗๔ ๑๐๗๕ ๑๐๗๖ ๑๐๗๗ ๑๐๗๘ ๑๐๗๙ ๑๐๘๐ ๑๐๘๑ ๑๐๘๒ ๑๐๘๓ ๑๐๘๔ ๑๐๘๕ ๑๐๘๖ ๑๐๘๗ ๑๐๘๘ ๑๐๘๙ ๑๐๙๐ ๑๐๙๑ ๑๐๙๒ ๑๐๙๓ ๑๐๙๔ ๑๐๙๕ ๑๐๙๖ ๑๐๙๗ ๑๐๙๘ ๑๐๙๙ ๑๑๐๐ ๑๑๐๑ ๑๑๐๒ ๑๑๐๓ ๑๑๐๔ ๑๑๐๕ ๑๑๐๖ ๑๑๐๗ ๑๑๐๘ ๑๑๐๙ ๑๑๑๐ ๑๑๑๑ ๑๑๑๒ ๑๑๑๓ ๑๑๑๔ ๑๑๑๕ ๑๑๑๖ ๑๑๑๗ ๑๑๑๘ ๑๑๑๙ ๑๑๒๐ ๑๑๒๑ ๑๑๒๒ ๑๑๒๓ ๑๑๒๔ ๑๑๒๕ ๑๑๒๖ ๑๑๒๗ ๑๑๒๘ ๑๑๒๙ ๑๑๓๐ ๑๑๓๑ ๑๑๓๒ ๑๑๓๓ ๑๑๓๔ ๑๑๓๕ ๑๑๓๖ ๑๑๓๗ ๑๑๓๘ ๑๑๓๙ ๑๑๔๐ ๑๑๔๑ ๑๑๔๒ ๑๑๔๓ ๑๑๔๔ ๑๑๔๕ ๑๑๔๖ ๑๑๔๗ ๑๑๔๘ ๑๑๔๙ ๑๑๕๐ ๑๑๕๑ ๑๑๕๒ ๑๑๕๓ ๑๑๕๔ ๑๑๕๕ ๑๑๕๖ ๑๑๕๗ ๑๑๕๘ ๑๑๕๙ ๑๑๖๐ ๑๑๖๑ ๑๑๖๒ ๑๑๖๓ ๑๑๖๔ ๑๑๖๕ ๑๑๖๖ ๑๑๖๗ ๑๑๖๘ ๑๑๖๙ ๑๑๗๐ ๑๑๗๑ ๑๑๗๒ ๑๑๗๓ ๑๑๗๔ ๑๑๗๕ ๑๑๗๖ ๑๑๗๗ ๑๑๗๘ ๑๑๗๙ ๑๑๘๐ ๑๑๘๑ ๑๑๘๒ ๑๑๘๓ ๑๑๘๔ ๑๑๘๕ ๑๑๘๖ ๑๑๘๗ ๑๑๘๘ ๑๑๘๙ ๑๑๙๐ ๑๑๙๑ ๑๑๙๒ ๑๑๙๓ ๑๑๙๔ ๑๑๙๕ ๑๑๙๖ ๑๑๙๗ ๑๑๙๘ ๑๑๙๙ ๑๒๐๐ ๑๒๐๑ ๑๒๐๒ ๑๒๐๓ ๑๒๐๔ ๑๒๐๕ ๑๒๐๖ ๑๒๐๗ ๑๒๐๘ ๑๒๐๙ ๑๒๑๐ ๑๒๑๑ ๑๒๑๒ ๑๒๑๓ ๑๒๑๔ ๑๒๑๕ ๑๒๑๖ ๑๒๑๗ ๑๒๑๘ ๑๒๑๙ ๑๒๒๐ ๑๒๒๑ ๑๒๒๒ ๑๒๒๓ ๑๒๒๔ ๑๒๒๕ ๑๒๒๖ ๑๒๒๗ ๑๒๒๘ ๑๒๒๙ ๑๒๓๐ ๑๒๓๑ ๑๒๓๒ ๑๒๓๓ ๑๒๓๔ ๑๒๓๕ ๑๒๓๖ ๑๒๓๗ ๑๒๓๘ ๑๒๓๙ ๑๒๔๐ ๑๒๔๑ ๑๒๔๒ ๑๒๔๓ ๑๒๔๔ ๑๒๔๕ ๑๒๔๖ ๑๒๔๗ ๑๒๔๘ ๑๒๔๙ ๑๒๕๐ ๑๒๕๑ ๑๒๕๒ ๑๒๕๓ ๑๒๕๔ ๑๒๕๕ ๑๒๕๖ ๑๒๕๗ ๑๒๕๘ ๑๒๕๙ ๑๒๖๐ ๑๒๖๑ ๑๒๖๒ ๑๒๖๓ ๑๒๖๔ ๑๒๖๕ ๑๒๖๖ ๑๒๖๗ ๑๒๖๘ ๑๒๖๙ ๑๒๗๐ ๑๒๗๑ ๑๒๗๒ ๑๒๗๓ ๑๒๗๔ ๑๒๗๕ ๑๒๗๖ ๑๒๗๗ ๑๒๗๘ ๑๒๗๙ ๑๒๘๐ ๑๒๘๑ ๑๒๘๒ ๑๒๘๓ ๑๒๘๔ ๑๒๘๕ ๑๒๘๖ ๑๒๘๗ ๑๒๘๘ ๑๒๘๙ ๑๒๙๐ ๑๒๙๑ ๑๒๙๒ ๑๒๙๓ ๑๒๙๔ ๑๒๙๕ ๑๒๙๖ ๑๒๙๗ ๑๒๙๘ ๑๒๙๙ ๑๓๐๐ ๑๓๐๑ ๑๓๐๒ ๑๓๐๓ ๑๓๐๔ ๑๓๐๕ ๑๓๐๖ ๑๓๐๗ ๑๓๐๘ ๑๓๐๙ ๑๓๑๐ ๑๓๑๑ ๑๓๑๒ ๑๓๑๓ ๑๓๑๔ ๑๓๑๕ ๑๓๑๖ ๑๓๑๗ ๑๓๑๘ ๑๓๑๙ ๑๓๒๐ ๑๓๒๑ ๑๓๒๒ ๑๓๒๓ ๑๓๒๔ ๑๓๒๕ ๑๓๒๖ ๑๓๒๗ ๑๓๒๘ ๑๓๒๙ ๑๓๓๐ ๑๓๓๑ ๑๓๓๒ ๑๓๓๓ ๑๓๓๔ ๑๓๓๕ ๑๓๓๖ ๑๓๓๗ ๑๓๓๘ ๑๓๓๙ ๑๓๔๐ ๑๓๔๑ ๑๓๔๒ ๑๓๔๓ ๑๓๔๔ ๑๓๔๕ ๑๓๔๖ ๑๓๔๗ ๑๓๔๘ ๑๓๔๙ ๑๓๕๐ ๑๓๕๑ ๑๓๕๒ ๑๓๕๓ ๑๓๕๔ ๑๓๕๕ ๑๓๕๖ ๑๓๕๗ ๑๓๕๘ ๑๓๕๙ ๑๓๖๐ ๑๓๖๑ ๑๓๖๒ ๑๓๖๓ ๑๓๖๔ ๑๓๖๕ ๑๓๖๖ ๑๓๖๗ ๑๓๖๘ ๑๓๖๙ ๑๓๗๐ ๑๓๗๑ ๑๓๗๒ ๑๓๗๓ ๑๓๗๔ ๑๓๗๕ ๑๓๗๖ ๑๓๗๗ ๑๓๗๘ ๑๓๗๙ ๑๓๘๐ ๑๓๘๑ ๑๓๘๒ ๑๓๘๓ ๑๓๘๔ ๑๓๘๕ ๑๓๘๖ ๑๓๘๗ ๑๓๘๘ ๑๓๘๙ ๑๓๙๐ ๑๓๙๑ ๑๓๙๒ ๑๓๙๓ ๑๓๙๔ ๑๓๙๕ ๑๓๙๖ ๑๓๙๗ ๑๓๙๘ ๑๓๙๙ ๑๔๐๐ ๑๔๐๑ ๑๔๐๒ ๑๔๐๓ ๑๔๐๔ ๑๔๐๕ ๑๔๐๖ ๑๔๐๗ ๑๔๐๘ ๑๔๐๙ ๑๔๑๐ ๑๔๑๑ ๑๔๑๒ ๑๔๑๓ ๑๔๑๔ ๑๔๑๕ ๑๔๑๖ ๑๔๑๗ ๑๔๑๘ ๑๔๑๙ ๑๔๒๐ ๑๔๒๑ ๑๔๒๒ ๑๔๒๓ ๑๔๒๔ ๑๔๒๕ ๑๔๒๖ ๑๔๒๗ ๑๔๒๘ ๑๔๒๙ ๑๔๓๐ ๑๔๓๑ ๑๔๓๒ ๑๔๓๓ ๑๔๓๔ ๑๔๓๕ ๑๔๓๖ ๑๔๓๗ ๑๔๓๘ ๑๔๓๙ ๑๔๔๐ ๑๔๔๑ ๑๔๔๒ ๑๔๔๓ ๑๔๔๔ ๑๔๔๕ ๑๔๔๖ ๑๔๔๗ ๑๔๔๘ ๑๔๔๙ ๑๔๕๐ ๑๔๕๑ ๑๔๕๒ ๑๔๕๓ ๑๔๕๔ ๑๔๕๕ ๑๔๕๖ ๑๔๕๗ ๑๔๕๘ ๑๔๕๙ ๑๔๖๐ ๑๔๖๑ ๑๔๖๒ ๑๔๖๓ ๑๔๖๔ ๑๔๖๕ ๑๔๖๖ ๑๔๖๗ ๑๔๖๘ ๑๔๖๙ ๑๔๗๐ ๑๔๗๑ ๑๔๗๒ ๑๔๗๓ ๑๔๗๔ ๑๔๗๕ ๑๔๗๖ ๑๔๗๗ ๑๔๗๘ ๑๔๗๙ ๑๔๘๐ ๑๔๘๑ ๑๔๘๒ ๑๔๘๓ ๑๔๘๔ ๑๔๘๕ ๑๔๘๖ ๑๔๘๗ ๑๔๘๘ ๑๔๘๙ ๑๔๙๐ ๑๔๙๑ ๑๔๙๒ ๑๔๙๓ ๑๔๙๔ ๑๔๙๕ ๑๔๙๖ ๑๔๙๗ ๑๔๙๘ ๑๔๙๙ ๑๕๐๐ ๑๕๐๑ ๑๕๐๒ ๑๕๐๓ ๑๕๐๔ ๑๕๐๕ ๑๕๐๖ ๑๕๐๗ ๑๕๐๘ ๑๕๐๙ ๑๕๑๐ ๑๕๑๑ ๑๕๑๒ ๑๕๑๓ ๑๕๑๔ ๑๕๑๕ ๑๕๑๖ ๑๕๑๗ ๑๕๑๘ ๑๕๑๙ ๑๕๒๐ ๑๕๒๑ ๑๕๒๒ ๑๕๒๓ ๑๕๒๔ ๑๕๒๕ ๑๕๒๖ ๑๕๒๗ ๑๕๒๘ ๑๕๒๙ ๑๕๓๐ ๑๕๓๑ ๑๕๓๒ ๑๕๓๓ ๑๕๓๔ ๑๕๓๕ ๑๕๓๖ ๑๕๓๗ ๑๕๓๘ ๑๕๓๙ ๑๕๔๐ ๑๕๔๑ ๑๕๔๒ ๑๕๔๓ ๑๕๔๔ ๑๕๔๕ ๑๕๔๖ ๑๕๔๗ ๑๕๔๘ ๑๕๔๙ ๑๕๕๐ ๑๕๕๑ ๑๕๕๒ ๑๕๕๓ ๑๕๕๔ ๑๕๕๕ ๑๕๕๖ ๑๕๕๗ ๑๕๕๘ ๑๕๕๙ ๑๕๖๐ ๑๕๖๑ ๑๕๖๒ ๑๕๖๓ ๑๕๖๔ ๑๕๖๕ ๑๕๖๖ ๑๕๖๗ ๑๕๖๘ ๑๕๖๙ ๑๕๗๐ ๑๕๗๑ ๑๕๗๒ ๑๕๗๓ ๑๕๗๔ ๑๕๗๕ ๑๕๗๖ ๑๕๗๗ ๑๕๗๘ ๑๕๗๙ ๑๕๘๐ ๑๕๘๑ ๑๕๘๒ ๑๕๘๓ ๑๕๘๔ ๑๕๘๕ ๑๕๘๖ ๑๕๘๗ ๑๕๘๘ ๑๕๘๙ ๑๕๙๐ ๑๕๙๑ ๑๕๙๒ ๑๕๙๓ ๑๕๙๔ ๑๕๙๕ ๑๕๙๖ ๑๕๙๗ ๑๕๙๘ ๑๕๙๙ ๑๖๐๐ ๑๖๐๑ ๑๖๐๒ ๑๖๐๓ ๑๖๐๔ ๑๖๐๕ ๑๖๐๖ ๑๖๐๗ ๑๖๐๘ ๑๖๐๙ ๑๖๑๐ ๑๖๑๑ ๑๖๑๒ ๑๖๑๓ ๑๖๑๔ ๑๖๑๕ ๑๖๑๖ ๑๖๑๗ ๑๖๑๘ ๑๖๑๙ ๑๖๒๐ ๑๖๒๑ ๑๖๒๒ ๑๖๒๓ ๑๖๒๔ ๑๖๒๕ ๑๖๒๖ ๑๖๒๗ ๑๖๒๘ ๑๖๒๙ ๑๖๓๐ ๑๖๓๑ ๑๖๓๒ ๑๖๓๓ ๑๖๓๔ ๑๖๓๕ ๑๖๓๖ ๑๖๓๗ ๑๖๓๘ ๑๖๓๙ ๑๖๔๐ ๑๖๔๑ ๑๖๔๒ ๑๖๔๓ ๑๖๔๔ ๑๖๔๕ ๑๖๔๖ ๑๖๔๗ ๑๖๔๘ ๑๖๔๙ ๑๖๕๐ ๑๖๕๑ ๑๖๕๒ ๑๖๕๓ ๑๖๕๔ ๑๖๕๕ ๑๖๕๖ ๑๖๕๗ ๑๖๕๘ ๑๖๕๙ ๑๖๖๐ ๑๖๖๑ ๑๖๖๒ ๑๖๖๓ ๑๖๖๔ ๑๖๖๕ ๑๖๖๖ ๑๖๖๗ ๑๖๖๘ ๑๖๖๙ ๑๖๗๐ ๑๖๗๑ ๑๖๗๒ ๑๖๗๓ ๑๖๗๔ ๑๖๗๕ ๑๖๗๖ ๑๖๗๗ ๑๖๗๘ ๑๖๗๙ ๑๖๘๐ ๑๖๘๑ ๑๖๘๒ ๑๖๘๓ ๑๖๘๔ ๑๖๘๕ ๑๖๘๖ ๑๖๘๗ ๑๖๘๘ ๑๖๘๙ ๑๖๙๐ ๑๖๙๑ ๑๖๙๒ ๑๖๙๓ ๑๖๙๔ ๑๖๙๕ ๑๖๙๖ ๑๖๙๗ ๑๖๙๘ ๑๖๙๙ ๑๗๐๐ ๑๗๐๑ ๑๗๐๒ ๑๗๐๓ ๑๗๐๔ ๑๗๐๕ ๑๗๐๖ ๑๗๐๗ ๑๗๐๘ ๑๗๐๙ ๑๗๑๐ ๑๗๑๑ ๑๗๑๒ ๑๗๑๓ ๑๗๑๔ ๑๗๑๕ ๑๗๑๖ ๑๗๑๗ ๑๗๑๘ ๑๗๑๙ ๑๗๒๐ ๑๗๒๑ ๑๗๒๒ ๑๗๒๓ ๑๗๒๔ ๑๗๒๕ ๑๗๒๖ ๑๗๒๗ ๑๗๒๘ ๑๗๒๙ ๑๗๓๐ ๑๗๓๑ ๑๗๓๒ ๑๗๓๓ ๑๗๓๔ ๑๗๓๕ ๑๗๓๖ ๑๗๓๗ ๑๗๓๘ ๑๗๓๙ ๑๗๔๐ ๑๗๔๑ ๑๗๔๒ ๑๗๔๓ ๑๗๔๔ ๑๗๔๕ ๑๗๔๖ ๑๗๔๗ ๑๗๔๘ ๑๗๔๙ ๑๗๕๐ ๑๗๕๑ ๑๗๕๒ ๑๗๕๓ ๑๗๕๔ ๑๗๕๕ ๑๗๕๖ ๑๗๕๗ ๑๗๕๘ ๑๗๕๙ ๑๗๖๐ ๑๗๖๑ ๑๗๖๒ ๑๗๖๓ ๑๗๖๔ ๑๗๖๕ ๑๗๖๖ ๑๗๖๗ ๑๗๖๘ ๑๗๖๙ ๑๗๗๐ ๑๗๗๑ ๑๗๗๒ ๑๗๗๓ ๑๗๗๔ ๑๗๗๕ ๑๗๗๖ ๑๗๗๗ ๑๗๗๘ ๑๗๗๙ ๑๗๘๐ ๑๗๘๑ ๑๗๘๒ ๑๗๘๓ ๑๗๘๔ ๑๗๘๕ ๑๗๘๖ ๑๗๘๗ ๑๗๘๘

ព្រោះហេតុដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះអាពាធ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីសង្ឃឹមខ្លះថា ព្រះមានព្រះភាគមិនទាន់សំដែង
ធម៌នីមួយដ៏ប្លែក ប្រារព្ធនឹងភិក្ខុសង្ឃដរាបណាទេ ព្រះមានព្រះភាគនឹង
មិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ
ភិក្ខុសង្ឃនៅនឹកប៉ុនប៉ងអ្វីក៏តថាគតទៀត ម្នាលអានន្ទ ធម៌ដែលតថា-
គតសំដែងហើយ ធ្វើមិនឲ្យមានខាងក្នុងខាងក្រៅ ម្នាលអានន្ទ កណ្តាប់
ដៃនៃអាចារ្យ មិនមានក្នុងធម៌ទាំងឡាយ របស់តថាគតទេ ម្នាលអានន្ទ
អ្នកណា មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងគ្រប់គ្រងភិក្ខុសង្ឃដូច្នេះក្តី
ថា ភិក្ខុសង្ឃជាអ្នកអាងនូវអាត្មាអញដូច្នេះក្តី ម្នាលអានន្ទ អ្នកនោះសម
ជាពោលពាក្យណាមួយ ប្រារព្ធនឹងភិក្ខុសង្ឃមិនខាន ។ ម្នាលអានន្ទ
តថាគតមិនមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងគ្រប់គ្រងភិក្ខុសង្ឃដូច្នេះ
ឬថាភិក្ខុសង្ឃជាអ្នកអាង នូវអាត្មាអញដូច្នេះសោះឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ
ព្រះតថាគតនឹងពោលពាក្យណាមួយ ប្រារព្ធនឹងភិក្ខុសង្ឃ ធ្វើអ្វីទៀត ។
ម្នាលអានន្ទ ឥឡូវនេះតថាគតគ្រាំគ្រាហើយ ចម្រើនហើយ ចាស់ហើយ
កន្លងអាយុកាលដល់បច្ឆិមវ័យហើយ វ័យតថាគតបាន ៨០ ឆ្នាំហើយ ។

សេយ្យថាបិ អានន្ទ ជរាសកដំ វេឧ្ឍមិស្សកេន(๑) យាបេតិ ឯវមេវ ខោ អានន្ទ វេឧ្ឍមិស្សកេន មញ្ញេ តថាគតស្ស កាយោ យាបេតិ ។ យស្មឹ អានន្ទ សមយេ តថាគតោ សព្ពនិមិត្តានំ អមនសិការា ឯ-កច្চានំ វេទនានំ និរោធា អនិមិត្តំ เจโตสมាธิ๋ ឧ-បសម្បជ្ជ វិហរតិ ជាសុតកេ(๒) អានន្ទ តស្មឹ សមយេ តថាគតស្ស កាយោ ហោតិ ។ តស្មាតិហានន្ទ អត្ត-ទីបា វិហរថ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា ធម្មទីបា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា ។ កថញ្ច អានន្ទ ភិក្ខុ អត្តទីបោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ ធម្ម-ទីបោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ ។ ឥធានន្ទ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ បេ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ

---

๑ ម. ជរាសកដំ វេធមិស្សកេន ។ ឧ. វេឃមិស្សកេន ។ ๒ ឧ. ជាសុកភេ ។

ម្នាលអានន្ទ រនេះចាស់ដែលបរទៅបាន ព្រោះការអបដោយឫទ្ធិយ៉ាង
ណាមិញ ម្នាលអានន្ទ កាយរបស់តថាគតនឹងប្រព្រឹត្តទៅបានដូចជារនេះ
អបដោយឫទ្ធិយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ សម័យណា ដែលព្រះតថា-
គតចូលចេតោសមាធិ (សេចក្តីតាំងចិត្តមាំ) ដែលមិនមាននិមិត្ត ព្រោះ
មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តទាំងពួង ព្រោះរលត់វេទនាពួកខ្លះ ម្នាលអានន្ទ
សម័យនោះ កាយនៃព្រះតថាគតក៏បានសេចក្តីសប្បាយគ្រាន់បើ ។ ម្នាល
អានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរយកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទី
រលឹក កុំយករបស់ដទៃជាទីរលឹក ចូរយកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីរលឹក
កុំយករបស់ដទៃជាទីរលឹកឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុយកខ្លួនជាទីពឹង
យកខ្លួនជាទីរលឹក មិនយករបស់ដទៃជាទីរលឹក យកធម៌ជាទីពឹង យក
ធម៌ជាទីរលឹក មិនយករបស់ដទៃជាទីរលឹកនោះតើដូចម្តេច ។ ម្នាលអា-
នន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
ដុតកំដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិ កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាទឹង
ទោមនស្ស ក្នុងលោក គឺកាយ ប្តូរបានក្នុងចេញ ។ ក្នុងវេទនាទាំង
ឡាយ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិ កំចាត់បង់នូវ
អភិជ្ឈាទឹងទោមនស្ស ក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ភិក្ខុ

អត្តនីទោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនញ្ញសរណោ ធម្ម
នីទោ ធម្មសរណោ អនញ្ញសរណោ ។ យេ ហិ
កេចិ អានន្ទ ឯតរហិ វា មម វា អច្ចយេន អត្តនីទា
វិហារិស្សន្តិ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា ធម្មនីទា ធម្ម-
សរណា អនញ្ញសរណា តមតគ្គេ មេ តេ អានន្ទ
ភិក្ខូ ភវិស្សន្តិ យេ កេចិ សិក្ខាកាមាតិ ។

មហាបរិនិព្វានេ គាមកណ្ឌំ សមត្តំ(១) ។

ពុទ្ធភាណវារំ ទុតិយំ

(៨៤) អថខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា
បត្តចីវរមាទាយ វេសាលិំ បិណ្ឌាយ ចាវិសិ វេសា-
លិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌចារតប្បដិក្កន្តោ
អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ តុណ្ហាហិ អានន្ទ
និសីទនំ យេន ចាបាលំ ចេតិយំ(២) តេនុបសង្កមិស្សាម
និវាវិយាករយាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ
ភគវតោ បដិស្សុណិត្វា និសីទនំ អាទាយ ភគវន្តំ
បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធិ ។ អថខោ ភគវា យេន

---

๑ ឧ. ម. មហាបរិនិព្វានេ គាមកណ្ឌំ សមត្តន្តិ ឥមេ បាឋា ន ទិស្សន្តិ ។ ๒ ឧ. ចាបាលំ ចេតិយំ ។ ម. ចាបាលចេតិយំ ។

ឈ្មោះថា យកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទីរលឹក មិនយករបស់ដទៃជាទីរលឹក យកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីរលឹក មិនយករបស់ដទៃជាទីរលឹក ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី អំណើរឥតនឹងតថាគតទៅក្តី ភិក្ខុណាមួយ យកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទីរលឹក មិនយករបស់ដទៃជាទីរលឹក យកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីរលឹក មិនយករបស់ដទៃជារទីរលឹកឡើយ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុណាមួយជាអ្នកប្រាថ្នាចង់សិក្សា ភិក្ខុទាំងនោះនឹងតាំងនៅក្នុងគុណដ៏ប្រសើរបំផុត របស់តថាគតដែរ ។

ចប់ តាមកណ្ឌ ក្នុងមហាបរិនិព្វានសូត្រ ។

ចប់ ពុទ្ធភាណវារៈទី ២ ។

(៩៤) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់នឹងបាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅទ្រង់បិណ្ឌបាត្រ ក្នុងក្រុងវេសាលី លុះទ្រង់ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រក្នុងក្រុងវេសាលីហើយ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្តហើយ ទ្រង់ត្រាស់ នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកកាន់យកនិសីទនៈ(១) ទៅយើងនឹងចូលទៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃឯភ្លាវលេចតិយ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់និសីទនៈទៅតាម ។ ខាងក្រោយព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមាន

---

๑ អដ្ឋកថាថា និសីទនៈក្នុងទីនេះ គឺបម្នៃកណ្ឌ ។

ចាតលំ ចេតិយំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ
អាសនេ និសីទិ ។ អាយស្មាបិ ខោ អានន្ទោ
ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ភគវា ឯតទវោច
រមណីយា អានន្ទ វេសាលី រមណីយំ ឧទេនំ ចេតិយំ
រមណីយំ គោតមកំ ចេតិយំ រមណីយំ សត្តម្ពំ[1] ចេតិយំ
រមណីយំ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ រមណីយំ សារន្ទទំ
ចេតិយំ រមណីយំ ចាតលំ ចេតិយំ យស្ស កស្សចិ
អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានី-
កតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ
អាកង្ខមានោ អានន្ទ[2] កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្ប-
វាសេសំ វា តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបា-
ទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា
បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ អានន្ទ

---

๑ ឱ. សត្តម្ពកំ ។ ๒ ឱ. អាឥញ្ជាតិ បទំ នត្ថិ ។

ព្រះភាគស្តេចចូលទៅកាន់ជាវាលចេតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលព្រះអានន្ទក្រាលថ្វាយ ។ ចំណែកខាងព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះថា ម្នាលអានន្ទ ក្រុងវេសាលីជាទីគួរត្រេកអរ ទេចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ គោតមកចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ សារន្ទទចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ ជាវាលចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ បើបុគ្គលណាមួយបានចំរើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ។ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលនោះបើប្រាថ្នាថានឹងឋិតនៅ គប្បីឋិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប[1] ឬលើសជាង ១ អាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ ឯឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ព្រះតថាគតបានចំរើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ។ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតនោះ បើប្រាថ្នាថានឹង

---

๑ កំណត់អាយុរបស់មនុស្សដើរលេពេញគ្រប់គ្រានតាមកាលតាមសម័យ ហៅថាអាយុកប្ប ដូចក្នុងសម័យព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់យើងនេះ អាយុកប្បកំណត់ ๑ រយឆ្នាំ ។

តថាគតោ កេបឺ វា តំដ្ឋេយ្យ កេបឺវាសេសំ វាតំ ។
ឯវំមេ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ កតវតា ទុទ្ធរិតេ
ឯមិត្តេ កេយិរមានេ ទុទ្ធរិតេ ទុភាសេ កេយិរមានេ
ជាសក្ខិ បដិវិជ្ឈិតុំ ន កតវន្តំ យាចំ តំដ្ឋតុ ភន្តេ
ភគវា កេបឺ តំដ្ឋតុ សុគតោ កេបឺ ពហុជនហិតាយ
ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ
សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ យថា តំ មារេន បរិ-
យុដ្ឋិតចិត្តោ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា ។ បេ ។
តតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ
រមណីយា អានន្ទ វេសាលី រមណីយំ ឧទេនំ ចេ-
តិយំ រមណីយំ គោតមកំ ចេតិយំ រមណីយំ សត្តម្ពំ
ចេតិយំ រមណីយំ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ រមណីយំ សា-
រន្ទទំ ចេតិយំ រមណីយំ ចាបាលំ ចេតិយំ យស្មា
តេសុច្ចិ អានន្ទ ចតុព្ភោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលី-
តេតា យានីតេតា វត្ថុតេតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា

បិតនៅ គប្បីបិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប ឬលើសជាង ១ អាយុកប្ប ក៏បាន ។ ទុកជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើនិមិត្តជាខ្លាំក ទ្រង់ធ្វើឧភាសជាខ្លាំក យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មិនអាចនឹងយល់សេចក្តីច្បាស់ហាស់បាន មិនបានអាពជនា ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បិតនៅរស់ ១ អាយុកប្ប សូមព្រះសុគត បិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ពួកទេវតានឹងមនុស្សដូច្នេះសោះ ព្រោះមារចូលមកជ្រែកគំនិត ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូលជាគំរប់ ២ ដងផង ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះអានន្ទ មានអាយុជាគំរប់ ៣ ដងផង ថា ម្នាលអានន្ទ ក្រុងវេសាលី ជាទីគួរត្រេកអរ ឧទេនចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ គោតមកចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ សារន្ទទចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ ចាវាល-ចេតិយជាទីគួរត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ បើបុគ្គលណាមួយ បានចំរើនហើយ បានធ្វើរឿយ ៗ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ៗ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ

សុសមារគ្គា សោ អាកង្ខមានោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារគ្គា សោ អាកង្ខមានោ អានន្ទ តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវ-សេសំ វា តំ ។ ឯវំបិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតា ចិត្តាវកេ ឯមិត្តេ កយិរមានេ ចិត្តាវកេ ចិភាសេ កយិរមានេ ឆាសក្ខិ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ភគ-វន្តំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភន្តេ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវ-មនុស្សានន្តិ យថា តំ មារេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ តិដ្ឋ ត្វំ អានន្ទ យស្សទានិ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

ជាន ប្រារព្ធដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះ បើប្រាថ្នាទីងឋិតនៅ គប្បីឋិត
នៅអស់ ១ អាយុកប្ប ឬលើសជាង ១ អាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ
ឯតទ្ធិបាទ ៤ ព្រះតថាគតបានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ បាន
ប្រើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ។
ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ
ព្រះតថាគតនោះ បើប្រាថ្នាទីងឋិតនៅ គប្បីឋិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប
ឬលើសជាង ១ អាយុកប្បក៏បាន ។ ទុកជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើ
និមិត្តជាទុព្ភាវិក ទ្រង់ធ្វើនុកាសជាទុព្ភាវិក យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអា-
នន្ទមានអាយុ ក៏នៅតែមិនអាចនឹងយល់សេចក្តីប្រាស់ហេស់បានឡើយ
ហើយមិនបានអាពាធនា ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
សូមព្រះមានព្រះភាគ ឋិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប សូមព្រះសុគតឋិត
នៅអស់ ១ អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តី
សុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន
ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ
ដូច្នេះឡើយ ព្រោះមារចូលមកជ្រែកគំនិត ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទ មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ អ្នក
ចូរទៅចុះ អ្នកចូរដឹងនូវកាលដែលគួរនឹងទៅ កុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។

ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុ-
ណិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ
កត្វា អវិទូរេ អញ្ញតរស្មឹ រុក្ខមូលេ និសីទិ ។

(៨៥) អថខោ មារោ បាបិមា អចិរបក្កន្តេ អាយស្មន្តេ
អានន្ទេ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
ឯតមត្ថំ អដ្ឋាសិ ។ ឯតមត្ថំ ឋិតោ ខោ មារោ បាបិមា
ភគវន្តំ ឯតទវោច បរិនិព្វាតុ ភន្តេ ភគវា បរិនិព្វាតុ
សុគតោ បរិនិព្វានកាលោ ចាតិ ភន្តេ ភគវតោ ភាសិតា
ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា ឥតោ ន តាវហំ បាបិម បរិ-
និព្វាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខូ ន សាវកា ភវិស្សន្តិ
វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្ម-
បដិបន្នា សាមីចិបដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ សកំ អាច-
រិយកំ ឧក្កហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេ-
ស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ
ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា

ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះកប្បណាព្រះអង្គ រួចក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយអង្គុយទៀបគល់ឈើមួយ ក្នុងទីមិនឆ្ងាយ ។

(៩៥) កាលបើព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេញទៅហើយមិនយូរប៉ុន្មាន គ្រានោះ ក្រុងមារមានចិត្តចាប ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះក្រុងមារមានចិត្តចាបឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វាន ក្នុងកាលឥទ្ធុវនេះ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥទ្ធុវនេះ ជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់វាចានេះហើយថា នែមារមានចិត្តចាប ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់តថាគត ដែលឈ្លាសវាង ឆៀវឆ្លៀវ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ទៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀនទូវាទៈ នៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្តតាំងទុក បើក បែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់បានសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនបានសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ

សប្បដិហារិយំ ឆឌ្ឌំ ខេសេ.សុន្តិ ឯតរហិ ខោ បន
ភន្តេ ភិក្ខូ ភគវតោ សាវកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទា
ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្ប.
ដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ សកំ អាចរិយកំ ឧក្កហោត្វា
អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ
ឧត្តានីករោន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ
និគ្គហេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ បរិនិព្ភានុធាតិ
ភន្តេ ភគវា បរិនិព្ភាតុ សុគតោ បរិនិព្ភានកាលោធាតិ
ភន្តេ ភគវតោ ភាសិតា ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា
ឯថា ន តាវាហំ ឆាឯិម បរិនិព្ភាយិស្សាមិ យាវ មេ
ភិក្ខូនិយោ ន សាវិកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសា-
រទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សា-
មីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចរិយកំ
ឧក្កហោត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ
បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ

ហើយសំដែងធម្មិប្រកបដោយចុងដ៏ហារ្យ ជាបណាទេ តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ចានឈ្លាសវាងវៃ ក្លៀវក្លា ជាពហុស្សូត្រ ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ចាំបានរៀនទូរវោទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបានហើយ ចាំសង្កត់សង្កិនបរប្បវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលបានសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម្មិប្រកបដោយចុងដ៏ហារ្យបានហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះអានព្រះភាគបរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ភាពានេះហើយថា ម្នាលមារមានចិត្តចាប ពួកភិក្ខុនីជាសាវិការបស់តថាគត ដែលឈ្លាស វាងវៃ ក្លៀវក្លា ជាពហុស្សូត្រ ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ នៅមិនទាន់មាន ចាំមិនទាន់រៀនទូរវោទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន

ขุปฺปฺจุ ปรปฺปวาทมฺ สหาธมฺเมน สุนิคฺคหีตมฺ นิคฺคเหตฺวา สปฺปาฏิหาริยมฺ ธมฺมมฺ เทเสสฺสตีติ ฯหาหมฺ เหา ปน กนฺเต กิตฺตินิเยา ภควาโต สาวิกา วิยตฺตา วินีตา วิสารทา พหุสฺสุตา ธมฺมธา ธมฺมานุธมฺมปฺปฏิปนฺนา สามีจิปฺปฏิปนฺนา อนุธมฺมจารินิเยา สกสกมฺ อาจริยกมฺ อุคฺคเหตฺวา อาจิกฺขิสฺสนฺติ เทเสสฺสนฺติ ปฺญเปสฺสนฺติ ปฏฺเปสฺสนฺติ วิวริสฺสนฺติ วิภชิสฺสนฺติ อุตฺตานีกริสฺสนฺติ ขุปฺปฺจุ ปรปฺปวาทมฺ สหาธมฺเมน สุนิคฺคหีตมฺ นิคฺคเหตฺวา สปฺปาฏิหาริยมฺ ธมฺมมฺ เทเสสฺสตีติ ปรินิพฺพานาธิ กนฺเต ภควา ปรินิพฺพาตุ สุคโต ปรินิพฺพานกาโลธาธิ กนฺเต ภควาโต ภาสิตา เหา ปเนสา กนฺเต ภควาตา ภิธา ธ ตาภิหิ ธาปิม ปรินิพฺพายิสฺสามิ ยาว เม ขุธาสกา ธ สาวิกา ภวิสฺสนฺติ วิยตฺตา วินีตา วิสารทา พหุสฺสุตา ธมฺมธา ธมฺมานุธมฺมปฺปฏิปนฺนา สามีจิปฺปฏิปนฺนา อนุธมฺมจาริเน

តាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិនបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលបានសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយប្បាដិហារ្យដកបណ្តាទេតថាគតទំនងមិនទាន់បរិនិព្វានដកបនោះដូច្នេះ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ក៏កាលឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុនីជាសាវិការបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះ ភគវៃ ក្លៀវក្លា ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ហើយ តាំងបានរៀនន្ទូវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបានហើយ តាំងសង្កត់សង្កិនន្ទូវបរប្បវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិន ដោយល្អតាមពាក្យសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយប្បាដិហារ្យបានហើយ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគត បរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ពាក្យនេះហើយថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកឧបាសកជាសាវ័ករបស់តថាគត ដែលឈ្មោះ ភគវៃ ក្លៀវក្លា ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌នៅមិនទាន់មាន តាំងមិនទាន់រៀនន្ទូវាទៈ

សកំ អាចរិយកំ ឧក្កហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានី-ករិស្សន្តិ ឧបរិដ្ឋំ បរបាវាទំ សហធម្មេន សុនិក្ក-ហិតំ និក្កឌ្ឍេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តីតិ ឯតរហិ ខោ បន ភន្តេ ឧចាសកា ភគវតោ សាវកា វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុ-ធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ សកំ អាចរិយកំ ឧក្កហេត្វា អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តានីករោន្តិ ឧបរិដ្ឋំ បរបាវាទំ សហធម្មេន សុនិក្កហិតំ និក្កឌ្ឍេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ បរិនិព្ពានាធិ ភន្តេ ភគវា បរិនិព្ពា-តុ សុគតោ បរិនិព្ពានការោធាធិ ភន្តេ ភគវតោ

នៃអាចារ្យរបស់ខ្ញុំន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំង ទុក បើក ចែក ឆ្លើយ ឲ្យងាយ តាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិនទូវបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយ សំដែងធម៌ ប្រកបដោយប្បាដិហារ្យដកបណាទេ តថាគតក៏នឹងមិនទាន់ បរិនិព្វានដកបនោះ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក៏ឥឡូវនេះ ពួកឧបាសក ជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះ ភគវៃ ភ្លៀវក្កា ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រពឹត្ត តាមធម៌ហើយ តាំងបានរៀនទូវភទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្ញុំន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំង ទុក បើក ចែក ឆ្លើយ ឲ្យងាយបានហើយ តាំង សង្កត់សង្កិនទូវបរប្បវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិន ដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយ ប្បាដិហារ្យបានហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមាន ព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគត បរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ ចំរើន ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ

ภาสิตา ขฺวา ปเนสา ภนฺเต ภควตา ฯเปฯ ส-
ฯเปฯ ตาปิ ตาทิเส ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ ยาว เม อุปาสิ-
กา ส สาวิกา ภวิสฺสนฺติ วิยตฺตา วินีตา วิสารทา
พหุสฺสุตา ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺนา สามี-
จิปฏิปนฺนา อนุธมฺมจารินิโย สกํ อาจริยกํ
อุคฺคเหตฺวา อาจิกฺขิสฺสนฺติ เทเสสฺสนฺติ ปญฺญเปสฺสนฺติ
ปฏฺฐเปสฺสนฺติ วิวริสฺสนฺติ วิภชิสฺสนฺติ อุตฺตานีกริสฺสนฺติ
อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ สหธมฺเมน สุนิคฺคหิตํ นิคฺคเหตฺวา
สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ เทเสสฺสนฺตีติ ฯเปฯ ขฺวา ปน
ภนฺเต อุปาสิกา ภควโต สาวิกา วิยตฺตา วินีตา
วิสารทา พหุสฺสุตา ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺนา
สามีจิปฏิปนฺนา อนุธมฺมจารินิโย สกํ อาจริยกํ
อุคฺคเหตฺวา อาจิกฺขิสฺสนฺติ เทเสสฺสนฺติ ปญฺญเปสฺสนฺติ ปฏฺฐเปสฺสนฺติ
วิวริสฺสนฺติ วิภชิสฺสนฺติ อุตฺตานีกริสฺสนฺติ อุปฺปนฺนํ ปรปฺปวาทํ สห-
ธมฺเมน สุนิคฺคหิตํ นิคฺคเหตฺวา สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ
เทเสสฺสนฺติ ปรินิพฺพานฏฺฐานเมเต ภนฺเต ภวิสฺสติ ปรินิพฺพานฏฺฐานเมเต

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ជានត្រាស់ជាថា នេះហើយថា ម្នាលមារមានចិត្តជាប ពួកឧបាសិកា ជាសាវិកា របស់តថាគត ដែលឈ្លាសវាងវៃ ក្លៀវក្លា ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ទៅមិនខាន់មានខាំងមិនខាន់រៀនន្លូវពាក្យនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ឆ្លើឲ្យងាយបាន ខាំងមិនខាន់សង្កត់សង្កិននូវបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ ប្រកបដោយឋានហារ្យ ដរាបណាទេ តថាគតក៏នឹងមិនខាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក៏ឥឡូវនេះ ពួកឧបាសិកា ជាសាវិកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ បានឈ្លាសវាងវៃ ក្លៀវក្លា ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ហើយ ខាំងបានរៀនន្លូវពាក្យនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ឆ្លើឲ្យងាយបានហើយ ខាំងសង្កត់សង្កិន នូវបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ ប្រកបដោយឋានហារ្យបានហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ

សុភគោ បរិនិព្ពានកាលោ ធានំ ភន្តេ ភគវតោ កា-
សិតា ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា កថា ន
តាវមាំ ចាបិម បរិនិព្ពាយិស្សាមិ យាវ មេ ឥទំ
ព្រហ្មចរិយំ ន ឥទ្ធញ្ចេវ ភវិស្សតិ ផីតញ្ច វិត្ថារិកំ
ពហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកា-
សិតន្តិ ឯតរហិ ខោ បន ភន្តេ ភគវតោ ឥទំ
ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធញ្ចេវ ផីតញ្ច វិត្ថារិកំ ពហុជញ្ញំ
បុថុភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតំ បរិនិព្ពា-
ន្តេនាធ ភន្តេ ភគវា បរិនិព្ពាតុ សុភគោ បរិនិព្ពាន-
កាលោ ធានំ ភន្តេ ភគវតោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភគវា
អាវុ ចាបិមន្តិ ឯតទវោច អបេក្ខា ខ្វាវុសោ តុំ ចាបិម
ហោហិ ន ចិរំ តថាគតស្ស បរិនិព្ពានំ ភវិស្សតិ

សូមព្រះសុគត បរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធរនេះជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ជានត្រាស់ភាសានេះហើយថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប ព្រហ្មចារ្យ[1]របស់តថាគតនេះ នៅមិនទាន់ខ្លាប់ខ្ជួន មិនទាន់ចំរើន មិនទាន់ផ្សាយទៅសព្វទិស គេមិនទាន់ដឹងច្រើនគ្នា នឹងមិនទាន់ពេញបរិបូណ៌ ដរាបណា មួយទៀត ពួកទេវតានឹងមនុស្សមិនទាន់ចេះសំដែងបានដោយប្រពៃ ដរាបណា តថាគតនឹងមិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធរនេះ ព្រហ្មចារ្យរបស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ ខ្លាប់ខ្ជួនហើយ បានចំរើនហើយ បានផ្សាយទៅសព្វទិសហើយ គេបានដឹងច្រើនគ្នាហើយ បានពេញបរិបូណ៌ហើយ ពួកទេវតានឹងមនុស្សចេះសំដែងបានដោយល្អហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធរនេះសូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគត បរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធរនេះជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ។ កាលបើក្រុងមារ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានត្រាស់ភាសិតនេះទៅនឹងក្រុងមារមានចិត្តបាបថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប ប្អូរអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិចបុះ ការបរិនិព្វានរបស់តថាគត មិនយូរប៉ុន្មានទេ

---

๑ សំដៅយកសាសនាទាំងមូលដែលសង្គ្រោះដោយត្រៃសិក្ខា ។

สาโต ตีณิปิ มาสานิ อฏฺฐเปสิ ตถาคโต ปริ-นิพฺพายิสฺสตีติ ฯ อถโข ภควา จาปาลเจติยโต สาโต สมฺปชาโน อายุสงฺขารํ ปิสฺสชฺชิ ฯ ปิสฺสชฺชเน จ ภควโต อายุสงฺขาเร มหา ภูมิจาลาโล อโหสิ ภีสนโก โลมหंสโน เทวทุนฺทภิโยโ(๑) จ ปวิสฺสุ ฯ อถโข ภควา ฯตมตฺถं วิทิตฺวา ตายं เวลายं ฯมं อุทานํ อุทาเนสิ

(๙๖) ตุลมตุลญฺจ สมฺภวं
ภวสงฺขารมวสฺสชฺชิ มุนิ
อชฺฌตฺตรโต สมาหิโต
อภินฺทิ กวจมิวตฺตสมฺภวนฺติ ฯ

(๙๗) อถโข อายสฺมา อานนฺทสฺส ฯตทโหสิ อจฺฉริยं วต โภ อพฺภุตं วต โภ มหา วตายं ภูมิจาลาโล สุมหา วตายं ภูมิจาลาโล

---

๑ ฐ. โลมหंสโน เทวทุนฺทภิโยโ ฯ ม. สโลมหंโส เทวทุนฺทฺรภิโยโ ฯ

กัปอีก ๓ เดือนนับแต่วันนี้ไป ตถาคตจักปรินิพพาน ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ทรงสละอายุสังขาร ณ ที่นั้นเทียว ฯ เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสละอายุสังขารแล้ว ก็เกิดแผ่นดินไหวอย่างน่ากลัว ให้ขนพองสยองเกล้า ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเปล่งอุทานนี้ ในเวลานั้นว่า

(๘๖) พระพุทธ ผู้เป็นจอมมุนี ทรงพิจารณาเห็นพระนิพพานอันหาประมาณมิได้ ทรงสละอายุสังขาร ทรงบันลือสีหนาทอันกล้าหาญ ดุจพญาแห่งสัตว์สองเท้า ฉะนั้น ฯ

(๘๗) ลำดับนั้น พระอานนท์ผู้มีอายุ มีความดำริอย่างนี้ว่า แปลกหนอ ฯลฯ เพราะเหตุไร แผ่นดินนี้จึงหวั่นไหวอย่างน่ากลัว ให้ขนพองสยองเกล้า

កិំសនកោ លោមហំសោ ទេវទុន្ទភិយោ ច ផលឹសុ
កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ មហាតោ
ភូមិចាលស្ស ចាតុកាវយោតិ ។ អថខោ អាយស្មា
អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភ-
គវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច
អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ មហា វតាយំ ភន្តេ
ភូមិចាលោ សុមហា វតាយំ ភន្តេ ភូមិចាលោ
កិំសនកោ លោមហំសោ ទេវទុន្ទភិយោ ច ផលឹសុ
កោ នុ ខោ ភន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ មហាតោ
ភូមិចាលស្ស ចាតុកាវយោតិ ។

(៩៨) អដ្ឋ ខោ ឥមេ អានន្ទ ហេតូ អដ្ឋ បច្ចយា
មហាតោ ភូមិចាលស្ស ចាតុកាវយ ។ កតមេ អដ្ឋ ។
អយំ អានន្ទ មហាបឋវី ឧទកេ បតិដ្ឋិតា ឧទកំ

គួរឲ្យភ្ញកភ្ញំក ឲ្យព្រឺព្រួចកោម ទាំងផ្គរកំលាន់ឮខ្ទៀង មានហេតុដូចម្តេច មានបច្ច័យដូចម្តេចហ្ន៎ ដែលនាំឲ្យកក្រើតផែនដីជាយ៉ាងធំម្ល៉ះ ។ ទើបព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានហេតុជាអស្ចារ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មានហេតុដ៏ប្លែក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ការកក្រើកផែនដីនេះជាយ៉ាងធំ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ការកក្រើកផែនដីនេះធំពេកណាស់ គួរឲ្យភ្ញកភ្ញំក ឲ្យព្រឺព្រួចកោម ទាំងផ្គរកំលាន់ឮខ្ទៀង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មានហេតុដូចម្តេច មានបច្ច័យដូចម្តេចហ្ន៎ ដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីយ៉ាងធំម្ល៉ះ ។

(៩៨) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ឯហេតុបច្ច័យដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីនេះមាន ៨ យ៉ាង ។ ហេតុបច្ច័យទាំង ៨ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអានន្ទ មហាប្រឹថពីនេះ ប្រតិស្ឋានលើទឹក ឯទឹក

ภาเตน ปตฺตจีวรนฺติ ภาโต อาการสฺเสตํ นามํ เยน เกนจิ ปารุปิตฺวา อานนฺทสมโย ยทา มหาชนา ภายนฺติ มหาชนา ภายนฺตา ขุทฺทกานิ ขุทฺทกานิ กมฺมานิ ปหาย กเรยฺยุนฺติ อยํ ปหายี กเรยฺยุนฺติ อยมฺปหายี เหตุ ปหายี ปจฺจโย มหาโต ภูมิจาลสฺส ชาตุภาวาย ฯ ปุน จปรํ อานนฺท สมโณ วา ยทา ตถาคตสฺส ปรินิพฺพานโต ทฺวาทสนฺนมฺปิ วสฺสานมจฺจเยน มหาชนกาเย ตสฺส[๑] ปริตฺตา ปหายีสญฺญา ภาวิตา เหตุ อปฺปมาณา อาโลกสญฺญา เสยฺยถีทํ ทิวา ปหายี กเรยฺยุนฺติ สณฺหเรยฺยุนฺติ สมฺปกเรยฺยุนฺติ สมฺปเวเธยฺยุนฺติ อยมฺปหายี เหตุ ปหายี ปจฺจโย มหาโต ภูมิจาลสฺส ชาตุภาวาย ฯ ปุน จปรมฺปหายี อานนฺท ยถา พหิสตฺตา ปุถุสิลา กายา จวิตฺวา สเต สมฺปชาเน มาตุกุจฺฉิ ปฏิกฺกมติ เอวเมวมฺปหายี กมฺมานิ สณฺหเรยฺยุนฺติ สมฺปกเรยฺยุนฺติ สมฺปเวเธยฺยุนฺติ อยมฺปหายี เหตุ ปหายี ปจฺจโย

---

๑ ฉ. เทวตา วา มหิทฺธิกา มหานุภาวา ยสฺส ฯ

ប្រតិស្ឋាននៅលើខ្យល់ ខ្យល់ប្រតិស្ឋាននៅលើអាកាស ម្នាលអានន្ទ សម័យ ដែលមានខ្យល់ធំបក់ ខ្យល់ធំដែលបក់នោះ រមែងធ្វើទឹកឲ្យកក្រើក ឯទឹកដែលកក្រើកមកហើយ ក៏ធ្វើផែនដីកក្រើកដែរ នេះជាហេតុជាបច្ច័យទី ១ ដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំ ។ ម្នាលអានន្ទ សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ដែលមានឫទ្ធិ ដល់នូវការស្ទាត់ជំនាញក្នុងចិត្ត ឬទេវតាដែលមានឫទ្ធិធំ មានអានុភាពធំ បុគ្គលនោះបានចំរើនបឋវីសញ្ញាឲ្យមានកំឡាំងតិច ចំរើនអាបោសញ្ញាឲ្យមានកំឡាំងច្រើន បុគ្គលនោះរមែងធ្វើផែនដីនេះ ឲ្យកក្រើករំពើករំភើបញាប់ញ័រឡើងបាន នេះជាហេតុជាបច្ច័យទី ២ ដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត កាលណាដែលព្រះពោធិសត្វច្យុតចាកពួកទេវតា ដែលឋិតនៅក្នុងស្ថានតុសិតមានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ ហាងចុះកាន់ព្រះមាតុគ្រភ៌ កាលនោះផែនដីនេះ តែងកក្រើករំភើបញាប់ញ័រ នេះជាហេតុជាបច្ច័យ ទី ៣

អមហតោ ភូមិចាលស្ស ចាតុភាវយ ។ បុន ចបរំ អានន្ទ យថា ពោធិសត្តោ សតោ សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ តថាយំ បឋវី កម្បតិ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតិ អយំ ចតុត្ថោ ហេតុ ចតុត្ថោ បច្ចយោ មហតោ ភូមិចាលស្ស ចាតុភាវយ ។ បុន ចបរំ អានន្ទ យថា តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ តថាយំ បឋវី កម្បតិ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតិ អយំ បញ្ចមោ ហេតុ បញ្ចមោ បច្ចយោ មហតោ ភូមិចាលស្ស ចាតុភាវយ ។ បុន ចបរំ អានន្ទ យថា តថាគតោ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តេសិ(១) តថាយំ បឋវី កម្បតិ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតិ អយំ ឆដ្ឋោ ហេតុ ឆដ្ឋោ បច្ចយោ មហតោ ភូមិចាលស្ស ចាតុភាវយ ។ បុន ចបរំ អានន្ទ យថា តថាគតោ សតោ សម្បជានោ អាយុសង្ខារំ ឱស្សជ្ជតិ តថាយំ បឋវី កម្បតិ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតិ អយំ សត្តមោ ហេតុ សត្តមោ បច្ចយោ មហតោ ភូមិចាលស្ស ចាតុភាវយ ។

---

๑ ឧ. ម. បវត្តេតិ ។

ដែលនាំឲ្យកើតក្រើកផែនដីជាប៉ោងធំ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត កាលណាដែលព្រះពោធិសត្វមានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈទ្រង់ប្រសូត្រចាកព្រះមាតុ-ទរ កាលនោះ ផែនដីនេះតែងកក្រើករំពើករំពើបញ្ចាប់ញ័រ នេះជាហេតុជាបច្ច័យទី ៤ ដែលនាំឲ្យកើតក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត កាលណាដែលព្រះតថាគត ត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិ-ញ្ញាណ កាលនោះ ផែនដីនេះតែងកក្រើករំពើករំពើបញ្ចាប់ញ័រ នេះជាហេតុជាបច្ច័យទី ៥ ដែលនាំឲ្យកើតក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត កាលណាដែលព្រះតថាគតញុំាងអនុត្តរធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្ត ទៅ កាលនោះ ផែនដីនេះតែងកក្រើករំពើករំពើបញ្ចាប់ញ័រ នេះជាហេតុជាបច្ច័យទី ៦ ដែលនាំឲ្យកើតក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត កាលណាដែលព្រះតថាគតមានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈដាក់ចុះនូវអាយុសង្ខារ កាលនោះ ផែនដីនេះតែងកក្រើករំពើករំពើបញ្ចាប់ញ័រ នេះជាហេតុជាបច្ច័យទី ៧ ដែលនាំឲ្យកើតក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំ ។

ปุน จปรํ อานนฺท ยถา ตถาคตสฺส อนุทาธิเสสาย นิพฺพานธาตุยา ปรินิพฺพายโต ตถายํ ปมาณี กตฺตพฺพา สณฺฐาตพฺพา สมฺปาเทตพฺพา สมฺปวตฺเตตพฺพา อยํ อฏฺฐเมา เหตุ อฏฺฐเมา ปจฺจโย มหาโต ภูมิจาลสฺส ปาตุ-ภาวาย ฯ เอวเมว โข อานนฺท อฏฺฐ เหตู อฏฺฐ ปจฺจยา มหาโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาวายาติ ฯ

(๙๙) อฏฺฐ โข อิมา อานนฺท ปริสา ฯ กตมา อฏฺฐ ฯ ขตฺติยปริสา พฺราหฺมณปริสา คหปติปริสา สมณปริสา จาตุมฺมหาราชิกปริสา ตาวตึสปริสา มารปริสา พฺรหฺมปริสา ฯ อภิชานามิ โข ปนาหํ อานนฺท อเนกสตํ ขตฺติยปริสํ อุปสงฺกมิตฺวา[๑] ฯ ตตฺรปิ มยา สนฺธิสนฺธิปุพฺพญฺเว สลฺลปิตปุพฺพญฺจ สา-กจฺฉา จ สมาปชฺชิตปุพฺพา ฯ ตตฺร ยาทิสโก เตสํ วณฺโณ เหติ ตาทิสโก มยฺหํ วณฺโณ เหติ ยาทิสโก เตสํ สโร เหติ ตาทิสโก มยฺหํ สโร เหติ ฯ ธมฺมิยา จ กถาย สนฺทสฺเสมิ สมาทเปมิ สมุตฺเตเชมิ สมฺปหํเสมิ ตาสญฺจ

๑ อุปสงฺกมิตาติปิ ฯ

ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត កាលណាដែលព្រះតថាគត បរិនិព្វានដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ក្នុងកាលនោះ ផែនដីនេះ តែងកក្រើករំពើករំកើបញាប់ញ័រ នេះជាហេតុជាបច្ច័យទី ៨ ដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំ ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុបច្ច័យដែលនាំឲ្យកក្រើកផែនដីជាយ៉ាងធំមាន ៨ យ៉ាងនេះឯង ។

(៩៨) ម្នាលអានន្ទ បរិសទ្យនេះមាន ៨ ពួក ។ បរិសទ្យទាំង ៨ ពួកតើដូចម្តេច ។ គឺ ខត្តិយបរិសទ្យ ព្រាហ្មណបរិសទ្យ គហបតិបរិសទ្យ សមណបរិសទ្យ ចាតុម្មហារាជិកបរិសទ្យ តាវត្តិង្សបរិសទ្យ មារបរិសទ្យ ព្រហ្មបរិសទ្យ ។ ម្នាលអានន្ទ ចំណែកតថាគតចូលទៅកាន់ខត្តិយបរិសទ្យជាច្រើនរយ រមែងស្គាល់ច្បាស់ ។ ក្នុងខត្តិយបរិសទ្យនោះ តថាគតធ្លាប់អង្គុយជាមួយផង ធ្លាប់ចរចាជាមួយផង ធ្លាប់ចូលទៅសាកច្ចាជាមួយផង ។ សម្បុរបស់ជនទាំងនោះ ក្នុងពួកបរិសទ្យនោះយ៉ាងណា សម្បុរបស់តថាគត យ៉ាងនោះដែរ សំឡេងរបស់ជនទាំងនោះយ៉ាងណា សំឡេងរបស់តថាគតយ៉ាងនោះដែរ ។ មួយទៀត តថាគតបានញុំាងជនទាំងនោះ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា កាលដែលតថាគត កំពុងនិយាយ

មំ ឧ ជាឧទ្ធិ តោ ឧ ខោ អយំ កាសតិ ឧទេវ ក
មឧសេ្ស្ស កតិ ។ ឧម្ចិយោ ច តេជាយ សឧ្ធសេ្ស្ស
សមាធបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ អឧ្ធរជាយ-
មិ អឧ្ធរហិតញ្ច មំ ឧ ជាឧទ្ធិ តោ ឧ ខោ អយំ
អឧ្ធរហិតោ ឧទេវ ក មឧសេ្ស្ស កតិ ។ អកិជាជាមិ
ខោ បជាហំ អាឧទ្ធ អឧេតសតំ ព្រាហ្មណាបរិសំ
។ បេ ។ តហាបតិបរិសំ ។ បេ ។ សមណាបរិសំ ។បេ។
ចាតុម្មហារាជិតបរិសំ ។ បេ ។ តាវត្តឹសបរិសំ ។ បេ ។
មារបរិសំ ។ បេ ។ ព្រហ្មបរិសំ ឧបសង្កមិតេ្វ ។
តត្រមិ មយា សឧ្ធិសឧ្ធបុព្វញ្ចេវ សល្លបិតបុព្វញ្ច
សាតកេ្ខ ច សមាបជ្ជិតបុព្វា ។ តត្ត យាធិសតោ
តេសំ វណ្ណោ ហោតិ តាធិសតោ មយ្ហំ វណ្ណោ
ហោតិ យាធិសតោ តេសំ សរេ ហោតិ តាធិ-
សតោ មយ្ហំ សរេ ហោតិ ។ ឧម្ចិយោ ច តេជា-
យ សឧ្ធសេ្ស្ស មិ សមាធបេមិ សមុត្តេជេមិ សម្បហំ-
សេមិ តាសមាឧញ្ច មំ ឧ ជាឧទ្ធិ តោ ឧ
ខោ អយំ កាសតិ ឧទេវ ក មឧសេ្ស្ស កតិ ។

ជនទាំងនោះមិនស្គាល់តថាគតថា ជនដែលកំពុងនិយាយនេះ តើជាអ្វីហ្ន៎ ជាទេវតាឬជាមនុស្សដូច្នេះឡើយ ។ តថាគតលុះញុំាងជនទាំងនោះ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ចាត់រូបទៅ កាលដែលតថាគតចាត់រូបទៅហើយ ឯជនទាំងនោះ នៅតែមិនស្គាល់តថាគតថា ជនដែលចាត់ទៅហើយនេះតើជាអ្វីហ្ន៎ ជាទេវតាឬជាមនុស្សដូច្នេះឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតចូលទៅកាន់ព្រាហ្មណបរិសទ្យជាច្រើនរយ រមែងស្គាល់ច្បាស់ ។ បេ ។ គហបតិបរិសទ្យ ។ បេ ។ សមណបរិសទ្យ ។ បេ ។ ចាតុម្មហារាជិកបរិសទ្យ ។ បេ ។ តាវត្តិង្សបរិសទ្យ ។ បេ ។ មារបរិសទ្យ ។ បេ ។ ព្រហ្មបរិសទ្យ ។ ក្នុងព្រហ្មបរិសទ្យនោះ តថាគតធ្លាប់អង្គុយជាមួយផង ធ្លាប់បរិភាជាមួយផង ធ្លាប់ចូលទៅសាកច្ឆាជាមួយផង ។ សម្បុរបស់ព្រហ្មទាំងនោះ ក្នុងព្រហ្មបរិសទ្យនោះយ៉ាងណា សម្បុរបស់តថាគតក៏យ៉ាងនោះដែរ សំឡេងរបស់ព្រហ្មទាំងនោះយ៉ាងណា សំឡេងរបស់តថាគតក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ មួយទៀត តថាគតបានញុំាងព្រហ្មទាំងនោះឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា កាលដែលតថាគតកំពុងនិយាយ ចំណែកខាងព្រហ្មទាំងនោះមិនស្គាល់តថាគតថា ជនដែលកំពុងនិយាយនេះជាអ្វីហ្ន៎ ជាទេវតាឬជាមនុស្សដូច្នេះឡើយ ។

ឆម្ហិយា ច កថាយ សន្តុស្សិត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា អន្តរាយាមិ អន្តរាយិ-តញ្ហិ មំ ន ជានន្តិ តោ ន្តុ ខោ អយំ អន្តរាយិតោ នេវ ភ មនុស្សា ភតំ ។ ឥមា ខោ អានន្ទ អដ្ឋ បរិសា ។

(๑๐๐) អដ្ឋ ខោ ឥមានិ អានន្ទ អភិភាយតនានិ ។ តតមានិ អដ្ឋ ។ អជ្ឈត្តំរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ

លុះតថាគតញុំាងព្រហ្មទាំងនោះ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាច
ហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ចាត់បុរេចៅ កាលដែលតថាគត
ចាត់បុរេចៅហើយ ចំណែកព្រហ្មទាំងនោះ នៅតែមិនស្គាល់តថាគត ថា
ជនដែលចាត់ចៅហើយនេះតើជាអ្វីហ្ន៎ ជាទេវតាឬជាមនុស្សដូច្នេះឡើយ ។
ម្នាលអានន្ទ បរិសទ្យមាន ៨ ពួកនេះឯង ។

(១០០) ម្នាលអានន្ទ អភិភាយតនៈ (ហេតុជាគ្រឿងគ្របសង្កត់
នូវបច្ចនិកធម៌) នេះមាន ៨ ប្រការ ។ អភិភាយតនៈ ៨ ប្រការតើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលពួកទី១ មានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង[1] ហើយឃើញនូវ
រូបខាងក្រៅ[2] មានប្រមាណតិច[3] មានពណ៌ល្អ ឬមានពណ៌អាក្រក់[4]

---

๑ ដែលថា សំគាល់នូវរូបខាងក្នុងនោះ គឺបុគ្គលយកអាការក្នុងខ្លួនមានសក់ជាដើម មកធ្វើ
បរិកម្ម ។ ๒ ដែលថា ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ គឺឃើញនូវនិមិត្តខាងក្រៅដែលខ្លួនយកអាការ
ខាងក្នុងមកបរិកម្ម ហើយកើតនិមិត្តឡើងខាងក្រៅនោះឯង ។ ๓ ដែលថាមានប្រមាណតិច
នោះ សំដៅយកនិមិត្តរបស់បុគ្គលដែលជាវិតក្កចរិត និមិត្តនោះមានប្រមាណតិច ។ ๔ ដែល
ថា មានពណ៌ល្អនោះ សំដៅយកនិមិត្តរបស់បុគ្គលដែលជាទោសចរិត ។ ដែលថា អានពណ៌
អាក្រក់នោះ សំដៅយកនិមិត្តរបស់បុគ្គលដែលជារាគចរិត ។

តាឯ អភិក្កុយ្យ ជាឝាមិ បសន្នាមីតិ ឱវំសញ្ចី ហោតិ
ឥទំ បឋមំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំរូបសញ្ចី ឱកោ
ពហិទ្ធារូឝានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ
តានិ អភិក្កុយ្យ ជាឝាមិ បសន្នាមីតិ ឱវំសញ្ចី
ហោតិ ឥទំ ទុតិយំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ-
អរូបសញ្ចី ឱកោ ពហិទ្ធារូឝានិ បស្សតិ បរិត្តានិ
សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ តានិ អភិក្កុយ្យ ជាឝាមិ បសន្នា-
មីតិ ឱវំសញ្ចី ហោតិ ឥទំ តតិយំ អភិភាយត-
នំ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ចី ឱកោ ពហិទ្ធារូឝានិ បស្សតិ
អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ តានិ អភិក្កុយ្យ

គ្របសង្កត់នូវរូប(๑)ទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ๑ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណច្រើន (๒) មានពណ៌ល្អ ឬមានពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ๒ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង (๓) ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណតិច មានពណ៌ល្អ ឬមានពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ๓ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណច្រើន មានពណ៌ល្អ ឬមានពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ

---

๑ ដែលថា គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ គឺបុគ្គលបានឃើញនូវនិមិត្តខាងក្រៅ ហើយកន្លងបង់នូវនិមិត្តនោះចេញ ទើបក្លាលចៅកន់អប្បនាជឈានមានប្រមាណតិច ។ ๒ ដែលថា មានប្រមាណច្រើននោះ សំដៅយកនិមិត្តរបស់បុគ្គលដែលដាមោហៈច្រើន ។ ๓ បុគ្គលនោះមិនយកអារម្មណ៍ខាងក្នុងមកធ្វើបរិកម្ម យកវត្ថុខាងក្រៅមកធ្វើបរិកម្មវិញ ។

ជាតាមិ បស្សាមីតិ ឣវំសញ្ចី ហោតិ ឥមំ ចតុត្ថំ
អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ចី ឣតោ ពហិទ្ធា-
រូបានិ បស្សតិ ឣីលានិ ឣីលវណ្ណានិ ឣីលនិទស្សន-
ានិ ឣីលនិភាសានិ សេយ្យថាបិ នាម ឧម្មាបុប្ផំ
ឣីលំ ឣីលវណ្ណំ ឣីលនិទស្សនំ ឣីលនិភាសំ សេយ្យថា
វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ
ឣីលំ ឣីលវណ្ណំ ឣីលនិទស្សនំ ឣីលនិភាសំ ឯវមេវ
អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ចី ឣតោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ ឣីលា-
និ ឣីលវណ្ណានិ ឣីលនិទស្សនានិ ឣីលនិភាសានិ តានិ
អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឣវំសញ្ចី ហោតិ ឥមំ
បញ្ចមំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ចី ឣតោ ពហិ-
ទ្ធារូបានិ បស្សតិ បីតានិ បីតវណ្ណានិ បីតនិទស្សនានិ

ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអភិភាយតនៈទី ៤ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់ខ្លួនរូបខាងក្នុង ហើយឃើញខ្លួនរូបខាងក្រៅដែលជារូបខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានភ្នឺខៀវ ប្រៀបដូចផ្កាកប្បាសខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានភ្នឺខៀវ ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាប់មដ្ឋទាំងពីរខាង ហៅថា សំពត់ខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានភ្នឺខៀវ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់ខ្លួនរូបខាងក្នុង ហើយឃើញខ្លួនរូបខាងក្រៅ ជារូបខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានភ្នឺខៀវ គ្របសង្កត់ខ្លួនរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះជាអភិភាយតនៈទី ៥ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់ខ្លួនរូបខាងក្នុង ហើយឃើញខ្លួនរូបខាងក្រៅ ជារូបលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿង

បីតធិការសាធំ សេយ្យថាបិ ឆាម កណ្ហាការបុប្ផំ បីតំ បីតវណ្ណំ បីតនិទស្សនំ បីតធិការំ សេយ្យថា ឯវ បទ តំ វត្តុំ ពាហណាសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ បីតំ បីតវណ្ណំ បីតនិទស្សនំ បីតធិការំ ឯវមេវ អដ្ឋ-ង្គុបេតោ ឧបោសថោ ពហិទ្ធារូបធានិ បស្សតិ បីតានិ បីតវណ្ណានិ បីតនិទស្សនានិ បីតធិការានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ ឆដ្ឋំ អភិភាយតនំ ។ អដ្ឋង្គុបេតោ ឧបោសថោ ពហិទ្ធារូបធានិ បស្សតិ លោហិតានិ លោហិតក-វណ្ណានិ លោហិតកនិទស្សនានិ លោហិតកធិការានិ សេយ្យថាបិ ឆាម ពន្ធុជីវកំ បុប្ផំ លោហិតកំ លោ-ហិតកវណ្ណំ លោហិតកនិទស្សនំ លោហិតកធិការំ សេយ្យថា ឯវ បទ តំ វត្តុំ ពាហណាសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ

មានពន្លឺលឿង ប្រៀបដូចផ្កាកណ្ណិការលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង ពុំនោះសោត រូបនោះ ប្រៀបដូចសំពត់ កើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់មដ្ឋទាំងពីរខាង ហៅថា សំពត់លឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅជារូបលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះជាអភិភាយតនៈទី ៦ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ប្រៀបដូចផ្កាឈ្វាក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ពុំនោះសោត រូបនោះ ប្រៀបដូចសំពត់កើត ក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់មដ្ឋទាំងពីរខាង ហៅថា សំពត់ក្រហម មានពណ៌ក្រហម

លោហិតកានិ ធនុស្សានំ លោហិតកានិ កាសំ វត្ថានេវ អដ្ឋត្តំ អនុបសញ្ញី វិកោ ពហិទ្ធា វុទ្ធានិ បសុតានិ លោហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោហិតកានិ ធនុស្សានិ លោហិតកានិ កាសានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ វត្ថុសញ្ញី ហោតិ ឥទំ សត្តមំ អភិភាយតនំ ។ អដ្ឋត្តំ អនុបសញ្ញី វិកោ ពហិទ្ធា វុទ្ធានិ បសុតានិ ឱទាតានិ ឱទាតវណ្ណានិ ឱទាតានិ ធនុស្សានិ ឱទាតានិ កាសានិ សេយ្យថាបិ នាម ឱសធីតារកា ឱទាតា ឱទាតវណ្ណា ឱទាតានិ ធនុស្សានិ ឱទាតានិ កាសានិ សេយ្យថា ឯ បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ ឱទាតំ ឱទាតវណ្ណំ ឱទាតានិ ធនុស្សានិ ឱទាតានិ កាសំ វត្ថានេវ អដ្ឋត្តំ អនុបសញ្ញី វិកោ ពហិទ្ធា វុទ្ធានិ បសុតានិ ឱទាតានិ ឱទាតវណ្ណានិ ឱទាតានិ ធនុស្សានិ ឱទាតានិ កាសានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ វត្ថុសញ្ញី ហោតិ ឥទំ អដ្ឋមំ អភិភាយតនំ ។ ឥមានិ ខោ អានន្ទ អដ្ឋ អភិភាយតនានិ ។

ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះជាអភិភាយតនៈទី ៧ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅជារូបស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស ប្រៀបដូចផ្កាយព្រឹកដែលស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស ពុំនោះសោត រូបនោះប្រៀបដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាប់មដ្ឋទាំងពីរខាង ហៅថាសំពត់ស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបសមានពណ៌ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះជាអភិភាយតនៈទី ៨ ។ ម្នាលអានន្ទ អភិភាយតនៈមាន ៨ ប្រការនេះឯង ។

(๑๐๑) អដ្ឋ ខោ ឥមេ អានន្ទ វិមោក្ខា ។ កតមេ

អដ្ឋ ។ រូបី រូបានិ បស្សតិ អយំ បឋមោ វិមោក្ខោ ។

អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ អយំ ទុតិយោ

វិមោក្ខោ ។ សុភន្តេ្វ អធិមុត្តោ ហោតិ អយំ តតិយោ

វិមោក្ខោ ។ សព្ពសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិ-

ឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា

(๑๐๑) ម្នាលអានន្ទ វិមោក្ខ (ដ៏ជាគ្រឿងរួចចាកអាសវៈ) នេះមាន ๘ ប្រការ ។ វិមោក្ខ ๘ ប្រការតើដូចម្តេច ។ បុគ្គលបាននូវរូបជ្ឈាន[๑] រមែងឃើញនូវរូបទាំងឡាយ មាននីលកសិណជាដើម នេះជាវិមោក្ខទី ๑ ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង រមែងឃើញនូវរូបខាងក្រៅទាំងឡាយ តឹកសិណមាននីលកសិណជាដើម នេះជាវិមោក្ខទី ๒ ។ បុគ្គលមានចិត្តប្រុងស៊ប់កាន់ឈានក្នុងវណ្ណកសិណដែលបរិសុទ្ធ[๒] នេះជាវិមោក្ខទី ๓ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវរូបសញ្ញា[๓] ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិឃសញ្ញា[๔] មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញា[๕] ដោយប្រការទាំងពួង ហើយ

---

๑ រួចវិបរជ្ឈានដែលកើតអំពីកសិណមាននីលកសិណជាដើម ក្នុងអាការទាំង ๓๒ មានសក់ជាដើមដែលបេសន្តតថាជាវិត្ថុខាងក្នុង ។ ๒ បុគ្គលដែលបានឈានព្រោះអាស្រ័យវណ្ណកសិណមាននីលកសិណជាដើម ដែលបរិសុទ្ធថ្លៃថ្នាំងាងបុគ្គលទី ๑ ទី ๒ ។ ๓ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរួចវិបរជ្ឈាននឹងអារម្មណ៍របស់ឈាននោះ ។ ๔ សេចក្តីសំគាល់ដែលកើតឡើងដោយវត្ថុមានចក្ខុជាដើមប៉ះពាល់នឹងអារម្មណ៍មានរូបជាដើម ។ ๕ សញ្ញាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងគ្នាឬសញ្ញាដែលផ្សេងគ្នា ។

អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ ចតុត្ថោ វិមោក្ខោ ។ សព្ពសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ បញ្ចមោ វិមោក្ខោ ។ សព្ពសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ ឆដ្ឋោ វិមោក្ខោ ។ សព្ពសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ សត្តមោ វិមោក្ខោ ។ សព្ពសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ អដ្ឋមោ វិមោក្ខោ ។ ឥមេ ខោ អានន្ទ អដ្ឋ វិមោក្ខា ។

(๑๐๒) ឯកមិទាហំ អានន្ទ សមយំ ឧរុវេលាយំ វិហរាមិ នជ្ជា នេរញ្ជរាយ តីរេ អជបាលនិគ្រោធេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ ។ អថខោ អានន្ទ មារោ បាបិមា

ปานดังนี้ว่าอากาสานัญจายตนฌาน เพราะเหตุที่กระทำในใจว่า อากาศมิได้มีที่สุดดังนี้ นี้เป็นวิโมกข์ที่ ๔ ฯ บุคคลผู้ก้าวล่วงอากาสานัญจายตนฌานโดยประการทั้งปวง ได้ถึงวิญญาณัญจายตนฌาน เพราะเหตุที่กระทำในใจว่า วิญญาณมิได้มีที่สุดดังนี้ นี้เป็นวิโมกข์ที่ ๕ ฯ บุคคลผู้ก้าวล่วงวิญญาณัญจายตนฌานโดยประการทั้งปวง ได้ถึงอากิญจัญญายตนฌาน เพราะเหตุที่กระทำในใจว่า สิ่งเล็กน้อยไม่มีดังนี้ นี้เป็นวิโมกข์ที่ ๖ ฯ บุคคลผู้ก้าวล่วงอากิญจัญญายตนฌานโดยประการทั้งปวง ได้ถึงเนวสัญญานาสัญญายตนฌาน นี้เป็นวิโมกข์ที่ ๗ ฯ บุคคลผู้ก้าวล่วงเนวสัญญานาสัญญายตนฌานโดยประการทั้งปวง ได้ถึงสัญญาเวทยิตนิโรธ (ความดับสัญญาและเวทนา) นี้เป็นวิโมกข์ที่ ๘ ฯ ดูก่อนอานนท์ วิโมกข์มี ๘ ประการนี้แล ฯ

(๑๐๒) ดูก่อนอานนท์ สมัยหนึ่ง ตถาคตได้ประทับอยู่ ณ ใกล้กรุงมคธ ในที่ใกล้ภูเขาปาลิคัพภะ ในถ้ำสุกรขาตา ครั้งนั้นแล ฯ ดูก่อนอานนท์ ท่านได้เข้าไปเฝ้าเราถึงที่ประทับ ครั้นแล้วได้ถวายบังคมเราแล้วนั่งอยู่ ณ ที่สมควร ฯ ดูก่อนอานนท์ ท่านนั่งอยู่ ณ ที่สมควรแล้ว ได้กราบทูลเราดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กรุงมคธนี้น่ารื่นรมย์ ภูเขาเวภารบรรพตน่ารื่นรมย์ ภูเขาปัณฑวบรรพตน่ารื่นรมย์ ภูเขาคิชฌกูฏน่ารื่นรมย์ ภูเขาอิสิคิลิน่ารื่นรมย์ ภูเขาเวปุลลบรรพตน่ารื่นรมย์ ภูเขาสัปโปปาตบรรพต

យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ អានន្ទ មាកេ ចាបិមាមំ ឯតទវោច បរិនិព្ពុតន្តិ កន្តេ ភគវា បរិនិព្ពុតសុគតោ បរិនិព្ពានកាលោ ចានំ កន្តេ ភគវាតោតិ ឯវំ វុត្តេ អហំ អានន្ទ មារំ ចាបិមន្តំ(๑) ឯតទវោចំ ន តា. កហំ ចាបិម បរិនិព្ពាយិស្សាមិ យាវ មេ តិក្ខ្ម ន សាវកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរ ធម្មានុធម្មបដិបន្នា សាមីចិបដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ សកំ អាចរិយកំ ឧគ្គហេត្វា អាចិក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិក្កហិតំ និក្កហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិ ។ ន តាវាហំ ចាបិម បរិនិព្ពាយិស្សាមិ យាវ មេ តិក្ខ្មិន្ទ្រិយោ ន សាវិកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទា

๑ ឱ. ចាបិមំ ។

ទៅរកតថាគត លុះចូលដល់ហើយបានឋិតនៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាលអានន្ទ លុះក្រុងមារមានចិត្តជាបឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាននិយាយយ៉ាងនេះនឹងតថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគត បរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ម្នាលអានន្ទ កាលបើក្រុងមារ បាននិយាយយ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏បានពោលពាក្យនេះទៅនឹងក្រុងមារមានចិត្តជាបថា ម្នាលមារ មានចិត្តជាប ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់តថាគតដែលឈ្លាស ឆន់រៃ ក្លៀវក្លា ជាពហុស្សូត្រ ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀនទូន្មានវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើកចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិនទូន្មានប្រាប្រពៃ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន ដរាបណាទេ តថាគតក៏មិនបានបរិនិព្វានដរាបនោះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តជាប ពួកភិក្ខុនី ជាសាវិកា របស់តថាគតដែលឈ្លាស ឆន់រៃ ក្លៀវក្លា ជា

ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្ប-
ដិបន្នា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចរិយកំ ខុក្ក-
ហោត្វា អាចក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ
បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ
ឧប្បន្នំ បរបប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គ-
ហេត្វា សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិ ។
ឯ តាវបាំ ចាបិម បរិនិព្វាយិស្សតិ យាវ មេ
ឧចាសកា ឯ សាវកា កវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា
វិសារទា ពហុស្សុតា ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា
សាមីចិប្បដិបន្នា អនុធម្មចារិនោ សកំ អាចរិយកំ
ខុក្កហោត្វា អាចក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ បញ្ញបេស្សន្តិ
បដ្ឋបេស្សន្តិ វិវរិស្សន្តិ វិភជិស្សន្តិ ឧត្តានីករិស្សន្តិ
ឧប្បន្នំ បរបប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា
សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិ ។ ឯ តាវបាំ
ចាបិម បរិនិព្វាយិស្សតិ យាវ មេ ឧចាសិកា ឯ
សាវិកា កវិស្សន្តិ វិយត្តា វិនីតា វិសារទា ពហុស្សុតា

ពាហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់បានរៀន នូវវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើកចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិន នូវបវរប្បវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ ប្រកបដោយប្បាដិហារ្យបាន ដោយប្រការណាៗ តថាគត មិនទាន់បរិនិព្វាន ដោយប្រការនោះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកឧបាសក ជាសាវ័ករបស់តថាគតដែលឈ្លាស រឹងរៃ ក្លៀវក្លា ជាពាហុស្សុត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់បានរៀន នូវវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើកចែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិន នូវបវរប្បវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយប្បាដិហារ្យបាន ដោយប្រការណាៗ តថាគតមិនទាន់បរិនិព្វានដោយប្រការនោះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកឧបាសិកា ជាសាវិការបស់តថាគតដែលឈ្លាស រឹងរៃ ក្លៀវក្លា ជាពាហុស្សុត

ធម្មធរា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នា សាមីចិប្បដិបន្នា អនុ-
ឆច្ឆាវុត្តិយោ សកំ អាចរិយកំ ឧក្កុហេត្វា អា-
ចិក្ខិតព្ពំ ទេសេតព្ពំ បញ្ញបេតព្ពំ បដ្ឋបេតព្ពំ
វាវរិតព្ពំ វិភជិតព្ពំ ឧត្តានីករិតព្ពំ ឧបព្ពទ្ធំ បរបវាទំ
សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និក្កឌ្ឍេត្វា សប្បាដិហារិយំ
ធម្មំ ទេសេតព្ពំ ។ ន តាវាហំ ចាបិមេ បរិនិព្ពាយិស្សា-
មិ យាវ មេ ឥទំ ព្រហ្មចរិយំ ន ឥទ្ធញ្ចេវ ភវិស្សតិ
ផីតញ្ច វិត្ថារិកំ ពហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ
សុប្បកាសិតន្តិ ។ ឥធានេវ ខោ អានន្ទ អជ្ជ ចាតុលេ
ចេតិយេ មារោ ចាបិមា យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិ-
ត្វា ឯតមវោច អដ្ឋាសិ ។ ឯតមត្ថំ ខោ អានន្ទ
មារោ ចាបិមា មំ ឯតទវោច បរិនិព្ពាតុទានិ ភន្តេ ភគវា

ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ប្រព្រឹត្ត
តាមធម៌ នៅមិនទាន់មាន តាំងមិនទាន់បានរៀននូវវេទៈនៃអាចារ្យរបស់
ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយ
បាន តាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិន នូវបវេណីវេទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជា
កិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនបានដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយ
សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន ដរាបណាទេ តថាគតក៏មិនទាន់
បរិនិព្វានដរាបនោះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ព្រហ្មចារ្យរបស់តថាគត
នេះ នៅមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន មិនទាន់ចំរើន មិនទាន់ផ្សាយទៅសព្វទិស
គេមិនទាន់ដឹងច្រើនគ្នា តាំងមិនទាន់ពេញបរិបូណ៌ ដរាបណា មួយទៀត
ពួកទេវតានឹងមនុស្សមិនទាន់ចេះសំដែងបាន ដោយប្រពៃ ដរាបណាទេ
តថាគតក៏មិនទាន់បរិនិព្វាន ដរាបនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ ថ្ងៃនេះក្រុងមារ
មានចិត្តបាប បានចូលមកកេតថាគត ក្នុងបាវាលចេតិយ អម្បាញ់មិញ
នេះឯង បានបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាលអានន្ទ លុះមារមានចិត្ត
បាប បានបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានពោលពាក្យនេះនឹងតថាគត
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះសូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ

បរិនិព្វាតុ សុភតោ បរិនិព្វានភាលោធានំ ភន្តេ ភគវតោ
ភាសិតា ខោ បនេសា ភន្តេ ភគវតា វាចា ន
តាវមហំ ចាបិមេ បរិនិព្វាយិស្សាមិ យាវ មេ ភិក្ខូ ន
សាវកា ភវិស្សន្តិ ។ យាវ មេ ភិក្ខុនិយោ ន
សាវិកា ភវិស្សន្តិ ។ យាវ មេ ឧបាសកា ន សាវ-
កា ភវិស្សន្តិ ។ យាវ មេ ឧបាសិកា ន សាវិកា
ភវិស្សន្តិ ។ យាវ មេ អយំ ព្រហ្មចរិយំ ន ឥទ្ធញ្ចេវ
ភវិស្សតិ ឥតញ្ច វិត្ថារិកំ ពាហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវ
ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតន្តិ ។ ឯតរហិ ខោ បន
ភន្តេ ភគវតោ ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធញ្ចេវ ឥតញ្ច វិត្ថារិកំ
ពាហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិ-
តំ បរិនិព្វាតុកាមេ ភន្តេ ភគវា បរិព្វាតុ សុភតោ

សូមព្រះសុគត បរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធ្យានេះ ជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះវាចានេះថា ម្នាលមារ មានចិត្តជ្រះថ្លា ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់តថាគតនៅមិនទាន់មាន ដរាបណាទេ តថាគតក៏មិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ ។ ពួកភិក្ខុនីជាសាវិការបស់តថាគតនៅមិនទាន់មាន ដរាបណា ។ ពួកឧបាសកជាសាវ័ករបស់តថាគតនៅមិនទាន់មានដរាបណា ។ ពួកឧបាសិកាជាសាវិការបស់តថាគតនៅមិនទាន់មាន ដរាបណា ។ ព្រហ្មចារ្យរបស់តថាគតនេះ នៅមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន មិនទាន់ចំរើន មិនទាន់ផ្សាយទៅសព្វទិស គេមិនទាន់ដឹងច្រើនគ្នា តាំងមិនទាន់ពេញបរិបូណ៌ ដរាបណា មួយទៀត ពួកទេវតានឹងមនុស្ស មិនទាន់ចេះសំដែងបានដោយប្រពៃ ដរាបណា (តថាគតក៏មិនទាន់បរិនិព្វានដរាបនោះ)។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធ្យានេះព្រហ្មចារ្យរបស់ព្រះមានព្រះភាគ បានខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ បានចំរើនហើយ បានផ្សាយទៅសព្វទិសហើយ គេបានដឹងច្រើនគ្នាហើយ បានពេញបរិបូណ៌ហើយ ពួកទេវតានឹងមនុស្សចេះសំដែងបានដោយល្អហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធ្យានេះសូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគតបរិនិព្វានទៅ

បរិនិព្ពានកាលោ នាម កន្តេ ភគវតោ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ អានន្ទ មារំ ចាបិមន្តំ ឯតទវោចំ អប្បោស្សុក្កោ ត្វំ ចាបិម ហោហិ នចិរំ តថាគតស្ស បរិនិព្ពានំ ភវិស្សតិ ឥតោ តិណ្ណំ មាសានំ អច្ចយេន តថាគតោ បរិនិព្ពាយិស្សតីតិ ឥទានេវ ខោ អានន្ទ អជ្ជ ចាតុលេ ចេតិយេ តថាគតេន សតេន សម្បជានេន អាយុសង្ខារោ ឱស្សដ្ឋោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច តិដ្ឋតុ កន្តេ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។ អលំ នាម អានន្ទ មា តថាគតំ យាចិ អការោ នាម អានន្ទ តថាគតំ យាចនា យាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ។ បេ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើក្រុងមារ បានទិយាយយ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏បានពោលពាក្យនេះទៅនឹងក្រុងមារមានចិត្តបាបថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប ចូរអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិចចុះ ការបរិនិព្វាន របស់តថាគត មិនយូរប៉ុន្មានទេ កន្លង ៣ ខែអំពីថ្ងៃនេះទៅ តថាគតនឹងបរិនិព្វានហើយ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងថ្ងៃនេះ តថាគតមានសតិសម្បជញ្ញៈបានដាក់អាយុសង្ខារក្នុងបាវលចេតិយអម្បាញ់មិញនេះឯង ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានពុទ្ធតម្រាស់ យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលយាត់ព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បិតនៅរស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគតបិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលអានន្ទ ឥឡូវនេះ កុំឡើយ អ្នកកុំអង្វរតថាគតឡើយ ម្នាលអានន្ទ ឥឡូវនេះ មិនមែនជាកាលគួរអោកធនាតថាគតទេ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានក្រាបបង្គំទូលជាគំរប់ពីរដងផង ។ បេ ។

តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច តិដ្ឋតុ ភន្តេ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។ សន្ធហាសិ ភំ អានន្ទ តថាគតស្ស ពោធិន្តិ ។ ឃំ ភន្តេតិ ។ អថ ខោ ភគវាហិ ភំ អានន្ទ តថាគតំ យាវតតិយកំ អភិនិម្បិន្ទេ្បសីតិ ។ សម្ភា មេ តំ ភន្តេ ភគវាតោ សុតំ សម្ភា បដិក្ខហិតំ យស្ស ភសុ្ចចិ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីភតា យានីភតា វត្ថុភតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាភង្ខមានោ ភប្បំ តិដ្ឋេយ្យ ភប្បាវសេសំ វា តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីភតា

ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់បីដង ដង្ហើមចេញថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានក្នុងកប្បមួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត បរិនិព្វានក្នុងកប្បមួយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកដឿងពោធិញ្ញាណរបស់តថាគតដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គដឿង ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើអ្នកដឿងដែរ ហេតុអ្វីក៏អ្នកនៅតែទទូចតថាគតដល់ ៣ ដង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះពុទ្ធដីកានេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានត្រងរងក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រថា ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ បើបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ។ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះ បើប្រាថ្នានឹងបរិនិព្វានៅ គប្បីបរិនិព្វាននៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬលើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ ឯឥទ្ធិបាទទាំង ៤ តថាគតបានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ

យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អាកង្ខមានោ អានន្ទ តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា តំ ។ សន្ទហសិ ត្វំ អានន្ទ តំ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ ។ តស្មាតិហានន្ទ តុយ្ហេវេតំ ទុក្កដំ តុយ្ហេវេតំ អបរទ្ធំ យំ ត្វំ តថាគតេន ឯវំ ឱឝ្ចារិកេ និមិត្តេ កយិរមានេ ឱឝ្ចារិកេ ឱភាសេ កយិរមានេ ឯវំ ខោ តថាគតំ យាចិតព្ពំ តិដ្ឋតុ ភគវា[1] កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ សចេ ត្វំ អានន្ទ តថាគតំ យាចេយ្យាសិ ទ្វេ វ តេ វាចា តថាគតោ បដិក្ខិបេយ្យ អថ តតិយកំ អធិវាសេយ្យ តស្មាតិហានន្ទ តុយ្ហេវេតំ ទុក្កដំ តុយ្ហេវេតំ អបរទ្ធំ ។

---

๑ ម. ភវត្តេ ភគវា ។

បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុក
រឿយ ។ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ ម្នាល
អានន្ទ បើតថាគត ប្រាថ្នាធឹងបិតនៅ គប្បីបិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬ
លើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកដឿឬទេ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គដឿ ។ ម្នាអានន្ទ ហេតុដូច្នោះ នេះជាអំពើ
ទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ព្រោះតថាគតបាន
ធ្វើនិមិត្តជាឧឡារិក បានធ្វើឱកាស ជាឧឡារិកយ៉ាងនេះហើយ អ្នកនៅ
តែមិនយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បាន មិនអាចធនាតថាគតថា សូមព្រះ
មានព្រះភាគ បិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត បិតនៅអស់
មួយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់
ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បី
ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ដូច្នេះ
សោះ ម្នាលអានន្ទ បើអ្នកអាចធនាតថាគត តថាគតគប្បីឃាត់ពាក្យរបស់
អ្នកត្រឹមតែពីរលើក តែដល់ទៅបីលើក តថាគតគប្បីទទួល ម្នាលអានន្ទ
ព្រោះហេតុនោះ នេះជាអំពើទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់
អ្នកហើយ ។

[๑๐๓] ឯកមិទាហំ អានន្ទ សមយំ ភគវោ រាជគហេ វិហរាមិ តិណ្ឌុក្កេ បត្ថតេ ។ តត្រាបិ ខោ តាហំ អានន្ទ អាមន្តេសឹ រមណីយំ អានន្ទ ភគវាហំ រមណីយោ តិណ្ឌុក្កោ បត្ថតោ យស្ស កស្សចិ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា ។ តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ[1] អាកង្ខមានោ អានន្ទ តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វាតិ ឥមញ្ហិ ខោ តំ អានន្ទ តថាគតេន ចិន្តាវិកោ និមិត្តំ កយិរមានេ ចិន្តាវិកោ ចិភាសេ កយិរមានេ ជានក្កិ បដិវិជ្ឈិតុំ ន តថាគតំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជន-

---

๑ ឧ. សោតំ បមំ ន ទិស្សតិ ។

(๑๐๓) ម្នាលអានន្ទ សម័យមួយ តថាគតគង់នៅលើកំពូលភ្នំគិជ្ឈកូដ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះឯណោះ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងទីនោះឯង តថាគតបានពោលនឹងអ្នកថា ម្នាលអានន្ទ ក្រុងរាជគ្រឹះជាទីគួរត្រេកអរ កំពូលភ្នំគិជ្ឈកូដជាទីគួរត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ បើបុគ្គលណាមួយបានចំរើនហើយ បានធ្វើរឿយ ៗ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ៗ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះ កាលបើប្រាថ្នានឹងឋិតនៅ គប្បីឋិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬលើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ។ ម្នាលអានន្ទ ឯឥទ្ធិបាទទាំង ៤ តថាគតបានចំរើនហើយ បានធ្វើរឿយ ៗ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ៗ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ កាលបើតថាគត ប្រាថ្នានឹងឋិតនៅ គប្បីឋិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬលើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ កាលបើតថាគតបានធ្វើនិមិត្តជាទុក្ខវិការ ធ្វើទុកាសជាទុក្ខវិការយ៉ាងនេះហើយ អ្នកនៅតែមិនយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បាន មិនអាចធនាគតថាគតថា សូមព្រះមានព្រះភាគ ឋិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគតឋិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជន

សុខាយ លោកាមុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ សចេ ភុំ អានន្ទ តថាគតំ យាចេយ្យាសិ ទ្វេ វ តេ ភវេ តថាគតោ បដិក្ខិបេយ្យ អថ តតិយកំ អធិវាសេយ្យ តស្មាតិហានន្ទ តុយ្ហេវេតំ ទុក្កដំ តុយ្ហេវេតំ អបរទ្ធំ ។

(๑๐๔) ឯតមិនាហំ អានន្ទ សមយំ តត្ថេវ ភគវតោ វិហារាមិ តោតមនិគ្រោធេ(๑) ។ បេ ។ តត្ថេវ ភគវតោ វិហារាមិ ចោរបប្បាតេ(๒) ។ តត្ថេវ ភគវតោ វិហារាមិ វេភារបស្សេ សត្តបណ្ណិគុហាយំ(๓) ។ តត្ថេវ ភគវតោ វិហារាមិ ឥសិគិលិបស្សេ កាឡសិលាយំ ។ តត្ថេវ ភគវតោ វិហារាមិ សីតវនេ សប្បសោណ្ឌិកបព្ភារេ ។ តត្ថេវ ភគវតោ វិហារាមិ តបោទារាមេ ។ តត្ថេវ ភគវតោ វិហារាមិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តត្ថេវ ភគវតោ វិហារាមិ ជីវកម្ពវនេ ។ តត្ថេវ ភគវតោ វិហារាមិ មទ្ទកុច្ឆិស្មឹ មិគទាយេ ។

---

๑ ម. និគ្រោធារាមេ ។ ๒ ម. ។ បេ ។ ๓ ម. ម. សត្តបណ្ណិគុហាយំ ។

ច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រ-
យោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ម្នាលអានន្ទ
បើអ្នកអាចធនាតថាគត ។ គប្បីឃាត់ពាក្យរបស់អ្នកត្រឹមតែពីរលើក តែ
ដល់បីលើក តថាគតគប្បីទទួល ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះ នេះជា
អំពើទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ។

(១០៤) ម្នាលអានន្ទ សម័យមួយ តថាគតនៅក្នុងគោតមនិគ្រោធ
ជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។ បេ ។ តថាគតនៅជិតជ្រោះជាទីទម្ងាក់ន្ទូរចោរ
ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។ តថាគតនៅក្នុងសត្តបណ្ណគុហា (គុហាដែល
សន្ទតដោយដើមសត្វណ្ណព្រឹក្ស) ខាងក្នុងវេភារៈជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។
តថាគតនៅក្នុងកាឡសិលា (ថ្មខ្មៅ) ខាងក្នុងឥសិគិលិ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ
នោះឯង ។ តថាគតនៅក្នុងសប្បសោណ្ឌិកបព្ភារៈ (ញកមានត្រពាំងទឹក
ជាទីនៅនៃពស់) ក្នុងសីតវ័ន (ព្រៃត្រជាក់) ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះនោះ
ឯង ។ តថាគតនៅក្នុងតបោទារាម (អារាមជិតស្ទឹងឈ្មោះតបោទា) ជិត
ក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។ តថាគតនៅក្នុងវេឡុវនកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិត
ក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។ តថាគតនៅក្នុងជីវកម្ពវ័ន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះ
ឯង ។ តថាគតនៅក្នុងមទ្ទកុច្ឆិមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។

ตตฺราปิ ขตฺติยา ตาปิ อานนฺท อภิเสจนกา ขตฺติยา อานนฺท
ราชาปิ ขตฺติโย ตเถวาหํ ขตฺติโย ปญฺจหิ กามคุเณหิ
โตเสตพฺพโต ขตฺติโย ขตฺติยมหาสาโล ขตฺติโย ขตฺติย-
เวทชาโต ขตฺติโย ขตฺติยปฺปโหนโก ขตฺติโย ขตฺติย-
กรณีเยสุ สตฺตปณฺณาสกุลา ขตฺติยา ๙ สตฺติกปิปฺผลิ-
คาวุสิลา ขตฺติโย สีตวเน สปฺปโสณฺฑิก-
ปญฺหาเว ขตฺติโย ตโตนิทานมฺปิ ขตฺติโย เวฬุวา-
ฉกลงฺฆกนิกฺขมโน ขตฺติโย ปญฺจวคฺคิยานํ ปญฺหพฺยา-
กรณกาลสทิโส ขตฺติโย ยสฺส กสฺสจิ อานนฺท ตถาคเต
๙ อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา
อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธา เสยฺยถาปิ นาม
กปฺปสฺส วา อายุยฺย กปฺปาวเสสํ วา ฯ ตถาคตสฺส
หิ อานนฺท ตถาคเต ๙ อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา
ยานีกตา วตฺถุกตา อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธา
เสยฺยถาปิ นาม[๑] อากงฺขมาโน อานนฺท ตถาคโต กปฺปํ
วา อายุยฺย กปฺปาวเสสํ วาติ อปิเนฺน หิ โข ตุมฺหากมฺปิ
อานนฺท ตถาคตสฺเสว ทิฏฺฐิปาโท นิมิตฺตํ กถิโตเน

๑ ฉ. เสยฺยถิทํ ปทํ อตฺถิ ฯ

ម្នាលអានន្ទ តថាគតនៅក្នុងទីអម្បាលនោះ បានប្រាប់អ្នកថា ម្នាលអានន្ទ ក្រុងពជគ្រឹះ ជាទីគួរត្រេកអរ ភ្នំគិជ្ឈកូដ ជាទីគួរត្រេកអរ គោតមនិគ្រោធ ជាទីគួរត្រេកអរ ជ្រោះសម្រាប់ទម្លាក់ខ្លួនវៃហារ ជាទីគួរត្រេកអរ សត្តបណ្ណគុហា ខាងភ្នំវៃភារៈ ជាទីគួរត្រេកអរ កាឡសិលាខាងភ្នំឥសិគិលិ ជាទីគួរត្រេកអរ សប្បសោណ្ឌិកបព្ភារៈ ក្នុងសីតវ័ន ជាទីគួរត្រេកអរ តបោទារាម ជាទីគួរត្រេកអរ វេឡុវនកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជាទីគួរត្រេកអរ ជីវកម្ពវ័ន ជាទីគួរត្រេកអរ មទ្ទកុច្ឆិមិគទាយវ័ន ជាទីគួរត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ๔ បើបុគ្គលណាមួយបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ๆ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះបើប្រាថ្នាថានឹងបិតនៅ គប្បីបិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬលើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ๆ ម្នាលអានន្ទ ឯឥទ្ធិបាទទាំង ๔ តថាគតបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ๆ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ បើតថាគតប្រាថ្នាថានឹងបិតនៅ គប្បីបិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬលើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ កាលបើតថាគត ធ្វើនិមិត្តជាឧទ្ធាកៃ

ឯត្ថាវិតេ ឯកាសេ តយិរមានេ ជានេយ្យុំ បដិវិជ្ឈេយ្យុំ ឯ-
តថាគតំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ
កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកា-
នុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ
សេចេ ភិក្ខវេ អានន្ទ តថាគតំ យាចេយ្យាសិ ទ្វេ វ តេ
វចា តថាគតោ បដិក្ខិបេយ្យ អថ តតិយកំ អធិវា-
សេយ្យ តស្មាតិហានន្ទ តុយ្ហេវេតំ ទុក្កដំ តុយ្ហេវេតំ
អបរទ្ធំ ។

(១០៥) ឯកមិទាហំ អានន្ទ សមយំ ឥធេវ វេ-
សាលិយំ វិហរាមិ ពហិនគរេ ចាបាលចេតិយេ ។ តត្រាបិ ខោ
តាហំ អានន្ទ អាមន្តេសឹ រមណីយា អានន្ទ វេសាលី
រមណីយំ ពហុនគរំ ចាបាលចេតិយំ យស្ស កស្សចិ អានន្ទ
ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា
វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អា-
កង្ខមានោ តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា ។

ធ្វើនុកាសជានុឡាកៃយ៉ាងនេះហើយ អ្នកនៅតែមិនអាចនឹងយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បាន មិនអាចធនាតថាគតថា សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត ទ្រង់បិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ដូច្នេះសោះ ម្នាលអានន្ទ បើអ្នកអាចធនាតថាគត ។ គប្បីយាត់ពាក្យអ្នកត្រឹមតែ ២ ដង ប៉ុណ្ណោះ គង់នឹងទទួលអាចធនាក្នុងវារៈជាគំរប់ ៣ ដងមិនខាន ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះ នេះជាអំពើទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ។

(១០៥) ម្នាលអានន្ទ សម័យមួយ តថាគតនៅក្នុងទេនេចតិយ ទៀបក្រុងវេសាលីនេះឯង ។ កាលតថាគតនៅក្នុងទេនេចតិយនោះ បានប្រាប់អ្នកថា ម្នាលអានន្ទ ក្រុងវេសាលី ជាទីគួរត្រេកអរ ទេនេចតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ បើបុគ្គលណាមួយ បានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ។ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះបើប្រាថ្នានឹងបិតនៅគប្បីបិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬលើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ។

តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា
ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា
សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ អានន្ទ តថាគតោ
កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា តិដ្ឋេ យ្យ ខោ ត្វំ
អានន្ទ តថាគតេន ចិន្នប្បរិកេ ជិមិត្តេ កយិរមានេ
ចិន្នប្បរិកេ ចិភាសេ កយិរមានេ ឆាសក្កិ បដិវិជ្ឈិតុំ
ន តថាគតំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគ-
តោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកា-
នុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ
សចេ ត្វំ អានន្ទ តថាគតំ យាចេយ្យាសិ ទ្វេ វ តេ
វចា តថាគតោ បដិក្ខិបេយ្យ អថ តតិយកំ អធិ-
វាសេយ្យ តស្មាតិហានន្ទ តុយ្ហេវេតំ ទុក្កដំ តុយ្ហេវេតំ
អបរទ្ធំ ។

ម្នាលអានន្ទ ឯឥទ្ធិបាទទាំង ៤ តថាគតបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ៗ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ ម្នាលអានន្ទ បើតថាគតប្រាថ្នាន៏ឯបិតនៅ គប្បីបិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬលើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ កាលបើតថាគតធ្វើនិមិត្តជាទុព្ភាវកៃ ធ្វើនុកាសជាទុព្ភាវកៃ យ៉ាងនេះហើយ អ្នកនោះតែមិនអាចនឹងយល់សេចក្តីប្បាស់លាស់បានឡើយ មិនអាចធនាតថាគតថា សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត ទ្រង់បិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ដូច្នេះសោះ ម្នាលអានន្ទ បើអ្នកអាចធនាតថាតត ៗ គប្បីយាត់ពាក្យអ្នកត្រឹមតែ ២ ដងប៉ុណ្ណោះ គន់នឹងទទួលអាចធនាក្នុងវារៈជាគំរប់ ៣ ដងមិនខាន ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះ នេះជាអំពើទាស់បេះអ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ។

(๑๐๖) ឯកមិទាហំ អានន្ទ សមយំ ឥធេវ វេ-
សាលិយំ វិហាមិ គោតមកេ ចេតិយេ ។ បេ ។ ឥ-
ធេវ វេសាលិយំ វិហាមិ សត្តម្ពេ ចេតិយេ ។ ឥធេវ
វេសាលិយំ វិហាមិ ពហុបុត្តេ ចេតិយេ ។ ឥធេវ
វេសាលិយំ វិហាមិ សារន្ទទេ(๑) ចេតិយេ ។ ឥធា-
ធេវ ខោ តាហំ អានន្ទ អជ្ជ ចាតាលេ ចេតិយេ
អាមន្តេសឹ រមណីយា អានន្ទ វេសាលី រមណីយំ ឧ-
ទេនំ ចេតិយំ រមណីយំ គោតមកំ ចេតិយំ រមណី-
យំ សត្តម្ពំ ចេតិយំ រមណីយំ ពហុបុត្តំ ចេតិយំ
រមណីយំ សារន្ទទំ ចេតិយំ រមណីយំ ចាតាលំ ចេតិយំ
យស្សកសុត្តន្តំ អានន្ទ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា
ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា
សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ តថាគតស្ស ខោ អានន្ទ ចត្តារោ
ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា

---

๑ ម. សារន្ទទេ ។

(๑๐๖) ម្នាលអានន្ទ សម័យមួយ តថាគតនៅក្នុងគោតមកចេតិយ ជិតក្រុងវេសាលីនេះឯង ។ បេ ។ តថាគតនៅក្នុងសត្តម្ពចេតិយ ជិតក្រុងវេសាលីនេះឯង ។ តថាគតនៅក្នុងពហុបុត្តចេតិយ ជិតក្រុងវេសាលីនេះឯង ។ តថាគតនៅក្នុងសារន្ទទចេតិយ ជិតក្រុងវេសាលីនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ កុងកាលឥឡូវនេះ តថាគតនៅក្នុងចាបាលចេតិយ ក្នុងថ្ងៃនេះបានប្រាប់អ្នកថា ម្នាលអានន្ទ ក្រុងវេសាលី ជាទីគួរត្រេកអរ ឧទេនចេតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ គោតមកចេតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ សត្តម្ពចេតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ ពហុបុត្តចេតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ សារន្ទទចេតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ ចាបាលចេតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទទាំង៤ បើបុគ្គលណាមួយ បានចំរើនហើយ បានធ្វើច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ។ ហើយបានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះបើប្រាថ្នាទំងំបឋមកប្បនៅ គប្បីបឋមកប្បនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬលើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ។ ម្នាលអានន្ទ ឯឥទ្ធិបាទទាំង ๔ តថាគតបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ

អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា សោ អាកង្ខមានោ
អានន្ទ តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ
វាតិ ឯវមាទិ ខោ ឥទំ អានន្ទ តថាគតេន ឥទ្ធិបាទេ
ឯវមេត្តេ កយិរមានេ ឥទ្ធិបាទេ ឥកាសេ កយិរមានេ
ជានក្ខិំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន តថាគតំ យាចិ តិដ្ឋតុ ភគ-
វា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុគតោ កប្បំ ពហុជនហិតាយ
ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតា-
យ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ សចេ ត្វំ អានន្ទ
តថាគតំ យាចេយ្យាសិ ទ្វេ វ តេ វាចា តថាគតោ
បដិក្ខិបេយ្យ អថ តតិយកំ អធិវាសេយ្យ តស្មាតិ-
ហានន្ទ តុយ្ហេវេតំ ទុក្កដំ តុយ្ហេវេតំ អបរទ្ធំ ន-
ឯវំ អានន្ទ មយា បដិកច្ចេវ អក្ខាតំ សព្ពេហេវ
បិយេហិ មនាបេហិ នានាភាវោ វិនាភាវោ អញ្ញថា-
ភាវោ តំ កុតេត្ថ អានន្ទ លព្ភា យន្តំ ជាតំ

បានតាំងទុកជាយ ។ ហើយ បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អ ហើយ ម្នាលអានន្ទ បើតថាគតប្រាថ្នានឹងឋិតនៅ គប្បីឋិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ឬលើសជាងមួយអាយុកប្បក៏បាន ម្នាលអានន្ទ កាលបើតថាគតធ្វើនិមិត្តជាទុព្ភិក ធ្វើទុកាសជាទុព្ភិក យ៉ាងនេះហើយ ក៏អ្នកនៅតែមិនអាចនឹងយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បាន មិនអាចនឹងដឹងតថាគតថា សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឋិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគតទ្រង់ឋិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយដូច្នេះសោះ ម្នាលអានន្ទ បើអ្នកអាចធនាតថាគត ។ គប្បីឃាត់ពាក្យអ្នកត្រឹមតែ ២ដង ប៉ុណ្ណោះ គង់នឹងទទួលអាចធនាកងវារៈជាគំរប់ ៣ ដងមិនខាន ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះ នេះជាអំពើទាស់ចេស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ម្នាលអានន្ទ តថាគតប្រាប់អ្នកជាមុនហើយ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីព្រាត់ប្រាស សេចក្តីវិនាស សេចក្តីប្រែប្រួលចាកសត្វទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់ជាទីពេញចិត្តទាំងអស់ តែងមានជាធម្មតា ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបានទ្បាសេចក្តីខឿងខាត់ មិនព្រាត់ប្រាសកងវន្តប្រវត្តិនេះអំពីណា ធម្មជាតណា កើតឡើងហើយ

ភូតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ តំ វត មា បលុជ្ជិតំ នេតំ ឋានំ
វិជ្ជតិ ។ យំ ខោ បនេតំ អានន្ទ តថាគតេន ចត្តំ វន្តំ
មុត្តំ បហីនំ បដិនិស្សដ្ឋំ ជិវ្ហាជ្ជោ អាយុសង្ខារោ
ឯកំសេន ឋបិតា អាសិតា ន ចិរំ តថាគតស្ស ប-
រិនិព្ពានំ ភវិស្សតិ ឥតោ តិណ្ណំ មាសានំ អច្ចយេន
តថាគតោ បរិនិព្ពាយិស្សតីតិ តញ្ច(๑) តថាគតោ
ជីវិតហេតុ បុន បច្ចាគមិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ
វិជ្ជតិ អាយាមានន្ទ យេន មហាវនំ យេន(๒) កូដាគារ-
សាលា តេនុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ
អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បច្চស្សោសិ ។ អថ ខោ
ភគវា អាយស្មតា អានន្ទេន សទ្ធិំ យេន មហាវនំ
យេន(๓) កូដាគារសាលា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ តិដ្ឋ ត្វំ អានន្ទ យាវ-
តិកា កិក្ខូ វេសាលឹ ឧបនិស្សាយ វិហរន្តិ តេ សព្ពេ

---

๑ ឆ. តំ វិនិ ។ ๒-๓ ឆ. ម. យេនាតិ បទំ នត្ថិ ។

មានហើយ សង្ខារគាក់តែងហើយ តែងមានសេចក្តីវិនាសទៅជាធម្មតា ធម្មជាតនោះឯង បុគ្គលនឹងពោលយ៉ាងណា កុំវិនាសដូច្នេះ (ដោយហេតុណា) ហេតុនុ៎ះមិនមានឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ធម្មជាតណា ដែលតថាគតតាត់ចោលហើយ ខ្ជាក់ចោលហើយ ជម្រុះចោលហើយ លះបង់ចោលហើយ បន្ទោតចោលហើយ អាយុសង្ខារតថាគតជាក់ច្បុះហើយ វាចាតថាគតពោលដោយពិតថា បរិនិព្វានៃតថាគតមិនយូរឡើយ កន្លង៣ខែ អំពីថ្ងៃនេះទៅ តថាគតនឹងបរិនិព្វានហើយ តថាគត នឹងត្រឡប់មកកាន់ធម្មជាតនោះវិញទៀត ព្រោះហេតុនៃជីវិតប៉ុណ្ណោះ (ដោយហេតុណា) ហេតុនុ៎ះមិនមានឡើយ ម្នាលអានន្ទ មកយើងនឹងទៅកាន់កូដាគារសាលា នាវៃព្រមហាវ័ន ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ស្តេចចូលទៅកាន់កូដាគារសាលា នាវៃព្រមហាវ័ន មួយអន្ទឹងដោយព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅឲ្យពួកភិក្ខុតាំងប៉ុន្មានដែលអាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងវេសាលី តាំងអស់នោះ

อุปฏฺฐานสาลายํ สนฺนิปาเตหีติ ฯ ฯปฯ ภควโต โข อายสฺมา อานนฺโท ภควาโต ปฏิสฺสุณิตฺวา[๑] ยาว. ตติยา ภิกฺขู เวสาลึ อุปนิสฺสาย วิหรนฺติ เต สพฺเพ อุปฏฺฐานสาลายํ สนฺนิปาเตตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ฯภควนฺตมฺ อฏฺฐาสิ ฯ ฯภควนฺตมฺ ปิตา โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตมฺ ฯเตนาหุ สนฺนิปตโต ภนฺเต ภิกฺขุสงฺฆา ยสฺสทานิ กาลมฺ มญฺญสีติ ฯ

[๑๐๗] อถโข ภควา เยน อุปฏฺฐานสาลา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ นิสชฺช โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ

---

๑ ฉ. ม. ปฏิสฺสุตฺวา ฯ

មកជួបជុំក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូល
នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ឲ្យពួកភិក្ខុទាំងប៉ុន្មាន
ដែលអាស្រ័យនៅ ក្នុងក្រុងវេសាលីទាំងអស់នោះ មកជួបជុំក្នុងឧបដ្ឋាន-
សាលា ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះ
អានន្ទមានអាយុ ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
ព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុសង្ឃប្រជុំគ្នាហើយ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ជ្រាបនូវកាលគួរ ក្នុងកាល
ឥឡូវនេះ ។

(១០៧) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់
ឧបដ្ឋានសាលា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែល
គេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ឃាន

តស្មាតិហ កិក្ខវេ យេ តេ(๑) មយា ឆឡភិញ្ញា(๒) ទេសិតា តេ វោ សាធុកំ ឧគ្គហេត្វា អាសេវិតព្ពា ភាវេតព្ពា ពហុលីកាតព្ពា យថយិទំ ព្រហ្មចរិយំ អទ្ធនិយំ(๓) អស្ស ចិរដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិ-តាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ ច តេ កិក្ខវេ ឆឡភិញ្ញា មយា អភិញ្ញា ទេសិតា យេ តេ(๔) សាធុកំ ឧគ្គហេត្វា អាសេវិតព្ពា ភាវេតព្ពា ពហុលីកាតព្ពា យថយិទំ ព្រហ្មចរិយំ អទ្ធនិយំ អស្ស ចិរដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិតាយ ពហុ-ជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ សេយ្យថីទំ ។ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បធានា ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា

---

๑ ឧ. ហោ ។ ๒ ឧ. អភិញ្ញាយ ។ ๓ អទ្ធនីយត្តិបិ ។ ๔ ម. តេ ហោ ។

ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មចរិយៈនេះ គប្បីតាំងនៅអស់កាលអង្វែង គប្បីដំកល់នៅអស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត សាសនព្រហ្មចរិយៈនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយប្រការណា ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលតថាគតសំដែងហើយដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយនេះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីរៀនដោយប្រពៃ ហើយសេព ចំរើន ធ្វើរឿយ ៗ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មចរិយៈនេះ គប្បីតាំងនៅអស់កាលអង្វែង គប្បីដំកល់នៅអស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត សាសនព្រហ្មចរិយៈនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយប្រការណា ធម៌ទាំងឡាយណាដែលតថាគតសំដែងហើយដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម អ្នកទាំងឡាយគប្បីរៀនដោយប្រពៃ ហើយសេព ចំរើន ធ្វើឲ្យរឿយ ៗ ដោយប្រការដូច្នោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះតើដូចម្តេច ។ អ្វីខ្លះ ។ គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤

បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ
អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ។ ឥមេ ខោ តេ(๑) កិក្ខវេ ធម្មា មយា
អភិញ្ញា ទេសិតា យេ តេ(๒) សាធុកំ ឧគ្គហេត្វា អា-
សេវិតព្វា ភាវេតព្វា ពហុលីកាតព្វា យថយិទំ ព្រហ្ម-
ចរិយំ អទ្ធនិយំ អស្ស ចិរដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិ-
តាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ
ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។ អថខោ ភគវា
កិក្ខូ អាមន្តេសិ ហន្ទ្ទានិ កិក្ខវេ អាមន្តយាមិ វោ
វយធម្មា សង្ខារា អប្បមាទេន សម្បាទេថ ឯ ចិរំ
តថាគតស្ស បរិនិព្វានំ ភវិស្សតិ ឥតោ តិណ្ណំ មាសានំ
អច្ចយេន តថាគតោ បរិនិព្វាយិស្សតីតិ ។ ឥទមវោច
ភគវា ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា(๓)

---

๑ ឱ. តេតិ បទំ នត្ថិ ។ ម. វោ ។ ๒ ឱ. ម. តេ វោ ។ ๓ ឥតោ បរំ ឧភោ-
បិយបោត្ថកេ បរិបក្កោ វិយោ មយ្ហំ..... ទុទ្ទស្សត្តំ ករិស្សតីតិ ទិស្សន្តិ ។

តន្ត្រៃយ ៥ ពល: ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មចរិយ:នេះ គប្បីតាំងនៅអស់កាលអង្វែង គប្បីដំកល់នៅអស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត សាសនព្រហ្មចរិយ:នោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយប្រការណា ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលតថាគតសំដែងហើយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម អ្នកទាំងឡាយ គប្បីរៀនដោយប្រពៃ ហើយសេពចំរើន ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដោយប្រការដូច្នោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះ យ៉ាងនេះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ តថាគតនឹងជាស់តឿនអ្នកទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយមានសេចក្តីវិនាសទៅជាធម្មតា អ្នកទាំងឡាយចូរញុំាងកិច្ចទាំងពួងឲ្យសម្រេចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទចុះ បរិនិព្វាននឹងមានដល់តថាគតមិនយូរឡើយ កន្លង ៣ ខែ អំពីថ្ងៃនេះទៅ តថាគតនឹងបរិនិព្វានហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះហើយ ព្រះសុគតជាសាស្តា លុះទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះ តទៅទៀតថា

[๑๐๘] ឧបាភតំ ច យេ វុត្តា
យេ ពាលា យេ ច បណ្ឌិតា
អគ្គិ ចេវ ឧលិង្គោ ច
សព្ពេ មច្ចុបកាយិកា ។
យថាបិ កុម្ភការស្ស
កតំ មត្តិកភាជនំ
ខុទ្ទកញ្ច មហន្តញ្ច
យញ្ច បក្កំ យញ្ច អាមកំ
សព្ពំ ភេទបរិយន្តំ
ឯវំ មច្ចាន ជីវិតំ ។
អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា
បរិបក្កោ វយោ មយ្ហំ
បរិត្តំ មម ជីវិតំ
បហាយ វោ គមិស្សាមិ
កតំ មេ សរណមត្តនោ ។

(๑๐๘) ពួកជនណា ។ ទោះបីក្មេងក្តី ចាស់ក្តី ពាលក្តី បណ្ឌិតក្តី អ្នកមានក្តី អ្នកក្រក្តី ជនទាំងអស់នោះ តែងមានសេចក្តីស្លាប់នៅពីខាងមុខ ។ កាជន៍ដែលស្មុន្ទធ្នាំងធ្វើហើយ ទោះបីតូចក្តី ធំក្តី ឆ្កួនក្តី ឆៅក្តី កាជន៍ទាំងអស់នោះ មានកិរិយាបែកធ្លាយជាទីបំផុត យ៉ាងណា ជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល ដូច្នេះ តទៅទៀតថា វ័យរបស់តថាគត ចាស់ហើយ ជីវិតរបស់តថាគត មានប្រមាណតិច តថាគតនឹងលះបង់អ្នកទាំងឡាយ ហើយទៅឯទីពឹងបំពេះខ្លួន តថាគតបានធ្វើទុកហើយ ។

มหาปรินิพฺพานสุตฺเต ทฺุภาณวารา เวสาลิยา ปฏิมุขสฺสนฺ

อปฺปมตฺตา สตีมนฺโต
สุสีลา โหถ ภิกฺขโว
สุสมาหิตสงฺกปฺปา
สจิตฺตมนุรกฺขถ ฯ
โย อิมสฺมึ ธมฺมวินเย
อปฺปมตฺโต วิหาริสฺสติ(๑)
ปหาย ชาติสํสารํ
ทุกฺขสฺสนฺตํ กริสฺสตีติ ฯ
ทฺุภาณวารา ปฐมา(๒) ฯ

[๑๐๙] อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เวสาลึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ เวสาลิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต ยาวตเกน เวสาลึ อปโลเกติ(๓) เวสาลึ อปโลเกนฺโต อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ ฯ ปฏิมุขกา อานนฺท ตถาคตสฺส เวสาลิยา ทสฺสนา กริสฺสติ อายามานนฺท ยาว ภณฺฑาคาโร เตนุปสงฺกมิสฺสามาติ ฯ

๑ ฉ. วิหริสฺสติ ฯ ม. วิหริสฺสติ ฯ ๒ ฉ. ปฐมภาณวารา นิฏฺฐิตา ฯ ม. ภาณวารา ปฐมา ฯ ๓ ฉ. ม. สาปโลกิตา ฯ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ ការទ្រង់ទតក្រុងវេសាលី ជាបច្ឆិមទស្សនៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំប្រមាទ ត្រូវមានស្មារតី មានសីលល្អ មានតម្រិះដម្កល់ទុកឯងល្អ ចូរកំចាត់ចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យរឿយៗ ចុះ ។ ភិក្ខុណាមិនប្រមាទ ហើយនៅក្នុងធម៌វិន័យនេះ (ភិក្ខុនោះ) នឹងលះបង់ជាតិសង្សារ ហើយធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃកងទុក្ខបានមិនខាន ។

ចប់ ពុទ្ធភាណវារៈទី ៣ ។

(១០៩) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្លឹងចាត្រ ទឹងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងវេសាលី លុះស្តេចទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងវេសាលីហើយ ទ្រង់ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ទ្រង់ជាកក្រឡេកមើលនូវក្រុងវេសាលីដូចជាដំរីដែលក្រឡេកបែរមើល (នូវទីខាងក្រោយ) ហើយត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ តថាគត ឃើញក្រុងវេសាលីម្តងនេះជាបច្ឆិមទស្សនៈ (ការឃើញទីបំផុត) ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់ភណ្ឌគ្រាម ។

ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បច្ចស្សោ-
សិ ។ អថខោ ភគវា មហតា តិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ
យេន កណ្ហាភាគោ តេនុបសង្កមិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា កណ្ហា-
ភាគេ វិហរតិ ។ តត្រ ខោ ភគវា តិក្ខ្វ អាមន្តេសិ
ចតុន្នំ តិក្ខវេ ឈានំ អនន្តរោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ
ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច ។
តតមេសំ ចតុន្នំ ។ អរិយស្ស តិក្ខវេ សីលស្ស
អនន្តរោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ
សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច ។ អរិយស្ស តិក្ខវេ
សមាធិស្ស អនន្តរោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃ-
មទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច ។

ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅដល់ កណ្ហគ្រាម ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ បានឮថា ព្រះមាន ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្ហគ្រាមនោះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមាន ព្រះភាគ បានត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអនុ្ទាលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងសង្សារវដ្ត) អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបាន ចាក់ធ្លុះនូវធម៌ទាំង ៤ យ៉ាង ។ ធម៌ទាំង ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអនុ្ទាលទៅ ត្រាច់ រង្គាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ធ្លុះនូវអរិយសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នក ទាំងឡាយក្តី ដែលអនុ្ទាលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែង យ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ធ្លុះនូវអរិយសមាធិ ។

អរិយាយ កិក្ខវេ បញ្ញាយ អនុពោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច ។ អរិយាយ កិក្ខវេ វិមុត្តិយា អនុពោធា អប្បដិវេធា ឯវមិទំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច ។ តយិទំ កិក្ខវេ អរិយំ សីលំ អនុពុទ្ធំ បដិវិទ្ធំ អរិយោ សមាធិ អនុពុទ្ធោ បដិវិទ្ធោ អរិយា បញ្ញា អនុពុទ្ធា បដិវិទ្ធា អរិយា វិមុត្តិ អនុពុទ្ធា បដិវិទ្ធា ខុច្ឆិន្នា ភវតណ្ហា ខីណា ភវនេត្តិ ឧច្ឆិន្នា បុនព្ភវោតិ ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន[๑] សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

---

๑ ម. វត្វា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ធ្លុះនូវអរិយបញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដឹង មិនបានចាក់ធ្លុះនូវអរិយវិមុត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសីលនោះឯង ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ អរិយសមាធិដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ អរិយបញ្ញាដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ អរិយវិមុត្តិដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ តវតណ្ហាគឺសេចក្តីប្រាថ្នាកង៏តព កំសូន្យទៅ ខ្សែគឺតណ្ហា ដែលអាចនាំសត្វអំពីភពមួយទៅភពមួយក៏អស់ទៅ ភពថ្មីទៀត ក៏មិនមានក្នុងកាលឥឡូវនេះឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះហើយ ព្រះសុគតជាសាស្តា លុះទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះតទៅទៀតថា

(๑๑๐) សីលំ សមាធិ បញ្ញា ច
វិមុត្តិ ច អនុត្តរា
អនុពុទ្ធា ឥមេ ធម្មា
គោតមេន យសស្សិនា
ឥតិ ពុទ្ធោ អភិញ្ញាយ
ធម្មមក្ខាតិ(๑) ភិក្ខុនំ
ទុក្ខស្សន្តកិរំ(๒) សត្ថា
ចក្ខុមា បរិនិព្ពុតោតិ ។

(๑๑๑) តត្របិ សុទំ ភគវា ភណ្ឌាគមេ វិហរន្តោ
ឯតទេវ ពហុលំ ភិក្ខូនំ ធម្មិ កថំ កថេតិ ឥតិ សី-
លំ ឥតិ សមាធិ ឥតិ បញ្ញា សីលបរិភាវិតោ សមាធិ
មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ សមាធិបរិភាវិតា
បញ្ញា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា បញ្ញាបរិភាវិតំ
ចិត្តំ សម្មទេវ អាសវេហិ វិមុច្চតិ សេយ្យថីទំ កាមា-
សវា ភវាសវា អវិជ្ជាសវាតិ ។

---

๑ ឧ. ម. ធម្មមក្ខាសិ ។ ๒ ឧ. ម. ទុក្ខស្សន្តករោ ។

(๑๑๐) ធម៌ទាំងនេះ គឺសីល សមាធិ បញ្ញា និងវិមុត្តិ ដ៏ប្រសើរ ព្រះគោតមព្រះអង្គមានយស បានត្រាស់ដឹងហើយ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ដឹង យ៉ាងនេះហើយ ទើបសំដែងធម៌ប្រាប់ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសាស្តាមានចក្ខុ ទ្រង់ធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុត នៃកងទុក្ខ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ។

(๑๑๑) បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងកណ្ឌគ្រាមនោះ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាជាច្រើន ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិដូច្នេះ បញ្ញាដូច្នេះ សមាធិដែលអប់រំ ដោយសីលហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំ ដោយសមាធិហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចិត្តដែលអប់រំ ដោយបញ្ញាហើយ រមែងរួចស្រឡះដោយប្រពៃចាកអាសវៈទាំងឡាយ គឺកាមាសវៈ ភវាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

(๑๑๒) อถ โข ภควา ภณฺฑคามโต ยาวตกญฺจิ วิหารตฺถาย อายสฺมนฺตญฺจ อานนฺทญฺจ อามนฺเตสิ อายามานนฺท ยาว มาตฺถกาโม อมฺหากาโม ฉมฺหากาโม ยาว[๑] โกฏิคามกา เตนุปสงฺกมิสฺสามาติ ฯ ฯ ภควา กโตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ อถ โข ภควา มหาตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ยาว โกฏิคามกา ตทวสริ ฯ ตตฺร สุทํ ภควา โกฏิคามเก วิหรติ อานนฺเท เจติเย ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ จตฺตาโรเม ภิกฺขเว มหาปเทสา เทเสสฺสามิ ตํ สุณาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ ฯ ภควา เอตทโวจ

---

๑ ฉ. ภณฺฑคามเก ฯ เป ฯ อมฺหากาเม...ฉมฺหากาเม....ยาว ฯ ม. ภณฺฑคามเก ยาว อมฺหากาเม ยาว ฉมฺหากาเม ยาว ฯ

[๑๑๒] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកណ្ឌគ្រាម តាមសមគួរ ដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ ហើយទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់ហត្ថិគ្រាម អម្ពគ្រាម ជម្ពុគ្រាម នឹងភោគនគរ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅដល់ភោគនគរ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនអង្គ ។ ឯាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអានន្ទចេតិយ ដិតភោគនគរនោះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងមហាប្រទេសទាំង ៤ នេះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងក្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា

(๑๑๓) ๙๘ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ฯลฯ វេទេយ្យ សម្បុ-
មេតំ អាវុសោ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ អយំ
ធម្មោ អយំ វិនយោ ๙ំ សត្ថុ សាសនន្តិ តស្ស
ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ ภาสิตំ เจว អភินន្ទិតព្ពំ อปฏิกฺโกสิตព្ពំ ฯ
អនភិនន្ទិត្វា អปฏิกฺโกสิត្វា តานิ បទ-
ព្យញ្ជនានិ សាធុកំ อุคฺคเหตฺวา สុตฺเต โอสาเรตព្ពានិ(๑)
វិនយេ សន្ទស្សេតព្ពានិ ฯ តានិ เจ สុตฺเต โอสារីយ-
មានានិ วินเย สន្ទស្សីយមានានិ ๙ เจว สុตฺเต โอ-
สរន្តិ(๒) ๙ จ วินเย(๓) สន្ទិស្សន្តិ ฯ និដ្ឋមេត្ថ គន្តព្ពំ
អន្ទា ๙ំ ๙ เจว តស្ស ภគวโต วចនំ ๙มสฺส จ
ភិក្ខុនោ อุคฺคหิតន្តិ ๙តំ เหตំ ภิกฺขเว ๙ฺเญยฺยาถ ฯ
តានិ เจ สុตฺเต โอสារីយមានានិ(๔) วินเย สន្ទស្សី-
យមានានិ สុตฺเต เจ(๕) โอสរន្តិ วินเย เจ สន្ទិស្សន្តិ ฯ

---

๑ ม. ឧតារេតព្ពានិ ฯ ๒ ม. ឧ. ឧតរន្តិ ฯ ๓ ឧ. ๙ វិនយេ ฯ ๔ ឧ. ឧតារី-
យមានានិ ฯ ๕ ឧ. ម. បេរំ ฯ

(๑๑๓) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពាក្យនុ៎ះ ខ្ញុំបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគថា នេះជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រេកអរ កុំអាលយាត់ការសិតរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ ។ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនទាន់ត្រេកអរ មិនទាន់យាត់ហើយ ត្រូវរៀននូវបទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្អាបសួនមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្អាបសួនមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យទៅហើយ មិនប្រជុំចុះគឺមិនមានក្នុងព្រះសូត្រផង មិនប្រាកដក្នុងព្រះវិន័យផងទេ ។ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងពាក្យនេះថា នេះមិនមែនជាព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះទេ ជាពាក្យដែលភិក្ខុនេះរៀនខុសដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវចោលពាក្យនុ៎ះចេញ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្អាបសួនមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យទៅហើយ ក៏ប្រជុំចុះក្នុងព្រះសូត្រផង ប្រាកដក្នុងព្រះវិន័យផង ។

อิฏฺฐเมตฺถ กตฺตพฺพํ อทฺธา ตีณิ ตสฺส ภควโต วจนานิ ตสฺส จ ภิกฺขุโน สุตฺตนฺติ ตีณิ ภิกฺขเว ปมมํ มหาปเทสนนฺติ ฉายเยฺยาถ ฯ

(๑๑๔) ตตฺถ ยโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌายเตยฺย อนุปาทาย จ โลกสฺมึ ตาย อาภาย สญฺญา วิหารโต สตฺถเรว สทฺธาย ภิกฺขุ ตสฺส เม สญฺญสฺส สมฺมุขา สุตนฺติ สมฺมุขา ปฏิคฺคหิตนฺติ อยญฺหิ ตตฺถ อตฺโถ อยญฺหิ ปาฬิยา ตีณิ สุตฺตานิ สาสนนฺติ ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ภาสิตนฺติ เอวมฺปิ อภินนฺทิตพฺพํ อภิวทิตพฺพนฺติ ฯ อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา ตานิ ปทพฺยญฺชนานิ สาธุกํ อุคฺคเหตฺวา สุตฺเต โอสาเรตพฺพานิ วินเย สนฺทสฺเสตพฺพานิ ฯ ตานิ เจ สุตฺเต โอสารียมานานิ วินเย สนฺทสฺสียมานานิ น เจว สุตฺเต โอสรนฺติ น จ วินเย สนฺทิสฺสนฺติ ฯ อิฏฺฐเมตฺถ กตฺตพฺพํ อทฺธา ตีณิ น เจว ตสฺส ภควโต วจนานิ ตสฺส จ ภิกฺขุสงฺฆสฺส[๑] ทุคฺคหิตนฺติ ฐตฺวา หเรถ ภิกฺขเว

๑ ฉ. ม. สงฺฆสฺสาติ ฯ

អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តកន្តឹងពាក្យនេះថា នេះជាព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ដែលភិក្ខុនេះរៀនត្រូវល្អហើយដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាប្រទេសជាបឋមនេះចុះ ។

(๑๑๔) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកន្តឹងសាសនានេះ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសង្ឃនៅក្នុងអាវាសឯណោះ មានទាំងភិក្ខុជាថេរៈមានទាំងភិក្ខុជាប្រធាន ខ្ញុំបានស្តាប់ឃ្លានទទួលចំពោះមុខព្រះសង្ឃនោះថា នេះជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រេកអរ កុំអាលឃាត់នូវភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ ។ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនទាន់ត្រេកអរ មិនទាន់ឃាត់ហើយត្រូវរៀននូវបទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្ទង់មើលក្នុងព្រះសូត្រប្រៀបធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យទៅហើយ មិនប្រជុំចុះក្នុងព្រះសូត្រផង មិនប្រាកដក្នុងព្រះវិន័យផងទេ ។ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តកន្តឹងពាក្យនេះថា នេះមិនមែនជាព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគទេ ជាពាក្យដែលភិក្ខុសង្ឃនោះរៀនខុសដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ

ฉฑฺเฑยฺยาถ ฯ ตานิ เจ สุตฺเต ฉิชฺชมานานิ วินเยเย สนฺทิสฺสนฺติ สุตฺเต เจ ฉิชฺชมานานิ วินเยเย เจ สนฺทิสฺสนฺติ ฯ นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตฺวา อทฺธา ตทุภยนฺติ ตสฺส ภควโต วจนนฺติ ตสฺส จ สมฺปฏิจฺฉิตพฺพนฺติ ตทุภยนฺติ ภิกฺขเว ทุติยนฺติ มยาปเนตนฺติ ฉาเรยฺยาถ ฯ

(๑๑๙) ตตฺร ยานิ ภิกฺขเว ภิกฺขู ปาตุ วเทยฺยุ อมุกสฺมึ นาม อาวาเส สงฺฆถุลา เถรา ภิกฺขู พหุสฺสุตา อาคตาคมา ธมฺมธรา วินยธรา มาติกาธรา เตสนฺเต เมเถรานนฺติ สมฺมา สุตนฺติ สมฺมา ปฏิคฺคหิตนฺติ อยนฺติ ธมฺโม อยนฺติ วินโย ตทุภยนฺติ สตฺถุ สาสนนฺติ ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขูนา ภาสิตนฺติ เนว อภินนฺทิตพฺพนฺติ ฯเปฯ ยานิ วินเยเย สนฺทิสฺสนฺติ ฯ นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตฺวา อทฺธา ตทุภยนฺติ ยเถว ตสฺส ภควโต วจนนฺติ เตสญฺจ เถรานนฺติ ตุฏฺฐหิตนฺติ ตทุภยนฺติ เหตนฺติ ภิกฺขเว ฉฑฺเฑยฺยาถ ฯ ตานิ เจ

គប្បីចោលពាក្យនុ៎ះចេញ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ កាលបើអ្នកទាំង
ឡាយ សួរនាំមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យទៅហើយ
ក៏ប្រជុំបុះក្នុងព្រះសូត្រផង ប្រកាសដក្នុងព្រះវិន័យផង ។ អ្នកទាំងឡាយគប្បី
ដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងពាក្យនេះថា នេះជាព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគនោះ ដែលព្រះសង្ឃនោះរៀនត្រូវល្អហើយដោយពិត ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចាំទុកនូវមហាប្រទេសជាគំរប់ពីរនេះចុះ ។

(๑๑๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកកងសាសនានេះ គប្បីពោល
យ៉ាងនេះថា កិក្ខុជាថេរៈច្រើនអង្គ នៅក្នុងអាវាសឯណោះ សុទ្ធតែជា
ពហុស្សូត្រ ចេះចាំក្នុងគម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រ-
ទ្រង់មាតិកា ខ្ញុំបានស្តាប់ បានទទួល ចំពោះមុខព្រះថេរៈទាំងនោះថា នេះ
ជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រេកអរនឹងភាសិតរបស់កិក្ខុ
នោះឡើយ ។ បេ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈមិនប្រកាសដក្នុងព្រះវិន័យ ។
អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងពាក្យនេះថា នេះមិនមែន
ជាព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះទេ ជាពាក្យដែលព្រះថេរៈ
ទាំងនោះរៀនខុសដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ
អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចោលពាក្យនុ៎ះចេញ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ

สุตฺตนฺติ ทีฆนิกายปริยาปนฺนตาย ลกฺขณยุตฺตตาย จ สุตฺตนฺติ ลทฺธนามานิ เวยฺยากรณานิ สนฺธายาห ตตฺถ ปน ปาฬิยา อตฺถสฺส จ อนุสนฺธิยา จ ปุพฺพาปรโยชนาย จ ปริปุณฺณตาย ปาฏิยเมกฺกตาย จ สุนิกฺขิตฺตตาย จ สุฏฺฐุ ปกาสิ

កាលបើអ្នកចាំង្ឆាយសួរដំមើលក្នុងព្រះសូត្រ ។ បេ ។ ប្រាកដក្នុងព្រះវិន័យ ។ អ្នកចាំង្ឆាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីប្រុលចិត្តក្នុងពាក្យនេះថា នេះជាព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ដែលព្រះថេរៈចាំងនោះរៀនត្រូវល្អហើយដោយពិត ម្នាលកិកុចាំង្ឆាយ អ្នកចាំង្ឆាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបទេសជាគំរប់ ៣ នេះចុះ ។

(๑๑๖) ម្នាលកិកុចាំង្ឆាយ កិកុកង៏សាសនានេះ គប្បីពោលយ៉ាង៏នេះថា កិកុជាថេរៈនៅកង៏អាវាសឯណោះជាពហុស្សូត្រ ចេះចាំក្នុងគម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា ខ្ញុំបានស្តាប់បានទទួលចំពោះមុខព្រះថេរៈអង្គនោះថា នេះជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះសាស្តា ម្នាលកិកុចាំង្ឆាយ អ្នកចាំង្ឆាយ កុំអាលត្រេកអរ កុំអាលឃាត់នូវភាសិតរបស់កិកុនោះឡើយ ។ លុះអ្នកចាំង្ឆាយ មិនទាន់ត្រេកអរ មិនទាន់ឃាត់ហើយ គប្បីរៀននូវបទនឹង៏ព្យញ្ជនៈចាំង៏នោះឲ្យចាំល្អ ហើយសួរដំមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យ ។ បទនឹង៏ព្យញ្ជនៈចាំង៏នោះ កាលបើអ្នកចាំង្ឆាយ សួរដំមើលក្នុងព្រះសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងព្រះវិន័យទៅហើយ មិនប្រជុំចុះក្នុងព្រះសូត្រផង៏ មិនប្រាកដក្នុងព្រះវិន័យផង៏ទេ ។

ฉินฺนมูลกา ภวิสฺสติ ฯเปฯ อยฺหา สีลกฺขนฺธา สมาธิกฺขนฺธา ปญฺญาขนฺธา วิมุตฺติขนฺธา วิมุตฺติญาณทสฺสนกฺขนฺธา ปฏิสมฺภิทาญาณานิ ฉฬภิญฺญา ฯ ตตฺร ภนฺเต ภควา ปฐมชฺฌานสมาปตฺติยา ปรินิพฺพายิสฺสติ ทุติยชฺฌานสมาปตฺติยา ปรินิพฺพายิสฺสติ ตติยชฺฌานสมาปตฺติยา ปรินิพฺพายิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานสมาปตฺติยา ปรินิพฺพายิสฺสติ อากาสานญฺจายตนสมาปตฺติยา ปรินิพฺพายิสฺสติ วิญฺญาณญฺจายตนสมาปตฺติยา ปรินิพฺพายิสฺสติ อากิญฺจญฺญายตนสมาปตฺติยา ปรินิพฺพายิสฺสติ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสมาปตฺติยา ปรินิพฺพายิสฺสติ สพฺพสงฺขารสมถสมาปตฺติยา ปรินิพฺพายิสฺสตีติ ฯ

[๑๑๗] อถโข ภควา โกกนทเร ยถาภิรนฺตึ วิหริตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ อายามานนฺท เยน จาปาลเจติยสฺส ตเทวุปสงฺกมิสฺสามาติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ

---

๑ ม. วิหรนฺโต ฯ

អ្នកចាំធ្លាយគប្បីដល់នូវសេចក្តីប្រុងចិត្តក្នុងពាក្យនេះ ។ បេ ។ ថា នេះជាព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ដែលព្រះថេរៈនោះរៀនត្រូវល្អហើយដោយពិត ម្នាលភិក្ខុចាំធ្លាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចាំធ្លាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបទេសជាគំរប់ ៤ នេះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំធ្លាយ អ្នកចាំធ្លាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបទេសចាំង ៤ នេះឯង ។ ចានពួកថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអានន្ទចេតិយ ដ៏តកោគនគរនោះឯង ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាជាច្រើន ដល់ភិក្ខុចាំធ្លាយយ៉ាងនេះថា សីលដូច្នេះ សមាធិដូច្នេះ បញ្ញាដូច្នេះ សមាធិដែលអប់រំដោយសីលហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាធិហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ញាហើយ រមែងរួចស្រឡះដោយប្រពៃ ចាកអាសវៈចាំធ្លាយ គឺកាមាសវៈ ភវាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ។

(๑๑๗) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកោគនគរតាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ ហើយត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់ក្រុងចាវ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

អថខោ ភគវា មហាតា កិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ យេន ចាវ តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា ចាវយំ វិហារតិ ចុន្ទស្ស កម្មារបុត្តស្ស អម្ពវនេ ។ អស្សោសិ ខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ ភគវា កិរ ចាវំ អនុប្បត្តោ ចាវយំ វិហារតិ មយ្ហំ អម្ពវនេតិ ។ អថខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ ចុន្ទំ កម្មារបុត្តំ ភគវា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេសិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំសេសិ ។ អថខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ ភគវតា ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទបិតោ សមុត្តេជិតោ សម្បហំសិតោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អធិវាសេតុ មេ ភន្តេ ភគវា ស្វាតនាយ ភត្តំ សទ្ធឹ កិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា

ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅដល់ក្រុងបាវា ព្រមដោយ
ភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពវ័ន
(ព្រៃស្វាយ) របស់នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត (កូនជាងមាស) ទៀបក្រុងបាវ
នោះ ។ នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគស្តេចមក
ដល់ក្រុងបាវ ឥឡូវនេះទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពវ័នរបស់អាត្មាអញ ទៀបក្រុង
បាវ ។ គ្រានោះ នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុង
ទីសមគួរ ។ លុះនាយចុន្ទកម្មារបុត្ត អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ
ដោយធម្មីកថា ។ លំដាប់នោះ នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត កាលដែលព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ
ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគមួយអន្ទឹងដោយភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្ត
របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់ទទួល

តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ ភគវតោ
អធិវាសនំ វិទិត្វា ពុទ្ធាយ សតា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា
បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ ចុន្ទោ កម្មា-
របុត្តោ តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន សកេ និវេសនេ
បណីតំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិយាទាបេត្វា ប-
ហូតញ្ច សូករមទ្ទវំ ភគវតោ កាលំ អារោចាបេ-
សិ កាលោ ភន្តេ និដ្ឋិតំ ភត្តន្តិ ។ អថខោ ភគវា
បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សទ្ធិំ ភិក្ខុ-
សង្ឃេន យេន ចុន្ទស្ស កម្មារបុត្តស្ស និវេសនំ តេនុ-
បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ
ខោ ភគវា ចុន្ទំ កម្មារបុត្តំ អាមន្តេសិ យន្តេ ចុន្ទ
សូករមទ្ទវំ បដិយត្តំ តេន មំ បរិវិស យំ បនញ្ញំ ខាទ-
នីយំ ភោជនីយំ បដិយត្តំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិវិសាតិ ។

និមន្តដោយតុណ្ហីភាព ។ លុះនាយចុន្ទកម្មារបុត្ត ជ្រាបដឹងច្បាស់ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកចាកទីអង្គុយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រក្សិណហើយចេញទៅ ។ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅហើយ ទើបនាយចុន្ទកម្មារបុត្ត ក៏ឲ្យគេចាត់ចែងខាទនីយភោជនីយ-ហារមានរសដ៏ពីសា ព្រមទាំងសូករមទ្ទវៈ[1]ដ៏ច្រើន ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួនហើយ ឲ្យគេទៅក្រាបទូលកត្តកាលចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលគួរហើយ កត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់លំនៅរបស់នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់រួចហើយ ក៏ត្រាស់នឹងនាយចុន្ទកម្មារបុត្តថា ម្នាលនាយចុន្ទ សូករមទ្ទវៈណា ដែលអ្នកតាក់តែងហើយ ចូរអ្នកអង្គាសតថាគតដោយសូករមទ្ទវៈនោះចុះ ឯខាទនីយភោជនីយហារដទៃណា ដែលអ្នកតាក់តែងហើយ ចូរអ្នកអង្គាសភិក្ខុសង្ឃដោយខាទនីយភោជនីយហារនោះចុះ ។

---

๑ ពាក្យថា សូករមទ្ទវៈ បានដល់សាច់ជ្រូកដែលគេចិញ្ចឹមឲ្យល្អិតទន់ហើយចំអិនដោយល្អ ។ មួយទៀតថា សូករមទ្ទវៈ នេះជាឈ្មោះភោជនដែលគាក់តែងត្រូវតាមតម្រានៃអ្នកបរិភោគរសឆ្ងាញ់ ។ អដ្ឋកថា ។

ឯវំ ភន្តេតិ ខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យំ អហោសិ សូករមទ្ទវំ បដិយត្តំ តេន ភគវន្តំ បរិវិសិ យំ បនញ្ញំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិយត្តំ តេន តុណ្ហីភូតំ បរិវិសិ ។ អថខោ ភគវា ចុន្ទំ កម្មារ-បុត្តំ អាមន្តេសិ យន្តេ ចុន្ទ សូករមទ្ទវំ អវសិដ្ឋំ តំ សោព្ភេ និខណាហិ ជាហន្តំ ចុន្ទ បសក្ខាមិ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្ម-ណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ យស្ស តំ បរិភុត្តំ សម្មា បរិណាមំ គច្ឆេយ្យ អញ្ញត្រ តថាគតស្សាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ ចុន្ទោ កម្មារបុត្តោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យំ អហោសិ សូករមទ្ទវំ អវសិដ្ឋំ តំ សោព្ភេ និខណិត្វា

នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏អង្គាសព្រះមានព្រះភាគ ដោយសូករមទ្ទវៈដែលខ្ទួនតាក់តែងហើយ អង្គាសភិក្ខុសង្ឃដោយភាទនីយភោជនីយាហារដទៃ ដែលខ្ទួនតាក់តែងហើយ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងនាយចុន្ទកម្មារបុត្តថា ម្នាលនាយចុន្ទ សូករមទ្ទវៈណារបស់អ្នកដែលនៅសល់ អ្នកចូរកប់ទ្វេសូករមទ្ទវៈនោះកន្លងរណ្តៅទៅ ម្នាលនាយចុន្ទ ក្នុងលោក (នេះ) ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស តថាគតមិនឃើញបុគ្គលណាមួយដែលបរិភោគទ្វេសូករមទ្ទវៈនោះ ហើយសូករមទ្ទវៈនោះគប្បីដល់នូវកិរិយារលួយទៅដោយល្អឡើយ រឿរលែងតែតថាគតចេញ ។ នាយចុន្ទកម្មារបុត្តទទួល ព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កប់សូករមទ្ទវៈដែលនៅសល់នោះកន្លងរណ្តៅ

ยเถว ภควา เตฺรปุรสงฺคมึ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ฯเปฯ นิสีทิ ฯ ฯเปฯ นิสินฺโน โข ปนสฺส ภควโต ปุรโต ภควโต ปิฏฺฐิยา ภควนฺตเมว อุทฺทิสฺสตฺวา สมาธเปตฺวา สมุตฺเตชเนตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ฯ อถโข ภควาโต ปุนทิวสฺส ภควโต ปุรตฺถิมสฺส ภาคสฺส ปาโตว อาคนฺตฺวา อุปฏฺฐานสาลายํ ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ ตโต(๑) สุทํ ภควา สเกน สมฺมาสมาธินา อภิภายตนานิ อาวิภาเวสิ ฯ อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ อายามานนฺท เยน กุสินารา เตฺรปุรสงฺคมึ สาลวนนฺติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ

---

๑ ฉ. ม. ๓ ฯ

ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយ
បង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាយចុន្ទកម្មារ-
បុត្ត អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់ឲ្យឃើញច្បាស់
ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ហើយក៏ក្រោកចាក
អាសនៈស្តេចចេញទៅ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធានតគ្គរបស់
នាយចុន្ទកម្មារបុត្តរួចហើយ ព្រះអាពាធ ដ៏ខ្លាំងក៏កើតឡើង វេទនា
ដ៏ក្លៀវក្លា កើតអំពីលោហិតប្បក្ខន្ទិកាពាធ (អាពាធចុះព្រះលោហិត)
ដិតនឹងដល់នូវមរណៈ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ
មានព្រះសតិនឹងសម្បជញ្ញៈមិនបានលំបាក ទ្រង់អត់សង្កត់នូវវេទនានោះ
បាន ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
មកថា ម្នាលអានន្ទ មក យើងនឹងទៅកាន់ក្រុងកុសិនារា ។ ព្រះអា-
នន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។

[๑๑๘] ចុន្ទស្ស កម្មំ កុញ្ជិត្វា
កម្មារស្សន្តិ មេ សុតំ
អាពាធំ សម្ផុសិ(๑) ធីរោ
សពាឡ្ហំ មារណន្តិកំ ។
កុត្តស្ស វេ(๒) សូករមទ្ទវេន
ព្យាធិ សពាឡ្ហា(๓) ឧទបាទិ សត្ថុ(๔)
វិរេចមានោ ភគវា អវោច
តញ្ជាមហំ កុសិនារំ គមិស្សន្តិ ។

(ឥមា គាថាយោ សង្គីតិកាលេ សង្គីតិការកេហិ វុត្តា(๕))

[๑๑๙] អថខោ ភគវា មគ្គា ឱក្កម្ម យេន អញ្ញតរំ(๖) រុក្ខមូលំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ ចតុក្កណ្ណំ សង្ឃាដិំ បញ្ញបេហិ កិលន្តោស្មិ អានន្ទ

๑ ម. សម្ផុសី ។ ម. សំផុសិ ។ ๒ ម. ម. ប. ។ ๓ ម. ព្យាធិប្បពាឡ្ហា ។ ម. បពាឡ្ហោ ។ ๔ ម. ម. សត្ថុនោ ។ ๕ ម. ចោត្ថកេសុ ឥមា គាថាយោ វុត្តាតិ ន ទិស្សន្តិ ។ ๖ ម. យេនញ្ញតរំ ។

(๑๑๘) ខ្ញុំបានឮថា ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់សោយកត្តរបស់នាយចុន្ទ កម្មារបុត្ត ហើយមានព្រះអាពាធជាទម្ងន់ ជិតនឹងមរណៈ។ ព្យាធិដ៏ក្លាកើតដល់ព្រះសាស្តា ដែលសោយកត្តៈ ដោយសូករមទ្ទវៈ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានអាពាធចុះព្រះលោហិតរឿយៗ ទើបមានព្រះពុទ្ធតម្រាស់ថា តថាគតនឹងទៅកាន់ក្រុងកុសិនារា ។

(គាថាទាំងនេះ ព្រះសង្គីតិកាចារ្យទាំងឡាយ សំដែងហើយក្នុងកាលធ្វើសង្គីតិ) ។

(๑๑๙) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បៀសចេញអំពីផ្លូវ ហើយទ្រង់ចូលទៅ កាន់ម្លប់ឈើ ๑ លុះចូលដល់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកក្រាលសង្ឃាដិ ជាន់ ๔ ឲ្យតថាគតដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតល្វើតល្វៃណាស់

និសីទិស្សាមីតិ ។ ឃំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បដិស្សុត្វា ចតុក្កណ្ឌំ សង្ឃាដឹ បញ្ញបេសិ ។ និសីទិ ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ ចាតិយំ អាហរ បិចាសិនោស្មិ អានន្ទ បិវិស្សាមីតិ ។ ឃំ ភន្តេតិ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ បញ្ចមត្តានិ សកដសតានិ អតិក្កន្តានិ(๑) តំ ចក្កង្គណំ ឧទកំ បរិត្តំ លុឌ្ឋិតំ អាវិលំ សន្ទតិ អយំ ភន្តេ ភគវតោ កុក្កុដសេតិ(๒) អវិទូរេ អញ្ញោទកា សាតោទកា សីតោទកា សេតោទកា សុបតិត្ថា រមណីយា ឯត្ថ ភគវា ចាតិយញ្ច បិវិស្សតិ ភត្តានិ ច សីតិភវិស្សតីតិ(๓) ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ អានន្ទ ចាតិយំ អាហរ បិចាសិនោស្មិ

---

๑ ឧ. ម. អតិក្កន្តានិ ។ ๒ ឧ. ភគវតោ ឥទំ ។ ម. ភគវតោ ឥទំ ។ ๓ ឧ. ម. សីតំ ភវិស្សតីតិ ។

តថាគតអង្គុយសិន ។ ព្រះអានន្ទ មានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូល នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយក៏ក្រាលសង្ឃាដិ មានជាន់ ៤ ថ្វាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែល ព្រះអានន្ទក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់រួចហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទ មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកទៅដងទឹក មកឲ្យតថាគតដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតស្រេកទឹកណាស់ តថាគតនឹងឆាន់ទឹកបន្តិច ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ រទេះបំផ្លុន ៥០០ គេបរឆ្លងទៅហើយ ទឹកនោះតិច កង់រទេះកំកិន ល្អក់រាក់រា ហូរមក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ស្ទឹងកកុធៈដ៏តទៅនេះ មានទឹកថ្លា មានទឹកមានសេជាតិស្រួល មានទឹកត្រជាក់ មានទឹកឆេ មានកំពង់ក៏ស្រួលជាទីគួរត្រេកអរ តែងស្ទឹងនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគនឹងសោយទឹកក៏បាន នឹងស្រង់ព្រះកាយ ឲ្យត្រជាក់ស្រួលក៏បាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកទៅដងទឹកមកឲ្យតថាគតដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតស្រេកទឹកណាស់

อานนฺท ปริสฺสมีติ ฯ ตุตฺถิยมฺปิ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ ฯเปฯ ปญฺ-ญตฺตานิ สตฺตสตานิ อภิกฺกนฺตานิ ตานิ ปกฺกนฺตานิ ฯเปฯ กกุธนทึ อาคจฺฉเร อโนตตา สาโตทกา สีโตทกา เสโตทกา สุปติตฺถา รมณียา ฯเปฯ ภควา ตาทิ-ยญฺหิ ปริสฺสเต ตตฺถาปิ สีตีภวิสฺสตีติ ฯ ตติ-ยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ ฯเปฯ เมตฺถ อานนฺท ตาทิยํ อาคาร ปิตาสิเสสฺมิ อานนฺท ปริสฺสมีติ ฯ ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา ปตฺตํ คเหตฺวา เยน สา นทิ เตนุปสงฺกมิ ฯ อถ โข สา นทิ ปกฺกนฺตา ป-ริตฺตา ลุทฺทิตา อาวิลา สนฺทมานา อายสฺมนฺเต อานนฺเท อุปสงฺกมนฺเต อทฺธา ปิปฺผลิสฺสติ อถาวิลา สนฺ-ทิ(๑) ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ฯเปฯ

---

๑ ม. ม. สนฺทิตฺถ ฯ

តថាគតនឹងធានាទឹកបន្តិច ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ពីរដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ រទេះចំនួន ៥០០ គេបរឆ្លងទៅហើយ ទឹកនោះតិច កង់រទេះក៏កិន ល្អក់រំកិលរំ ហូរមក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ស្ទឹងកកុធៈដ៏តនៅនេះ មានទឹកថ្លា មានទឹកមានសេជាតិស្រួល មានទឹកត្រជាក់ មានទឹករងមានកំពង់ក៏ស្រួល ជាទីគួរត្រេកអរ ក្នុងស្ទឹងនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគនឹងសោយទឹកក៏ចាន នឹងស្រង់ព្រះកាយឲ្យត្រជាក់ស្រួលក៏ចាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ ជាគំរប់បីដងទៀតថា ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកទៅដងទឹក មកឲ្យតថាគតដោយឆាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតស្រេកទឹកណាស់ តថាគតនឹងធានាទឹកបន្តិច ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលព្រះបន្ទូល នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏កាន់ចាត្រដើរតម្រង់ទៅស្ទឹងនោះ ។ លំដាប់នោះ ស្ទឹងតូចដែលកង់កិន ល្អក់រំកិលរំ ហូរមកនោះ កាលដែលព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅជារងថ្ងា មិនល្អក់ហូរមកវិញ ។ ទើបព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា

อฏฺฐวิยํ วต เภา อกฺกุสลํ วต เภา ตถาคตสฺส มหิทฺธิกตา มหานุภาวตา อยญฺหิ สา ทิสา จกฺกฏฺฐา ปวตฺตา ปุถฺวิโต อาวิลา สนฺทมานา มยิ อุปสงฺกมนฺเต อฏฺฐา วิปฺปสนฺนา อนาวิลา สนฺตีติ ฯ ปสฺสถ ภานิยํ อานนฺทาย ยาย ภคฺคา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภคฺควนฺตํ เอตทโวจ อฏฺฐวิยํ ภนฺเต อกฺกุสลํ ภนฺเต ตถาคตสฺส มหิทฺธิกตา มหานุภาวตา ยทิทญฺหิ สา ภนฺเต ทิสา จกฺกฏฺฐา ปวตฺตา ปุถฺวิโต อาวิลา สนฺทมานา มยิ อุปสงฺกมนฺเต อฏฺฐา วิปฺปสนฺนา อนาวิลา สนฺถรติ ปิวนฺตุ ภคฺคา ภานิยํ ปิวนฺตุ สุคโต ภานิยนฺติ ฯ อถโข ภคฺคา ภานิยํ อหาสิ ฯ

(๑๒๐) เตน โข ปน สมเยน ปุกฺกุโส มลฺลปุตฺโต อาฬารสฺส กาลามสฺส สาวโก กุสินารายา ทิสาภาคมฺหา ปจฺจุคฺคจฺฉติ ฯ

ន្ទហ្ន៎ ហេតុនេះជាអស្ចារ្យពេកណាស់ ន្ទហ្ន៎ ហេតុនេះចំឡែកពេកណាស់ ស្ទឹងតូចនេះឯងដែលកងំកិនល្អក់រឹតវែ ហូរមក កាលបើអាត្មាអញចូលមក ដល់ ក៏ត្រឡប់ទៅជាទឹករងឹថ្លាស្អាតមិនល្អក់ហូរមកវិញ ព្រោះព្រះតថាគត មានឫទ្ធិធំ មានអានុភាពធ ។ ព្រះអានន្ទក៏ដងទឹកដោយបាត្រ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះ ជាអស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះ ចំឡែកពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ស្ទឹងតូចដែលកងំកិនល្អក់រឹតវែកំពុងហូរមកនោះ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅជាទឹករងឹថ្លាស្អាតមិនល្អក់ហូរមកវិញ ព្រោះព្រះអង្គមានឫទ្ធិធំ មានអានុភាពធំ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយព្រះសុទ្ធរស សូមព្រះសុគត ទ្រង់សោយព្រះសុទ្ធរស ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់សោយព្រះសុទ្ធរស ។

[๑๒๐] សម័យនោះឯង មហាបុត្ត (ព្រះរាជបុត្រនៃមល្លក្សត្រិយ៍) ព្រះនាមបុក្កុសៈ ជាសាវ័កបស់អាឡារគោបស កាលមគោត្ត ចេញអំពីក្រុងកុសិនារា ដើរទៅតាមផ្លូវធ្លាយ សំដៅទៅកាន់ក្រុងបាវា ។

อนฺตรา เจ ปุกฺกุสา มลฺลปุตฺตา กกรวณฺฑํ อาคจฺฉนฺติ ทุกฺกฏเล ฉายูทกสมฺปนฺนํ(๑) เยน กกรา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา กกรวณฺฑํ อภิรุหิตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข ปุกฺกุสา มลฺลปุตฺตา กกรวณฺฑสฺมึเยว สตฺถริ อจฺจายิเก กิจฺเจ อุปฺปนฺเน กิจฺเจ สญฺชาเต วตฺตารา ปฏิพลา วิหารเน วิหารนฺติ ภูตปุพฺพํ กิจฺเจ อาฬารเก กาลามเก อุทฺธุมตกปฏิภาเนปิ มญฺเจ ขิฑฺฑาย อารทฺธเร อาคจฺฉนฺเต ทิสฺวา วิหารนฺติ อถโข กิจฺเจ ปฏิพลา นาโหสิ สกฺกจฺจสตาย อาฬารกาลามานํ สกฺกจฺจสตาย เอวเมว โข อิมสฺมึ ธมฺมวินเย อกฺขรวิยตฺตกถา นาม นตฺถิ อถโข กิจฺเจ อุปฺปนฺเน กิจฺเจ สญฺชาเต วตฺตารา ปฏิพลา วิหารนฺติ ภูตปุพฺพนฺติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. ทิสฺวา ฯ

បុក្កុសមល្លបុត្ត ឃើញព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្រោមម្លប់ឈើ ១ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ បុក្កុសមល្លបុត្ត លុះគង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះ អស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះ ចំឡែកពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកបព្វជិតតែងនៅដោយវិហារធម៌ ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មានរឿងពីដើមថា អាឡារគោបស កាលាមគោត្ត ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ហើយចេញអំពីផ្លូវ ចូលទៅអង្គុយសម្រាក នៅក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមម្លប់ឈើ ១ នៅជិតផ្លូវ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលនោះ មានរទេះចំនួន ៥០០ កន្ទុងហួសទៅក្បែរ ។ ទើងអាឡារគោបស កាលាមគោត្ត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រានោះ មានបុរសម្នាក់ដើរមកតាមក្រោយពួករទេះនោះ ចូលសំដៅទៅរកអាឡារគោបស កាលាមគោត្ត

ឧបសង្កមិត្វា អាឧប្បវំ ការាបេមិ ឯតឧភោ អបិ កន្តេ បញ្ចមត្តានិ សកដសតានិ អតិក្កន្តានិ អទ្ធសាតំ ឯ ខោ អហំ អាវុសោ អទ្ធសន្តិ កឹ បន កន្តេ សទ្ធិំ អស្សាសីតំ ឯ ខោ អហំ អាវុសោ សទ្ធិំ អស្សាសន្តិ កឹ បន កន្តេ សុត្តោ អហោសីតំ ឯ ខោ អហំ អាវុសោ សុត្តោ អហោសន្តិ កឹ បន កន្តេ សញ្ញី អហោសីតំ ឯវមាវុសោតិ សោ តុំ កន្តេ សញ្ញី សមានោ ជាគរោ បញ្ចមត្តានិ សកដ-សតានិ និស្សាយ និស្សាយ អតិក្កន្តានិ នេវ អទ្ធស ឯ បន សទ្ធិំ អស្សាសិ អបិ ហិ តេ កន្តេ សង្ខ្យាដ រជេន ឱកិណ្ណានិ ឯវមាវុសោតិ អថខោ កន្តេ តស្ស បុរិសស្ស ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ សន្តេន វត ភោ បឋវិតា វិហាវេន វិហារន្តិ យត្រ ហិ ជាម សញ្ញី សមានោ ជាគរោ បញ្ចមត្តានិ សកដ-សតានិ និស្សាយ និស្សាយ អតិក្កន្តានិ នេវ ឧក្ខូតំ

លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យនេះនឹងអាឡារតាបស កាលាម-
គោត្តថា បពិត្រតាបសដ៏ចំរើន លោកម្ចាស់បានឃើញរេះចំនួន ៥០០
កន្ទុងហួសទៅហើយដែរឬ (អាឡារតាបសឆ្លើយថា) ម្នាលអាវុសោ
យើងមិនបានឃើញទេ (បុរសនោះសួរទៀតថា) បពិត្រតាបសដ៏ចំរើន
ចុះលោកម្ចាស់ បានឮសូរសម្រែងដែរឬ ម្នាលអាវុសោ យើងមិនបាន
ឮសូរសម្រែងទេ បពិត្រតាបសដ៏ចំរើន ចុះលោកម្ចាស់សិងលក់ឬអ្វី
ម្នាលអាវុសោ យើងមិនបានដេកលក់ទេ បពិត្រតាបសដ៏ចំរើន ចុះ
លោកម្ចាស់មានសញ្ញាដែរឬ ម្នាលអាវុសោ អើ យើងមានសញ្ញាដែរ
បពិត្រតាបសដ៏ចំរើន លោកម្ចាស់មានសញ្ញាទៅក្នាក់រលឹក មិនបាន
ឃើញរេះចំនួន ៥០០ កន្ទុងហួសទៅក្បែរ ។ ខ្ជួន តាំងមិនបានឮសូរ
បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ចុះសង្ឃាដិរបស់លោកម្ចាស់ ប្រឡាក់ដោយ
ធូលីដែរឬ ម្នាលអាវុសោ ប្រឡាក់ដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រានោះ
បុរសនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ឧ៎ហ្ន៎ ហេតុនេះ អស្ចារ្យ
ពេកណាស់ ឧ៎ហ្ន៎ ហេតុនេះ ចំឡែកពេកណាស់ ពួកបព្វជិតតែងនៅ
ដោយវិហារធម៌ដ៏សូប់រម្ងាប់ ព្រោះថា តាបសមានសញ្ញាទៅក្នាក់រលឹក
តែមិនបានឃើញរេះចំនួន ៥០០ កន្ទុងហួសទៅក្បែរ ។ ខ្ជួន ។

ន បន សន្ធំ សោស្សតីតិ អានន្ទោ កាលោមេ ឧទ្ទារំ
បសាធំ បវេទេត្វា បក្កាមីតិ ។ តំ កិំ មញ្ញសិ បុក្កុស
កតមំ នុ ខោ ឧក្ការតរំ វា ឧរុតិសម្ភវតរំ វា យោ វា(๑)
សញ្ជី សមាធោ ជាតវេ បញ្ចមត្តានិ សកដសតានិ
និស្សាយ និស្សាយ អតិក្កន្តានិ នេវ បស្សេយ្យ ន បន
សន្ធំ សុណេយ្យ យោ វា សញ្ជី សមាធោ ជាតវេ នេវ
វស្សន្តេ នេវ គជ្ជតេ គជ្ជាយន្តេ វិជ្ជុតាសុ និច្ឆរន្តីសុ អ.
សនិយា ផលន្តិយា នេវ បស្សេយ្យ ន បន សន្ធំ សុ-
ណេយ្យាតិ ។ កិំ ហិ កន្តេ ភវិស្សន្តិ បញ្ច វា សកដស-
តានិ ឆ វា សកដសតានិ សត្ត វា សកដសតានិ

---

๑ ឧ. វាសេត្វា នត្ថិ ។

ទាំងមិនបានឮសូរ ហើយបុរសនោះ ក៏កើតសេចក្តីជ្រះថ្លាក្រៃលែង ក្នុងអាឡារគាបស កាលាមគោត្ត ហើយចៀសចេញទៅ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលបុក្កុសៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុគ្គលណាមួយ មានសញ្ញានៅក្បាត់លើក មិនបានឃើញរទេះចំនួន ៥០០ ដែលកន្ធឹងហួសទៅ ក្បែរ ។ ខ្ទ ទាំងមិនបានឮសូរ បុគ្គលណាមួយ មានសញ្ញានៅក្បាត់លើក កាលដែលភ្លៀងកំពុងបង្អុរចុះ កាលដែលភ្លៀងកំពុងធ្លាក់ផ្គរលាន់ឮសូរ កាលដែលផ្លេកបន្ទោរកំពុងភ្លឺច្រពាត់ កាលដែលរន្ទះ (១) កំពុងបាញ់ ក៏មិនបានឃើញទាំងមិនបានឮសូរ (បណ្តាហេតុរបស់បុគ្គលទាំងពីរនោះ) ហេតុណា ហ្ន៎ ដែលធ្វើបានដោយកម្រ ឬដែលមានដោយកម្រជាងគេ ។ បុក្កុសមល្លបុត្ត ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រទេះ ៥០០ ក្តី រទេះ ៦០០ ក្តី រទេះ ៧០០ ក្តី

---

๑ រន្ទះមាន ៩ យ៉ាង គឺ អសញ្ញា រន្ទះធ្វើសត្វដែលត្រូវសំឡេងរន្ទះនោះត្រូបសង្កត់ឲ្យបាត់សញ្ញា ๑ វិចក្ខា រន្ទះដែលមានសណ្ឋានមូលដូចជាកង់រទេះ ๑ សតេរា រន្ទះដែលមានសណ្ឋានដូចជាស្នាមក្តោងទូក ๑ គគ្គរា រន្ទះដែលធ្វើសំឡេងគ្រឹកគ្រែង ๑ កបិសីលា រន្ទះដែលមានអាការដូចជាស្មាញាក់ចិញ្ចើម ๑ មច្ឆរិលោលិកា រន្ទះដែលមានអាការដូចត្រីភ្លៀក ๑ ពុក្កុដិកា រន្ទះដែលមានអាការដូចមាន់ទះស្លាប ๑ ទណ្ឌមណិកា រន្ទះដែលមានអាការដូចផ្នែងនង្គ័ល ๑ សុក្ខាសនី រន្ទះសូត្រធ្វើកន្លែងដែលធ្លាក់ចុះឲ្យរបើកចេញទៅ ๑ (អដ្ឋកថាព្រមទាំងដីកា) ។

อฏฺ ก สตฺตสตานิ ฉ ก สตฺตสตานิ ทส ก สตฺตสตานิ ฯ เย ฯ สมาสฺสุ ก สตฺต-สตานิ อฑฺโฒ ฯตฺถ เทว ขตฺติยปริสาโย ขตฺติยปริสูปโย สญฺ สมาโน ฌานโก เทเว วสฺสนฺเต เทเว ตนฺตนฺตายนฺเต วิฏฺฐาสุ[๑] นิฏฺฐานฺติสุ อสนิยา ฉ-ลนฺติยา เทว ปสฺสยฺย น ปน สนฺธิ สุณาเยยฺยาตา ฯ

(๑๒๑) ฯตฺถ มิถาหิ ปุกฺกุส สมยิ อาตุมายิ วิหารมิ ภูสาคาเร ฯ เตน ขฺ ปน สมเยน เทเว วสฺสนฺเต เทเว ตนฺตนฺตายนฺเต วิฏฺฐาสุ นิฏฺฐานฺติสุ อ-สนิยา ฉลนฺติยา อาวิญฺเว[๒] ภูสาคารสฺส ทฺเว กสฺส-กา กาตเร หาตา จตฺตาเร จ พลิพทฺทา ฯ อฑฺโฒ ปุกฺกุส อาตุมายิ มหาชนกาโย นิกฺขมิตฺวา เยน เต ทฺเว กสฺสกา กาตเร หาตา จตฺตาเร จ พลิพทฺทา เตนุปสงฺกมิ ฯ เตน ขฺ ปน ปุกฺกุส สมเยน

---

๑ ม. วิฏฺฐิลภาสุ ฯ ๒ ฉ. อาวิญฺเชติ ฉ ทิสฺสติ ฯ

រវេះ ៨០០ ក្តី រវេះ ៩០០ ក្តី រវេះ ១០០០ ក្តី ។បេ។ រវេះ ១ សែនក្តី នឹងធ្វើប្រយោជន៍ដូចម្តេច បុគ្គលណាមួយ មានសញ្ញានៅភ្ញាក់រលឹក កាលដែលក្អៀង កំពុងបង្អុរចុះ កាលដែលក្អៀងកំពុងធ្វើសំឡេងឈូឆរ កាលដែលផ្កែបន្ទោរកំពុងក្តឹប្រកាត់ កាលដែលនេះកំពុងជាប់ ក៏មិនបានឃើញ ទាំងមិនបានឮសូរ ហេតុនេះឯងរបស់បុគ្គលនោះ ជាហេតុដែលធ្វើបានដោយកម្រផង ដែលមានដោយកម្រផង ដោយពិត ។

(๑๒๑) ម្នាលបុក្កុសៈ សម័យមួយ តថាគតនៅកង់ពេងលានស្រែវ ទៀបស្រុកអាតុមាឯណោះ ។ ក៏សម័យនោះឯង ក្អៀងកំពុងបង្អុរចុះ ក្អៀងកំពុងធ្វើសំឡេងឈូឆរ ផ្កែបន្ទោរកំពុងក្តឹប្រកាត់ នេះកំពុងជាប់ មានអ្នកស្រែជាបងប្អូនទំនឹងគ្នាពីរនាក់ នឹងគោ ៤ ត្រូវនេះជាប់ស្លាប់ ជិតពេងលានស្រែវ ។ ម្នាលបុក្កុសៈ កាលនោះឯង ពួកមហាជនចេញចាកស្រុកអាតុមាបួលទៅកាន់ទី នៃបុរសអ្នកស្រែពីរនាក់បងប្អូន នឹងគោទាំង ៤ ដែលនេះជាប់ស្លាប់នោះ ។ ម្នាលបុក្កុសៈ សម័យនោះឯង តថាគត

ភូសាតាក ជំក្ខមិតុ្វា ភូសាតារន្ធារេ អញ្ញាតាសេ
បញ្ញមាមិ ។ អថខោ បុក្កុស អញ្ញតរោ បុរិសោ
តម្ហា មហាជនកាយា យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧប-
សង្កមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។
ឯកមន្តំ ឋិតំ ខោ អហំ បុក្កុស តំ បុរិសំ ឯតទវោច
កិន្តិ ខោ សោ អាវុសោ មហាជនកាយោ សន្ធិបតិ-
តោតិ ។ ឥធាហំ ភន្តេ ទេវេ វស្សន្តេ ទេវេ តឝ្ឆន្តេ-
យន្តេ វិជ្ជុតាសុ និច្ឆរន្តីសុ អសនិយា ផលន្តិយា ទ្វេ
តេសុ្សកា ភាតរោ មាតា ច ពលិពទ្ទា ឯត្ត
សោ(๑) មហាជនកាយោ សន្ធិបតិតោ តុំ បន ភន្តេ
ក្ខ អហោសីតិ ។ ឥតេវ ខោ អហំ អាវុសោ អ-
ហោសិន្តិ ។ កឹ បន ភន្តេ អន្ធសាតិ ។ ន ខោ
អហំ(๒) អាវុសោ អន្ធសន្តិ ។ កឹ បន ភន្តេ សទ្ទំ
អសោ្សសីតិ ។ ន ខោ អហំ អាវុសោ សទ្ទំ អសោ្ស-
សិន្តិ ។ កឹ បន ភន្តេ សុត្តោ អហោសីតិ ។
ន ខោ អហំ អាវុសោ សុត្តោ អហោសិន្តិ ។

---

๑ ឱ. ម. ឯត្តសោ ។ ๒ ឱ. អយំ ឯ.ហិ ឥ ហោតិ ។

ចេញអំពីហោនស្រែវ ដើរចង្ក្រមទៅកន្លែងឥវាល ជិតទ្វារពេជ្ឈានស្រែវ ។ ម្នាលបុក្កុសៈ កាលនោះមានបុរសម្នាក់ចេញអំពីពួកមហាជននោះ ចូលមករកតថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគត រួចឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ម្នាលបុក្កុសៈ លុះបុរសនោះឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ តថាគត ក៏និយាយដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ ពួកមហាជននោះប្រជុំគ្នាអំពីរឿងអ្វី ។ បុរសនោះទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ កាលដែលភ្លៀង កំពុងបង្អុរចុះ កាលដែលភ្លៀង កំពុងធ្លាក់ផ្គរឡឺងឈូឆរ កាលដែលផ្លេកបន្ទោរកំពុងភ្លឺច្រវាត់ កាលដែលនន្លះកំពុងបាញ់ ក៏បាញ់ត្រូវអ្នកស្រែពីរនាក់ ជាបងប្អូន នឹងគោចំណី ៤ ស្លាប់ទៅ ពួកមហាជននោះប្រជុំគ្នា ព្រោះហេតុនេះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះអង្គទ្រង់គង់នៅក្នុងទីណា ។ តថាគតទូលថា ម្នាលអាវុសោ តថាគតនៅក្នុងពេជ្ឈានស្រែវនេះ ។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូលសួរថា ចុះព្រះអង្គបានទ្រង់ទតឃើញឬទេ ។ តថាគតទូលថា ម្នាលអាវុសោ តថាគតមិនបានឃើញទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះអង្គបានឮសូរសំឡេងទេ ។ ម្នាលអាវុសោ តថាគតមិនបានឮសូរសំឡេងទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះអង្គដួលក់ឬអ្វី ។ ម្នាលអាវុសោ តថាគតមិនបានលក់ទេ ។

กึ ปน ภนฺเต สญฺ อเหาสีติ ฯ ฆวมาวุโสติ ฯ
เสา ตุมฺเห ภนฺเต สญฺ สมาเน ชานเต เนว วสฺสนฺเต
เนว ตนฺตเนฺตาสนฺเต วิฉฺตาสุ ฉิชฺชนฺตีสุ อสนิยา
ฉลฺลิยา เนว อมฺหส ส ปน สฺ อเสฺสสีติ ฯ
ฆวมาวุโสติ ฯ อถโข ปุกฺกุส ตสฺส ปุริสสฺส
ฬิตเหาสิ อจฺจริยํ วต ภเว อพฺภุตํ วต ภเว สนฺเน
วต ภเว ปฺฑิตา วิหาเร วิหารฺ ยตฺร หิ นาม
สญฺ สมาเน ชานเต เนว วสฺสนฺเต เนว ตนฺตเนฺตา-
ยนฺเต วิฉฺตาสุ ฉิชฺชนฺตีสุ อสนิยา ฉลฺลิยา เนว
ธกฺกิสฺสติ(๑) ส ปน สฺ สุฬาสฺสตีติ(๒) ฯ มยิ
ขฺวาหํ ปสาธ ปเวเทตฺวา(๓) ปธกฺกิฬาฬ กตฺวา ปกฺกา-
มีติ ฯ ฆวาหฺ ปุกฺกุเสา มลฺลปุตฺโต ภควนฺตฺ ฬิตเหว
ฬิสาหาฬ ภนฺเต เยเ(๔) อาวุโสเว กาลาเมเ ปสาเน

---

๑ ฉ. ทกฺขิติ ฯ ม. ทกฺขติ ฯ ๒ ฉ. ม. สเสฺสตีติ ฯ ๓ ฉ. ม. ปเวเทตฺวา มหาภิกฺขเว ฯ ๔ ฉ. ม. เยเ เม ฯ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះអង្គមានសញ្ញាដែរឬ ។ ម្នាលអាវុសោ តថាគត មានសញ្ញាដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះអង្គមានសញ្ញានៅភ្ញាក់រលឹក កាលដែលក្រៀង កំពុងបង្អុរចុះ កាលដែលក្រៀង កំពុងធ្លើសំឡេងឈូឆរ កាលដែលផ្គរបន្ទោរកំពុងភ្លឺច្រពាត់ កាលដែលផ្គរន្ទះកំពុងបាញ់ ទ្រង់មិនបានឃើញ ទាំងមិនបានឮសូរសំឡេងទេឬ ។ អើអាវុសោ ។ ម្នាលបុក្កុសៈ គ្រានោះ បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ន ហ្ន៎ ហេតុនេះ ជាអស្ចារ្យពេកណាស់ ន ហ្ន៎ ហេតុនេះ ចំឡែកពេកណាស់ ន ហ្ន៎ ពួកបព្វជិតតែងនៅដោយវិហារធម៌ដ៏សូចរម្ងាប់មែន ព្រោះថា បុគ្គលដែលមានសញ្ញានៅភ្ញាក់រលឹក កាលដែលក្រៀង កំពុងបង្អុរចុះ កាលដែលក្រៀង កំពុងធ្លើសំឡេងឈូឆរ កាលដែលផ្គរបន្ទោរកំពុងភ្លឺច្រពាត់ កាលដែលផ្គរន្ទះកំពុងបាញ់ ឥតបានឃើញ ទាំងមិនបានឮសូរសោះ ។ បុរសនោះ ក៏កើតសេចក្តីជ្រះថ្លាដោយក្រៃលែង ចំពោះតថាគត ហើយធ្វើប្រទក្សិណ ដើរចេញទៅ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកា យ៉ាងនេះហើយ បុក្កុសមល្លបុត្ត ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីជ្រះថ្លាណា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលកើតឡើងក្នុងអាឡារគោត្រ ខ្ញុំព្រះអង្គ

តំ មហាភិតេ ភ ឱរុទ្ធមិ សីឃសោតាយ ភ
ឧធិយា បភាហោមិ អភិក្កន្តំ ភន្តេ អភិក្កន្តំ ភន្តេ
សេយ្យថាបិ ភន្តេ និក្កុជ្ជិតំ ភ ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ ភ
វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស ភ មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ ភ តេ-
លបជ្ជោតំ ធារេយ្យ ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវ-
មេវំ ភគវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បភាសិតោ
ឯសាហំ ភន្តេ ភគវន្តំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុ-
សង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ ភគវា ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុ-
បេតំ សរណំ គតន្តិ ។ អថខោ បុក្កុសោ មល្លបុត្តោ
អញ្ញតរំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឥង្ឃ មេ ត្វំ តាត សិង្គិ-
វណ្ណំ យុគមដ្ឋំ ធារណីយំ អាហរាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ
ខោ សោ បុរិសោ បុក្កុសស្ស មល្លបុត្តស្ស បដិស្សុ-
ត្វា តំ សិង្គិវណ្ណំ យុគមដ្ឋំ ធារណីយំ អាហរិ(๑) ។

---

๑ ម. អាហរិំសុ ។

នេះពោយចោលនូវសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ក្នុងទីមានខ្យល់ច្រើនផង បណ្តែតចោលក្នុងស្ទឹង ដែលមានខ្សែទឹក ហូរវេរវាសផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គ ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គ ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលផ្ងារឡើងនូវរបស់ដែលគេផ្កាប់ក្តី បើកឡើងនូវរបស់ដែលគេគ្របទុកក្តី ចង្អុលប្រាប់ផ្លូវដល់បុរសដែលវង្វេងផ្លូវក្តី ព្រោលប្រទីបប៉ំក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា អ្នកមានចក្ខុទំាងឹងបានឃើញរូបក្តី យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រកាសដោយអនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាសរណៈ ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះតទៅ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ។ គ្រានោះ បុក្កុសមល្លបុត្ត ហៅបុរសម្នាក់ថា ម្នាលនាយ ចូរអ្នកទៅយកសំពត់ ដែលមានសាច់មដ្ឋ ១ គូ មានសម្បុរដូចមាសសិង្គី ដែលខ្ញុំគួរប្រើប្រាស់ (ម្តង ។) មកដោយឆាប់ ។ បុរសនោះ ទទួលបន្ទូលបុក្កុសមល្លបុត្តថា ព្រះករុណាម្ចាស់ ហើយក៏ទៅយកសំពត់ ដែលមានសាច់មដ្ឋ ១ គូ មានសម្បុរដូចមាសសិង្គី ដែលគួរប្រើប្រាស់ (ម្តង ។) នោះ ។

អថខោ បុក្កុសោ មល្លបុត្តោ តំ សន្ធិវស្សំ យុគមដ្ឋំ
ជារណីយំ កតវាតោ ឧបដ្ឋាមេសិ ឥធំ កន្តេ សន្ធិវស្សំ
យុគមដ្ឋំ ជារណីយំ តំ មេ កន្តេ កតវា បដិក្កណ្ហាតុ
អនុកម្បំ ឧបាទាយាតិ ។ តេនហិ បុក្កុស ឯកេន
មំ អច្ឆាទេហិ ឯកេន អានន្ទំ ។ ឯវំ កន្តេតិ ខោ
បុក្កុសោ មល្លបុត្តោ កតវាតោ បដិស្សុត្វា ឯកេន
កតវន្តំ អច្ឆាទេសិ ឯកេន អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ។
អថខោ កតវា បុក្កុសំ មល្លបុត្តំ ធម្មិយា កថាយ
សន្ទស្សេសិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំ-
សេសិ ។ អថខោ បុក្កុសោ មល្លបុត្តោ កតវាតោ
ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទបិតោ សមុត្តេ-
ជិតោ សម្បហំសិតោ ឧដ្ឋាយាសនា កតវន្តំ អភិវា-
ទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ ។

ទើបបុក្កុសមល្លបុត្ត បង្អោនទូរសំពត់ ដែលមានសាច់មដ្ឋ ១ គូ មាន
សម្បុរដូចមាសសិង្គី ដែលគួរប្រើប្រាស់ (ម្ពដ ៗ) នោះ ចំពោះព្រះមាន
ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សំពត់ដែលមានសាច់មដ្ឋ ១ គូ មាន
សម្បុរដូចមាសសិង្គី នេះជាសំពត់ដែល ខ្ញុំព្រះអង្គប្រើប្រាស់ (ម្ពដ ៗ)
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទទួលទូរសំពត់នោះ ដោយ
អាស្រ័យទូរសេចក្តីអនុគ្រោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា
ម្នាលបុក្កុសៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរឲ្យសំពត់ ១ មកតថាគត ឲ្យសំពត់ ១
ទៀតអានន្ទចុះ ។ បុក្កុសមល្លបុត្ត ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ថ្វាយសំពត់ ១ ទៅព្រះមានព្រះភាគ
ប្រគេនសំពត់ ១ ទៅព្រះអានន្ទមានអាយុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ញុំាងបុក្កុសមល្លបុត្ត ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាច
ហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ។ គ្រានោះ បុក្កុសមល្លបុត្ត កាល
ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន
ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចេញទៅ ។

[๑๒๒] อถโข อายสฺมา อานนฺโท อจิรปฺปกฺกนฺเต ปุกฺกุเส มลฺลปุตฺเต กุสินารายํ ทิวสาวสาเน ปาวาย กุสินารํ คนฺตฺวา กุสินารายํ อุปสงฺกมิตฺวา มาตุจฺฉกานิ(๑) ปาวาย ปายาเสตฺวา ปาวาย นิกฺขมิตฺวา กุสินารายเมว ปาวิสิ. ตสฺส ปาวิสนฺตสฺเสว ปริโยสานคาโม ปาปุณิ. ตสฺมิญฺจ ปริโยสานคาเม ปาวาย กุสินารายเมว ปาวิสิตฺวา ปาวาย นิกฺขมิตฺวา ปาวาย ปายาเสตฺวา ปาวาย นิกฺขมิตฺวา ปาวาย ปายาเสตฺวา ปาวาย นิกฺขมิตฺวา กุสินารายเมว ปาวิส

(๑๒๒) លុះបុក្កុសមល្លបុត្ត ចេញទៅមិនបានយូរប៉ុន្មាន ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏យកសំពត់ដែលមានសាច់មដ្ឋ ๑ គូ មានសម្បុរដូចមាសសិង្គី ដែលគួរប្រើប្រាស់ (ម្តង ๆ) នោះ ទៅបំពាក់ព្រះកាយនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ឯសំពត់ដែលព្រះអានន្ទយកទៅបំពាក់ព្រះកាយនៃព្រះមានព្រះភាគនោះ (ក៏អាប់សម្បុរ) ប្រាកដដូចជារងើកភ្លើង ដែលប្រាសចាកអណ្តាតភ្លើង ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះ ជាអស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះចំឡែកពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះឆវិវណ្ណរបស់ព្រះតថាគតស្អាតបរិសុទ្ធ ផ្សេងដល់ម្ល៉ោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សំពត់ដែលមានសាច់មដ្ឋ ๒ គូ មានសម្បុរដូចមាសសិង្គី ដែលគួរប្រើប្រាស់ (ម្តង ๆ) នេះ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គ យកទៅបំពាក់ព្រះកាយនៃព្រះមានព្រះភាគ (ក៏អាប់សម្បុរ) ប្រាកដដូចជារងើកភ្លើង ដែលប្រាសចាកអណ្តាតភ្លើង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ហេតុនេះយ៉ាងនេះឯង ម្នាលអានន្ទ កាយតថាគតស្អាត ឆវិវណ្ណក៏បរិសុទ្ធ ផ្សេងក្រៃពេក ក្នុងកាលពាំងពីរ កាលពាំងពីរតើ ដូចម្តេច ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតបានត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ក្នុងរាត្រីណា ๑ កាលតថាគតបរិនិព្វានដោយអនុបាទិសេស

ឯញ្ញតរាតុយា បរិនិព្ពាយតិ ឥមេសុ ខោ អានន្ទ ទ្វីសុ
ការេសុ អតិរិវ តថាគតស្ស ការោ បរិសុទ្ធោ
ហោតិ ឆវិវណ្ណោ បរិយោទាតោ អថ ខោ បញ្ចន្ន
វគ្គិយា ភិក្ខូ មេ យាមេ កុសិនារាយំ ឧបវត្តនេ មល្លានំ
សាលវនេ អន្តរេ[1] យមកសាលានំ តថាគតស្ស បរិ-
និព្ពានំ ភវិស្សតិ អាយាមានន្ទ យេន កកុដ្ឋនទី តេ-
ន្ទុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា
អានន្ទោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។

(១២៣) សិង្គិវណ្ណំ យុគមដ្ឋំ
បុក្កុសោ អភិហារយិ
តេន អច្ឆាទិតោ សត្ថា
សោមវណ្ណោ[2] អរោគថាតិ ។

(១២៤) អថខោ ភគវា មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន
សទ្ធិំ យេន កកុដ្ឋនទី តេន្ទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
កកុដ្ឋនទិំ អជ្ឈោគាហេត្វា ន្ហាត្វា ច បិវិត្វា ច
បច្ចុត្តរិត្វា យេន អម្ពវនំ តេន្ទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

---

๑ ឱ. ម. អន្តរេន ។ ๒ ឱ. ម. ហេមវណ្ណោ ។

និព្វានជាតុកង៏ពក្រីណា ១ ម្នាលអានន្ទ កាយតថាគតស្អាត ឆវិវណ្ណ
ក៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ក្រៃពេកកង៏កាលចាំង៏ពីរនេះឯង ម្នាលអានន្ទ ក្នុងយាម
ជាទីបំផុតនៃពក្រីនេះឯង បរិនិព្វានទំង៏មាន ដល់តថាគត ក្នុងចន្លោះ
នៃដើមសាលព្រឹក្សទំង៏គូ ក្នុងសាលវនរបស់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ ដែលជាទី
ចូលទៅកង៏ក្រុង៏កុសិនារ ម្នាលអានន្ទ មកយើងនឹង៏ទៅកាន់ស្ទឹង៏ឥរាវតីកុដៈ ។
ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។

(១២៣) ប្អូកុសមល្លបុត្ត ថ្វាយទូវសំពត់មានសាច់មជ្ឈមួយគូ
មានសម្បុរដូចមាសសិង្គី (ចំពោះព្រះសាស្តា) ព្រះសាស្តា
ដែលព្រះអានន្ទនោះថ្វាយ ឲ្យទ្រង៏សាដកហើយក៏មានសម្បុរ
ដូចព្រះចន្ទល្អរង៏រឿង ។

(១២៤) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង៏ស្តេចចូលទៅកាន់
ស្ទឹង៏ឥរាវតីកុដៈ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង៏
ស្តេចចុះកាន់ស្ទឹង៏ឥរាវតីកុដៈ ស្រង៏ផង(១) សោយផង ហើយស្តេចត្រឡប់
ឡើង៏វិញ ក៏ចូលទៅកាអម្ពវន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង៏ត្រាស់

---

๑ អដ្ឋកថាថា កាលព្រះមានព្រះភាគកំពុងស្រង៏ ហ្វូងត្រីនឹងអណ្តើកក្នុងស្ទឹង៏នោះក្តី ដង្កៃ
នៅក្បែ ក្រាំង៏ទាំង៏ពីរក្តី ក៏មានសម្បុរហាក់ដូចជាមាសទាំង៏អស់ ។

อายสฺมนฺตํ ปุณฺณกํ อามนฺตยิ สพฺเพ ปเม ปุณฺณก จตุกฺกณฺณา สพฺพทิ ปญฺญายนฺติ กิลญฺชสฺมิ ปุณฺณก นิปชฺชิตฺวา มีตา ฯ ยาว ภนฺเตติ โข อายสฺมา ปุณฺณโก ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา จตุกฺกณฺณา สพฺพทิ ปญฺญายิ ฯ อถ โข ภควา ตกฺกิลาย ปาเสฺสน สีหาสเนน นิสีทิ ปาเทน ปาทํ อจฺจาธาย สโต สมฺปชาโน อุฏฺฐานสญฺญํ มนสิกริตฺวา ฯ อายสฺมา ปุณฺณโก ตสฺเสว ภควโต ปุรโต นิสีทิ ฯ

(๑๒๕) ตสฺมิญ ปุณฺโณ นทิกาย(๑) กกุธํ
อโนตตาทกา สาโตทกา วิปฺปสนฺนา(๒)
ขิตาหิ สตฺตา อกิลนฺตรูปา
ตถาคโต อปฺปฏิมา จ โลเก ฯ
ภุตฺวา จ ปิวิตฺวา ปุณกาย สตฺตา(๓)
ปุรกฺขโต ภิกฺขุคณสฺส มชฺเฌ
สตฺถา(๔) ปวตฺตา ภควา สจ ธมฺมา
อุทาหรี อมฺพวนสฺมิ มหาสี ฯ

---

๑ ม. นทิยา ฯ ๒ ม. อโนตตทหสาโตทกาวิปฺปสนฺนา ฯ ๓ ม. สหภุตฺวา ปิวิตฺวา ปุณฺณาย สตฺถา ฯ ๔ ม. วตฺตา ฯ

ហៅព្រះចុន្ទកៈមានអាយុ មកថា ម្នាលចុន្ទកៈ ចូរអ្នកក្រាលសង្ឃាដិ មានជាន់ ៤ ឲ្យតថាគតដោយឆាប់ ម្នាលចុន្ទកៈ តថាគតល្បិតល្បែណាស់ តថាគតនឹងសិង ។ ព្រះចុន្ទកៈមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូល ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយក៏ក្រាលសង្ឃាដិ មានជាន់ ៤ ថ្វាយ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចសីហសេយ្យា ផ្អៀងទៅខាងស្តាំ ទ្រង់យកព្រះបាទឆ្វេងតម្រួតលើព្រះបាទស្តាំ ទ្រង់មានព្រះសតិនឹងសម្បជញ្ញៈធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យនូវឧដ្ឋានសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថានឹងក្រោកឡើងវិញ) ។ ឯព្រះចុន្ទកៈមានអាយុ ក៏អង្គុយចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីនោះឯង ។

(១២៥) ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ស្ទឹងកកុធៈ ដែលមានទឹកថ្លា មានទឹកមានរសជាតិ មានទឹកស្អាត ព្រះតថាគតជាសាស្តា ឥតមានបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមក្នុងលោក ទ្រង់មិនលំបាកព្រះកាយ ស្តេចចុះ (កាន់ស្ទឹង) ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ស្រង់ផង ទ្រង់សោយផង នូវទឹកនោះ ហើយគង់ក្នុងទីកណ្តាលនៃពួកភិក្ខុ ដែលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តា ជាមហេសី (អ្នកស្វែងរកគុណធំ) ព្រះអង្គញុំាងធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសាសនានេះ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់អម្ពវ័ន ។

អាមន្តយឺ ចុន្ទកំ ជាម ភិក្ខុំ
ចតុក្កណ្ណំ សន្ថរំ មេ(๑) ឯបជ្ជឺ
សោ ជោធិតោ(๒) ភាវិតត្តេន ចុន្ទោ
ចតុក្កណ្ណំ សន្ថរំ ទិប្បមេវ
ឯបជ្ជឺ សត្ថា អភិលន្តរ្ហោ(๓)
ចុន្ទោបិ តត្ត បមុខេ(๔) ឯសីទិតំ ។

[๑๒๖] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សិយា ខោ(๕) បនានន្ទ ចុន្ទស្ស កម្មារបុត្តស្ស កោចិ វិប្បដិសារំ ឧប្បាទេយ្យ(๖) តស្ស តេ អារុសោ ចុន្ទ អលាភា តស្ស តេ ទុល្លទ្ធំ យស្ស តេ តថាគតោ បច្ឆិមំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា(๗) បរិនិព្ពុតោតិ ចុន្ទស្ស ខោ អានន្ទ(๘) កម្មារបុត្តស្ស វិប្បដិសារោ បដិវិនេតព្ពោ តស្ស តេ អារុសោ ចុន្ទ លាភា(๙) តស្ស តេ សុលទ្ធំ យស្ស តេ តថាគតោ បច្ឆិមំ បិណ្ឌបាតំ បរិ-

---

๑ ឱ. បត្ថរមេ ។ ម. សន្ថរមេ ។ ๒ ឱ. មោទិតោ ។ ๓ ឱ. សុកិលន្តរ្ហោ ។ ๔ ម. សមុខេ ។ ๕ ម. យោ ខោ ។ ๖ ឱ. ឧបវហេយ្យ ។ ๗ ឱ. ភុញ្ជិត្វា ។ ๘ ឱ. ចុន្ទស្ស អានន្ទ ។ ๙ ឱ. អារុសោ លាភ ។

ទ្រង់ត្រាស់ហៅចុន្ទកកិក្ខុមកថា អ្នកចូរក្រាលសង្ឃាដិ មាន
ជាន់ ៤ ឲ្យតថាគតដោយឆាប់ តថាគតនឹងសិង ព្រះចុន្ទក:
កិក្ខុនោះ កាលដែលព្រះសាស្តា មានព្រះអង្គចំរើនហើយ
ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ហើយ ក៏ក្រាលសង្ឃាដិ មានជាន់ ៤ ថ្វាយ
ដោយប្រញាប់ ព្រះសាស្តាមិនលំបាកព្រះកាយទ្រង់ផ្ទំហើយ
ឯព្រះចុន្ទកកិក្ខុ ក៏អង្គុយគាល់ចំពោះព្រះភក្ត្រភគ្នទីនោះ ។

(១២៦) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទ
មានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ បើមានបុគ្គលណាមួយ ញុំាងសេចក្តី
ក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយ ឲ្យកើតឡើង ដល់ចុន្ទកម្មារបុត្តថា ម្នាល
អាវុសោចុន្ទ: អ្នកពេញហៅជាមនុស្ស ឥតលាភ អត្តភាព ជាមនុស្ស
ក៏អ្នកបានដោយអាក្រក់ ព្រោះព្រះតថាគត សោយបច្ឆិមបិណ្ឌបាត
របស់អ្នកហើយទ្រង់បរិនិព្វាន ម្នាលអានន្ទ អ្នកគប្បីបន្ទោបង់សេចក្តីក្តៅ
ក្រហាយស្តាយក្រោយ របស់ចុន្ទកម្មារបុត្តយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោចុន្ទ:
អ្នកពេញហៅជាមនុស្សមានលាភ អត្តភាព ជាមនុស្ស អ្នកបានដោយ
ប្រពៃហើយ ព្រោះថាព្រះតថាគត ទ្រង់សោយបច្ឆិមបិណ្ឌបាត របស់អ្នក

ភុញ្ជិត្វា បរិនិព្វុតោ សម្មុខា មេតំ អាវុសោ ចុន្ទកកម្ម-
តោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ ខ្វេមេ បិណ្ឌបាតា
សមសមផលា សមសមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ
បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរ ច មហានិសំសតរ ច ។
ភតមេ ខ្វេ ។ យញ្ច បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា តថាគតោ
អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ យញ្ច បិណ្ឌបាតំ
បរិភុញ្ជិត្វា តថាគតោ អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុ
យា បរិនិព្វាយតិ ឥមេ ខ្វេ បិណ្ឌបាតា សមសមផលា
សមសមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ ម-
ហប្ផលតរ ច មហានិសំសតរ ច អាយុសំវត្តនិកំ
អាយស្មតា ចុន្ទេន កម្មារបុត្តេន កម្មំ ឧបចិតំ វណ្ណ-
សំវត្តនិកំ អាយស្មតា ចុន្ទេន កម្មារបុត្តេន កម្មំ
ឧបចិតំ សុខសំវត្តនិកំ អាយស្មតា ។ បេ ។ យស-
សំវត្តនិកំ ។ បេ ។ សគ្គសំវត្តនិកំ ។ បេ ។ អធិប-
តេយ្យសំវត្តនិកំ អាយស្មតា ចុន្ទេន កម្មារបុត្តេន

ហើយទ្រង់បរិនិព្វាន ម្នាលអាវុសោចុន្ទៈ ពាក្យនេះ យើងបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតទាំងពីរនេះ មានផលស្មើៗគ្នា មានវិបាកស្មើៗគ្នា មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង វិសេសជាងចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដទៃ ។ ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតទាំងពីរ តើដូចម្តេច ។ គឺព្រះតថាគត ទ្រង់សោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាតណា ហើយទ្រង់បានត្រាស់ដឹង នូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ๑ ព្រះតថាគត ទ្រង់សោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាតណា ហើយទ្រង់បរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ๑ ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតទាំងពីរនេះឯង មានផលស្មើៗគ្នា មានវិបាកស្មើៗគ្នា មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង វិសេសជាងចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដទៃ បុញ្ញកម្មដែលញុំាងអាយុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ បុគ្គលមានបុត្តមានអាយុ ក៏បានសន្សំហើយ បុញ្ញកម្មដែលញុំាងសម្បុរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ បុគ្គលមានបុត្តមានអាយុ ក៏បានសន្សំហើយ បុញ្ញកម្មដែលញុំាងសេចក្តីសុខឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បេ ។ ញុំាងយសឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បេ ។ ញុំាងឋានសួគ៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បេ ។ ញុំាងភាវៈជាធំ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ បុគ្គលមានបុត្ត មានអាយុ ក៏បាន

តេមំ ឧបចិតន្តំ ចុន្ទស្ស អាគន្ត្វ តេម្ពារបុត្តស្ស ឣវំ
វិប្បដិសារេ បដិវិនេតព្ពោតិ ។ អថខោ ភគវា ឯតមត្ថំ
វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

[๑๒๗] ឧទនោ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ
សំយមតោ វេរំ ន ចីយតិ(๑)
កុសលោ ឧភាតិ ចាបកំ
ភគនោសមោហក្ខយា និព្ពុតោតិ ។

ពុទ្ធភាណវារំ(๒) បឋមំ ។

[๑๒๘] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ អាយាមានន្ទ យេន ហិរញ្ញវតិយា នទិយា បារិមន្តរំ(๓) យេន កុសិនារា តេនុបសង្កមិស្សាមាតិ ។ ឣវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។ អថខោ

---

๑ បីយតិតិបិ ជាហេ អដ្ឋកថាយម្បិ ឯវមេវ ។ ๒ ឧ. អាឡារវេលុភាណវារំ តតិយំ បឋមំ ។ ម. ភាណវារំ បឋមំ ។ ๓ ឧ. បារិមតីរំ ។ ម. បារិមំ តីរំ ។

សន្ធំហើយ ម្នាលអានន្ទ អ្នកគប្បីបន្ទោបង់សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយ ក្រោយរបស់ពុទ្ធកម្មារបុត្ត យ៉ាងនេះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនេះហើយ ទ្រង់បន្ទឺនូវឧទានគាថានេះក្នុងវេលានោះថា

(๑๒๗) បុណ្យ រមែងចំរើនដល់អ្នកឲ្យទាន វៀកមិនចំរើនដល់បុគ្គលអ្នកសង្រួម បុគ្គលអ្នកឈ្លាស (ចរិបូណ៌ដោយញាណ) រមែងលះបង់នូវអំពើលាមកបាន បុគ្គលនោះកំបានិព្វាន ព្រោះអស់ភាគៈ ទោសៈ មោហៈ ។

ចប់ ពុទ្ធភាណវារៈ ទី ៤ ។

(๑๒๘) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ មកយើង នឹងទៅកាន់ត្រើយខាងនាយនៃស្ទឹងហិរញ្ញវតី នឹងចូលទៅកាន់សាលវន របស់ពួកមល្លក្សត្រ ដែលជាទីចូលទៅកក្នុងក្រុងកុសិនារា ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ

ภควา มหาตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ เยน หิรญฺญวติยา นครสฺส จาตุมฺมหาปโถ เยน กุสินารา ตทวสริ ตทวสริตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ เอหานนฺท เม ตฺวํ อานนฺท อนฺตเรน ยมกสาลานํ อุตฺตรสีสกํ มญฺจกํ ปญฺญเปหิ กิลนฺโตสฺมิ อานนฺท อุปฏฺฐิสฺสามีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา อนฺตเรน ยมกสาลานํ อุตฺตรสีสกํ มญฺจกํ ปญฺญเปสิ ฯ อถ โข ภควา นิกฺขิเณน ปาเทน สีหเสยฺยํ กปฺเปสิ ปาเทน ปาทํ อจฺจาธาย สโต สมฺปชาโน ฯ

(๑๒๙) เตน โข ปน สมเยน ยมกสาลา สพฺพปาลิผุลฺลา โหนฺติ อกาลปุปฺผานิ เตปิ ตถาคตสฺส สรีรํ โอกิรนฺติ อภิปฺปกิรนฺติ อภิปฺปวสฺสนฺติ ตถาคตสฺส ปูชายาติ ฯ ทิพฺพานิปิ มนฺทารวปุปฺผานิ อนฺตลิกฺขา ปปตนฺติ ตานิปิ ตถาคตสฺส สรีรํ โอกิรนฺติ อภิปฺปกิรนฺติ อภิปฺปวสฺสนฺติ ตถาคตสฺส ปูชายาติ ฯ ทิพฺพานิปิ จนฺทนจุณฺณานิปิ อนฺตลิกฺขา สมฺปตนฺติ

ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ នៃស្ទឹងហិរញ្ញវតី ទីជិតចូលទៅកាន់
សាលវន របស់ពួកមល្លក្សត្រ ដែលជាទីចូលទៅ ក្នុងក្រុងកុសិនារា
ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងព្រះ
អានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ បូរអ្នករៀបចំក្រែ ឲ្យមានក្បាលដំណេក
បែរទៅទិសខាងជើង ក្នុងចន្លោះនៃដើមសាលព្រឹក្សទាំងគូ ឲ្យតថាគត
ដេកយាប់ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានកាយល្វើតល្វៃណាស់ តថាគត
នឿយណាយ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយរៀបចំក្រែ ឲ្យមានក្បាលដំណេក បែរទៅ
ទិសខាងជើង ក្នុងចន្លោះ ដើមសាលព្រឹក្សទាំងគូថ្វាយ គ្រានោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ មានព្រះសតិសម្បជញ្ញៈ ទ្រង់សម្រេចសីហសេយ្យា ផ្ទៀងទៅ
ខាងស្តាំ ទ្រង់យកព្រះបាទត្នែង តម្រួតលើព្រះបាទស្តាំ ។

(๑๒๙) សម័យនោះឯង សាលព្រឹក្សទាំងគូ ក៏មានផ្កាកែស្ទុះស្ទាយ
ទាំងអស់ (តាំងពីគល់ដល់ចុង) ដោយអកាលបុប្ផា (ផ្កាពុំដូវកាល) សាល-
ព្រឹក្សទាំងគូនោះ ក៏ពេយកាយ ជាបឋសាច (ទន្លាផ្កា) លើសរីរៈព្រះតថាគត
ដើម្បីបូជាព្រះតថាគត សូម្បីមន្ទារវបុប្ផ (ផ្កាមន្ទារវៈ) ជាទិព្វ ក៏ធ្លាក់ចុះ
មកអំពីអាកាស ផ្កាទាំងនោះ ក៏ពេយកាយ ជាបឋសាច លើសរីរៈព្រះតថា-
គត ដើម្បីបូជាព្រះតថាគត ។ ទាំងលំអិតខ្លឹមចន្ទន៍ជាទិព្វ ក៏ធ្លាក់ចុះមក

តានิ តថាគតស្ស សរីរំ ឌហិតុំ អដ្ឋករីសំ អភិប្ប-
កិរិតុំ តថាគតស្ស បូជាយ ។ ឥទ្ធានិបិ តុរិយានិ
អន្តលិក្ខេ វជ្ជិតុំ តថាគតស្ស បូជាយ ។ ឥទ្ធានិបិ
សន្និបតិតានិ អន្តលិក្ខេ វត្តិតុំ តថាគតស្ស បូជាយ ។
អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សព្ពថា-
លិដ្ឋោ ខោ អានន្ទ យមកសាលា អកាលបុប្ផេហិ(๑)
តថាគតស្ស សរីរំ ឌហិតុំ អដ្ឋករីសំ អភិប្បកិរិតុំ
តថាគតស្ស បូជាយ ឥទ្ធានិបិ មញ្ញារវបុប្ផានិ អន្តលិក្ខា
បបតន្តិ តានិ តថាគតស្ស សរីរំ ឌហិតុំ អដ្ឋករីសំ
អភិប្បកិរិតុំ តថាគតស្ស បូជាយ ឥទ្ធានិបិ ចន្ទន.
បុណ្ណានិ អន្តលិក្ខា បបតន្តិ តានិ តថាគតស្ស សរីរំ
ឌហិតុំ អដ្ឋករីសំ អភិប្បកិរិតុំ តថាគតស្ស បូជាយ
ឥទ្ធានិបិ តុរិយានិ អន្តលិក្ខេ វជ្ជិតុំ តថាគតស្ស បូជា-
យ ឥទ្ធានិបិ សន្និតានិ អន្តលិក្ខេ វត្តិតុំ តថាគតស្ស
បូជាយ ន ខោ អានន្ទ ឯត្តាវតា តថាគតោ សក្ក-
តោ ហ ហោតិ គរុកតោ ហ មានិតោ ហ បូជិតោ

๑ ម. អកាលបុប្ផេហិ តេ ។

អំពីអាកាស លំអិតទាំងនោះ ក៏ពេយ្យាយ ធ្វើចសាច លើសរីរៈព្រះតថា-
គត ដើម្បីបូជាព្រះតថាគត ។ ទាំងតុរ្យតន្ត្រីជាទិព្វ ក៏លាន់ឮឯអាកាស
ដើម្បីបូជាព្រះតថាគត ។ ទាំងចម្រៀងជាទិព្វ ក៏លាន់ឮឯអាកាស ដើម្បី
បូជាព្រះតថាគត ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមាន
អាយុថា ម្នាលអានន្ទ សាលព្រឹក្សទាំងគូ មានផ្កាកែកុះស្គុះស្គាយទាំងអស់
(តាំងអំពីគល់ដរាបដល់ចុង) ដោយអកាលបុប្ផា ពេយ្យាយ ធ្វើចសាច
លើសរីរៈតថាគត ដើម្បីបូជាតថាគត ទាំងផ្កាមន្ទារវៈជាទិព្វ ធ្លាក់ចុះអំពី
អាកាស ផ្កាទាំងនោះ ពេយ្យាយ ធ្វើចសាចលើសរីរៈតថាគត ដើម្បីបូជា
តថាគត ទាំងលំអិតខ្ទឹមចន្ទន៍ជាទិព្វ ធ្លាក់ចុះអំពីអាកាស លំអិតទាំងនោះ
ពេយ្យាយ ធ្វើចសាច លើសរីរៈតថាគត ដើម្បីបូជាតថាគត ទាំងតុរ្យតន្ត្រី
ជាទិព្វ ក៏លាន់ឮឯអាកាស ដើម្បីបូជាតថាគត ទាំងចម្រៀងជាទិព្វ ក៏
លាន់ឮឯអាកាស ដើម្បីបូជាតថាគត ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគត មិនបាន
ឈ្មោះថា បរិសេវ្យធ្វើសក្ការៈក្តី គោរពក្តី រាប់អានក្តី បូជាក្តី ធំកោត

ก อปจิโต ก เยน เขา อานนฺท ภิกฺขุ ก ภิกฺขุนี ก อุปาสโก ก อุปาสิกา ก ชนฺทาทุชนฺทปฺปฏิปนฺโน วิหรติ สามีจิปฺปฏิปนฺโน อนุธมฺมจารี เสยฺยถีทํ สกฺกาเรน สกฺกาเรน ครุกาเรน มาเนน ปูเชน[๑] ปจฺจยาย ปูชาย ตสฺมาติหานนฺท ชนฺทาทุชนฺทปฺปฏิปนฺนา วิหาริสฺสนฺติ สามีจิปฺปฏิปนฺนา อนุธมฺมจาริโนติ ฯเปฯ เอวญฺหิ อานนฺท สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

(๑๓๐) เยน เขา ปน สมเยน อายสฺมา อุปวาโณ ภควโต ปุรโต ฐิโต เหาติ ภควนฺตํ วีชมาโน ฯ อถ เขา ภควา อายสฺมนฺตํ อุปวาณํ อปสาเปสิ[๒] อเปหิ ภิกฺขุ มา เม ปุรโต อฏฺาสีติ ฯ อถ เขา อายสฺมา อานนฺทสฺส ฌิตเหาสิ อยํ เขา อายสฺมา อุปวาโณ ทีฆรตฺตํ ภควโต อุปฏฺาโก สนฺติกาวจโร สมีปจารี อถ จ ปน ภควา ปฏิเมว กาเล อายสฺมนฺตํ อุปวาณํ อปสา-

๑ ม. ปูเชติ อปจิยติ ฯ ๒ ม. อปสาเรสิ ฯ

ครั้งก่อน ด้วยเหตุมีประมาณน้อยนั่นเทียว ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็บุคคลใดก็ตาม ภิกษุก็ดี ภิกษุณีก็ดี อุบาสกก็ดี อุบาสิกาก็ดี เป็นผู้ปฏิบัติชอบ สมควรแก่ธรรม ปฏิบัติโดยเคารพ ปฏิบัติโดยสหธรรม ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ บุคคลนั้น ชื่อว่า ทำสักการะ เคารพ นับถือ บูชาตถาคต ด้วยเครื่องบูชาอันยอดเยี่ยม ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เพราะเหตุนั้น ท่านทั้งหลาย พึงศึกษาอย่างนี้ว่า เราทั้งหลายจักเป็นผู้ปฏิบัติชอบ สมควรแก่ธรรม ปฏิบัติโดยเคารพ ปฏิบัติโดยสหธรรม ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ท่านทั้งหลาย พึงศึกษาอย่างนี้แล ฯ

(๑๓๐) สมัยนั้นแล อุปวาณภิกษุมีอายุ ยืนอยู่ ณ เบื้องพระพักตร์ของพระผู้มีพระภาค กำลังถวายพัดพระผู้มีพระภาค ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาค ทรงขับไล่อุปวาณว่า ดูก่อนภิกษุ เธอจงถอยออกไป เธออย่ายืนอยู่ใกล้เราเลย ฯ ครั้งนั้น พระอานนท์มีอายุ มีความดำริอย่างนี้ว่า พระอุปวาณมีอายุนี้ เป็นอุปัฏฐากประจำพระผู้มีพระภาค เฝ้าพระผู้มีพระภาคมานาน ก็แต่ว่าในปัจฉิมกาล (นี้) พระผู้มีพระภาค ทรงขับไล่

เอตํ อเปหิ ภิกฺขุ มา เม ปุรโต อฏฺฐาสีติ เกา ฺ
เจา เหตุ เกา ปฏฺโยา ยํ ภควา อายสฺมนฺตํ
อุปวาณํ อปสาเนตฺวา อเปหิ ภิกฺขุ มา เม ปุรโต
อฏฺฐาสีติ ฯ อถโข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ
เอตทเวจ อยํ ภนฺเต อายสฺมา อุปวาโณ ธีรตฺถุ
ภควาโต อุปฏฺฐาโกา สนฺติกาวจโร สมีปจารี อถ จ
ปน ภควา ปฏิเมว กาเล อายสฺมนฺตํ อุปวาณํ
อปสาเนตฺวา อเปหิ ภิกฺขุ มา เม ปุรโต อฏฺฐาสีติ
เกา ฺ เจา ภนฺเต เหตุ เกา ปฏฺโยา ยํ ภควา
อายสฺมนฺตํ อุปวาณํ อปสาเนตฺวา อเปหิ ภิกฺขุ มา
เม ปุรโต อฏฺฐาสีติ ฯ เยกฺวายฺเจน อานนฺท ธสฺสุ
เลาเกกาตฺตสฺมิ เทวตา สนฺติปติตา ตถาคตสฺ ธสฺมฺ-
ตาย ยาวตา อานนฺท กุสิตาภา อุปรฏฺฐสฺ มลฺลานสฺ
สาลวนสฺ สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ ตตฺถ
เสา ปเทเสา ปาลกฺเกาชิตสฺตุทฺทมโต(๑) มโห-
สกฺกาหิ เทวตาหิ อปฺปโฏ เทวตา อานนฺท อุฏฺฐายนฺ

๑ ฉ. ม. ปาลกฺเกาชิตสฺตุทฺทมโตปิ ฯ

ទុបវ៉ណមានអាយុថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំបិតនៅ ខាងមុខតថាគតឡើយ ដូច្នេះ មានហេតុ ដូចម្តេច មានបច្ច័យ ដូចម្តេច បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បណ្តេញទុបវ៉ណមានអាយុថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំបិតនៅ ខាងមុខតថាគតឡើយ ។ ទើបព្រះអានន្ទមានអាយុ ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះទុបវ៉ណមានអាយុ នេះជាទុបដ្ឋាកនៅជិត ដើរជិតព្រះមានព្រះភាគជាយូរហើយ ទើបតែក្នុងបច្ឆិមកាល (នេះ) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បណ្តេញទុបវ៉ណមានអាយុថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំបិតនៅ ខាងមុខតថាគតឡើយ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មានហេតុដូចម្តេច មានបច្ច័យដូចម្តេច បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បណ្តេញទុបវ៉ណមានអាយុថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំបិតនៅ ខាងមុខតថាគតឡើយ ដូច្នេះ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ទេវតាក្នុងលោកធាតុ៦ំាង ១០ ប្រជុំគ្នា ដើម្បីមើលតថាគតដោយច្រើន ម្នាលអានន្ទ សាលវនៃរបស់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ ដែលជាទីចូលទៅក្នុងក្រុងកុសិនារាមានចំនួន ១២ យោជន៍ដោយជុំវិញ មានកំណាត់ត្រឹមណា ប្រទេសនោះសូម្បីគ្រាន់តែល្មមចាក់ដោយចុងបំផុតនៃសក់ ដែលទេវតាមានសព្វកិច្ចមិនបានពាល់ត្រូវមិនមានឡើយ ម្នាលអានន្ទ ពួកទេវតាពោលទោសថា

ยฺวาหฺ วาตมฺปิ อาคตา ตถาคตสฺส ทสฺสนาย คจฺฉาม
ภารหาโร ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมา-
สมฺพุทฺโธ อาชฺชว รตฺติยา ปจฺจูสมยาเม ตถาคตสฺส
ปรินิพฺพานํ ภวิสฺสติ อยญฺจ มหาสาลา ภิกฺขุ
ภิกฺขุโย ปุราโณ ปิโณ ขีณาสวา ต มยํ ลภาม
ปจฺฉิเม กาเล ตถาคตสฺส ทสฺสนายาติ(๑) ฯ ภิกฺขู-
ภูตา ขล ภนฺเต ภิกฺขู เทวตา มนสิกาโรหิตฺถ ฯ
สนฺตาหฺ เทวตา อาการเส ปหาสญฺจิเทยฺยา เกเสฺ
ปกาเรย กาหฺเฏ ภาหา ปกฺขฺยา กาหฺเฏ ถิหฺฏาหิ วาย
ปปตฺเฏ(๒) อาวฺฏเฏ วิวฺฏเฏ อติขิปฺป ภิกฺขู ปรินิพฺพา-
ยิสฺสติ อติขิปฺป สุคโต ปรินิพฺพายิสฺสติ อติขิปฺป
จกฺขุมา โลเก อนฺตรธายิสฺสตีติ สนฺตาหฺ เทวตา
ปหาวา ปหาสญฺจิเทยฺยา เกเสฺ ปกาเรย กาหฺเฏ
ภาหา ปกฺขฺยา กาหฺเฏ ถิหฺฏาหิ วาย ปปตฺเฏ อาวฺฏเฏ
วิวฺฏเฏ อติขิปฺป ภิกฺขู ปรินิพฺพายิสฺสติ อติขิปฺป
สุคโต ปรินิพฺพายิสฺสติ อติขิปฺป จกฺขุมา โลเก

---

๑ ฉ ตโต ปรํ เทวตา อาหฺน ฉฑฺฑยีตฺติ ปาฐา ทิสฺสนฺติ ฯ ๒ ฉ. ถิหฺฏปปาตํ ปปตฺเฏ ฯ
ม. ถิหฺฏปปาตํ ปปตฺเฏ ฯ

ពួកយើងមកអំពីបម្ងាយ ដើម្បីឃើញព្រះតថាគត ។ ជាព្រះអរហន្តសម្ម-
សម្ពុទ្ធកើតឡើងក្នុងលោក មានម្តង ។ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រីថ្ងៃនេះឯង
បរិនិព្វានទំនងមានដល់ព្រះតថាគត ក៏កិកុមានស័ក្តិធំនេះ មកឈរពាំងនៅ
ចំព្រះកន្ត្រៃនៃព្រះមានព្រះភាគ ពួកយើងមិនបានឃើញព្រះតថាគត ក្នុង
បច្ឆិមកាលឡើយ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលសួរថា បពិត្រព្រះមាន
ព្រះភាគដ៏ចំរើន ចុះពួកទេវតា ធ្វើទុក្ខកង់ចិត្តដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គទ្រង់
ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ មានពួកទេវតា (ខ្លះ) សំគាល់ផែនដីក្នុងអាកាស
(និមិត្តផែនដីក្នុងអាកាស) រំសាយកេសា កន្ទក់កន្ទេញ ផ្គងទូរកំភួន
ដៃឡើង កន្ទក់កន្ទេញ ផ្ដួលខ្លួនបម្រះនៀលទៅមក បីដូចជាមានដើង
ជាប់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបរិនិព្វានឆាប់ម៉្លេះ ព្រះសុគត
នឹងបរិនិព្វានឆាប់ម៉្លេះ ព្រះសម្ពុទ្ធមានចក្ខុកង់លោក នឹងសូន្យបាត់ទៅ
ឆាប់ម៉្លេះ ម្នាលអានន្ទ មានពួកទេវតា (ខ្លះ) សំគាល់ផែនដីកង់ផែនដី
(និមិត្តផែនដីប្រក្រតីឲ្យជាផែនដីពិត) រំសាយកេសា កន្ទក់កន្ទេញផ្គង
កំភួនដៃឡើង កន្ទក់កន្ទេញ ផ្ដួលខ្លួនបម្រះនៀលទៅមក បីដូចមាន
ដើងជាប់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបរិនិព្វាន ឆាប់ពេកណាស់
ព្រះសុគត នឹងបរិនិព្វាន ឆាប់ពេកណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធមានចក្ខុកង់លោក

អន្តរាយិសដ្ឋតិតំ យា បន តា នេវតា រតាតា តា
សតា សម្បជានា អធិវាសេន្តិ អធិច្ចា សង្ខារ តំ
ភុតៃត្ត លព្ភាតិ ។

(១៣១) បុព្ពេ ភន្តេ ធិសាសុ វសន្តេ វុត្តា កិក្ខូ
អាតច្ចន្តិ តថាតតំ ឧស្សាយ តេ មយំ លភាម
មនោភាវនីយេ កិក្ខូ ឧស្សាយ លភាម បយិរុទាស-
នាយ ភតវតោ បន មយំ ភន្តេ អច្ចយេន ន លភិ-
សក្ខាម មនោភាវនីយេ កិក្ខូ ឧស្សាយ ន លភិសក្ខាម
បយិរុទាសនាយាតិ ។ ចត្តារិមានិ អានន្ទ សទ្ធស្ស
កុលបុត្តស្ស ឧស្សន្និយានិ សំវេជនីយានិ ឋានានិ ។
កតមានិ ចត្តារិ ។ ឥធ តថាគតោ ជាតោតិ អានន្ទ
សទ្ធស្ស កុលបុត្តស្ស ឧស្សន្និយំ សំវេជនីយំ ឋានំ

នឹងសូន្យបាត់ទៅធាប់ពេកណាស់ ឯពួកទេវតាណា ដែលមិនមានពគៈ ពួកទេវតានោះ មានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ អត់សង្កត់សេចក្តីសោកបានដោយគតិថា សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបាននូវសេចក្តីទៀងទាត់ ក្នុងខន្ធបវត្តិនេះអំពីណា ។

(๑๓๑) ព្រះអានន្ទ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលពីដើម ពួកភិក្ខុនៅចាំវស្សា ក្នុងទិសទាំងឡាយ រួចហើយតែងមកដើម្បីគាល់ព្រះតថាគត យើងខ្ញុំព្រះអង្គ តែងបានជួបនឹងពួកភិក្ខុអកចំរើនដោយចិត្ត ភ្លាប់បានចូលទៅអង្គុយជិតគ្នា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះអំណើះឥតនឹងព្រះមានព្រះភាគទៅ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងលែងបានជួបលែងបានចូលទៅអង្គុយជិតពួកភិក្ខុ អកចំរើនដោយចិត្តហើយ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ សំវេជនីយដ្ឋាន (ទីដែលគួរកើតសង្វេគ) ដែលគួរឃើញ របស់កុលបុត្ត អកមានសទ្ធានេះ ៤ កន្លែង ។ សំវេជនីយដ្ឋាន ៤ កន្លែងតើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ សំវេជនីយដ្ឋានដែលគួរឃើញ របស់កុលបុត្ត អកមានសទ្ធា ដោយពួកឃើញថា ព្រះតថាគត

៥ តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោតិ អានន្ទ សទ្ទស្ស កុលបុត្តស្ស ឧស្សន្នីយំ សំវេជនីយំ ឋានំ ៥ តថាគតេន អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតន្តិ អានន្ទ សទ្ទស្ស កុលបុត្តស្ស ឧស្សន្នីយំ សំវេជនីយំ ឋានំ ៥ តថាគតោ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពុតោតិ អានន្ទ សទ្ទស្ស កុលបុត្តស្ស ឧស្សន្នីយំ សំវេជនីយំ ឋានំ ៥មានិ ខោ អានន្ទ ចត្តារិ សទ្ទស្ស កុលបុត្តស្ស ឧស្សន្នីយានិ សំវេជនីយានិ ឋានានិ អាគមិស្សន្តិ ខោ អានន្ទ សទ្ធា កិកូ កិកូនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ៥ តថាគតោ ជាតោតិបិ ៥ តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោតិបិ ៥ តថាគតេន អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតន្តិបិ ៥ តថាគតោ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពុតោតិបិ យេ ហិ កេចិ អានន្ទ ខេតិយចារិកំ អាហិណ្ឌិត្វា បសន្នចិត្តា កាលំ ករិស្សន្តិ សព្ពេ តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជិស្សន្តីតិ ។

ប្រសូតកង់ទីនេះដូច្នេះ ๑ ម្នាលអានន្ទ សំវេជនីយដ្ឋាន ដែលគួរឃើញ របស់កុលបុត្តអកមានសទ្ធា ដោយពួកឃើញថា ព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណកង់ទីដូច្នេះ ๑ ម្នាលអានន្ទ សំវេជនីយដ្ឋាន ដែលគួរឃើញ របស់កុលបុត្តអកមានសទ្ធា ដោយពួកឃើញថា ព្រះតថាគត បានសំដែងនូវអនុត្តរធម្មចក្ក កង់ទីនេះដូច្នេះ ๑ ម្នាលអានន្ទ សំវេជនីយដ្ឋាន ដែលគួរឃើញ របស់កុលបុត្តអកមានសទ្ធា ដោយពួកឃើញថា ព្រះតថាគតបរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ កង់ទីនេះដូច្នេះ ๑ ម្នាលអានន្ទ នេះឯង សំវេជនីយដ្ឋាន ដែលគួរឃើញ ๔ កន្លែង របស់កុលបុត្តអកមានសទ្ធា ម្នាលអានន្ទ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា អ្នកមានសទ្ធា នឹងមក ដោយពួកឃើញថា ព្រះតថាគត ប្រសូតកង់ទីនេះ ដូច្នេះក្តី ព្រះតថាគតត្រាស់ដឹង នូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណកង់ទីនេះ ដូច្នេះក្តី ព្រះតថាគត សំដែងនូវអនុត្តរធម្មចក្កកង់ទីនេះ ដូច្នេះក្តី ព្រះតថាគត បរិនិព្វានដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុកង់ទីនេះ ដូច្នេះក្តី ម្នាលអានន្ទ ពួកជនណាមួយ នឹងបានដើរមកកាន់ទីឋានៃចេតិយ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា បើប្រសិនជាធ្លើមរណកាលទៅ ពួកជនទាំងអស់នោះ លុះមានពងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ នឹងចូលទៅកាន់លោក គឺមនុស្សសុគតិ ឧដ្ឋានសួគ៌ ។

(๑๓๒) កតមំ មយំ ភន្តេ អាតុក្កាមេ បដិ-បជ្ជាមាតិ ។ អនស្សនំ អាបជ្ជាតិ ។ ឧស្សនេ ភគវា សតិ កតមំ បដិបជ្ជិតព្ពន្តិ ។ អជាលាយោ អាបជ្ជាតិ ។ អាលបន្តេ[1] ភន្តេ កតមំ បដិបជ្ជិ-តព្ពន្តិ ។ សតិ អាបត្តិ ឧបជ្ឈាយេតព្ពោតិ ។

(๑๓๓) កតមំ មយំ ភន្តេ តថាគតស្ស សរីរេ បដិបជ្ជាមាតិ ។ អព្យាវដា[2] តុម្ហេ អានន្ទ ហោថ តថាគតស្ស សរីរំ បូជាយ ឥង្ឃ តុម្ហេ អានន្ទ សន្តេ[3] ឃដេ សន្តេ អនុយុញ្ជថ សន្តេ អប្បមាទា អាតា-បិនោ បហិតត្តា វិហរថ សព្ពានន្ទ ខត្តិយបណ្ឌិតា បិ ព្រាហ្មណបណ្ឌិតា បិ គហបតិបណ្ឌិតា បិ តថាគតេ អភិប្បសន្នា តេ តថាគតស្ស សរីរបូជំ ការំ ស្សន្តីតិ ។ កតមំ បន ភន្តេ តថាគតស្ស សរីរេ បដិបជ្ជិតព្ពន្តិ ។

---

๑ ម. អាលបន្តេន បន ។ ๒ ម. អព្យាវដា ។ ๓ ម. សន្តេ ។

(๑๓๒) ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ត្រូវប្រតិបត្តិកង់មាតុគ្រាមដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ត្រូវកុំមើល ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលបើមើលហើយ គប្បីប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រូវកុំនិយាយរក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើនិយាយរកហើយ គប្បីប្រតិបត្តិដូចម្តេចទៀត ។ ម្នាលអានន្ទ គប្បីតាំងសតិឲ្យមាំ ។

(๑๓๓) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ត្រូវប្រតិបត្តិកង់សរីរៈព្រះតថាគត ដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកទាំងឡាយកុំខ្វល់ខ្វាយ ដើម្បីបូជាសរីរៈតថាគតឡើយ ម្នាលអានន្ទ អ្នកទាំងឡាយចូរខំព្យាយាម កុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួនចុះ[1] ចូរឱឡោត សង្វាតកង់ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនចុះ កុំប្រមាទកង់ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ចូរមានព្យាយាម មានចិត្តបញ្ជូនទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចុះ ម្នាលអានន្ទ គង់តែមានខត្តិយបណ្ឌិតក្តី ព្រាហ្មណបណ្ឌិតក្តី គហបតីបណ្ឌិតក្តី ជ្រះថ្លាកង់តថាគត គេនឹងធ្វើការបូជាសរីរៈតថាគតមិនខាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះជនទាំងឡាយនោះ គប្បីប្រតិបត្តិកង់សរីរៈ ព្រះតថាគត ដូចម្តេច ។

---

๑ អដ្ឋកថា ថា សំដៅយកអរហត្តផល ។

យថា ខោ អានន្ទ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស សីហនាទំ បដិ-
បជ្ជន្តិ ឯវំ តថាគតស្ស សីហនាទំ បដិបជ្ជន្តិ ។ កិញ្ចំ
បន ភន្តេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស សីហនាទំ បដិបជ្ជន្តីតិ ។
រញ្ញោ អានន្ទ ចក្កវត្តិស្ស សីហនាទំ អហាសេន វត្តេន វេមជ្ឈិ
អហាសេន វត្តេន វេមត្វា វិហាសេន តមប្បាសេន វេមជ្ឈិ
វិហាសេន តមប្បាសេន វេមត្វា អហាសេន វត្តេន វេមជ្ឈិ
ឯសេន ឧបាយេន បញ្ចហិ យុគសតេហិ រញ្ញោ ចក្ក-
វត្តិស្ស សីហនាទំ វេមត្វា អយសាយ តេលនោណិយា
បក្ខិបិត្វា អញ្ជិស្ស អយសាយ នោណិយា បដិក្កុដ្ឋិត្វា
សព្ពតន្ធាវំ ចិតកំ ករិត្វា រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស សីហនាទំ
ឈាបេន្តិ ចាតុម្មហាបថេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ថូបំ ករោន្តិ
ឯវំ ខោ អានន្ទ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស សីហនាទំ បដិបជ្ជន្តិ យថា
ខោ អានន្ទ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស សីហនាទំ បដិបជ្ជន្តិ

ម្នាលអានន្ទ ជនទាំងឡាយ តែងប្រតិបត្តិកងសរីរៈព្រះចក្រពត្តិយ៉ាង ណាមិញ ជនទាំងនោះ គប្បីប្រតិបត្តិកងសរីរៈតថាគតយ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះជនទាំងនោះ ប្រតិបត្តិកងសរីរៈព្រះចក្រពត្តិ-ពជដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ជនទាំងឡាយ រុំសរីរៈព្រះចក្រពត្តិពជ ដោយសំពត់ថ្មី លុះរុំដោយសំពត់ថ្មីរួចហើយ ទើបរុំដោយសំឡី លុះរុំដោយសំឡីរួចហើយ ក៏រុំដោយសំពត់ថ្មី (ថែមទៀត) រុំសរីរៈនៃចក្រ-ពត្តិពជ ដោយសំពត់ ៥០០គូ ដោយទំនងនេះ ហើយតំកល់ក្នុងមណ្ឌសមាស[1] ដែលជាក់ប្រែង ហើយគ្របដោយមណ្ឌសមាសដទៃ[2] រួចធ្វើដើងភ្លេ ហើយថ្វាយព្រះភ្លើង ចំពោះសរីរៈព្រះចក្រពត្តិពជ ដោយគ្រឿងក្រអូបគ្រប់យ៉ាង ហើយគេធ្វើស្តូបនៃព្រះចក្រពត្តិពជក្នុងផ្លូវធំបែកជា ៤ ម្នាលអានន្ទ ជនទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិកងសរីរៈព្រះរាជាចក្រពត្តិយ៉ាងនេះឯង ម្នាលអានន្ទ ជនទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិកងសរីរៈព្រះចក្រពត្តិពជ

---

១ ពាក្យថា មណ្ឌស ប្រែចេញពីបាលីថា ទោណិ ដែលធ្លាប់ប្រែថា ស្នូក តែដែលប្រែថា មណ្ឌស ផ្លូវច្រេះ តាមលំនាំសេចក្តីជាខ្មែរ ។ ពាក្យថា មាស ប្រែចេញពីបាលីថា អយសៈ ដែលក្នុងទីឯទៀត តែងប្រែថា ដែក តែក្នុងទីនេះ អដ្ឋកថាប្រាប់ឲ្យប្រែថា មាស ។ ២ គ្រប មណ្ឌស ឬគ្របភ្លាស ។

ឯវំ តថាគតស្ស សរីរេ បដិបជ្ជិតព្ពំ ចាតុម្មហាបថេ តថាគតស្ស ថូបោ កាតព្ពោ តត្ថ យេ តេ មាលំ វា គន្ធំ វា បុណ្ណកំ វា អាកាសេ ឧស្សង្គិំ វា អភិវាទេន្តិ វា ចិត្តំ វា បសាទេន្តិ តេសំ តំ ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។

(๑๓๔) ចត្តារោមេ អានន្ទ ថូបារហា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ថូបារហោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ ថូបារហោ តថាគតស្ស សាវកោ[๑] ថូបារហោ រាជា ចក្កវត្តី ថូបារហោ ។ កិញ្ចាន្ទ[๒] អត្ថវសំ បដិច្ច តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ថូបារហោ ។ អយំ តស្ស កតវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ថូបោតិ អានន្ទ ពហូ ជនា ចិត្តំ បសាទេន្តិ[๓] តេសំ តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ ឥទំ ខោ

---

๑ ខ. តថាគតសាវកោ ។ ๒ ខ. កតមញ្ចានន្ទ ។ ๓ ខ. ពហុជនោ ចិត្តំ បសាទេតិ ។

យ៉ាងណាមិញ ជនទាំងនោះ គប្បីប្រតិបត្តិក្នុងសរីរៈតថាគត គប្បីធ្វើ
ស្តូបរបស់តថាគត ក្នុងផ្លូវធំបែកជា ៤ យ៉ាងនោះចុះ ពួកជនណានឹង
លើកឡើងនូវកម្រងផ្កាក្តី គ្រឿងក្រអូបក្តី គ្រឿងលំអិតក្តី ឬនឹងថ្វាយ
បង្គំ ឬធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្តូបនោះ អំពើនោះ របស់ជនទាំងនោះ
នឹងនាំមកនូវប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខអស់កាលយូរ ។

(๑๓๔) ម្នាលអានន្ទ ថូបារហបុគ្គល (បុគ្គលដែលគួរដល់
ស្តូប) នេះ មាន ๔ ពួក ។ ថូបារហបុគ្គល ๔ ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ
ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាថូបារហបុគ្គល ๑ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ជា
ថូបារហបុគ្គល ๑ សាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាថូបារហបុគ្គល ๑ ព្រះចក្រ-
ពត្តិរាជ ជាថូបារហបុគ្គល ๑ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ជាថូបារហបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។
ម្នាលអានន្ទ ពួកជនជាច្រើន ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ដោយសំគាល់ថា នេះ
ជាស្តូបរបស់ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ពួកជនទាំង
នោះ លុះធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្តូបនោះ លុះបែកធ្លាយពីកាយទៅខាង
មុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ រមែងចូលទៅកាន់លោក គឺសុគតិ(๑) ហានសួគ៌

๑ អដ្ឋកថា សង្គ្រោះយកទាំងមនុស្សសុគតិចូលផង ។

អានន្ទ អត្ថវសំ បដិច្ច តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ថូបារហោ ។ កតិញ្ចានន្ទ អត្ថវសំ បដិច្ច បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ ថូបារហោ ។ អយំ តស្ស បច្ចេកពុទ្ធស្ស ថូបោតិ អានន្ទ ពហូ ជនា ចិត្តំ បសាទេន្តិ តេ តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ ឥទំ ខោ អានន្ទ អត្ថវសំ បដិច្ច បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ ថូបារហោ ។ កតិញ្ចានន្ទ អត្ថវសំ បដិច្ច តថាគតស្ស សាវកោ ថូបារហោ ។ អយំ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សាវកោតិ អានន្ទ ពហូ ជនា ចិត្តំ បសាទេន្តិ តេ តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ ឥទំ ខោ អានន្ទ អត្ថវសំ បដិច្ច តថាគតស្ស សាវកោ ថូបារហោ ។

ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាថ្លុបារហបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ជាថ្លុបារហបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកជនជាច្រើន ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ដោយសំគាល់ថា នេះជាស្លុបរបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធអង្គនោះ ពួកជនទាំងនោះ លុះធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្លុបនោះ លុះបែកធ្លាយពងកាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ រមែងចូលទៅកាន់លោក គឺសុគតិ ឋានសួគ៌ ម្នាលអានន្ទ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ជាថ្លុបារហបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ សាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាថ្លុបារហបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកជនជាច្រើនធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ដោយសំគាល់ថា នេះជាស្លុបនៃសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ពួកជនទាំងនោះ លុះធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្លុបនោះ លុះបែកធ្លាយពងកាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ រមែងចូលទៅកាន់លោក គឺសុគតិ ឋានសួគ៌ ម្នាលអានន្ទ សាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាថ្លុបារហបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍នេះឯង ។

កតញ្ញូកតវេទី អត្ថស្ស បដិច្ច ភគវា ចក្កវត្តិំ ឆ្វេចារហោ ។ អយំ តស្ស ធម្មិកស្ស ធម្មរញ្ញោ ឆ្វេចារតិ អានន្ទ ពហូ ជនា ចិត្តំ បសាទេន្តិ តេ តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ ឥទំ ខោ អានន្ទ អត្ថស្ស បដិច្ច ភគវា ចក្កវត្តិំ ឆ្វេចារហោ ឥមេ ខោ អានន្ទ ចត្តារោ ឆ្វេចារ-ហាតិ ។

(๑๓๔) អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ វិហារំ បវិសិ-ត្វា កបិសីសំ អាលម្ពិត្វា ពេឌមាលោ អដ្ឋាសិ អហញ្ច វតម្ហិ សេក្ខោ សករណីយោ សត្ថុ ច មេ បរិនិព្វានំ ភវិស្សតិ យោ មម[1] អនុកម្បកោតិ ។ អថខោ ភគវា តិក្ខ្វត្តុំ អាមន្តេសិ តគ្គហំ ន្តុ ខោ តិក្ខ្វត្តុំ អានន្ទោ-តិ ។ ឯសោ ភន្តេ អាយស្មា អានន្ទោ វិហារំ បវិសិត្វា កបិសីសំ អាលម្ពិត្វា ពេឌមាលោ ឋិតោ អហញ្ច វតម្ហិ

---

๑ ឧ. មមំ ។

ម្នាលអានន្ទ ព្រះចក្រពត្តិរាជ ជាថូបារហបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យអំណាច ប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកជនជាច្រើន ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ដោយសំគាល់ថា នេះជាស្លបរបស់ព្រះធម្មរាជ ដែលទ្រង់ធម៌នោះ ពួកជនទាំងនោះ លុះធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្លបនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយទៅ ខាងមុខបន្តាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ រមែងចូលទៅកាន់លោក គឺ សុគតិ ឋានសួគ៌ ម្នាលអានន្ទ ព្រះចក្រពត្តិរាជ ជាថូបារហបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ថូបារហបុគ្គល មាន ៤ ពួក នេះឯង ។

(๑๓๙) គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅកាន់វិហារ ក៏តោងនូវឈើមានសណ្ឋានដូចក្បាលស្វា (ត្រដោកទ្វារ) ឈរយំរៀបរាប់ថា ខ្ញុំអាត្មាអញ ជាសេក្ខបុគ្គល មានកិច្ចគួរធ្វើតទៅទៀតនៅឡើយ ក៏ព្រះសាស្តារបស់អាត្មា ដែលជាអ្នកអនុគ្រោះ ដល់អាត្មាអញ នឹងទ្រង់បរិនិព្វាន ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានន្ទទៅណា ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅកាន់ពេងសម្រាប់សម្រោកកាយ តោងត្រដោកទ្វារ ឈរយំរៀបរាប់ឯណោះថា ខ្ញុំអាត្មាអញ

สเจฺจหา สตฺถารณีโย สตฺถุ จ เม ปรินิพฺพานํ ภวิ-
สฺสตีติ ยาว มม อนุกมฺปาหาติ ฯ อถโข ภควา
อญฺญตรํ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ยถา ตฺวํ ภิกฺขุ มม วจเนน
อานนฺทํ อามนฺเตหิ สตฺถา ตํ อาวุโส อานนฺท อามนฺเ-
ตีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข โส ภิกฺขุ ภควาโต ปฏิสฺสุตฺวา
เยนายสฺมา อานนฺโท เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ สตฺถา ตํ อาวุโส
อานนฺท อามนฺเตีติ ฯ เอวมาวุโสติ โข อายสฺมา
อานนฺโท ตสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสฺสุตฺวา เยน ภควา
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอก-
มนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมนฺตํ
อานนฺทํ ภควา เอตทโวจ อลํ อานนฺท มา โสจิ
มา ปริเทวิ ฐานฺหิ เอตํ(๑) อานนฺท มยา ปฏิกจฺเจว
อกฺขาตํ สเพฺพหาว ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว
วินาภาโว อญฺญถาภาโว ตํ กุโตฏฺฐ(๒) ลพฺภา ยนฺตฺ

---

๑ ฉ. ฌ ฏ ฯ ๒ ฉ. ม. กุเตตฺถ อานนฺท ฯ

នៅជាសេក្ខបុគ្គល មានកិច្ចគួរធ្វើតទៅទៀតនៅឡើយ ព្រះសាស្តារបស់អាត្មា ដែលជាអ្នកអនុគ្រោះដល់អាត្មាអញ ទើបទ្រង់បរិនិព្វាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ហៅកិក្ខុ ១ រូបមកថា ម្នាលកិក្ខុ អ្នកចូរទៅហៅអានន្ទ តាមពាក្យតថាគតថា ម្នាលអាវុសោអានន្ទ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ឲ្យហៅអ្នក ។ កិក្ខុនោះទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយទៅនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោអានន្ទ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ឲ្យហៅអ្នក ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលពាក្យរបស់កិក្ខុនោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ នូវព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលអានន្ទ ណ្ហើយ អ្នក កុំសោយសោក កុំខ្សឹកខ្សួលឡើយ ម្នាលអានន្ទ តថាគតបានប្រាប់អ្នកជាមុនហើយ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីព្រាត់ប្រាស វិនាសប្រែប្រួល បាកសត្វនឹងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តទាំងអស់តែងមានជាធម្មតា ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបានទូរស័ព្ទសេចក្តីមិនព្រាត់ប្រាសនោះ ក្នុងខន្ធបវត្តិនេះមកអំពីណា ធម្មជាតណាដែលកើតហើយ

ជាតំ ភូតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ តំ វត មា បលុជ្ជិ
នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ទីឃរត្តំ ខោ តេ អានន្ទ តថាគតោ
បច្ចុបដ្ឋិតោ មេត្តេន កាយកម្មេន ហិតេន សុខេន
អទ្វយេន អប្បមាណេន មេត្តេន វចីកម្មេន ហិតេន
សុខេន អទ្វយេន អប្បមាណេន មេត្តេន មនោកម្មេន
ហិតេន សុខេន អទ្វយេន អប្បមាណេន កតបុញ្ញោ-
សិ ត្វំ អានន្ទ បធានមនុយុញ្ជ ខិប្បំ ហោហិសិ
អនាសវោតិ ។ អថខោ ភគវា តិក្ខត្តុំ អាមន្តេសិ
យេបិ តេ តិក្ខត្តុំ អហេសុំ អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ
សម្មាសម្ពុទ្ធា តេសម្បិ ភគវន្តានំ ឯតមរហាយេវ
ឧបដ្ឋាកោ អហេសុំ សេយ្យថាបិ មយ្ហំ អានន្ទោ

ដែលមានហើយ ដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ មានសេចក្តីត្រាមត្រូវ ទៅជាធម្មតា ធម្មជាតនោះ បុគ្គលនឹងពោលយ៉ាងណា កុំត្រាមត្រូវទៅដូច្នេះ (ដោយហេតុណា) ហេតុនុ៎ះមិនមានឡើយ ម្នាលអានន្ទ ខ្លួនអ្នកបានបម្រើតថាគត មកជាយូរអង្វែងហើយ ដោយកាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា នាំមកនូវប្រយោជន៍ធំធាសេចក្តីសុខ មិនមានចំណែកពីរ(១) ជាកម្មប្រមាណមិនបាន ដោយវចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា នាំមកនូវប្រយោជន៍ធំធាសេចក្តីសុខ មិនមានចំណែកពីរ ជាកម្មប្រមាណមិនបាន ដោយមនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា នាំមកនូវប្រយោជន៍ធំធាសេចក្តីសុខ មិនមានចំណែកពីរ ជាកម្មប្រមាណមិនបាន ម្នាលអានន្ទ ខ្លួនអ្នកជាបុគ្គលបានធ្វើបុណ្យទុកហើយ ចូរប្រកបព្យាយាមឲ្យរឿយ ៗ ចុះ នឹងបានជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈដោយឆាប់ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលមានក្នុងអតីតកាល ពួកភិក្ខុជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានកំណត់ដូច្នេះឯង ដូចអានន្ទរបស់តថាគតដែរ

---

១ អដ្ឋកថា ថា បុគ្គលពួកមួយ ធ្វើការបំរើតែក្នុងទីចំពោះមុខ។ មិនបានធ្វើក្នុងទីកំបាំងមុខ។ បុគ្គលពួកមួយទៀត ធ្វើការបំរើតែក្នុងទីកំបាំងមុខ។ មិនបានធ្វើក្នុងទីចំពោះមុខ។ ឯកាយកម្មរបស់ព្រះអានន្ទមិនដូច្នោះទេ ទើបឈ្មោះថា មិនមានចំណែកពីរ ។

ยเทว เตน ภควตา ภาวิตฺตฺตา อนาคตมทฺธานํ อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา เตสมฺปิ ภควนฺตานํ ฬตปรมายเยว อุปฏฺฐาโก ภาวิตฺตฺตา เสยฺยถาปิ มยฺหํ อานนฺโท ปณฺฑิโต(๑) ภิกฺขเว อานนฺโท ชาตาติ อยมฺปิ คาโล ตถาคตสฺส ธมฺมสฺสวนาย อุปสงฺกมิตุํ อยมฺปิ คาโล ภิกฺขุนิ(๒) อยมฺปิ คาโล ภิกฺขุนีนิ อยมฺปิ คาโล อุปาสโก อยมฺปิ คาโล อุปาสิกา อยมฺปิ คาโล ราชา ราชมหามตฺโต อยมฺปิ คาโล ติตฺถิยา อยมฺปิ คาโล ติตฺถิยสาวโกติ(๓) ฯ

[๑๓๖] จตฺตาโรเม ภิกฺขเว อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา อานนฺเท ฯ กตเม จตฺตาโร ฯ สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ-ปริสา อานนฺทํ ธมฺมสฺสวนาย อุปสงฺกมติ ธมฺมสฺสวนสา อตฺตมนา โหติ ตตฺร เจ อานนฺโท ธมฺมึ กาสติ กาสิเตนปิ สา อตฺตมนา โหติ อติตฺตา ฯ ภิกฺขเว

---

๑ ฉ. ปณฺฑิโต เหติ ฯ ๒ ฉ.ม. อุปสงฺกมิตุํ ภิกฺขุนิ ฯ ๓ ฉ.ม. ภาณวารมหามตฺตานิติตฺถิยานิติตฺถิยสาวกาติ ฯ

มหาปรินิพพานสูตร ทุติยภาณวาร: ว่าด้วยอัจฉริยะและอัพภูตธรรม ๔ อย่าง ในพระอานนทเถระ

ดูกรกัสสปะผู้เจริญ ก็ครั้งหนึ่งอีก พระผู้มีพระภาคเจ้าองค์ใดองค์หนึ่ง ผู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ในอนาคตกาล ภิกษุผู้เป็นอุปัฏฐากของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ก็จักมีประมาณเท่านี้เหมือนกัน ดูกรกัสสปะผู้เจริญ อานนทบัณฑิตย่อมรู้กาลอันควรในกาลนี้ว่า กาลนี้เป็นกาลอันควรที่จะเข้าไปเฝ้าพระตถาคต กาลนี้เป็นกาลอันควรของภิกษุทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลอันควรของภิกษุณีทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลอันควรของอุบาสกทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลอันควรของอุบาสิกาทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลอันควรของพระราชาผู้เป็นใหญ่ในมหาชนชาวมคธ กาลนี้เป็นกาลอันควรของอำมาตย์ทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลอันควรของเดียรถีย์ทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลอันควรของสาวกเดียรถีย์ ฯ

[๑๓๖] ดูกรกัสสปะผู้เจริญ อัจฉริยอัพภูตธรรม (ธรรมอันน่าอัศจรรย์) ๔ อย่างนี้แล มีในอานนทเถระ ฯ ธรรม ๔ อย่างเป็นไฉน ฯ ดูกรกัสสปะผู้เจริญ เมื่อบริษัทเข้าไปเฝ้าอานนทเถระ ย่อมเกิดความยินดีแก่บริษัทนั้น เพราะได้เห็น เมื่ออานนทเถระแสดงธรรมีกถา ย่อมเกิดความยินดีแก่บริษัทนั้น เพราะได้ฟัง ดูกรกัสสปะผู้เจริญ บริษัทไม่อิ่มด้วยการเห็น ไม่อิ่มด้วยการฟัง

កិត្តកបរិសា ហោតិ អថ(๑) អានន្ទោ តុណ្ហី ហោតិ
សចេ កិត្តកវេ កិត្តកិនីបរិសា អានន្ទំ ឧស្សាទាយ ឧប-
សង្កមតិ ឧស្សន្នេន សា អត្តមនា ហោតិ តត្រ ចេ
អានន្ទោ ឆម្បំ ភាសតិ ភាសិតេនបិ សា អត្តមនា
ហោតិ អតិត្តា វ កិត្តកវេ កិត្តកិនីបរិសា ហោតិ អថ(๒)
អានន្ទោ តុណ្ហី ហោតិ សចេ កិត្តកវេ ខុទ្ទាសកបរិសា
អានន្ទំ ឧស្សាទាយ ឧបសង្កមតិ ឧស្សន្នេន សា
អត្តមនា ហោតិ តត្រ ចេ អានន្ទោ ឆម្បំ ភាសតិ
ភាសិតេនបិ សា អត្តមនា ហោតិ អតិត្តា វ កិត្តកវេ
ខុទ្ទាសកបរិសា ហោតិ អថ(๓) អានន្ទោ តុណ្ហី
ហោតិ សចេ កិត្តកវេ ខុទ្ទាសិកាបរិសា អានន្ទំ
ឧស្សាទាយ ឧបសង្កមតិ ឧស្សន្នេន សា អត្តមនា
ហោតិ តត្រ ចេ អានន្ទោ ឆម្បំ ភាសតិ ភាសិតេ-
នបិ សា អត្តមនា ហោតិ អតិត្តា វ កិត្តកវេ ខុទ្ទា-
សិកាបរិសា ហោតិ អថ(๔) អានន្ទោ តុណ្ហី ហោតិ ឥមេ
ខោ កិត្តកវេ ចត្តារោ អច្ឆរិយា អព្ភុតធម្មា អានន្ទេ ។

๔-๒-๓-๔ ម. អបិខោ ។

ស្រាប់តែអានន្ទសៀមថៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុនីបរិសទ្យ ចូលទៅដើម្បីជួបនឹងអានន្ទ ភិក្ខុនីបរិសទ្យនោះ រមែងមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបានជួប បើអានន្ទនិយាយធម្មិកថាទោះ ភិក្ខុនីបរិសទ្យនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដោយកាសិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីបរិសទ្យ មិនទាន់ឆ្អែតនៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែអានន្ទសៀមថៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើឧបាសកបរិសទ្យ ចូលទៅដើម្បីជួបនឹងអានន្ទ ឧបាសកបរិសទ្យនោះ រមែងមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបានជួប បើអានន្ទនិយាយធម្មិកថាទោះ ឧបាសកបរិសទ្យនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដោយកាសិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកបរិសទ្យ មិនទាន់ឆ្អែតនៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែអានន្ទសៀមថៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើឧបាសិកាបរិសទ្យ ចូលទៅដើម្បីជួបនឹងអានន្ទ ឧបាសិកាបរិសទ្យនោះ រមែងមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបានជួប បើអានន្ទនិយាយធម្មិកថាទោះ ឧបាសិកាបរិសទ្យនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដោយកាសិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាបរិសទ្យ មិនទាន់ឆ្អែតនៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែអានន្ទសៀមថៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អច្ឆរិយព្ភុតធម៌ទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង មានទៅកាន់អានន្ទ ។

ចតុរាភេមេ ភិក្ខវេ អច្ឆរិយា អព្ភុតធម្មា វញ្ញេ ចក្កវត្តិម្ហិ(๑) សចេ ភិក្ខវេ ខត្តិយបរិសា ពលវំ ចក្កវត្តិំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមតិ ទស្សនេន សា អត្តមនា ហោតិ តត្រ ចេ ពលា ចក្កវត្តិំ ភាសតិ ភាសិតេនបិ សា អត្តមនា ហោតិ អតិត្តា វ ភិក្ខវេ ខត្តិយបរិសា ហោតិ អថ ពលា ចក្កវត្តិំ តុណ្ហី ហោតិ ។ សចេ ភិក្ខវេ ព្រាហ្មណបរិសា ។ គហបតិបរិសា ។ សមណបរិសា ពលវំ ចក្កវត្តិំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមតិ ទស្សនេន សា អត្តមនា ហោតិ តត្រ ចេ ពលា ចក្កវត្តិំ ភាសតិ ភាសិតេនបិ សា អត្តមនា ហោតិ អតិត្តា វ ភិក្ខវេ សមណបរិសា ហោតិ អថ ពលា ចក្កវត្តិំ តុណ្ហី ហោតីតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ចតុរាភេ(๒) អច្ឆរិយា អព្ភុតធម្មា អានន្ទេ សចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុបរិសា អានន្ទំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមតិ ទស្សនេន សា អត្តមនា ហោតិ តត្រ ចេ អានន្ទោ ធម្មំ ភាសតិ

---

๑ ម. បញ្ចត្តិម្ហិ ។ ពពមេ បត្តារោ ។ ๒ ម. បត្តារោមេ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អច្ឆរិយព្ភុតធម៌ទាំងឡាយ ៤ យ៉ាងនេះ មាននៅក្នុង
ព្រះចក្រពត្តិរាជ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើខត្តិយបរិសទ្យ ចូលទៅដើម្បីគាល់
ព្រះចក្រពត្តិរាជ ខត្តិយបរិសទ្យនោះ រមែងមានសេចក្តីត្រេកអរដោយការ
បានជួប បើព្រះចក្រពត្តិរាជ មានព្រះបន្ទូលក៏ពីនោះ ខត្តិយបរិសទ្យ
នោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដោយការសិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខត្តិយ-
បរិសទ្យ មិនទាន់ឆ្អែតនៅឡើយ ស្រាប់តែព្រះចក្រពត្តិរាជស្ងៀមទៅ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើព្រាហ្មណបរិសទ្យ ។ គហបតិបរិសទ្យ ។ សមណ-
បរិសទ្យ ចូលទៅដើម្បីគាល់ ព្រះចក្រពត្តិរាជ សមណបរិសទ្យនោះ
រមែងមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបានគាល់ បើព្រះចក្រពត្តិរាជ មាន
ព្រះបន្ទូលក៏ពីនោះ សមណបរិសទ្យនោះ មានសេចក្តីត្រេកអរដោយ
ការសិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណបរិសទ្យ មិនទាន់ឆ្អែតនៅឡើយ
ក៏ស្រាប់តែព្រះចក្រពត្តិរាជស្ងៀមទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អច្ឆរិយព្ភុ-
តធម៌ទាំងឡាយ ៤ យ៉ាងនេះ មាននៅក្នុងអានន្ទដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ បើភិក្ខុបរិសទ្យ ចូលទៅដើម្បីជួបនឹងអានន្ទ ភិក្ខុបរិសទ្យនោះរមែង
មានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបានជួប បើអានន្ទនិយាយធម៌ក៏ពីនោះ

កាសិតេនបិ សា អត្តមនា ហោតិ អតិត្តា ។ កិក្ខវេ កិក្ខុបរិសា ហោតិ អថ អានន្ទោ តុណ្ហី ហោតិ សចេ កិក្ខវេ កិក្ខុនីបរិសា ។ ឧបាសកបរិសា ។ ឧបាសិ-កាបរិសា អានន្ទំ ឧស្សាយ ឧបសង្កមតិ ឧស្សាទេន សា អត្តមនា ហោតិ តត្រ ចេ អានន្ទោ ធម្មំ កាសតិ កាសិតេនបិ សា អត្តមនា ហោតិ អតិត្តា ។ កិក្ខវេ ឧបាសិកាបរិសា ហោតិ អថ អានន្ទោ តុណ្ហី ហោតិ ឥមេ ខោ កិក្ខវេ ចត្តារោ អច្ឆរិយា អព្ភុតធម្មា អានន្ទេតិ ។

(១៣៧) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯ-តទវោច មា ភន្តេ ភគវា ឥមស្មឹ ខុទ្ទកនគរកេ(១) ខុជ្ជនគរកេ សាខានគរកេ បរិនិព្ពាយិ សុដ្ឋុ ភន្តេ អញ្ញានិ មហានគរានិ សេយ្យថីទំ ចម្បា រាជគហំ សាវត្ថី សាកេតំ កោសម្ពី ពារាណសី ឯត្ថ ភគវា បរិនិព្ពាយតុ ឯត្ថ ពហូ ខត្តិយមហាសាលា ព្រាហ្មណា-

---

๑ ម. ខុទ្ទនគរកេ ។

កិកូបរិសទ្យនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដោយភាសិត ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកូបរិសទ្យ មិនទាន់ឆ្អែតនៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែអានន្ទសៀមៅ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ បើកិកូនិបរិសទ្យ ។ ខុជ្ជសកបរិសទ្យ ។ ខុជ្ជសិកាបរិសទ្យចូលៅ ដើម្បីជួបនឹងអានន្ទ ខុជ្ជសិកាបរិសទ្យនោះ រមែងមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយការបានជួប បើអានន្ទនិយាយធម៌ ក្នុងទីនោះ ខុជ្ជសិកាបរិសទ្យនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយភាសិត ម្នាលកិកូតំាងឡាយ ខុជ្ជសិកាបរិសទ្យ មិនទាន់ឆ្អែតនៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែអានន្ទសៀមៅ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ អច្ឆរិយព្ភុតធម៌តំាង ៤ យ៉ាងនេះឯង មាននៅក្នុងអានន្ទ ។

(១៣៧) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ កុំបរិនិព្វាន (ក្នុងនគរកុសិនារា) ជានគរតូចជានគរទួល ជាសាខានគរ នេះឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មានមហានគរដទៃគឺ នគរចម្បា ពជគ្រឹះ សាវត្ថី សាកេត កោសម្ពី ពារាណសី សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានក្នុងនគរតំាងនុ៎ះ ខត្តិយមហាសាល (១)

---

១ ក្បៅគ្នីយ៉ែលមានទ្រឿងកប់ទុកចំនួន ១ រយកោដិ ឬ ១ ពាន់កោដិឡើងទៅ រៀលក្នុងចំណាយកហាបណៈចំនួន ១ រទេះ រៀលល្ងាបមានកហាបណៈចំនួន ២ រទេះ ចូលមករឿយ ហៅថា ខត្តិយមហាសាល ។

មហាសាលា តមហមតិមហាសាលា តថាគតេ អភិប្ប-

សន្នា តេ តថាគតស្ស សរីរបូជំ ករិស្សន្តីតិ ។

មា ហេវំ អានន្ទ អវច មា ហេវំ អានន្ទ អវច

ខុទ្ទកេនតរកំ ខុទ្ទឆ្ដ្ដលេនតរកំ សាខានតរកន្តិ

ភូតបុព្ពំ អានន្ទ រាជា មហាសុទស្សនោ ជាម

អហោសិ ចក្កវត្តី ធម្មិកោ ធម្មរាជា ចាតុរន្តោ

វិជិតាវី ជនបទដ្ឋាវរិយប្បត្តោ សត្តរតនសមន្នាគតោ

រញ្ញោ អានន្ទ មហាសុទស្សនស្ស អយំ កុសិនារា

កុសាវតី ជាម រាជធានី អហោសិ បុរត្ថិមេន

ច បច្ឆិមេន ច ទ្វាទសយោជនានិ អាយាមេន

ឧត្តរេន ច ទក្ខិណេន ច សត្តយោជនានិ វិត្ថារេន

ព្រាហ្មណមហាសាល(១) គហបតីមហាសាល(២) ជាច្រើនក្នុងនគរទាំងនោះ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងព្រះតថាគត គេនឹងធ្វើការបូជា ព្រះសរីរៈព្រះតថាគត ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកកុំមិយាយយ៉ាងនេះទេ្លយ ម្នាលអានន្ទ អ្នកកុំនិយាយថា នគរកុសិនាកនេះ ជានគរតូច ជានគរទួល ជាសាខានគរយ៉ាងនេះទេ្លយ ម្នាលអានន្ទ កាលពីដើមមានព្រះចក្រពត្តិរាជ ព្រះនាមមហាសុទស្សនៈ ជាធម្មរាជ ទ្រង់ធម៌ ជាឥស្សរៈលើផែនដី មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាទីបំផុត មានជនបទមាំមួន ប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការ ម្នាលអានន្ទ ទីក្រុងកុសិនាកនេះ ជារាជធានីឈ្មោះកុសាវតី របស់ព្រះមហាសុទស្សនរាជ មានបណ្តោយ ១២ យោជន៍ អំពីទិសខាងកើតទៅទិសខាងលិច មានទទឹង ៧ យោជន៍ អំពីទិសខាងជើង ទៅទិសខាងត្បូង

---

១ ព្រាហ្មណ៍ដែលមានទ្រព្យរាប់ទុកចំនួន ៨០ កោដិឡើងទៅ រៀលថ្លៃចំណាយកហាបណៈចំនួន ១ កុម្ភៈ រៀលល្អបមានកហាបណៈចំនួន ១ រទេះចូលមកវិញ ហៅថា ព្រាហ្មណមហាសាល ។ ២ គហបតីដែលមានទ្រព្យរាប់ទុកចំនួន ៤០ កោដិឡើងទៅ រៀលថ្លៃចំណាយកហាបណៈចំនួន ៥ អម្ពណៈ រៀលល្អបមានកហាបណៈ ១ កុម្ភៈចូលមកវិញ ហៅថា គហបតីមហាសាល ។ សំដែងរឿងរង្វាល់ថា ៤ ក្តាប់ ត្រូវដា ១ កុឌវៈ ៤ កុឌវៈ ត្រូវដា ១ បត្ថៈ ៤ បត្ថៈ ត្រូវដា ១ អាឡ្ហកៈ ៤ អាឡ្ហកៈ ត្រូវដា ១ ទោណៈ ៤ ទោណៈ ត្រូវដា ១ មានិកា ៤ មានិកា ត្រូវដា ១ ខារិ (អម្រែក) ២០ ខារិ ត្រូវដា ១ សកដៈ គឺ ១ រទេះ ។ មួយទៀតថា ១ ទូកដៃ ហៅថា ១ កុឌវៈ ៤ កុឌវៈ ត្រូវដា ១ បត្ថៈ ៤ បត្ថៈ ត្រូវដា ១ អាឡ្ហកៈ ៤ អាឡ្ហកៈ ត្រូវដា ១ ទោណៈ ១១ ទោណៈ ត្រូវដា ១១ អម្ពណៈ ១០ អម្ពណៈ ត្រូវដា ១ កុម្ភៈ គឺដាល្មោះរង្វាល់ក្នុម ។

กุสาวตี อานนฺท ภทฺทนฺตี ราชธานี อโหสิ(๑) ปุรตฺถิเมน จ ปจฺฉิมุตฺตเรน จ อากาสฺสมนุสฺสา จ สุกิตฺตา จ เสยฺยถาปิ อานนฺท เทวานํ อาลกมนฺทา นาม ภทฺทนฺตี ราชธานี อโหสิ ปุรตฺถิเมน จ ปจฺฉิมุตฺตเรน จ อากาสฺสคฺคา จ สุกิตฺตา จ ฯเปฯ เอวเมว โข อานนฺท กุสาวตี ภทฺทนฺตี ราชธานี อโหสิ ปุรตฺถิเมน จ ปจฺฉิมุตฺตเรน จ อากาสฺสมนุสฺสา จ สุกิตฺตา จ กุสาวตี อานนฺท ภทฺทนฺตี ราชธานี ทสหิ สทฺเทหิ อวิวิตฺตา อโหสิ ทิวา ปตฺตาย รตฺติยา เสยฺยถีทํ หตฺถิสทฺเทน อสฺสสทฺเทน รถสทฺเทน เภริสทฺเทน มุทิงฺคสทฺเทน วีณาสทฺเทน ตนฺตสทฺเทน สมฺมสทฺเทน ตาลสทฺเทน อสเน(๒) ปิวเน ขาทถ ภุญฺชถ ทสเมน สทฺเทน ตญฺจ ภิกฺขุ อานนฺท กุสินารกยิ ปวิสิตฺวา เกาสินารกานํ มลฺลานํ อาเรเจหิ อชฺช โข วาสิฏฺฐา(๓) รตฺติยา ปจฺจูเส ยาเม ตถาคตสฺส ปรินิพฺพานํ ภวิสฺสติ อติกฺกมถ วาสิฏฺฐา อติกฺกมถ วาสิฏฺฐา มา ปจฺฉา วิปฺปฏิสาริโน อหุวตฺถ

---

๑ ม. โหติ ฯ ฉ. อโหสีติ ส ทิสฺสติ ฯ ๒ ฉ. ม. อสฺสาปิ ฯ ๓ ฉ. วาเสฏฺฐา ฯ

ម្នាលអានន្ទ កុសាវតីរាជធានី ជាក្រុងស្អុកស្គម្ម សម្បូណ៌ពោរពាស (ដោយទំនិញ) មានជនច្រើន មានមនុស្សរេរាសាស ពាំងបរិបូណ៌ដោយកិក្ខាហារ ម្នាលអានន្ទ រាជធានីឈ្មោះអាឡកមន្ទា របស់ពួកទេវតាជារាជធានីស្អុកស្គម្ម សម្បូណ៌ពោរពាស មានជនច្រើន មានយក្ខរេរាសាស ពាំងបរិបូណ៌ដោយកិក្ខាហារ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ កុសាវតីរាជធានីក៏ជាក្រុងស្អុកស្គម្ម សម្បូណ៌ពោរពាស (ដោយទំនិញ) មានជនច្រើន មានមនុស្សរេរាសាស ពាំងបរិបូណ៌ដោយកិក្ខាហារ យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអានន្ទ កុសាវតីរាជធានី មិនដែលស្ងាត់ ដោយសូរសំឡេង ១០ យ៉ាង ពាំងថ្ងៃពាំងយប់ គឺសូរសំឡេងដំរី សូរសំឡេងសេះ សូរសំឡេងរថ សូរសំឡេងស្គរ សូរសំឡេងសំភោរ សូរសំឡេងពិណ សូរសំឡេងចម្រៀង សូរសំឡេងរគាំង សូរសំឡេងរទាត នឹងសូរសំឡេងជាគំរប់ ១០ ថា អ្នកពាំងឲ្យយកបរិភោគ ចូរផឹក ចូរទំពា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរទៅកាន់ក្រុងកុសិនារា ហើយប្រាប់ដំណឹងដល់ពួកមល្លក្សត្រ ដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិនារាថា បពិត្រព្រះសិដ្ឋគោត្រពាំងឲ្យយ កាន់បច្ចិមយាមនៃរាត្រីថ្ងៃនេះ ព្រះតថាគតនឹងបរិនិព្វាន បពិត្រព្រះសិដ្ឋគោត្រពាំងឲ្យយ សូមអ្នកពាំងឲ្យយអញ្ជើញទៅ បពិត្រព្រះសិដ្ឋគោត្រពាំងឲ្យយ សូមអ្នកពាំងឲ្យយអញ្ជើញទៅ កុំឲ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ថា

อมฺหากญฺจ โข ตาทิเส ตถาคตสฺส ปรินิพฺพานํ อโหสิ น มยํ ลภิมฺหา ปจฺจเย ตาเส ตถาคตสฺส ธมฺมกถาย(๑) ฯ ยาวญฺจิทํ ภนฺเต โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา ธีโร เวยฺยตฺติยวา พหุสฺสุโต อาคตาคโม ธมฺมธโร วินยธโร มาตุกาธโร ปณฺฑิโต เมธาวี อปฺปิจฺฉกถาย กุสลกถาย ปริยตฺติยา วิญฺญูปสตฺถาย ปริสาย ปาสาทิกาย ปฏิภานวนฺต

ព្រះតថាគតទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងគាមក្ខេត្ត របស់យើងទាំងឡាយហើយ យើងទាំងឡាយ មិនបានឃើញព្រះតថាគត ក្នុងកាលជាបំផុតដូច្នេះឡើយ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូល នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ទ្រង់សង្រេងប្រដាប់ចាត្រនឹងចីវរ មិនមានកិច្ចជាគំរប់ពីរ ចូលទៅកាន់ក្រុងកុសិនារ ។ សម័យនោះឯង ពួកមល្លក្សត្រ ដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិនារ កំពុងប្រជុំគាកន់សណ្ឋាគារដ្ឋាន (សាលាសម្រាប់បង្រៀនវិជ្ជាក្នុងរាជត្រកូល) ដោយកិច្ចនីមួយ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារដ្ឋាន របស់ពួកមល្លក្សត្រដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិនារនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ប្រាប់ដំណឹងដល់ពួកមល្លក្សត្រ ដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិនារថា បពិត្រវាសិដ្ឋគោត្រទាំងឡាយ ក្នុងបច្ឆិយាមនៃរាត្រីថ្ងៃនេះ ព្រះតថាគតនឹងបរិនិព្វាន បពិត្រវាសិដ្ឋគោត្រទាំងឡាយ សូមអ្នកទាំងឡាយអញ្ជើញទៅ បពិត្រវាសិដ្ឋគោត្រទាំងឡាយ សូមអ្នកទាំងឡាយអញ្ជើញទៅ កុំឲ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា ព្រះតថាគតទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងគាមក្ខេត្ត របស់យើងទាំងឡាយហើយ យើងទាំងឡាយមិនបានឃើញ

លភិម្ហា បច្ឆិមេ កាលេ តថាគតស្ស ទស្សនាយា-
តំ ។ ឥទមាយស្មតោ អានន្ទស្ស សុត្វា មល្លា ច
មល្លបុត្តា ច មល្លសុណិសា ច មល្លបជាបតិយោ ច
អយាវនោ ទុម្មុជា ចេតោទុក្ខសមប្បិតា អាបជ្ជកេន្ទ
កោសេ បតិរិយ កន្ទន្តិ ពាហា បគ្គយ្ហ កន្ទន្តិ និន្ន-
ចានំ វិយ បបតន្តិ(๑) អាវដ្ដន្តិ(๒) អតិទិប្បំ ភគវា
បរិនិព្ពាយិស្សតិ អតិទិប្បំ សុគតោ បរិនិព្ពាយិស្សតិ
អតិទិប្បំ ចក្ខុមា លោកេ អន្តរធាយិស្សតីតិ ។
អថខោ មល្លា ច មល្លបុត្តា ច មល្លសុសិសា ច
មល្លបជាបតិយោ ច អយាវនោ ទុម្មុជា ចេតោទុក្ខ-
សមប្បិតា យេន ឧបវត្តនំ មល្លានំ សាលវនំ យេន-
យស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិំសុ ។ អថខោ អាយ-
ស្មតោ អានន្ទស្ស ឯតទហោសិ សចេ ខោ អហំ
តោសិនារេ មល្លេ ឯកមេកំ ភគវន្តំ វន្ទាបេស្សាមិ
អវន្ធិតោ ច ភគវា តោសិនារេហិ មល្លេហិ ភវិស្សតិ
អថាយំ រត្តិ វិភាយិស្សតិ យន្នូនាហំ តោសិនារេ

---

๑ ម. ធិន្នបបាតំ បបតន្តិ ។ ម. ធិន្នបាតំ បបតន្តិ ។ ๒ ម. អាវដ្ដន្តិ វិវដ្ដន្តិ ។

ព្រះតថាគត កន្លងកាលជាបំផុតដូច្នេះឡើយ ។ ពួកមល្លក្សត្រ នឹងពួកបុត្រ
របស់មល្លក្សត្រ នឹងសុណិសារបស់មល្លក្សត្រ នឹងករិយារបស់មល្លក្សត្រ
លុះឮពាក្យនេះ របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុហើយ ក៏កើតទុក្ខតូចព្រះទ័យ
ពោរពេញដោយសេចក្តីទុក្ខកន្លងព្រះទ័យ ខ្លះក៏រំសាយកេសាកន្ទុក់កន្ទេញ
ផ្គងកំភួនដៃកន្ទុក់កន្ទេញ ផ្ដួលខ្លួនចុះបម្រុងនទៀលទៅមកដូចជាមានដើង
ជាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបរិនិព្វាន ឆាប់ពេកណាស់ ព្រះ
សុគតនឹងបរិនិព្វាន ឆាប់ពេកណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធមានចក្ខុកន្លងលោក នឹង
ប្រាត់ទៅឆាប់ពេកណាស់ ។ លំដាប់នោះ ពួកមល្លក្សត្រ នឹងពួកបុត្ត
របស់មល្លក្សត្រ នឹងសុណិសា របស់មល្លក្សត្រ នឹងករិយារបស់មល្លក្សត្រ
កើតទុក្ខតូចព្រះទ័យ ពោរពេញដោយសេចក្តីទុក្ខកន្លងព្រះទ័យ ក៏នាំគ្នាចូល
ទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ កន្លងសាលវ័ន របស់ពួកមល្លក្សត្រ ដែលជាទី
ចូលទៅកន្លងក្រុង ។ ទើបព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ
ថា បើអាត្មាអញនឹងឲ្យពួកមល្លក្សត្រ ដែលនៅកន្លងក្រុងកុសិនារា ថ្វាយបង្គំ
ព្រះមានព្រះភាគម្នាក់ម្តង ។ ពួកមល្លក្សត្រ ដែលនៅកន្លងក្រុងកុសិនារា នឹង
ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ មិនទាន់ហើយស្រេច រាត្រីនេះ ក៏នឹងកន្លងទៅ
មិនខាន បើដូច្នោះគួរតែអាត្មាអញ ជាក់ឲ្យពួកមល្លក្សត្រ ដែលនៅកន្លងក្រុង

มลฺเล กุสินารวาสเก กุสินารวาสเก ปาเตว สมฺปตฺเต ภควนฺตํ ปจฺจุคฺคมนาย ปหิณึสุ ฯ อถ โข เต มลฺลา สปุตฺตา สกิยา สปริสา สามคฺคา ภควโต ปาเทสิรสา วนฺทึสุ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เตสานุกมฺปาย มลฺเล กุสินารวาสเก กุสินารวาสเก ปาเตว สมฺปตฺเต ภควนฺตํ ปจฺจุคฺคมนาย ปหิณิ สปุตฺเต สกิยา สปริสา สามคฺคา ภควโต ปาเทสิรสา วนฺทึสุ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ฌาเนน ขุทาเยน ปมาเทน ยาเมน เตสานุกมฺปาย มลฺเล ภควนฺตํ ปจฺจุคฺคมนาย ฯ

(๑๓๘) เตน โข ปน สมเยน สุภทฺโท นาม ปริพฺพาชโก กุสินารายํ ปฏิวสติ ฯ อสฺโสสิ โข สุภทฺโท ปริพฺพาชโก อชฺช รตฺติยา[๑] ปจฺฉิเม ยาเม สมณสฺส โคตมสฺส ปรินิพฺพานํ ภวิสฺสตีติ ฯ อถ โข

๑ ม. อชฺเชว กิร รตฺติยา ฯ ม. อชฺช กิร รตฺติยา ฯ

កុសិនារ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ តាមវង្សនៃត្រកូល ។ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មល្លក្សត្រឈ្មោះនេះ ព្រមទាំងបុត្រកពួយ បរិសទ្ធិងអាមាត្យ សូមបង្អោនសិរ្សៈថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ជាក់ឲ្យពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ តាមវង្សនៃត្រកូល។ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មល្លក្សត្រឈ្មោះនេះ ព្រមទាំងបុត្រកពួយ បរិសទ្ធិងអាមាត្យ សូមបង្អោនសិរ្សៈ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ទើបព្រះអានន្ទមានអាយុ ឲ្យពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងបឋមយាមតាមទំនងនេះ ។

(๑๓๘) សម័យនោះឯង មានបរិព្វាជកឈ្មោះសុភទ្ទ នៅក្នុងក្រុងកុសិនារ ។ សុភទ្ទបរិព្វាជក បានឮដំណឹងថា ព្រះសមណគោតម នឹងបរិនិព្វានក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រីថ្ងៃនេះ ។ គ្រានោះ សុភទ្ទ-

សុកន្ទស្ស បរិព្ពាជកស្ស ឯតទហោសិ សុតំ ខោ
បន មេតំ បរិព្ពាជកានំ វុឌ្ឍានំ មហល្លកានំ
អាចរិយបាចរិយានំ កាសមានានំ តរមានានំ តរមានំ
តថាគតា លោកេ ឧប្បជ្ជន្តិ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
អជ្ជេវ(๑) រត្តិយា បច្ចូសេ យាមេ សមណស្ស គោត-
មស្ស បរិនិព្ពានំ ភវិស្សតិ អត្ថិ ច មេ អយំ កង្ខាធម្មោ
ឧប្បន្នោ ឱរមស្សន្តោ អហំ សមណោ គោតមេ បហោតិ
មេ សមណោ គោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតុំ យថា
អហំ ឥមំ កង្ខាធម្មំ បជហេយ្យន្តិ ។ អថខោ សុកន្ទោ
បរិព្ពាជកោ យេន ឧបវត្តនំ មល្លានំ សាលវនំ យេ-
នាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អា-
យស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច សុតំ មេតំ ភោ អានន្ទ

---

๑ ឱ. សម្មាសម្ពុទ្ធតិ អដ្ឋ ប ។

បរិព្វាជក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពាក្យនេះ អាត្មាអញបានឮមក អំពីពួកបរិព្វាជក ជាមនុស្សចាស់ទុំ ជាអាចារ្យតៗគ្នាមក តែងនិយាយថា ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធកាំងឡាយ តែងកើតឡើងក្នុងលោកមួយដងមួយកាល ក៏ក្នុងបម្ងៃយាមនៃរាត្រីថ្ងៃនេះ ព្រះសមណគោតមនឹងបរិនិព្វាន មួយទៀត សេចក្តីសង្ស័យនេះ កើតឡើងដល់អាត្មាអញ កាំងអាត្មាអញមានសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសមណគោតមដែរ អាត្មាអញគួរលះបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យនេះបានយ៉ាងណា ព្រះសមណគោតម អាចនឹងសំដែងធម៌ដល់អាត្មាអញយ៉ាងនោះបាន ។ គ្រានោះ សុភទ្ទបរិព្វាជក ក៏ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ ក្នុងសាលវនៃរបស់ពួកមល្លក្សត្រ ដែលជាទីចូលទៅក្នុងក្រុង លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំបានឮមក

ปริพฺพาชกานํ วุฏฺฐานํ มหาลฺลกานํ อาจริยปาจริยานํ
กาสมาฆานํ ตกฺกานิ วาทานิ ตถาคตา โลเก
อุปฺปชฺชนฺติ อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา อิเมว ราชคหิยา ปญฺเห
ยาเม สมณาสฺส โคตมสฺส ปริสนฺทนฺติ ภาสิสฺสติ อตฺถิ
จ เม อยํ กงฺขาฐานิโย อุปฺปชฺโช ฯเปฯ อยมฺปิ สมโณ
โคตโม ปโหติ เม สมโณ โค-
ตโม ตถา ธมฺมํ เทเสตุ ยถา อหิ ฯเม กงฺขาฐานิยา
ปชหนฺติ ฯเปฯ สาธาหิ(๑) โข อานนฺท ภิกฺขุนีสงฺโฆ สม-
ณานิ โคตมานิ ทสฺสนายาติ ฯเปฯ อายสฺมา อานนฺโท
สุภทฺทํ ปริพฺพาชกิ เอตทโวจ อลิ อาวุโส สุภทฺท
มา ตถาคตานิ วิเหเฐสิ กิลนฺโต ภควาติ ฯ ทุติย-
มฺปิ โข สุภทฺโท ปริพฺพาชโก ฯ เปฯ ตติยมฺปิ โข
สุภทฺโท ปริพฺพาชโก อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ
สุตานิ เมตานิ โภ อานนฺท ปริพฺพาชกานํ วุฏฺฐานิ มหาลฺลก-
นิ อาจริยปาจริยานิ กาสมาฆานิ ตกฺกานิ วาทานิ
ตถาคตา โลเก อุปฺปชฺชนฺติ อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา

๑ ม. สาธุ ฯ

អំពីពួកបរិព្វាជកជាមនុស្សចាស់ទុំ ជាអាចារ្យតៗគ្នាមក តែងនិយាយថា ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ តែងកើតឡើងក្នុងលោកមួយជង់មួយកាល ក៏ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រីថ្ងៃនេះ ព្រះសមណគោតម នឹងបរិនិព្វាន មួយទៀត សេចក្តីសង្ស័យនេះ កើតឡើងដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំក៏មានសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសមណគោតមដែរ ខ្ញុំគួរលះបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យនេះបានយ៉ាងណា ព្រះសមណគោតម អាចនឹងសំដែងធម៌ដល់ខ្ញុំយ៉ាងនោះបាន បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ខ្ញុំសូមឲ្យបានគាល់ព្រះសមណគោតមផង ។ លុះសុភទ្ទបរិព្វាជក និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏បានពោលទៅនឹងសុភទ្ទបរិព្វាជកដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោសុភទ្ទៈ កុំឡើយ អ្នកកុំបៀតបៀនព្រះតថាគត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់លំបាកព្រះអង្គណាស់ ។ សុភទ្ទបរិព្វាជក បាននិយាយជាគំរប់ពីរដងផង ។បេ។ សុភទ្ទបរិព្វាជក បាននិយាយនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ ជាគំរប់បីដងផង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ពាក្យនេះខ្ញុំបានឮមកអំពីពួកបរិព្វាជកជាមនុស្សចាស់ទុំ ជាអាចារ្យតៗគ្នាមក តែងនិយាយថា ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ តែងកើតឡើងក្នុងលោកមួយជង់មួយកាល

អដ្ឋេវ វត្តិយា បដិមេ យាមេ សមណាស្ស គោតមស្ស
បរិនិព្ពានំ ភវិស្សតិ អត្តំ ច មេ អយំ កង្ខាធម្មោ
ឧប្បន្នោ ឱរមស្សន្តោ អហំ សមណោ គោតមេ បហោតិ
មេ សមណោ គោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតុំ យថា
អហំ ឥមំ កង្ខាធម្មំ បជហេយ្យំ សាធាហំ គោ
អានន្ទ លភេយ្យំ សមណំ គោតមំ ទស្សនាយាតិ ។
តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ សុភទ្ទំ បរិព្ពា-
ជកំ ឯតទវោច អលំ អាវុសោ សុភទ្ទ មា តថា-
គតំ វិហេឋេសិ កិលន្តោ ភគវាតិ ។ អស្សោសិ ខោ
ភគវា អាយស្មតោ អានន្ទស្ស សុភទ្ទេន បរិព្ពាជកេន
សទ្ធិំ ឥមំ កថាសល្លាបំ ។ អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ
អានន្ទំ អាមន្តេសិ អលំ អានន្ទ មា សុភទ្ទំ ភវេសិ
លភតុ[๑] អានន្ទ សុភទ្ទោ តថាគតំ ទស្សនាយ
យំកិញ្ចិ មំ សុភទ្ទោ បុច្ឆិស្សតិ សព្ពន្តំ អញ្ញាបេក្ខោ
វ មំ[๒] បុច្ឆិស្សតិ ខោ វិសេសាបេក្ខា យញ្ចស្សាហំ
បុដ្ឋោ ព្យាករិស្សាមិ តំ ខិប្បមេវ អាជានិស្សតីតិ ។

---

๑ ឱ. ម. លភតំ ។ ๒ ឱ. ម. មត្តិ បទំ នត្ថិ ។

ក៏កុងបច្ចូមយាមនៃរាត្រីថ្ងៃនេះ ព្រះសមណគោតមទទឹងបរិនិព្វាន មួយទៀត
សេចក្តីសង្ស័យនេះ កើតទៀងដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំក៏មានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងព្រះ
សមណគោតមដែរ ខ្ញុំគួរលះបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យនេះបាន យ៉ាងណា
ព្រះសមណគោតម អាចនឹងសំដែងធម៌ ដល់ខ្ញុំយ៉ាងនោះបាន បពិត្រ
ព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ខ្ញុំសូមឲ្យបានគាល់ចំពោះព្រះសមណគោតមផង ។
ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពោលទៅនឹងសុភទ្ទបរិព្វាជក ជាគំរប់បីដង
ទៀត ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោសុភទ្ទ កុំឡើយ អ្នកកុំបៀតបៀន
ព្រះតថាគត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់លំបាកព្រះអង្គណាស់ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់តថាសល្ងាចនេះ របស់ព្រះអានន្ទ
មានអាយុ ជាមួយនឹងសុភទ្ទបរិព្វាជក ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ កុំឡើយ អ្នកកុំ
ឃាត់សុភទ្ទ ម្នាលអានន្ទ សុភទ្ទប្រហែលជាបានឃើញតថាគតចុះ សុភទ្ទនឹង
សួរនូវសេចក្តីណាមួយនឹងតថាគត គាត់ចង់ដឹងនូវសេចក្តីនោះមែន ទើប
គាត់មកសួរតថាគត មិនមែនគាត់សួរចង់បៀតបៀនទេ បើសុភទ្ទនេះ
សួរហើយ តថាគតសំដែងធម៌ណា គាត់នឹងបានដឹងធម៌នោះឆាប់ភ្លាម ។

อถโข อายสฺมา อานนฺโท สุภทฺทํ ปริพฺพาชกํ ปฏิ-
เวเธ ภญฺญมาโน สุภทฺทาย ปริพฺพาชิกาย เจว ภคว-
นฺตญฺจ ทสฺสนาย ๆ อถโข สุภทฺโท ปริพฺพาชโก ยาย
ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ
สมฺโมทิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสา-
เรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ๆ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข
สุภทฺโท ปริพฺพาชโก ภควนฺตํ เอตทโวจ ยเมเต ภো
โคตม สมณพฺราหฺมณา สงฺฆิโน คณิโน
คณาจริยา ญาตา ยสสฺสิโน ติตฺถกรา สาธุ-
สมฺมตา[๑] พหุชนสฺส เสยฺยถีทํ ปูรโณ กสฺสโป
มกฺขลิ โคสาโล อชิโต เกสกมฺพโล[๒] ป-
กุโธ กจฺจายโน สญฺชโย เวลฏฺฐปุตฺโต[๓] นิคณฺโ
นาฏปุตฺโต สพฺเพ เต สกาเยว ปฏิญฺญาย เอวญฺญิสุ[๔]

---

๑ ฉ. สาธุสมฺมตา ป ฯ ๒ ฉ. เกสกมฺพลี ฯ ๓ ฉ. ม. เวลฏฺฐปุตฺโต ฯ ม.
เวลฏฺฐปุตฺโต ฯ ๔ ฉ. เอวญฺญิสุ ฯ

ទើបព្រះអានន្ទមានអាយុ ពោលទៅនឹងសុភទ្ទបរិព្វាជក ដូច្នេះថា ម្នាល
អាវុសោសុភទ្ទ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បើកឱកាសដល់អ្នកហើយ អ្នក
ចូរទៅចុះ ។ គ្រានោះ សុភទ្ទបរិព្វាជក ក៏ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល ជា
មួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យ
ដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុភទ្ទបរិព្វាជក អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន សមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាពួកគណៈ ជាគណា-
ចារ្យ ល្បីល្បាញ មានយស អ្នកធ្វើលទ្ធិដូចកំពង់ ដែលជនច្រើនគ្នា
គេសន្មតថា ល្អ ដូចយ៉ាងគ្រូឈ្មោះ បូរណកស្សប មក្ខលិគោសាល
អជិតកេសកម្ពល បកុធកច្চាយនៈ សញ្ជយវេលដ្ឋបុត្ត និគណ្ឋនាដបុត្ត
ពួកជនទាំងនោះ សុទ្ធតែត្រាស់ដឹង ដូចជាពាក្យប្តេជ្ញា របស់ខ្លួនមែន

សព្ពេ បន[1] ន អព្ភញ្ញឹសុ ពុទ្ធាហុ ឯកច្ចេ អព្ភញ្ញឹសុ ឯកច្ចេ ន អព្ភញ្ញឹសុំ តំ ។ អលំ សុភទ្ទ តិដ្ឋតេតំ សព្ពេ តេ សកាយ បដិញ្ញាយ អព្ភញ្ញឹសុ សព្ពេ បន ន អព្ភញ្ញឹសុ ពុទ្ធាហុ ឯកច្ចេ អព្ភញ្ញឹសុ ឯកច្ចេ ន អព្ភញ្ញឹសុំ តំ ឥទ្ធន្តេ សុភទ្ទ នេសំ សច្ឆិកិរិយំ តំ សុណាហិ សាធុកំ មនសិករោហិ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សុភទ្ទោ បរិព្ពាជកោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។ ភគវា ឯតទវោច យស្មឹ ខោ សុភទ្ទ ធម្មវិនយេ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ន ឧបលព្ភតិ សមណោបិ តត្ថ ន ឧបលព្ភតិ ទុតិយោបិ តត្ថ សមណោ ន ឧបលព្ភតិ តតិយោបិ តត្ថ សមណោ ន ឧបលព្ភតិ ចតុត្ថោបិ តត្ថ សមណោ ន ឧបលព្ភតិ យស្មិញ្ច ខោ សុភទ្ទ ធម្មវិនយេ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ឧបលព្ភតិ សមណោបិ តត្ថ ឧបលព្ភតិ ទុតិយោបិ តត្ថ សមណោ ឧបលព្ភតិ តតិយោបិ តត្ថ សមណោ ឧបលព្ភតិ ចតុត្ថោបិ តត្ថ សមណោ ឧបលព្ភតិ ឥមស្មឹ ខោ សុភទ្ទ ធម្មវិនយេ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ឧបលព្ភតិ ឥធេវ សុភទ្ទ

---

១ ឱ.ម.វ ។

ឬសុទ្ធតែមិនបានត្រាស់ដឹងទេ ឬក៏ត្រាស់ដឹងខ្លះ មិនបានត្រាស់ដឹងខ្លះ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសុភទ្ទៈ ណ្ហើយចុះ ពាក្យដែលអ្នកនិយាយថា ពួកជនទាំងនោះ សុទ្ធតែត្រាស់ដឹងដូចជាពាក្យប្តេជ្ញារបស់ខ្ញុំនេះមែន ឬសុទ្ធតែមិនបានត្រាស់ដឹងទេ ឬក៏ត្រាស់ដឹងខ្លះ មិនបានត្រាស់ដឹងខ្លះ ដូច្នេះនេះ ចូរលើកទុកសិនចុះ ម្នាលសុភទ្ទៈ តថាគតនឹងសំដែងធម៌ដល់អ្នក អ្នកចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរគាំងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ សុភទ្ទបរិព្វាជក ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលសុភទ្ទៈ អរិយមគ្គ មានអង្គ ៨ មិនមានក្នុងធម្មវិន័យណា សមណៈ(១)ទី ១ ក្តី មិនមានក្នុងធម្មវិន័យនោះ សមណៈទី ២ ក្តី(២) មិនមានក្នុងធម្មវិន័យនោះ សមណៈទី ៣ ក្តី(៣) មិនមានក្នុងធម្មវិន័យនោះ សមណៈទី ៤ ក្តី(៤) ក៏មិនមានក្នុងធម្មវិន័យនោះដែរ ម្នាលសុភទ្ទៈ លុះតែអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ មានក្នុងធម្មវិន័យណា សមណៈ (ទី ១) ក្តី ទើបមានក្នុងធម្មវិន័យនោះ សមណៈទី ២ ក្តី មានក្នុងធម្មវិន័យនោះ សមណៈទី ៣ ក្តី មានក្នុងធម្មវិន័យនោះ សមណៈទី ៤ ក្តី ក៏មានក្នុងធម្មវិន័យនោះដែរ ម្នាលសុភទ្ទៈ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ មានតែក្នុងធម្មវិន័យនេះឯង ម្នាលសុភទ្ទៈ

---

๑ សំដៅយកសោតាបន្នសមណៈ ។ ๒ សកទាគាមិសមណៈ ។ ๓ អនាគាមិសមណៈ ។ ๔ អរហន្តសមណៈ ។

សមណោ ឥធ ទុតិយោ សមណោ ឥធ តតិយោ សមណោ ឥធ ចតុត្ថោ សមណោ សុញ្ញា បរប្បវាទា សមណេភិ អញ្ញេហិ ឥមេ ច សុភទ្ទ ភិក្ខូ សម្មា វិហរេយ្យុំ អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សាតិ[1] ។

(១៣៩) យេភុយ្យេនបិ[2] វយសា សុភទ្ទ
យំ បព្ភវិ ភិក្ខុសហស្សមុឡ្ហេ
វស្សានិ បញ្ចាសសមាធិកានិ
យតោ អហំ បព្ភវិតោ សុភទ្ទ
ញាយស្ស ធម្មស្ស បនេសវត្តិំ
ឥតោ ពហិទ្ធា សមណោបិ នត្ថិ ។

ទុតិយោបិ សមណោ នត្ថិ តតិយោបិ សមណោ នត្ថិ ចតុត្ថោបិ សមណោ នត្ថិ សុញ្ញា បរប្បវាទា សមណេភិ អញ្ញេហិ ឥមេ ច សុភទ្ទ ភិក្ខូ សម្មា វិហរេយ្យុំ អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សាតិ ។

---

១ ឧ. អស្ស ។ ២ ឯកច្ចេសុ បោតកេសុ ឯវមិធ ធម្មាសុរក្ខនត្ថំ លិខិតំ ។ ឧ. ម. ឯកច្ចេសុ ។

สมณ: (ที่๑) ก็มีแต่ศาสนานี้ สมณ:ที่ ๒ ก็มีแต่ศาสนานี้ สมณ:ที่ ๓ ก็มีแต่ศาสนานี้ สมณ:ที่ ๔ ก็มีแต่ศาสนานี้ ปรปฺปวาท (ภย:แห่งคนอื่น) เพราะการกล่าวถึงบุคคลอื่น ว่างจากสมณ: (นี้) ในโลกนี้ เพราะเหตุนั้น เราจึงกล่าวอย่างนี้ ฯ

(๑๓๙) ดูก่อนสุภัททะ เมื่อตถาคตมีอายุได้ ๒๙ ปี ล่วงไปแล้ว ได้เป็นผู้แสวงหาคุณความดี (สัพพัญญุตญาณ) ดูก่อนสุภัททะ เมื่อเราบวชล่วงไปได้ ๕๐ ปี แล้ว ได้ประกาศพระธรรมวินัย ให้เป็นไปตามปกติ เพื่อความหมดจดแห่งสัตว์ทั้งหลาย เพราะเหตุนั้น สมณ: (ที่๑) ภายนอกจากศาสนานี้ ไม่มีแล้ว ฯ

สมณ:ที่ ๒ ก็ดี ไม่มี สมณ:ที่ ๓ ก็ดี ไม่มี สมณ:ที่ ๔ ก็ดี ก็ไม่มีเลย ปรปฺปวาทเพราะการกล่าวถึงบุคคลอื่น ว่างจากสมณ: (นี้) ดูก่อนสุภัททะ เราจึงกล่าวอย่างนี้ ฯ

(๑๔๐) ฝ้ำ ภุตฺเต สุคเต ปริภาเชติ ภควนฺตำ ฝตฺตเภเท อภิกฺกนฺตำ ภเนฺต อภิกฺกนฺตำ ภเนฺต เสยฺยถาปิ ภเนฺต นิกฺกุชฺชิตำ ว อุกฺกุเชฺชยฺย ปฏิจฺฉนฺนำ ว วิวเรยฺย มูฬฺหสฺส ว มคฺคำ อาจิกฺเขยฺย อนฺธกาเร ว เตลปชฺโชตำ ธาเรยฺย จกฺขุมนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตีติ ฝเรเมว ภควตา อเนกปริยาเยน ธมฺโม ปกาสิโต ฝสาหำ ภเนฺต ภควนฺตำ สรณำ คจฺฉามิ ธมฺมญฺ ภิกฺขุสงฺฆญฺ ลเภยฺยาหมหำ[๑] ภเนฺต ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชำ ลเภยฺยำ อุปสมฺปทนฺติ ฯ

โย โข สุภทฺท อญฺญติตฺถิยปุพฺโพ ฝมสฺมึ ธมฺมวินเย อากงฺขติ ปพฺพชฺชำ อากงฺขติ อุปสมฺปทำ โส จตฺตาโร มาเส ปริวสติ จตุนฺนำ มาสานำ อจฺจเยน

๑ ฐ. ม. ลเภยฺยาหำ ฯ

(១៤០) លុះព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធតម្រាស់ យ៉ាងនេះ ហើយ សុភទ្ទបរិព្វាជក ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាសិតរបស់ព្រះអង្គ ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាសិតរបស់ព្រះអង្គពីពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលផ្ងារឡើងនូវរបស់ដែលគេផ្កាប់ចុះក្តី បើកនូវរបស់ដែលគេគ្របក្តី ចង្អុលប្រាប់ផ្លូវដល់បុរស ដែលវង្វេងផ្លូវក្តី ព្រោលប្រទីបបំភ្លឺ ក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា អ្នកមានចក្ខុ នឹងឃើញរូបក្តី យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រកាសដោយអនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គគួរបានបព្វជ្ជា គួរបានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសុភទ្ទ បុគ្គលណា ធ្លាប់ជាអន្យតិរ្ថិយ ហើយប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ បុគ្គលនោះរមែងនៅបរិវាសអស់កំណត់ ៤ ខែសិន លុះកន្លង ៤ ខែហើយ

อารทฺธจิตฺตา กิกฺขิ ปญฺญาเปตุ อุปสมฺปาเทตุ กิกฺขุ-
กาภาย อมิจ เมตฺต ปุคฺคลเมตฺตตา วิธิตาติ ฯ
สเจ กเณ อญฺญติตฺถิยปุพฺพา สมสฺมึ ธมฺมวินเย
อากงฺขติ ปพฺพชฺชึ อากงฺขติ อุปสมฺปทึ ตตฺถเร
มาเส ปริวสิตุ ตตฺถ มาสาน อตฺถเย อา-
รทฺธจิตฺตา กิกฺขิ ปญฺญาเปตุ อุปสมฺปาเทตุ กิกฺขุภาภา-
ย อหิ ตตฺถเร วสฺสาน ปริวสิสฺสามิ ตตฺถ
วสฺสาน อตฺถเย อารทฺธจิตฺตา กิกฺขิ ปญฺญาเปตุ อุ-
ปสมฺปาเทตุ กิกฺขุภาภายาติ ฯ อถโข ภคภา
อายสฺมนฺต อานนฺท อามนฺเตสิ เตนหานนฺท สุภทฺท
ปริพฺพาชก ปญฺญาเปหีติ(๑) ฯ เอว ภนฺเตติ โข
อายสฺมา อานนฺโท ภคโวโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ อถ-
โข สุภทฺโท ปริพฺพาชโก อายสฺมนฺต อานนฺท เอ-
ตทโวจ ลาภา เต(๒) อาวุโสอานนฺท สุลทฺธ
เต(๓) อาวุโสอานนฺท เย เอตฺต สตฺถาร(๔)
สมฺมุขา อนฺเตวาสิโกภาเวเนว อภิสิตฺถาติ ฯ

๑ ฉ. สุภทฺท ปญฺญาเปหีติ ฯ ม. สุภทฺท ปญฺญาเปหีติ ฯ ๒-๓ ฉ. ม. เว ฯ
๔ ม. สตฺถุ ฯ

ទើបពួកភិក្ខុជាអាទិកម្មិក (អ្នកមានចិត្តត្រេកអរ) ឲ្យបព្វជ្ជា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីភិក្ខុភាវៈបាន តែថា សភាវៈនៃបុគ្គលដែលផ្សេងគ្នា តថាគតដឹងច្បាស់ហើយ ក្នុងវិន័យនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើពួកបុគ្គលឆ្លាប់ជាអន្យតិរ្ថិយហើយ ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងនៅបរិវាស អស់កំណត់ ៤ ខែ លុះកន្លង ៤ ខែ ហើយ ទើបពួកភិក្ខុជាអាទិកម្មិក ឲ្យបព្វជ្ជា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីភិក្ខុភាវៈបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅបរិវាស អស់កំណត់ ៤ ឆ្នាំ លុះកន្លង ៤ ឆ្នាំហើយ សូមពួកភិក្ខុជាអាទិកម្មិក ឲ្យបព្វជ្ជា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីភិក្ខុភាវៈចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទមានអាយុមកថា ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកបំបួសសុភទ្ទបរិព្វាជកផងចុះ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបសុភទ្ទបរិព្វាជក ពោលទៅនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុដូច្នេះថា នែអាវុសោអានន្ទ លោកម្ចាស់ពេញហៅជាមានលាភ នែអាវុសោអានន្ទ អត្តភាពជាមនុស្ស លោកម្ចាស់ក៏បានដោយល្អហើយ ព្រោះថាព្រះសាស្តាបានអភិសេកលោកម្ចាស់ ដោយការអភិសេកជាអនុត្តរៈ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ក្នុងសាសនានេះ ។

អលត្ថ ខោ សុភទ្ទោ បរិព្ពាជកោ ភគវតោ សន្តិកេ បព្ពជ្ជំ អលត្ថ ឧបសម្បទំ ។ អចិរូបសម្បន្នោ ខោ បនាយស្មា សុភទ្ទោ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ឧចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេ ៗ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ខោ បនាយស្មា សុភទ្ទោ អរហតំ អហោសិ ។ សោ[๑] ភគវតោ បច្ឆិមោ សក្ខិសាវកោ អហោសីតិ ។

ពុទ្ធភាណវារំ បញ្ចមំ សមត្តំ[๒] ។

(๑๔๑) អថ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សិយា ខោ បនានន្ទ តុម្ហាកំ ឯវមស្ស

---

๑ អដ្ឋកថាយំ សោ ហតំ ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ. ហិរញ្ញវត្តិយភាណវារំ និដ្ឋិតំ បញ្ចមំ ។ ម. ភាណវារំ បញ្ចមំ ។

សុភទ្ទបរិព្វាជក ចានបព្វជ្ជា ចានឧបសម្បទាកុងសំណាក់ នៃព្រះមានព្រះភាគស្រេចហើយ ។ ឯសុភទ្ទមានអាយុ លុះចានឧបសម្បទារួចភ្លាម ក៏ចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តស្មុងទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្ត ដែលចេញចាកផ្ទះមកកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីអនុត្តរធម៌ណា ក៏ចានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង កុងបច្ចុប្បន្ន ហើយចានដល់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចារ្យ ក៏ចានអប់រំហើយ សោឡសកិច្ច ក៏ចានធ្វើហើយ កិច្ចដទៃក្រៅអំពីកិច្ចនេះមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ សុភទ្ទកិក្ខុមានអាយុ ក៏ជាអរហន្តមួយអង្គដែរ ។ សុភទ្ទកិក្ខុនោះ ជាបច្ឆិមសក្ខិសាវ័ក(១) របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពុទ្ធភាណវារៈទី ៥ ។

(១៤១) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ

---

១ អដ្ឋកថាថា ពាលព្រះមានព្រះភាគគង់នៅ ជនដែលចានបួសជាសាមណេរហើយ លុះអំណើះតមក ទើបចានឧបសម្បទា ចានរៀនកម្មដ្ឋាន ចានសម្រេចព្រះអរហត្តក្តី ពាលព្រះមានព្រះភាគគង់នៅ ជនដែលចានឧបសម្បទាហើយ លុះអំណើះតមក ទើបរៀនកម្មដ្ឋាន ចានសម្រេចព្រះអរហត្តក្តី ពាលព្រះមានព្រះភាគគង់នៅ ជនដែលចានរៀនកម្មដ្ឋានហើយ លុះអំណើះតមក ទើបចានសម្រេចព្រះអរហត្តក្តី ជនទាំងនោះ ហៅថាបច្ឆិមសក្ខិសាវ័កទាំងអស់ ។ ឯសុភទ្ទកិក្ខុនេះ ពាលព្រះមានព្រះភាគគង់នៅ ចានបួសផង ចានឧបសម្បទាផង ចានរៀនកម្មដ្ឋានផង ចានសម្រេចព្រះអរហត្តផង តែក្នុងថ្ងៃមួយ (ក៏ហៅថា) បច្ឆិមសក្ខិសាវ័កដែរ ។

អតីតសត្ថុកំ ចារបំ ន តិ ខោ សត្ថាតិ ន ខោ បនេតំ
អានន្ទ ឯវំ ទដ្ឋព្ពំ យោ ខោ អានន្ទ មយា ធម្មោ ច
វិនយោ ច ទេសិតោ បញ្ញត្តោ សោ ខោ មមច្ចយេន
សត្ថា យថា ខោ បនានន្ទ ឯតរហិ តិក្ខ្ត្តុំ អញ្ញមញ្ញំ
អាវុសោវាទេន សមុទាចរន្តិ ន តេ មមច្ចយេន ឯវំ
សមុទាចរិតព្ពំ ថេរតរេន អានន្ទ តិក្ខ្ត្តុំ នវកតរេ
តិក្ខ្ត្តុំ ភាមេន ភ តោន្តេន ភ អាវុសោវាទេន ភ
សមុទាចរិតព្ពោ នវកតរេន តិក្ខ្ត្តុំ ថេរតរេ តិក្ខ្ត្តុ
ភន្តេតិ ភ អាយស្មាតិ ភ សមុទាចរិតព្ពោ អាកង្ខ-
មានោ អានន្ទ សង្ឃោ មមច្ចយេន ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ
សិក្ខាបទានិ សម្មូហនតុ(๑) ឆន្នស្ស អានន្ទ តិក្ខ្ត្តុំ
មមច្ចយេន ព្រហ្មទណ្ឌោ ទាតព្ពោតិ ។ កតមោ បន
ភន្តេ ព្រហ្មទណ្ឌោតិ ។ ឆន្នោ អានន្ទ តិក្ខ្ត្តុំ យំ
ឥច្ឆេយ្យ តំ វទេយ្យ សោ តិក្ខ្ត្តុមេវ វត្តព្ពោ ន
ចីវរិតព្ពោ ន អនុសាសិតព្ពោតិ ។

---

๑ ម. សម្មូហត្តុំ ។

ថា ពាក្យប្រដៅ ដែលមានគ្រូប្រព្រឹត្តកន្ទងទៅហើយ គ្រូរបស់យើង ឈ្មោះថាមិនមានទៀយ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីនេះ អ្នកកុំចូលចិត្តយ៉ាង នេះទៀយ ម្នាលអានន្ទ ធម៌ណាក្តី វិន័យណាក្តី ដែលតថាគតសំដែង ហើយ បញ្ញត្តហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ លុះអំណើះតតអំពីតថាគត ទៅ ធម៌និងវិន័យនោះ ជាគ្រូរបស់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលអានន្ទ ក៏ក្តី កាលសព្វថ្ងៃនេះ ពួកភិក្ខុហៅគ្នានឹងគ្នាដោយពាក្យថា អាវុសោ អំណើះ តតនឹងតថាគតទៅ អ្នកទាំងឡាយ កុំហៅយ៉ាងនេះទៀតឡើយ ម្នាល អានន្ទ ភិក្ខុចាស់ជាង ត្រូវហៅភិក្ខុថ្លីជាង ដោយនាមក៏បាន ដោយគោត្រ ក៏បាន ដោយពាក្យថា អាវុសោ ក៏បាន ចំណែកភិក្ខុថ្លីជាង ត្រូវហៅភិក្ខុ ចាស់ជាងថា ភន្តេ ក៏បាន ថា អាយស្មា ក៏បាន ម្នាលអានន្ទ លុះអំណើះ តតនឹងតថាគតទៅ បើសង្ឃមានប្រាថ្នានឹងដកសិក្ខាបទ ចូរដកសិក្ខាបទ ដែលតូចនឹងតូចដោយលំដាប់ចុះ ម្នាលអានន្ទ អំណើះតតនឹងតថាគត ទៅ សង្ឃត្រូវដាក់ព្រហ្មទណ្ឌដល់ឆន្នភិក្ខុផងចុះ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំ ទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រហ្មទណ្ឌតើដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ឆន្នភិក្ខុចង់ពោលនូវពាក្យណា ពោល នូវពាក្យនោះចុះ ប៉ុន្តែពួកភិក្ខុមិនត្រូវនិយាយ មិនត្រូវប្បទាន មិនត្រូវ ប្រដៅ ឆន្នភិក្ខុនោះឡើយ ។

(๑๘๒) អថខោ[๑] កកភ កំក្ខ អាមន្តេសិ សិយា ខោ បន កិក្ខវេ ឯកកិក្ខុស្សបិ កង្ខា ភ វិមតិ ភ ពុទ្ធេ ភ ធម្មេ ភ សង្ឃេ ភ មគ្គេ ភ បដិបទាយ ភ បុច្ឆថ កិក្ខវេ មា បច្ឆា វិប្បដិសារិនោ អហុវត្ត សម្មុខីភូតោ ខោ សត្ថា អហោសិ ន មយំ សិក្ខិម្ហា កកវន្តំ សម្មុខា បដិបុច្ឆិត្ថន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ តេ កិក្ខូ តុណ្ហី អហោសុំ ។ ទុតិយម្បិ ខោ កកភ ។ បេ ។ តតិយម្បិ ខោ កកភ កិក្ខូ អាមន្តេសិ សិយា ខោ បន កិក្ខវេ ឯកកិក្ខុស្សបិ កង្ខា ភ វិមតិ ភ ពុទ្ធេ ភ ធម្មេ ភ សង្ឃេ ភ មគ្គេ ភ បដិបទាយ ភ បុច្ឆថ កិក្ខវេ មា បច្ឆា វិប្បដិសារិនោ អហុវត្ត សម្មុខីភូតោ ខោ សត្ថា អហោសិ ន មយំ សិក្ខិម្ហា កកវន្តំ សម្មុខា បដិបុច្ឆិត្ថន្តិ ។

---

๑ ម. អបិ ។

(១៤២) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសេចក្តីសង្ស័យក្តី សេចក្តីងឿងឆ្ងល់ក្តី ក្នុងព្រះពុទ្ធ ឬព្រះធម៌ ឬព្រះសង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬបដិបទា គប្បីមានសូម្បីដល់ភិក្ខុមួយរូប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសាកសួរ (តថាគតចុះ) កុំឲ្យអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា ព្រះសាស្តាមាននៅ ចំពោះមុខនៃយើងពាល់គ្នា ។ មិនបានជាយកចិត្តទុកជាក់ ដើម្បីសាកសួរ ព្រះមានព្រះភាគក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រសោះ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយជាគំរប់ពីរដង ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ជាគំរប់បីដងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសេចក្តីសង្ស័យក្តី សេចក្តីងឿងឆ្ងល់ក្តី ក្នុងព្រះពុទ្ធ ឬព្រះធម៌ ឬព្រះសង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬបដិបទា គប្បីមាន សូម្បីដល់ភិក្ខុមួយរូប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសាកសួរ (តថាគតចុះ) កុំឲ្យអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា ព្រះសាស្តាមាននៅចំពោះមុខនៃយើងពាល់គ្នា។ មិនបានជាយកចិត្តទុកជាក់ ដើម្បីសាកសួរព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រសោះ ។

ตตียมฺปิ โข เต ภิกฺขู ตุณฺหี อเหสุ ฯ อถ โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ สิยา โข ปน ภิกฺขเว สตฺถุ-
การเวนฺติ น ปุคฺคลยฺหา ธมฺมสหายเกปิ ภิกฺขเว สห-
ยกสฺส อาโรเจตฺวา ฯ ยาวตฺเต เต ภิกฺขู ตุณฺหี
อเหสุ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตเมต-
ทโวจ อจฺฉริยํ ภนฺเต อพฺภุตํ ภนฺเต ยาวญฺจิทํ อมฺหา-
กนฺเต สมฺมุขี ภิกฺขุสงฺเฆ ฉนฺเท สมฺมุขี ภิกฺขุสงฺเฆ
ปหีนภิกฺขุสฺมิปิ[๑] ภควติ ภาเย ภาวิเต ภาวนาย สงฺเฆ ภาเย
สงฺเฆ ภาวิเต ภาวนาย มคฺเค ภาเย ปฏิปทาย ภาเต ฯ ปสาทา โข
ปเนเต อานนฺท อเนเสเต ญาณาเยว ภวนฺเต อานนฺท ตถาคตสฺส
ฉนฺเท สมฺมุขี ภิกฺขุสงฺเฆ[๒] ปหีนภิกฺขุสฺมิปิ ภควติ ภาเย
ภาวิเต ภาวนาย สงฺเฆ ภาเย มคฺเค ภาเย ปฏิ-
ปทาย ภาเต สเมสเม หิ อานนฺท ปญฺญเต ภิกฺขุสตา

---

๑ ม. สตฺถริ ปหีนภิกฺขุสฺมิปิ ฯ ๒ ม. สตฺถริ ปหีนภิกฺขุสฺมิปิ ฯ

កិកុខ្មុំចាស់នោះ ក៏នៅតែស្ងៀមជាគម្រប់បីដង ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅកិកុខ្មុំចាស់ឡាយថា ម្នាលកិកុខ្មុំចាស់ឡាយ បើមានសេចក្តីសង្ស័យ អ្នកចាស់ឡាយ មិនហ៊ានសាកសួរ (តថាគត) ព្រោះសេចក្តីគោរពក្នុងសាស្តា ម្នាលកិកុខ្មុំចាស់ឡាយ កិកុខ្មុំជាសំឡាញ់ចូរប្រាប់ដល់កិកុខ្មុំជាសំឡាញ់ដងចុះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីកា យ៉ាងនេះហើយ កិកុខ្មុំចាស់នោះ ក៏នៅស្ងៀម ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះ ជាអស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះ ចំឡែកពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីជ្រះថ្លាយ៉ាងនេះ ក្នុងកិកុសង្ឃនេះ ព្រោះថា សេចក្តីសង្ស័យក្តី សេចក្តីងឿងឆ្ងល់ក្តី ក្នុងព្រះពុទ្ធ ឬព្រះធម៌ ឬព្រះសង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬបដិបទា មិនមានដល់កិកុ សូម្បីមួយរូប ក្នុងកិកុសង្ឃនេះឡើយ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកនិយាយដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ម្នាលអានន្ទ ញាណតថាគត ក៏ដឹងពិតក្នុងសេចក្តីនេះថា សេចក្តីសង្ស័យក្តី សេចក្តីងឿងឆ្ងល់ក្តី ក្នុងព្រះពុទ្ធ ឬព្រះធម៌ ឬព្រះសង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬបដិបទា មិនមានដល់កិកុ សូម្បីមួយរូប ក្នុងកិកុសង្ឃនេះឡើយ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា បណ្តាកិកុចាស់ ៥០០ រូបនេះ

យោ បច្ឆិមកោ តិក្ខុ សោ សោតាបន្នោ អវិនិបាត-
ធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយនោតិ ។

(๑๔๓) អថខោ ភគវា តិក្ខុ អាមន្តេសិ ហន្ទជានិ
តិក្ខវេ អាមន្តយាមិ វោ វយធម្មា សង្ខារ អប្បមាទេន
សម្បាទេថាតិ ។ អយំ តថាគតស្ស បច្ឆិមា វាចា ។

(๑๔๔) អថខោ ភគវា បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិ
បឋមជ្ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ទុតិយជ្ឈានំ សមាបជ្ជិ ទុតិ-
យជ្ឈានា វុដ្ឋហិត្វា តតិយជ្ឈានំ សមាបជ្ជិ តតិយជ្ឈានា
វុដ្ឋហិត្វា ចតុត្ថជ្ឈានំ សមាបជ្ជិ ចតុត្ថជ្ឈានា វុដ្ឋហិត្វា
អាកាសានញ្ចាយតនំ សមាបជ្ជិ អាកាសានញ្ចាយត-
នសមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមាបជ្ជិ
វិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា អាកិញ្ច-
ញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ-
យា វុដ្ឋហិត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជិ

កិក្ខុណា ដែលមានគុណធម៌យ៉ាងខ្ពស់បំផុត កិក្ខុនោះ គង់ជាសោតាបន្នបុគ្គល មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជានិយតបុគ្គល មានការត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ។

(១៤៣) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងកិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ណ្ហើយចុះ ឥឡូវនេះ តថាគតប្រាប់អ្នកទាំងឡាយឲ្យបានដឹង សង្ខារទាំងឡាយ មានសេចក្តីសាបសូន្យជាធម្មតា អ្នកទាំងឡាយ ចូរញុំាងកិច្ចទាំងពួងឲ្យសម្រេច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទចុះ ។ នេះជាបច្ឆិមវាចា របស់ព្រះតថាគត ។

(១៤៤) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ចេញអំពីបឋមជ្ឈាន ហើយចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ចេញអំពីទុតិយជ្ឈាន ហើយចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ចេញអំពីតតិយជ្ឈាន ហើយចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ចេញអំពីចតុត្ថជ្ឈាន ហើយចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិ ចេញអំពីអាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិហើយ ចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិ ចេញអំពីវិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិ ហើយចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ ចេញអំពីអាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ចេញអំពី

เนวสญฺญานาสญฺญายตนสมาปตฺติยา วุฏฺหิตสฺส สญฺ-
ญาเวทยิตนิโรธํ สมาปชฺชิ ฯ อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมา
อานนฺทสฺส อายสฺมนฺตํ อนุรุทฺธํ เอตทโวจ ปริเทฺทฺโต ภนฺเต
อนุรุทฺธ ภควตา ฯ นาวุโสติ อานนฺท ภควา ปริเทฺทฺโต
สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปชฺชตีติ ฯ อถโข ภควา
สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติยา วุฏฺหิตสฺส เนวสญฺ-
ญานาสญฺญายตนํ สมาปชฺชิ เนวสญฺญานาสญฺญายตน-
สมาปตฺติยา วุฏฺหิตสฺส อากิญฺจญฺญายตนํ สมาปชฺชิ
อากิญฺจญฺญายตนสมาปตฺติยา วุฏฺหิตสฺส วิญฺญาณญฺจา-
ยตนํ สมาปชฺชิ วิญฺญาณญฺจายตนสมาปตฺติยา วุฏ-
หิตสฺส อากาสานญฺจายตนํ สมาปชฺชิ อากาสา-
นญฺจายตนสมาปตฺติยา วุฏฺหิตสฺส จตุตฺถํ ฌานํ
สมาปชฺชิ จตุตฺถา ฌานา วุฏฺหิตสฺส ตติยํ ฌานํ
สมาปชฺชิ ตติยา ฌานา วุฏฺหิตสฺส ทุติยํ ฌานํ
สมาปชฺชิ ทุติยา ฌานา วุฏฺหิตสฺส ปฐมํ ฌานํ

เนวสัญญานาสัญญายตนสมาบัติแล้ว จูงกันเข้าสู่เวทยิตนิโรธ (เสวยความดับแห่งสัญญาและเวทนา) ฯ ครานั้น พระอานนทเถระมีอายุ กราบทูลพระอนุรุทธเถระมีอายุ ดังนี้ว่า ข้าแต่ท่านพระอนุรุทธผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคปรินิพพานแล้วหรือ ฯ พระอนุรุทธเถระตอบว่า ดูก่อนอาวุโสอานนท์ พระผู้มีพระภาคยังไม่ปรินิพพานดอก แต่ว่าพระองค์ทรงเข้าสู่เวทยิตนิโรธ ฯ ครานั้น พระผู้มีพระภาคทรงออกจากสัญญาเวทยิตนิโรธสมาบัติแล้ว เสด็จเข้าสู่เนวสัญญานาสัญญายตนสมาบัติ เสด็จออกจากเนวสัญญานาสัญญายตนสมาบัติแล้ว เสด็จเข้าสู่อากิญจัญญายตนสมาบัติ เสด็จออกจากอากิญจัญญายตนสมาบัติแล้ว เสด็จเข้าสู่วิญญาณัญจายตนสมาบัติ เสด็จออกจากวิญญาณัญจายตนสมาบัติแล้ว เสด็จเข้าสู่อากาสานัญจายตนสมาบัติ เสด็จออกจากอากาสานัญจายตนสมาบัติแล้ว เสด็จเข้าสู่จตุตถฌาน เสด็จออกจากจตุตถฌานแล้ว เสด็จเข้าสู่ตติยฌาน เสด็จออกจากตติยฌานแล้ว เสด็จเข้าสู่ทุติยฌาน เสด็จออกจากทุติยฌานแล้ว เสด็จเข้าสู่ปฐมฌาน

សមាបជ្ជិ បឋមា ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ទុតិយំ ឈានំ
សមាបជ្ជិ ទុតិយា ឈានា វុដ្ឋហិត្វា តតិយំ ឈានំ
សមាបជ្ជិ តតិយា ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ចតុត្ថំ ឈានំ
សមាបជ្ជិ ។ ចតុត្ថា ឈានា វុដ្ឋហិត្វា សមនន្តរា
ភគវា បរិនិព្ពាយិ ។

(១៤៥) បរិនិព្ពុតេ ភគវតិ សហ បរិនិព្ពានា
មហាភូមិចាលោ អហោសិ ភីសនកោ លោមហំសោ
ទេវទុន្ទភិយោ(๑) ច ផលឹសុ ។

(១៤៦) បរិនិព្ពុតេ ភគវតិ សហ បរិនិព្ពានា ព្រហ្ម
សហម្បតិ ឥមំ តាទិំ អភាសិ

សព្ពេ វ និក្ខិបិស្សន្តិ
ភូតា លោកេ សមុស្សយំ
យត្ថ ឯតាទិសោ សត្ថា
លោកេ អប្បដិបុគ្គលោ
តថាគតោ ពលប្បត្តោ
សម្ពុទ្ធោ បរិនិព្ពុតោតិ ។

๑ ម. ទេវទុន្ទុភិយោ ។ ម. ទេវទុន្ទ្រភិយោ ។

ចេញអំពីបឋមជ្ឈានហើយ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានទៀត ចេញអំពីទុតិ-
យជ្ឈានហើយ ក៏ចូលកាន់តតិយជ្ឈានទៀត ចេញអំពីតតិយជ្ឈានហើយ
ក៏ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈានទៀត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាក
ចតុត្ថជ្ឈានហើយ ក៏ទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងខណៈនោះនោះ(១) ។

(១៤៥) កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានហើយ ការកក្រើក
នៃផែនដីធំ គួរស្បើម គួរព្រឺរោម ក៏កើតមាន ទាំងផ្គរ(២) ក៏លាន់ឮ
គគ្រឹកគគ្រេង ព្រមនឹងការបរិនិព្វាន ។

(១៤៦) កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានហើយ សហម្បតិព្រហ្ម
ក៏ពោលនូវគាថានេះ ព្រមនឹងការបរិនិព្វានថា

ព្រះសាស្តា ដែលឥតបុគ្គលប្រៀបស្មើ ប្រាកដដូច្នេះ ព្រះ
តថាគតជាសម្ពុទ្ធបរិបូណ៌ហើយដោយកំឡាំង ទ្រង់បរិនិព្វាន
ហើយ កងសោកណា ពួកសត្វទាំងអស់ មុខជានឹងដាក់
ចុះនូវភេទកាយ កងសោក (នោះ) មិនមានឡើយ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា ទ្រង់ចេញចាកចតុត្ថជ្ឈានហើយ ពិចារណាអង្គឈាន ហើយទ្រង់បរិនិព្វាន
ដោយភវង្គចិត្ត ដោយអញ្ញាកតទុក្ខសច្ច ។ ២ ថា ស្គរនៃទេវតាក៏បាន ។

[๑๔๗] បរិនិព្វុតេ ភគវតិ សហ បរិនិព្វាយ
សក្កោ ទេវានមិន្ទោ ឥមំ តាទិំ អភាសិ

អនិច្ចា វត សង្ខារា
ឧប្បាទវយធម្មិនោ
ឧបជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ
តេសំ វូបសមោ សុខោតិ ។

[๑๔๘] បរិនិព្វុតេ ភគវតិ សហ បរិនិព្វាយ អា-
យស្មា អនុរុទ្ធោ ឥមា គាថា អភាសិ

ជាហុ អស្សាសបស្សាសោ
ឋិតចិត្តស្ស តាទិនោ
អនេជ្ជោ សន្តិមារព្ភ
យំ កាលមកិរី មុនិ ។
អសល្លីនេន ចិត្តេន
វេទនំ អជ្ឈវាសយិ
បជ្ជោតស្សេវ និព្ពានំ
វិមោក្ខោ ចេតសោ អហូតិ ។

(១៤៧) កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានហើយ ព្រះឥន្ទ្រជាធំជាងទេវតា ក៏ពោលនូវគាថានេះ ព្រមនឹងការបរិនិព្វានថា

សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀងហ្ន៎ មានកិរិយាកើតឡើងនឹងការសូន្យទៅជាធម្មតា លុះកើតឡើងហើយក៏រលត់ទៅវិញ កិរិយារម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងនោះបាន ទើបនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

(១៤៨) កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានហើយ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏ពោលនូវគាថាទាំងនេះ ព្រមនឹងការបរិនិព្វានថា

ព្រះមុនីនាថអង្គណា ដែលមិនមានតណ្ហា ទ្រង់ប្រាព្ធនូវអនុត្តរវិមោក្ខសមាធិព្វានហើយ ទ្រង់ធ្វើមរណកាល អស្សាសៈបស្សាសៈនៃព្រះមុនីនាថ ជាគតិបុគ្គល ដែលមានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួននោះ មិនមានហើយ ។ ព្រះមុនីនាថ ទ្រង់អត់សង្កត់វេទនាបានដោយចិត្តមិនរញ្ជួយ សេចក្តីរលត់នៃចិត្តក៏កើតមាន បីដូចជាការរលត់នៃប្រទីប ។

(๑๔๙) បរិនិព្ពុតេ ភគវតិ សហ បរិនិព្ពាយ អាយស្មា អានន្ទោ ឥមំ គាថំ អភាសិ

តថាសិ យំ កិសនតំ

តថាសិ លោមហំសនំ

សព្ពាការវរូបេតេ

សម្ពុទ្ធេ បរិនិព្ពុតេតិ ។

(๑๕๐) បរិនិព្ពុតេ ភគវតិ យេ តេន្តេ(๑) ភិក្ខូ អរីតរាគា អរេឡកេ ពាហា បត្តយ្ហ ភន្ទនិ ជិន្នថាមំ វិយ បបតន្តិ អាវដ្តន្តិ វិវដ្តន្តិ អតិទិប្បំ ភគវា បរិនិព្ពុតោ អតិទិប្បំ សុគតោ បរិនិព្ពុតោ អតិទិប្បំ ចក្ខុមា លោកេ អន្តរហិតោតិ ។ យេ បន តេ ភិក្ខូ វីតរាគា តេ សតា សម្បជានា អធិវាសេន្តិ អនិច្ចា វត សង្ខារា(๒) តំ ក្វេត្ថ លព្ភតិ ។

(๑๕๑) អថខោ អាយស្មា អន្ទរន្ធោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ អលំ អាវុសោ មា សោចិត្ថ មា បរិទេវិត្ថ

---

๑ ម. តត្ថ យេ តេ ។ ๒ ម. អនិច្ចា សង្ខារា ។

(១៨៩) កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ពោលនូវគាថានេះ ត្រមនឹងការបរិនិព្វានថា

កាលដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយហេតុ ប្រសើរជាងពួង ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ សេចក្តីញាប់ញ័រក្តី សេចក្តីព្រឺរោមក្តី ក៏កើតមានច្រើនដ ។

(១៩០) កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានហើយ កិកុខាំងឡាយណា ដែលមិនទាន់ច្រើសចាកពាគៈ មាននៅក្នុងទីនុ៎ះ កិកុខាំងនោះ ពួកខ្លះក៏ផ្គងទ្បើងនូវកំភួនដៃហើយកន្ទក់កន្ទេញ ផ្គួលខ្លួនបម្រះនទៀលទៅមក ហាក់ដូចជាមានដើងដាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រញាប់បរិនិព្វានពេកណាស់ ព្រះសុគត ទ្រង់ប្រញាប់បរិនិព្វានពេកណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធមានចក្ខុ កន្ងំលោក ប្រញាប់ជាត់ទៅពេកណាស់ ។ ឯពួកកិកុណា ដែលច្រើសចាកពាគៈហើយ កិកុខាំងនោះ មានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ អត់សង្កត់ដោយគិតថា សង្ខារខាំងឡាយមិនទៀងពិត ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបាននូវសេចក្តីទៀងខាត់ កន្ងំខន្ធប្បវត្តិនេះអំពីណា ។

(១៩១) លំដាប់នោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ច្រាប់ពួកកិកុថា ម្នាលអាវុសោខាំងឡាយ ណ្ហើយអ្នកខាំងឡាយ កុំសោយសោក កុំខ្វល់

ឧទ្ទ ឯតំ អាវុសោ ភគវតា បដិក្ខេបេ អក្ខាតំ សព្ពេ-
ហេវ បិយេហិ មនាបេហិ នានាភាវោ វិនាភាវោ អញ្ញ-
ថាភាវោ តំ កុតេត្ថ អាវុសោ លព្ភា យំ ជាតំ ភូតំ
សង្ខតំ បលោកធម្មំ តំ វត មា បលុជ្ជីតិ នេតំ ឋានំ
វិជ្ជតិ នេតា អាវុសោ ឧជ្ឈាយន្តីតិ ។ តេជោ ភូតា បន
តត្ថេ អន្តរធា នេតា មនសិតាវេដ្ឋីតិ ។ សត្តាវុសោ
អានន្ទ នេតា អាកាសេ បឋវីសញ្ញិនិយោ តេសេ
បតិរិយ តត្ថដ្ឋំ ពាយោ បត្តយ្ហ តត្ថដ្ឋំ ឯត្ថាធំ វិយ
បបតន្តំ អាវដ្ដន្តំ វិវដ្ដន្តំ អតិទិប្បំ ភគវា បរិនិព្វុតោ

ខ្ញុំលេឡើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានសំដែងមកពីមុនហើយថា សេចក្តីព្រាត់ប្រាស វិនាសប្រែប្រួល ចាកសត្វទាំងសង្ខារ ដែលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តទាំងអស់ តែងមានជាធម្មតា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបាននូវសេចក្តីមិនព្រាត់ប្រាសនោះ កុំឲ្យបរិវត្តនេះអំពីណា ធម្មជាតណា ដែលកើតហើយ ដែលមានហើយ ដែលបច្ច័យ តាក់តែងហើយ មានសេចក្តីខ្ទេចខ្ទាំមជាធម្មតា ធម្មជាតនោះឯង បុគ្គលនឹងពោលយាត់ថា កុំខ្ទេចខ្ទាំមដូច្នេះ (ដោយហេតុណា) ហេតុនុ៎ះមិនមានឡើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយ នឹងពោលទោស[1]មិនខាន ។ ព្រះអានន្ទសួរថា បពិត្រអនុរុទ្ធដ៏ចំរើន ចុះពួកទេវតាធ្វើទុកក្នុងចិត្តដូចម្តេច ។ ព្រះអនុរុទ្ធមានថេរវាចាថា ម្នាលអាវុសោអានន្ទ មានពួកទេវតា (ខ្លះ) ដែលសំគាល់ គឺនិមិត្ត ផែនដីក្នុងអាកាស រំសាយសត់កន្ទុតកន្ទេញផ្គងខ្នើងនូវកំភួនដៃកន្ទុតកន្ទេញ ផ្លុំខ្លួនចុះបម្រុះនៀលទៅមកបីដូចជាមានដើងដាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រញាប់បរិនិព្វានពេកណាស់

---

១ អដ្ឋកថា ថា ពួកទេវតាពោលទោសថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ មិនអាចអត់សង្កត់សេចក្តីសោកចំពោះខ្លួនឯងទៅហើយ ដូចម្តេចនឹងឲ្យដន់ដំសេស ដ៏ពិរោះស្រួលបាន ។

អតិទិប្បំ សុតសោ បវិនិព្ភុសោ អតិទិប្បំ ចក្កមា លោ-
កេ អគ្គរហិសោតិ សង្ឃាវុសោ អានន្ទ ទេវសា បមវិយោ
បមវិសញ្ញិនិយោ កេសេ បតិវិយ តន្តិ ។ បេ ។
អគ្គរហិសោតិ ។ យោ បន ទេវសា វីតរាគសា តា សតា
សម្ពុជាតា អតិកាសេន្តិ អនិច្ចា សង្ខារ តំ ភុតេត្ត
លញ្ញតិ ។ អថខោ អាយស្មា ច អន្ទរុទ្ធោ អាយស្មា
ច អានន្ទោ តំ រត្តាវសេសំ ធម្មិយា កថាយ វីតិនា-
មេសុំ ។ អថខោ អាយស្មា អន្ទរុទ្ធោ អាយស្មន្តំ អា-
នន្ទំ អាមន្តេសិ តុច្ច អាវុសោ អានន្ទ ភុសិនារំ បវិ-
សិត្វា ភោសិនារភោនំ មល្លានំ អារោចេហិ បវិនិព្ភុសោ
ភសិដ្ឋ ភគវា យសុច្ឆានិ តាលំ មញ្ញតិ ។ ឯវំ
ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អាយស្មតោ អន្ទ-
រុទ្ធសុ បដិសុត្វា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្ត-
ចីវរំ អាទាយ អន្តរាយោ(๑) ភុសិនារំ បាវិសិ ។

๑ ឱ. ម. អត្តទុតិយោ ។

ព្រះសុគត ទ្រង់ប្រញាប់បរិនិព្វានពេកណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធមានចក្ខុក្នុងលោក ទ្រង់ប្រញាប់ចាត់បង់ពេកណាស់ ម្នាលអាវុសោអានន្ទ មានពួកទេវតា (ខ្លះ) ដែលសំគាល់នូវនិមិត្ត គឺផែនដី លើផែនដី រំសាយសក់កន្ទុកកន្ទេញ ។ បេ ។ ចាត់ទៅ ។ ពួកទេវតាណា ដែលច្រាសចាកពួកៈ ទេវតាពាំងនោះ មានសតិសម្បជញ្ញៈ អត់សង្កត់ដោយគិតថា សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបានដូចសេចក្តីទៀងទាត់ ក្នុងខន្ធប្បវត្តិនេះអំពីណា ។ គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ទើបពោលនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ ធ្វើធម្មីកថា អស់រាត្រី ដែលនៅសល់នោះ ។ ទើបព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ពោលនឹងព្រះអានន្ទ មានអាយុថា ម្នាលអាវុសោអានន្ទ អ្នកចូរចូលទៅកាន់ក្រុងកុសិនារ ហើយប្រាប់ដំណឹងដល់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនារថា បពិត្រពាសិដ្ឋគោត្រ ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ បរិនិព្វានហើយ ឥឡូវអ្នកទាំងឡាយ ចូរសំគាល់នូវកាលគួរចុះ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលវាចានៃព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុថា អើលោកម្ចាស់ ហើយកំសៀតសង្ឃាន់យកបាត្រនឹងចីវរក្តាប់បុព្វណ្ហសម័យ មិនមានតិកុជាគម្រប់ពីរឡើយ ចូលទៅកាន់ក្រុងកុសិនារ ។

(๑๕๒) เตน โข ปน สมเยน โกสินารกา มลฺลา สณฺฐาคารเว สนฺถตสนฺถารา โหนฺติ โกรณ(๑) กรณียเยน ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน โกสินารกานํ มลฺลานํ สณฺฐาคารเว เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา โกสินารกานํ มลฺลานํ อาโรเจสิ ปรินิพฺพุโต ภนฺเต ภควา ยสฺสทานิ กาลํ มญฺญตีติ ฯ ตตฺถายสฺมโต อานนฺทสฺส สุตฺวา มลฺลา จ มลฺลปุตฺตา จ มลฺลสุณิสา จ มลฺลชนปทตเยา จ อยาวิโน ทุมฺมนา เตโสกาภิภูตสมปฺปิตา อเปฺปกจฺเจ เตเส ปกติยา กนฺทนฺติ ฆายา ปกฺขนฺทนฺติ ปริปฺผนฺทนฺติ ปริวตฺตนฺติ ปมตฺตนฺติ อาวฏฺฏนฺติ วิวฏฺฏนฺติ อติวิปฺปา ภควา ปรินิพฺพุโต อติวิปฺปา สุคโต ปรินิพฺพุโต อติวิปฺปา จกฺขุมา โลเกติ อนฺตรหิโตติ ฯ อถ โข โกสินารกา มลฺลา ปุริเส อาณาเปสุ เตนหิ ภเณ

---

๑ ฉ. ม. เตเนว ฯ

(๑๙๒) ครั้งสมัยนั้นแล พวกมัลลกษัตริย์ อุกรัฐกุสินารา
กำพุงประชุมกัน ครั้งสัณฐาคารชั้นใน ด้วยกิจนี้อย่างหนึ่ง ฯ ครั้นพระอานนท์
มีอายุ เข้าไปสู่สัณฐาคารชั้นใน ของพวกมัลลกษัตริย์อุกรัฐ
กุสินารานั้น ครั้นเข้าไปแล้ว ได้บอกแก่พวกมัลลกษัตริย์
อุกรัฐกุสินาราว่า ดูกรวาเสฏฐะทั้งหลาย พระตถาคตปรินิพพาน
แล้ว ในบัดนี้ ขอพวกท่านจงทำกาลอันควรเถิด ฯ พวกมัล-
ลกษัตริย์ พวกบุตรของมัลลกษัตริย์ พระสุณิสาของมัลลกษัตริย์
ธิดาของมัลลกษัตริย์ ได้ฟังคำนี้ ของพระอานนท์มีอายุ
แล้วก็เกิดทุกข์โทมนัสใจ ถูกต้องด้วยเวทนาอันเกิดแต่ความทุกข์ใจ ฯ
กันและกันบ้าง ถูกต้องมือกันและกันบ้าง ผมกันและกันบ้าง
ปิดกั้นกันและกันบ้าง ล้มลงบนแผ่นดินบ้าง ครั้นพระอานนท์
ปรินิพพานนานแล้ว ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า พระผู้มีพระภาค
เสด็จปรินิพพานเร็วนัก พระสุคตเสด็จปรินิพพาน
เร็วนัก พระจักษุในโลก
ดับไปเร็วนัก ฯ ครั้งนั้น พวกมัลลกษัตริย์ อุกรัฐ
กุสินารา ได้กล่าวกะพระอานนท์ว่า ดูกรท่านผู้เจริญ

កុសិនារាយំ តទុមាលញ្ច សព្ពញ្ច តាឧប្បាវចនំ សន្ធ-
ចាតេថាតិ ។ អថខោ តេកោសិនារកា មល្លា តទុ-
មាលញ្ច សព្ពញ្ច តាឧប្បាវចនំ បញ្ច ឧស្សរយុតសតានិ
អាទាយ យេន ឧបវត្តនំ មល្លានំ សាលវនំ យេន
កកុដវតោ សរីរំ តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា កកុដវតោ
សរីរំ ឧច្ចេហិ តីតេហិ ភរិតេហិ មាលេហិ តន្ទេហិ
សក្ការេត្វា គរុការេត្វា មានេត្វា បូជេត្វា ចេលវិតា-
នានិ តិរោកុដ្ដា មណ្ឌលមាលានិ(๑) បដិយាទេត្វា ឯវំ
តំ និរវសេសំ(๒) វីតិនាមេសុំ ។ អថខោ តេកោសិនារកានំ
មល្លានំ ឯតទហោសិ អតីវាកោលោ ខោ អជ្ជ កក-
កុដវតោ សរីរំ ឈាបេតុំ ស្វេទានិ មយំ កកុដវតោ
សរីរំ ឈាបេស្សាមាតិ ។ អថខោ តេកោសិនារកា
មល្លា កកុដវតោ សរីរំ ឧច្ចេហិ តីតេហិ ភរិតេហិ
មាលេហិ តន្ទេហិ សក្ការេត្វា គរុការេត្វា មា-
នេត្វា បូជេត្វា ចេលវិតានានិ តិរោកុដ្ដា មណ្ឌលមា-
លានិ បដិយាទេត្វា ឧត្តរេន្តា និរវសេសំ វីតិនាមេសុំ

---

๑ ម. មណ្ឌលមាលេ ។ ๒ ឯកច្ចេសុ និរវសេសំ ។

ប្រមូលគ្រឿងក្រអូប ទឹងកម្រងផ្កា ទឹងគ្រឿងតូរ្យតន្ត្រីគាំងអស់ ដែលមានក្នុងក្រុងកុសិនាព ។ ទើបពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនាព នាំយកគ្រឿងក្រអូបទឹងកម្រងផ្កា ទឹងគ្រឿងតូរ្យតន្ត្រីទឹងសំពត់ ៥០០ គូ ចូលទៅគាល់ព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងសាលវន របស់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ ដែលជាទីចូលទៅក្នុងក្រុង លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសក្ការៈគោរពរាប់អានបូជាព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយរបាំ ចម្រៀង ភ្លេង ប្រគំផ្កាកម្រង ទឹងគ្រឿងក្រអូបគាំងឡាយ ហើយធ្វើពិតានសំពត់ តាក់តែងពេញបាកំយ៉ាងនេះ ពេញអស់ ៧ ថ្ងៃនោះ ។ លំដាប់នោះ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនាព មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលនេះជ្រុលវេលាហើយ ទឹងថ្វាយព្រះភ្លើងព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងថ្ងៃនេះមិនទាន់ទេ ចាំថ្ងៃស្អែក សឹមយើងទឹងថ្វាយព្រះភ្លើងព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនាព នាំគ្នាធ្វើសក្ការៈគោរពរាប់អានបូជាព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយរបាំ ចម្រៀង ភ្លេង ប្រគំ ផ្កាកម្រង ទឹងគ្រឿងក្រអូបគាំងឡាយ ហើយធ្វើពិតានសំពត់ តាក់តែងពេញបាកំគាំងឡាយ ហើយញុំងឱ្យថ្ងៃជាគំរប់ពីរ ឱ្យកន្លងទៅទៀត

តតិយម្បិ ខោ វាចំ ភាសិតាមេសុំ ចតុត្ថម្បិ ខោ វាចំ ភាសិតា-
មេសុំ បញ្ចមម្បិ ខោ វាចំ ភាសិតាមេសុំ ឆដ្ឋម្បិ ខោ វាចំ
ភាសិតាមេសុំ ។ អថខោ សត្តមម្បិ ខោ វាចំ កោសិនា-
រកានំ មល្លានំ ឯតទហោសិ មយំ ភគវតោ សទ្ធាយ
ឧច្ចាហិ តីតេហិ ភទ្ទិតេហិ មាលេហិ តន្ទេហិ សក្ក-
ពេត្តា តរុតរពេត្តា មានេត្តា បូជេត្តា ឧក្កំសេន ឧក្កំ-
សាំ ឧតរស្ស ហរាត្វា ពាហាវេន ពាហារំ ឧក្កំសាតោ
ឧតរស្ស ភគវតោ សទ្ធាយ ឈាមេស្សាមាតិ ។

(១៥៣) តេន ខោ បន សមយេន អដ្ឋ មល្ល-
ជាមោក្ខា សីសន្ហាតា អហតានិ វត្ថានិ និវត្ថា មយំ
ភគវតោ សទ្ធាយ ឧច្ចាវេស្សាមាតិ ន សក្កោន្តិ ឧច្ចាវេតុំ ។
អថខោ កោសិនារកា មល្លា អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯត-
ទវោចុំ តេ ហិ ខោ ភន្តេ អនុរុទ្ធ ហេតុ តេ បច្ចយោ
យេនមេ អដ្ឋ មល្ល ជាមោក្ខា សីសន្ហាតា អហា-
តានិ វត្ថានិ និវត្ថា មយំ ភគវតោ សទ្ធាយ ឧច្ចាវេស្សាមាតិ
ន សក្កោន្តិ ឧច្ចាវេតុន្តិ ។ អញ្ញថា ខោ ភាសិដ្ឋា តុម្ហាកំ
អធិប្បាយោ អញ្ញថា ទេវតានំ អធិប្បាយោតិ ។ តេ ចំ

ញុំាងថ្ងៃជាគំរប់បីឲ្យកន្លងទៅទៀត ញុំាងថ្ងៃជាគំរប់បួន ឲ្យកន្លងទៅទៀត ញុំាងថ្ងៃជាគំរប់ប្រាំឲ្យកន្លងទៅទៀត ញុំាងថ្ងៃជាគំរប់ ៦ ឲ្យកន្លងទៅទៀត លុះថ្ងៃជាគំរប់ ៧ ទើបពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនារាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា យើងពាល់គ្នានឹងធ្វើសក្ការៈគោរព រាប់អានបូជាព្រះសរីរៈនៃព្រះមានព្រះភាគដោយរបាំ ចម្រៀង ក្រឿង ប្រគំ ផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងក្រអូបចាំងឡាយ ហើយហែទៅតាមទិសខាងត្បូងក្រៅក្រុង ហើយធ្វាយព្រះកេរ្តិ៍ព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគអំពីខាងត្បូងនៃក្រុង ។

(๑๙๓) ក្នុងសម័យនោះឯង មល្លក្សត្រិយ៍ ៨ អង្គដែលជាប្រជានជម្រះសីសៈហើយ ទ្រង់សំពត់ថ្មី គិតគ្នាថា យើងនឹងលើកព្រះសរីរៈ នៃព្រះភាគដូច្នេះ តែមិនអាចនឹងលើកបានឯង ។ ទើបពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនារាយ ពោលនឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចំរើន មានហេតុដូចម្តេច មានបច្ច័យដូចម្តេច បានជាមល្លក្សត្រិយ៍ជាប្រជានទាំង ៨ អង្គនេះ ជម្រះសីសៈហើយទ្រង់សំពត់ថ្មី គិតគ្នាថា យើងនឹងលើកព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះ តែមិនអាចនឹងលើកបានឯង ។ ព្រះអនុរុទ្ធតបថា បពិត្រវាសិដ្ឋទាំងឡាយ បំណងរបស់ទ្រង់ទាំងឡាយផ្សេង បំណងរបស់ពួកទេវតាផ្សេង ។ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍

ปน ภนฺเต เทวตานํ อภิปฺปายาติ ฯ ตุมฺหากํ เขา ภิกฺขเว อภิปฺปายา มยิ ภควติ สทฺธา นิสฺสิตา ตีเสหิ ภิกฺขเว อากาเรหิ ลิงฺเคหิ นิมิตฺเตหิ สทฺธาชาตา มูลชาตา ถามชาตา ทฬฺหีภูตา อสาหิเรน อปฺปฏิวตฺติเยน สมณสฺมึ วา พฺราหฺมณสฺมึ วา เทวสฺมึ วา มารสฺมึ วา พฺรหฺมุนา วา โกจิ วา ปน โลกสฺมึ สทฺธาย นิกฺขนฺตา โหติ ปพฺพชฺชาย เทวตานมฺปิ เขา ภิกฺขเว อภิปฺปายา มยิ ภควติ สทฺธา นิสฺสิตา ตีเสหิ ภิกฺขเว อากาเรหิ ลิงฺเคหิ นิมิตฺเตหิ สทฺธาชาตา มูลชาตา ถามชาตา ทฬฺหีภูตา อสาหิเรน อปฺปฏิวตฺติเยน สมณสฺมึ วา พฺราหฺมณสฺมึ วา เทวสฺมึ วา มารสฺมึ วา พฺรหฺมุนา วา โกจิ วา ปน โลกสฺมึ สทฺธาย นิกฺขนฺตา โหติ ปพฺพชฺชาย ยถา ภนฺเต เทวตานํ อภิปฺปายา ตถา โหตูติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. ปริเสฺสวฺย ฯ

សួរទៀតថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ចុះបំណងរបស់ពួកទេវតា តើ
ដូចម្តេច ។ ព្រះអនុរុទ្ធតបថា បពិត្រឥសិដ្ឋៈទាំងឡាយ បំណងរបស់ទ្រង់
ទាំងឡាយថា យើងពាល់គ្នានឹងធ្វើសក្ការៈគោរពកាន់អានបូជាព្រះសរីរៈនៃ
ព្រះមានព្រះភាគដោយរបាំ ចម្រៀង ភ្លេង ប្រគំ ផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿង
ក្រអូបទាំងឡាយ ហើយហៅទៅតាមទិសខាងត្បូងក្រៅក្រុង ហើយថ្វាយ
ព្រះភ្លើងព្រះសរីរៈនៃព្រះមានព្រះភាគ អំពីខាងត្បូងនៃក្រុង បពិត្រឥសិដ្ឋៈ
ទាំងឡាយ ឯបំណងរបស់ពួកទេវតាថា យើងពាល់គ្នានឹងធ្វើសក្ការៈគោរព
កាន់អានបូជាព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយរបាំ ចម្រៀង ភ្លេង ប្រគំ
ផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងក្រអូបទាំងឡាយ ដែលជាទិព្វ ហើយហៅទៅខាងដើង
តាមទិសខាងដើងនៃក្រុង ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងតាមទ្វារខាងដើង ហើយ
ហៅទៅត្រង់កណ្តាលតាមទីកណ្តាលនៃក្រុង ហើយចេញទៅតាមទ្វារខាង
កើត ហើយថ្វាយព្រះភ្លើងព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងមកុដពន្ធន-
ចេតិយ[1] របស់មល្លក្សត្រិយ៍ ខាងកើតនៃក្រុង ។ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ ទូលថា
បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន បំណងរបស់ពួកទេវតាយ៉ាងណា ការថ្វាយ
ព្រះភ្លើងព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក៏សូមឲ្យសម្រេចយ៉ាងនោះចុះ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា សាណាដាមង្គល សម្រាប់តែងព្រះអង្គរបស់ពួកមល្លៈដ ហៅថា មកុដពន្ធនៈ
ហៅថា ចេតិយ ព្រោះគេធ្វើវិចិត្រវិចារក្បាច់រិសេសណាស់ ។

เตน โข ปน สมเยน โกสินารกา มลฺลา สนฺถาคารสาลกสฺมึ[1] สนฺนิปติตา[2] โหนฺติ ฯ อถ โข เถโร จ โกสินารเก มลฺเล ภควโต สารีรานิ ปูเชหิ จ มานยเตหิ[3] จ ครุกเรหิ จ สกฺการเกหิ จ สมฺมาเนหิ จ อปจายเตหิ จ ปสาทยิ ฯ อถ โข เถโร โกสินารเก มลฺเล อามนฺเตสิ ฯ อภิกฺกมถ วาเสฏฺฐา ปจฺฉิมา วโย โส โว ภวิสฺสติ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ ฯ เอวมฺปน ภนฺเตติ โข โกสินารกา มลฺลา เถรสฺส ปฏิสฺสุณิตฺวา เยน สา ปาวา ตทวสริ ฯ อถ โข เถโร ปาวายํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน กุสินารา นครี เตนุปสงฺกมิ ฯ อถ โข เถโร กุสินารายํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต เยน อุปวตฺตนสาลวนปฏิหาริยกา เตนุปสงฺกมิ ฯ อถ โข เถโร อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ ฯ อลนฺทานนฺท จตุกฺกณฺณมาฬกํ กโรหิ มยิ ปรินิพฺพุเต ตถาคตสฺส สารีรานิ ปฏิปชฺชาหิ ฯ ยถา โข ปน ตุมฺเห จตุกฺกณฺณมาฬกสฺมึ สารีรานิ ปฏิปชฺเชยฺยาถ ตถา ตถาคตสฺส สารีรานิ ปฏิปชฺชิตพฺพานิ ฯ กตมา ปน ตา อานนฺท จตุกฺกณฺณมาฬกสฺมึ สารีรานิ ปฏิปชฺชนฺติ ฯ

---

๑ ฉ. สนฺถาคารสาลกสฺมึ ฯ ๒ ฉ. ม. สณฺฐหนฺติ ฯ ๓ ฉ. ม อนุสเกหิ จ ฯ

សម័យនោះឯង ក្រុងកុសិនារា ពាសពេញដោយផ្កាមន្ទារៈ ដោយគំនរ ប្រមាណត្រឹមជង្គង់ រហូតដល់ទីជាបន្ទោះនៃផ្នះ ទឹងទស្រម្រាប់បង្ហូរទូកថ: ទឹងកន្ទែងសម្រាប់ចោលនូវសម្រាម ។ គ្រានោះ ពួកទេវតានឹងពួកមល្ល-ក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនារា នាំគ្នាធ្វើសក្ការៈគោរពប៉ះអានបូជាព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយរបាំ ចម្រៀង ក្រឿង ប្រគំ ផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿង ក្រអូបទាំងឡាយ ជារបស់ទិព្វខ្លះ របស់មនុស្សខ្លះ ហើយហៅទៅខាងដើង តាមទិសខាងដើងនៃក្រុង ហើយចូលទៅកាន់ក្រុង តាមទ្វារខាងដើង ហើយហៅទៅត្រង់កណ្តាល តាមទីកណ្តាលនៃក្រុង ហើយចេញទៅតាម ទ្វារខាងកើត ហើយថ្វាយព្រះភ្លើងព្រះសរីរៈ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងមកុ-ដពន្ធនចេតិយ របស់ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ ខាងកើតនៃក្រុង ។ លំដាប់នោះ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនារា ពោលនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ ដូច្នេះ ថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន យើងទាំងឡាយ នឹងប្រតិបត្តិកងព្រះសរីរៈ នៃព្រះតថាគតដូចម្តេច ។ ព្រះអានន្ទតបថា បពិត្រភទ្ទន្តៈទាំងឡាយ ពួក ឥស្សរជន ប្រតិបត្តិកងសរីរៈនៃព្រះចក្រពត្តិរាជយ៉ាងណា ពួកមហាបពិត្រ គប្បីប្រតិបត្តិ កងព្រះសរីរៈនៃព្រះតថាគត យ៉ាងនោះចុះ ។ បពិត្រព្រះអា-នន្ទដ៏ចំរើន ចុះពួកឥស្សរជនប្រតិបត្តិកងសរីរៈនៃព្រះចក្រពត្តិរាជដូចម្តេច ។

វញ្ញោ ភាសិដ្ឋា ចក្កវត្តិស្ស សីរំ អហោសេន វត្តេន
វេមេត្តំ អហោសេន វត្តេន វេមេត្តា វិហោសេន តប្បា-
សេន វេមេត្តំ វិហោសេន តប្បាសេន វេមេត្តា អហោ-
សេន វត្តេន វេមេត្តំ ឯសេន ខុទាយេន បញ្ចមិ
យុតសតេហិ វញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស សីរំ វេមេត្តា
អយសាយ តេលនោណិយា បត្តិបិត្តា អញ្ញិស្ស
អយសាយ នោណិយា បដិក្កុដ្ឋិត្តា សព្ពកម្មានំ
ចិតកំ ការិត្តា វញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស សីរំ ឈាបេត្តំ
ចាតុម្មហារាជេ វញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ថូបំ តវេត្តំ
ឯវំ ខោ ភាសិដ្ឋា វញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស សីរវេ
បដិបជ្ជត្តំ យថា ខោ ភាសិដ្ឋា វញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស
សីរវេ បដិបជ្ជត្តំ ឯវំ តថាគតស្ស សីរវេ បដិបជ្ជិ-
តព្ពំ ចាតុម្មហារាជេ តថាគតស្ស ថូបោ តាវេតព្ពោ[1]
តត្ថ យេ មាលំ វា គន្ធំ វា ចុណ្ណកំ វា អាវេវេស្សន្តិ
វា អភិវាទេស្សន្តិ វា ចិត្តំ វា បសាទេស្សន្តិ តេសំ
តវិស្សតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។ អថខោ

---

๑ ម. តាតព្ពោ ។

បពិត្រភាសិដ្ឋៈទាំងឡាយ ពួកឥស្សរជន រុំសរីរៈនៃព្រះចក្រពត្តិរាជ ដោយសំពត់ថ្មី លុះរុំដោយសំពត់ថ្មីរួចហើយ ទើបរុំដោយសំឡី លុះរុំដោយសំឡីហើយ ក៏រុំដោយសំពត់ថ្មី (ថែមទៀត) រុំសរីរៈនៃព្រះចក្រពត្តិរាជ ដោយសំពត់ ៥០០ គូ ដោយទំនងនេះ ហើយតំកល់ក្នុងព្រះមឈូសមាស ដែលជាក់ប្រែង ហើយគ្របដោយមឈូសមាសដទៃ ហើយធ្វើជើងភ្លើងទើបថ្វាយព្រះភ្លើងនូវសរីរៈ នៃព្រះចក្រពត្តិរាជ ដោយគ្រឿងក្រអូបគ្រប់យ៉ាង ហើយគេធ្វើព្រះស្តូបនៃព្រះចក្រពត្តិរាជក្នុងផ្លូវធំ បែកជា ៤ បពិត្រភាសិដ្ឋៈទាំងឡាយ ពួកឥស្សរជនប្រតិបត្តិក្នុងសរីរៈនៃព្រះចក្រពត្តិរាជ យ៉ាងនេះឯង បពិត្រភាសិដ្ឋៈទាំងឡាយ ពួកឥស្សរជន ប្រតិបត្តិក្នុងសរីរៈនៃព្រះចក្រពត្តិរាជ យ៉ាងណាមិញ ពួកមហាបពិត្រគប្បីប្រតិបត្តិ ក្នុងព្រះសរីរៈនៃព្រះតថាគត គប្បីធ្វើព្រះស្តូបរបស់ព្រះតថាគត ក្នុងផ្លូវធំបែកជា ៤ យ៉ាងនោះចុះ ពួកជនណានឹងលើកឡើងនូវផ្កាកម្រងក្តី គ្រឿងក្រអូបក្តី គ្រឿងលំអិតក្តី ឬនឹងថ្វាយបង្គំប្រធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងព្រះស្តូបនោះ អំពើនោះនឹងនាំមកនូវប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់ជនទាំងនោះ អស់កាលយូរអង្វែង ។ ត្រានោះ

โคปาลกาปิ มญฺเ ปุริเส อาณาเปสุ เตนหิ ภเณ มญฺเ วิหารกปฺปาสํ(๑) สณฺฐเปถาติ ฯ อถโข โคปาลกาปิ มญฺเ ภควโต สีหสฺส อาหเรน วาเรน เวเหสุ อาหเรน วาเรน เวเหตฺวา วิหาเรน กปฺปาเสน เวเหสุ วิหาเรน กปฺปาเสน เวเหตฺวา อาหเรน วาเรน เวเหสุ ฯเรน ฉทายเน ปญฺหิ ยุคเสเตหิ ภควโต สีหสฺส เวเหตฺวา อย-สาย เตลโทณิยา ปกฺขิปิตฺวา อญฺเสฺส อย-สาย โทณิยา ปฏิกฺกุชฺชิตฺวา สพฺพคนฺธานิ จิตกานิ กริตฺวา ภควโต สีหสฺส จิตกานิ อาเหเปสุ ฯ

(๑๕๒) เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา มหากสฺสโป ปาวาย กุสินารานิ อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺโน โหติ มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเหหิ ภิกฺขุสเตหิ ฯ อถโข อายสฺมา มหากสฺสโป

๑ ฉ. ม. วิหารกปฺปาสํ ฯ

ពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារ បង្គាប់ពាក្យបុរសថា ម្នាលនាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ប្រមូលសំឡីរបស់ពួកមល្លជនមក ។ លំដាប់នោះ ពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារ ទាំងនុ៎ះព្រះសរីរៈនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសំពត់ថ្មី លុះរុំដោយសំពត់ថ្មីរួចហើយ ទើបរុំដោយសំឡី លុះរុំដោយសំឡីហើយ ក៏រុំដោយសំពត់ថ្មី (ថែមទៀត) នូវព្រះសរីរៈនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសំពត់ ៥០០ គូ ដោយទំនងនេះ ហើយតំកល់ក្នុងព្រះមណ្ឌសមាស ដែលជាក់ប្រែង ហើយគ្របដោយមណ្ឌសមាសដទៃ ហើយធ្វើដើងភ្លើ ទើបដុតព្រះកើង នូវព្រះសរីរៈនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយគ្រឿងក្រអូបគ្រប់យ៉ាង ។

(៩៥៤) សម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ និមន្តតាមផ្លូវឆ្ងាយ មកអំពីក្រុងបាវ ដើរកាន់ក្រុងកុសិនារ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ប្រមាណ ៥០០ រូប ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ

មក្ខា ឱក្កម្ម អញ្ញតរម្ហិ[1] រុក្ខមូលេ និសីទិ ។ តេន
ខោ បន សមយេន អញ្ញតរោ អាជីវកោ កុសិនារាយំ
មគ្គារវប្បំ គហេត្វា ចារំ អន្ធានមក្ខប្បដិបន្នោ ហោតិ ។
អទ្ទសា ខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ តំ[2] អាជីវកំ
ទូរតោ វ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា តំ អាជីវកំ ឯតទវោច
អចាវុសោ[3] អម្ហាកំ សត្ថារំ ជានាសីតិ ។ អាមា-
វុសោ ជានាមិ អជ្ជ សត្តាហំ បរិនិព្ពុតោ សមណោ
គោតមោ តតោ មេ ឥទំ មគ្គារវប្បុប្ផំ គហិតន្តិ ។ តត្ត
យេ តេ ភិក្ខូ អវីតរាគា អបេក្ខវន្តេ ពាហា បគ្គយ្ហ
កន្ទន្តិ និគ្គតានំ វិយ បបតន្តិ អាវដ្ដន្តិ វិវដ្ដន្តិ អតិ-
វិយ្ហ កកភ បរិនិព្ពុតោ អតិវិយ្ហ សុគតោ បរិនិព្ពុតោ
អតិវិយ្ហ ចក្ខុមា លោកេ អន្តរហិតោតិ ។ យេ
បន តេ ភិក្ខូ វីតរាគា តេ សតា សម្បជានា
អធិវាសេន្តិ អនិច្ចា សង្ខារា តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ ។

---

๑ ឧ. ម. អញ្ញតរស្មិំ ។ ๒ ឧ. តត្ថ បទំ នត្ថិ ។ ๓ ម. អាវុសោ ។

ចៀសចាកផ្លូវ ទៅគង់ក្រោមម្លប់ឈើទេ ។ ក៏សម័យនោះឯង មានអាជីវកម្នាក់ កាន់ផ្ការាមន្ទារ:អំពីក្រុងកុសិនារា ដើរតាមផ្លូវឆ្ងាយ ទៅកាន់ក្រុងបាវា ។ ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ បានឃើញអាជីវកនោះ ដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ពោលទៅនឹងអាជីវកនោះ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកដឹងដំណឹង ព្រះសាស្តារបស់យើងខ្លះដែរ ។ អាជីវកតបថា អើអាវុសោ ខ្ញុំដឹងដែរ ព្រះសមណគោតម បរិនិព្វានទៅ ៧ ថ្ងៃ គម្រប់នឹងថ្ងៃនេះហើយ ផ្កាមន្ទារ:នេះ ខ្ញុំយកមកអំពីទីបរិនិព្វាន របស់ព្រះសមណគោតមនោះ ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ពួកភិក្ខុណា ដែលមិនទាន់ក្រៅសចាកពន: ពួកភិក្ខុនោះ ខ្លះក៏ផ្គងកំភួនដៃ កន្ត្រាក់កន្ទេញដួលបម្រះនៅលៀលទៅមក បីដូចជាមានដើងដាច់ហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានឆាប់ពេកណាស់ ព្រះសុគត ទ្រង់បរិនិព្វានឆាប់ពេកណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធមានបុគ្គលដ៏ប្រសើរលោក ទ្រង់ប្រាត់ទៅឆាប់ពេកណាស់ ។ ឯពួកភិក្ខុណា ដែលក្រៅសចាកពន:ហើយ ពួកភិក្ខុនោះ ក៏មានសតិសម្បជញ្ញ: អត់សង្កត់ថា សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបានន្ទូរសេចក្តីទៀងទាត់ ក្នុងខន្ធប្បវត្តិនេះ មកអំពីណា ។

[๑๙๙] เตน โข ปน สมเยน สุภทฺโท นาม ปุพฺพปพฺพชิโต ตสฺสำ ปริสายำ นิสินฺโน โหติ ฯ อถ โข สุภทฺโท ปุพฺพปพฺพชิโต เต ภิกฺขู เอตทวโจ อลำ อาวุโสฯ มา โสจิตฺถ มา ปริเทวิตฺถ สุมุตฺตา มยำ เตน มหาสมเณน อุปทฺทุตา จ โหม ๙ธำ เต(๑) กปฺปติ ๙ธำ เต(๒) น กปฺปตีติ ๙ทานิ ปน มยำ ยำ ๙ติจฺฉกมฺมำ เต กาตุกามา ยำ น ๙ติจฺฉกมฺมำ เต น กาตุกามาติ ฯ อถ โข มหากสฺสปตฺเถโร(๓) ภิกฺขู อามนฺเตสิ อลำ อาวุโสฯ มา โสจิตฺถ มา ปริเทวิตฺถ นนุ มยำ(๔) อาวุโสฯ ปกาสิตา ปฏิกจฺเจว อกฺขาตำ สพฺเพหิ ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาเวฯ วินาภาเวฯ อญฺญถาภาเวฯ ตำ กุโตฯ อาวุโสฯ ลพฺภา ยนฺนิ ชาตำ ภูตำ สงฺขตำ ปโลกธมฺมำ ตำ วต มา ปลุชฺชีติ เนตำ ฐานำ วิชฺชตีติ ฯ

๑-๒ ปาฬิปิ ทิสฺสติ ฯ ๓ ม. อายสฺมา มหากสฺสปตฺเถโร ฯ ๔ ม. ปน ฯ

(๑๙๙) สมัยนั้นแล ภิกษุชื่อสุภัททะ อุปสมบทในกาลเป็นปัจฉิมวัยนั้น ๆ ล่วงไปได้ไม่นานเท่าไร ภิกษุชื่อสุภัททะ ได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นดังนี้ว่า ดูก่อนท่านทั้งหลาย ขอท่านทั้งหลายอย่าได้เศร้าโศก อย่าได้ร่ำไรรำพันไปเลย พวกเราย่อมพ้นดีแล้วจากพระมหาสมณะ พวกเราย่อมถูกพระมหาสมณะนั้นกดขี่ข่มเหงว่า ข้อนี้ควรแก่พวกเธอ ข้อนี้ไม่ควรแก่พวกเธอ ก็แต่ว่าบัดนี้ พวกเราจักได้ทำตามปรารถนาของตน ๆ ไม่ทำตามปรารถนาของตนก็ได้ ฯ

ครั้งนั้น ท่านพระมหากัสสปได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนท่านทั้งหลาย ขอท่านทั้งหลายอย่าได้เศร้าโศก อย่าได้ร่ำไรรำพันไปเลย ดูก่อนท่านทั้งหลาย ก็ธรรมเทศนาอันพระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงไว้แล้วว่า ความพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งปวงนั่นแล ย่อมมีแก่บุคคลผู้ประกอบด้วยความเป็นผู้มีความรักเป็นธรรมดา ดูก่อนท่านทั้งหลาย ก็ในข้อนั้นจะมีได้อย่างไร ในเรื่องนี้ ธรรมชาติใดเกิดขึ้นแล้ว มีแล้ว ปรุงแต่งแล้ว มีความแตกดับเป็นธรรมดา ธรรมชาตินั้นอย่าได้แตกดับไปเลย ดังนี้ เหตุนี้ไม่มีเลย ฯ

[๑๙๖] តេន ខោ បន សមយេន ចត្តារោ មល្លា-
មោក្ខា សីសន្នហាតា អហតានំ វត្ថានំ
និវត្ថា មយំ ភគវាតោ ចិតកំ អាទ្ឌិម្ហេស្សាមាតិ
ន សក្កោន្តិ អាទ្ឌិម្ហេតុំ ។ អថខោ កោសិនារកា
មល្លា អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោចុំ កោ នុ ខោ
ភន្តេ អនុរុទ្ធ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនមេ ចត្តារោ
មល្លា-មោក្ខា សីសន្នហាតា អហតានំ វត្ថានំ និវត្ថា
មយំ ភគវាតោ ចិតកំ អាទ្ឌិម្ហេស្សាមាតិ ន សក្កោន្តិ
អាទ្ឌិម្ហេតុន្តិ ។ អញ្ញថា ខោ ភាសិដ្ឋា ទេវតានំ
អធិប្បាយោតិ ។ កថំ បន ភន្តេ ទេវតានំ អធិប្បា-
យោតិ ។ ទេវតានំ ខោ ភាសិដ្ឋា អធិប្បាយោ អយំ
អាយស្មា មហាកស្សបោ ចាតុយ្យ កុសិនារំ អទ្ធាន-
មគ្គបដិបន្នោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ
ភិក្ខុសតេហិ ន តាវ ភគវាតោ ចិតកោ បជ្ជលិស្សតិ
យាវាយស្មា មហាកស្សបោ ភគវាតោ ចាទេ សហត្ថា
វន្ទិស្សតីតិ ។ យថា ភន្តេ ទេវតានំ អធិប្បាយោ

(១៥៦) សម័យនោះឯង ពួកមល្លក្សត្រ ៤ អង្គ ដែលជាប្រធានទ្រង់ដម្រះសីសៈ ហើយទ្រង់សំពត់ថ្មីគត់គ្នាថា យើងនឹងឈួលនូវដើងក្តារនៃព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះ តែមិនអាចនឹងឈួលឲ្យឆេះបាន ។ ទើបពួកមល្លក្សត្រិយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនារា បានពោលទៅនឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចំរើន មានហេតុដូចម្តេច មានបច្ច័យដូចម្តេច បានជាពួកមល្លក្សត្រិយ៍ ជាប្រធានទាំង ៤ អង្គនេះ ដម្រះសីសៈ ហើយទ្រង់សំពត់ថ្មីគត់គ្នាថា យើងនឹងឈួលដើងក្តារ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះ តែមិនអាចនឹងឈួលឲ្យឆេះបាន ។ ព្រះអនុរុទ្ធតបថា បពិត្រឥសិដ្ឋៈទាំងឡាយ បំណងរបស់ពួកទេវតាផ្សេងគ្នា ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ពុំបំណងរបស់ពួកទេវតាដូចម្តេច ។ បពិត្រឥសិដ្ឋៈទាំងឡាយ បំណងរបស់ពួកទេវតាថា ព្រះមហាកស្សបមានអាយុនេះ កំពុងនិមន្តតាមផ្លូវឆ្ងាយចេញអំពីក្រុងបាវា មកកាន់ក្រុងកុសិនារា ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនប្រមាណ ៥០០ រូប ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ មិនទាន់បានថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទា នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយដៃរបស់ខ្លួនជាបណា ដើងក្តារព្រះមានព្រះភាគ ក៏មិនទាន់ឆេះដរាបនោះ ។ ពួកមល្លក្សត្រិយ៍ តបថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន បំណងរបស់ពួកទេវតា យ៉ាងណា

ตถา หิ ตฺวํ ๆ อฑฺโฒ อายสฺมา มหากสฺสโป
เยน กุสินารายํ(๑) มกุฏพนฺธนํ(๒) มลฺลานํ เจติยํ
เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
เอกํสํ จีวรํ กตฺวา อญฺชลึ ปณาเมตฺวา ติกฺขตฺตุํ จิตกํ
ปทกฺขิณํ กตฺวา ปาทเต วนฺทิตฺวา ภควโต ปาเท สิรสา
วนฺทิ ๆ ตาทิสิ ขา ปญฺจ ภิกฺขุสตานิ เอกํสํ จีวรํ
กตฺวา อญฺชลึ ปณาเมตฺวา ติกฺขตฺตุํ ปทกฺขิณํ กตฺวา
ภควโต ปาเท สิรสา วนฺทึสุ ๆ วนฺทิเต(๓) ปน ายสฺมตา
มหากสฺสเปน เตหิ จ ปญฺเจหิ ภิกฺขุสเตหิ

---

๑ ฉ. ม. กุสินารา ๆ ๒ ม. มกุฏพนฺธนํ นาม ๆ ๓ ฉ. ม. วนฺทิเต จ ๆ

ការថ្វាយព្រះភ្លើងនូវព្រះសរីរៈនៃព្រះមានព្រះភាគ ក៏សូមឲ្យសម្រេចយ៉ាងនោះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ ចូលទៅកាន់ដើងថ្ងៃនៃព្រះមានព្រះភាគ កងមកុដពន្ធនចេតិយ របស់ពួកមល្លក្សត្រ ទៀបក្រុងកុសិនារានោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលី ធ្វើប្រទក្សិណដើងថ្ងៃ៣ដុំហើយ បើកអំពីខាងព្រះបាទ[1] ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ។ ឯពួកភិក្ខុ៥០០ រូបនោះ ក៏ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាងហើយ ប្រណម្យអញ្ជលី ធ្វើប្រទក្សិណ ៣ ដុំហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ។ កាលដែលព្រះមហាកស្សបមានអាយុ ទើបពួកភិក្ខុ៥០០ រូបនោះ ថ្វាយបង្គំ

---

១ អដ្ឋកថាថា ព្រះមហាកស្សបចូលចតុត្ថជ្ឈាន ចេញចាកចតុត្ថជ្ឈានហើយអធិដ្ឋានថា សូមឲ្យព្រះបាទាទាំងគូ៥ណាយសំពត់ទាំង ៥០០ គូ ព្រមទាំងសំឡីនឹងព្រះមណ្ឌលមាស នឹងដើងក្តារធ្វើដោយខ្លឹមចន្ទន៍ហើយលៀនចេញមកប្រតិស្ឋានលើក្បាលរបស់ខ្ញុំ ។ គ្រានោះ ព្រះភាទាំងគូក៏ណាយសំពត់ទាំង ៥០០ គូជាដើម លៀនចេញមក ដំណាលគ្នានឹងការអធិដ្ឋានចិត្តរបស់ព្រះមហាកស្សប ប្រៀបដូចព្រះបាទ្មពេញវ័ន្តចេញមកអំពីចន្លោះពពក ។ ព្រះមហាកស្សបក៏ណាដៃឡើងចាប់ព្រះបាទាលើកដាក់លើសីរ្សៈរបស់លោក ។

សយមេវ ភគវាតោ ចិតកោ បដ្ឋលិ ។ ឈាយមានស្ស
ខោ(១) បន ភគវាតោ សរីរស្ស យំ អហោសិ ឆវិតំ ឯ
ចម្មន្តិ ឯ មំសន្តិ ឯ ន្ហារុតំ ឯ លសិកាតំ ឯ តស្ស នេវ
ឆារិកោ បញ្ញាយិត្ថ ន មសិ សរីរានេវ អវសិស្សិំសុ ។
សេយ្យថាបិ នាម សប្បិស្ស ឯ តេលស្ស ឯ ឈាយ-
មានស្ស នេវ ឆារិកោ បញ្ញាយតិ ន មសិ ឯវមេវ
ភគវាតោ សរីរស្ស ឈាយមានស្ស យំ អហោសិ ឆវិតំ
ឯ ចម្មន្តិ ឯ មំសន្តិ ឯ ន្ហារុតំ ឯ លសិកាតំ ឯ តស្ស
នេវ ឆារិកោ បញ្ញាយិត្ថ ន មសិ សរីរានេវ អវសិស្សិំសុ ។
តេសញ្ច បញ្ចន្នំ ធុស្សយុគសតានំ ឆ្ឌ ធុស្សយុគានិ
ឌយ្ហីសុ យញ្ច សព្ពអព្ភន្តរិមំ យញ្ច ពាហិរំ ។ ឧឡ្ឍ
ខោ បន ភគវាតោ សរីរេ អច្ឆលិត្វា ឧទកធារា ឯាតុ-
កវិត្វា ភគវាតោ ចិតកំ និព្ពាបេសិ ។ ឧទកំ សាល-
តោបិ អព្ភុទមិត្វា ភគវាតោ ចិតកំ និព្ពាបេសិ ។
កោសិនារកា(២) មល្លា សព្ពគន្ធោទកេន ភគវាតោ
ចិតកំ និព្ពាបេសុំ ។ អថខោ កោសិនារកា មល្លា

---

១ ឱ. ភោសព្ភេ នត្ថិ ។ ២ ឱ. ម. កោសិនារកបិ ។

ព្រះហាទា នៃព្រះមានព្រះភាគរួចហើយ ដើងថ្កវព្រះមានព្រះភាគ ក៏នេះឯង(១) ។ ព្រះសរីរៈរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលក្នើងនេះហើយ អាការៈណា ទោះព្រះឆវីក្តី ព្រះចម្មៈក្តី ព្រះមំសៈក្តី ព្រះន្ហារុក្តី ព្រះលសិកាក្តី អាការៈនោះ ក៏នេះអស់ មិនមានផែះ ទឹងកំញ៉ាមធ្ងន់ឡើយ សល់នៅតែព្រះសរីរធាតុសុទ្ធ(២) ។ សប្បិប្បុរប្រែង ដែលក្នើងនេះ ក៏មិនមានផែះកំញ៉ាមយ៉ាងណាមិញ ព្រះសរីរៈរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលក្នើងនេះហើយ អាការៈណា ទោះព្រះឆវីក្តី ព្រះចម្មៈក្តី ព្រះមំសៈក្តី ព្រះន្ហារុក្តី ព្រះលសិកាក្តី អាការៈនោះ ក៏នេះអស់ មិនមានផែះទឹងកំញ៉ាមឡើយ សល់នៅតែព្រះសរីរធាតុសុទ្ធ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បណ្តាសំពត់ទាំង ៥០០ គូនោះ សំពត់ពីរ គឺសំពត់ជាន់ក្នងបំផុត ១ សំពត់ជាន់ក្រៅបំផុត ១ ក៏នេះអស់ ។ លុះសរីរៈព្រះមានព្រះភាគ ដែលត្រូវក្នើងនេះហើយ ជារទឹកក៏បង្អុរអំពីអាកាស រំលត់ដើងថ្កវ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ទាំងមានទឹកខ្លរចេញ អំពីដើមសាលព្រឹក្ស រំលត់ដើងថ្កវ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ទើបពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារំលត់ដើងថ្កវ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយទឹកក្រអូបទាំងពួង ។ គ្រានោះ ពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារ

---

១ អដ្ឋកថាថា ថា ដើងក្តីរនោះនេះឡើងដោយអានុភាពនៃទេវតា ។ ២ អដ្ឋកថាថាថានៅសល់តែព្រះអដ្ឋិធាតុ ប្រៀបដូចដង្កាប៉ិះក្រពុំខ្លះ ដូចកែវមុត្តាដ៏ស្អាតខ្លះ ដូចកំទេចមាសខ្លះ ។

ภควาตา สรีรานิ สตฺตาหํ สณฺฐาตาเว สตฺถิปญฺชรํ กตฺวา(๑) ฉฬภิญฺญานุภาวา ฉเฬวา ตาเตหิ ภทนฺเตหิ มาเลหิ ตเวหิ สกฺการีสุ ครุกรีสุ มาเนสุ ปูเชสุ ฯ

[๑๙๗] อเสฺสสิ โข ภนฺเต ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหีปุตฺโต ภควา กิร กุสินารายํ ปรินิพฺพุโตติ ฯ อถโข ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหีปุตฺโต เถรานุเถเร ภิกฺขู อามนฺเตสิ เถรา ภนฺเต ภควโต สรีรานิ ปฏิคฺคณฺหถ มยมฺปิ ภควโต สรีรานิ ปฏิคฺคณฺหิสฺสามาติ ฯ อเสฺสสุ โข เวสาลิกา ลิจฺฉวี ภควา กิร กุสินารายํ ปรินิพฺพุโตติ ฯ อถโข เวสาลิกา ลิจฺฉวี เถรานุเถเร ภิกฺขู อามนฺเตสุ เถรา ภนฺเต ภควโต สรีรานิ ปฏิคฺคณฺหถ มยมฺปิ ปฏิคฺคณฺหิสฺสาม มยมฺปิ

๑ ฉ. ม. กริตฺวา ฯ

ក៏ធ្វើនូវការបញ្ជូរលំពែង(១) រួចព័ទ្ធដោយកំពែងធ្មៃ(២) ហើយធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះសរីរធាតុ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយរបាំ ចម្រៀង ភ្លេង ប្រគំ ផ្កាកម្រង ទឹងគ្រឿងក្រអូបចាំងឡាយ អស់ ៧ ថ្ងៃ ក្នុងសណ្ឋាគារដ្ឋាន ។

(១៩៧) ព្រះបាទមាគធអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ទ្រង់បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនារ ។ ទើបព្រះបាទមាគធអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត បញ្ជូនពាជទូត ទៅកាន់សំណាក់នៃពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើងគួរបានចំណែកនៃព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកក្សត្រលិច្ឆវី អ្នកក្រុងវេសាលី ទ្រង់បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនារ ។ ទើបពួកក្សត្រលិច្ឆវី អ្នកក្រុងវេសាលី បញ្ជូនពាជទូតទៅកាន់សំណាក់ នៃពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើង

---

១ អដ្ឋកថា ថា ញុំងបុរសអ្នកកាន់លំពែងឲ្យឈរព័ទ្ធជុំវិញព្រះសរីរធាតុ។ ២ ញុំងពួកដំរី ពួករេះ ពួករថ ពួកយោធា ឲ្យឈរព័ទ្ធជុំវិញព្រះសរីរធាតុ ធ្វើកំរុះព័ទ្ធជុំវិញខាងក្រៅបង្អស់ ។

อรหาม ภควาโต สาวกานំ ภาคំ มยมฺปิ ภควาโต สาวกานំ ฐปេยฺย มหาฏ្ឋ ករេយฺยามាតិ ។ អเสฏ្ឋสុំ ខោ ភាបិលវច្ឆ សត្ថา ភគវា តំ ករុณ្ឌាภយំ បរិនิពฺพុโตតិ ។ អថខោ ភាបិលវច្ឆ សត្ថา โกสលานំ มลฺลานំ ឧตฺตរេนេสុំ ภគวา អម្ពាកំ ញาតិสេដฺឋោ มยมฺปิ អรหาม ภควาโต สาวกานំ ภาคំ มยมฺปิ ภควาโต สาวกานំ ฐปេยฺย มหาฏ្ឋ ករេยฺยามាតិ ។ អเสฏ្ឋสុំ ខោ អលฺลกปฺปกา ฐูลเยา[๑] ภគวา តំ ករุณ្ឌាภយំ បរិនิពฺพุโตតិ ។ អថខោ អลฺลกปฺปกา ฐูลเยา[๒] โกสលานំ มลฺลานំ ឧตฺตរេนេสุំ ภគวាបិ ខត្តิเยา มยมฺปิ ខត្តิเยา มยมฺปิ អรหาม ภควาโต สาวกานំ ภาคំ มยมฺปิ ภควาโต สาวกานំ ฐปេยฺย มหาฏ្ឋ ករេยฺยามាតិ ។ អเสฏ្ឋสุំ ខោ ภมคามกา โกឝฺฌเยา ภគวา តំ ករุณ្ឌាภយំ បរិនิពฺพุโตតិ ។ អថខោ ภมคามกา โกឝฺฌเยา

---

๑ ๒ ฉ. ย. ពุលเยา ។

គួរបានចំណែកព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកក្សត្រសក្យៈ អ្នកក្រុងកបិលវត្ថុ ទ្រង់បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនារ ។ ទើបពួកក្សត្រសក្យៈ អ្នកក្រុងកបិលវត្ថុ បញ្ជូនពាជទូតទៅកាន់សំណាក់ នៃពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងកុសិនារថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាញាតិដ៏ឧត្តមរបស់យើង យើងគួរបានចំណែកព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកក្សត្រថូលិ អ្នកក្រុងអល្លកប្បៈ ទ្រង់បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនារ ។ ទើបពួកក្សត្រថូលិ អ្នកក្រុងអល្លកប្បៈ បញ្ជូនពាជទូតទៅកាន់សំណាក់ នៃពួកមល្លក្សត្រអ្នកនៅក្នុងក្រុងកុសិនារថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើងគួរបានចំណែកព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកក្សត្រកោឡិយៈ អ្នកក្រុងរាមគ្រាម ទ្រង់បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនារ ។ ទើបពួកក្សត្រកោឡិយៈ អ្នករាមគ្រាម

เกาสินารกานํ มลฺลานํ ทูตํ ปาเหสุ ภควกปิ
ขตฺติโย มยมฺปิ ขตฺติโย มยมฺปิ อรหามห ภควาโต
สาวกานํ ภาคํ มยมฺปิ ภควาโต สาวกานํ ปูชญฺจ ม-
หญฺจ กาเรสฺสามาติ ฯ อเสฺสสิ โข วาเสฏฺฐา เกา
ญฺหาณา ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ปรินิพฺพุโตติ ฯ
อถ โข วาเสฏฺฐา เกาญฺหาณา เกาสินารกานํ
มลฺลานํ ทูตา ปาเหสิ ภควกปิ ขตฺติโย อหมฺปิ
ญฺหาณา อหมฺปิ อรหามิ ภควาโต สาวกานํ ภาคํ
อหมฺปิ ภควาโต สาวกานํ ปูชญฺจ มหญฺจ กาเรสฺสามิ-
ติ ฯ อเสฺสสุ โข ปาเวยฺยกา มลฺลา ภควโต ปจฺจ
สฺโสสุ ปรินิพฺพุโตติ ฯ อถ โข ปาเวยฺยกา
มลฺลา เกาสินารกานํ มลฺลานํ ทูตา ปาเหสุ ภค-
วกปิ ขตฺติโย มยมฺปิ ขตฺติโย มยมฺปิ อรหามห ภค-
วาโต สาวกานํ ภาคํ มยมฺปิ ภควาโต สาวกานํ ปูชญฺจ
มหญฺจ กาเรสฺสามาติ ฯ ยาวตา ขฺวาสฺส เกาสิ-
นารกา มลฺลา เต สเพฺพ ตาวเทว ปาวนเวยฺยุ ภควา

បញ្ជូនពាជទូតទៅកាន់សំណាក់ នៃពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារាយថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើងគួរបានចំណែកព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រាហ្មណ៍ដែលនៅ ក្នុងដែនវេដ្ឋទីប: បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយក្នុងក្រុងកុសិនារា ។ ទើបព្រាហ្មណ៍ដែលនៅក្នុងដែនវេដ្ឋទីប: បញ្ជូនទូតទៅកាន់សំណាក់ នៃពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងកុសិនារាថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាព្រាហ្មណ៍ យើងគួរបានចំណែកព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវ ទ្រង់បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនារា ។ ទើបពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវ បញ្ជូនពាជទូតទៅកាន់សំណាក់ នៃពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងកុសិនារាថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើងគួរបានចំណែកព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះពួកក្សត្រទាំងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងកុសិនារា បានពោលទៅនឹងពួកគណៈទូត ទាំងនោះ ដូច្នេះថា

อมฺหากำ ภควนฺเตฺต ปรินิพฺพุเต ฉ มยำ ธมฺมกถิกา ภควโต สรีรกำ ภาคนฺติ ฯ

(๑๕๘) ยำ ปุตฺเต โธเณา ปฺราหฺมเณา เต สเงฺฆ ภณเฺฑ ฐปยิเตฺวา

สุณาตุ โภนฺโต มม ยาจนกำ

อมฺหาก พุทฺโธ อหุ ขตฺติโย

ฉ หิ สากฺยำ อุตฺตมปุคฺคลสฺส

สรีรภาเคฺค(๑) สิย สมฺปหาเรฺห(๒) ฯ

สเพฺพ ว โภนฺโต สหิตา สมคฺคา

สมฺโมทมานา ภเวมฺห ภาเค

วิตฺถาริกา โหนฺตุ ทิสาสุ ถูปา

ตหึ ชนา จกฺขุมโต ปสนฺนาติ(๓) ฯ

---

๑ ฉ. สรีรภงฺเค ฯ ๒ ม. สิยา สมฺปหาเร ฯ ๓ ฉ. ตหึชฺชโน จกฺขุมโต ปสนฺนาติ ฯ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្នុងគាមភេត្តរបស់យើងឯ យើងនឹងមិនឲ្យនូវចំណែកព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគឡើយ ។

(១៥៨) កាលបើពួកក្សត្រ នឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ទើបទោណព្រាហ្មណ៍ និយាយទៅនឹងពួកគណៈទូត ទាំងនោះដូច្នេះថា

លោកទាំងឡាយដ៏ចំរើន សូមស្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំមួយម៉ាត់សិន ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នៃយើងឯ ព្រះអង្គជាខន្តិវាទ (អ្នកពោលសរសើរគុណនៃខន្តី) មែនពិត ការប្រហារគ្នា (ច្បាំងគ្នា) ព្រោះតែចំណែកនៃព្រះសរីរធាតុ របស់ឧត្តមបុគ្គលនេះ មិនប្រពៃឡើយ ។ បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចំរើន យើងទាំងអស់គ្នា (គួរតែ) ស្រុះស្រួលគ្នា ព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា ចែកព្រះសរីរធាតុឲ្យជា ៨ ចំណែក ព្រះស្តូបទាំងឡាយ សូមផ្សាយទៅកាន់ទិសទាំងឡាយចុះ ពួកជនច្រើនគង់ជ្រះថ្លាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធដ៏មានចក្ខុ មិនលែង ។

[๑๕๙] เตนหิ พฺราหฺมณ ตูเยฺหว[๑] ภควโต สรีรานิ อฏฺฐ สมานิ สุวิภตฺตานิ วิภชาหีติ ฯ เวมาตกา เวมาตกา เม โภนฺโต พฺราหฺมณา เตสํ สนฺติกา เอตมตฺถนฺติ ปฏิสฺสุณิตฺวา[๒] ภควโต สรีรานิ อฏฺฐ สมานิ สุวิภตฺตานิ วิภชิตฺวา เต สเชฏฺฐกสฺส พฺราหฺมณสฺส นิยฺยาเทสุ[๓] อหาปิเต ทฺโรณมาเน ทุมฺมิ เม โภนฺโต ทุมฺมิ ทฺโรณมาเน

(១៥៩) ពួកក្សត្រទីឆព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទទួលពាក្យថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ អ្នកចូរចែកព្រះសរីរធាតុនៃព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យជា ៨ ចំណែកស្មើគាចុះ ។ គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ ក៏ទទួលពាក្យរបស់ពួកគណៈទូត ទាំងនោះ ដោយពាក្យថា អើអ្នកដ៏ចំរើន អើអ្នកដ៏ចំរើន ហើយក៏ចែកព្រះសរីរធាតុនៃព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យជា ៨ ចំណែកស្មើគាគ្នា ហើយនិយាយនឹងពួកគណៈទូត ទាំងនោះដូច្នេះថា លោកទាំងឡាយដ៏ចំរើន សូមលោកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ឲ្យតុម្ព[1]នេះដល់ខ្ញុំចុះ ខ្ញុំនឹងធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះតុម្ព ។ ពួកក្សត្រទីឆព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏បានឲ្យតុម្ពដល់គ្រានោះព្រាហ្មណ៍ ។

(១៦០) ឯពួកក្សត្រមោរិយៈ អ្នកក្រុងបិប្ផលិវ័ន ទ្រង់បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយក្នុងក្រុងកុសិនារា ។ ទើបពួកក្សត្រមោរិយៈ អ្នកក្រុងបិប្ផលិវ័ន ក៏បញ្ជូនពាជទូតទៅកាន់សំណាក់នៃពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារាថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើងគួរបានចំណែកព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

---

១ ជាឈ្មោះរង្វាល់ម្យ៉ាងនៅប្រទេសឥណ្ឌាក្នុងកាលនោះ ។

ชนฺตุ ภควาโต สรีรกฺขนฺธ ภาโต วิภชิตฺวาน ภควาโต สรีรก-
ขนฺธ ฯโต อญฺชลิ มหาชนสฺ ฯ เต ฯโต อญฺชลิ อ-
ภิวาทิสุ ฯ

(๑๖๑) อถโข ภควา มาคเธ อชาตสตฺตุ
เวเทหีปุตฺตสฺ ภควโต ภควาโต สรีรกฺขนฺธ ถูปญฺ
มหาญฺ อกาสิ ฯ เวสาลิกาปิ ลิจฺฉวี เวสาลิยฺ
ภควาโต สรีรกฺขนฺธ ถูปญฺ มหาญฺ อกฺขสุ ฯ กาปิ-
ลวตฺถวปิ สกฺยา กปิลวตฺถุสฺมิ ภควาโต สรีรกฺขนฺธ
ถูปญฺ มหาญฺ อกฺขสุ ฯ อลฺลกปฺปกาปิ ถูลเยา
อลฺลกปฺเป ภควาโต สรีรกฺขนฺธ ถูปญฺ มหาญฺ อกฺขสุ ฯ
รามคฺคามกาปิ โกลิยา รามคฺคามเ ภควาโต สรีรกฺขนฺธ
ถูปญฺ มหาญฺ อกฺขสุ ฯ เวฏฺฐทีปกาปิ ព្រាហ្មណา
เวฏฺฐทีปเ ภควาโต สรีรกฺขนฺธ ถูปญฺ มหาญฺ อกาสิ ฯ

ពួកមល្លក្សត្រតបថា ចំណែកព្រះសរីរធាតុរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមានទេ ព្រះសរីរធាតុគាំងឡាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ យើងចែកគ្នាអស់ហើយ ចូរអ្នកគាំងឡាយ នាំយកព្រះអង្គារ (ធ្យូង) អំពីកន្លែងដែលថ្វាយព្រះភ្លើងនេះទៅចុះ ។ ពួកក្សត្រមោរិយៈគាំងនោះ ក៏នាំយកព្រះអង្គារអំពីកន្លែង ដែលថ្វាយព្រះភ្លើងនោះទៅ ។

(១៦១) គ្រានោះ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ទ្រង់បានធ្វើព្រះស្ដូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ឯពួកក្សត្រលិច្ឆវី អ្នកក្រុងវេសាលី ក៏បានធ្វើព្រះស្ដូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងក្រុងវេសាលី ។ ពួកក្សត្រអ្នកក្រុងកបិលវត្ថុ ក៏បានធ្វើព្រះស្ដូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងក្រុងកបិលវត្ថុ ។ ពួកក្សត្រថូលិ អ្នកក្រុងអល្លកប្បៈ ក៏បានធ្វើព្រះស្ដូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុនៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងក្រុងអល្លកប្បៈ ។ ពួកក្សត្រកោឡិយៈ អ្នកភមគ្រាម ក៏បានធ្វើព្រះស្ដូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងភមគ្រាម ។ ព្រាហ្មណ៍អ្នកវេដ្ឋទីបៈ ក៏បានធ្វើព្រះស្ដូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងដែនវេដ្ឋទីបៈ ។

ตาเวยฺยกาปิ มลฺลา ตาทิสเมว อกตฺวา สรีรานิ ฌาปยึสุ ฯ เตสานาเรกาปิ มลฺลา กุสินาราเยว สรีรานิ ฌาปยึสุ ฯ โทณาปิ พฺราหฺมณา ตุมฺหากมฺปิ ฌาปิตสฺส ฌาปนา มหาฯ อตฺถิ ฯ ปิปฺผลิวนิยาปิ โมริยา ปิปฺผลิวเนเยว องฺคารานิ ฌาปยึสุ ฯ สตฺต อฏฺฐ สรีรตฺถูปา(๑) นาโม ตุมฺหากเมว ธนสาโม องฺคารตฺถูปา ฯ วิเสสโต ภูตปุพฺพนฺติ ฯ

(๑๖๒) อฏฺโฐณาหิ จกฺขุมาโต สรีรา
สตฺโตณาหิ ปมฺปุธิเย มหาธิ
ทฺวาทฺส โทณาหิ ปุริสวฺยคฺฆสฺส
ภยตาเย ชาตราชา มหาธิ(๒) ฯ
ทฺวา หิ(๓) นาหา ตีหิเวหิ ปูชิตา
ทฺวา ปน ภาตุภาเวน มหิยฺยติ

---

๑ ฉ. อฏฺฐิสฺส สรีรภูปา ฯ ม. สรีรภูปา ฯ ๒ ม. มหาเต ฯ ๓ ฉ ฌ ทฺวาปิ ฯ

ពួកមល្លក្សត្រអកក្រុងបាវ កំបានធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងក្រុងបាវ ។ ពួកមល្លក្សត្រ អកក្រុងកុសិនារ កំបានធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះសរីរធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងក្រុងកុសិនារ ។ ពោណព្រាហ្មណ៍ កំបានធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះតុម្ព ។ ពួកក្សត្រមោរិយៈអកក្រុងបិប្ផលិវ័ន កំបានធ្វើព្រះស្តូបផង ការបូជាផង ចំពោះព្រះអង្គារ ក្នុងក្រុងបិប្ផលិវ័ន ។ រួមព្រះស្តូបតម្កល់ព្រះសរីរធាតុទាំងអស់មាន ៨ ជាគំរប់ ៩ នឹងព្រះស្តូបដែលតម្កល់ព្រះតុម្ព ជាគំរប់ ១០ នឹងព្រះស្តូបដែលតម្កល់ព្រះអង្គារ ឯធាតុនិធាន(ទីបញ្ចុះព្រះធាតុ)នេះ ក្បាប់មានមកហើយយ៉ាងនេះ ។

(๑๖๒) ព្រះសរីរធាតុរបស់ព្រះសម្មទ្ធដ៏មានចក្ខុ មានចំនួន ៨ ពោណ:(๑) ព្រះសរីរធាតុ ๗ ពោណៈ ជនទាំងឡាយធ្វើសក្ការបូជាក្នុងជម្ពូទីប ព្រះសរីរធាតុរបស់ព្រះសម្មទ្ធ ជាបុរសដ៏ប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ ๑ ពោណ:ទៀត ពួកនាគភជធ្វើសក្ការបូជាកងភមគ្រាម ។ ព្រះទាឋា (ចង្អុម) ๑ ពួកទេវតានាំយកទៅបូជា ព្រះទាឋា ๑ ទៀត ពួកជនធ្វើសក្ការបូជាកងគន្ធារបុរី

---

๑ បួន ក្តាប់ ត្រូវដា ๑ កុរវ: ๔ កុរវ: ត្រូវដា ๑ បត្ត:(ឆាឡី)๔ បត្ត: ត្រូវដា ๑ អាឡ្ហក: ๔ អាឡ្ហក:ត្រូវដា ๑ ពោណ: ពីពោណ: ๑ ត្រូវដា ๑๖ ឆាឡីតូច ។

កាលិង្គរញ្ញោ វិជិតេ បុនេកទំ
ឯកំ បុន ឆាតភរាជា មហេដ្ឋិ ។
តស្សេវ តេជេន អយំ វសុន្ធរា
អាយាតសេដ្ឋេហិ មហី អលង្កតា
ឯវំ ឥមំ ចក្ខុមតោ សរីរំ
សុសក្កតំ សក្កតសក្កតេហិ ។
នេវិន្ទជាតិន្ទនរិន្ទបូជិតោ
មនុស្សិន្ទសេដ្ឋេហិ(១) តថេវ បូជិតោ
តំ តំ វន្ទថ បញ្ជលិកា ភវិត្វា
ពុទ្ធា(២) ហវេ កប្បសតេហិ ទុល្លភាតិ(៣) ។
ចត្តារិ្ឋសសមា ឧត្តា
តេសា លោមា ច សព្វសោ
នេវ ហរីសុ ឯតេកំ
ចក្កវាឡបរម្បរាតិ(៤) ។

មហាបរិនិព្វានសុត្តំ តតិយំ និដ្ឋិតំ(៥) ។

---

១ ខ. មនុស្សសេដ្ឋេហិ ។ ២ ខ. ម. ពុទ្ធោ ។ ៣ ខ. ម. ទុល្លភោតិ ។ ៤ ខ. អយំ គាថា ន ទិស្សតិ ។ ៥ ខ. មហាបរិនិព្វានសុត្តន្តំ និដ្ឋិតំ ។

ព្រះគាថា ១ ទៀត ពួកជនធ្វើសក្ការបូជា ក្នុងដែនរបស់ស្តេចកាលិង្គ ព្រះគាថា ១ ទៀត ពួកនាគរាជនាំយកទៅធ្វើសក្ការបូជា ។ ហេតុតែតេជះនៃព្រះសរីរធាតុរបស់ព្រះមានព្រះភាគនោះឯង មហាប្រឹថពីនេះ ក៏ចានប្រដាប់ដោយគ្រឿងបូជាវិសេស ឯព្រះសរីរធាតុ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធមានចក្ខុនេះ គឺពួកសត្វ ដែលធ្លាប់ធ្វើនូវគ្រឿងសក្ការៈ ដ៏លើសលុបទាំងឡាយ ចានធ្វើសក្ការៈ ដោយល្អហើយយ៉ាងនេះ ។ ស្តេចទេវតា ស្តេចនាគ នឹងស្តេចមនុស្ស ចានបូជាហើយ ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ទាំងពួកមនុស្សអ្នកប្រសើរ ក៏ចានធ្វើបូជាព្រះអង្គហើយជូចោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរផ្គងអញ្ជលីឡើង ថ្វាយបង្គំ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នោះចុះ ព្រោះថា ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទាំងឡាយ ជាបុគ្គលរកចានក្រ ដោយរយនៃកប្បទាំងឡាយ ។ ព្រះធម្មទាំង ៨០ គត់ក្តី កេសាក្តី ព្រះរោមាក្តី ទាំងអស់ ពួកទេវតាដែលនៅកន្លែងចក្រវាឡតូច ៗ គ្នានាំយកទៅមួយ ៗ ម្នាក់ ។

ចប់ មហាចរិយាបិដកសូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

តតិយោ ភាគោ

មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

មហាបញ្ញាសសុត្តំ បឋមំ

អង្កៃ

មហាបញ្ញាសសុត្តេ បឋមភាណវារំ *សត្តសម្ភាសមុទ្ទេសវត្ថុ* ៣

កតវេតោ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិកថា . ១៥

ពោធិសត្តស្ស ធម្មតាកថា ២៣

ទ្វត្តឹសមហាបុរិសលក្ខណកថា . . . ៣៣

វិបស្សិបុព្ពត្តកថា ៤១

ទុតិយភាណវារំ វិបស្សិស្ស ឧយ្យានភូមិគមនំ . . ៤៥

បឋមទេវទូតទស្សនកថា ៤៧

ទុតិយទេវទូតទស្សនកថា ៤៩

ពន្ធមបរិមុត្តកកថា ៥៣

តតិយទេវទូតទស្សនកថា ៥៥

សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ

តតិយភាគ

មហាវគ្គ

មហាបទានសូត្រ ទី ១

លេខទំព័រ

មហាបទានសូត្រ ភាណវារៈ ទី ១ ប្រវត្តិនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ៧ ព្រះអង្គ ៣

ពោលអំពីបុព្វេនិវាសានុស្សតិរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ១៥

ពោលអំពីធម្មតារបស់ព្រះពោធិសត្វ ២៣

ពោលអំពីមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ . . ៣៣

ពោលអំពីប្រវត្តិរបស់ព្រះវិបស្សីកុមារ ៤១

ភាណវារៈ ទី ២ ព្រះវិបស្សីកុមារស្តេចទៅកាន់ឧទ្យាន ៤៥

ពោលអំពីការទតឃើញទេវទូត ទី ១ . . . . ៤៧

ពោលអំពីការទតឃើញទេវទូត ទី ២ . . . . ៤៩

ពោលអំពីព្រះតម្រិះរបស់ព្រះបាទពន្ធុមៈ ៥៣

ពោលអំពីការទតឃើញទេវទូត ទី ៣ . . . . ៥៥

		អង្កេ
មហាបទានសុត្តេ ទុតិយភាណវារំ	ពន្ធមបវិតក្កកថា	៥៩
	បព្ភជិតទស្សនកថា	៦១
	វិបស្សិស្ស បព្ភជ្ជា	៦៣
	វិបស្សិស្ស បវិតក្កោ	៦៥
	សមុទយការប្បច្ចវេក្ខណា	៦៧
	និរោធការប្បច្ចវេក្ខណា	៧១
	បញ្ចុបាទានក្ខន្ធេសុ ទុទ្ទសព្ភយានុ-	
	បស្សនា	៧៥
តតិយភាណវារំ	វិបស្សិព្ពុទ្ធបវិតក្កកថា	៧៧
	មហាព្រហ្មយាចនកថា	៧៩
	លោកំ វោលោកនំ	៨១
	ព្រហ្មយាចនគាថា	៨៣
	ខណ្ឌតិស្សវត្ថុ	៨៥
	ខណ្ឌតិស្សវត្ថុ ធម្មបក្ខ	៨៧
	មហាជនកាយបវិតក្កកថា	៨៩
	មហាជនកាយស្ស បព្ភជ្ជបសម្ប . .	៩១

		លេខទំព័រ
មហាបទានសូត្រ ភាណវារៈទី ២	ពោលអំពីព្រះតម្រិះរបស់ព្រះបាទវិបស្សីពុទ្ធ	៥៩
	ពោលអំពីការទតឃើញអ្នកជួស	៦១
	ការទ្រង់ព្រះផ្នួសនៃព្រះវិបស្សីកុមារ	៦៣
	ព្រះតម្រិះរបស់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ	៦៥
	ការទ្រង់ពិចារណាសមុទយភាវៈ	៦៧
	ការទ្រង់ពិចារណានិរោធភាវៈ	៧១
	ការទ្រង់ពិចារណាការកើតនឹងការរលត់ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធ ៥	៧៥
ភាណវារៈទី ៣	ពោលអំពីការទ្រង់ព្រះតម្រិះរបស់ព្រះពុទ្ធវិបស្សី	៧៧
	ពោលអំពីការអារាធនានៃមហាព្រហ្ម	៧៩
	ការទ្រង់ប្រមើលមើលសត្វលោក	៨១
	គាថាដែលពោលអារាធនានៃព្រហ្ម	៨៣
	រឿងព្រះខណ្ឌរាជកុមារនឹងតិស្សកុមារ	៨៥
	រឿងព្រះខណ្ឌរាជកុមារនឹងតិស្សកុមារ ធម្មបទ	៨៧
	ពោលអំពីសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ពួកមហាជន	៨៩
	បព្វជ្ជា ឧបសម្បទារបស់ពួកមហាជន	៩១

អង្គ

មហាបទានសុត្តេ តតិយភាណវារំ ចតុរាសីតិបពូឍជិតសហស្សានំ ធម្មចក្ខុ ៨៣

វិបស្សិពុទ្ធបវត្តិកថា ៨៥

សាវកានំ ចារិកចរណកថា ៨៧

ខេវតានំ សង្គានុសង្គវនំ ១០១

ចាតិមោក្ខុទ្ទិសនំ ១០៣

ខេវតាបដិនិវេទនកថា ១០៥

ធម្មធាតុ សុប្បដិវិទ្ធា ១១៥

មហានិទានសុត្តំ ទុតិយំ

មហានិទានសុត្តេ ពុទ្ធភាណវារំ បដិច្ចសមុប្បាទកថា ១១៩

អកុសលធម្មានំ ហេតុប្បច្ចយកថា . . ១២៥

ឆន្ទុពគាទីនំ ហេតុប្បច្ចយកថា . . . ១២៩

វេទនាយ ហេតុប្បច្ចយកថា ១៣១

ផស្សាទីនំ ហេតុប្បច្ចយកថា ១៣៣

លេខទំព័រ

មហាបទានសូត្រ ភាណវារៈទី ៣ ធម្មចក្ករបស់ពួកជិតទាំង៧ហ្នឹង៤ពាន់ ៩៣

ព្រះតម្រិះរបស់ព្រះពុទ្ធវិបស្សី ៩៥

ពោលអំពីការត្រាច់ទៅកាន់ចារិកនៃពួកសាវ័ក . . ៩៧

ការបង្ហើស្ទារសព្ទនៃពួកទេវតា ១០១

ការទ្រង់សំដែងជាតិមោក្ខ ១០៣

ពោលអំពីការក្រាបបង្គំទូលនៃទេវតា . . . ១០៥

ធម្មធាតុដែលតថាគតបានត្រាស់ប្បាស់ហើយ . . ១១៥

មហានិទានសូត្រទី ២

មហានិទានសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ ពោលអំពីបដិច្ចសមុប្បាទ ១១៩

ពោលអំពីហេតុនឹងបច្ច័យនៃអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ១២៥

ពោលអំពីហេតុបច្ច័យនៃធម៌ទាំងឡាយមានឆន្ទៈជា.

ដើម ១២៩

ពោលអំពីហេតុបច្ច័យនៃវេទនា ១៣១

ពោលអំពីហេតុបច្ច័យនៃធម៌ទាំងឡាយមានផស្សៈ

ជាដើម ១៣៣

		អង្កៀ
មហាវិទានសុត្តេ ពុទ្ធភាណវារំ	អត្តប្បវេត្តិកថា	១៣៥
	អត្តអប្បញ្ញត្តិកថា	១៣៨
	អត្តសមនុបស្សនាកថា	១៤១
	វេទនត្តាសមនុបស្សនាកថា	១៤៥
	សត្តវិញ្ញាណដ្ឋិតិកថា	១៤៧
	អដ្ឋវិមោក្ខកថា	១៥១
	ឧកតោភាគវិមុត្តិ	១៥៣

មហាបរិនិព្វានសុត្តំ តតិយំ

មហាបរិនិព្វានសុត្តេ វជ្ជិភាណវារំ	និទានកថា	១៥៥
	វជ្ជីនំ សត្តអបរិហានិយធម្មកថា . .	១៥៧
កិកុភាណវារំ	កិកូនំ សន្និបាតាបនំ	១៦៣
	កិកូនំ សត្តអបរិហានិយធម្មា . . .	១៦៥
	កិកូនំ ឆអបរិហានិយធម្មា	១៧៣
ពុទ្ធភាណវារំ	ឧតវតោ អម្ពដិកាយ ឧបសង្កមនំ. .	១៧៥

មហានិទានសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ ពោលអំពីការបញ្ញត្តិខ្លួន ១៣៥

ពោលអំពីការមិនបញ្ញត្តិខ្លួន ១៣៩

ពោលអំពីការពិចារណាខ្លួន ១៤១

ពោលអំពីការមិនពិចារណាខ្លួនរវៃទោសថាជាខ្លួន . . ១៤៧

ពោលអំពីវិញ្ញាណដ្ឋិតិទាំង៧ . . . . . ១៤៧

ពោលអំពីវិមោក្ខទាំង៨ . . . . . ១៥១

ឧភតោភាគវិមុត្តិ ១៥៣

មហាបរិនិព្វានសូត្រទី ៣

មហាបរិនិព្វានសូត្រ វិជ្ជិភាណវារៈ និទានកថា ១៥៥

ពោលអំពីអបរិហានិយធម៌ទាំង៧ របស់ពួកវិជ្ជី-

ក្សត្រិយ៍ ១៥៧

ភិក្ខុភាណវារៈ ការទ្រង់ឲ្យប្រជុំភិក្ខុទាំងឡាយ ១៦៣

អបរិហានិយធម៌ទាំង៧ របស់ពួកភិក្ខុ ១៦៤

អបរិហានិយធម៌ទាំង ៦ របស់ពួកភិក្ខុ ១៧៣

ពុទ្ធភាណវារៈ ព្រះមានព្រះភាគស្តេចទៅកាន់អម្ពលដ្ឋិកាឧទ្យាន . . ១៧៥

		អង្កេ
មហាបរិនិព្វានសុត្តេ ពុទ្ធភាណវារំ	ពុទ្ធគុណានុយោគកថា	๑๗๗
	សិក្ខាត្តយានិសំសកថា	๑๘๑
	ភគវតោ អាសថាគារូបសង្កមនំ .	๑๘๓
	បញ្ចសីលាទានិសំសកថា	๑๘๕
	ជាដលិគាមេ នគរមាបនកថា . .	๑๘๗
	សុនីធវស្សការវត្ថុ	๑๘๙
	អនុមោទនាគាថា	๑๙๑
	ភគវតោ ទ្វារំ	๑๙๓
	ចតុព្ភរិយសច្ចទេសនា . . .	๑๙๕
	សាវកានំ គតិបុច្ឆា	๑๙๗
	សាវកានំ គតិព្យាករណំ	๑๙๙
	ធម្មាទាសធម្មបរិយាយទេសនា . .	๒๐๑
	ចតុស្សត្តិប្បដ្ឋានទេសនា . . .	๒๐๓
	អម្ពបាលិគណិកាវត្ថុ	๒๐๕
	លិច្ឆវិវត្ថុ	๒๐๗

លេខទំព័រ

មហាចរិតញ្ញាទសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ ពោលអំពីការសាកសួរព្រះពុទ្ធគុណ . . . ១៧៧

ពោលអំពីអានិសង្សនៃត្រៃសិក្ខា ១៨១

ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទះសំណាក់ ១៨៣

ពោលអំពីអានិសង្សនៃពុគ្គលមានសីលមាន ៤ ប្រការ ១៨៥

ពោលអំពីការសាងក្រុងក្នុងជាងលិត្រាម . . ១៨៧

រឿងសុនីធៈនឹងវស្សការព្រាហ្មណ៍ ១៨៩

អនុមោទនាគាថា ១៩១

ព្រះទានរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ១៩៣

ការទ្រង់សំដែងចតុភរិយសច្ច ១៩៥

ការក្រាបបង្គំទូលសួរគតិរបស់ពួកសាវ័ក . . ១៩៧

ការទ្រង់ព្យាការណ៍គតិរបស់ពួកសាវ័ក . . . ១៩៩

ការទ្រង់សំដែងធម្មបរិយាយឈ្មោះធម្មាទាសៈ . ២០១

ការទ្រង់សំដែងសតិប្បដ្ឋាន ៤ . . . . . ២០៣

រឿងស្រីដ្ឋាមសឈ្មោះអម្ពបាលី ២០៥

រឿងស្តេចលិច្ឆវី ២០៧

		អង្កៀ
មហាបរិនិព្វានសុត្តេ ពុទ្ធកាលាវំ	អម្ពបាលិកាយ បវារេសនគមនំ . .	๒๐๙
	កគវតោ ខពាធុប្បត្តិ	๒๑๑
	អានន្ទត្ថេរាវត្តកថនំ	๒๑๓
	កគវតោ ជាវលចេតិយូបសង្កមនំ	๒๑๕
	ចតុរិទ្ធិបាទានុភាវកថា	๒๑๗
	កគវតោ បរិនិព្វានយាចនកថា .	๒๑๙
	អាយុសង្ខារវិស្សជ្ជនំ	๒๒๕
	កូមិចាលហេតុកថា	๒๒๗
	អដ្ឋបរិសាកថា	๒๒๙
	អដ្ឋាភិភាយតនកថា	๒๓๑
	អដ្ឋវិមោក្ខា មារវត្តុ	๒๓๗
	ចតុព្ភូទ្ធបរិសាកថា	๒๓๙
	ឥទ្ធិបាទានុភាវកថា	๒๔๕

លេខទំព័រ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ ការស្តេចទៅកាន់ទីអង្គាសរបស់នាងអម្ពបាលី ២០៩

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានអាពាធជំពឿវិក្ខា . . ២១១

ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាប្រារព្ធទីឆ្ងាយព្រះអានន្ទត្ថេរ . ២១៣

ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅកាន់ជាវិល-

ចេតិយ . . . . . , ២១៥

ពោលអំពីអានុភាពនៃឥទ្ធិបាទទាំង ៤ . . . ២១៧

ពោលអំពីការក្រាបទូលអាយាចនាឲ្យព្រះមានព្រះ

ភាគ បរិនិព្វាន ២១៩

ការទ្រង់ដាក់អាយុសង្ខារ ២២៥

ពោលអំពីហេតុនៃការកក្រើកផែនដី ២២៧

ពោលអំពីបរិសទ្យ ៨ ពួក ២២៩

ពោលអំពីអភិភាយតនៈទាំង ៨ . . . . ២៣១

វិមោក្ខ ៨ ឬឯងក្រុងមារ ២៣៧

ពោលអំពីពុទ្ធបរិសទ្យ ៤ ពួក ២៣៩

ពោលអំពីអានុភាពរបស់ឥទ្ធិបាទ ២៤៥

អង្គ

មហាបរិត្តាទនសុត្តេ ពុទ្ធកាណកិរំ សំវេជនីយកថា ២៥១

កិកុសន្ធស្សនិទ្ធិបាតាបនំ ២៥៣

អតិញ្ញាទេសិតធម្មកថា ២៥៥

វេសាលិយា បច្ចុមទស្សនំ ២៥៧

ចតុក្កនិបាតធម្មកថា ២៥៨

ចាតុម្មហាទេសកថា ២៦១

ចុន្ទកម្មារបុត្តវត្ថុ ២៦៧

លោហិតប្បក្ខន្ទិកាពាធោ ២៧១

អច្ឆរិយព្ភុតកថា ២៧៣

បុក្កុសស្ស ឧបាសកត្តទេសនា . . . ២៨១

អច្ឆរិយព្ភុតកថា. ២៨៣

កកុធនទីគមនកថា. ២៨៤

មហាបួលតរុទ្ធិបិណ្ឌបាតកថា ២៨៧

តថាគតបូជាកថា ២៨៨

លេខទំព័រ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ ពោលអំពីសំវេជនីយធម៌ ២៥១

ការទ្រង់ឲ្យប្រជុំភិក្ខុសង្ឃ ២៥៣

ពោលអំពីអភិញ្ញាទេសិតធម៌ ២៥៥

ការទ្រង់ទតក្រុងវេសាលី ជាបច្ឆិមទស្សនៈ . . ២៥៧

ពោលអំពីអរិយធម៌ ៤ . . . . . ២៥៩

ពោលអំពីមហាបទេសទាំង ៤ . . . . . ២៦១

រឿងនាយចុន្ទកម្មារបុត្ត ២៦៧

ព្រះលោហិតប្បភូតិកាពាធ ២៧១

ពោលអំពីហេតុជាអស្ចារ្យចំឡែក ២៧៣

ការសំដែងខ្លួនជាឧបាសក នៃបុក្កុសមល្លបុត្ត . ២៨១

ពោលអំពីហេតុជាអស្ចារ្យចំឡែក ២៨៣

ពោលអំពីពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ស្ទឹងកកុធៈ . . ២៨៥

ពោលអំពីបង្គាន់បិណ្ឌបាតទាំង ២ ដែលមានផល
ប្រើនជាង ២៨៧

ពោលអំពីការឬជាបំពោះតថាគត ២៨៩

		អង្កៃ
មហាបរិនិព្វានសុត្តេ ពុទ្ធភណវារ	ឧបវាណវត្ថុ	២៨១
	ទេវតាកន្ទនកថា	២៨៣
	ចតុសច្ចវេជនីយដ្ឋានកថា	២៨៥
	ចក្កវត្តិសីរីរបម្បដិបជ្ជនកថា	២៨៧
	ចតុត្តជ្ឈានកថា	២៨៩
	អានន្ទត្ថេរកមន្តាបនំ	៣០១
	អានន្ទេ ចតុព្ភិយេពុតធម្មកថា . .	៣០៣
	ចក្កវត្តិមិ ចតុព្ភិយេពុតធម្មកថា . .	៣០៥
	កុសាវតីរាជធានីកថា	៣០៧
	កោសិនារកមល្លកោចនកថា	៣០៩
	សុភទ្ទបរិព្វាជកវត្ថុ	៣១១
	ធតិត្តកវកថា	៣១៥
	សុភទ្ទស្ស ធម្មទេសនា	៣១៧
	សុភទ្ទស្ស បព្វជ្ជូបសម្បទា	៣១៩

លេខទំព័រ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ ពុទ្ធភាណវារៈ រឿងឧបវិសាលភិក្ខុ ២៩១

ពោលអំពីសេចក្តីកន្ទក់កន្ទេញ របស់ទេវតា . ២៩៣

ពោលអំពីសំវេជនីយដ្ឋាន ៤ កន្លែង . . . ២៩៥

ពោលអំពីការប្រតិបត្តិក្នុងព្រះសរីរៈ របស់ព្រះ
បក្រពត្តិរាជ ២៩៧

ពោលអំពីថ្វាយអហបុគ្គល ៤ ពួក ២៩៩

ទ្រង់ឲ្យគ្រាស់បៀតព្រះអានន្ទន្តេរ . . . ៣០១

ពោលអំពីអច្ឆរិយព្ភុតធម៌ ៤ យ៉ាង ក្នុងព្រះអានន្ទន្តេរ ៣០៣

ពោលអំពីអច្ឆរិយព្ភុតធម៌ ៤ យ៉ាង ក្នុងព្រះបក្រពត្តិរាជ ៣០៥

ពោលអំពីភាជនីយឈ្មោះកុសាវតី . . . ៣០៧

ពោលអំពីការថ្វាយដំណឹង ដល់មល្លក្សត្រិយ៍ នៅ
ក្រុងកុសិនារា ៣០៩

រឿងសុភទ្ទបរិព្វាជក ៣១១

ពោលអំពីគ្រូអ្នកធ្វើលទ្ធិជាច្រើនតាំងពាន់ ទាំង ៦ នាក់ ៣១៥

ការទ្រង់សំដែងធម៌ ដល់សុភទ្ទបរិព្វាជក . . ៣១៧

បញ្ចង្គនិងឧបសម្បទា របស់សុភទ្ទបរិព្វាជក . ៣១៩

		អង្កៃ
មហាបរិនិព្វានសុត្តេ បរិនិព្វានភាណវារំ	កតវាតោ បច្ចូសមាហ	๓๒๑
	កតវាតោ បរិនិព្វានំ	๓๒๙
	បរិនិព្វានាភេថនា	๓๓๑
	អដ្ឋ មល្លូបាសោក្ខា	๓๓๓
	តថាគតសរីរជ្ឈាបនំ	๓๓๙
	មហាកស្សបត្ថេរវត្ថុ	๓๓๗
	អជាតសត្តុកាជាទិវត្ថុ	๓๔๓
	កតវាតោ សរីរវិភាគោ	๓๔๗
	ពុទ្ធសរីរគាថា	๓๔๙

សន្ទឹកចន្ទ្រលប្រាប់អាតិសា ៣៦០

លេខទំព័រ

មហាបរិនិព្វានសូត្រ បរិនិព្វានភាណវារៈ ព្រះបច្ឆិមវាចារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ៣២១

ការបរិនិព្វាននៃព្រះមានព្រះភាគ ៣២៥

ការថ្វាយដំណឹងបរិនិព្វាន ៣៣១

មល្លក្សត្រិយ៍ជាប្រធាន ៨ អង្គ ៣៣៣

ការថ្វាយព្រះភ្លើងព្រះសរីរៈ របស់ព្រះតថាគត . ៣៣៥

រឿងព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ៣៣៧

រឿងព្រះបាទអជាតសត្តុជាដើម ៣៤៣

ការចែកព្រះសរីរធាតុ របស់ព្រះមានព្រះភាគ . ៣៤៧

ពុទ្ធសារីរកគាថា ៣៤៩

វិរុទ្ធបាឋៈ	អវិរុទ្ធបាឋៈ	អង្គុ	វជ្ជលេខាយំ
ឯត្តន្តរេ	ឯត្តន្តរេ	២៩	១៣
អនិមិសនេ	អនិមិសន្តេ	៤៣	១៦
សារវតិ	សារថិ	៩១	១៥
ចាតុមោក្ខុន្ទេសា	ចាតិមោក្ខុន្ទេសា	១០១	១៥
ពន្ធមតី	ពន្ធុមតី	១០២	៦
បរិសាយេន	បរិយាយេន	១២២	៤
រមត្តណ្ហាតិបិ	រូបត្តណ្ហាតិបិ	១២៣	១៧
វិញ្ញាណបច្ចយា	វិញ្ញាណប្បច្ចយា	១៣៣	១៥
បញ	បញ្ញ	១៣៤	៨
ញហិកន	ញហិកនិ	១៦០	១០
មញ្ញសិ	មញ្ញតិ	១៦៤	៣
និដ្ឋារតា	និដ្ឋារតា	១៦៨	២
ឆម្នានុបស្សិ	ឆម្នានុបស្សី	២១៤	១៥
ទេសេស្សន្តិត	ទេសេស្សន្តិតិ	២២០	២
ទេវទ្ធនកិយោ	ទេវទុន្ទុកិយោ	២២៥	១៦
ឆន្ទ-	ឆន្ទ	២៥១	១២

វិរុទ្ធបាឋៈ	អវិរុទ្ធបាឋៈ	អង្កៈ	វរ្ជលេខាយំ
មយ្ហិ	មយ្ហំ	២៥៥	១៥
ចុន្ទកកវ-	ចុន្ទ កកវ-	២៨៧	២
ឯញ្ញតរាតុ	ឯញ្ញតរាតុ-	,,	៨
កុសិនារា ឧបវត្តនំ	កុសិនារាឧបវត្តនំ	២៨៨	១២
,,	,,	២៨៩	៣
,,	,,	២៩២	១៤
យោ ៨នានំ	យោ៨នានំ	,,	១៥
វាសេសាបេក្ខោ	វាមោសាបេក្ខោ	៣១៤	១៦
វេយ្យំ	វេយ្យុំ	៣១៧	១៩
អតិទិប្ប	អតិទិប្បំ	៣៣៨	១៣

សន្ទីកច្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មានកិត្តិឈ្មោះសោត្តិជ:	មានកិត្តិឈ្មោះសោត្តិជ:	១២	៧
ព្រះពជបុត្រី	ព្រះពជបុត្រ	៣២	១២
,,	,,	២	១៣
ប្រជាប់	ប្រដាប់	៤០	១៥
ហៃនាងសារថី	ហៃនាយសារថី	៤៦	៤
ព្រាហ្មណ៏	ព្រាហ្មណ៍	៥៣	១៧
មិនមានរូប	មិនមានរូប	១៣៧	១២
,,	,,	១៣៨	៧
បញ្ញាវិមុត្តិ	បញ្ញាវិមុត្តិ	១៥២	១៨
កិត្តមាន	កិត្តិមិនមាន	១៧៣	៨
ចក្ខុច	ចក្ខុ	១៨៥	៣
ខ្ជួយ	ខ្ជួល	១៩០	៤
ដូម្ដេច	ដូចម្ដេច	១៩៧	១០
ធម្មាសៈ	ធម្មាសៈ	២០១	១
,,	,,	២០២	១៥
ធ្វើផែនដីកក្រើក	ធ្វើផែនដីឲ្យកក្រើក	២២៧	៤

សន្ទីកច្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ធម្មិកថា	ធម្មីកថា	២២៩	១៧
ម្នាអានន្ទ	ម្នាលអានន្ទ	២៤៤	៦
នោតែ	នៅតែ	២៤៩	៧
ដ៏ម្បី	ដើម្បី	,,	១០
តថាគត	ក្រែងតថាគត	២៥១	១៤
វេសាលិ	វេសាលី	២៥៣	៤
សេចក្តិ	សេចក្តី	២៥៥	១៣
ញ៉ាំហានសួតិ	ញ៉ាំងហានសួតិ	២៨៧	១៥
ពួងមល្ហក្សត្រ	ពួកមល្ហក្សត្រ	៣០៩	៦
មវគ្គ	មហាវគ្គ	៣១២	១
ដោខ្លួនឯង	ដោយខ្លួនឯង	៣២០	៧
ពួងមល្ហក្សត្រិយ៍	ពួកមល្ហក្សត្រិយ៍	៣៣៣	១៧
ស្តប	សូប	៣៣៦	១៤
វែដេឡើង	ដែដេឡើង	៣៤១	១៦
មហាវគ្គា	មហាវគ្គ	៣៥០	១

INSTITUT BOUDDHIQUE